Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Arbejderen
Udgiver: De Samvirkende Fagforbund
Udgivelsesår: 1909-1910

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD

FOR

DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND

I DANMARK

SJETTE AARGANG

FRA DEN 3. JULI 1909 TIL DEN 30. JUNI 1910

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv
Rosenørns Alle 12
København V.

KØBENHAVN

UDGIVET AF DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

REDIGERET AF CARL F. MADSEN

TRYKT I F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI (V. PETERSEN)

1910

INDHOLDSFORTEGNELSE

(Tallene angiver Side-Nr.)

Adressefortegnelser.

Adressefortegnelser over Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer 203. Do. over danske Fagforbund og enkeltstaaende Fagforeninger 37. Do. over skandinaviske Foreninger i Udlandet 160.

Agitation.

Landsorganisationen i Sverrig 244. Russiske og polske Arbejdere i København 320.

Arbejderen.

Henvisning om Adresseforandringer 168.

Arbejderbeskyttelse.

Arbejder-Ulykkesforsikringer i Danmark 327. Arbejderbeskyttelseslov i Finland 279. Fabrikslovens Revision 49, 78.

Arbejderforetagender.

Foredrag af F. J. Borgbjerg om kooperative Foretagender 61. Møde af det kooperative Udvalg 35.

Arbejdsgiverforeninger.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening 328, — do.s Generalforsamling 307.

Arbejdsløsheden.

I. Danmark.

Arbejdsløsheden i Danmark: Maj 09, 16; Juni, 48; Juli, 110; August, 154; November, 214; December, 239; Januar 1910, 247; Februar, 281; Marts, 309; April, 316. — Arbejdsløsheden og de Kristelige 126. — Arbejdsløshedsskemaernes Indsendelse 145, 169, 194, 215. — Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasserne (Foredrag af P. Hvidtfeldt) 93. — Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde 127. — Arbejdsløshedskasserne, Møde med Hovedledelserne for: 205. — Arbejdsløshedskasser og faglig Arbejdsanvisning 17. — Arbejdsløshedsinspektoratets Indberetning 239. Arbejdsløshedsnævnets Regler for Fordeling af Kommune-Tilskud 276. Lov af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse 5, 198, 267. — Ekstraordinær Hjælp til Arbejdsløse 267. Den ekstraordinære Hjælp til Arbejdsløse i København 287. Kontrol af Medlemmer der erholder ekstraordinær Understøttelse 315. Indsamling til Fordel for de Arbejdsløse 12. Rejsehjælp til Arbejdsløse 232. Jule-Uddeling til Arbejdsløse 194. International Konference om Arbejdsløsheden 322.

II. Udland.

Arbejdsløshedskasser i Frankrig 207.

Arkiv for Arbejderbevægelsen.

Arkiv for Arbejderbevægelsen 1, 24.

Danske Arbejdere i Udlandet.

Danske i Amerika 290. Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen 16.

Erstatningsdomme.

Fagforeningernes Erstatningspligt 99, 147. — Dom over Hustømrernes faglige Afdeling 210.

Folketingsvalget.

Opfordring om Deltagelse i Folketingsvalget 279.

Generalforsamlinger, Kongressser, Konferencer, Sammenkomster m. m.

I. Danmark.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskabsmøde, 215, 249, 271, ekstraordinært 179. — Forretningsudvalgets Sammensætning. P. Knudsens Udtræden og Th. Staunings Indtræden 203. — Arbejderforbund (Kommunalt) 294. — Arbejderforbund (Kvindeligt) 40. —

Dansk Brolæggerforbund 218. — Bødkerforbundet 44. — Kedel- og Maskinpasserforbundet 296. — Skotøjsarbejderforbund, Dansk 46. — Snedkerforbundet (ekstraordinær) 4. — Sukkervare- Chocolade- og Biskuitarbejdernes Forbund 42. — Textilarbejderbund, Dansk 244, 265, 277, 281. Tyende- og Landarbejderforbundet (ekstraordinær) 144.

II. Udlandet.

Landsorganisationen i Sverrig 16, 126, 144, 155, 161. — Landsorganisationen i Norge 297. — Landsorganisationen i Finland 92, 119. — Fællesforbund af Murere og Murarbejdsmænd i Tyskland 244. — Landsorganisationens Kongres i Tyskland, ekstraordinær 281.

III. Internationale Kongresser. Internationale Sammenslutninger.

6. internationale faglige Konference 16, 79. — Internationale socialistiske i København 256, 297.

Ind- og Udmeldelser.

Skotøjsarbejderne og De samvirkende Fagforbund 145, 198.

Lønbevægelser og Kongresser.

I. Danmark.

Arbejdsgiverforeningens Opfordring om at tage Opsigelserne tilbage 195, 199. — Arbejdsmænd i Aalborg, hos Entreprenørerne 298, 314, Esbjerg, Teglværkerne 261, Cementfabrikerne i Jylland 215, 219, 231, 245, 249, 260, 262; Grenaa Dampvæveri 262. København: hos Jacob Holm & Sønner 262, hos Mønsted 91, 298, paa Nordisk Traad- og Kabelfabrik 36, hos Entreprenør Rothe 19, 117, Remisearbejdere 260, 261. Murarbejdsmænd i Provinserne 249, 260, 262, Nykøbing Mors, Støberiarbejdsmænd 3, 13; Sorø, hos Lunge & Søn 262, paa Sukkerfabrikerne 193, paa Tagpapfabriken 262; Vejle, hos Blikkenslagermestre og Træimportører 13 — Bagere, Kvinderne 315. — Billedskærere og Dekorationsbilledhuggere i Provinserne 118. — Bogbindere hele Landet 284, 289. — Brolæggere i Aalborg 91, 315; Odense 208, 284. — Bødkere i København 198, 301. — Elektrikere: Aalborg 118, København, Laur. Hansen 208; Esbjerg 326; Odense 121; Vejle 243. — Gartnere: København og Omegn 301. — Guldarbejdere: København 118. — Hattearbejdere: Brede 284; København 13. — Hvidgarvere: A/S Nord. Læderfabrik 253. — Karetmagere: Provinserne 193, 284. — Kommunale Arbejdere: Holstebro Kommune 202. — Kvindelige Arbejdere: paa Bryggerierne i Horsens og Svendborg 121; Paalæggersker hos Hagen & Sivertsen 124, 203. — Litografer: København ved Zink-Rotationsmaskiner 284. — Malere: Nordre Birk 6; Provinserne 193, 260, 264. Metaltrykkere: Gruberts Sønner 121. — Murere: Aarhus 91; Kolding 285; Vedbæk, hos Svendsen 154. Provinserne 92, 216. — Mølleriarbejdere: Aalborg, Horsens, Maribo, Nykøbing F. 193, 289. — Pianofortearbejdere: København 298. — Rebslageriarbejdere: Esbjerg 243, 315; Hillerød 258; Randers 289; Viby 194, 258, 286; Vejle 194. — Sadelmagere: Horsens, Kolding og Nakskov 194; København 194, 258. — Skibstømrere: Marstal 243, 298; Stege 194. — Skotøjsarbejdere: Aarhus 19; Esbjerg 36, 221; København 121. — Slagteriarbejdere: Faaborg 20; Køge, Hammel 121; København 197; Nykøbing 289; Svendborg 92, 121. — Snedkere: P. C. Jensens Sønner, Kbhvn. 20, hos Ludvigsen & Sørensen, Odense 286. — Sporvejs- og Omnibusfunktionærer: København 20, 216. — Stenarbejdere: Aalborg, Nørresundby 3. Stukkatører 92. — Sukkervare- og Chocoladearbejdere hos A/S Globus 197. — Syersker paa Vattæppefabrikerne 118, i en Del jyske Byer 289. — Tapetopsættere: København 194. — Tapetsererne: København 289. — Tekstilarbejdere: Dollerup Mølle 243. — Typografer i Provinserne 7, 31. — Hjælpearbejdere i Provinserne 243, København hos A/S I. Cohen 301.

II. Udlandet.

Frankrig: Keramiske Arbejdere 168. — Italien: Gasværksarbejdere 168. — Norge: Bygningsarbejder-Konflikten i Kristiania 311, 326. — Sverrig: Kæmpe-Lock-out'en 21, 32, 33, 39, 43, 78, 111, 123, 137, 266. — Tyskland: Kampen i Bygningsfagene 303, 317.

Lærlingespørgsmaal.

Henvendelse fra Socialdemokratisk Ungdomsforbund 270.

Majdemonstrationen.

Cirkulære angaaende Deltagelse i Majdemonstrationen 255.

Meddelelser.

Tidsskrift for Arbejderforsikring 125.

Overflytning af Medlemmer.

Overflytningsregler 33, 209.

Oversigter, faglige.

I. Danmark.

Kommunalt Arbejderforbund 302. — Dansk Formerforbund 302. — Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund 322.

II. Udlandet.

Fagforeninger i Russisk-Polen 3. — Hollandske Fagforeninger i 1908: 23. Tyske Fagforeninger 11, 328. — Den finske Landsorganisation 122. Franske Fagforeninger 142. — Finske Landarbejdere 328.

III. International.

International Beretning om Fagforeningsbevægelsen 1907 27. — Sjette internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen 1908 323.

Statistik, Samfundsforhold.

Snedkernes Løn- og Arbejdsforhold 22. — Kedel- og Maskinpassernes Arbejdstid og Certifikatforhold 23. — Arbejdslønnen i Industrien 151, 283. — Belgiske Arbejdere 287. — Tyske Arbejdere 317. — Storstrejkernes Historie 169, 175.

Tvistigheder.

Bladbudene i København 14, 152.

Voldgift.

Forgylderfagets Voldgiftsret: Kendelse i Formands-Spørgsmaal 148. — Formerfagets Voldgiftsret: Afgørelse af et Formands-Spørgsmaal 140. — Den faste Voldgiftsret: Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret 221; Dr. jur. C. Ussings forklarende Bemærkninger til 233. Fællesudvalget af 17. Aug. 1908; Beretning fra: 208. Valg af Medlemmer og Suppleanter til. 286. Dom over Tømrermestrenes Centralforening: 313. Murerne i Kolding 314. — Den permanente Voldgiftsret: Valg af Medlemmer og Suppleanter til. Dom af 30. Juni 1909 over Foreningen af Arbejdsgivere i Læderindustrien. Dom af 11. Oktober 1909 over Snedkerfirmaet P. C. Jensens Sønner i et Formands-Spørgsmaal 116. Dom af 19. December 1909 over Aarhus Jærn- og Træmøbelstelfabrik i et Formands-Spørgsmaal 174. Dom over Brolæggernes faglige Afdeling 213. Dom af 22. Marts 1910 angaaende et Formands-Spørgsmaal hos Firmaet Gruberts Sønner 253. Lock-out-Varslernes Gyldighed 253,291, 312. — Forslag til Lov om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder 241. — Forslag til Lov angaaende Arbejdsstridigheder i Norge 198. — Mægling og Voldgift i Norge 299.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 1 ❁ KØBENHAVN DEN 3. JULI 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Arkiv for Arbejderbevægelsen. Lønbevægelser og Konflikter. (Arbejdsmændene i Nykøbing M., Stenarbejderne i Aalborg-Nørresundby, Fagforeningerne i Russisk Polen.) Kongresser (Snedkerforbundet i Danmark og Snedkerfagets Arbejdsløshedskasse.)

Arkiv for Arbejderbevægelsen.

Der har i nogen Tid været forhandlet mellem Forretningsudvalgene for De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund om Betimeligheden af at oprette et Arkiv for Arbejderbevægelsen. Fra alle Sider har man været enige om, at Arbejderpartiet som Helhed i høj Grad lider under Savnet af et Arkiv, som kan samle Litteratur samt andre Tryksager af mere almindelig Interesse, Aktstykker vedrørende den politiske, den faglige og den kooperative Bevægelse i Danmark samt den udenlandske Arbejderbevægelse.

Efterhaanden som Partiet vokser i Størrelse og Anseelse, bliver det mere og mere nødvendigt, at de Mænd og Kvinder, som af Partiet vælges til Tillidshverv eller udsendes som Foredragsholdere, er godt inde i de Spørgsmaal, som de skal behandle, og naar Vedkommende ikke netop er Rigsdagsmand vil det ofte være vanskeligt at skaffe sig de Oplysninger, der skal underbygge et politisk Foredrag og ligesaa vanskeligt vil det være, at finde netop det man har har Brug for til Arbejdet i den faglige og kooperative Bevægelses Tjeneste.

Forretningsudvalgene for Socialdemokratisk Forbund og De samv. Fagforbund er da ogsaa blevne enige om i Fællesskab at oprette et Arkiv for Arbejderbevægelsen og hertil har baade Partikongressen i Odense og Generalforsamlingen i De samvirkende Fagforbund givet sin Tilslutning.

Ved et Fællesmøde mellem de to Forretningsudvalg den 12. Juni enedes man om et foreliggende Forslag til Oprettelse af et »*Arkiv for Arbejderbevægelsen i Danmark*«.

Arkivet, som ejes af De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund, vil træde i Virksomhed i den allernærmeste Tid.

Ledelsen for Arkivet bestaar af 2 Medlemmer valgte af Socialdemokratisk Forbund, 2 valgte af De samvirkende Fagforbund og kan, om det ønskes, tiltrædes af et Medlem valgt af Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i København og et Medlem valgt af Kontrolkommiteen for Bladet »Social-Demokraten«.

Socialdemokratisk Forbund har valgt P. Knudsen og Dr. Gustav Bang, De samvirkende Fagforbund har valgt Carl F. Madsen og Carl Gran, Arbejdernes Fællesorganisation har valgt Th. Stauning og Social-Demokratens Kontrolkommite har valgt Chr. Christiansen.

Der vil nu i den nærmeste Tid blive ansat en Arkivar, som faar den Opgave, at samle og ordne de Skrifter og Dokumenter, som indgaar til Arkivet. Egentlig havde man haabet at kunne faa et Lokale til Arkivet i »Social-Demokraten«s Bygning, men af Hensyn til at Pladsen allerede nu er stærkt optaget paa forskellig Maade har vi maattet opgive denne Tanke. Ledelsen har derfor maattet leje Lokaler til Arkivet i en privat Ejendom.

Nedenfor gengiver vi Beslutningen om Oprettelsen af:

Arkiv for Arbejderbevægelsen i Danmark.

Arkivet, som ejes af Socialdemokratisk Forbund i Danmark og De samvirkende Fagforbund i Danmark, skal indeholde Litteratur og andre Tryksager samt Aktstykker vedrørende:

1. Den politiske Arbejderbevægelse i Danmark.
2. Den faglige Arbejderbevægelse i Danmark.
3. Den kooperative Bevægelse i Danmark.
4. Vigtigere Tryksager vedrørende den udenlandske politiske Arbejderbevægelse.
5. Vigtigere Tryksager vedrørende den udenlandske faglige Arbejderbevægelse.
6. Social polistisk Litteratur fra Ind- og Udlandet.

Til Afdelingerne 1 og 2 bør søges erhvervet, hvad der findes hos private og Organisationer af skrevet og trykt af almen Interesse vedrørende Arbejderbevægelsen.

Udgifterne til Arkivets Oprettelse og Vedligeholdelse fordeles ligelig paa Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund.

Vedtægterne.

I. *Arkivets Formaal.* Arbejderbevægelsens Arkiv, som ejes af Socialdemokratisk Forbund i Danmark, og De samvirkende Fagforbund i Danmark, har til Opgave at samle og opbevare alle de Tryksager og skriftlige Aktstykker, som vedrører den danske Arbejderbevægelse, baade den politiske og den faglige, samt vigtigere Tryksager vedrørende den udenlandske, særlig den skandinaviske Arbejderbevægelse.

II. *Arkivets Ledelse.* Forretningsudvalget for Arkivet bestaar af 2 Repræsentanter valgte af De samvirkende Fagforbund og 2 Repræsentanter valgte af Socialdemokratisk Forbund. Udvalget kan tiltrædes af en Repræsentant for »Social-Demokraten«s Kontrolkommite og af en Repræsentant valgt af Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Valget gælder for et Aar ad Gangen.

Ledelsen ansætter en Arkivar, samt tager, under Ansvar overfor Hovedledelserne, Beslutninger i alle Sager vedrørende Arkivet. Beretning om Arkivets Virksomhed samt Regnskab aflægges for Socialdemokratisk Forbunds Hovedbestyrelse og for De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab.

III. *Arkivaren.* Arkivaren har til Opgave at ordne Arkivet, føre den daglige Korrespondance, samt holde Arkivet aabent i de dertil bestemte Tider.

Han er tillige Arkivets Kasserer og deltager i Arkivledelsens Møder, men har ingen Stemmeret. Arkivarens Arbejde fastsættes nærmere af Ledelsen ved hans Ansættelse.

IV. *Revisorerne.* En af Socialdemokratisk Forbund og en af De samvirkende Fagforbund af de respektive Forretningsudvalg udpegede Revisor reviderer Arkivets Regnskab.

Arkivets Regnskab afsluttes halvaarlig den 30. Juni og 31. December og forelægges i revideret Stand Arkivets Bestyrelse i Løbet af Juli og Januar.

Regler for Benyttelsen af Arkivet.

Arkivet staar med Hensyn til alle officielle Skrivelser eller Skrifter gratis aabent for Alle, som søger Oplysninger, naar disse skønnes at skulle bruges i Arbejderbevægelsens Tjeneste.

Alle Henvendelser sker til Arkivaren, som ene har Ret til at fremlægge og atter henlægge de forskellige Sager.

Som Regel maa det Udlaante kun benyttes i Arkivets Lokaler; dog kan Arkivaren for saadanne Tryksagers Vedkommende, som atter let kan tilvejebringes, udlaane disse til Brug udenfor Arkivets Lokaler mod at Laantageren deponerer et passende Beløb.

Udlaan af Haandskrifter og Tryksager, som vanskelig kan erstattes, maa ikke finde Sted.

Dog kan Organisationer eller enkelte Personer, som ønsker at laane

saadanne Sager, indgive Ansøgning til Arkivets Ledelse, som derefter tager Beslutning i Sagen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Nykøbing M. Fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har vi under 29. Juni modtaget følgende:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Damnark.

Som det formentlig vil være det ærede Forretningsudvalg bekendt, har der i længere Tid hersket en Arbejdsmandskonflikt hos Aktieselskabet N. A. Christensen & Co., Nykøbing M. Vi henviser i saa Henseende til medfølgende Genparter:

1) Skrivelse af 25. ds. fra Jernindustriens Sammenslutning til Dansk Arbejdsmandsforbund.

2) Skrivelse af 27. ds. fra Dansk Arbejdsmandsforbund til Jernindustriens Sammenslutning.

3) Skrivelse af 28. ds. fra Jernindustriens Sammenslutning til Dansk Arbejdsmandsforbund.

4) Skrivelse af 28. ds. fra Jernindustriens Sammenslutning til os.

I den Anledning tillader jeg mig herved at meddele, at man i Henhold til Begæring af Jernindustriens Sammenslutning agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning for samtlige hos Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning beskæftigede Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund for at bringe den omhandlede Konflikt til en for Jernindustriens Sammenslutning tilfredsstillende Løsning.

P. F. V.
(sign.) Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Stenarbejderne i Aalborg-Nørresundby. I December Maaned forrige Aar, modtog Dansk Stenarbejderforbund vort Forretningsudvalgs Samtykke til at søge en Overenskomst gennemført hos Stenhuggermestrene i Aalborg-Nørresundby; hvor der hidtil ikke havde bestaaet nogen saadan. Forbundet fik ligeledes Sanktion til at søge Overenskomster gennemførte i Aarhus og Odder.

I Slutningen af Februar tilsendte Forbundet Mestrene i Aarhus, Aalborg og Nørresundby et Forslag til Priskurant for Granitarbejde, med Anmodning om Forhandling. Mestrene var imidlertid i den Grad overmodige, at de i Stedet for at optage Forhandling, afskedigede de Arbejdere, som havde udarbejdet Forslaget til Overenskomsten. Skønt en saadan Afskedigelse kun kunde opfattes som Angreb paa Organisationsretten, forholdt Arbejderne sig dog passive, fordi de indsaa, at et Fremstød paa det daværende Tidspunkt, vilde have været virkningsløst.

I Begyndelsen af Marts Maaned gik Arbejdsgiverne atter over til Angreb, idet »Brødrene Willefrance« i Aalborg uden Varsel foretog Lockout mod samtlige Stenhuggere (10 à 12 Mand).

Konflikten varede til hen i Maj Maaned og afsluttedes med en fuldstændig Sejr for Arbejderne.

Den opnaaede Overenskomst indeholder bl. a. følgende Bestemmelser:

Timelønnen er for unge Svende 52 Øre det første Aar efter Læretiden, 55 Øre for ældre Svende og 60 Øre pr. Time ved Ornamentararbejde. Hvor Enighed om Akkord kan opnaas, betales efter en Priskurant, som er i Lighed med den københavnske.

Alle de gamle Svende tages i Arbejde igen; for de bortrejstes Vedkommende staar deres Pladser aabne for dem i 3 Uger fra 4. Maj at regne.

Overenskomsten gælder til 1. April 1911.

Fagforeninger i Russisk-Polen omfattede ifølge en foreliggende Beretning i Aaret **1907**, 7 Centralforbund med 97 Afdelinger og 42,000 Medlemmer.

Tekstilarbejdernes Forbund (Sæde i Lodz) havde i 12 Afdelinger 20,000 Medlemmer; Metalarbejdernes Forbund (Sæde i Warschau) 21 Afdelinger med 15,000 Medlemmer; Suk-

kerfabriksarbejdernes Forbund havde 21 Afdelinger med 1500 Medlemmer; Træarbejderforbundet 10 Afdelinger med 2000 Medlemmer; Skomagerne 9 Afdelinger med 800 Medlemmer; Malerne 3 Afdelinger med 400 Medlemmer (disse Forbund har Sæde i Warschau) og Murerforbundet (Sæde i Lodz) 400 Medlemmer. Foruden disse Centralforbund eksisterede der nogle enkeltstaaende Fagforeninger af Skomagere, Garvere, Bygningsarbejdere og Malere, saaledes at Antallet af fagorganiserede Arbejdere naaede op til ca. 45,000.

Dette blomstrende Organisationsliv havde sat udmærkede Frugter i betydeligt bedrede Arbejdsforhold. Arbejdstiden var nedsat i alle Fag, i enkelte Fag til 9 Timer daglig, og Arbejdslønnen var steget mægtigt. Men desværre er Organisationsarbejdet slaaet ned af Regeringen lige saa hurtigt som det rejstes.

Herom gav Fagforeningernes Repræsentant en trist Beretning paa det polske socialistiske Partis Konference i Februar d. A.

Han gjorde nøje Rede for de af Regeringeringen mod Fagforeningerne i 1908 iværksatte Forfølgelser, der var planlagte fordi Fagforeningerne stod paa Klassekampens Grundlag.

I Løbet af 1908 opløste Regeringrn uden videre 22 Fagforeninger med 16,924 Medlemmer — det var 20 pCt. af de i Metalindustrien beskæftigede Arbejdere. I Marts 1908 fik Tekstilarbejdernes Forbund Tilhold om at opløse sig, og blev umiddelbart derefter ophævet. Det er utroligt og næsten ubeskriveligt, hvad Fagforeningerne har maattet lide under Forfølgelserne. Bøgerne bleve beslaglagte og Midlerne konfiskerede. Ofte blev hele Generalforsamlinger arresterede. Al regelmæssig Organisationsvirksomhed forhindredes. Tekstilarbejdernes Bestyrelse blev 2 Gange samlede bragt i Fængsel og sidste Gang administrativt forviste, hvorefter Fagforeningernes Kontorer blev plyndret af Kosakker og Bøger og Midler beslaglagdes.

Fagforeningerne udgav et Dagblad, der naaede at udkomme i 43 Numre. Saa blev Redaktør, Forlægger og Medarbejdere arresterede, saa at Bladet maatte ophøre at udgaa.

Den Krigstilstand, som man erklærede overfor Fagforeningerne, er nu ophævet; men det har naturligvis ingen Bedring bragt. De tro Arbejdere har dannet hemmelige Forbund, som netop fordi de er hemmelige næsten intet formaar at udrette; og de tæller kun et Par tusinde Medlemmer.

Arbejdskøberne var ikke sene til at udnytte den for Arbejderne og deres Organisationer ganske trøstesløse Tilstand. Ved gentagne Lockout'er har de forlænget Arbejdstiden og forringet Daglønnen meget følelig. Særlig i Tekstilindustrien er Arbejdsvilkaarene forringede, saaledes at Forholdene nu er værre end i Revolutionsperioden.

Kongresser.

Snedkerforbundet i Danmark og Snedkerfagets Arbejdsløshedkasse afholdt d. 23. Maj ekstra-ordinært Delegeretmøde i Odense for at foretage Valg af ny Formand i Stedet for Carl Gran, der i April valgtes til De samvirkende Fagforbunds Sekretær.

Til hans Efterfølger som Formand for Snedkerforbundet valgtes dettes Hovedkasserer, *Martin Petersen*. Hovedkassererpladsen, der saaledes blev ledig, besattes med *J. K. Steffensen*, der i mange Aar har været Kasserer for Snedkernes- og Stolemagernes Fagforening i København.

Delegeretmødet drøftede derefter indgaaende Betimeligheden af at indføre obligatorisk Arbejdsanvisning, og det paalagdes Hovedledelsen at arbejde videre paa et forelagt Udkast, saaledes at man paa den ordinære Kongres om et Aar kan have forberedt et færdigt og fuldkomment Forslag til Tankens Realisation.

Carl Gran var under Snedkernes Stævne Genstand for megen Hyldest. Der overraktes ham en smuk i rødt Skind indbunden Mappe, der i Fyndsprog tolkede Kammeraternes Tak, ligesom han fik overrakt et smukt Guldur med Kæde.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 2 ❋ KØBENHAVN DEN 10. JULI 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden (Lov af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse). Lønbevægelser og Konflikter (Malerne i Nordre Birk, Typograferne i Provinserne). Den permanente Voldgiftsret (Arbejdsgiverforeningen dømt for Brud paa Septemberforliget). Udlandet (Fra de tyske Fagforeninger). Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den fjortende Uddeling Samlet Oversigt over Landsindsamlingens 14 Uddelinger 1909

Arbejdsløsheden.

Lov af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse.

Arbejdernes Fællesorganisation i København har indsendt følgende Skrivelse til Indenrigsministeriet:

Til Indenrigsministeriet.

I Anledning af, at Københavns Magistrats 3. Afd. paa derom rettet Anmodning gennem den københavnske Afdeling af »Snedkerfagets Arbejdsløshedskasse« ikke har ment at kunne udbetale Understøttelse i Henhold til Lov Nr. 106 af 8. Maj d. A. til Kassens Medlem Nr. 1660, J. P. Jørgensen, tillader jeg mig at anmode det høje Ministerium om en Udtalelse vedrørende Forstaaelsen af denne Lov i Forhold til den her omhandlede Sag.

Magistraten gør gældende, at det nævnte Medlem ikke kan komme i Betragtning i Henhold til den nævnte Lov, fordi han har haft 5 Ugers midlertidigt Arbejde, efter at han har opbrugt hele sin vedtægtsmæssige Hjælp fra Kassen.

Kassens Vedtægt bestemmer, at et Medlem, som oppebærer Hjælp af Kassen — se hoslagte Vedtægts § 9, 3. Stk. — men forinden Hjælpen er opbrugt, modtager Arbejde i 4 Uger, er berettiget til fortsat Hjælp, naar han paany har ventet den vedtægtsmæssige Karenstid.

Det heromtalte Medlem har ganske vist opbrugt sin Understøttelse fra Arbejdsløshedskassen, og kan af den Grund ingen Hjælp faa af denne for Tiden. Men da Lovens Hensigt er *at supplere* den Hjælp, et Medlem kan faa af Arbejdsløshedskassen — fordi Arbejdsløsheden under den forhaandenværende Krise er af en overordentlig *langvarig* Beskaffenhed, der kræver noget ekstraordinært, for at ikke altfor mange Mennesker skal gaa til Grunde — vil han, efter den Forstaaelse Magistraten har af Loven, heller ikke kunne faa noget efter denne, uagtet han netop er meget trængende hertil. Og lægges Magistratens Forstaaelse til Grund for, hvorledes Loven skal praktiseres, vil denne ikke paa langt nær faa den heldige Virkning, som man dog vistnok fra alle Sider har ment at den skulde have.

Saavidt Arbejderne har forstaaet Loven og de Forhandlinger, der førtes om den i Folketinget, var det Meningen, at ingen formelle Vanskeligheder maatte træde hindrende i Vejen for, at der ydedes kommunal Hjælp til dem, der reelt i høj Grad trængte dertil.

En Opfattelse, som den Magistraten har gjort gældende, vil berøve ikke saa faa Medlemmer af Snedkerfagets Arbejdsløshedskasse den Udsigt til kommunal Hjælp, som de har troet at de havde; og da forhaabentlig nogle af de Arbejdsløse kan skaffe sig lidt Arbejde i Sommerens Løb enten her eller i Udlandet — selv om det kun bliver for nogle Uger — vilde Gennem-

førelsen af Magistratens Opfattelse altsaa betyde, at de vare fuldstændig afskaarne fra kommunal Hjælp efter den omtalte Lov; derved vilde de atter være stillede blot, naar de kom i Trang igen, inden de igen kunde faa Hjælp af Arbejdsløshedskassen.

Af disse Grunde tillader vi os at henstille, at Arbejdsløshedskassernes Vedtægter lægges til Grund *baade hvad »midlertidigt Arbejde« og den derefter følgende Karenstid angaar.*

Idet vi erklærer os beredte til, at forelægge det høje Ministerium alle de Oplysninger, som maatte ønskes, tillader vi os, paa Arbejdernes Fællesorganisations Vegne, at bede det høje Ministerium træffe en saadan Bestemmelse, at det fornævnte uheldige Forhold undgaas.

Af Hensyn til den praktiske Nytte, har vi tilladt os at give Magistratens 3. Afdeling en Afskrift af denne Skrivelse.

Forretningsudvalget for
Arbejdernes Fællesorganisation.

Herpaa indløb følgende Svar, der ogsaa sendtes til Københavns Magistrat:

Afskrift.
INDENRIGSMINISTERIET.

Kjøbenhavn, den Juni 1999.

Under Henvisning til Lov Nr. 106 af 8. Maj d. A. om fortsat Hjælp til arbejdsløse efter Arbejdsløskassehjælpens Ophør har Arbejdernes Fællesorganisation i en Henvendelse til Indenrigsministeriet rejst Spørgsmaal om, hvorvidt Personer, der efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør have haft Arbejde, men derefter paany ere blevne arbejdsløse, kunne gøre Krav paa Hjælp af Opholdskommunen i Henhold til nævnte Lov.

I denne Anledning skulde man tjenstlig melde, at Indenrigsministeriet — i Overensstemmelse med de til Grund for ovennævnte Lov liggende Hensyn — maa holde for, at en kortere Tids Arbejde efter Arbejdsløshedskassehjælpens Ophør ikke bør være til Hinder for Opnaaelse af Hjætp i Medfør af Lovens Bestemmelse. I saa Henseende bemærkes, at man finder, at Loven vil kunne bringes til Anvendelse, forsaavidt den paagældende Arbejdsperiode ikke har strakt sig udover *et sammenhængende Tidsrum af 2 Maaneder,* hvorimod Arbejdsperioder af længere Varighed end 2 Maaneder findes at burde medføre, at der ikke kan ydes Hjælp af Kommunen i Forhold til den forud for en saadan Arbejdsperiode modtagne Understøttelse af Arbejdsløshedskassen. Under Hensyn til, at Begrebet »midlertidig Beskæftigelse« — der ikke medfører ny Karenstid — i ingen af de anerkendte Arbejdsløshedskasser er fastsat til et længere Tidsrum end 5 Uger, maa Ministeriet derhos anse det for rettest, at den overfor vedkommende Arbejdsløshedskasse ifølge dennes Vedtægt gældende Karenstid ligeledes bringes til Anvendelse overfor Kommunen, saafremt det paagældende Arbejde har vedvaret udover *et sammenhængende Tidsrum af 5 Uger,* hvorimod Hjælp af Kommunen straks vil kunne tilstaas, naar Arbejdsperioden har været af kortere Varighed.

(Underskrift).

Af ovenstaaende Svar fremgaar det, at Arbejdsløse, som har haft Arbejde i indtil 5 Uger, *straks* kan søge Kommunen om Hjælp, medens de Arbejdsløse, som har haft Arbejde fra 5 Uger til 2 Maaneder, først maa vente den i hver enkelt Kasses Vedtægt fastsatte Karenstid.

Arbejde udover 2 Maaneder forhindrer Hjælp af Kommunen i Henhold til denne Lov.

Lønbevægelser og Konflikter.

Malerne i Nordre Birk. Det vil sikkert erindres, at der i September Maaned i Fjor opstod en alvorlig Strid mellem Malerlavet og Maler-

forbundet, som resulterede i at Arbejdsgiverforeningen bebudede Lock-out mod ca. 1800 Malersvende i København.

Vi skal kort erindre om Sagens Forhistorie:

To Malermestre, d'Hrr. *Kielberg* i Lyngby og *Skov* i Hellerup, stod udenfor Malermesterforeningen i Nordre Birk, men de var Medlemmer af Malerlavet i København.

Da disse Mestre nægtede at indtræde som Medlemmer af Mesternes Forening i Nordre Birk, forlangte Mestrene Støtte hos Svendene, og paa den Maade, at disse skulde boykotte de vedkommende Mestre. Da Svendene følte det som en Pligt at overholde Overenskomsten, nedlaa de Arbejdet. Da dette var sket, kom Malerlavet med en Protest overfor Malerforbundet. Arbejdsstandsningen stempledes som Brud paa den mellem de to Organisationer indgaaede Overenskomst, og Lavet forlangte Blokaden hævet. Det vil heraf ses, at Forbundet var kommen i en ret uheldig Stilling; thi hæves Blokaden hos de to Mestre, sker der Brud paa Overenskomsten med Malermesterforeningen i Nordre Birk, og hæves den ikke, er det Brud paa Overenskomsten med Malerlavet i København.

Malerforbundet gjorde nu Forsøg paa at ændre Gensidigheds Bestemmelsen derhen, at Svendene kun var pligtige til at nægte at arbejde for uorganiserede Mestre, men hertil nægtede Mesterforeningen at yde sin Medvirkning. Den forlangte, at Overenskomsten skulde opretholdes uforandret, og at Svendene skulde holde de vedkommende Malermestres Forretninger blokeret, saalænge de stod udenfor Foreningen.

Det var denne Strid, der gav Arbejdsgiverforeningen Anledning til at støde i Lock-out-Basunen. Truslen gik ud paa — intet mindre end, at Malersvendene i København, som var beskæftiget hos Malerlavet Medlemmer, skulde kastes paa Gaden i et Antal af ca. 1800.

Det lykkedes dog ved en Forhandling at formaa Arbejdsgiverforeningen til at lade den foreliggende Strid afgøre af en Voldgiftsret; hvorved Lock-out'en blev afværget.

Voldgiftsretten har nu afsagt følgende Redegørelse og Kendelse i Sagen.

I Voldgiftssagen mellem Københavns Malerlav og Malerforbundet i Danmark, vedrørende den i September—Oktober Maaned 1908 overfor d'Hrr. Malermestre J. Kielberg og P. M. Skov i Nordre Birk iværksatte Blokade, er der forelagt undertegnede Voldgiftsmænd, Arkitekt Emil Jørgensen og Arkitekt F. Frehse, valgte henholdsvis af Malerlavet og Malerforbundet følgende 3 Spørgsmaal:

1. Tilkommer der d'Hrr. Malermestre J. Kielberg og P. M. Skov nogen Erstatning i Anledning af den overfor dem iværksatte Blokade,
2. hvem paahviler det at udrede en eventuel Erstatning, og
3. hvor stor bør denne være?

Voldgiftsretten enedes om at vælge Hr. Overretsagfører Axel Bang til Opmand og denne erklærede sig villig til at modtage Hvervet.

Voldgiften har dernæst gennemgaaet de i Sagen foreliggende Skrivelser og Tryksager m. m., og hørt Sagen mundtlig fremstillet af Oldermanden for Malerlavet, Formanden for Malerforbundet og den daværende Formand i Nordre Birk, Hr. Malermester Kirck og afsiger herved, i Henhold til de saaledes fremkomne Oplysninger følgende

Kendelse:

ad 1. Ja!

ad 2. Det tilkommer de Medlemmer af Københavns Malerlav, der paa det Tidspunkt, da Blokaden blev iværksat, tillige var Medlemmer af Mesterforeningen i Nordre Birk, i Fællesskab at udrede Erstatningen, og det maa paahvile Københavns Malerlav at indestaa for Erstatningens Udredelse;

ad 3. 200 Kr. til Malermester J. Kielberg og 150 Kr. til Malermester P. M. Skov.

Omkostningerne ved Voldgiften 40 Kr. til hver af Voldgiftsmændene afholdes af Københavns Malerlav.

København, d. 29. Juni 1909.

Emil Jørgensen. F. Frehse.

Det ses saaledes af denne Kendelse, at det er Mestrene, der er dømte i Sagen, og at det helt og fuldt har været disse, der har givet Anledning til Striden.

Typograferne i Provinserne. Ved de Forhandlinger som i Foraaret førtes mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende

Fagforbund om Konflikten i Skotøjsfaget og om de i en Række Fag opsagde Overenskomster, blev der bl. a. truffet Overenskomst om, at der snarest skulde optages en Forhandling mellem Dansk Typografforbund og Principalforeningerne i Provinserne om en ny Overenskomst.

Der har senere været ført langvarige Forhandlinger; først forhandledes der i tre Dage mellem Typograferne og Bogtrykkerne, hvorefter Forhandlingerne sprængtes. Derpaa bragtes 11-Marts-Overenskomsten i Anvendelse, hvorved en Repræsentant fra hver af Hovedorganisationerne tiltraadte Forhandlingerne. I fire Døgn blev der saa forhandlet videre.

Den ny Tarif vil bl. a. indeholde en Bestemmelse om, at de nuværende 4 Løngrupper skal indskrænkes til 3. Til de Byer, der nu er i de tre laveste Klasser, skal der gives et Løntillæg af 2 Kr., og for de Byer, der nu er i den højeste Klasse, et Tillæg af 1 Kr.

Tarifens Varighed er fastsat til 3 Aar, som saafremt Principalerne ikke opsiger den, yderligere forlænges med 3 Aar mod at Arbejdstiden fra Januar 1912 nedsættes fra 9 Timer til 8½ Time daglig, med en Forhøjelse af 2 Øre pr. Tusinde Bogstaver.

Den nuværende Tarif udløb i Torsdag, men løber videre til alle Parter har godkendt de trufne Bestemmelser. Saafremt den ny Tarif godkendes, har Fastløns-Tillægget tilbagevirkende Kraft fra 1. Juli.

Den permanente Voldgiftsret.

Arbejdsgiverforeningen dømt for Brud paa Septemberforliget.

I Slutningen af Marts Maaned modtog vort Forretningsudvalg en Skrivelse fra Lohgarvernes Forbund, hvori meddeltes, at flere Medlemmer af »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen« under Arbejdsgiverforeningens sidste Lock-out Trusel indenfor den givne Frist havde foretaget en Række Afskedigelser som maatte betegnes som Brud paa Septemberforliget og anmodede derfor vort Forretningsudvalg om at anklage Arbejdsgiverforeningen for Den permanente Voldgiftsret for Brud paa Septemberforliget.

Efter at Sagen har været forhandlet uden Resultat mellem Forretningsudvalgene for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund, sendte vi under 12. Juni d. A. Den permanente Voldgiftsret en Skrivelse af følgende Indhold:

Til

Formanden for Den permanente Voldgiftsret,
Hr. Overretsassessor, Dr. jur. *C. Ussing.*

Vi tillader os herved at anmode Den permanente Voldgiftsret om at paadømme nærværende Sag, om hvilken der ved Forhandling den 4. Juni d. A mellem Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund ikke kunde opnaas Enighed:

Under den sidste af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening varslede Lock-out, der ogsaa skulde omfatte Arbejdere hos Arbejdsgivere i Læderindustrien, foretoges der i Dagene *forinden* Lock-out'ens lovlige Iværksættelse af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen en Række Afskedigelser, der kun kan opfattes som en *Forberedelse* af Lock-out'en, eller en for tidlig Iværksættelse af denne.

Som det maaske vil erindres, var Lock-out'en bebudet til *Mandag den 15. Marts 1908*, men blev, grundet paa indtrufne Omstændigheder, udsat til *Mandag den 22. Marts.*

Da Hensigten med det i Forliget af 5. September 1899 foreskrevne Varsel utvivlsomt er denne, at der *skal* gives Parterne just den fastsatte Frist af 14 Dage til om muligt at søge en Stor-Kamp undgaaet, kan det ikke nægtes, at netop en for tidlig Iværksættelse af Standsningen *befordrer* Kampens Udbrud og altsaa lægger sig hindrende i Vejen for at Varslet gør den tilsigtede Nytte.

Man har under den mellem Hovedorganisationerne om denne Sag førte Forhandling, fra Modpartens Side fremhævet, at den midlertidige Standsning i Skotøjsindustrien medførte Lock-out'en i Læderindustrien og at denne Lock-out, grundet paa tekniske Vanskeligheder i Faget ikke kan iværksættes paa samme Dag, men maa iværksættes efterhaanden i Løbet af nogle Dage. Vi mener ikke, hvis en saadan Omstændighed er tilstede, at dette har nogensomhelst Indflydelse paa Varslet —

ihvert Fald kan en saadan Omstændighed ikke med nogen som helst Hjemmel gøre det i Forliget fastsatte Varsel kortere. Den Part, der dekreterer Standsning, maa paatage sig Ansvaret for denne og dens Følger, men maa naturligvis først og fremmest iagttage de Forskrifter, Forliget giver.

Men desuden kan vi ikke erkende, at en midlertid Standsning i Skotøjsfaget *naturnødvendigt* maa medføre Standsning i Tilvirkning af Raaproduktionerne. Noget saadant kan kun paastaas, hvis Forholdet havde været omvendt, altsaa hvis der havde været Standsning i Læderfabrikationen, i saa Fald kunde Skotøjsfabrikanterne nødes til at indskrænke eller standse Virksomheden af Mangel paa Materiale. Men Skotøjsfagets Stilling kan ikke være nogen Undskyldning for, at man i Læderfabrikationen forbereder en Lock-out for at støtte Skotøjsfabrikanterne.

Modparten har ligeledes under nævnte Forhandling gjort gældende, at Garverierne selv havde ønsket, at Lock-out' for disses Vedkommende udsattes 14 Dage, for at man derved kunde indrette sig efter den fornævnte Omstændighed — »tekniske Vanskeligheder«. Det havde maaske været en Udvej for Arbejdsgiverforeningen at rette sig efter den dette Ønske fra de specielt Sagkyndige, men det er naturligvis ikke vor Sag, at paapege de Veje, som Modparten kunde have gaaet, vi peger blot paa denne Udtalelse, for at gøre opmærksom paa, at det er Modparten selv, der har paataget sig Ansvaret for, at Lock-out'en delvis er iværksat før den lovlige Tidsfrist var udløbet, og tiltrods for de Interesseredes Ønske om en speciel Udsættelse for deres Vedkommende.

Endvidere har Modparten gjort gældende, at Garverierne, *for at undgaa for store Tab* ved en samtidig Iværksættelse af Lock-out'en, *maatte* foretage en Del af Lock-out'en førend den fuldstændig Indtraadte.

Vi mener ikke, at man kan vælte dette Tab, eller en Del deraf, over paa Arbejderne, ved at lock-out'ere dem *forinden* Varslets Udløb. Ved at gøre dette, begaar Modparten ihvert Fald Brud paa Forliget.

Forøvrigt er der jo ingen, der *tvinger* Arbejdsgiverforeningen til at erklære Lock-out paa Garverierne, og vi maa i alle Tilfælde forlange, at der *kun* etableres Lock-out under Overholdelse af de Forligsbestemmelser, som skal iagttages.

Vi føler os desuden ganske overbevist om, at hvis en Strejke var dekreteret af De samvirkende Fagforbund, og Halvdelen af de paagældende Arbejdere 8 Dage forinden Strejkens Iværksættelse rejste til Udlandet for i Tide at sikre sig Arbejde under Strejken, saa vilde vor Modpart kalde en saadan Handlemaade for Overtrædelse af Forligets Bestemmelser.

I det foreliggende Tilfælde er der ikke fra vor Modparts Side lagt Skjul paa, at Arbejdsgivernes Organisation billigede den af Garverierne foretagne delvise Lock-out inden Varslets Udløb — ja, krævede den.

Maaske vil vor Modpart hævde, at Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening som saadan ikke bærer Ansvaret for, at det her paaklagede er sket. Vi mener, at den har Ansvaret, da det er den, der har varslet Lock-out'en og da den bør vaage over, at Forligets Bestemmelser ikke overtrædes. Men desuden gør vi opmærksom paa, at de mellem »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen« paa den ene Side og henholdsvis »Lohgarvernes Forbund« og »Dansk Arbejdsmandsforbund« paa den anden Side indgaaede Overenskomster (Bilag I og II, henholdsvis § 7 og § 8, sidste Punktum) fastslaar at nævnte *Under*-Organisationer, som saadanne er bundne til Forliget af 5. September 1899.

Denne Omstændighed gør det formentlig endog ligegyldigt om det er Hovedorganisationerne eller Underorganisationerne, der *er Skyld* i Overtrædelsen. Vi mener, at Hovedorganisationen maa dømmes paa egne eller paa Underorganisationens Vegne.

De nærmere Omstændigheder ved den delvis for tidligt etablerede Lock-out er disse:

Paa et Værksted i København er samtlige *Lohgarvere* udelukkede før Lock-out-Varslets Udløb. Ialt er af ca. 100 Lohgarvere i København de 43 og i Vejle af 15 Lohgarvere de 10, udelukkede før Varslets Udløb.

Affolkningen har for Lohgarvernes Vedkommende fundet Sted paa følgende Datoer i vedføjet Omfang:

2. Marts	2	Lohgarv.		13. Marts	35	Lohgarv.	
5. —	1	—		14. —	1	—	
6. —	4	—		15. —	2	—	
12. —	4	—		19. —	4	—	

ialt 53 Lohgarvere.

Lohgarvernes Forbund anslaar de for dets Medlemmer derved forvoldte Løntab til ca. 2000 Kroner.

Af Dansk Arbejdsmands Forbunds Medlemmer er endvidere inden Fristens Udløb lock-out'eret: i København 23 og i Vejle 32.

Affolkningen har for Arbejdsmændenes Vedkommende fundet Sted paa følgende Datoer i vedføjet Omfang:

5. Marts	4	Arbjdsm.		13. Marts	8	Arbjdsm.	
8. —	1	—		14. —	1	—	
9. —	1	—		17. —	1	—	
10. —	13	—		18. —	2	—	
11. —	2	—		18. —	1	—	
12. —	21	—					

ialt 55 Arbejdsmænd.

Forbundet anslaar det Løntab, der er paaført de paagældende Medlemmer til ca. 4000 Kroner.

I Skrivelse af 15. Marts 1909 har Dansk Arbejdsmandsforbund og Lohgarvernes Forbund forgæves klaget til Fagets Arbejdsgiver-Organisationer over de her paaklagede Forhold; sidstnævnte Forbund modtog kun et ironisk Svar.

Vi tillader os iøvrigt at henvise til den

hoslagte Specifikation (Bilag III.) over de nærmere Enkeltheder i den foretagne Lock-out-Forberedelse, og paastaar Arbejdsgiverforeningen dømt dels paa egne, dels paa Foreningen af Fabrikanter i Læderindustriens Vegne for Brud paa Forliget af 5. September 1899.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Efter Afholdelsen af det første Retsmøde siger De samvirkende Fagforbund endvidere i et senere skriftligt Indlæg bl. a.:

Hvis den højtærede Ret kommer til det Resultat, at »*Inddriverne*« er unddragne fra Forligets Bestemmelser om de 14 Dages Varsel, vil dette bl. a. medføre, at denne Undtagelse ikke alene praktiseres, naar Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening dekreterer Lock-out, men ogsaa naar De samvirkende Fagforbund varsler Strejke. Og lignende Undtagelser maa saa ogsaa kunde tilstedes i andre Fag.

Rettens Behandling af Sagen har saa givet følgende Resultat:

Udskrift

af *Den permanente Voldgiftsrets Kendelse* af 30. Juni 1909 i Sagen De samvirkende Fagforbund kontra Arbejdsgiverforeningen. (Sagen 30.)

Den 22. Februar d. A. etablerede Skotøjsfabrikanterne her i Landet Lock-out i Anledning af en Strid om Arbejdsvilkaar, og for at faa denne Konflikt hurtig til Ende, varslede »Arbejdsgiverforeningen« den 1. Marts Lock-out i en Række Fag til den 15. Marts, hvilken Lock-out dog senere udsattes til den 22. Marts og inden denne Dato blev aflyst, idet Konflikten i Skotøjsfaget imidlertid var bleven bilagt.

I Tiden mellem 22. Februar og den udvidede Lock-outs Aflysning blev Arbejdet i flere indenfor »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen« staaende Garverier betydeligt indskrænket og Arbejdere som Følge deraf afskedigede. Efter De samvirkende Fagforbunds Opgivende blev der i Tiden fra den 2. til 12. Marts afskediget 11 Lohgarvere, den 13. Marts 35 og fra 14. til 19. Marts 7, ialt 53 Lohgarvere, der er Medlemmer af Lohgarvernes Forbund i Danmark, og af Arbejdsmænd, der var beskæftigede i Garverierne og som stod i Dansk Arbeidsmands-Forbund afskedigedes paa samme Tid 55 Arbejdsmænd.

De samvirkende Fagforbund har nu for Den permanente Voldgiftsret paastaaet Arbejdsgiverforeningen paa egne Vegne eller paa Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen's Vegne dømt for ved de nævnte Afskedigelser at have sat den varslede Lock-out i Værk før Udløbet af det i Septemberforligets § 2 bestemte Varsel.

Da der intet er oplyst om, at Arbejdsgiverforeningens Bestyrelse har foranlediget eller støttet Afskedigelserne eller i saa Henseende har udvist pligtstridig Forsømmelse, vil her ikke blive Spørgsmaal om at dømme dem paa egne, men kun paa Foreningen af Arbejdsgivere i Læderfabrikationen's Vegne, et Spørgsmaal, hvis Besvarelse vil afhænge af, hvilket Motiv der har ført til Afskedigelserne.

At Motivet skulde have været dette, allerede før Lock-out'varslets Udløb at øve Pression paa Arbejderne, kan efter det oplyste ikke antages. Motivet maa antages i hvert Fald tildels at have været Fabrikationshensyn, Ønsket om at indstille Virksomheden suksessivt, idet Garverifabrikationen ikke uden betydelige Tab paa det paabegyndte Fabrikat lader sig standse pludselig; men tillige ogsaa merkantile Hensyn, idet Skotøjskonflikten medførte en stærk Nedgang i Læderforbruget og som Følge deraf en Indskrænkning i Læderfabrikationen.

Medens Afskedigelserne, forsaavidt de er hidførte af det sidstnævnte Motiv, ikke under de foreliggende Omstændigheder indeholder en ulovlig Foregriben af den varslede Lock-out, findes Afskedigelserne derimod at være i Strid med Varselspligten, forsaavidt de er foretagne af fabrikationsmæssige Hensyn til den forestaaende Lock-out. Der maa nemlig gives De samvirkende Fagforbund Medhold i, at den Omstændighed, at en Lock-out i Garverifaget ikke uden betydelige Tab kan iværksættes under Overholdelse af det pligtige Varsel, ikke kan berettige Arbejdsgiverne til at se bort fra Varselspligten, i hvert Fald ikke uden at affinde sig med Arbejderne.

I hvilket Omfang de to forskellige Motiver — Fabrikationshensynet og det merkantile Hensyn — har virket, lader sig selvfølgelig ikke afgøre; men efter de Oplysninger, der foreligger om de overordentlige store Værdier, der stod paa Spil ved en pludselig Standsning af hele Virksomheden, Fabrikantforeningens Formands Udtalelser om, at han ansaa Fabrikationshensynet som et, der ganske selvfølgeligt maatte tages, og under Hensyn til, at Afskedigelserne betød en fuldstændig Indstilling af Begyndelsesstadiet i Læderfabrikationen, maa Formodningen være for, at Fabrikationshensynet i hvert Fald har været et væsentligt Motiv til Afskedigelserne og da de af Arbejdsgiverforeningen forelagte Oplysninger om den aftagende Afsætning paa Læder ikke skønnes at have afkræftet denne Antagelse, maa den være afgørende for Sagen.

Da den anticiperede Arbejdsstandsning maa antages at være foretaget af en saa overvejende Del af Fabrikantforeningens Medlemmer, at der ikke ret vel kan sondres mellem dem og Organisationen som saadan, hvad heller ikke er paastaaet fra Fabrikantforeningens Side, findes Foreningen af Arbejdsgivere i Læderindustrien

som saadan at have Ansvaret for det begaaede Brud paa Septemberforligets § 2; men da Fabrikantforeningen og dens Formand utvivlsomt har været i god Tro — i den Overbevisning, at Afskedigelserne var forenelige med Septemberforligets Varselspligt — og da der her er Tale om et Fortolkningsspørgsmaal, som ikke tidligere har været forelagt Voldgiftsretten, findes der ikke tilstrækkelig Anledning til at idømme nogen Bøde i denne Sag. Derimod findes Arbejdsgiverforeningen paa »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderindustrien's Vegne at burde betale Sagens Omkostninger.

Kendelse.

Arbejdsgiverforeningen bør for det mod den paa egne Vegne af De samvirkende Fagforbund anlagte Søgsmaal fri at være.

De ovenomtalte Afskedigelser i Garverifabrikationen indeholder fra »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderindustrien«s Side et Brud paa Forliget af 5. September 1899 § 2.

Sagens Omkostninger betales inden 1 Maaned til Voldgiftsretten af Arbejdsgiverforeningen paa »Foreningen af Arbejdsgivere i Læderindustrien«s Vegne 130 Kr.

* * *

Retten har altsaa konstateret Brud fra Arbejdsgivernes Side paa Forliget, og denne Kendelse giver de to skadelidte Arbejderorganisationer Grundlag for Erstatningssøgsmaal ved de civile Domstole. — Den permanente Voldgiftsret tilkender som Regel ikke den skadelidte Erstatning.

Udlandet.

Fra de tyske Fagforeninger.

Smedenes Centralforbund omfattede ved Slutningen af 1908 17,392 Medlemmer. Antallet paa samtlige organiserede Arbejdere i Metalindustrien udgør 406,407 Medlemmer. Der har siden 1907 været en Tilbagegang paa 1164, denne skyldes de nedadgaaende Konjunkturer.

Bogtrykkerforbundet talte ved Slutningen af 1908 56,325 Medlemmer, eller 2786 flere end ved Aarets Begyndelse. De foregaaende Aar har Tilvæksten været henholdsvis 4071, 3971 og 3904. At Tilvæksten sidste Aar, trods Krisen, ikke har været synderlig ringere end tidligere, synes at pege paa en gennemført fast Organisationsform. Forbundets Indtægter udgjorde 1908 3,157,159 Mk., Udgifterne 2,410,814 Mk., Formuen var 7,008,435 Mk.

Hovedudgifterne udgjorde: Rejsehjælp 178,964 Mk., Arbejdsløshedsunderstøttelse 706,821 Mk., Sygehjælp 880,245 Mk., Begravelselseshjælp 72,717 Mk. og Strejkeunderstøttelse kun 9607 Mk. Tarifmæssige Ordninger galdt i Aaret 1908 i 6611 Virksomheder med 57,211 Arbejdere.

Af Sættemaskiner var i Virksomhed den 1. Januar 1909: 1199 Linotype-, 339 Monoline-, 763 Typographsamt 227 Monotypetast-Apparater og 142 dertil hørende Støbeapparater. Ved disse Maskiner vare beskæftigede 3625 Arbejdere helt eller delvis.

Handskemagerforbundet talte ved Slutningen af 1. Kvartal 1909 3239 Medlemmer.

Litograf- og Stentrykkerforbundet omfattede ved Slutningen af 1908 16,836 Medlemmer. Aarets Udgifter beløb sig til 231,195 Mk. Lærlinge-Afdelingen tæller 3145 Medlemmer; Aarsudgift (næsten udelukkende Sygehjælp) 8387 Mk.

Maler- og Lakererforbundet talte Marts 1909 36,900 Medlemmer.

Skomagerforbundet talte samtidig 36,287 Medlemmer.

Fortegnelse over de Fagorganisationer, der har faaet Andel i den fjortende Uddeling.

Organisationernes Navn	Antal understøttede Arbejdsløse		Samlet Antal Arbejdsløse i København og Provinserne.	Kødkort à 2 Kr.	Flæskekort à 2 Kr.	Brødkort à 90 Øre	Kontant	
	Kbhv.	Prov.					Kr.	Øre
Arbejdsmandsforbund, Dansk	530	402	932	»	»	»	2500	»
Arbejderforbund, Kvindelig	15	»	15	»	»	»	90	»
Bager- og Konditorforbundet	63	2	65	»	»	»	390	»
Billedskærer- og Dekorations-Billedhuggerforbundet	9	1	10	»	»	»	60	»
Bogbinderforbundet	3	5	8	»	»	»	48	»
Elektrikerforbundet	5	9	14	»	»	»	84	»
Formerforbund, Dansk	52	71	123	»	»	»	738	»
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening	16	»	16	»	»	»	96	»
Gørtler- og Metalarbejderforbundet	32	1	33	»	»	»	198	»
Handskemagerforbundet	3	»	3	»	»	»	18	»
Kedel- og Maskinpasserforbund Dansk	30	2	22	»	»	»	132	»
Metaltrykkernes Fagforening	10	»	10	»	»	»	50	»
Murerforbundet	260	26	286	»	»	»	1716	»
Murerarbejdsmændenes Fagforening	150	»	150	»	»	»	900	»
Mølleriarbejderforbund Dansk	14	»	14	»	»	»	84	»
Ovnsætternes Fagforening	6	»	6	»	»	»	36	»
Skibstømrerforbund, Dansk	»	6	6	»	»	»	36	»
Smede- og Maskinarbejderforbund, Dansk	234	78	312	»	»	»	1872	»
Snedkerforbundet	572	83	655	»	»	»	3930	»
Stukkatørernes Forbund	46	»	46	»	»	»	276	»
Skotøjsarbejderforbund	20	»	20	»	»	»	120	»
Tobaksarbejderforbundet	6	12	18	»	»	»	108	»
Dansk Træarbejderforbund (Savværks- og Maskinsnedkere)	52	3	55	»	»	»	330	»
Tømrerforbund, Dansk	242	16	258	»	»	»	1548	»
Slagteriarbejderforbund Dansk	5	»	5	»	»	»	30	»
Drejerforbundet	5	3	8	»	»	»	40	»
Skibstømrernes Fagforening	22	»	22	»	»	»	132	»
Ialt	2392	760	3112	»	»	»	15570	»

Samlet Oversigt over Landsindsamlingens 14 Uddelinger 1909.

Uddelingens Løbe Nr.	Uddelingens Dato.	Antal Arbejdsl., der har faaet Underst. i København.	Antal Arbejdsl., der har faaet Underst. i Provinserne.	Samlet Antal Arbejdsløse i Kbhvn og Provinserne.	Antal Kød & Flæsk Kort à 2 Kr.	Antal Brød Kort à 94* & 90 Ø.	Værdi af Naturalier i København.		Udbetalt Kontanter i København.		Udbetalt Kontanter i Provinsen.		Værdi ialt i København.		Værdi ialt i Provinserne		Værdi ialt i hele Landet.	
							Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø	Kr.	Ø.
1ste	9/1	4038	2617	6655	3531	*3529	10379	26	1732	68	7851	»	12111	94	7851	»	19969	94
2den	1/2	4316	2590	6906	3971	*3971	11674	74	5589	26	10360	»	17264	»	10360	»	27624	»
3die	10/2	4286	2445	6731	3941	3941	11428	90	5715	10	9780	»	17144	»	9780	»	26924	»
4de	17/2	4366	2523	6829	3942	3942	11431	80	1486	20	7569	»	12918	»	7569	»	20487	»
5te	24/2	3256	2724	5980	2928	2928	8491	20	1276	80	8172	»	9768	»	8172	»	17940	»
6te	3/3	3247	2737	5984	2883	2883	8360	70	1380	30	8211	»	9741	»	8211	»	17952	»
7de	10/3	3452	2913	6365	3060	3060	8874	»	1482	»	8739	»	10356	»	8739	»	19095	»
8de	17/3	3607	2710	6317	3205	3205	9274	50	1526	50	8130	»	10821	»	8130	»	18951	»
9de	26/3	4996	2871	7867	4830	»	9660	»	498	»	5742	»	10158	»	5742	»	15900	»
10de	4/4	4780	2635	7415	4365	4365	12658	50	1681	50	7905	»	14340	»	7905	»	22245	»
11te	11/4	4281	1640	5921	3836	3836	11124	40	1718	60	4920	»	12843	»	4920	»	17763	»
12te	23/4	3331	»	3331	885	885	2566	50	750	»	»	»	3316	50	»	»	3316	50
13de	6/5	2205	478	2683	»	»	»	»	8820	»	1912	»	8820	»	1912	»	10732	»
14de	27/5	2392	720	3112	»	»	»	»	13672	»	1908	»	13672	»	1908	»	15570	»
Ialt		52493	29603	82096	41377	36545	115944	50	47328	94	91199	»	163273	44	91199	»	254469	44

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 3 ❋ KØBENHAVN DEN 17. JULI 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd i Vejle. Hattearbejderne i København. Støberiarbejdsmænd i Nykøbing M.). Tvistigheder (Bladbudene i København). Danske Arbejdere i Udlandet (Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen). Kongresser og Møder (Den 6. internationale faglige Konference. Landsorganisationen i Sverrig). Arbejdsløsheden (Arbejdsløsheden i Danmark i Maj Maaned 1909).

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd i Vejle. Nogle Uoverenstemmelser mellem Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund dels hos Blikkenslager- og Kobbersmedemestre og dels hos Træimportører var til Behandling med Bistand af Hovedorganisationerne d. 29. Juni.

I det førstnævnte Tilfælde drejede det sig om Udførelsen af Vandledningsarbejde for Christensen & Glud. Da det paagældende Arbejde var udført, enedes man om at godkende den for Arbejdet betalte Timeløn, 38 Øre.

Uoverensstemmelserne hos Træimportørerne vare opstaaede fordi disse havde nægtet at forhandle med Arbejdsmændene, og man enedes derfor om, at henvise Sagen til lokal Forhandling mellem Parterne, eventuelt til Voldgift efter de mellem Parterne gældende Regler.

Hattearbejderne i København. Hattearbejderforbundet i Danmark har i en Skrivelse til Forretningsudvalget besværet sig over, at Fabrikanterne ikke var at formaa til at give et Tillæg til Akkordpriserne for Damehatte, endskøndt Akkordpriserne vare fastsatte i 1907 paa Grundlag af de Hattemoder og Hatteformer, der indtil da vare fremkomne. Nu havde de moderne Gryde-, Krukke- og Bikubehatte antaget saadanne Dimensioner, at et Tillæg til Akkordpriserne var nødvendigt. Flere Fællesmøder med Fabrikanterne havde ikke bidraget til Spørgsmaalets Løsning, da Fabrikanterne hævdede, at en Hat var en Hat, og at man altid havde været enige om at tage de store Hatte med de smaa, uden Ændring i Akkordsatserne.

Under en Forhandling, der med Hovedorganisationernes Bistand førtes mellem Parterne den 26. Juni, enedes man om, at der skal ydes Ekstra-Betaling for de store Hatte og at Parterne selv ved Forhandling skal søge Enighed opnaaet om et Maksimal-Maal for Hatte, samt om hvilke Tillæg, der skal gives for Hatte, der er større end Maksimal-Maalet.

Støberiarbejdsmænd i Nykøbing M. Den 27. Maj forhandledes der mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne, Jernindustriens Sammenslutning og Dansk Arbejdsmandsforbund om en Arbejdsstandsning i Nykøbing M. — Arbejdsgiverforeningen, der havde forlangt Sagen behandlet, paastod at der var Tale om en Strejke, medens Arbejdsmændenes Repræsentanter hævdede, at det var Fabriken, der havde foretaget en Række Afskedigelser.

Man blev derfor forholdsvis hurtigt enige om, at Arbejdet *ufortøvet* skulde genoptages, og at mulige Stridspunkter og Krav fra Parterne skulde henvises til Afgørelse efter Regler for Behandling af faglig Strid.

Straks efter Arbejdets Genoptagelse *forbrød* Firmaet sig imod denne Af-

tale, idet det i Løbet af kort Tid afskedigede ca. 90 Arbejdsmænd *uden* at lade de til disse stillede Krav afgøre paa den foreskrevne Maade.

Men ikke nok hermed. Jærnindustriens Sammenslutning, som *undlod* at forsøge den fredelige Afgørelsesmaade, begærede Arbejdsgiverforeningens Tilladelse til at etablere Lock-out overfor alle organiserede Arbejdsmænd i Jærnindustrien — ca. 3000 Mand —, en Lock-out, der ogsaa vilde kaste adskillige Tusinder af andre Fags Arbejdere paa Gaden.

Og Arbejdsgiverforeningen *bifaldt* denne grundløse Udsmidning, tiltrods for at Dansk Arbejdsmandsforbund havde tilbudt at lade Sagen og Arbejdsmændenes Erstatningskrav for tabte Arbejdsdage afgøre ved Mægling og Voldgift efter de gældende Regler.

Selvfølgelig forlangte De samvirkende Fagforbund Sagen behandlet mellem Hovedorganisationerne, og paa et Fællesmøde d. 8. Juli halede Arbejdsgiverne i Land — dens Repræsentanter erkendte, at man havde vovet sig *for* langt ud.

Man enedes om følgende:

Arbejdet hos Aktieselskabet N. A. Christensen & Co., Nykøbing M., genoptages snarest muligt og senest Mandag den 12. ds. i saa vidt muligt samme Omfang, som før Arbejdsstandsningen, og der rejses ingen Vanskeligheder med Hensyn til Samarbejdet med Former Trowsky, hvorefter det til den 14. ds. givne Lock-out-Varsel tilbagekaldes. Den afsluttede Konflikt maa ikke fra nogen af Siderne medføre personlig Forfølgelse af nogen Art.

Aktieselskabet N. A. Christensen & Co., de hos dem beskæftigede Arbejdsmænd, Dansk Arbejdsmandsforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærnindustrien forbeholder sig Ret til at begære Spørgsmaalet om de stedfundne Konflikter var Strejker eller Lock-out'er, og ethvert hermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal og Erstatningskrav behandlet efter de gældende Regler for Behandlingen af faglig Strid.

Saadanne Spørgsmaal og saadanne Erstatningskrav skal for begge Parters og begge Organisationers Vedkommende foreligge formulerede inden Udgangen af indeværende Maaned. Saasnart dette er Tilfældet, paabegyndes Behandlingen. Opnaas der ikke gennem Mægling eller paa Timandsmøde Enighed om de rejste Spørgsmaal og Krav, forpligter begge Parter og begge Organisationer sig til at lade Spørgsmaalene og eventuelle Erstatningskrav afgøre af en Voldgiftsret i Overensstemmelse med de nævnte Regler for Behandlingen af faglig Strid, og er man i saa Fald enig om først at anmode Formanden for den permanente Voldgiftsret, Overretsassessor, Dr. jur. *Carl Ussing*, om at tage Hvervet som Voldgiftsrettens Formand og Opmand.

København, den 8. Juli 1909.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
Kaspar Rostrup.

For De samv. Fagforbund i Danmark:
Carl F. Madsen.

For Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærnindustrien:
Jens Lange.

For Dansk Arbejdsmandsforbund:
Lyngsie. H. M. Hansen.
Sophus Mortensen. P. Mikkelsen.
L. Sørensen.

Jærnindustriens Sammenslutning har saaledes maattet antage Arbejdernes Tilbud, og Dansk Arbejdsmandsforbund har reserveret sig Adgang til at faa Erstatning for den Skade, som dets Medlemmer har lidt ved at være kastede paa Gaden i Strid med alle foreliggende Aftaler, endogsaa skriftlige.

Denne Sag er et nyt Bevis for, med hvor ringe Plan og Fasthed Arbejdsgiverforeningen ledes, og paa hvilket løst Basis man flotter sig med Lock-out-Trusler.

Den evindelige Arbejds-Uro, som Arbejdsgiverforeningen beklager sig over, synes i betænkelig mange Tilfælde at have sit Udspring — Ved Stranden 6.

Tvistigheder.

Bladbudene i København.

»Bladbudenes Organisation« i København har indtil det forløbne Foraar omfattet samtlige Bladbude i Hovedstaden, ialt ca. 800.

Nogle personlige Uoverensstemmelser mellem Organisationens Ledere, har imidlertid bevirket, at »Socialdemokraten«s Bude i et Antal af ca. 150 har udmeldt sig og dannet

en særlig Afdeling, der indmeldte sig under »Kvindeligt Arbejderforbund«. Denne Afdeling kom saaledes til at tilhøre Centralisationen, medens »Bladbudenes Organisation« ikke staar hverken i De samv. Fagforbund eller i Arbejdernes Fællesorganisation i København.

De samv. Fagforbunds Forretningsudvalg havde den 23. Juni foranstaltet et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de to adskilte Bladbudeorganisationer, og foreslog at der nedsattes et Fællesudvalg, der med Bistand af Mæglere fra De samv. Fagforbund skulde søge Bladbudene samlede igen i én Organisation.

Man sendte hver af de to Organisationer en saalydende Skrivelse:

Til Bestyrelserne for Bladbudenes Organisation og Kvindeligt Arbejderforbund.

Ved den i Dag førte Forhandling, hvor Repræsentanter for begge de ærede Organisationer forelagde Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund Aarsagerne til den mellem Parterne opstaaede Strid, enedes man om, at der i den foreliggende Sag næppe kunde tænkes anden Udvej, end at henvise Sagen til et Fællesudvalg, hvortil hver af Parterne vælger tre Repræsentanter, der sammen med et lignende Antal Repræsentanter (3) fra De samv. Fagforbund skulde søge opnaaet Enighed om *et Forslag* til Sammenslutning af den adskilte Organisation. Dette Forslag vil — hvis Enighed om et saadant opnaas — være at forelægge hver af de to Organisationer til Godkendelse eller Forkastelse.

Vi undlader ikke at tilføje, at vort Forretningsudvalg har valgt Carl F. Madsen, Carl Gran og E. Svendsen til at deltage som Mæglere i det eventuelle Udvalgs Arbejde, og vi opfordrer indtrængende Parterne til at slutte sig til Tanken om at forsøge denne Udvej. I bekræftende Fald beder vi os snarest tilstillet Meddelelse om, hvilke Repræsentanter man har valgt (Navn og Adresse) for at Udvalget kan træffe sammen.

Det er vort Haab, at det ad denne Vej maa lykkes at tilvejebringe et Grundlag, der kan tilendebringe Striden og vi forventer, hvis Tanken tiltrædes, at man fra begge Sider vil møde med en god Vilje til at faa Striden udjævnet.

Maa vi sluttelig tilføje, at der under Forhandlingerne i Dag fremsattes den Tanke, at de af Striden personligt berørte Repræsentanter af Hensyn til Opgavens Løsning maaske ikke burde indvælges i et saadant Udvalg.

Vi nævner dette i denne Forbindelse, fordi det sikkert er Overvejelse værd. Men vi overlader naturligvis ganske til Organisationerne selv at udpege de Repræsentanter, som de mener bedst egnede til at faa Striden afgjort.

P. F. V.
Carl F. Madsen,
Carl Gran.

Kvindeligt Arbejderforbund erklærede sig *villig* til at lade Repræsentanter møde som foreslaaet. Fra Bladbudenes Organisation har vi modtaget et Afslag i følgende Form:

Til Forretningsudvalget,
Hr. *C. F. Madsen.*

Deres Skrivelse af 23. Juni er forelagt og drøftet paa et af Bladbudenes Organisation godt besøgt Møde, hvor Medlemmerne enstemmig har forkastet Forslaget med Henblik paa d'Hrr.s i Udvalgets Syn paa Bladbudene.

Derimod anmoder Bladbudenes Organisation, at Sagen maa blive fremlagt paa et Repræsentantskabsmøde og vort Udvalg maa komme tilstede.

Paa Bladbudenes Organisations Vegne
Sofie Nielsen,
Birkegade 15,4.

Da vort Repræsentantskab bestaar af ca. 150 Repræsentanter fra hele Landet, er det aabenbart ikke Bladbudenes Organisations Hensigt at

faa dette sammenkaldt extraordinært i Anledning af denne Sag, der jo desuden særlig angaar en Organisation udenfor De samvirkende Fagforbund.

Grundet paa Bladbudenes Organisations Stilling maa vi altsaa foreløbig lade Sagen ligge.

Danske Arbejdere i Udlandet.

Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen.

Fra Udenrigsministeriet har vi modtaget følgende:

I Udenrigsministeriets Bekendtgørelse af 25. Januar d. A. meddeltes det, at Legitimationskort for danske Arbejdere i Preussen udstedes mod Forevisning af vedkommende Arbejders i Hjemlandets udstedte Papirer.

Til nærmere Forstaaelse heraf har det preussiske Indenrigsministerium paa Forespørgsel udtalt, at saavel Hjemstedsbevis som Politipas vil danne tilstrækkeligt Grundlag for Udstedelsen af et saadant Legitimationskort.

Det er iøvrigt overladt de lokale Myndigheder i hver enkelt Tilfælde selv at afgøre, om andre Dokumenter efter Omstændighederne maa betragtes som tilstrækkeligt Grundlag for Legitimationskortets Udstedelse.

Udenrigsministeriet d. 25. Juni 1909.

C. W. Ahlefeldt-Laurvig.

Kongresser og Møder.

Den 6. internationale faglige Konference, afholdes den 30. August og følgende Dage i Paris.

Til at repræsentere De samvirkende Fagforbund er valgt: Formanden, Carl F. Madsen, og Sekretæren Carl Gran.

Landsorganisationen i Sverrig afholder Delegeretmøde den 16.—22. August i Stockholm.

De samvirkende Fagforbund lader sig i Følge Indbydelse repræsentere ved Formanden, Carl F. Madsen, Kassereren, E. Svendsen og M. C. Lyngsie.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark i Maj Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Bagere og Konditore	—	—	196	—	—	74
Barber og Frisørsv..	25	303	10	—	—	—
Barnevognsarbejdere	1	26	1	—	—	—
Billedskærere.....	40	608	27	13	157	11
Blikkenslagere.....	—	—	80	—	—	25
Brolæggere.....	14	236	3	11	74	6
Bødkere.....	28	289	11	26	288	7
Drejere.....	10	240	8	28	559	21
Elektrikere.....	28	446	24	22	546	17
Formere.....	92	2500	87	213	5376	192
Glarmestre.....	—	15	9	—	—	—
Gørtlere og Metalarb.	90	1388	61	8	123	6
Handskemagere....	5	138	4	—	—	—
Hattearbejdere	4	108	4	1	12	1
Hvidgarvere	2	42	1	—	—	—
Instrmtmg.mek.&opt.	1	26	1	—	—	—
Jærn- og Metalslibere	3	30	1	—	—	—
Karetmagere.....	9	149	6	9	157	8
Kedel- og Maskinpas.	37	691	30	8	141	4
Keramikere.....	5	109	5	—	—	—
Lohgarvere.....	4	96	4	4	80	4
Metaltrykkere.....	12	258	10	—	—	—
Murere.....	520	9200	390	108	1870	67
Murarbejdsmænd...	228	5359	218	—	—	—
Ovnsættere.....	7	204	8	—	—	—
Rebslagere.....	—	—	—	6	52	5
Sejlmagere.....	4	31	4	—	—	—
Skibstømrere.....	56	1152	48	—	792	22
Skrædere.....	—	—	—	—	—	—
Snedkere.....	345	6930	340	413	7951	400
Smede- og Maskinarb.	—	—	580	—	—	160
Stenarbejdere	—	—	—	—	—	—
Stukkatører.....	72	946	65	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	1	8	—
Sømænd.....	20	300	20	40	600	40
Tømrere.....	—	—	510	—	—	169

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 36 Organisationer med tilsammen 42419 Medlemmer. Heraf havde 34 Organisationer med tilsammen 38866 Medlemmer 4005 Arbejdsløse den 31. Maj. 2 Organisationer med tilsammen 3553 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Maj Maaned.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 4 ❁ KØBENHAVN DEN 24. JULI 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskasser og faglig Arbejdsanvisning (Typografernes Anvisning). Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Entreprenør Rothe. Skotøjsarbejderne i Aarhus. Dansk Slagteriarbejderforbund. Snedkerne hos Snedkerfirmaet P. C. Jensens Sønner. Sporvogns- og Omnibusfunktionærernes Organisation).

Arbejdsløshedskasser og faglig Arbejdsanvisning.

Typografernes Anvisning.

De statsanerkendte Arbejdsløshedskasser har med Kassernes forud vundne Erfaringer ret hurtigt opnaaet at komme i fast og sikker Gænge, og de staar vel netop derfor foran en rig Udvikling, der rimeligvis vil gaa i Retning af at formere Understøttelses-Evnen til at omfatte alle ledige Arbejdsdage, ligesom Kasserne, fordi det saa udmærket forenes med deres Opgaver og Arbejde, i mere fuldkommen Skikkelse end hidtil kendt herhjemme vil oprette

faglig Arbejdsanvisning.

Arbejdsløshedsnævnet har forlængst henledet Kassernes Opmærksomhed paa, at den faglige Arbejdsanvisning er en Opgave, som bør løses netop af Arbejdsløshedskasserne og sideordnet disses Kontrol med de Arbejdsløse. Og det er betydet de anerkendte Arbejdsløshedskasser, at de af de med offentlige Midler støttede Kassebeholdninger kan afholde Udgifterne ved den faglige Arbejdsanvisning.

Den Opmærksomhed, som der ved Nævnets Beslutning vaktes for den faglige Arbejdsanvisning indenfor Arbejdsløshedskasserne, foranledigede

Arbejdsgiverforeningen

til at henvende sig til Nævnet og foreslaa en Forhandling om denne Sags Realisation i det store og hele, og Nævnet — som kendte Arbejdsgiverforeningens Principper, der bl. a. er vendte *imod* de *Fagforeninger*, der paa egen Haand opretter obligatorisk Arbejdsanvisning — mente at det var heldigt, om man ved en Forhandling med Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen kunde feje Mistroen mod Arbejdernes Institutioner bort. Ved at lade *Arbejdsløshedskasserne*, der staar under Statens Kontrol, overtage Arbejdsanvisningen, vilde denne kunne bringes til at virke nevtralt, altsaa uden andre Hensigter end denne ene, at være det bedst mulige Mellemled mellem den ledige Arbejdskraft og de Arbejdsgivere, der har Brug for denne.

Nævnet søgte under Forhandlingerne med Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen at gøre disse begribeligt, at Arbejdsanvisningen i sin egen Interesse maatte være nevtral, da den ellers ikke var levedygtig. Og det syntes, som om Arbejdsgiverne fandt sig beroligede ved og tilfredse med de Erklæringer, som Nævnet paa Kassernes Vegne afgav, og de Garantier, som der stilledes. Saa meget mere overraskende virkede derfor den Beslutning, som Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling tog, og som truer med ved Lovgivningsmagtens Hjælp at skaffe sig Indflydelse paa Ledelsen af de faglige Anvisningskontorer.

At de *nevtrale* Arbejdsløshedkasser ikke ønsker nogen Mistanke hæftet paa sig saalidt som nogen Indblanding fra den *stærkt partiske* Arbejdsgiverforenings Side, er ganske naturligt. Og at Arbejdsgiverforeningen *midt under Forhandlingerne med*

Nævnet udslynger sin bombastiske Beslutning, er kun et nyt Udslag af den Hensynsløshed og Uhøflighed, der alle Dage har kendetegnet en vis Side af Arbejdsgiverne.

Antagelig vil Arbejdsløshedskasserne ikke lade sig skræmme tilbage fra at søge de dem satte Opgaver løste. Den faglige Arbejdsanvisnings Gennemførelse vil paa mange Maader gavne *hele* Arbejdsforholdet, og altsaa lette begge Parterne Samkvemmet.

At en Del af Arbejdsgiverne, tiltrods for deres Uvilje mod Arbejdernes maalbevidste Fremskridtshigen, udmærket kan indse det for baade Arbejdsgivere og Arbejdere nyttige i den faglige Arbejdsanvisnings nevtrale Gennemførelse ved Arbejdernes egen Institution, Arbejdsløshedskassen, vidner Forholdet i

Bogtrykfaget

om. Her har Arbejdernes Organisations Repræsentanter med Repræsentanter for Principalernes truffen Aftale om en faglig Arbejdsanvisning, der forestaas af Arbejdsløshedskassen.

Aftalen, der foreløbig gælder et Aar, har følgende Ordlyd:

1. Anvisningskontoret faar sit eget Lokale, som ikke maa være det samme som de faglige Organisationers Lokaler.
2. Der holdes Kontortid fra Kl. 9—11 Form. og Kl. 3—5 Efterm., og Arbejdsanvisningskontoret skal have saa nøje Forbindelse med de Arbejdsløse, at det med kort Varsel bliver muligt at imødekomme Arbejdsgivernes Ønsker om Arbejdskraft.
3. Med Hensyn til Hovedreglerne for Anvisningen er man enig om at anse de Forslag, som er udarbejdede af Arbejdsløshedsnævnet, for betryggende. Kjøbenhavns Bogtrykkerforening kan ved en Repræsentant til enhver Tid gøre sig bekendt med Listerne over den ledige Arbejdskraft og har Ret til at kontrollere, at Anvisningen foregaar paa fuldt betryggende Maade og i Henhold til ovennævnte Hovedregler.
4. Lederen af Arbejdsanvisningskontoret maa ikke have noget Tillidshverv for nogen af Organisationerne, og forsaavidt den nuværende af Arbejdsløshedskassen ansatte Leder ikke har saadanne Hverv, har Kjøbenhavns Bogtrykkerforening ikke noget imod, at han fortsat fungerer.
5. Ved indtræffende Vakance sker Valget af Anvisningskontorets Leder efter Indstilling af de to Organisationer, der kunne indstille til Kassens Delegeretmøde indtil 5 Kandidater. Kjøbenhavns Bogtrykkerforening forpligter sig til at udrede et Beløb til Anvisningskontorets Administration, hvilket Beløb skal svare til Halvdelen af det Beløb, som Kassen skal udrede til Anvisninger.
6. Denne Overenskomst skal betragtes som en foreløbig Ordning paa 1 Aar, regnet fra 1. Juli 1909, og ved dens Ikrafttræden er Dansk Typograf-Forbunds Forbud mod, at dets Medlemmer søger Beskæftigelse ved direkte Henvendelse til Arbejdsgiverne, bortfalden, forsaavidt det ikke allerede er sket.

   Det henstilles dog til Organisationerne at tage under Overvejelse, om det ikke vil være heldigst at samle al Anvisning af Arbeide paa Kontoret, saaledes at det ogsaa i andre Tilfælde end ved indtrædende Arbejdsløshed kan blive et Mellemled mellem Arbejdere og Arbejdsgivere.
7. Saafremt denne Overenskomst bortfalder efter det stipulerede Aars Forløb, efter Ønske fra Arbejdsløshedskassens Side, ophører Kjøbenhavns Bogtrykkerforenings Forpligtelse med 30. Juni 1910. Ophæves Overenskomsten efter Ønske fra Kjøbenhavns Bogtrykkerforenings Side, er denne dog pligtig til at deltage i de Afviklingsomkostninger, som paaløbe, f. Eks. Rest paa Husleje, Telefon o. s. v., dog ikke Anvisningslederens Løn.

Punkt *1* er at forstaa saaledes, at Anvisningskontoret er et Lokale ved Siden af Fagforeningens og Arbejdsløshedskassens nuværende.

Punkt *3* skal ikke formene Anviseren Ret til at forhøre sig om, hvilken Løn Arbejdsgiveren vil byde. Der skal anvises Arbejde i alle Tilfælde, undtagen til Arbejdspladser, hvor der er godkendte Konflikter.

De øvrige Punkter trænger næppe til yderligere Forklaring.

Principalforeningen vil antagelig komme til yde 14—1500 Kroner aarlig som sin Part til Udgifterne.

Typograferne har ved denne Ordning bevaret Anvisningskontorets Selvstyre; rigtignok har de samtidig givet Arbejdsgiverne Ret til (mod Betaling) at øve Kontrol; men det er aabenbart et klogt Træk; thi derved drages Arbejdsgiverne til Anvisningskontoret, og man kan være sikker paa, at det vil blive brugt.

Der er saaledes Tegn, der tyder paa, at Arbejdsløshedskasserne ikke for Alvor vil blive lagt Hindringer i Vejen for at løse en Opgave, der for mange Fags Vedkommende vil gøre Arbejds-Søgningen mere tiltalende, end den har været i de senere Aar, hvor det, at høre om Arbejde, var nær ved Grænsen af Tiggeri.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Entreprenør Rothe. At Arbejdsgiverforeningen er meget ivrig for at blande De samvirkende Fagforbund ind i Sager, hvormed vi i og for sig intet har at skaffe, viser følgende:

Arbejdsgiverforeningen sendte os en Klage over, at Jord- og Betonarbejderne hos Entrepenør Rothe havde forladt Arbejdet, og at man i den Anledning ønskede en Forhandling. Lignende Anmodning vilde man fremsætte overfor Dansk Tømrerforbund, da Tømrerne ligeledes havde forladt Arbejdet.

Ved en Forhandling med Arbejdsgiverforeningen den 10. Juli havde denne ikke faaet tilsagt Repræsentanter for Tømrerforbundet, og man søgte fra Arbejdsgivernes Side at læsse Ansvaret for Konflikten over paa Dansk Arbejdsmandsforbund. Dettes Repræsentanter dokumenterede imidlertid, at der *ikke* var iværksat Strejke af Jord- og Betonarbejdere, men at der kun var sket dette, at Tømrerne havde standset Arbejdet, og at Jord- og Betonarbejderne derfor efterhaanden var blevne arbejdsløse. Arbejdsgiverne hævdede, at Jord- og Betonarbejderne var pligtige at fortsætte det Forskallingsarbejde (for Støbning af Hennebique) som Tømrerne havde forladt.

Men Jord- og Betonarbejderne kunde naturligvis ikke være forpligtede til at være Skruebrækkere. — Forhandlingerne udsattes til den 12. Juli, og ved disse Forhandlinger mødte ogsaa Repræsentanter for Tømrerforbundet. Man enedes om følgende:

Arbejdet genoptages i Dag paa de gamle Betingelser saavidt muligt af samtlige Tømrersvende og Arbejdsmænd paa Murermester *E. Rothes* to Arbejdspladser (Cikoriefabriken og Grundejerbanken).

Der nedsættes en Voldgiftsret, bestaaende af to Medlemmer valgte af Entreprenørforeningen og to Medlemmer valgte af Hustømrernes faglige Afdeling. Disse fire vælger i Forening en Opmand. Kan der ikke opnaas Enighed om Valget, anmodes Formanden for Akademisk Arkitektforening om at vælge Opmanden blandt Foreningens Medlemmer.

Voldgiftsretten, der skal have tilendebragt sit Arbejde senest inden 1. August d. A., afgør, hvilken Betaling Tømrersvendene fra Dato skal have paa de to omhandlede Arbejdspladser i Henhold til de bestaaende Priskuranter.

For Dansk Tømrerforbund:
C. From-Petersen.

For Hustømrernes faglige Afdeling:
P. Jensen.

For De samv. Fagforbund:
Carl F. Madsen.

For Dansk Arbejdsmandsforbund:
A. Olsen. Lyngsie.

For Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening:
Carl Bruun.

For Entreprenørforeningeu:
Werner.

Vi skylder at meddele, at vi før den første Forhandling fandt Sted foreslog Dansk Tømrerforbund, at Arbejdernes Repræsentanter *inden* Forhandlingen med Arbejdsgiverforeningen drøftede Sagen, men at *Tømrerforbundet afslog* dette.

Skotøjsarbejderne i Aarhus. Paa A/S. Standart var der Strid om nogle Akkordpriser, og da Parterne ikke kunde enes selv, havde de henvist Sagen til Behandling ved Hovedorganisationernes Bistand. Det drejede sig om, hvorvidt Arbejdet paa »Standart« udførtes efter en saa specialiseret Arbejdsmethode, at Svendene kunde nøjes med Fabrikspriskuranten.

Ved Forhandlingen, der fandt Sted d. 29. Juni, enedes man om følgende:

A/S. Standart i Aarhus har Ret til at benytte Fabrikspriskuranten med tilhørende Pindepriskurant-Anmærkninger, for saa vidt Fabriken kan beskæftige de paagældende Arbejdere Dagen igennem ved de samme Akkordsatser.

Spørgsmaalet om Prisen for Bundlægning og Saalepaalægning ved Randarbejde søges ordnet ved Forhandling mellem Organisationerne, og indtil Enighed om en Pris opnaas, betales det paagældende Arbejde i Timeløn.

Der bliver af Aktieselskabet at betale Svenden Hermansen en Efterbetaling af 12 Kroner.

Dansk Slagteriarbejderforbund har under 9. Juli anmodet om Sanktion til at opsige den mellem Faaborg Andels-Svineslagteri og Forbundets Afdeling gældende Overenskomst til Ophør d. 1. Novbr. d. A. (at opsige inden 1. Avgust). Hensigten er bl. a. at søge Minimallønnen, der er 18 Kr. ugentlig, hævet til 21 Kr.

Forretningsudvalget har givet Forbundet den ønskede Sanktion, men har tilføjet, at der hermed ikke er forbunden nogen Sanktion til at strejke. Hvis Spørgsmaal herom kommer til at foreligge, vil det være særligt at behandle.

Snedkerne hos Snedkerfirmaet P. C. Jensens Sønner i Kbhvn.

Paa Foranledning af Arbejdsgiverforeningen fandt der om denne Arbejdsstandsning en Forhandling Sted den 13. Juli. Aarsagen til Arbejdsstandsningen var den, at en Værkstedsformand, Schultz, nægtede, dels at betale en Gæld, hvori han stod til Fagforeningen, dels at indmelde sig i denne; Svendene benægtede, at hans »Formands«-Stilling var af en saa betroet Beskaffenhed, at han havde Grund til at staa udenfor Fagforeningen, medens Mestrene hævdede, at han burde kunne staa udenfor Fagforeningen ligesom man paastod, at der ved Standsningen var gjort Brud paa Forliget og paa Fagets Overenskomst ved, at Standsningen ikke var varslet og ved at der ikke var gaaet nogen Forhandling forud for denne.

Ved den mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne førte Forhandling — hedder det i den trufne Overenskomst — at Arbejdsstandsningens Iværksættelse fornemlig skyldes den Omstændighed, at Fagforeningen har haft Føje til at tro, at Firmaet ikke for Tiden var Medlem af Snedkerlavet.

Man enedes derfor om, at Arbejdet genoptages den 14. Juli saa vidt muligt i samme Omfang som før Strejken.

Der optages snarest en Forhandling mellem Lavets Møbelsnedkerafdelings og Fagforeningens Bestyrelser om, hvorvidt den som Formand omstridte Snedker er Værkstedsformand i en saadan Udstrækning, at Firmaet har Grund til at kræve, at han ikke staar som Medlem af Fagforeningen. Opnaas ved denne Forhandling ikke Enighed, er Parterne enige om at anmode den permanente Voldgiftsret som vedtagen Voldgift om at afgøre Spørgsmaalet.

Saafremt Spørgsmaalet maatte blive afgjort saaledes, at den omstridte Snedker ikke kan anses som Formand i Henhold til Septemberforligets Punkt 5, skal det staa ham frit for at indmelde sig i Fagforeningen, og man anser det i hvert Fald for hans Pligt at afvikle den Gæld, han maatte staa i til Fagforeningen.

Det var desuden en Aftale, at omhandlede Schultz skulde have »Ferie« til Sagen om hans Formandsskab var afgjort.

Sporvogns- og Omnibusfunktionærernes Organisation anmodede os d. 3. Juni om Sanktion til med et halvt Aars Varsel at opsige den mellem Organisationen og Sporvejsselskaberne i København og Frederiksberg bestaaende Overenskomst til Ophør d. 1. Januar 1910. Samtidig meddelte man os, at en Generalforsamling d. 12. Juni vilde tage Stilling til Opsigelsen.

Den 9. Juli meddeler Organisationen os, at de paa Generalforsamlingen mødte Medlemmer énstemmig havde vedtaget at opsige, og at man derefter har foretaget en skriftlig Afstemning med det Resultat, at 1602 Medlemmer har stemt for Opsigelsen — 15 imod.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 5 ❁ KØBENHAVN DEN 31. JULI 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Kæmpe-Lock-out'en i Sverrig. Statistik (Snedkerne, Kedel- og Maskinpasserne). Udland (Hollandske Fagforeninger i 1908). Arbejderbevægelsens Arkiv.

Kæmpe-Lock-out'en i Sverrig.

Den svenske Arbejdsgiverforening har for nogen Tid sin iværksat Lock-out i Celluloseindustrien (8200 Arbejdere), i Detail- og En gros-Skræderfaget (1800 Arbejdere) samt i Vej- og Vandbygningsbranchen (3000 Arbejdere).

Arbejdsgiverforeningen har ved stejl Holdning hindret Forlig i de her nævnte Fag, og har fra *den 26. Juli* udvidet Lock-out'en til Træsliberier (800 Arbejdere), Tekstilindustrien (22,000 Arbejdere) og Savbrugene (17,000 Arbejdere), saaledes at der fra denne Dato er lock-out'et 52,800 Arbejdere.

Arbejdsgiverforeningen har desuden besluttet at udvide Lock-out'en *den 2. August* til ogsaa at omfatte 29,000 Arbejdere i Jernbrugene, hvorved Antallet af Udelukkede naar op til ca. 82,000.

De samvirkende Fagforbund i Danmark har den 27. Juli til Danmarks organiserede Arbejdere udsendt et saalydende Cirkulære:

Vore Klassebrødre i Sverrig er atter af Arbejdsgiverne paatvunget en Kæmpe-Krig, større og mere omfattende end nogensinde tidligere, idet Arbejdsgivernes Organisationer har dekreteret Lock-out i en Række Fag, derunder Jærn-Værker og en Række industrielle Virksomheder, tilsammen omfattende ca. 50,000 Arbejdere. Lock-out'en skal iværksættes i flere Tempoer, for at gøre den udtænkte Sultekur desmere pinefuld og langvarig.

Idet vi iøvrigt henviser til de udførlige Oplysninger, som mere detailleret er fremkommet i Arbejderpressen herhjemme, skal vi blot her gøre opmærksom paa, at Arbejdsgivernes Organisationer har benyttet nogle Smaa-Konflikter som Udgangspunkt for Truslerne om den almindelige Udsmidning og at disse Smaa-Konflikter i Almindelighed er opstaaede, fordi de organiserede Arbejdere har modsat sig Lønreduktionen; i et enkelt Tilfælde har Arbejdsgiverne benyttet *uorganiserede* Arbejderes Strid med deres Arbejdskøbere som Grundlag for Udsmidningstruslen, og i et andet Tilfælde har Arbejdskøberne *nægtet* at gaa den af Arbejdernes Organisation foreslaaede Vej: *Afgørelse ved Voldgift.*

Vore svenske Klassebrødre har helt og fuldt vor Sympathi, naar de med alle Midler modsætter sig Reduktion af bestaaende Arbejdsvilkaar. Og da Meddelelserne fra vore Broderorganisationer i Sverrig gaar ud paa, at Krigen trods alt har været uafvendelig, vil Arbejdernes faglige Organisationer over hele Verden føle sig som vore svenske Kammeraters Medkæmpere her, hvor Kampen er en udpræget *Klassekamp*, iværksat for at nedslaa Arbejdernes Organisationer paa et Tidspunkt, hvor Arbejdskøberne ansér os for at være saa svage, at vi ikke er i Stand til at yde nogen nævneværdig Modstand.

Vel véd vi, at vore Organisationer og disses Medlemmer for Tiden er

vanskeligt stillede og har alle Kræfter behov, for at holde den værste Nød fra Døren; men den mod Sverrigs Arbejdere iværksatte Kamp maa opfordre os til at opbyde hver eneste, selv den mindste Kraft-Ytring, for at Arbejdernes Organisation kan gaa ud af Kampen med løftet Hoved. Mere end nogensinde tidligere gælder det nu, at de svenske Arbejderes Kamp ogsaa er vor Kamp og at et Nederlag i Sverrig vil give de internationalt forbundne Arbejdskøbere Impulser til at udstrække Forsøgene paa den almindelige Organisations-Nedslagtning til ogsaa at omfatte de øvrige Landes Arbejder-Organisationer.

De umotiverede og skaanselsløse Angreb paa Fagforeningerne i Sverrig vil ogsaa blandt os rejse en Storm af Harme og Bitterhed, der vil øge vor Offervillighed og vor Evne til at yde al overkommelig Hjælp.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg har vedtaget straks at sende Landsorganisationen i Sverrig en foreløbig Hjælp af 10,000 Kroner. *Desuden har Forretningsudvalget vedtaget at anmode samtlige Arbejderorganisationer i Danmark om at komme vore svenske Kammerater til Hjælp med ugentlige Bidrag.*

Denne Anmodning fremsætter vi herved.

Bidraget bør være **mindst 25 Øre ugentlig** for heltbetalende og **12½ Øre** for halvtbetalende Medlemmer af vore Organisationer. Vi beder de Organisationer, som er i Stand dertil, om at *paaligne* deres Medlemmer dette Bidrag. Hvor en direkte Paaligning ikke kan finde Sted, beder vi Organisationerne drage Omsorg for, at Bidraget ydes saa *regelmæssigt* og saa *hurtigt* som muligt. Vore svenske Kammerater behøver ikke alene en *kraftig*, men ogsaa en *hurtig* og en *regelmæssig* Støtte.

Ydelsen af Bidragene bedes iværksat paa følgende Maade:

I Byer, hvor der er oprettet Fællesorganisationer, bedes de forskellige Fagforeninger indbetale deres Bidrag dertil. Fællesorganisationen indsender derefter hver Uge det indkomne Beløb til De samvirkende Fagforbunds Kasserer, *E. Svendsen*, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal, Kbhvn. K.

Til Brug ved Indsamlingen bliver der efter Rekvisition tilsendt Fællesorganisationerne *Kvitteringsbøger*, hvori der kvitteres for de af Fagforeningerne indbetalte Bidrag.

Med Kvitteringen følger en Kontrolseddel, som de respektive Forbunds-Afdelinger anmodes om at indsende til deres Forbunds Forretningsfører, for at Forbundene paa den Maade kan faa et Overblik over, hvormeget deres Medlemmer yder til de Udelukkede.

Endvidere vil der, efter Rekvisition, blive tilsendt Fællesorganisationerne *almindelige Kuponbøger*, hvorpaa der kan foretages frivillige Indsamlinger hos saadanne Medborgere, som har Sympathi for de Udelukkede, men som ikke tilhører de faglige Organisationer, for paa den Maade at forøge de ugentlige Bidrag til det størst mulige Beløb.

Vi bør under denne Kamp kunne sende vore svenske Brødre et Beløb hver Uge, som er betydelig større end det, som Forretningsudvalget forskudsvis har afsendt. Enhver maa derfor tage fat ved denne Indsamling, saaledes at det størst mulige Beløb hver Uge kan blive tilvejebragt og afsendt.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Statistik.

Snedkerne.

Snedkerforbundet har indhentet udførlige Oplysninger om Medlemmernes Arbejds- og Lønforhold i 1908. Af den omhyggeligt udarbejdede Statistik, der udsendtes i Juni Maaned, fremgaar det, at der i **Provinserne** foreligger Besvarelser fra 2639 Medlemmer (af ca. 3000).

Den gennemsnitlige Timefortjeneste udgør i Provinserne 44,7 Øre.

Den var i 1906 37,5 Øre, i 1905 *36,9* Øre og i 1902 *33,8* Øre — Fremgangen i de 2 Aar er altsaa over 7 Øre pr. Time.

For Møbelsnedkere var den gennemsnitlige Timefortjeneste 42,33 Øre (i 1906 35,2); for Bygningssnedkere var den 47,5 Øre pr. Time (i 1906 39,6).

I jernindustrielle Virksomheder er Fortjenesten lavest, nemlig gennemsnitlig ca. 41 Øre pr. Time.

I **København**, hvor Oplysninger foreligger fra 1008 Møbel- og 145 Modelsnedkere, er *Møbel*snedkernes gennemsnitlige Fortjeneste 52,5 Øre pr. Time (i 1906 48,2); *Modelarbejdernes* var 59,2 Øre (i 1906 54.8).

Vi giver her en Oversigt over det ved Arbejdsløshed tabte Dage-Antal for *Snedkerforbundets* Medlemmer i de sidste 6 Aar:

Aar.	Dage-Antal.	Forbundets Medlemsant.	Antal Afdelinger.
1903	68,985	2794	51
1904	83,658	2811	55
1905	69,383	3391	58
1906	38,600	3731	62
1907	36,420	4565	71
1908	148,629	4800	76

(I fornævnte Tal er de københavnske Bygningssnedkere ikke medregnede.)

Som det vil fremgaa af disse Tal, falder der *gennemsnitlig* grundet paa Arbejdsløshed følgende Antal ledige Dage paa hvert Medlem:

1903 24,6 Dage pr. Medlem.
1904 29,7 — —
1905 20,5 — —
1906 10,3 — - —
1907 8,0 — - —
1908 30,5 — - —

For samtlige *6* Aar udgør det gennemsnitlige Antal ved Arbejdsløshed tabte Dage knapt **21** pr. Medlem aarlig. Men Arbejdsløsheden rammer naturligvis den enkelte langt haardere.

Til Sammenligning tjener, at Medlemmernes **Sygedage** i 1902—03—04—05 og 06 *gennemsnitlig* udgjorde **2**.3 pr. Medlem aarlig.

De *københavnske Bygningssnedkeres* Arbejdsløshed er ikke medregnet heri. Deres Fagforening har i samme Tidsrum haft gennemsnitlig ca. 1600 Medlemmer, med gennemsnitlig **42**,6 ved Arbejdsløshed tabte Arbejdsdage pr. Medlem aarlig.

Kedel- og Maskinpasserne.

Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund har ved Slutningen af det forløbne Kalender-Aar udsendt Spørgeskemaer til sine Medlemmer for at faa opgjort hvor lang Arbejdstiden er, hvormange der har Certifikat, Medlemmernes Alder m. m.

Forbundet har 1239 Medlemmer, hvoraf 842 har meddelt Arbejdstiden, 893 har givet Oplysning om deres Papirer, og Alderen er opgjort efter Forbundets Medlems-Protokol for alle Medlemmer.

Arbejdstiden. For 147 Medlemmer er Arbejdstiden daglig 8 Timer, for 74 er den 9—10 Timer, for 359 10—11 Timer, for 80 11—12 Timer, for 164 12 Timer, og for 18 over 12 Timer daglig — ialt 842 Medl.

Papirer. 422 Medl. har Certfk. A, 233 Medl. har Certfk. B, 204 har Kontrabog og 34 har ingen Papirer — ialt 893 Medlemmer.

Alderen. 34 Medl. under 24 Aar, 130 fra 25—30 Aar, 208 fra 30—35 Aar, 245 fra 35—40 Aar, 190 fra 40—45 Aar, 164 fra 45—50 Aar, 223 fra 50—60 Aar og 45 over 60 Aar, ialt 1239.

Arbejdets Art. 60 Medl. arbejder paa Gasværker, 58 i Bryggerier, 57 i Jærnindustrien, 52 i Savværker og Maskinsnedkerier, 46 i Elektricitetsværker, 43 i Spritfabriker, o. s. v.

Udland.

Hollandske Fagforeninger i 1908.

»Hollandsk Fagforeningsforbund« (Nederlandsche Verbond van Vak vereensgingen), svarende til vore »De samvirkende Fagforbund«, har udsendt sin 3. Aarsberetning.

Nævnte Sammenslutning omfatter *de moderne* Fagforeninger, der tilhører det internationale faglige Sekretariat; men foruden denne Retning, har man i Holland en *anarkistisk* Fagforeningsbevægelse, for største Delen sammensluttet i »Na-

tionaal Arbeidssecretariaat«, og de *kristelige* Fagforeninger, der igen ere delte i katolske og protestantiske; disse sidste bestræber sig meget paa at blive konfessionsløse.

Det *anarkistiske* »Nationaal Arbeidssecretariaat« var tidligere den eneste Centralisation; nu er den kun en lille Minoritet. Man anslaar Medlemsantallet til ca. 4000. Den har sin største Indflydelse i Amsterdam og i Industribyerne ved den preussiske Grænse. Dens Karakter er den anarkistiske, at den anser en politisk Bevægelse sideordnet Fagforeningernes Arbejde for overflødig; den mener at Fagforeningerne som saadenne kan erobre sig Arbejdsmidlerne og regulere Produktionen.

Den *kristelige* Fagforeningsbevægelse er i en stadig Gæring; den opstaar ved Striden om hvorvidt Bevægelsen skal være konfessionel eller konfessionsløs. Den 31. Decbr. 1907 talte den protestantiske Retning 12 Landsforbund med 6,300 Medlemmer. Den største Organisation var Handelsmedhjælpernes.

Den katolske Retning omfattede samtidig 15 Landsforbund med ca. 20,000 Medlemmer, hvoraf dog kun ca. 12,000 rummes i egentlige Fagforeninger.

Disse Fagforeninger lever væsentligst paa at opstille sig som Modsætning til de socialdemokratiske Fagforeninger, men selv tvinges de af de katolske Arbejdsgivere til at stille sig paa Klassekampens Grundlag.

Foruden disse Retninger bestaar der en konfessionsløs Tekstilarbejderorganisation med ca. 2000 Medlemmer, og den vinder stadig frem paa de to fornævnte Retningers Bekostning.

Aaret 1908 var ogsaa for de *moderne* Fagforeninger, der officielt bekender sig staaende paa Klassekampens Grund, et vanskeligt Aar. Tiltrods for Krisen voksede de dog i Styrke. Den 1. Januar 1908 bestod de af 24 Organisationer (væsentligt Forbund) med 32,270 Medlemmer; men den 1. Januar 1909 omfattede de 27 Organisationer med 36,671 Medlemmer.

Disse Fagforeninger har med Kraft kastet sig ind i den politiske Agitation for Gennemførelse af den almindelige Valgret.

Det er efterhaanden lykkedes det hollandske »Vakverbond« at samle Flertallet af de fagorganiserede Arbejdere i Holland i Bevidstheden om Nytten af en stærk faglig Centralisation, og dette Arbejde har været vanskeligt netop i Holland.

Indenfor denne Centralisation er Diamantarbejdernes Forbund med 8,257 Medlemmer det største; derefter følger Arbejdsmændenes med 4,258, Cigararbejdernes med 2,864, Metalarbejderne med 1,809, Tømrerne med 2,137, Malerne med 1,659, Tekstilarbejderne med 1,650, Bageriarbejderne med 1,630 og Glasarbejderne med 1,323 Medlemmer.

Til Strejker er udbetalt i de forskellige Fag tilsammen 276,018 Fl. (1 Fl. = 1 Kr. 50 Øre) og i Arbejdsløshedsunderstøttelse er udbetalt 48,499 Fl. Arbejdshedsunderstøttelse er bleven en Forbundssag i de fleste Landsforbund, men mest gennemført er Sygeforsikring; i Sygehjælp gennem Fagforeningerne er udbetalt 65,518 Fl. — alt i 1908.

Arbejderbevægelsens Arkiv.

Forretningsudvalget for »Arbejderbevægelsens Arkiv« har under 4. Juli d. A. til de faglige, politiske og kooperative Foreninger m. f. udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

I Erkendelse af den Betydning det har, at Eksemplarer af al den Literatur, Beretninger, Regnskaber og lignende, som dels er udgivet og i Fremtiden vil blive udgivet vedrørende Arbejderbevægelsen i Danmark, bliver samlet paa et Sted, let tilgængeligt for alle de, der har Interesse af at studere vor Tids største Kulturbevægelse, har Forretningsudvalgene for De samvirkende Fagforbund og Socialdemokratisk Forbund forhandlet om Betimeligheden af af oprette et Arkiv for Arbejderbevægelsen.

Fra alle Sider var man enige om, at Arbejderpartiet som Helhed i høj Grad savner et Arkiv, hvor alle vigtigere Tryksager og skrevne Afhandlinger, vedrørende den politiske, faglige og kooperative Virksomhed indenfor Arbejderpartiet i Danmark, kan samles og opbevares, og være tilgængelige, navnlig for at alle de Partifæller, som er valgte til Partiets Tillidsmænd, eller som udsendes som Foredragsholdere, kan have et Sted at henvende sig for at faa de nødvendige Oplysninger.

Nu maa Oplysningerne møjsommelig indhentes hos hver enkelt Organisation. At dette er meget upraktisk og tidspildende, baade for dem, som skal give Oplysningerne, og for dem, som skal modtage disse, er en Selvfølge, ligesom de ad denne Vej fremkomne Oplysninger ofte er upaalidelige eller give Anledning til Misforstaaelser.

Forretningsudvalgene for Socialdemokratisk Forbund og De samv. Fagforbund er da ogsaa blevne enige om i Fællesskab at oprette et Arkiv for Arbejderbevægelsen og hertil har baade Partikongressen i Odense og Generalforsamlingen i De samvirkende Fagforbund givet sin Tilslutning.

Ved et Fællesmøde mellem de to Forretningsudvalg den 12. Juni enedes man om et foreliggende Forslag til Oprettelse af et *Arbejderbevægelsens Arkiv.*

Arkivet, som ejes af De samvirkende Fagforbund og Socialdemotisk Forbund, vil træde i Virksomhed i September d. A.

Ledelsen for Arkivet bestaar af 2 Medlemmer valgte af Socialdemokratisk Forbund, 2 valgte af De samvirkende Fagforbund og kan, om det ønskes, tiltrædes af et Medlem valgt af Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i København og et Medlem valgt af Kontrolkomiteen for Bladet »Social-Demokraten«.

»Socialdemokratisk Forbund har valgt P. Knudsen og Dr. Gustav Bang, De samvirkende Fagforbund har valgt Carl F. Madsen og Carl Gran, Arbejdernes Fællesorganisation har valgt Th. Stauning og Social-Demokratens Kontrolkomité har valgt Chr. Christiansen.

Ledelsen har paa et Møde den 2. Juli d. A. konstitueret sig med *Carl F. Madsen* som Formand.

Som Arkivar ansattes Sekretæren for Arbejdernes Fællesorganisation i København, *K. Kiefer.*

Arkivet vil faa *Lokaler i Kompagnistræde 14¹, København K.*

Arkivet er tænkt ordnet i følgende Hovedafdelinger:

1. **Den politiske Arbejderbevægelse i Danmark.**

Herunder hører Oplysninger om: Socialdemokratisk Forbund, Agitationsdistrikterne, de enkelte Foreninger, Diskussionsklubber, Ungdomsforeninger, politiske Demonstrationer og Møder, Kongresser, sociale Love, offentlige Dokumenter, Fest og Jubilæumsskrifter o. s. v.

2. **Den faglige Arbejderbevægelse i Danmark.**

Herunder hører Oplysninger om: De samvirkende Fagforbund, Forbundene og deres Afdelinger, enkeltstaaende Foreninger, lokale Fællesorganisationer, faglige Diskussionsklubber, Værkstedsklubber, faglige Overenkomster, Tariffer, Voldgiftsretsregler, Majdemonstrationer, Strejker, Lock-outer, Arbejdsgiverorganisationer, Fagblade, Fest- og Jubilæumsskrifter, Arbejdsløshedskasser o. s. v.

3. **Den kooperative Bevægelse i Danmark.**

Herunder hører Oplysninger om de af Arbejdere oprettede: Bagerier, Kødforsyninger, Bryggerier, Trykkerier, Forsamlingsbygninger, Produktionsforeninger o. s. v.

4. **Vigtigere Tryksager vedrørende den udenlandske politiske Arbejderbevægelse.**

5. **Vigtigere Tryksager vedrørende den udenlandske faglige Arbejderbevægelse.**

6. **Socialpolitisk Literatur fra Ind- og Udlandet.**

Ovenstaaende Inddeling er kun foreløbig, idet det jo beror paa Omfanget og Arten af det indkomne Materiale, om en yderligere Deling af Grupperne vil være nødvendig.

Af det allerede anførte, vil det forhaabentligt fremgaa, hvordan man har tænkt sig Arkivet ordnet.

Naar det hele kommer nogenlunde i Orden, er det Meningen, at Arkivet skal være tilgængeligt for dem, der søger Oplysninger, paa nærmere af Ledelsen fastsatte Tider, ligesom det er Meningen, at der skal kunne gives skriftlige Oplysninger.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Udlaan og Afbenyttelse, er der fastsat følgende:

Regler for Benyttelsen af Arkivet.

Arkivet staar med Hensyn til alle officielle Skrivelser eller Skrifter gratis aabent for Alle, som søger Oplysninger, naar disse skønnes at skulle bruges i Arbejderbevægelsens Tjeneste.

Alle Henvendelser sker til Arkivaren, som ene har Ret til at fremlægge og atter henlægge de forskellige Sager.

Som Regel maa det Udlaante kun benyttes i Arkivets Lokaler; dog kan Arkivaren for saadanne Tryksagers Vedkommende, som atter let kan tilvejebringes, udlaane disse til Brug ndenfor Arkivets Lokaler mod at Laantageren deponerer et passende Beløb.

Udlaan af Haandskrifter og Tryksager, som vanskelig kan erstattes, maa ikke finde Sted.

Dog kan Organisationer eller enkelte Personer, som ønsker at laane saadanne Sager, indgive Ansøgning til Arkivets Ledelse som derefter tager Beslutning i Sagen.

I Henhold til det saaledes anførte, *opfordrer* Ledelsen for Arkivet *De samvirkende Fagforbund, Socialdemokratisk Forbund, Forbundene og deres Afdelinger, enkeltstaaende Foreninger, de lokale Fællesorganisationer, samtlige Partiforeninger, kooperative og andre økonomiske Foretagender samt Sygekasser og Arbejder-Sangforeninger om snarest muligt* at gennemgaa deres Arkiver, og af ældre eller nyere Dokumenter eller Genparter at udrangere alt, hvad der ikke er nødvendigt for den daglige Ledelse, og til sammen med Love, Beretninger, Fagblade, Vedtægter for Arbejdsløshedskasser, Kongresforhandlinger, Tariffer, Overenskomster, Fest- og Jubilæumsskrifter o. l., alt, helst fra Organisatonens Begyndelse til Dato, at indsende dette under Adresse:

Arbejderbevægelsens Arkiv,
Kompagnistræde 14, København K,

hvortil ogsaa Forespørgsler og Breve adresseres.

Arkivalier modtages fra Dato!

Af vigtigere Tryksager ønskes saavidt muligt tilsendt 3 Eksemplarer af Hensyn til, at Arkivet staar i Byttеforbindelse med de tilsvarende Arkiver i Norge og Sverig.

Forhandlingsprotokoller, Regnskabsbøger og iøvrigt skrevne Sager, vil selvfølgelig ikke blive udlaant uden vedkommende Organisations Billigelse.

Man kan derfor trygt overlade alle Sager til Arkivets Varetægt.

Ledelsen *opfordrer* endvidere *Privatpersoner*, som er i Besiddelse af Dokumenter vedrørende Arbejderbevægelsen, Breve fra Mænd og Kvinder, som have deltaget i Arbejderbevægelsen eller Breve fra Foreninger om, at indsende disse under ovennævnte Adresse.

Ledelsen for Arkivet udtaler herved Ønsket om, at samtlige vore Organisationer i Danmark, og iøvrigt alle Partifæller, vil støtte Ledelsen i deres Bestræbelser for, at faa tilvejebragt det fornødne Materiale saaledes, at Beslutningen om Oprettelsen af et Arkiv for Arbejderbevægelsen, inden ret længe kan være en fuldbragt Kendsgerning.

Ledelsen for
Arbejderbevægelsens Arkiv:
Carl F. Madsen, Formand. P. Knudsen.
Th. Stauning. Gustav Bang.
Chr. Christiansen. Carl Gran.

K. Kiefer,
Arkivar.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 6 ❋ KØBENHAVN DEN 7. AUGUST 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: International Beretning om Fagforeningsbevægelsen 1907. Lønbevægelser og Konflikter (Typograferne i Provinserne). Stor-Kampen i Sverrig.

International Beretning om Fagforeningsbevægelsen 1907.

Den faglige Organisation har i de Lande, der har sluttet sig til det internationale Sekretariat, gjort ikke ubetydelige Fremskridt i Aaret 1907. Ganske vist er Beretningen ikke fuldstændig, fordi der for Hollands Vedkommende, for hvilket for Aaret 1906 var angivet 128,845 organiserede Arbejdere, ikke er gjort Angivelser for Aaret 1907, medens for Englands Vedkommende Tallet for 1906 er blevet gentaget i 1907, idet der her ikke hvert Aar optages nogen Statistik over den faglige Bevægelses Stilling. Paa den anden Side er for Svejts angivet 135,377 Medlemmer i 1907, medens der før 1906 ikke blev angivet noget samlet Tal af Fagforeningsmedlemmer. Fremdeles er der for Finland i 1907 for første Gang blevet givet nærmere Meddelelser om Fagforeningernes Stilling, disse har tilsammen 30,000 Medlemmer. Dersom vi for de Lande, for hvilke der ikke kan drages nogen Sammenligning imellem Medlemstallet for 1906 og 1907, opstiller det for et af disse Aar kendte Medlemstal i begge Aar, fremkommer for samtlige Organiserede i 15 Lande for 1906 et Medlemsantal af 6,018,592, for 1907 er Tallet 6,505,683, altsaa en Tilvækst af 487,091 Medlemmer. I samtlige Fagorganisationer fandtes i Aaret 1907 (Medlemstallet for 1906 er tilføjet i Parenthes) i: Tyskland 2,446,480 (2,215,165), England 2,106,283 (2,106,283), Østrig 501,094 (448,270), Italien 387,384 (273,754), Sverrig 239,000 (200,924), Belgien 187,015 (158,116), Ungarn 142,030 (153,332), Svejts 135,377 (135,377), Holland 128,845 (128,845), Danmark 109,914 (98,432), Norge 48,215 (25,339), Spanien 32,612 (32,405), Finland 32,000 (32,000), Bulgarien 10,000 (5000) og Serbien 5434 (5350) Medlemmer. Hertil kommer endnu Kroatien, hvis Landscentralisation ikke har givet Meddelelser til den almindelige Beretning, med 8700 Medlemmer. Med Hensyn til de Lande, der enten ikke har sluttet sig til det internationale Sekretariat, eller som ikke har indleveret nogen Beretning, kan der bemærkes følgende: Fagforeningsmedlemmer fandtes i Frankrig (1904) i et Antal af 715,576, i De forenede Stater, Nord-Amerika, 1,586,885, i Australien (indbefattet Ny-Zeeland), 213,136. I de 19 Lande, for hvilke Antallet af Fagforeningsmedlemmer er kendt, tilhører i det hele 9,029,980 Medlemmer de faglige Organisationer. For saa vidt der for 1906 og 1907 foreligger Sammenligningstal, kan der kun for Ungarns Vedkommende paavises en Tilbagegang. Tabet af Medlemmer falder her dog kun paa Landarbejdernes Organisation. Denne havde i 1906 24,000 Medlemmer, i 1907 derimod kun 11,838 Medlemmer. Tilbagegangen i Medlemsantallet maa for største Delen tilskrives den store Udvandring. Medlemsantallet i Fagorganisationerne for Industri, Handel og Samfærdsel er ligeledes gaaet tilvejrs i Ungarn, nemlig fra

Tabel I.

Tilsluttet til Landscentralen er:

Land	Centralforbund med Medl.			Foreninger med Medlemmer			Ialt Medlemmer			Deraf i Landbruget	
	Antal	mandlige	kvindelige	ialt	Antal	mandlige	kvindelige	ialt	mandlige	kvindelige	ialt	Organisationer	Medlemmer
1. England . .	[1]—	—	—	—	[1]—	—	—	—	[1]—	—	689674	—	—
2. Holland . .	23	30406	1663	32069	1	201	—	201	30607	1663	32270	1	145
3. Belgien . .	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	138763	?	?
4. Danmark . .	51	81214	9039	90253	10	553	—	553	81767	9039	90806	—	—
5. Sverrig . .	28	171270	16928	188198	1	86	—	86	171356	16928	188284	—	—
6. Norge . .	14	36578	1750	38328	16	668	74	742	37246	1824	39070	—	—
7. Finland . .	18	?	?	23419	21	?	?	1778	?	?	25197	—	—
8. Tyskland .	61	1728577	136929	1865506	—	—	—	—	1728577	136929	1865506	—	—
9. Østrig . .	49	414599	42248	456847	29	5064	1760	6824	419663	44008	463671	4	2058
10. Ungarn . .	26	124240	5952	130192	17	11136	702	11838	135376	6654	142030	1	11910
11. Serbien . .	21	4934	500	5434	—	—	—	—	4934	500	5434	—	—
12. Bulgarien .	—	—	—	—	32	1458	51	1509	1458	51	1509	—	—
13. Schweits .	34	64590	6814	71404	—	—	—	—	64590	6814	71404	—	—
14. Italien . .	4	?	?	65395	108	?	?	125027	?	?	190422	?	60000
15. Spanien . .	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	32612	?	1277

[1] Tilsluttet er 122 Trade Unions med 689674 Medlemmer.

129,332 i Aaret 1906 til 130,192 i 1907. Landarbejdernes faglige Organisationer synes ogsaa i de øvrige Lande at være underkastet betydelige Svingninger. For Aaret 1906 blev Medlemsantallet angivet som følger: Holland 200, Danmark 1072, Sverrig 7847, Østrig 2652, Ungarn 24,000, Italien 71,629, Spanien 1491; for 1907 derimod saaledes: England 3832, Holland —, Danmark —, Sverrig 10,000, Østrig 2058, Ungarn 11,838, Italien 121,120 og Spanien 1277. Lige overfor Antallet af Fagforeningsmed-

lemmer i Industri, Handel og Samfærdsel er Antallet af disse i Landbruget forsvindende ringe. I Aaret 1906 opgav Landscentralisationerne fra 7 Lande Antallet af Landarbejderorganisationernes Medlemmer til 108,891 og for 1907 fra 6 Lande til 150,125. I Forhold til Antallet af de i Landbruget beskæftigede Arbejdere er Antallet af de fagligt Organiserede ogsaa ringe selv i de Lande, der kan møde med et anseligt absolut Antal Organiserede.

Sammenligningstallene er imidlertid meget usikre ikke alene for Arbejderne i Landbruget, men ogsaa for de i Industri, Handel og Samfærdsel beskæftigede Arbejdere. Indtil Beretningerne er blevne mere fuldkomne, maa man se bort fra at anstille Sammenligninger saavel mellem de enkelte Lande som mellem de enkelte Grupper af Tal, og ligeledes ang. de kvindelige Medlemmer og ang. Organisationernes Art, om disse er Centralforbund eller lokale Foreninger. Saadanne Sammenligninger vil først være mulige, naar alle Landscentralisationerne i nogle Aar har afgivet Beretning om Enkelthederne. Som Tabel I viser, kan end ikke alle Landscentralisationer for Tiden angive Arten af de til dem hørende Organisationer, samt hvor stort Antallet af disses mandlige og kvindelige Medlemmer er. Om det samlede Antal Medlemmer i de til Landscentralisationerne hørende Organisationer er for 1907 gjort Meddelelse fra 15, for 1906 derimod kun fra 12 Lande, saaledes at disse Tal, der findes i Tabel III, vel kan sammenlignes for de enkelte Lande, men ikke i deres Helhed. I 1904 blev dette Medlemsantal for 12 Lande angivet til 2,333,261, i 1905 for 11 Lande til 2,791,453, i 1906 for 12 Lande til 3,222,252 og i 1907 for 15 Lande til 3,976,652. Det synes saaledes, som om Tilslutningen til Landscentralisationen af Organisationer, der hidtil har holdt sig fjærnt, i de senere Aar har gjort Fremskridt, medens paa den anden Side Medlemsantallet i de tilsluttede Organisationer i disse Aar er vokset betydeligt. Nøjagtige Angivelser er det imidlertid efter de for de nævnte Aar foreliggende Beretninger ikke muligt at give.

Angivelserne over Indtægter og Udgifter er heller ikke fuldstændige. I Tabel II er optaget Angivelser fra de til Landscentralisationerne hørende Organisationer. I Tabel II mangler Opgivelser for England, Italien og Spanien, saaledes at en Sammenlægning i den sidstnævnte Tabel ikke er hensigtsmæssig.

De Organisationer, fra hvilke der foreligger Meddelelse, havde tilsammen 4,845,364 Medlemmer (i 1906 lød Meddelelserne paa 4,483,173 Medlemmer). Indtægterne udgjorde i disse Organisationer 124,459,836 Mk. (1906: 108,283,428 Mk.), Udgifterne 102,774,853 Mk. (91,360,424 Mk.), Formuen var 164,168,869 Mk. (159,509,305 Mk.). Til Fagblade og Biblioteker blev udgivet 4,273,251 Mk. (3,537,036 Mk.), i Rejseunderstøttelse 3,283,386 Mk. (990,756 Mk.), i Arbejdsløshedsunderstøttelse 17,109,458 Mk. (12,875,134 Mk. i Sygeunderstøttelse 13,801,954 Mk. (12,743,808 Mk.) i Invaliditetsunderstøttelse 695,917 Mk. (6,861,707 Mk.), i Begravelseshjælp 3,016,075 Mk. (1,700,613 Mk.), i andre Understøttelser 5,124,863 Mk. (2,935,285 Mk.). I alt blev til Understøttelser udgivet 43,031,653 Mk. (38,107,303 Mk.). Udgifterne til andre Formaal, Agitation, Procesomkostninger, Generalforsamlinger o. s. v. udgjorde 10,830,344 Mk. (9,617,238 Mk.), til Administrationen 18,864,782 Mk. (17,341,663 Mk.). Den største Udgift til Understøttelser havde England med 24,337,465 Mk. (25,397,859 Mk.), derefter følger Tyskland med 13,974,889 Mk. (9,301,238 Mk.) og Østrig med 2,487,058 Mk. (1,902,077 Mk.), Til Strejker og Lock-outer blev det største Beløb, 15,163,919 Mk. (15,839,318 Mk.), udgivet af Tyskland, medens Østrig til dette Formaal maatte anvende 1,521,233 Mk. (1,631,065 Mk.) og Sverrig 922,220 Mk. (930,632 Mk.). For Englands Vedkommende er Udgifterne til Strejkerne, der i 1906 udgjorde 3,158,267 Mk., ikke angivet for 1907.

Tabel II. De til Landscentralisationen sluttede faglige

Land	De til Landscentralisat. sluttede Medl.	Angivelser er gjort for		Aars-indtægt Mk.	Aars-udgift Mk.	Kasse-beholdning Mk.	Rejse-underst. Mk.
		Medlemmer	Proc. af samtl. Medl.				
1. England	689674	—	—	—	—	—	—
2. Holland	32270	32270	100,00	1255992	695450	2205771	421
3. Belgien	138763	135299	97,50	1688797	1041441	2272362	2474
4. Danmark	90806	90736	100,00	1920860	1290083	2919481	—
5. Sverrig	188284	188284	100,00	3034149	2058834	2435306	9101
6. Norge	39070	38731	99,13	1180611	859790	822534	4340
7. Finland[2]	25197	25197	100,00	115764	81506	39409	838
8. Tyskland	1865506	1865506	100,00	51396784	43122519	33242545	869148
9. Østrig	463671	463671	100,00	6767303	5956442	7338366	135675
10. Ungarn	142030	142030	100,00	1633155	1528363	1151972	47098
11. Serbien	5434	5434	100,00	64523	64685	38067	1786
12. Bulgarien	1509	1509	100,00	25448	14098	19883	706
13. Svejts	71404	67571	94,49	1075719	805437	—	16577
14. Italien	190422	?	?	?	?	?	?
15. Spanien	32612	—	—	—	—	—	—
Ialt	3976652						

[1] Og Rejseunderstøttelse. [2] Beretningen er for Tiden fra 1. Maj til 31. December. [3] Indsamling til Strejker er forbudt i Ungarn.

Ligeledes mangler for dette Land Udgifterne til Invalideunderstøttelse, Fagblade, Biblioteker, Agitation og andre Formaal. Heri ligger vel Forklaringen til, at Udgifterne til Understøttelser er mindre end i 1906, medens disse i alle øvrige Lande som Følge af den økonomiske Krise er vokset ganske betydelig. Dette for den faglige Bevægelse yderst interessante Omraade kan desværre paa Grund af den mangelfulde Affattelse af Beretningerne ikke omtales mere indgaaende.

Vi maa lade os nøje med disse kortfattede Uddrag af foranstaaende Tabeller, fordi det indleverede Materiale ikke synes tilstrækkeligt til en mere detaljeret Behandling. En Supplering finder man i Tabellernes Angivelser i Specialberetningerne, der, med Undtagelse af Frankrig, er givet af alle til det internationale Sekretariat sluttede Lande for Aaret 1907 og er bleven offentliggjort i det efterfølgende. I disse Beretninger indeholdes for største Delen ligeledes Angivelser om Arten og Omfanget af de Organisationer, der ikke har sluttet sig til Landscentralisationerne saaledes at det ikke vil være fornødent paa dette Sted at gaa nærmere ind paa denne Sag. De enkelte Beretninger viser, at der i Almindelighed ikke er indtraadt nogen Forandring i Organisationsforholdene, samt at der i saa godt som alle Lande mangler Ensartethed i den faglige Bevægelse. Men paa den anden Side viser den foreliggende Beretning, at den internationale Forbindelse af de Fagorganisationer, der hører til Landscentralisationerne, og som kan gælde som de egentlige Bærere af den faglige Bevægelse, i alle Lande har gjort Fremskridt. Ligesom i de enkelte Lande de forskjellige Organisationers Forbindelse ved en Landscentralisation nærmest skete, for ved Aflæggelsen af Beretninger at erholde et Billede af Bevægelsen samt give Anledning til den størst mulige Ensartethed i de enkelte Forbunds Konstruktion, saaledes kan ethvert Fremskridt i Aflæggelsen af de internationale Beretninger ogsaa gælde som et Fremskridt for den internationale Forbindelse.

Organisationers Indtægter og Udgifter i Aaret 1907.

				Udgifter til					
Arbejdsløshedsunderst. Mk.	Sygeunderstøttelse Mk.	Invalidetsunderst. Mk.	Begravelseshjælp Mk.	Andre Understøttelser Mk.	Understøttelser ialt Mk.	Strejker Mk.	Fagblade og Bibliotek Mk.	Andre Formaal Agitation Proc. osv. Mk.	Administration Mk.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8315	106549	—	12795	2666	130746	177286	51126	176457	139530
116943	109222	7268	19014	6262	261183	341562	74655	50950	77797
[1] 274074	94083	5842	28883	11314	414196	373578	34073	217475	250761
95481	7691	—	—	77160	189433	922220	53995	692866	200320
46006	115546	1564	14478	27104	209038	513516	12684	29414	86014
400	—	—	—	1076	2354	24614	3781	24943	25814
6527577	3482822	384562	642385	1090196	13003690	14206408	2154980	6932034	6832407
956279	649528	160253	125861	459462	2487058	1521323	846856	1619950	1002578
218093	152313	86910	17747	49470	571631	[3] —	260520	306657	389555
7147	2245	—	—	1330	12508	36572	—	[4] 15605	—
1789	841	—	160	—	3496	1877	1621	[4] 7104	—
19644	188515	35878	10566	91088	362268	230029	72266	17542	58017
?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

[3] Indbefattet Administrationsomkostninger.

Tabel III.

Medlemsantal i de til Landscentralisationerne hørende Fagorganisationer.

Land	1904	1905	1906	1907	Til- og Afgang overfor Aarene 1904 henholdsvis 1905 og 1906	Procent
1. England . .	469590	501299	630933	689674	+ 220048	+ 46,87
2. Holland . .	[1] 6671	?	[1] 26227	[1] 32270	+ 6043	+ 23,04
3. Belgien . .	?	34184	42491	138763	+ 104579	+ 338,11
4. Danmark .	67503	71464	78081	90806	+ 23303	+ 34,51
5. Sverrig . .	81736	86635	144395	188284	+ 106548	+ 130,36
6. Norge . . .	9043	16222	25339	39070	+ 30027	+ 332,05
7. Finland . .	—	—	—	25197	—	—
8. Tyskland .	1052108	1344803	1689709	1865506	+ 813398	+ 77,31
9. Østrig . . .	205651	306599	392106	463671	+ 258020	+ 125,46
10. Ungarn . .	53169	71173	153332	142030	+ 88861	+ 167,13
11. Serbien . .	2932	5074	5350	5434	+ 2502	+ 85,34
12. Bulgarien .	1672	1970	1884	1509	163	9,63
13. Svejts . . .	—	—	—	71404	—	—
14. Italien . . .	260102	?	?	190422	69680	26,80
15. Spanien . .	56900	36557	32405	32612	24495	43,05

[1]) For 1904 Medlemsantallet i de til Arbejdersekretariatet, for 1906 og 1907 i de til den ny Landscentralisation hørende Foreninger.

Lønbevægelser og Konflikter.

Typograferne i Provinserne. Resultatet af den skriftlige Afstemning, som er foretaget blandt Provinsernes Typografer i Anledning af den ny Tarif, har givet følgende Resultat.

Der er ialt afgivet 1079 St. Deraf har 574 stemt Ja, 463 har stemt Nej og 42 har afgivet blanke Stemmesedler.

Dansk Provins-Bogtrykkerforening og Bladudgivernes Organisation for Provinserne har ligeledes vedtaget Tarifen, der vil træde i Kraft den 1. August, dog saaledes, at den gælder

fra 1. Juli for de fastlønnede Haandsættere.

Tarifen er gældende i tre Aar, og kan saa af Principalerne forlænges mod at der ydes et Tillæg af 2 Øre pr. Tusinde Bogstaver og Arbejdstiden forkortes med ½ Time, hvorved den bliver 8½ Time.

Stor-Kampen i Sverrig.

Forretningsudvalget har d. 2. August udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

Til Danmarks organiserede Arbejdere.

Vi har i Opraab, i »Arbejderen« og daglig i vor Partipresse givet Meddelelse om den Storkamp, som vore svenske Klassebrødre er paaførte af Arbejdskøberne. Kampen er i fuld Gang — den er altsaa bleven til Virkelighed —, og den antager Dag for Dag større Dimensioner.

Aldrig har vi set en saa omfattende Kamp. Den udkæmpes lige udenfor vor Dør. Den angaar ikke alene vore svenske Kammerater, men ogsaa os, thi Kampen er en udpræget Klasse-Kamp, sat i Scene af de velrustede Arbejdskøbere for at nedslaa Arbejdernes Organisationsværk — Arbejdernes eneste Ejendom!

Arbejdskøbernes Formaal med Masse-Udsmidningen er ikke alene at modsætte sig Lønkrav — og selv, om det var Hensigten, var Lockout'en dog ikke berettiget — men Arbejdskøberne vil benytte sig af Arbejdernes, ved maanedlang Arbejdsløshed, forringede Modstandskraft, til at nedsætte Arbejdslønnen og til med Magt at ødelægge Arbejdernes Organisationer for lange Tider. Det er disse Momenter, der giver Kampen Karakter. Der er fra Arbejdskøbernes Side rejst en Kamp mod Sverrigs Arbejdere som Klasse, og til denne Kamp kan ingen maalbevidst Arbejder være ligegyldig Tilskuer.

— Alle Landes Arbejdere har rejst sig til Hjælp for de svenske Kammerater, men Danmarks Arbejdere, der mere end noget andet Lands Arbejderklasse har Udsigt til at faa slige Kampe med organiserede Arbejdskøbere, bør være i første Række med Hjælp. Vi ved ikke, hvornaar vi selv har Hjælp behov, og saa skulde vi gærne have vist os Hjælp værdig.

Danmarks organiserede Arbejdere bør snarest række de svenske Arbejdere en hjælpende Haand. Lad os straks paabegynde Indbetalingen af faste ugentlige Bidrag. Den første Hjælp er den bedste — lad os, der har Arbejde, den første Uge yde hver 1 Krone, de følgende Uger efter Evne — men alle vil vi føle os som Deltagere i Kampen. De svenske Arbejderes Sejr vil være vor Sejr. — Om Nederlag er der kun Tale, hvis vi undlader at gøre vor Pligt. Men ingen af os vil bære Ansvaret for de svenske Kammeraters Nederlag.

Der bør desuden fra hver eneste Fagforenings Kasse ydes Bidrag — stort eller lille til Hjælp for de kæmpende svenske Arbejdere. Lad det ske i disse Dage! Udsæt ikke Beslutningen herom!

Og lad alle Bidrag, frivillige saavel som Organisationsbidrag, gaa gennem De samvirkende Fagforbund i Danmark. (Direkte Pengeforsendelser til Sverrig bør kun ske fra de Organisationer, som har kontraktmæssig Forpligtelse til at yde faste Bidrag.) Lad os give de svenske Kammerater og Arbejdskøberne Indtrykket af, at i de store Øjeblikke, hvor der er Tale om vore dyreste Klasseinteresser, da er Arbejderklassen en Helhed. — Ingen spredt Fægtning kan give os Sejr, men kun enig og samlet Optræden.

Alle Ydelser til de svenske Arbejdere bør ske gennem Kassereren for De samv. Fagforbund,

E. Svendsen,
Nørrefarimagsgade 49¹, København K.

For Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark:
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 7 ❋ KØBENHAVN DEN 14. AUGUST 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Storstrejken i Sverrig. Overflytningsregler. Arbejderforetagender. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene hos A/S. Nordiske Kabel- og Traadfabriker, Valseværket. Skotøjsarbejderne i Esbjerg). Adressefortegnelse over danske Fagforbund og enkeltstaaende Foreninger i Fag, hvor der ikke findes Forbund.

Storstrejken i Sverrig.

Officielle Tal om de Strejkendes Antal.

Antallet af Strejkende i hele Riget udgør ifølge Lensstyrelsernes Rapporter 285,762. Antallet af virkelige Arbejdere indenfor Industrien, Haandværk, Bjærgværk, Handel og Samfærdsel er omtrent 460,000 Mand. Dertil kommer ca. 40,000 Jærnbanefunktionærer og desuden omtrent 800,000 Landarbejdere.

* * *

De samvirkende Fagforbund har indtil nu afsendt 50,000 Kr. til vore kæmpende Brødre i Sverrig.

Bidrag modtages fremdeles af Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1.

Ved Bidrags Indsendelse bedes man udtrykkelig anføre *Navnet paa den Organisation,* der afsender Beløbet, samt *tydelig Afsender*-Adresse.

Overflytningsregler.

Under 6. August d. A. har vort Forretningsudvalg til samtlige Fagforbund og enkeltstaaende Fagforeninger, som tilhører De samvirkende Fagforbund udsendt et Cirkulære af følgende Indhold:

Om Overflytningsregler.

Som bekendt blev den 5. internationale faglige Konference afholdt i Kristiania i September 1907. Paa Konferencen var følgende Lande repræsenterede: Belgien, England, Finland, Holland, Italien, Tyskland, Østrig-Ungarn, Norge, Sverrig og Danmark.

Til Behandling paa Konferencen forelaa bl. a.:

Spørgsmaalet om Medlemmernes Overgang fra det ene Lands Organisation til det andet Lands, og Konferencen vedtog følgende Beslutning:

Konferencen er af den Mening, at Medlemmer af saadanne Forbund, som har sluttet sig til deres Lands faglige Central, maa, naar de rejser til et andet Land, og der foreligger Afmeldelsesbevis fra den Organisation, de forlader, optages som Medlemmer i den derværende Organisation i deres Fag.

Forsaavidt der ikke bestaar andre Bestemmelser mellem de enkelte Fagorganisationer, gælder følgende Betingelser for Overtræden:

a) Det Indskud, der er betalt til den Organisation, som Medlemmet kommer fra, bliver regnet ham tilgode. Skulde Indskuddet i den nye Organisation være højere end i den gamle Organisation, kan Forskellen forlanges af den nye Organisation.

b) Med Hensyn til Krav paa Understøttelse og andre Fordele bliver de Bidrag, som er betalt i den forrige Organisation, fraregnet, dog efter den Maalestok, at der i intet Tilfælde beregnes længere Medlemsskab, end der faktisk er.

De tilstedeværende Repræsentanter forpligter sig til at forelægge disse Overgangsbetingelser for

det næste Møde i deres Lands kompetente Forsamling, og anbefale disse til Vedtagelse.

Sagen har senere været Genstand for Behandling paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April Maaned d. A., og denne vedtog *enstemmigt* at tiltræde Beslutningen.

Paa den 7. skandinaviske Arbejderkongres i Kristiania 1907 vedtoges ligeledes en Resolution vedrørende Medlemmernes fri Overgang mellem de *skandinaviske* Fagorganisationer. Denne Resolution er saalydende:

Kongressen foreslaar Landsorganisationerne i Danmark, Finland, Norge og Sverrig hver for sig at tage Beslutning om og at optage i deres Love følgende Bestemmelse til Efterretning for alle til Landsorganisationerne hørende Organisationer:

»Medlemmer, som har tilhørt deres Organisation mindst et Aar og i denne Tid betalt sit Kontingent samt lovlig er udtraadt af vedkommende Organisation, kan uden at erlægge nye Indskrivningspenge, overgaa til en anden Organisation, som tilhører Landsorganisationen i et af Landene, Danmark, Finland, Norge og Sverrig.«

Denne Beslutning blev ligeledes *enstemmigt* tiltraadt af De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1909.

Beslutningen herom har følgende Ordlyd:

Med Hensyn til Fagorganisationernes Gensidighed ved deres Medlemmers Overgang fra den ene Organisation til den anden, saavel i Indlandet som i Udlandet, udtaler Generalforsamlingen:

Et af den faglige Arbejderbevægelses Hovedformaal, er at fremme Arbejdernes Solidaritet, baade indenfor det enkelte Fag og mellem de enkelte Fag i et Land saavel som mellem de forskellige Landes fagorganiserede Arbejdere indbyrdes.

Det er derfor en af Fagorganisationernes fornemste Opgaver efterhaanden at fjerne de Solidaritetshindringer, som enten af lavsmæssige eller andre konservative Aarsager, eller paa Grundlag af Bestemmelser af udelukkende fagegoistisk Natur, i Fortiden har rejst sig mellem de enkelte Fag og Arbejdergrupper, og Generatforsamlingen er af den Mening, at disse Skranker mellem Arbejderne snarest muligt bør falde.

Som Udgangspunkt herfor henviser Generalforsamlingen baade til de for Arbejdsløshedskasserne gældende Overflytningsregler og til De samvirkende Fagforbunds Lov § 6, hvorefter et Medlem af en under De samvirkende Fagforbund hørende Organisation uden Indskud kan overgaa i et andet Fags Organisation, og den opfordrer de Organisationer, som endnu ikke har efterkommet denne Bestemmelse, til snarest at ændre deres Love i Overensstemmelse hermed, og saavidt muligt følge de for Arbejdsløshedskasserne gældende Overflytningsregler.

Generalforsamlingen henviser ligeledes til den paa den skandinaviske Kongres i Kristiania i 1907 vedtagne Belutning, hvorefter Medlemmer, som har tilhørt Organisationen i mindst et Aar og er lovlig udtraadt, uden Indskud kan indtræde i en anden Organisation under en af Landsorganisationerne i Sverrig, Norge, Finland eller Danmark.

Der henvises endvidere til den paa den internationale Fagforeningskonference i Kristiania i 1907 vedtagne Beslutning om det samme Spørgsmaal, og den vedtager for sit Vedkommende at tiltræde begge disse Beslutninger.

Vi opfordrer herved alle de under De samvirkende Fagforbund i Danmark hørende Organisationer til at efterkomme disse Beslutninger.

P. F. V.
CARL F. MADSEN

Carl Gran.

Arbejderforetagender.

Den socialdemokratiske Partikongres i Odense i September i Fjor sluttede sig som bekendt til den Resolution om det kooperative Spørgsmaal, som ligeledes enstemmigt var vedtaget af den skandinaviske Arbejderkongres i Kristiania 1907.

Resolutionen lyder saaledes:

»Kongressen anser den kooperative Bevægelse for et vigtigt Middel i Arbejderklassens Frigørelseskamp, hvis Maal det er gennem Erobringen af den politiske og økonomiske Magt i Samfundet at udrydde Fattigdommen og at skabe en paa de socialistiske Principers Grundlag hvilende Samfundsordning.

Ved Siden af den Udvikling af Arbejderklassen, som Socialdemokratiets politiske og faglige Organisationer skaber, virker de af Arbejderne paa Produktionens og Vareomsætningens Omraade oprettede kooperative Foretagender som et Middel til at give Arbejderklassen Indsigt i Produktionens og Omsætningens Ledelse og til at udvikle Arbejderklassens Ævne til at overtage disse Funktioner.

Kongressen anser det derfor for at være de organiserede Arbejderes Pligt at støtte de kooperative Organisationer, hvor saadanne findes, navnlig ved at gøre deres Vareindkøb hos disse og indmælde sig som Medlemmer hvor saadant findes formaalstjenligt. Kongressen anbefaler endvidere Oprettelsen af kooperative Foretagender, hvor saadanne ikke findes.

Kongressen anbefaler de forskellige Lande at foretage en Undersøgelse af Muligheden for den kooperative Produktions Anvendelighed ved faglige Konflikter og forelægge Resultatet for næste Kongres.«

Kongressen i Odense vedtog samtidig at nedsætte et Udvalg paa 9 Medlemmer, som i Samvirken med et eventuelt Udvalg, nedsat af De samvirkende Fagforbund, skulde tilvejebringe Materiale og gøre Indstilling til næste Kongres.

De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April i Aar sluttede sig ligeledes enstemmigt til Kristiania-Resolutionen og nedsatte et 9-Mands-Udvalg til at samvirke med det af Odensekongressen, nedsatte Udvalg i det nævnte Øjemed.

De to 9-Mands-Udvalg holdt den 10. August et Fællesmøde og vedtog efter nogen Drøftelse af Sagen, at nedsætte et Underudvalg til at tilvejebringe Materiale i Sagen, navnlig Oversigter og Aarsberetninger fra den kooperative Bevægelse i Ind- og Udland, Vareprisstatistik o. s. v. Derefter skal de bedste Former for Kooperationen overvejes, og de to Nimandsudvalg skal gøre Indstilling henholdsvis til næste Partikongres og næste Generalforsamling i De samvirkende Fagforbund, der begge afholdes i 1911. Underudvalget kom til at bestaa af Folkethingsmand *Borgbjerg*, Cigarhandler *Sophus Petersen*, Bryggeribestyrer *Sigv. Olsen*, Bageribestyrer *C. C. Andersen*, Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen*, Sekretær *Carl Gran*, Formanden for De samvirkende Fagforbund *Carl F. Madsen*, Forretningsførere *Will. P. Arup* og Belysningsarbejder *J. P. Johansen*.

Underudvalget konstituerede sig med Folkethingsmændene *Sigv. Olsen* til Formand og *Borgbjerg* til Sekretær.

Samme Dag havde det samlede 18-Mands-Fællesudvalg en Sammenkomst med et Udvalg, som er nedsat af en Del Fagforeningsmedlemmer i København samt med Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Landsthingsmand *C. C. Andersen* dirigerede.

Efter en indgaaende Drøftelse af det kooperative Spørgsmaal vedtog dette Fællesmøde enstemmigt følgende Resolution:

»Saa vel Partikongressen som de samvirkende Fagforbunds Generalforsamling har i Overensstemmelse med den skandinaviske Arbejderkongres i Kristiania i Principet anerkendt den kooperative Organisation baade paa Produktionens og Vareomsætningens Omraade, altsaa baade Produktions- og Forbrugsforeninger, som et vigtigt Led i den moderne Arbejderbevægelse. Det af Partikongressen og de samvirkende Fagforbund nedsatte Fællesudvalg har til Opgave at fremskaffe Materiale og gøre Indstilling om Sagen til næste Partikongres og næste Generalforsamling i de samvirkende Fagforbund og saaledes virke oplysende og vejledende til Sagens Fremme. Den Brugsforeningsbevægelse, som for Tiden er i Gang i København, er altsaa i Overensstemmelse med det af Partikongressen og de samvirkende Fagforbund godkendte Princip. For de Former, der anvendes, maa denne Bevæ-

gelses Ledere selv bære Ansvaret, idet det af Partiet og Fagforbundene nedsatte Fællesudvalg endnu ikke har endt sit Arbejde og den kommende Partikongres og Fagforbunds-Generalforsamling endnu ikke har taget Standpunkt til de mest formaalstjenlige Former.

Fællesmødet opfordrer den socialdemokratiske Partipresse til at støtte den kooperative Bevægelse af al Kraft og bringe oplysende Artikler om Sagen samt opfordre Parti- og Fagforeninger til at tage Sagen op til indgaaende Diskussion.

Sluttelig opfordrer Fællesmødet alle Arbejdere og Partifæller til af al Kraft at støtte de bestaaende kooperative Foretagender.«

Sagen vil iøvrigt i en nærmere Fremtid blive Genstand for Diskussion i Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene hos A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, Valseværket. Den 3. August fandt der et Møde Sted mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer, Dansk Arbejdsmandsforbund og det ovennævnte Aktieselskab. Paa Mødet forhandledes der om en Overenskomststemmelse vedrørende Lønnen for Fabrikkens Arbejdere, og det lykkedes her at faa Striden bilagt paa følgende Vilkaar:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Dansk Arbejdsmandsforbund og A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker, Valseværket enedes man om følgende Overenskomst:

Man enes om, at Reglerne med Hensyn til Timeløn og Minimalløn paa Valseværket skal være i Overensstemmelse med Jernindustriens Overenskomst med Dansk Arbejdsmandsforbund af April 1907, saaledes som den er gældende for København eller senere maatte blive forandret.

Endvidere enes man om, at de mellem Hovedorganisationerne vedtagne Regler for Behandling af faglig Strid indføres mellem Valseværket og Dansk Arbejdsmandsforbund.

Valseværket tilsiger Arbejderne, at naar Ombygningen af Valseværket paa Amager i Løbet af ikke ud over 2 Aar har fundet Sted, vil man indføre Akkorder i den Udstrækning, som Virksomheden tillader, medens Dansk Arbejdsmandsforbund paa den anden Side forpligter sig til ikke i 2 Aar fra Dato at rejse eller støtte nogetsomhelst Krav om Lønforhøjelser.

Valseværket gaar ind paa at give et personligt Tillæg til alle de Arbejdere, der nu har under 36 Øre Gennemsnitsløn pr. Time, saaledes at enhver af disse Folk faar en Gennemsnits-Timeløn af 36 Øre.

Arbejdet optages i samme Udstrækning som før Arbejdsstandsningen, saa snart Valseværket er i Stand til at modtage Folkene, senest Lørdag den 7. ds.

København, den 3. August 1909.

For Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening
Kaspar Rostrup.

For De samvirkende Fagforbund i Danmark
Carl F. Madsen.

For Dansk Arbejdsmandsforbund
P. Mikkelsen. C. Jørgensen.

For A/S Nordiske Kabel- og Traadfabrikker
Harald Halkier.

Skotøjsarbejderne i Esbjerg. Paa et Par Skotøjsfabrikker i Esbjerg har Arbejdstiden tidligere været 9 Timer daglig, men efter den sidste Overenskomsts Gennemførelse har Fabrikanterne forlangt, at den i nævnte Overenskomst fastsatte Arbejdstid paa $9^3/_4$ Time daglig skulde overholdes. Arbejderne har imødekommet Fabrikanternes Ønske, men de har samtidig forlangt Betaling for den $4^1/_2$ Time længere Arbejdstid, som er blevet dem paaført hver Uge. Dette Krav har baade Fabrikanterne og Foreningen af Fabrikanter i Provinserne nægtet at imødekomme.

Ved en Forhandling den 23. Juli d. A. mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Foreningen af Skotøjsfabrikanter i Provinserne og Dansk Skotøjsarbejderforbund enedes man om følgende vedrørende Arbejdsforholdene paa Hr. Bundgaards og Aktieselskabet Therkelsens Fabrik:

I Henhold til de ved Skotøjskonfliktens Afslutning i Marts Maaned trufne Aftaler, om at der

ingen Forringelse maa ske i Arbejdsvilkaarene som Følge af nævnte Overenskomst, vil Forlængelsen af Arbejdstiden fra Overenskomstens Ikrafttræden paa de nævnte Fabrikker medføre en tilsvarende Forhøjelse af Ugefortjenesten.

Adressefortegnelse

over danske Fagforbund og enkeltstaaende Foreninger i Fag, hvor der ikke findes Forbund.

(Hvor intet Bynavn er anført er Organisationens Hjemsted København).

1. Forbund.

København kommunale Arbejderforbund, Sprøjtefører C. Pedersen, Colbjørnsensgade 7.
Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, Fru Olivia Nielsen, Rømersgade 27, 1. Sal.
Dansk Arbejdsmandsforbund, M. C. Lyngsie, H. C. Andersensgade 14 St.
Bager- og Konditorforbundet i Danmark, Z. Friis, Raadmandsgade 40, 4. Sal.
Billedskærer- og Dekorationsbilledhuggerforbundet i Danmark, E. Otendal, Zinsgade 7, 4. Sal.
Blikkenslagerforbundet i Danmark, C. Lythjohan, Blaagaardsplads 8.
Bogbinderforbundet i Danmark, H. Olesen, Rømersgade 22.
Dansk Brolæggerforbund, Ludv. Olsen, Holger Danskesvej 94, 3. Sal.
Bryggeriarbejdernes Forbund, Carl Hansen, Hans Tausensgade 3.
Bødkerforbundet i Danmark, A. Andersen, Krystalgade 24.
Dansk Børstenbinderforbund Andreas Nielsen, Peter Fabersgade 41, 5. Sal.
Drejerforbundet i Danmark, M. Sørensen, Rolfsvej 26.
Dansk Elektrikerforbund, E. Sørensen, Korsgade 49.
Forgylderforbundet i Danmark, Georg Nielsen, Esromgade 12.
Dansk Formerforbund, Arnold Nielsen, Larslejstræde 1.
Farmaceutisk Medhjælperforening, M. S. Hansen, Løngangstræde 37, 1. Sal.
Dansk Gartnerforbund, I. M. Sørensen, Henrik Ibsensvej 43, 3. Sal.
Dansk Glasarbejderforbund, Aug. Larsen, Jyllandsvej 5, St.
Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund, A. Wellenberg, Vesterbrogade 134 A, 5. Sal.
Gørtler- og Metalarbejderforbundet, F. Hartmann, Laurids Skousgade 9, 2. Sal.
Handskemagerforbundet, L. Nielsen, Birkegade 15 B, 4. Sal.
De danske Handels- og Kontormedhjælperes Centralorg., Chr. Ingvoldsen, Aarhus.
Hattearbejderforbundet i Danmark, Th. Sundby, Kronborggade 14, 4. S.
Dansk Hvidgarverforbund, C. Meissner, Nannasgade 3, 2. Sal.
Dansk Jernbaneforbund, Chr. Nielsen, Istedgade 3.
Dansk Jern- og Metalsliberforbund, A. G. Andersen, Nørrebrogade 215 B, 2. Sal.
Dansk Karetmagerforbund, E. Olsen, Langelandsvej 30, 3. Sal.
Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund, N. Chr. Larsen, Dagmarsgade 5.
Keramisk Forbund i Danmark, A. Flodin, Toftegaardsallé, 10 Valby.
Kobbersmedenes Forbund i Danmark, I. Christensen, Lyongade 14, 3. Sal.
Korkskærernes og Sortererskernes Forbund i Danmark, V. Nørregaard, Mysundegade 22.
Dansk Litografisk Forbund, R. L. Rasmussen, Frederiksvej 34, 4. S.
Lohgarvernes Forbund i Danmark, J. Johnsen, Amaliegade 39.
Malerforbundet i Danmark, Rudolf Poulsen, Rømersgade 22.
Murerforbundet i Danmark, Kr. Petersen, Fælledvejens Passage 12.
Dansk Mølleriarbejderforbund, N. J. Andersen, Solitudevej 10, 2. S.
Papirindustriarbejdernes Forbund, L. P. Jensen, Holte.
Dansk Rebslageriarbejderforbund, C. Depenau, Brædstrup Station.

Skand. Sadelmager- og Tapetserer-forbund, I. P. Jønson, Løngangs-stræde 23.
Dansk Skibstømrerforbund, J. Nielsen, Nyborg Landevej 39, Svendborg.
Dansk Skotøjarbejderforbund, Laur. Jørgensen, Rømersgade 22.
Skraatobaksarbejdernes Forbund i Danmark, Johs. Nielsen, Vesterbrogade 106, 1. Sal.
Dansk Skræderforbund, William P. Arup, Rømersgade 22.
Dansk Slagteriarbejderforbund, Willum Larsen, Gothersgade 154, St.
Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund, I. A. Hansen, Larslejstræde 1 St.
Snedkerforbundet i Danmark, Martin Petersen, Rømersgade 22, 3. Sal o. G.
Dansk Stenarbejderforbund, Chr. Larsen, Allinge.
Stukkatørernes Forbund, F. W. Jensen, Holtegade 11, 1. Sal.
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund i Danmark, P. G. Pedersen, Ridehusgade 30, Odense.
Syernes Forbund, Emma Petersen, Istedgade 95, 2. Sal.
Søfyrbødernes Forbund i Danmark, Chr. Jæpelt, Sct. Annaplads 23.
Sømændenes Forbund i Danmark, V. S. Andersen, Toldbodgade 15, Kj.
Dansk Tekstilarbejderforbund, I. I. Møller, Kapelvej 56.
Tobaksarbejderforbundet i Danmark, Alf. Christiansen, Rømersgade 22.
Dansk Træindustriarbejderforbund (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere), O. Madsen, Wesselsgade 25, 2. Sal.
Dansk Typografforbund, V. Petersen, Jernbanegade 4.
Dansk Tømrerforbund, C. From-Petersen, Tagensvej 42.

Enkeltstaaende Fagforeninger.

Barber- og Frisørsvendenes Fagf., W. Reinwall-Hansen, Rømersgade 22.
Barnevognsarbejdernes Fagforening, O. Fjerdingstad, Svanevej 35.
Bygningssnedkernes Fagforening, Sct. Hansgade 19.
Bladbudenes Organisation, Fru Sophie Nielsen, Birkegade 15 B. 4. Sal.
Filehuggernes Fagforening, A. Rosenkrantz, Tranevej 2, 4. S., Utterslev.
Gas- og Vandarbejdernes Fagforening, O. Frederiksen, Aggersborggade 2, 5. Sal.
Glarmestersvendenes Fagforening, G. Olson, Oehlenschlägersgade 79 1. S.
De chirugiske Instrumentmageres Fagforening, I. Hegelund, Frankrigsgade 26.
Fagforening for mekaniske og optiske Instrumentmagere, L. Poulsen, Klareboderne 5.
Kellnernes faglige Forening, V. Baurfeind, Rømersgade 9.
Kurvemagernes Fagforening, Aage Jensen, Jagtvej 109 F., 4. Sal.
Metaltrykkernes Fagforening, Oluf Olsen, Rosengade 13, 4. Sal.
Ovnsætternes Fagforening, H. Ihde, Flensborggade 36, 4. Sal.
Pottemagernes Fagforening, Vald. Mortensen, Nygade 2, Valby.
Sejlmagernes Fagf., Th. Schiødt, Ungarnsgade 6, 2. Sal.
Skiferdækkernes Fagforening, H. Schele, Godthaabsvej 55, 3. S. th.
Skorstensfejersvendenes Fagforening, C. Jensen, Fredericiagade 12, 5. S o. G.
Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation, N. Hansen, Yrsasvej 8.
Telefonarbejdernes Fagforening, Oskar Andersen, Burmeistergade 14, 4. Sal.
Københavns Tjenestepigeforening, Frk. Marie Christensen, Rosenborggade 13.
Uhrmagernes Fagforening, A. Gunnersen, Blaagaardsgade 51 N.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 8 ❋ KØBENHAVN DEN 21. AUGUST 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Storstrejken i Sverrig. Kongresser (Kvindeligt Arbejderforbunds 4. Kongres, Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdernes Forbund).

Storstrejken i Sverrig.

Den Kamp, der for Tiden føres mellem Arbejdernes faglige Landsorganisation i Sverrig paa den ene Side og Svensk Arbejdsgiverforeningen paa den anden Side, vil faa afgørende Betydning for Klassekampene i Fremtiden, ikke blot i Sverrig, men i alle civiliserede Lande.

Spørgsmaalet om Storstrejkens eller Generalstrejkens Betydning har ofte staaet paa Dagsordenen, hvor Arbejderne og deres Tillidsmænd har været samlede, men med Henblik paa Resultaterne af de hidtil førte saakaldte Generalstrejker, som vi kender bl. a. fra Frankrig, har Tilliden til disse været meget ringe.

Det var da ogsaa med en vis Spænding den 4. August — Dagen for Storstrejkens Ikrafttræden — blev imødeset, saavel af Arbejdere som Arbejdsgivere.

Meget vilde være afhængig af, i hvor stor Udstrækning Arbejderne vilde følge den af Landssekretariatet givne Parole, og om Arbejderne fulgte den med Begejstring, eller de kun gjorde det modvillig.

Arbejdsgiverne og deres Presse tog overlegent paa Sagen. Fra den Side var man ganske overbevist om, at det hele vilde løbe ud i Sandet, og at Arbejderne vilde hente sig et knusende Nederlag.

Den 4. August blev imidlertid den stolteste Dag i Arbejderbevægelsens Historie; thi ikke blot fulgte de Foreninger, som tilhører Landsorganisationen, den givne Parole enstemmig og med Begejstring, men de uorganiserede Arbejdere sluttede sig i en uanet Udstrækning til Strejken. I Kampen er inddraget ca. 300,000 Arbejdere — Kvinder og Mænd — og naar Hensyn tages til Landets Størrelse, er det uden at overdrive den største Arbejderkamp, der hidtil er blevet ført.

Resultatet af en Kamp, der er begyndt under saa gunstige Former som den svenske Storstrejke, kan ikke være tvivlsom; den maa og skal bringe Arbejderne et gunstigt Resultat.

Virkningerne af Storstrejken spordes ikke umiddelbart efter, at den var iværksat; der gaar nogen Tid, men for hver Dag, der nu gaar, spores Virkningerne i stedse højere Grad.

I Følge de indløbne Meddelelser maa nu det ene Godstog efter det andet indstilles, fordi de mangler Gods at køre med. Indtil den 16. August var der indstillet 300 daglige Tog. Godstrafiken udgjorde kun en Femtedel og Persontrafiken en Tredjedel af det sædvanlige.

Hver Dag bringer Fabrikanterne et Salgstab af ca. 2 Millioner Kroner.

Svensk Arbejdsgiverforening, som ser Grunden ryste under sig, udsteder daglig falske Meddelelser om Kampens Gang. Det paastaas saaledes, at Arbejdet er genoptaget, snart det ene og snart det andet Sted, men det viser sig stadig at være Krigsløgne; Arbejdsgiverforeningens Hensigt hermed er let at gennemskue; det gælder for det første gennem saadanne usandfærdige Meddelelser at nedslaa Modet hos Arbejderne for derefter at bringe Hæren til at vakle;

dernæst, og ikke mindst, har disse Meddelelser Bud til Arbejdsgiverne. Det gælder om at faa disse til at tro paa Sandheden af de udsendte Løgne for at indgyde dem Mod til at holde ud. Den Slags Fif er imidlertid for gamle og godt kendte til at Arbejderne lader sig vildlede deraf. Arbejderne vil kæmpe deres Kamp til Ende i Enighed og Udholdenhed, til Sejren er vundet.

Den Kamp, der nu føres mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne i Sverig, er for en stor Del Frugten af det intime Samarbejde, som bestaar mellem de skandinaviske Arbejdsgivere.

Bestemmelsen i Septemberforliget om, at Hovedorganisationerne kan dekretere Lock-out og Strejker uden Hensyn til bestaaende Kollektivaftaler, er efterhaanden blevet overført paa svensk og norsk Grund, og Guderne skal vide, at Arbejdsgiverne i de skandinaviske Lande har gjort flittig Brug af denne Bestemmelse. Uden at tage mindste Hensyn til Fagenes Eksistens, har Arbejdsgiverforeningerne Gang paa Gang udslynget Lock-out-Trusler og i et Omfang, som grænser til det rent vanvittige.

Det Misbrug, som Arbejdsgiverforeningerne har gjort af den ovennævnte Bestemmelse, har skabt en Bitterhed og Had blandt de skandinaviske Arbejdere mod Arbejdsgiverne, og som forklarer den Enighed, hvormed de svenske Arbejdere har optaget Kampen.

Arbejdsgivernes brutale Overmod har affødt Kampen i Sverrig, og derfor skal ogsaa Ansvaret for dens Følger lægges paa Arbejdsgiverne.

Kampen drejer sig nu i første Linie om at lære Arbejdsgiverne, at der overfor dem staar en Magt, som de skal være forsigtig med at udæske.

Arbejdsgiverne maa dernæst lære, at det ikke er nok, at de alene tager Bestemmelse om Arbejdernes Løn- og Arbejdsforhold, men at de har et skyldigt Hensyn at tage til Arbejderne og deres Organisationers Krav om at være medbestemmende om, hvorledes Løn- og Arbejdsvilkaarene bør være.

Kongresser.

Kvindeligf Arbejderforbunds 4. Kongres. Kvindeligt Arbejderforbund afholdt Kongres i Dagene den 25.—27. Juli i Forsamlingsbygningens Festsal paa Jagtvejen. Salen var smykket med 10 røde Afdelingsfaner, og tog sig prægtig ud.

Fru *Olivia Nielsen* bød velkommen og meddelte, at Dansk Arbejdsmandsforbund var repræsenteret ved d'Hrr. *M. C. Lyngsie* og *H. M. Hansen*. Med Ønsket om, at Kongressen maatte blive til Held og Lykke for Kvindeligt Arbejderforbund, erklærede hun den 4. Kongres for aabnet.

Lyngsie: Vi Arbejdsmænd er her til Stede for at bevise, at vi har de samme Interesser som I. Det varede længe inden vi Arbejdere fik den rette Forstaaelse af Organisationens Betydning. Kvinderne er imidlertid kommet godt med og det er glædeligt at se, at Kvindeligt Arbejderforbund bestandig vokser, men endnu er der mange, som skal overbevises om, at dette Forbund er *den eneste rette Organisation, som alle Kvinder bør slutte sig til.* Vi Arbejdsmænd ønsker Kongressen til Lykke; det er vort Haab, at det maa lykkes Kvindeligt Arbejderforbund at naa saa langt, at de arbejdende Kvinder derved kan opnaa bedre Levevilkaar. Arbejdsmændene vil altid være parate til at række Kvinderne en hjælpende Haand. (Bifald.)

Der var mødt 27 Delegerede fra 18 Afdelinger.

Beretningen. Olivia Nielsen aflagde Beretning. Hun gjorde opmærksom paa, at de sidste Aars slette Konjunkturer havde haft en Del Indflydelse paa Forbundets Virksomhed, men trods dette var det paa faa Undtagelser nær lykkedes at afslutte Overenskomster uden Kamp. Hun dvælede meget udførligt ved de mange Lønbevægelser, der havde været indenfor Forbundets forskellige Afdelinger, og nævnede i denne Forbindelse Mælkeriet »Enigheden«, som betalte mere end noget andet Mejeri. Fruen henstillede derfor til de organiserede Kvinder, at de først og

fremmest købte deres Varer i Arbejdernes kooperative Foretagender. Hun mindede om Lock-out'en i Tændstikfabrikerne, hvor der opnaaedes en tilfredsstillende Overenskomst, men foruden de her nævnte to Virksomheder var der opnaaet betydelige Lønforhøjelser i 32 forskellige Industrier. Lønforhøjelserne er kommet 1781 Medlemmer til Gode og repræsenterer 177,000 Kroner aarligt, hvilket beregnet pr. Medlem bliver ca. 100 Kr. aarlig eller 1 Kr. 92,3 Øre pr. Uge. I Bryggeriet »Stjernen« var der opnaaet gode Forhold, og af den Grund fandt hun, at det var Arbejdernes Pligt først og fremmest at købe dettes Produkter. Ved Tuborg Fabrikerne var der blandt Organisationens Medlemmer opstaaet indre Stridigheder, som hun dog haabede, at det skulde lykkes at overvinde. Fru Nielsen sluttede med at sige: Af Beretningen vil De have hørt, at Kvindeligt Arbejderforbund har opnaaet at skaffe sine Medlemmer 177,000 Kr. i aarlig Merindtægt. De 146,043 Kr. er gennemført ved Forhandling med de paagældende Arbejdsgivere, medens der for Overenskomster, der omfatter 270 Medlemmer, gennem Strejker og Lockout er gennemført en aarlig Merfortjeneste af 30,966 Kr.

Statistik. Gust. Olsen gav Oplysning om den Lønstatistik, som Kvindeligt Arbejderforbund havde ladet udarbejde og som det havde været meget vanskeligt at faa samlet. Tabellen over Timelønningerne for de forskellige Grupper ser saaledes ud: 38 Arbejdere har fra 13 til 15 Øre i Timen, 268 fra 15 til 20 Øre, 575 fra 20 til 25 Øre, 572 fra 25 til 30 Øre, 433 fra 30 til 35 Øre, 10 fra 35 til 40 Øre, 5 fra 40 til 45 Øre.

Beretningen om Virksomheden godkendtes enstemmig.

Regnskaberne. Gust. Olsen gennemgik Regnskabets enkelte Poster i de forløbne tre Aar siden sidste afholdte Kongres. Det fremgik heraf, at Forbundets Formue i den Tid har fordoblet sig. Regnskabet for sidste Aar balancerer med 17,895 Kr. 69 Øre. Det, der paa sidste Kongres blev sagt vilde ske, er fuldstændig gaaet i Opfyldelse. I Forhold til vort Medlemsantal er Kvindeligt Arbejderforbund i pekuniær Henseende den bedst funderede faglige Organisation, der findes i Danmark. Vi er saa godt situeret, at vi vil være i Stand til under hvilken som helst Kamp at kunne yde den planmæssige Understøttelse.

Regnskabet blev enstemmig godkendt.

Arbejdsløshedskassen. Gust. Olsen gav Oplysninger om Arbejdsløshedskassen. Hovedbestyrelsen havde ikke haft Lejlighed til at udarbejde noget Forslag i saa Henseende. Det drejede sig jo først om, hvorvidt Forbundet vilde have en anerkendt Arbejdsløshedskasse. Medlemmerne maatte være paa det rene med, at naar de vilde sikre sig under Arbejdsløshed, da maatte der ogsaa betales noget mere i Kontingent. Det er imidlertid nødvendigt, at Medlemmerne sikrer sig, og vi kan ikke i Længden skyde dette Spørgsmaal fra os, da enhver er udsat for at blive arbejdsløs. Han vilde gøre opmærksom paa, at der i den foreliggende Vedtægt ikke kunde foretages Forandringer.

Ved Navneopraab stemte alle for Oprettelse af en Arbejdsløshedskasse.

Overflytningsreglerne. Det vedtoges at tiltræde den af De samvirkende Fagforbund vedtagne Bestemmelse om Overflytning af Medlemmer fra en Organisation til en anden.

Forbundets fremtidige Virksomhed. Spørgsmaalet var sat paa Dagsordenen for at Kongressen kunde faa Lejlighed til at drøfte, hvorvidt det var formaalstjenligt, at Kvindeligt Arbejderforhund vedblivende lagde an paa at organisere Kvinder, som, saa snart dette var sket, gik over i de mandlige Organisationer. Kongressen gav den kommende Hovedbestyrelse Bemyndigelse til at tage Spørgsmaalet op til nærmere Overvejelse og saa bringe Sagen frem paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling.

Stillingen til De samvirkende Fagforbund. Fru *Olivia Nielsen* anbefalede meget indtrængende at blive staaende indenfor De samvirkende Fagforbund.

Det vedtoges *enstemmig* at blive staaende i De samv. Fagforbund.

Valg. Til *Forretningsfører* valgtes Fru *Olivia Nielsen* med Akklamation.

Til *Sekretær* valgtes *Gust. Olsen* ligeledes med Akklamation.

Næste Kongres. Det vedtoges at afholde næste Kongres i 1912, og det besluttedes, at den skal afholdes i Odense.

Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdernes Forbund afholdt sin 6. Kongres i København den 6. og 7. August. Der var mødt 15 Repræsentanter for 7 Afdelinger. Som Gæst var indbudt Fru *Schultz* i Anledning af hendes store Arbejde for at organisere Kvinderne.

D. J. Becker bød paa den københavnske Afdelings Vegne de Delegerede Velkommen, og Forbundets Forretningsfører *P. G. Petersen* takkede for den smukke Modtagelse og erklærede derefter Kongressen for aabnet.

Forretningsføreren udtalte, at vi nu atter efter flere Aars Forløb er samlet i København, og at Forbundet i de forløbne Aar havde haft mange Genvordigheder. Han haabede, at de københavnske Kolleger nu endelig var kommen til Forstaaelse af en Organisations Betydning, og han følte sig forvisset om, at alle de mødte Repræsentanter var besjælede af en varm Interesse, og at alle vilde bidrage til Vedtagelsen af gode Love, saaledes at Forbundet kan vokse sig stort og stærkt for derigennem at skaffe alle Fagets Udøvere endnu bedre Levevilkaar. Han udbragte derpaa et af stærke Hurraraab besvaret Leve for Forbundet.

Efter at alle de Delegeredes Mandater var godkendte, valgtes *R. Thrane*, Kolding, til Dirigent. Til Sekretær valgtes *I. P. Petersen*, Odense.

Forretningsføreren oplæste Forhandlingsprotokollen, aflagde Beretning om Forbundets Virksomhed og gennemgik Regnskaberne. Saavel Beretning som Regnskaber godkendtes enstemmigt.

Samtlige Forslag fra Hovedbestyrelsen vedtoges med Undtagelse af Forslaget om Ophævelse af Rejsekassen. *F. Zismer*, Kbhvn., oplyste, at hvis dette Forslag blev gennemført, vilde Overenskomsten med Tyskland blive ophævet.

Til Forretningsfører valgtes *D. J. Becker*, København.

Kongressen bragte den afgaaede Forretningsfører en hjærtelig Tak for hans store og trofaste Arbejde i Forbundets Tjeneste.

Det vedtoges at afholde næste Kongres i Odense 1911.

Udenfor Dagsordenen behandlede Kongressen Konflikten paa »Globus« i Aarhus. Medlemmerne i Aarhus Afdeling beklagede sig over den Maade, hvorpaa Hovedbestyrelsen havde stillet sig i denne Sag, og mente sig forurettede i alle Maader. — Forretningsføreren oplyste, at man havde gjort alt for at undgaa Konflikten, men Afdelingen i Aarhus vilde det anderledes og maatte saaledes selv tage Følgerne. Iøvrigt havde Hovedbestyrelsen villet lade Kongressen tage Standpunkt til Sagen. Det vedtoges efter nogen Diskussion at udbetale Understøttelse til den 7. Aug., paa hvilken Dag Overenskomsten var underskreven, ligesom det vedtoges, at Afdelingerne for Fremtiden ikke maa foretage sig noget uden Hovedbestyrelsens Sanktion.

Den 8. Aug. aabnede Fagets Arbejdsløshedskasse sit Delegeretmøde.

Til Dirigent valgtes *R. Thrane* og til Sekretær *I. P. Petersen*. Forretningsfører *P. G. Petersen*, Odense, aflagde Beretning og oplæste Regnskabet. Begge godkendtes.

R. Rasmussen, København, fremsatte Forslag om en Arbejdsløshedskasse for Kvinder. Det overlodes til Hovedbestyrelsen at arbejde videre paa denne Sag og søge en saadan Kasse oprettet og at faa den i Virksomhed saa hurtig som muligt.

Kassens Ledelse genvalgtes.

Lørdag Aften havde de københavnske Afdelinger arrangeret en selskabelig Sammenkomst, der havde vundet stærk Tilslutning, og hvor der herskede den bedste Stemning. De udenbys Delegerede bragte Københavns Afdelinger en varm Tak for den elskværdige Modtagelse. Festen sluttede med et muntert Bal.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 9 ❁ KØBENHAVN DEN 28. AUGUST 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Storstrejken i Sverrig. Antallet af strejkende og udelukkede Arbejdere. Kongresser (Bødkernes Kongres. Skotøjsarbejdernes 12. Kongres. Arbejdsløshedskassen). Arbejdsløsheden (Arbejdsløsheden i Danmark i Juni Maaned 1909.

Stor-Strejken i Sverrig

er en Verdensbegivenhed, der for Tiden tager hele den civiliserede Verdens Interesse fangen. Det drejer sig om en social Foreteelse, hvis Forløb har den allerstørste Betydning for Udfaldet af den Gærings-Proces, som det kapitalistiske Samfund er midt i.

Arbejdsstandsningens nøje overlagte Begrænsning og den Storhed, der kendetegner den gennem den absolute Mangel paa de fra de sydlige Lande kendte Uroligheder, synes endelig at have vendt Stemningen for Arbejdernes Kamp, saaledes at Sympatien for Stor-Strejken efterhaanden har bredt sig langt ud over Arbejdernes Kreds. Men iøvrigt maatte man være forberedt paa, at Arbejderne i en udpræget Klassekamp, som Stor-Strejken er, vilde faa hele Borgerskabet imod sig.

Som bekendt havde Arbejdernes Ledelse stærkt advaret Jærnbanemændene mod at deltage i Stor-Strejken. At dette var et klogt Træk, ses af de foreliggende Forhold; thi grundet paa den almindelige Lammelse af Industri og Haandværk, er Jærnbane-Samkvemmet skrumpet ind til væsentligt kun at være meget indskrænket Persontrafik. Jærnbanernes ledige Mandskab erholder naturligvis desuagtet deres Løn, medens Landssekretariatet sparer at give det Strejkeunderstøttelse.

Om Stor-Strejkens Resultat kan der, da dette skrives, intet siges. Og om noget positivt Resultat kæmpes der heller ikke. Stor-Strejken er de svenske Arbejderes Nødværge overfor de overmodige Arbejdsherrers Forsøg paa ved en trinvis øget Sultekur at slaa Arbejdernes Organisationer ned og at sænke deres sociale Niveau.

Stor-Strejkens Opgave var derfor at bevise, at en Sultekur, sat i System paa en saa raffineret Maade og med disse Hensigter, var Arbejderne som Klasse stærke nok til at modsætte sig. Og Stor-Strejkens Ro og Varighed er Beviset for Arbejderklassens Styrke. En saadan Magtudfoldelse, en saadan Overlegenhed i Optræden, som de svenske Arbejder-Organisationer har lagt for Dagen, er mere end hvad Arbejdsgiverne havde ventet.

Den har overvældet den ganske Verden, og uanset hvad der videre kan ske under Kampen, vil Arbejdernes Organisationer gaa styrkede ud af den. En Kamp, der kræver saadanne Ofre, føres ikke forgæves. Den vil for lange Tider være den svenske Arbejderklasses Bindemiddel.

Men Kampen føres i *hele* Arbejderklassens Navn. Den bør ikke sluttes med en tvivlsom Sejr. De svenske Kammerater, der saa heltemodigt er gaaet i Skranken for vore Klasse-Interesser, har Krav paa at føle vor Nærværelse, vor Deltagelse og vor Solidaritet. Derfor vil vi fremdeles saalænge Kampen varer yde Hjælp — rundeligt og uden Smaalighed.

— Giv som gav vi til os selv!

Antallet af strejkende og udelukkede Arbejdere.

Den svenske Regering har gennem Myndighederne ladet foretage en Undersøgelse af hvormange Arbejdere, der er inddragne i Stor-Strejken.

Den første Optælling fandt Sted den 9. August, 6 Dage efter Stor-Strejkens Udbrud, og det viste sig, at der denne Dag var 285,762 Arbejdere inddraget i Striden.

Den 18. August, 15 Dage efter Stridens Udbrud, var Antallet 284,418. Der var saaledes kun sket en Forringelse i Antallet af 1,344.

Kapitalistpressens daglige Paastande om Arbejdernes enorme Frafald led derved et moralsk Nederlag, der i høj Grad bidrog til at vende Stemningen til Gunst for Arbejderne.

Nedenstaaende offentliggør vi de officielle Tal paa de strejkende og udelukkede Arbejdere, for saavel den 9. som 18. August.

	Den 9. Aug.	Den 18. Aug.
Stockholms stad	42,000	44,080
Stockholms län	10,345	9,996
Uppsala	4,737	4,641
Södermanlands	9,300	9,327
Östergötlands	18,200	16,700
Jönköpings	6,675	5.654
Kronobergs	3,050	3,389
Kalmar	5,300	5,193
Gottlands	843	491
Blekinge	5,136	4,672
Kristianstads	5,761	6,089
Malmö	34,907	37,657
Hallands	6,000	5,404
Göteborgs och Bohus	30,000	28,500
Älfsborgs	13,960	12,570
Skaraborgs	1,450	2,810
Värmlands	12,000	10,972
Örebro	9,000	8,871
Västmanlands	10,000	10,145
Kopparbergs	14,430	15,067
Gäfleborgs	17,500	16,745
Västernorrlands	14,000	14,760
Jämtlands	2,000	1,767
Västerbottens	2,100	1,748
Norrbottens	7,727	7,250
Summa	285,762	284,418

Kongresser.

Bødkernes Kongres. Bødkerforbundet afholdt sin 9. Kongres i Aarhus den 5. August og følgende Dage. Kongressen afholdes i Arbejdernes ny Forsamlingsbygning.

Formanden *Anton Andersen,* bød Velkommen og aabnede Kongressen.

Til Ordstyrer valgtes *E. Svendsen,* Kbhvn., og *H. P. Andersen,* Odense.

Mandatudvalget meddelte at der var mødt 33 Repræsentanter og 7 Hovedbestyrelsesmedlemmer.

Alle Mandater godkendtes.

Inden man gik over til at behandle Dagsordenen vedtoges det enstemmigt at sende et Sympati-Telegram og 1000 Kr. til de udelukkede og strejkende Arbejdere i Sverrig.

Til Afdelingen i Aarhus, som ved Kongressens Slutning fejrede sin Stiftelsesfest, hvortil den havde indbudt alle sine Arbejdsløse, bevilgedes 200 Kr.

Anton Andersen aflagde Beretning om Virksomheden og udtalte herunder, at det i de senere Aar synes, som om Bødkerne er et af de Fag, Arbejdsgiverne altid søger at faa ud, naar der arrangeres Lock-outer. Til Trods herfor er det dog lykkedes Forbundet at faa afsluttet Overenskomster med Bryggerierne, Cementfabrikerne og og nogle større Virksomheder, og der er opnaaet en Lønforhøjelse af ca. 20 pCt. Men nu har Aalborg Cementfabrik forsøgt at indføre Natarbejde uden derfor at ville yde Arbejderne noget Tillæg til Lønnen. Forbundet er dog fast bestemt paa at kræve Tillæg for Natarbejde, naar dette er uundgaaeligt.

Mere glædeligt er det at kunne meddele, at Forbundets Medlemmer, der arbejder paa Bryggeriet »Stjernen«, kun har 9 Timers Arbejdstid, ligesom der paa flere større Arbejdspladser er indrømmet Arbejderne en Sommerferie med fuld Løn. Østjyske Bryggerier yder desuden 10 Kr. 50 Øre pr. Uge i Sygdomstilfælde.

Formanden omtalte derefter Arbejdsløshedskassen, dens Virksomhed og Status.

Under den paafølgende Diskussion, hvori flere Medlemmer deltog, udtalte *Bresemann* fra Nakskov en Tak til Formanden for hans Arbejde og for den gode Orden i Forbundets Sager, og tilraadede, at Forbundets Midler anbragtes direkte i vore egne Foretagender, frem for at disse skal laane vore egne Penge gennem Kapitalisternes Banker.

Virksomheden og Beretningen godkendtes enstemmigt.

Regnskabet for den forløbne Periode forelagdes derefter.

Administrationskassen havde haft en Indtægt af 23,232 Kr. 92 Øre. Udgiften har været 22,846 Kr. 74 Øre. Strejkekassens Indtægt 18,144 Kr. 90 Øre, Udgift 6814 Kr. 19 Øre. Sygekassens Indtægt 7323 Kr. 60 Øre, Udgift 8265 Kr. 15 Øre. Arbejdsløshedskassens Indtægt 46,969 Kr. 52 Øre, Udgift 23,352 Kr. 38 Øre. Begravelseskassens Indtægt 11,480 Kr. 95 Øre, Udgift 9324 Kr. 00 Øre.

Hovedregnskabet balancerer med 124,516 Kr. 31 Øre.

Den samlede Formue var den 31. Marts 1909 60,041 Kr. 65 Øre.

Efter nogen Diskussion godkendtes Regnskabet.

Formanden oplæste derefter nogle indkomne Forslag om Lovændringer. Fra flere Afdelinger var der stillet Forslag om Forandring i Kontingentets Fordeling mellem de forskellige Kasser. Disse Forslag henvistes til Behandling i et særligt Udvalg.

Der udspandt sig derefter en interessant Debat om Arbejdsløshedskassen og de til dens Vedtægter stillede Ændringer, der i det væsentlige gik ud paa at forhøje det Antal Dage, en arbejdsløs kan faa Understøttelse. Der nedsattes et Udvalg paa 7 Medlemmer, som skulde sammenarbejde de forskellige Forslag og fremkomme med en samlet Indstilling til Vedtagelse paa Kongressen.

Derefter behandledes særlige Forslag, der navnlig angik Arbejdstiden, Løn- og Arbejdsforhold. Herom førtes en indgaaende Diskussion, og det paalagdes Hovedbestyrelsen ved fremtidige Lønordninger at søge Arbejdstiden forkortet, da man erkendte den overordentlige Betydning, dette har for Arbejderne.

Bødkerforbundets Stilling til »De samvirkende Fagforbund« drøftedes ret indgaaende, og Kongressen vedtog at tiltræde den paa »De samvirkende Fagforbund«s Generalforsamling af Femmands-Udvalget forelagte og vedtagne Resolution, der maner til Sammenslutning indenfor Landsorganisationen.

Herefter drøftedes nogle mere private indre Forhold.

Det nedsatte Lovudvalg forelagde sit Arbejde og de foreslaaede Lovændringer vedtoges med stor Majoritet. Den af de vedtagne Lovændringer, der synes at være af størst Betydning, gaar ud paa at forhøje det Antal Dage, en arbejdsløs kan faa Understøttelse fra 80 til 100 eller 105 Dage.

Til Forretningsfører genvalgtes *Anton Andersen* ved Akklamation. Til Vice-Forretningsfører valgtes *E. Svendsen*, ligeledes ved Akklamation. Til Hovedbestyrelse valgtes Andreas Andersen, H. P. Hansen og A. Sahlgreen, alle af København, Bresemann, Nakskov, Andersen, Odense, Jørgensen, Aarhus og Kjeldsen, Aalborg.

Revisorer blev R. Rude og P. Danielsen, København, samt Marinus Poulsen, Hjørring.

Det vedtoges at afholde næste Kongres 1912 i København.

Den oplæste Forhandlingsbog godkendtes.

Derefter afsluttede Dirigenten Kongressen med en Tak til Deltagerne for deres Arbejde i de svundne 3 Dage, samt udtalte Haabet om, at dette Arbejde maatte blive til Gavn for Forbundet. Forhandlingerne sluttede under Hurraraab for Bødkerforbundet.

Skotøjsarbejdernes 12. Kongres afholdtes i København, i Dagene 25—28 Juli.

Der var mødt ialt 64 Delegerede.

Forbundets Formand, *Laurids Jørgensen*, bød Velkommen, efter at den sociale Skomagersangforening under stærkt Bifald havde afsunget nogle Arbejdersange.

Repræsentanterne for Broderorganisationerne i Sverrig og Norge, d'Hrr. *Chr. Nielsen* og *Gundersen*, samt Repræsentanten for De samvirkende Fagforbund, *E. Svendsen*, blev budt særlig Velkommen. Den tyske og den østrigske Organisation havde meddelt, at de ikke i Aar kunde lade sig repræsentere, men henviste til den internationale Kongres, der skal afholdes her i Hovedstaden næste Aar, og hvortil man ønskede at knytte en international Kongres for Skotøjsarbejdere.

Forretningsføreren aflagde Beretning om Virksomheden i den forløbne Periode, siden sidste ordinære Kongres. Forbundet har haft en Tilgang af over 300 Medlemmer. Ny Afdelinger er oprettede i Stege, Svendborg og Ribe, samt af Haandskomagerne i København, for Tiden tæller Forbundet 2861 Medlemmer i 45 Afdelinger.

De forløbne 3 Aar har været rig paa Begivenheder, mættet med Lønkampe, som den har været. Først havde vi Striden om Haandskomagernes Priskurant i 1907. Den virkede som en Renselsesfest for den københavnske Afdeling, idet alle de daarlige Kolleger udskilte sig og dannede en særlig Forening, de saakaldte »Gule«, der straks vendte Front imod Organisationen. Trods disse uheldige Forhold, hvorunder den 3 Ugers Strejke maatte føres, lykkedes det at opnaa en nogenlunde antagelig Forbedring til vore Medlemmer.

Paa de elektriske Reparationsfabriker var det to Gange lykkedes, at opnaa Forbedringer uden nævneværdige Arbejdsstandsninger. Der arbejdes nu paa Ugeløn, der skal være 27 Kr., og Arbejdstiden er 8½ Time daglig. For Haandskomagerne i Provinserne er det ogsaa lykkedes at opnaa en ringe Forbedring (5 pCt.) af Priskuranten. I Ordrup er der gennemført en Arbejdstid paa 9½ Time og en Timeløn paa 43 Øre, der stiger til 45 Øre, hvor der bruges Hjælpemaskine.

Forretningsføreren dvælede derefter ved de 2 store Lock-out'er, der havde hjemsøgt Skotøjsarbejderne. Den første drejede sig som bekendt om en Arbejdsformand Schmidt, som Arbejderne ønskede fjærnet. Lock-out'en varede i 4 Uger, omfattede 1100 Mand og henvistes efter det Sigurd Bergske Mæglingsforslag til Afgørelse ved en Voldgift, der gik Arbejderne imod.

Den anden Lock-out, der etableredes den 22. Marts 1009, var af en ganske anden Natur. Arbejdsgiverne i Faget erklærede ganske aabenhjertigt, at Skotøjsarbejderne skulde »civiliseres«. De skulde paatvinges Overarbejde og der skulde indføres Akkord ved de forskellige Maskiner. For at undgaa en Udvidelse af Lock-out'en, der vilde omfatte over 20,000 Arbejdere, godkendte den ekstraordinære Kongres det forelagte Forslag til Overenskomst.

Forbundet havde i den forløbne Periode til Strejker og Lock-out'er udbetalt 79,445 Kr. 66 Øre, til de samvirkende Fagforbund 3357 Kr. 65 Øre og til Udlandet 2500 Kr. Til Arbejdsløse er der udbetalt ca. 40,000 Kr. Der var afholdt 13 Hovedbestyrelses- og 101 Forretningsudvalgsmøder, foruden en Del Forhandlingsmøder med de samvirkende Fagforbund.

Under den paafølgende Diskussion om Forretningsførerens Beretning fremsatte københavnske Delegerede forskellige Klager over, at Organisationen navnlig under den sidste store Konflikt havde været altfor eftergivende overfor de samvirkende Fagforbunds Krav om Stridens Afslutning. Herimod indvendte *Laurids Jørgensen* og *Charles Kock*, at de loyalt havde rettet sig efter Organi-

sationens Beslutning og Sagen havde jo forøvrigt fundet sin Afgørelse ved den ekstraordinære Kongres.

Iøvrigt drejede Debatten sig særlig om Dannelsen af den særlige Afdeling for Haandskomagere, og om Arbejdsforholdene paa forskellige Skotøjsfabriker her i Byen.

Som Repræsentant for de samvirkende Fagforbund talte Hovedkasserer *E. Svendsen* og paaviste de Fejl, som Skotøjsarbejdernes Organisation efter hans Mening havde begaaet. Landsorganisationen ønskede ikke at købe noget enkelt Forbund til at blive indenfor den fælles Ramme. Her maa det være de fælles Interesser, der binder os sammen, og man maa erindre, at det er Landsorganisationen, som altid skal give de gode kloge Raad, der altid er saa ilde hørte. Lad os drage Nytte af de ret kostbare Erfaringer, Skotøjsarbejderne har indhøstet.

Der førtes endnu en meget lang Diskussion, der strakte sig over hele den lange Arbejdsdag. Den drejede sig selvfølgelig nærmest om Strejken hos Goldstein og om de to Lock-out'er samt om Forholdet til de samvirkende Fagforbund. Hele Debatten førtes dog i en meget urban Tone, uden skarpe Udfald mod Enkeltmand.

Beretningen godkendtes enstemmig.

Regnskaberne for det forløbne Treaar forelagdes, og Forretningsføreren oplæste det sidste Kvartals Regnskab. Efter at forskellige Forespørgsler var besvarede tilfredsstillende, godkendtes Regnskaberne enstemmig.

Kongressen gik derefter over til at diskutere de indsendte Forslag til Ændringer i Lovene.

Under Behandlingen af Lærlingespørgsmaalet udtalte *Hansen-Stæhr*, at han ønskede Arbejdsgivernes Fagskole for Skomagere sat under Kontrol af Forbundet, da den udelukkende modarbejder Arbejdernes Interesser. Han stillede sammen med flere Medlemmer følgende Forslag til Beslutning:

»I Henhold til Lærlingespørgsmaalet og med Henvisning til et Punkt i Forbundets Formaal, vedtager Kongressen, at det kommende Forretningsudvalg, sammen med Bestyrelsen for Skomagersvendenes Fagforening af 1873 faar Ret til at undersøge Fagskolens Virksomhed, eventuelt virke for Nægtelsen af Statstilskud.«

Resolutionen vedtoges enstemmig.

Man gik derefter over til at behandle Spørgsmaalet om Forbundets Stilling til

De samvirkende Fagforbund.

Der førtes herom en meget lang Debat, der resulterede i følgende af *Charles Koch* stillede Forslag, der vedtoges med 33 St. mod 17.

»Kongressen udtaler sin Misbilligelse af De samvirkende Fagforbunds Stilling til vor Ornanisation under den sidste Lock-out indenfor vort Fag. I Henhold hertil, og for i Fremtiden at undgaa en uheldig Optræden fra De samvirkende Fagforbund opfordres den kommende Hovedbestyrelse til at arbejde for, at der gives det enkelte Forbund den størst mulige Bevægelsesfrihed.

Men samtidig hermed udtaler Kongressen, at den for Tiden anser en Sammenslutning af de forskellige Organisationer her i Landet som et nødvendigt Led i Arbejdernes internationale Sammenslutning og kan derfor hverken anse det for klogt eller moralsk forsvarligt, at udmelde sig af De samvirkende Fagforbund, men anbefaler Medlemmerne Landet over ved den kommende Uraf-stemning, at stemme mod en saadan Udmeldelse.«

Angaaende Gensidighedsforholdet med Udlandet, vedtoges med stor Majoritet følgende:

»Det paalægges Hovedbestyrelsen, at søge opnaaet internationale Forbindelser i Retning af en gensidig Overenskomst om faste ugentlige Bidrag i Tilfælde af Strejke eller Lock-out.«

Det vedtoges at Fagbladet skal udgaa hver Maaned.

Paa Forslag af Forretningsfører Chr. Nielsen fra Stockholm, vedtoges følgende:

»Undertegnede Repræsentant for Svensk Skotøjsarbejderforbund vil gerne — saafremt Kongressen ikke anser det for unødvendigt — foreslaa, at Forbundene i de tre skandinaviske Lande, gensidig faar Foreslagsret til hverandres Kongresser, for derigennem, at naa til mere Overensstemmelse, særlig med Hensyn til Rejse og Understøttelseskasser.«

Som Forbundets Forretningsfører genvalgtes *Laurids Jørgensen* ved Akklamation og til Viceforretningsfører genvalgtes *Charles Koch*.

Det vedtoges at næste Kongres skal afholdes i København paa sædvanlig Tid.

Arbejdsløshedskassen.

I Forbindelse med Kongressen afholdtes *Delegeretmødet for Skotøjsfagets Arbejdsløshedkasse*. Forretningsfører *Laurids Jørgensen* aflagde Beretning om Kassens Virksomhed og nuværende Stilling. Han paalagde Repræsentanterne i Afdelingerne at indsende de maanedlige Beretninger præcis.

Virksomheden godkendtes.

Regnskabet. Forretningsf. fremlagde Regnskabet, der viser en Kassebeholdning paa 16,260 Kroner og et Reservefond paa 13,831 Kroner.

Rengnskabet godkendtes.

Nogle Lovændringer vedtoges, som forud var akcepterede af Arbejdsløshedsinspektøren. Herefter biiver Understøttelsen fra 1 Kr. 15 Øre til 1 Kr. 50 Øre for heltbetalende og fra 70 Øre til 1 Krone for halvtbetalende Medlemmer.

Understøttelsen Juleaften forhøjes fra 2 til 5 Kroner.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark i Juni Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Barber og Frisørsv..	24	352	11	—	—	—
Barnevognsarbejdere	1	6	1	—	—	—
Billedskærere.....	—	—	—	15	290	13
Blikkenslagere.....	—	1300	50	—	520	20
Brolæggere.....	13	170	8	5	58	3
Bryggeriarbejdere ..	—	—	—	—	—	—
Bødkere.....	21	159	7	26	200	9
Elektrikere	44	873	35	18	519	13
Formere	104	2332	92	243	6787	226
Gas- og Vandarb...	22	448	16	—	—	—
Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere...	10	216	9	2	50	2
Handskemagere....	5	123	5	—	—	—
Hattearbejdere	17	285	16	3	43	3
Hvidgarvere	—	—	—	1	14	1
Jærn-og Metalslibere	5	84	4	—	—	—
Karetmagere	10	142	2	11	174	5
Keramikere	2	33	2	—	—	—
Kedel-og Maskinpas.	34	475	15	6	97	4
Korkskærere	2	50	2	—	—	—
Lager og Pakhusarb.	29	145	12	—	—	—
Litografer	15	—	12	8	—	5
Lohgarvere	4	115	3	2	—	—
Metaltrykkere	16	250	14	—	40	—
Mineralvandsarb....	—	—	—	—	—	—
Murere	380	—	400	—	—	*)
Mølleriarbejdere ...	—	—	18	—	—	5
Oliemøllere	12	340	5	—	—	—
Ovnsættere	8	168	7	—	—	—
Papirindustriarb....	—	—	—	—	—	—
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Rebslagere	—	—	—	9	79	7
Skibstømrere	56	1358	48	146	654	55
Skorstensfejere	4	104	4	—	—	—
Skotøjsarbejdere ...	89	2162	57	15	147	10
Smede-og Maskinarb.	—	—	550	—	—	300
Snedkere	—	27625	*)	—	8624	*)
Stenarbejdere	1	12	1	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	—	—
Søfyrbødere	—	—	—	—	—	—
Sømænd	—	375	25	—	375	25
Træindustriarb. (Savværksar.&Maskinsn.)	114	1647	81	54	781	39
Tømrere	—	—	446	—	—	117

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 42 Organisationer med tilsammen 44520 Medlemmer. Heraf havde 36 Organisationer med tilsammen 38968 Medlemmer 2820 Arbejdsløse den 30. Juni. 6 Organisationer med tilsammen 5552 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Juni Maaned.

*) Kan ikke opgives.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 10 ❋ KØBENHAVN DEN 4. SEPTEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

Fabriksloven.

I Anledning af Fabrikslovens forestaaende Revision har vi som bekendt udsendt Spørgeskemaer til samtlige Fagforbund og enkeltstaaende Fagforeninger, for at faa Oplysning om, hvilke Ændringer Organisationerne kunne ønske indført i den nugældende Fabrikslov. Disse Oplysninger er nu sammenarbejdede og indsendt til Arbejdsraadet, ledsaget af nedenstaaende Skrivelse:

Til *Arbejdsraadet,* *her.*

PAA Anmodning af det højtærede Arbejdsraad fremkommer vi ved den nu forestaaende Revision af Fabriksloven af 11. April 1901 med nærværende Betænkning angaaende Ændringer i Loven.

Vi har i den Anledning til Arbejdernes faglige Organisationer udsendt Spørgsmaal til Besvarelse, og vi tillader os derfor at henvise til hoslagte Bilag, der, foruden at gengive de fra os til Fagforeningerne rettede Spørgsmaal, ogsaa meddeler Kærnen af Besvarelserne.

Som det vil ses af disse, gaar de i Hovedtrækkene ud paa, at Fabriksloven bør udstrækkes til at omfatte *alle* Lønarbejdere, der ere beskæftigede i Industri, Haandværk og Handel, *uanset Virksomhedernes Størrelse*, og uanset om Arbejdet foregaar paa Fabriker, Værksteder, Lagre, i Pakhuse, i Butikker, i Hjem, eller i Mejerier, i Landbrug med mekanisk Kraft, i ambulante Virksomheder, ved Vandpumpning eller lign., samt at Opsynet bør udvides, saaledes at Tilsynet med Lovens Overholdelse bliver mere effektivt. Besvarelserne peger paa Nødvendigheden af, at alt Arbejde foregaar i Rum, der kun benyttes til Arbejdsrum, og at det fungerende Tilsyn bliver saa talrigt, at Arbejdslokalerne kan tilses flere Gange aarlig, endvidere at Tilsynet kommer uanmeldt og straks begiver sig til Arbejdslokalerne, helst uden at være i Følge med Arbejdsgiveren eller dennes Stedfortræder, for at ikke Tilsynets Nytte skal svækkes af Arbejdernes Afhængighedsforhold til Arbejdet.

Som en særlig heldig og i adskillige Fag aldeles nødvendig Foranstaltning til Bedring af Sundhedstilstandene nævnes Indskrænkning af Arbejdsdagens Længde. Og det er et almindeligt udtalt Ønske, at de nuværende Bestemmelser om Foranstaltninger mod Ulykkestilfælde udvides og gives saa præcise som muligt. I denne Forbindelse maa nævnes Ønskeligheden af, at der hvert Aar fortsættes med den af en enkelt Fabriksinspektør paabegyndte Foredragsrække (med Lysbilleder) for Arbejdere om den praktiske Anvendelse af Sikkerhedsforanstaltningerne ved Arbejdsmaskiner.

Af Betydning i det hele taget vil det være, om baade Fabriksloven og de i Henhold til denne udstedte Regulativer i ringere Grad end hidtil gav Rum for skønsmæssig Bestemmelse i de enkelte konkrete Tilfælde, og at man i Stedet fik formet træffende, bestemte Regler, der ikke kunde fraviges.

Exempelvis bør den i Lovens § 11 givne Ret til Dispensation udgaa, fordi Udviklingen efterhaanden har gjort saadanne Dispensationer unødvendige og overflødige.

Skolebørns Anvendelse i Industrien maa anses for aldeles forkastelig, og om Forbud herimod kan der næppe rejses berettigede Indvendinger. Skulde en Del af Industrien (hvad vi forøvrigt ikke tror vil ske) paastaa, at Skolebørns Anvendelse er en Livsbetingelse for den paagældende Industri, maa Valget mellem Børnenes Liv og Industriens være let.

For Personer under 18 Aar bør alt Natarbejde afskaffes, ligesom der bør fastsættes den Bestemmelse, at Arbejdstiden for unge Mennesker i intet Tilfælde maa være længere end den i Fagets Overenskomst fastsatte normale Arbejdstid.

Samme Beskyttelse bør formentlig ydes arbejdende Kvinder, og vi er tilbøjelige til at anse det for heldigst, om man undlod at konstatere Kvindernes Ligeberettigelse med Mændene ved at opretholde Ligeberettigelsen paa Natarbejdets Omraade. Ganske at afskaffe Natarbejdet alene for Kvinder kan for Tiden næppe gennemføres paa alle Omraader; antagelig nødes man til for de øjeblikkelige Følgers Skyld at undtage de Fag eller Brancher, der arbejder i skiftende Hold Døgnet igennem, eller som grundet paa særlige Forhold ere nødsagede til ogsaa at arbejde om Natten (Mælkerier, Glasværker, Avistrykkerier m. fl.), men i saadanne Fag eller Brancher maa Arbejdstiden stærkt begrænses.

Forbudet mod kvindelige Arbejderes Beskæftigelse i de første 4 Uger efter overstaaet Barnefødsel kan sikkert trænge til at ændres, saa at det yder bedre Betingelser for at blive overholdt. Forbudet vilde sikkert lettere gennemføres, om Hjælpen i de 4 Uger ikke var saa karrig. Og større Nytte vilde Forbudet gøre, hvis det udvidedes til at omfatte et Par Uger ogsaa *før* Nedkomsten. Antagelig kan en saadan Udvidelse ikke støde paa uovervindelige Vanskeligheder. Hjælpens Udbetaling bør ske paa et Kontor, der ikke sorterer under Fattigvæsnet, og Blanket til Hjælpen bør kunne erholdes hos enhver Læge og Jordemoder.

Efter vor Mening bør der tilføjes Lovens § 5, 4. Stk., en Bestemmelse om, at Fabrikstilsynet skal gøre sig bekendt med *alle* forekommende Ulykkestilfælde, for at Tilsynet derigennem kan faa Oplysning om de farlige Maskiner og Maskindele. Derved vilde Tilsynet blive i Stand til at møde med Foranstaltninger mod Maskinfaren i et til Faren passende Forhold.

Som en Generalbestemmelse bør indføres Paabud om, at alle Fabriksloven underkastede Virksomheder har Anmeldelsespligt *straks* ved Oprettelsen, fordi Maskinbeskyttelsen saa lettest kan gennemføres og fordi Tilsynsgerningen derved vil lettes, ligesom Erstatningspligten ved Maskin-Læsioner derved indtræder straks.

Den i Lovens § 3 nævnte »Berettigelse« til at indhente Fabrikstilsynets Udtalelse om en indsendt Plan over et Arbejdssted bør udvides til at være en *Pligt*. Derved vil antagelig Lovens og Regulativernes Gennemførelse lettes.

Maa vi sluttelig udtale som vor Mening, at der vilde tilvejebringes en mere overskuelig Lovgivning paa de her nævnte Omraader, hvis man samarbejdede Maskinbeskyttelses-Loven af 12. April 1889 med Fabriksloven, saaledes at de samledes til én Lov, i Stedet for at de nu er to.

Vi henviser iøvrigt til hoslagte omfattende Bilag, idet vi forventer, at det højtærede Arbejdsraad vil tage Hensyn til baade vore og vore Organisationers Ønsker ved Indstillingen i Anledning af Lovens Revision.

P. F. V.

CARL F. MADSEN

CARL GRAN

BILAG TIL SKRIVELSE FRA
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND
I DANMARK

August 1909.

Fagforeningernes Besvarelser paa stillede Forespørgsler i Anledning af Fabrikslovens Revision.

Spørgsmaal 1, der er saalydende:

Vil det være ønskeligt, at Fabriksloven ogsaa kommer til at omfatte Lagere og Pakhuse indenfor Handelen, og da hvilke?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende 13 Fag: Barnevognsarb., Billedskærere, Bogbindere, Bødkere, Filehuggere, Hvidgarvere, Keramikere, Mølleriarbejdere, Papirarbejdere, Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdere, Syersker, Murarbejdsmænd og Arbejdsmænd.

Spørgsmaal 2, der er saalydende:

Anses det for ønskeligt, muligt nødvendigt, at Fabriksloven udvides til ogsaa at omfatte Virksomheder, hvor der samtidig beskæftiges færre end 5 Arbejdere, Indehaveren ikke medregnet?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende 40 Fag: Kvindl. Arb., Barnevognsarb., Billedskærere, Bogbindere, Bødkere, Drejere, Filehuggere, Formere, Guldarbejdere, Gørtlere, Handskemagere, Hattemagere, Hvidgarvere, Jærnstøbere, Karetmagere, Keramikere, Korkskærere, Kurvemagere, Litografer, Lohgarvere, Metaltrykkere, Mølleriarbejdere, Papirarbejdere, Pottemagere, Sadelmagere, Skotøjsarbejdere, Skrædere, Smede og Maskinarbejdere, Snedkere, Sukkervarearbejdere, Syersker, Textilarbejdere, Tobaksarbejdere, Bygningssnedkere, Ovnsættere, Stenarbejdere, Mineralvandsarbejdere, Murarbejdsmænd, Arbejdsmænd og Typografer.

Spørgsmaal 3, der er saalydende:

Bør Tilsynet udstrækkes til ogsaa at omfatte Hjemmearbejde?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende 19 Fag: Kvindl. Arb., Bogbindere, Drejere, Filehuggere, Guldarbejdere, Hattearbejdere, Hvidgarvere, Keramikere, Kurvemagere, Lohgarvere, Sadelmagere, Skotøjsarbejdere, Skrædere, Snedkere, Sukkervarearbejdere, Tobaksarbejdere, Ovnsættere, Murarbejdsmænd og Typografer.

Billedskærerforbundet udtaler: »*Ja, forsaavidt man kan undgaa at krænke Husfreden.*«

Handskemagerforbundet udtaler: »*Det lader sig vist ikke gøre.*« (*De fleste af Fagets Udøvere arbejder i Hjemmet.*)

Syerskernes Forbund: »*Ja, forsaavidt Hjemmearbejdet ikke kan afskaffes.*«

Dansk Skræderforbund ønsker *Bestemmelser om, at Fabrikstilsynet ogsaa omfatter Hjemmeindustrien, saaledes at Hjemmearbejderne ikke kan skyde sig ind under, at da det er deres »Hjem«, har Tilsynet ikke noget der at bestille. Loven maa være saaledes, at da Arbejdet, der udføres i disse Lokaler, er Arbejdskøberens, er Lokalet ogsaa hans, om end paa indirekte Maade. Det maa derfor kunne forlanges, at Arbejdet kun udføres i Rum, der* **udelukkende** *bruges til Værkstedslokale. Ved saadanne Bestemmelser bliver Hjemmearbejderne interesserede i at forlange, at Arbejdskøberne indretter Værkstedslokaler.*

Spørgsmaal 4, der er saalydende:

Anses det for nødvendigt, at der gives Bestemmelser om Foranstaltninger til at forebygge Ulykkestilfælde ved Brug af Maskiner, der drives ved Haand- eller Fodkraft?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende 26 Fag: Barnevognsarbejdere, Bogbindere, Bødkere, Drejere, Filehuggere, Hattearbejdere, Hvidgarvere, Karetmagere, Keramikere, Korkskærere, Litografer, Lohgarvere, Møllere, Papirarb., Pottemagere, Sadelmagere, Skotøjsarbejdere, Snedkere, Sukkervarearb., Syersker, Textilarbejdere, Ovnsættere, Mineralvandsarbejdere, Murarbejdsmænd, Arbejdsmænd og Typografer.

Spørgsmaal 5, der er saalydende:

Kan de nugældende Bestemmelser om Foranstaltninger til Forebyggelse af Ulykkestilfælde ved Brug af mekanisk drevne Maskiner anses for tilstrækkelige?

er besvaret med **Nej** af Organisationerne i følgende Fag: Gørtlere, Hvidgarvere, Jærnslibere, Sadelmagere, Skotøjsarbejdere, Ovnsættere.

Billedskærerforbundet udtaler: *»Der kan ikke gøres for meget for at forebygge Ulykkestilfælde.«*

Drejerforbundet udtaler: *»Der benyttes ofte primitive Skærme af Træ i Stedet for solide, veltilpassede Skærme af Jærn.«*

Filehuggernes Fagforening udtaler: *»Bestemmelserne om Dækning af fritløbende Remme bør skærpes.«*

Keramisk Forbund udtaler: *»Nej, som Regel er Afstanden mellem Arbejdsmaskinerne og det Sted, hvor Kraftmaskinen kan standses, for stor.«*

Korkskærernes Forbund: *»De nugældende Bestemmelser kan bruges. Tilsynet med deres Overholdelse maa skærpes.«*

Litografisk Forbund: *»Nej, vi finder, at der bør være yderligere Sikringer.«*

Lohgarverforbundet: *»De nuværende Bestemmelser er næppe tilstrækkelige.«*

Metaltrykkernes Fagforening forlanger: *Beskyttelse af Drivremme.*

Mølleriarbejderforbundet ønsker: *Tilsynet skærpet.*

Dansk Textilarbejderforbund: *»Nej, det er ikke betryggende, at der skal ekstra Hjælp til for at udskille Transmissionen fra Kraftmaskinen. Selvvirkende Indretninger, der standser en Aksel, saasnart denne berøres, forefindes, og Anskaffelser af saadanne er altsaa mulig. Alle Tandhjul og roterende Dele ved Arbejdsmaskiner bør dækkes, hvad nu kun finder Sted i mindre Grad.«*

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund: *Der bør i alle Virksomheder skaffes tilstrækkeligt Lys ved Maskinerne ved Renholdelse af Vinduer. Alle roterende, i hinanden gribende Dele bør beskyttes. Alle Bestemmelser med Hensyn til Beskyttelse af Maskiner bør meget strængt overholdes. Ved Ulykkestilfælde bør enhver i Værkstedet kunne standse Driftsmaskinen ved Hjælp af elektriske Ledninger.*

Træindustriarbejderforbundet: »*Aksler og Remskiver bør ligge højere tilvejrs, og Remme og Remskiver maa dækkes bedre end Tilfældet nu er.*«
Bygningssnedkernes Fagf.: »*Tilsynet bør være mere effektivt.*«
Dansk Arbejdsmandsforbund: »*Ikke fuldt ud.*«

Spørgsmaal 6, der er saalydende:

Er der endnu Fag, hvor Regulativ tiltrænges, og da hvilke?

er besvaret saaledes:

Kvindeligt Arbejderforbund: *Ja, i Tændstikfabriker, Blikvarefabriker, Bryggerier, Mælkerier, Trikotagefabriker og Maskinstrikkerier.*

Bogbinderfaget, Bødkerfaget, Filehuggerfaget, Guldsmedefaget, Gørtlerier og Metalstøberier, Glasværker, Metalsliberier, paa Garverier, Metaltrykkerier, Mølleindustrien, Sadelmager- og Tapetsererfaget, paa Træskibsbyggerier, Skræderfaget og *Ølaftapningsanstalter ønsker Regulativer.*

Dansk Arbejdsmandsforbund: *Ja, i Kemiske Fabriker, Metalfabriker, Brænderier, Gummifabriker, Glasværker, Tændstikfabriker, Galvaniseringsanstalter* og *Virksomheder, hvor der arbejdes med ætsende Syrestoffer.*

Keramisk Forbund udtaler: *Nej. Man frygter for, at de frie Forhold, hvorunder der nu arbejdes, vil blive hæmmede ved et Regulativs Indførelse.*

Træindustriarbejderforbundet forlanger: *mere bestemte Udtryk og Paabud i det udstedte Regulativs Ordlyd.*

Spørgsmaal 7, der er saalydende:

Kan Gennemførelsen af Regulativernes Bestemmelser siges at støde paa praktiske Vanskeligheder, og hvori bestaar disse?

er besvaret med **Nej** af Organisationerne i følgende Fag: Bogbindere, Bødkere, Drejere, Filehuggere, Formere, Korkskærere, Litografer, Lohgarvere, Metaltrykkere, Mølleriarbejdere, Pottemagere, Sadelmagere og Tapetserere, Skotøjsarbejdere, Skraatobaksarbejdere, Skrædere, Textilarbejdere, Tobaksarbejdere og Typografer.

Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forb. udtaler: *Maaske med Hensyn til Arbejdslokalernes Omdannelse.*

Snedkerforbundet siger: *Regulativets Gennemførelse strander paa det ringe Tilsyn, og at der som Tilsynshavende savnes virkelige Arbejdere.*

Dansk Arbejdsmandsforbund: *Næppe.*

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund: *De »praktiske« Vanskeligheder, man er stødt paa i Jærnindustrien, har enten været personlig Uvilje eller Ligegyldighed hos Arbejdsgiveren eller ogsaa økonomiske Hensyn. Regulativet bør gøres fastere, saaledes at alt ikke afgøres »skønsmæssigt«.*

— Lignende Indvendinger er gjort fra Snedkernes Side om det for Snedkerfaget udstedte Regulativ.

Spørgsmaal 8, der er saalydende:

Vil et eventuelt Forbud mod Anvendelse af Personer, der ikke er lovligt udskrevne af Skolen, føles paa anden Maade end som en mulig Forhøjelse af Produktionsomkostningerne?

er besvaret med **Nej** af Organisationerne i følgende Fag: Bogbindere, Bødkere, Drejere, Gørtlere og Metalarbejdere, Keramikere, Korkskærere, Papirindustriarbejdere, Pottemagere, Sadelmagere, Skotøjsarbejdere, Skrædere, Textilarbejdere, Urmagere, Ovnsættere, Stenarbejdere, Murarbejdsmænd og Typografer.

Filehuggerne, Formerne, Hattearbejderne og Metaltrykkerne meddeler, at *skolesøgende ikke benyttes i Faget.*

Dansk Glasarbejderforbund udtaler: *Ja, et Forbud mod Anvendelse af Drenge vil vanskeliggøre Fagets Trivsel her i Landet, saalænge der ikke foreligger et lignende Forbud i andre Lande.*

Lohgarvernes Forbund anser *Anvendelse af skolepligtige Børn for at være samfundsskadeligt.*

Skraatobaksarbejderforbundet: *Børnearbejdet bør afskaffes.*

Tobaksarbejderforbundet: *Ikke for Arbejdsgiverne, men maaske for Børnenes Forældre, hvilket man dog maa se bort fra.*

Dansk Arbejdsmandsforbund: *Næppe.*

Spørgsmaal 9, der er saalydende:

Er Arbejdet mellem Kl. 8 Aften og Kl. 6 Morgen nu noget Sted nødvendig for den faglige Uddannelse af Personer under 18 Aar?

er besvaret med **Nej** af Organisationerne i følgende 37 Fag: Barnevognsarbejdere, Billedskærere, Bogbindere, Bødkere, Drejere, Filehuggere, Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere, Gørtlere og Metalarbejdere, Glasarbejdere, Handskemagere, Hattearbejdere, Hvidgarvere, Jærn- og Metalslibere, Keramikere, Korkskærere, Litografer, Lohgarvere, Metaltrykkere, Mølleriarbejdere, Papirindustriarbejdere, Sadelmagere og Tapetserere, Skotøjsarbejdere, Skraatobaksarbejdere, Skrædere, Snedkere, Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdere, Syersker, Textilarbejdere, Tobaksarbejdere, Træindustriarbejdere, Bygningssnedkere, Ovnsættere, Stenarbejdere, Stukkatører, Mineralvandsarbejdere, Murarbejdsmænd og Typografer.

Spørgsmaal 10, der er saalydende:

Kan det anses for gennemførligt at indskrænke voksne Kvinders Arbejdstid til Tiden mellem Kl. 6 Morgen og Kl. 8 Aften?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende Fag: Barnevognsarbejdere, Bogbindere, Billedskærere, Drejere, Handskemagere, Keramikere, Litografer, Papirindustriarbejdere, Skrædere, Syersker, Textilarbejdere, Tobaksarbejdere, Ovnsættere, Mineralvandsarbejdere, Murarbejdsmænd.

Kvindeligt Arbejderforbund oplyser, at *paa Glasværker, Mælkerier og ved Sporvejsselskaberne beskæftiges Kvinder efter Kl. 8 Aften.*

Hattearbejderforbundet udtaler: *Næppe i Damehattefaget, hvor Sæsonarbejde er det fremherskende.*

Dansk Skræderforbund meddeler, at *det er gennemført i Faget.*

Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarb. Forb. oplyser, at *i dette Fag arbejder Kvinderne 10 Timer daglig.*

Dansk Typografforbund udtaler: *Ja, men vore Arbejdersker vil ikke være tjent dermed og modsætter sig en saadan Indskrænkning.*

Spørgsmaal 11, der er saalydende:

Hvilke Arbejder anses for saa anstrængende og skadelige for Sundheden, at der bør gives Regler for Arbejdstidens Længde og Hviletidens Beliggenhed?

er besvaret af følgende Organisationer:

Filehuggernes Fagf.: *Ved Blyhærdning bør der kun arbejdes 8 Timer dagl., 4 Timer ad Gangen.*

Dansk Formerforbund: *Arbejdstiden i Støberierne bør indskrænkes.*

Dansk Jærn- og Metalsliberforbund udtaler, at *alt Fagets Arbejde er sundhedsskadeligt. Ifølge Tysklands Statistik er Gennemsnitslevealderen for Slibere 33 Aar.*

Keramisk Forbund: *Det meste Arbejde er skadeligt. Børns Arbejde bør forbydes.*

Korkskærernes Forbund: *Arbejde udover 8 Timer burde forbydes.*

Dansk litografisk Forbund: *I de grafiske Fag benyttes Giftstoffer og skadelige Syrer samt Stoffer i Pulverform, der er yderst skadelige for Aandedrætsorganerne.*

Lohgarvernes Forbund: *Der bør gives Regler for Arbejdstidens Længde i Garverfaget.*

Metaltrykkernes Fagforening: *Der maa fastsættes Regler for Arbejdstidens Længde i Metaltrykkerierne.*

Mølleriarbejdernes Forbund: *I Møller med kontinuerlig Drift ønskes Arbejdet udført i 3 Hold à 8 Timer.*

Pottemagernes Fagf.: *Drejere, Glasserere og Brændere.*

Sadelmager- og Tapetsererforbundet: *Anvendelse af amerikansk Plantevækst er sundhedsfarlig paa Grund af det giftige Støv, der fremkommer ved Arbejdet.*

Dansk Skotøjsarbejderforbund: *Alt Fabriksarbejde.*

Dansk Skræderforbund: *Faget er i Almindelighed usundt.*

Dansk Smede- og Maskinarbejderforb.: *For alt ensformigt Arbejde, Arbejde i stærkt opvarmede Rum og for alt sundhedsfarligt Arbejde bør der i Særdeleshed træffes Bestemmelser om* **kort** *Arbejdstid.*

Snedkerforbundet: *Særlig ved Møbel- og Pianofortearbejde er Arbejdet sundhedsfarligt. Værkstederne er yderst slette og sundhedsskadelige og Regulativets Bestemmelser for løse.*

Syerskernes Forbund: *Al Syning.*

Dansk Textilarbejderforbund: *Det meste Arbejde er sundhedsnedbrydende. Arbejdstidens Indskrænkning er derfor af stor Betydning for Arbejderne.*

Træindustriarbejderforbundet: *Ja, særlig paa Stolefabrikerne.*

Bygningssnedkernes Fagf.: *Paa Nybygninger indrettes ofte midlertidige, primitive Værksteder, der burde underkastes Kontrol. Særlig om Vinteren er det en uudholdelig Plage at arbejde her.*

Dansk Stenarbejderforbund: *Stensliberier, Marmor- og Sandstenshuggerier.*

Dansk Arbejdsmandsforb.: (Se Spørgsmaal 6.)

Spørgsmaal 12, der er saalydende:

Overholdes Forbudet mod kvindelige Arbejderes Beskæftigelse i de første 4 Uger efter Nedkomsten?

er besvaret med **Nej** af Organisationerne i følgende Fag: Skrædere, Syersker, Textilarbejdere.

Kvindeligt Arbejderforbund udtaler: *Paa Grund af den ringe Hjælp, der ydes Kvinder, søger navnlig den ugifte Kvinde at paabegynde Arbejdet forinden de 4 Ugers Udløb.*

Bogbinderforbundet: *Formentlig.*

Hattearbejderforbundet og Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdernes Forbund siger: *Ja.*

Keramisk Forbund: *Antagelig.*

Korkskærer- og Sortererskernes Forbund: *Ikke i alle Tilfælde.*

Skraatobaksarbejderforbundet: *I Almindelighed.*

Tobaksarbejderforbundet udtaler: *Ja! Dog er det umuligt at konstatere, om disse Kvinder søger og faar Arbejde paa andre Fabriker inden de 4 Ugers Forløb.*

Spørgsmaal 13, der er saalydende:

Bør dette Tidsrum forlænges og udvides til baade at omfatte Tiden før og efter Nedkomsten?

er besvaret med **Ja** af Bogbinderforbundet, Filehuggernes Fagforening, Kurvemagernes Fagf., Papirindustriarbejderforbundet, Dansk Skræderforbund, Mineralvandsarbejdernes Fagf. og Typografforbundet.

4 Uger før Nedkomsten: Kvindeligt Arbejderforbund.

4 Uger før og 4 Uger efter Nedkomsten: Murarbejdsmændenes Fagforening og Sukkervare-, Chocolade- og Biskuitarbejdernes Forbund.

4 Uger før og 6 Uger efter Nedkomsten: Keramisk Forbund.

6 Uger før og 6 Uger efter Nedkomsten: Hattearbejderforbundet, Urmagernes Fagforening og Syerskernes Forbund.

Dansk Textilarbejderforbund udtaler: *Ja, den burde udvides i begge Retninger.*

Tobaksarbejderforbundet siger: *Vistnok umuligt.*

Billedskærerforbundet: *En bestemt Tidsfrist før Nedkomsten.*

Korkskærernes og Sortererskernes Forbund: *Der bør sættes en Tidsfrist før Nedkomsten.*

Litografisk Forbund: *Ja! i hvert Tilfælde før Nedkomsten.*

Spørgsmaal 14, der er saalydende:

Hvorledes yder det Offentlige bedst Hjælpen i dette Tidsrum?

er besvaret saaledes:

»*Naar Svangerskabet er konstateret at være paa det for Barselhvile lovhjemlede Stadium, indleveres der til et dertil bestemt kommunalt Kontor en af Læge eller Jordemoder udfyldt Blanket. Den i Loven fastsatte Understøttelse udbetales da hver Uge fra nævnte Kontor. Understøttelsen maa ikke have Fattighjælps Følger, og bør heller ikke udbetales paa et Kontor, der hører under Fattigvæsenet. — Fattigvæsenets Kontrol eller Afhøring har vist sig saa uheldig under den nugældende Lovs Udøvelse, at dette meget bestemt bør fraraades. De ovenomtalte Blanketter bør enhver Læge og Jordemoder være forsynet med, saaledes at de straks kan udleveres den Kvinde, der i den Anledning maatte henvende sig og som findes berettiget til Understøttelse.*« (Dansk Tekstilarbejderforbund.)

»*Ansættelse af Distriktsjordemødre i Stedet for de mandl. Fattigforstandere.*« (Kvindl. Arbejderforbund.)

»*En ugentlig Understøttelse for at forhindre økonomiske Tab.*« (Billedskærerforbundet, Mineralvandsarbejdernes Fagf.)

»*Ved at yde en passende økonomisk Hjælp.*« (Bogbinderforbundet, Dansk Skræderforbund.)

»*Hjælpen bør udbetales gennem Organisationerne.*« (Drejerforbundet (*Organisationen bør udfærdige eventuelle Andragender eller Begæringer for Vedkommende*), Syerskernes Forbund.)

»$^2/_3$ *af Vedkommendes ugentlige Fortjeneste.*« (Murarbejdsmændenes Fagforening.)

»*En Understøttelse svarende til Vedkommendes Gennemsnitsløn.*« (Filehuggernes Fagforening.)

»*Samme Løn, som naar hun arbejder.*« (Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund.)

»*Hjælpen bør ydes gennem Sygekasse eller Arbejdsløshedskasse og ikke hos Fattigforstanderen.*« (Hattearbejderforbundet.)

»*Gennem Arbejdsløshedskasserne.*« (Litografisk Forbund.)

»*Fagforeningerne bør yde Understøttelse og have denne refunderet af det offentlige.*« (Korkskærernes og Sortererskernes Forbund.)

»*Hjælpen bliver næsten aldrig søgt af Kvinderne, fordi den skal søges gennem Fattigvæsenet og fordi de der maa finde sig i den generende Undersøgelse.*« (Skraatobaksarbejderforbundet.)

»*Hjælpen bør ikke overlades til Kommunernes Bestemmelse, men bør fastsættes i Loven, og aldrig under et Aars Gennemsnitsfortjeneste.*« (Keramisk Forbund.)

»*Gennem Fagforbundene, eventuelt Syge- og Arbejdsløshedskasserne.*« (Dansk Typografforbund.)

Spørgsmaal 15, der er saalydende:

Anses det for ønskeligt, at Fabrikstilsynet foretager hyppigere Inspektioner (hvert Arbejdssted inspiceres gennemsnitlig 1 à 2 Gange aarlig)?

er besvaret saaledes:

Ja svarede Organisationerne i følgende Fag: Barnevognsarbejdere, Bogbindere, Bødkere, Formere, Glasarbejdere, Gørtlere og Metalarbejdere, Handskemagere, Keramikere, Korkskærere, Litografer, Lohgarvere, Mølleriarbejdere, Skotøjsarbejdere, Skrædere, Træindustriarbejdere, Ovnsættere, Mineralvandsarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund og Dansk Typografforbund.

4 Gange aarlig ønskes af: Kvindeligt Arbejderforbund, Billedskærerforbundet, Drejerforbundet, Filehuggernes Fagf., Guld-, Sølv- og Elektropletarb. Forbund, Hvidgarverforbundet, Jærn- og Metalsliberforbundet, Metaltrykkernes Fagf., Papirindustriarbejdernes Forbund, Sadelmager- og Tapetsererforbundet, Syerskernes Forbund, Tobaksarbejderforbundet, Uhrmagernes Fagf., Mineralvandsarbejdernes Fagf.

4 à 5 Gange aarlig: (og der burde være Bødestraf, hvis ikke Tilsynets Forordning blev respekteret). Bygningssnedkernes Fagf.

Mindst 2 Gange aarlig: Karetmagerforbundet, Kurvemagernes Fagf., Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdernes Forbund.

Chirurgiske Instrumentmageres Fagf.: *2 Gange aarlig kan vel være tilstrækkelig, naar Inspektøren vil gaa op paa Værkstedet uden først at anmelde sin Ankomst til Forretningen.*

Hattearbejderforbundet udtaler: *Ja! I Hattefaget er der Værksteder og Fabriker, hvor der ikke er foretaget Tilsyn med et Aars Mellemrum.*

Snedkerforbundet udtaler: *Inspektionen vil faa Betydning, hvis den kom uanmeldt. Det nuværende Tilsyn er alt for mangelfuldt.*

Tekstilarbejderforbundet, og Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund udtaler: *Tilsynet bør foretages oftere — og uanmeldt.*

Dansk Stenarbejderforbund: *Stenhuggerier, som har Motor eller Dampkraft inspiceres en Gang aarlig, hvorimod andre Stenhuggerier aldrig besøges af Inspektørerne.*

Skraatobaksarbejderforbundet: *Tilsynet er ikke effektivt nok.*

Stukkatørernes Forbund: *Hyppigere Tilsyn end for Tiden.*

Spørgsmaal 16, der er saalydende:

Har der været rettet Klage fra Arbejderorganisationen til den lokale Fabriksinspektør?

er besvaret saaledes:

Ja svarede Organisationerne i følgende Fag: Barnevognsarb., Bogbindere, Hattearbejdere, Karetmagere, Keramikere, Korkskærere, Litografer, Skrædere, Snedkere, Tekstilarbejdere, Tobaksarbejdere, Træindustriarbejdere (Savværksarbejdere og Maskinsnedkere), Smede- og Maskinarbejdere og Typografer.

Nej: Billedskærere, Drejere, Filehuggerne, Formere, Guld- og Sølvarbejdere, Gørtlere og Metalarbejdere, Glasarbejdere, Handskemagere, Hvidgarvere, Jærn- og Metalslibere, Lohgarvere, Metaltrykkere, Mølleriarbejdere, Papirindustriarbejdere, Pottemagere, Sadelmagere, Skraatobaksarbejdere, Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarbejdere, Syersker, Ovnsættere, Stenarbejdere, Stukkatører, Mineralvandsarbejdere, Murarbejdsmænd.

Spørgsmaal 17, der er saalydende:

Har en eventuel Klage medført en Forbedring af de paaklagede Forhold?

er besvaret med **Ja** af Organisationerne i følgende Fag: Barnevognsarb., Bogbindere, Hattearbejdere, Keramikere, Litografer, Tobaksarbejdere.

»*Som Regel.*« (Korkskærernes Forbund.)

»*Uvæsenlige.*« (Træindustriarbejderforbundet, Savværksarbejdere og Maskinsnedkere.)

»*Undertiden medført Forbedringer, dog aldrig tilstrækkelige.*« (Dansk Skotøjsarbejderforbund.)

»*Delvis.*« (Dansk Typografforbund.)

»*I de fleste Tilfælde.*« (Dansk Skræderforbund.)

»*Vides ikke bestemt.*« (Dansk Tekstilarbejderforbund.)

Nej:

Karetmagerforbundet, Snedkerforbundet og Træindustriarbejderforbundet har i Fællesskab indsendt Klage til Fabriksinspektøren i Randers.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund: Direktoratet har givet A/S Burmeister & Wain alvorlige Paalæg angaaende Varmeforholdene. Vinteren 1909—10 vil vise om »Paalægget« virker.

Spørgsmaal 18, der er saalydende:

Hvorledes kan der bedst tænkes et Samarbejde mellem Fabrikstilsynet og Arbejderorganisationerne?

er besvaret saaledes:

»*Gennem Arb. Fællesorganisation.*« (Ovnsætternes Fagf.)

»*Gennem Organisationerne.*« (Barnevognsarbejdernes Fagf., Mineralvandsarbejdernes Fagf.)

»*Gennem de lokale Fagforeningsformænd.*« (Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb. Forbund.)

»*Fabriksinspektørerne bør udgaa af Arbejdernes Rækker.*« (Dansk Formerforbund, Jærn- og Metalsliberforbundet, Snedkerforbundet, Bygningssnedkernes Fagf.)

»*Fabrikstilsynet bør gøre sig bekendt med Statistiken og Værkstedernes sanitære Forhold. Der bør gives Tilsynet Vink om, hvor der tiltrænges Eftersyn.*« (Bogbinderforbundet.)

»*Et intimere Samarbejde mellem Organisationerne og Tilsynet. Organisationerne kan altid bedst paapege de Arbejdssteder, som særlig trænger til Kontrol.*« (Guld-, Sølv- og Elektropletarb. Forbund.)

»*Fagforeningen skal modtage Klager og lade disse gaa videre til Tilsynet.*« (Gørtler- og Metalarbejderforbundet.)

»*Klager bør indsendes til Tilsynet gennem De samvirkende Fagforbund.*« (Dansk Skræderforbund, Stukkatørernes Forbund.)

»*At Tilsynet tilsendte Organisationerne Skemaer med Spørgsmaal angaaende Sundhedsforholdene, og at Tilsynet paa Grundlag af disse Oplysninger foretog Inspektionen.*« (Hattearbejderforbundet.)

»*Inspektøren bør tilkendegive for Arbejderne hvem han er, naar han kommer paa Inspektion.*« (Dansk Hvidgarverforbund.)

»*Ved mundtlig Konference mellem Tilsynet og Organisationerne eller ved Afholdelse af Møder mellem Tilsynet og Organisationernes Tillidsmænd.*« (Chirurg. Instrumentmageres Fagf., Korkskærernes Forbund, Litografisk Forbund, Metaltrykkernes Fagf.. Snedkerforbundet, Mølleriarbejderforbundet, Skraatobaksarbejderforbundet.)

»*Direkte Samarbejde mellem Tilsynet og De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.*« (Lohgarvernes Forbund.)

»*En Repræsentation som er Tilsynet overordnet og hvori Organisationerne er repræsenterede.*« (Papirindustriarbejdernes Forbund.)

»*Inspektøren bør under Inspektionen ledsages af en Fagmand.*« (Dansk Mølleriarbejderforbund.)

»*Arbejdernes Organisation bør have direkte Indflydelse. Organisationerne bør have Indflydelse paa Valget af Fabrikstilsynet.*« (Skand. Sadel-

mager- og Tapetsererforbund, Dansk Skotøjsarbejderforbund, Tobaksarbejderforbundet.)

»*De samvirkende Fagforbund skal vælge et Udvalg, som kan yde Fabrikstilsynet den praktiske Støtte.*« (Syerskernes Forbund.)

»*Hvis det ikke kan gennemføres, at Inspektørerne bliver udtaget blandt Folk, der har arbejdet paa Fabriker, bør Inspektørerne ved deres Inspektion bistaas af Arbejdere, der tilhører det Fag, Inspektionen angaar.*« (Dansk Tekstilarbejderforbund.)

»*Fagenes Tillidsmænd skal sammen med Tilsynet inspicere Fabrikerne.*« (Træindustriarbejderforbundet.)

»*Organisationerne vælger blandt sine Medlemmer et Antal Mænd til at ledsage Inspektørerne paa deres Inspektioner. Arbejderne skulle have Ret til at henvende Klager til disse af Organisationerne valgte Tillidsmænd.*« (Drejerforbundet, Karetmagerforbundet.)

»*Dels ved Indførelse af Klageprotokoller og dels ved, at Klagerne indsendes gennem Arbejderorganisationerne til Fabrikstilsynet, som saa har Pligt til at søge Klagepunkterne skaffet ud af Verden ved et Samarbejde med den paagældende Organisation.*« (Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund.)

Anmærkninger.

Bogbinderforbundet kræver: *Paabud om Vandspyttebakker.*

Bødkerforbundet kræver: *Indførelse af Borgerstuer. Paabud om Renholdelse og Kalkning af Arbejdslokaler.*

Formerforbundet kræver: *Regulativet for Jærnstøberier og Maskinfabriker bør forandres saaledes, at de aabne Fyrgryder afskaffes. Indførelse af Brusebade.*

Chirurg. Instrumentmageres Fagforening kræver: *Anskaffelse af Støvsugere og god Ventilation i alle Sliberier.*

Litografisk Forbund kræver: *Indførelse af en lovbefalet 8-Timersdag af Hensyn til det sundhedsnedbrydende Fag.*

Mølleriarbejderforbundet kræver: *Indførelse af automatiske Melkasser ved Udlosning af Mel.*

Dansk Tekstilarbejderforbund kræver: *Forbud mod alt Natarbejde. Mere omfattende Maskinbeskyttelse. 8-Timers-Maksimalarbejdsdag. Forhøjelse af Bødestraffen for Overtrædelser. For meget grove Overtrædelser bør der fastsættes Fængselstraffe.*

Tobaksarbejderforbundet kræver: *at Lovens Bestemmelser bør være mere bestemte, og saaledes, at de udstedte Regulativer paa adskillige Omraader kunne give bestemte Paabud, hvor der nu bruges Ordene* »**bør**« *og* »**saavidt muligt**«.

Træindustriarbejderforbundet kræver: *Det nu fastsatte Tidspunkt for gamle Fabrikers Opfyldelse af de samme Fordringer, der er gældende for Ny-Anlæg, maa ikke yderligere udskydes.*

Dansk Stenarbejderforbund udtaler: *Af de bornholmske Stenhuggerier er der ikke et eneste, som har et Spiselokale, eller et Sted, hvor Arbejbejderne kan varme deres medbragte Mad.*

Stukkatørernes Forbund udtaler: *Der bør indføres Spiselokaler paa Værkstederne.*

Keramisk Forbund udtaler: *Fabriksloven bør affattes langt mere exakt. Udtrykket:* »**Forsaavidt**« *osv. bør bortfalde. En Fabrikant kan altid finde, at Forholdene* **ikke** *tillader, at der én Gang aarlig hvidtes Loft og Vægge.*

Dispensation fra Loven burde meddeles vedkommende Fabriks Ar-

bejdere af Fabriksinspektoratet, samt for hvor lang Tid denne er givet; og forinden der gives Dispensation burde Arbejderne tages paa Raad.

Metaltrykkernes Fagforening udtaler: *Indførelse af Spiselokaler. Det maa forbydes, at Arbejdernes Garderobe ophænges i dette Lokale. Daglig Renholdelse af Arbejdslokalerne og ikke som nu 1 Gang ugentlig. Mands- og Kvinde-Kloset bør være i passende Afstand fra hinanden og holdes mere renlige.*

Gelbbrænding af Metal ved Hjælp af Syre bør foregaa i fri Luft, saaledes paabydes det i Tyskland, hvor det henvises til Gaardsrum eller paa Tagene. Her foregaar det i selve Arbejdslokalet eller i et Rum, hvor der som oftest er lavt til Loftet og daarlig ventileret. Vinduerne bør være til at lukke op, og ikke som nu, hvor de ofte er fastspigrede.

Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund kræver: *Afskaffelse af alt Børnearbejde. Bestemmelser indføres om, at der* **skal** *være rene og lyse Spiserum, som ikke samtidig er Vaske- og Omklædningsrum, og at hver Arbejder har sit eget Klædeskab. En Bestemmelse, der sikrer Arbejderne Ret til ny Behandling af Tilfælde, hvor »Dispensation« mulig uberettiget er givet, eller hvor den bør ophæves.*

Fabrikstilsynet bør væsenlig tages blandt Folk af Arbejderklassen, ikke af Overklassen.

Støvsugere indføres i Stedet for Fejning.

Forbud mod at komprimeret Luft (indstalleret til Drift af forskellige Værktøjer) anvendes i Værkstedet eller andre lukkede Rum til Udblæsning af Støbegods, naar der er Spaaner eller der har samlet sig andet Snavs deri.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 11 ❋ KØBENHAVN DEN 11. SEPTEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kooperative Foretagender. Foredrag af Folketingsmand J. Borgbjerg, ved De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 23. April 1909. — Storstrejken i Sverrig — Fabrikslovens Revision.

Kooperative Foretagender.

Foredrag af Folketingsmand *J. Borgbjerg*, ved De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 23. April 1909.

Ærede Forsamling! Den socialdemokratiske Partikongres i Odense, i September i Fjor, vedtog enstemmig en Resolution, der sluttede sig til den Resolution om den kooperative Bevægelse, som den 7. skandinaviske Arbejderkongres i Christiania Aaret forud, i 1907, ligeledes enstemmig, havde vedtaget. Resolutionen, som altsaa blev vedtaget i Christiania af hele den skandinaviske Arbejderbevægelses Repræsentanter, i Odense af det danske Socialdemokratis politiske Repræsentanter, lyder saaledes:

»Kongressen anser den kooperative Bevægelse for et vigtigt Middel i Arbejderklassens Frigørelseskamp, hvis Maal det er gennem Erobringen af den politiske og økonomiske Magt i Samfundet at udrydde Fattigdommen og at skabe en paa de socialistiske Princippers Grundlag hvilende Samfundsordning.

Ved Siden af den Udvikling af Arbejderklassen, som Socialdemokratiets politiske og faglige Organisationer skaber, virker de af Arbejderne paa Produktionens og Vareomsætningens Omraade oprettede koperative Foretagender som et Middel til at give Arbejderklassen Indsigt i Produktionens og Omsætningens Ledelse og til at udvikle Arbejderklassens Evne til at overtage disse Funktioner.

Kongressen anser det derfor for at være de organiserede Arbejderes Pligt at støtte de kooperative Organisationer, hvor saadanne findes, navnlig ved at gøre deres Vareindkøb hos disse og indmelde sig som Medlemmer, hvor saadant findes formaalstjenligt. Kongressen anbefaler endvidere Oprettelsen af kooperative Foretagender, hvor saadanne ikke findes.

Kongressen anbefaler de forskellige Lande at foretage en Undersøgelse af Muligheden for den kooperative Produktions Anvendelighed ved faglige Konflikter og forelægge Resultatet for næste Kongres.«

Partikongressen besluttede samtidig at nedsætte et Udvalg paa 9 Medlemmer, som i Samvirken med et eventuelt Udvalg nedsat af De samvirkende Fagforbund skulde tilvejebringe Materiale og gøre Indstilling til næste Kongres. De 9 Medlemmer var følgende: *Borgbjerg*, *Chr. Sørensen*, Odder, *Albert Jensen*, Svendborg, *Niels Mortensen*, Gedsted, *Stockholm*, Esbjerg, *J. Schrøder*, København, *Rasm. Larsen*, Aarhus, *N. C. Christensen*, Aalborg og *Sophus Petersen*, København. De samvirkende Fagforbund har valgt følgende 9 Medlemmer: *Carl F. Madsen*, *P. Knudsen*, *Sigv. Olsen*, *Vill. Arup*, *C. C. Andersen*, *J. A. Hansen*, *E. Svendsen*, *Lyngsie* og *J. P. Johansen*. Disse 18 Medlemmer danner altsaa for Tiden et Fællesudvalg til Overvejelse af hele den kooperative Virksomhed. Dette Fællesudvalg har endnu ikke taget fat paa sit Arbejde — Hænderne har været fulde baade i den faglige og den politiske Bevægelse af mange vigtige og presserende Ting — men det har jo ogsaa nogen Tid til sin Raadighed, idet Indberetning først skal afgives til næste Partikongres. Imidlertid vil hen paa Sommeren, naar alt det meget, baade fagligt og politisk, bl. a. Arbejds-

løshedsspørgsmaalet, som har givet os fuldt op at bestille, er overstaaet, Fællesudvalget antagelig tage fat paa Arbejdet og først og fremmest søge at skaffe sig en omhyggelig økonomisk og statistisk Oversigt over den kooperative Bevægelse i samtlige Lande, ført op lige til Nutiden.

Den faglige Bevægelse medfører heftige, ofte voldsomme Konflikter — Strejke- og Lockoutkampe — som berører Samfundet i høj Grad, vækker dets Opmærksomhed, stundom skaber en Larm og Sensation blandt Modstanderne, som Fagforeningerne ikke altid selv er saa glade ved. Der staar Larm, Kamp, Opmærksomhed om den faglige Bevægelse, særlig om dens — nødvendige — Konflikter. Fra den politiske Bevægelse stiger der Hornsignaler op — vældige Massemøder, hidsige Debatter, Valgfeber, Valgspænding. Den politiske Bevægelse skal nok samle Opmærksomheden om sig.

Det er de to Linjer i den moderne Arbejderbevægelse, som vi i Danmark hidtil har lagt Hovedvægten paa uden dog at forsømme den tredje, den kooperative Bevægelse, den Linje, der særlig i de senere Aar i alle Lande trækkes mere og mere tydelig op. Den kooperative Bevægelse er af mere stilfærdig Art. Der staar ikke den Larm og Kamp om den, den vækker ikke den Opmærksomhed og ikke den Sensation, ikke den Feber og den Spænding. Ikke desto mindre kommer den moderne Arbejderbevægelses Mænd og Kvinder i alle Lande mere og mere til den Erkendelse, at den kooperative Bevægelse ingenlunde er et underordnet Led i Arbejderbevægelsen, men et Led, der mere og mere trænger sig frem til fuld Sideordnethed, et stille Arbejde, en Slags social Cellebygning, der ubemærket foregaar inderst inde i Samfundet, men altsaa netop rører ved det, der for alle Socialdemokrater er det væsenlige, nemlig det økonomiske. Inderst inde i Samfundet skabes der nye Organer, som paavirker det, som er det afgørende, Samfundets økonomiske Struktur og derigennem bidrager til at omforme og nyordne Samfundet.

Idéen til den kooperative Bevægelse stammer som næsten alle moderne Idéer fra Frankrig, der imidlertid her som paa saa mange andre Omraader har været længst om og haft sværest ved at føre Ideen ud i Virkeligheden. Franskmændene kan undfange en Idé og begejstres for den; de kan — og det skal man ikke nære Ringeagt for — ofre Livet for en Idé. Men de har forfærdelig svært ved at ofre blot 10 Centimer for en Idés Gennemførelse.

Den store socialistiske Forløber Charles Fourier, der selv som ung Mand havde været Handelslærling, havde bag Disken lært at hade og foragte Handelen, Løgnens ædle Haandværk, som han kaldte den, Handelen med dens illoyale Konkurrence, med dens Forfalskning, med dens Kryberi for Kunderne. Hans Teori paaviste netop, hvor kraft- og tidsspildende Mellemhandelen var. Han undfangede den Idé, gennem Samfurdet, gennem Staten at afskaffe al Mellemhandel ved en rationel Ordning af Omsætningen. Men han var som de andre socialistiske Forløbere Idealist og kun Idealist. De vilde have Samfundet omordnet derigennem, at alle fornuftigt og ædelt tænkende Mennesker skulde indse, at det var den fornuftigste og retfærdigste Ordning og den skulde man saa enes om. Han saa hverken, at Statens Erobring af Arbejderklassen vilde være et langt Arbejde — endnu er denne Erobring langt fra fuldbyrdet — eller at Samfundet maatte økonomisk udvikles, for at Statens Erobring kunde bringe det, den skulde. Men Idéen skyldes ham. Den anden franske socialistiske Forløber Saint-Simons Discipel Buchez realiserede Idéen, idet han i 1832 i Paris oprettede de to første kooperative Foretagender. Det var Produktionsforeninger, den ene bestod af nogle Guldsmede, den anden bestod af 13 Snedkersvende. Fra den Tid lagde man i Frankrig særlig Vægt paa Produktionsforeninger, og der opstod en Del saadanne gennem 30erne og

40erne. Navnlig efter Februarrevolutionen i 1848, da den anden franske Republik, som blev oprettet paa Basis af denne Revolution, stillede 3 Mill. Frcs. til Raadighed for Arbejdernes kooperative Foretagender, myldrede de frem, for alle vilde gerne have Del i disse Penge. Der opstod mange Hundrede saadanne Arbejderproduktionsforeninger. Men selvfølgelig — det kan man sige selv paa Forhaand — var det en højst usund Maade at opklække disse Foretagender paa at yde dem Statstilskud, tilmed da det skete under revolutionære Forhold, og det varede ikke længe før de fleste af dem forsvandt. Saa kom i 1851 Statskupet. Man forbød da fra Statens Side baade Fagforeninger og kooperative Foretagender, og Bevægelsen fra 1848 løb ud i Sandet.

I Slutningen af 60erne vaagnede Bevægelsen igen. Saa kom imidlertid Krigen og Kommunen, der atter lammede den. Men i Slutningen af 70erne begynder i Frankrig en kooperativ Bevægelse, som er fortsat siden, langsomt ganske vist, navnlig til at begynde med. Fra den Tid — altsaa i den sidste Menneskealder — lægger man ikke længere Hovedvægten paa Produktionsforetagender. Der bestaar i Frankrig, særlig Paris, adskillig Hundreder af mindre Produktionsforeninger, men ingen af dem har kunnet naa nogen større Betydning. Derimod begynder man i denne Periode at lægge Hovedvægten paa Forbrugsforeninger. Denne Bevægelse er vokset betydelig og vokser stadig og med stadig stærkere Fart, og paa Grundlag af denne Konsumptions-Kooperation aabner der sig Mulighed for, at Produktions-Kooperationen kan blive kraftigere end hidtil. For Tiden bestaar der i Frankrig 2000 Brugsforeninger med ca. 400,000 Medlemmer og med en Omsætning af 90 Mill. Frcs. Hvor hurtig Væksten har været til Trods for, at den kooperative Bevægelse er langt tilbage i Frankrig i Sammenligning med, hvad den er bleven til i andre Lande i de senere Aar, viser Tallene fra 1889; da var der kun 800 Brugsforeninger med 45,000 Medlemmer. I de senere Aar staar disse Brugsforeninger, i hvert Fald de fleste, anerkendte af Socialdemokratiet som et med den faglige og politiske Bevægelse mere og mere sideordnet Led. Det gælder egentlig alle franske socialistiske Skoler. I Slutningen af 70erne stillede man sig i det franske Arbejderparti, som i Socialdemokratiet i flere Lande, ret kølig over for den kooperative Bevægelse, særlig Forbrugskooperationen. En Kongresbeslutning fra Marseille af 1876 er Visnesbyrd derom. Men efterhaanden skiftede Opfattelsen. Den sidste Partikongres i Toulouse sidste Efteraar vedtog enstemmig en Udtalelse, som ligestiller den kooperative Bevægelse — og netop paa Basis af Forbrugsforeningerne — med den faglige og politiske — disse tre Linjer, som alle er ganske nødvendige i Arbejderklassens Frigørelseskamp. Det gælder egentlig alle Retninger inden for det franske Socialdemokrati. Det gælder den Jaurè'ske Retning, den Guesde'ske Retning, de gamle Maxister, som særlig i Norddepartementet netop har taget Initiativet til de stærkeste Fagforeninger og Forbrugsforeninger, der findes i Frankrig. Det gælder selv den i sin Tid saa udprægede politiske Retning, Blanquisterne, det gælder Syndikalisterne, det gælder selv Anarkisterne. Fra alle Sider betragter man Kooperationen som et nødvendigt Led i den moderne Arbejderbevægelse.

Det var paa den anden Side af Kanalen, i England, at Kooperationen ret slog Rod og udfoldede sig til praktisk Betydning, saaledes som det saa ofte er gaaet i Historien: Idéerne opstaar i Frankrig, men i England realiseres de. Det var den socialistiske Forløber Robert Owen, der dér blev Fader til den kooperative Bevægelse. Han var i 30erne med til at stifte adskillige hundrede kombinerede Forbrugs- og Produktionsforeninger, som imidlertid blev ledede ud fra et meget idealistisk Synspunkt: at de meget hurtig skulde omforme Samfundet i socialistisk Retning. Arbejderklassen var paa det Tidspunkt i høj Grad uudviklet, Fagforeningerne i deres Barn-

dom. Saa kom i 40erne den store Chartist-Bevægelse, en halvt revolutionær, politisk Bevægelse, der lagde Vægten paa Erobring af almindelig Valgret og ligesom satte Robert Owens kooperative Bevægelse i Skygge; hans egen Forening forsvandt. Men en Novemberdag i Aaret 1843 samledes 28 Flonelsvævere i den lille Fabriksby Rochdale i Lancashire og enedes om at danne en Forbrugsforening. De var paavirkede af Owen, men de var først og fremmest Praktikere. De skød hver 15 Øre ind; Aaret efter var deres Antal vokset til 48, og de havde en Driftskapital paa 500 Kr. De aabnede saa den 21. September 1844 deres første lille Forbrugsforeningsbutik i en af de smudsigste, elendigste og mest afsides liggende Gader i Rochdale; de havde ikke bedre Raad. De begyndte med at sælge tre Slags Varer — de havde ikke Raad til at købe mere — nemlig Smør, Sukker og Mel, og de holdt kun aabent om Aftenen. Denne Begyndelse var i høj Grad uanselig og vakte saa godt som ingen Opsigt. Ikke desto mindre er det, der skete hin 21. December 1844 — Aarets korteste Dag — blevet Udgangspunktet for en Bevægelse, der har skabt Evropas i dette Øjeblik største Forretning, større en nogen kapitalistisk Bedrift i Evropa. Det er den kooperative Bevægelses Ejendommelighed, at den begynder saa smaat og foregaar saa stille og ubemærket, men ikke desto mindre i det lange Løb afføder de største Resultater. Medlemmerne af den lille Forbrugsforening i Rochdale blev betragtede som gale Mennesker; de kaldtes de forrykte Vævere. Selv kaldte de sig med det stolte Navn »Rochdales redelige Pionerer«. De vilde indføre Redelighed i Handel: gode, uforfalskede, fuldvægtige Varer, idet Arbejderne, ikke mindst paa det Tidspukt, i Fabriksdistrikterne i høj Grad maatte lide under Trykket af usunde, undervægtige og forfalskede Varer. De oprettede snart en Mølle, et Slagteri, et Skomager- og et Skræderværksted, en Tobaksfabrik, et Bageri og et Spinderi. I dette Øjeblik har Foreningen 14.000 Medlemmer, en Formue paa 10 Mill. Kr. og et aarligt Overskud af 1 Mill. Kr. Den er ikke længere indlogeret i en af Rochdales smudsigste Gyder, men i Hovedgaden, hvor den har en prægtig Bygning med Lagere, Kontorer osv. Den har været med til at oprette sunde Arbejderboliger i Rochdale og Omegn. Den er hurtig kommen ind paa det System at ofre noget af Overskudet paa Arbejdernes Oplysning, til Læsesale, Biblioteker osv.

Denne lille Spire voksede saa frodig, at man efterhaanden begyndte at efterligne den rundt omkring i England. I 1851 var der dannet 130 Forbrugsforeninger, hver paa ca. 100 Medlemmer. Alle arbejdede de efter de Principper, som »Rochdales redelige Pionerer« straks fra første Færd havde lagt til Grund, nemlig disse fire: *kontant Betaling*, hvorved man for det første sikrede Foretagendet Soliditet, men dernæst ogsaa søgte at rive Arbejderklassen ud af den Afhængighed overfor de Handlende, som Krediten i saa høj Grad havde medført, fremdeles *Salg til de almindelige Priser* og saa ved Aarsopgørelsen *Fordeling af Overskudet efter Størrelsen af hvert enkelt Medlems Indkøb*, endelig en *demokratisk Styrelse af Foreningen*, hvilende paa lige og almindelig Valgret, og med fri Adgang for alle, hvorved man undgik Faren for, at der skabtes et Monopol for en enkelt Kreds af bedre stillede Arbejdere. Enhver kunde altsaa paa hvilket som helst Tidspunkt træde ind i Foreningen, og man betragtede et nyt Medlem i denne Forretning, som stadig voksede, ikke som et Tab for de andre, men som en Gevinst, thi jo flere Medlemmer, der blev, og altsaa jo større Forretningen blev, desto bedre betalte den sig. Storomsætningen var netop Maalet. I 1881 var Antallet af Brugsforeninger efter Rochdale-Systemet vokset til 1000 med 500.000 Medlemmer, med en aarlig Omsætning af 277 Mill. Kr. og et aarligt Overskud af 26 Mill. Kr. eller godt 9 pCt. I 1893 var Antallet af Medlemmer fordoblet, altsaa gaaet op til 1 Mill.,

Omsætningen var fordoblet, nemlig over 5 Mill., altsaa ½ Milliard, og Overskudet var 3-doblet, idet det nærmede sig 100 Mill. om Aaret.

Fra omkring 1872 begyndte disse Forbrugsforeninger, der fra 40erne havde spredt deres Net ud over England, at oprette Produktionsforetagender ud fra det praktiske Syn, at de ved at skaffe sig egne Varer derved fik Sikkerhed for, at disse blev saa billige, saa sunde og saa ægte som muligt. Man skaffede sig selv saadanne Varer som Kaffe, The og Chokolade, der i højeste Grad er udsatte for Forfalskning under Privatkapitalismen. Man oprettede Bagerier, Cacaofabriker, Kaffebrænderier, Skotøjsfabriker og Spinderier. De nuværende samvirkende engelske Produktions- og Forbrugsforeninger har egne Teplantager paa Ceylon; de har deres egne Skibe gaaende paa Indien, og de tager direkte deres Smør, Flæsk og Æg fra Danmark — det er de engelske Forbrugsforeninger, som er det danske Landbrugs bedste Kunde. De har 50 Fabriker i Gang, der beskæftiger ca. 20,000 Arbejdere. Det er ikke gaaet af uden Konflikter mellem Forbrugsforeningernes Fabriker og Fagforeningerne, men ved Forhandling er Konflikterne blevne udjævnede, og i det hele og store har Arbejderne paa disse Fabriker højere Løn, kortere Arbejdstid og humanere Arbejdsvilkaar end Arbejderne i de privatkapitalistiske Bedrifter. Foreningerne har endvidere deres egen Bank, den Andelsbank, som der arbejdes for herhjemme, er altsaa realiseret i England — deres eget Ugeorgan med statistiske Meddelelser o. s. v.

For Tiden findes der i England 2000 Forbrugsforeninger med 2½ Mill. Medlemmer, med en aarlig Omsætning af 2000 Mill., d. v. s. 2 Milliarder, og med et aarligt Overskud af 225 Mill. Kr. Det var dette, som jeg før kaldte Evropas største Forretning for Tiden. Der er vel nok amerikanske Kæmpetruster, der overgaar denne i Omfang, men der er næppe nogen privatkapitalistisk Forretning i Evropa af et saadant Omfang. Hvis man regner, at hvert Medlem repræsenterer en Familie paa 4 Medlemmer — det vil vistnok være Gennemsnittet i England — vil det sige, at ca. en Fjerdedel af Storbritanniens Befolkning allerede er inde i denne Forbrugsorganisation. Af Medlemmerne er omkring de 90 pCt. Arbejdere. Det er Arbejderbefolkningen, og ganske særlig den industrielle Arbejderbefolkning, der udgør Kernen inden for den engelske Forbrugskooperationsbevægelse. Og de fleste af disse Arbejdere er fagorganiserede. De engelske Fagorganisationer staar med ca. 2 Mill. og de engelske Forbrugsforeninger med ca. 2½ Mill. Medlemmer.

Jeg har dvælet lidt længe ved Udviklingen i England, fordi man der ser Bevægelsen saa tydeligt; det er Moderlandet for den praktiske moderne Arbejderbevægelse. Jeg gaar tilbage over Kanalen og skal kun et Øjeblik dvæle ved Belgien.

Belgiens Kooperationsvirksomhed, der er et ejendommeligt System af Forbrugsforeninger, Produktionsforeninger og socialistisk Parti-Forretningsvirksomhed, er saa vel kendt her hjemme gennem mange Kongresdelegeredes Besøg, gennem Artikler i »Social-Demokraten«, at jeg kan dvæle ganske kort derved. Den kooperative Bevægelse er, som bekendt, bleven Rygraden i det socialistiske Parti i Belgien og spiller altsaa der omtrent den samme Rolle som Fagforeningsbevægelsen i andre Lande, særlig i Skandinavien, men saa er ganske vist til Gengæld Fagforeningerne desværre blevne noget forsømte og har først i de allersidste Aar begyndt at udvikle sig nogenlunde forsvarlig.

Jeg gaar nu til Tyskland og skal dvæle lidt udførligere ved Udviklingen i dette Land, fordi den er saa overmaade lærerig og giver os Forklaringen paa, at vi i adskillige Tider har stillet os ret kølige særlig over for den Side af Kooperationen, der hedder Forbrugsforeninger. Det hænger sammen med den historiske social-polistiske Udvikling i Tyskland.

Faderen til Kooperationsbevægelsen i Tyskland er nemlig ikke som i Frankrig, England og Belgien en Socialist, men en liberal smaaborgerlig Politiker og Dommer i den preussiske By Delitzsch ved Navn Herman Schulze. Schulze-Delitzsch oprettede 1849 en Sygekasse i sin By, dernæst en Raastofforening for 13 Snedkere, der skulde skaffe disse deres Træ til billigere Priser end ved privat Indkøb, og endelig en Kreditforening, der skulde give den fornødne Kredit. Dertil knyttede sig en lille Forbrugsforening, men den blev nærmest betragtet som et underordnet Led i denne Kooperation. Hermann Schulze, der som Politiker stod i skarp Opposition til det reaktionære Preusserdømme, blev Aaret efter afskediget af Regeringen og viede sig derefter helt til Kooperationen. Hans Kooperation tog særlig Sigte paa det Samfundslag, der endnu paa den Tid spillede en vis Rolle i social og politisk Henseende, nemlig Haandværksmestrene, Smaaborgerne, der kæmpede med den opadgaaende Storindustri og Kapitalismen, der endnu ikke paa det Tidspunkt som i Frankrig og England var trængt igennem. Dette Lag, som til den ene Side kæmpede mod det, som han kaldte Mammonismen, til den anden mod det, han kaldte Pauperismen, blev den sociale Basis for hans kooperative Tanke, og den slog forsaavidt an, som der i Løbet af de følgende Aar oprettedes en Række Kreditforeninger, en Slags Folkebanker, med ca. 500,000 Medlemmer. Nogle Brugsforeninger dannedes samtidig, men det var, som sagt, et underordnet Tilhæng til Kredit- og Raastofforeningerne. Af disse sidste dannedes der i 1859 en Sammenslutning med det meget lange og ægte tyske Navn »Allgemeiner Verband der auf Selbsthilfe beruhenden deutschen Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften.« Saa kom den interessante og bevægede Tid, da Schulze-Delitzsch traadte i den store politiske Kamp med Lassalle omkring 60ernes Begyndelse. Det var ganske naturligt, at Smaaborgeren Schulze-Delitzsch maatte komme i Konflikt med Socialdemokraten Lassalle. Lassalles politiske Idé var at vække og rejse Arbejderne politisk og skille dem fra det liberale Borgerdømme, der hidtil var det bestemmende i Tyskland. Lassalles socialistiske Idé var jo ikke særlig klart udformet, og er senere bleven i høj Grad modificeret af det tyske Socialdemokrati. Han var den store og geniale Politiker, der med en enestaaende Veltalenhed og Energi i Løbet af kun et Par Aar rejste den tyske Arbejderklasse til selvstændigt Klasseparti. Hans nationaløkonomiske Teori var den, han havde arvet efter Ricardo, Maltus og Adam Smith, og kun selv tilspidsede: den jernhaarde Lønningslov, som i Virkeligheden ikke gav Plads for Fagforeninger eller for Forbrugsforeninger. Naar Lønnen af Skæbnen, af en jernhaard økonomisk Lov altid er fordømt til at være paa Sultepunktet, saa var der ingen Plads for Fag- eller Forbrugsforeninger. Nej, erobre Staten, skaffe sig almindelig Valgret og ad den Vej tilkæmpe sig Indflydelse, det var Basis for Lassalles Teori. Han forkastede Selvhjælpen og ventede sig alt af Statshjælp. Dog var han Tilhænger af Produktionsforeninger, men vel at mærke med Statshjælp. Man fortæller, at han sagde til den tyske Konge: skaf mig 2 Mill. Thaler, og jeg skal i Løbet af nogle Aar omforme Tyskland til socialistisk Stat ved Hjælp af Produktionsforeninger. Saadan var hans Opfattelse, men det blev ganske vist kun et Agitationsvaaben i hans Haand, for praktisk gjorde han ikke og fik heller Tid til at gøre noget alvorligt for at gennemføre Tanken. Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa den store Kamp mellem Schulze-Delitzsch og Lassalle, som er vel bekendt for de fleste her, men kun anføre, at fra det Øjeblik fik de tyske Socialdemokrater, Lassalleanerne, en vis Kølighed og Uvilje over for alt, hvad der hed Kooperation, navnlig i Form af Forbrugsforeninger.

Schulze-Delitzsch's Kreditforeninger voksede, medens Brugsforeningerne førte en stille Tilværelse. Men henimod Slutningen af 60erne be-

gyndte disse at vokse frem under engelsk Paavirkning. Brugsforeningernes Vækst i England begynder at paavirke Bevægelsen i Tyskland, særlig i Sachsen, hvor Industrien hurtigst bryder igennem, og hvor Overgangstrinet mellem det gamle Lavssamfund og den moderne Storindustri afføder det samme, som det afføder i alle Lande: en kolosal Vækst i Detailhandlerstanden. En Mængde Haandværksmestre deklasseres, smides ud af deres smaa Erhverv; de vil ikke være Arbejdere og griber saa til den lille Butikshandel. Detailhandlerklassen svulmer stærkt op i Antal, og derved fremkaldes en yderliggaaende Konkurrence mellem Detailhandlerne. De tjener ikke stort hver enkelt af dem, men den Masse, der er af dem, medfører en uhyre Fordyrelse af Varerne. De trykker paa den ene Side Arbejderne ved at tage saa høje Priser som muligt, paa den anden Side Fabrikanterne, af hvem de forlanger de billigst mulige Varer, hvilket igen medfører, at man adskillige Steder i Tyskland kommer ind paa Princippet: billig aber schlecht. Dette paavirker igen Arbejderne, idet Fabrikanterne lægger det største Tryk paa Arbejderne for at kunne tilfredsstille Detailhandlerne, der forlanger de billigst mulige Varer og sælger til højest mulige Pris til Arbejderne. Under Trykket heraf begynder Brugsforeningerne at vokse frem efter engelsk Mønster, særlig i Sachsen. De gaar endnu i mange Aar Haand i Haand med Schulze-Delitzsch's Kreditforeninger — de afholder hvert Aar en Allgemeiner Genossenschaftstag, en Kongres — men Brugsforeningerne vokser efterhaanden, medens Kreditforeningerne svinder hen. Schulze-Delitzsch efterfulgtes af Dr. Hans Crüger, der efterhaanden, som Aarene gaar, bliver mere og mere konservativ og ængstelig over for Socialismens Vækst. Medens man fra den Side oprindelig har anbefalet Arbejderne Forbrugsforeningerne som et Palliativ i Modsætning til Fagorganisation og Socialisme, begynder man nu fra Bourgeoisiets og Middelstandens Side at blive ængstelig ved den Bevægelse, man selv har kaldt til Live, og som mere og mere gennemtrænges af moderne Aand. Der opstaar Forbrugsforeninger, der væsentlig bestaar af Socialdemokrater, som kalder sig socialdemokratiske, og som ser, at disse Foreninger *kun* er *ét* Led i Arbejderklassens Frigørelseskamp, men ganske vist et betydningsfuldt Led i Arbejdet for en ny og højere Samfundsorganisation. Det er den Retning, der kaldes den moderne-evolutionistiske, fordi den ikke blot i Brugsforeningerne ser et Middel til at skaffe sig bedre og billigere og ægtere Varer, men ogsaa et Middel til at omdanne Samfundet indefra, hvorfor det bør gaa Haand i Haand med den almindelige sociale Samfundsomdannelse, som skal resultere i Socialismen. Crüger blev betænkelig, og i 1893 gør han et Forsøg paa den da stedfindende Genossenschaftstag paa at udstøde Brugsforeningerne. Det blev imidlertid slaaet tilbage. Men Kreditforeningerne gaar stadig tilbage, fordi den smaaborgerlige Bevægelse og dens Magt overhovedet gaar tilbage. Der var i 1890 1000 Kreditforeninger, men 11 Aar efter er der kun 900. Ganske omvendt med Forbrugsforeningerne. I 1890 var der i Tyskland 263 Forbrugsforeninger med 215,000 Medlemmer, men i 1899 er Antallet vokset til 638 med 630,000 — over ½ Mill. — Medlemmer. Væksten begynder særlig efter 1890. Undtagelsesloven fra 1878—90 lagde jo et voldsomt Tryk paa hele Arbejderklassens sociale Virksomhed, paa Fagforeningerne, paa Forbrugsforeningerne. Men fra 1890 tages dette Aag bort; efter at Undtagelsesloven er falden, bliver der Luft. Fagforeningerne gaar frem. I de siden da forløbne Aar, knapt en Snes, har den tyske Fagforeningsbevægelses Vækst været saa enorm, at den nu er paa Højde med den engelske, skønt denne har eksisteret i et halvt Hundrede Aar. Overhovedet er Tyskland det Land, hvor Bevægelserne foregaar kraftigst. Der har man den kraftigste Kapitalisme, den kraftigste industrielle Udvikling, og der faar man den kraftigste Arbejderbevægelse og den kraftigste Socialisme. Den

tyske Arbejder er ved at overflyve den engelske ogsaa m. H. t. faglig Dygtighed og Intelligens, hvad der igen giver Grundlaget for den tyske Industris Overvægt over den engelske i Verdenskonkurrencen.

I 1902 holdtes en ny kooperativ Kongres i Kreuznach. Her fandt den Spaltning mellem den gamle smaaborgerlige Kooperation og den nye moderne Arbejder-Kooperation Sted, hvorefter den kooperative Bevægelse i Tyskland i de sidste Aar har taget saa voldsomt i Opsving. Det lykkedes Dr. Crüger at faa udstødt 98 Forbrugsforeninger af den saakaldte evolutionistiske Tendens, eller den Hamborg'ske, som den ogsaa kaldes, fordi den fik sin klareste Teori og sine bedste Mænd i Hamborg. Det var bekendte Fagforeningsmænd og socialdemokratiske Politiker i Holsten, som begyndte at lægge den største Vægt paa den kooperative Bevægelse; vi kender særlig godt to af disse Mænd, Legien og v. Elm. Dr. Crüger saa, at gik der kun nogle Aar, vilde Brugsforeningerne ganske tage Overmagten, og derfor gjaldt det om i Tide at udstøde dem. Det vedtoges at udstøde de 98, men saa gik næsten alle de andre, og de udstødte Foreninger, dels bestaaende af Socialdemokrater, dels af neutral, men dog moderne-evolutionistisk Karakter, dannedes det nye »Centralverband deutscher Konsumvereine«, som holdt sin første Kongres i Dresden Aaret efter, og fra dette Tidspunkt — Maj 1903 — begynder Tysklands Arbejder-Forbrugsforeninger at tage en rivende Udvikling, saaledes at de i dette Øjeblik er ved at blive et mægtigt Led i den almindelige moderne Arbejderbevægelse i Tyskland. Først sluttede Sydtysklands Forbrugsforeninger sig til dette Centralverband, der fik en udmærket dygtig, paa dette Omraade næsten genial Mand i Spidsen, Heinrich Kaufmann. Dernæst sluttede Thüringens og det øvrige Mellemtysklands, derefter Sachsens og Nordvesttysklands Foreninger sig dertil. Der dannedes en stor Indkøbsforening med Sæde i Hamborg. Denne havde i 1907 en Omsætning af 60 Mill. Mk.; trods det meget korte Tidsrum, der er forløbet, er altsaa Omsætningen allerede bleven betydelig. Der findes særlig store Forbrugsforeninger i Hamborg, Breslau og Leipzig. Den sidste, som hedder »Vorwärts«, har 30,000 Medlemmer, en aarlig Omsætning af 10 Mill. Mk. og et Overskud af 1 Mill. Mk. Den er altsaa naaet op paa en lignende Størrelse som Rochdale-Foreningen i England, skønt den er saa langt yngre. Men Tiden har været mere moden, og en Bevægelse, som kommer senere til et Land vokser der tit stærkere end i Moderlandet, fordi hele Milieuet, hele Tiden er forberedt; alt er modent til, at den stærke Vækst kan foregaa. I Berlin er Forbrugsforeningsbevægelsen knapt 10 Aar gammel og har til en Begyndelse været langsom, men vokser nu stærkt.

Disse tyske Arbejder-Forbrugsforeninger, som staar samlede i dette Centralverband, hævder, i hvert Fald teoretisk, at de staar neutrale, ligesom Fagforeningerne, i hvert Fald til en vis Grad, hævder det samme. Men det vil ikke sige andet og mere, end at de er ganske uafhængige paa deres Omreade. Mere og mere anerkendes det, at de er et Led i den moderne Arbejderbevægelse. Vort socialistiske Broderorgan »Hamburger Echo« siger derom følgende Ord: Brugsforeningerne er socialistiske i den Betydning, at de ad deres Veje og ved deres Midler hjælper til at hidføre Samfundets Nyorganisation; socialdemokratiske er de derimod ikke, thi de er politisk neutrale og maa være det. »De maa med andre Ord ligesom Fagforeningerne aabne Adgang for Højremænd, Venstremænd, Socialdemokrater, overhovedet for Folk, som mener, at Kooperationen kan være dem til Nytte. Men det aldeles overvejende Antal af Medlemmerne er Arbejdere og socialdemokratiske Arbejdere.

Jeg staar her med Aarsberetningen for »Centralverband deutscher Konsumvereine« for 1907. De ser, at det er et ganske antageligt Værk — saasnart Tyskerne faar fat i noget, bliver det grundig gjort, og skønt Be-

vægelsen er saa ung, møder dette Forbund dog til sin Kongres med et saadant lille Værk paa 6-700 tæt trykte Sider med historisk Oversigt, Statistik osv. osv. Af Brugsforeninger findes der i 1907 2100 med 1¼ Mill. Medlemmer, med en Aarsomsætning af 300 Mill. Mk., hvoraf de 33 Mill. er Omsætning af Varer, som de selv har produceret i deres egne paa Forbrugsforeningerne baserede Produktionsforetagender, og med et aarligt Overskud af 30 Mill. Da man i Tyskland vistnok kan regne hvert Medlem repræsenterende en Familje paa 5 Medlemmer, vil de 1¼ Mill. Medlemmer svare til 6¼ Mill. Mennesker. Medens i England en Fjerdedel af Befolkningen er organiseret i Forbrugsforeninger, er i Tyskland en Tiendedel af Befolkningen organiseret, men Udviklingen i dette Land foregaar paa dette Omraade med rivende Fart. Antallet af Medlemmer vokser med Hundredetusind hvert Aar, saaledes at man kan forudse, at Tyskland i Løbet af meget faa Aar vil være kommen paa Højde med England, ligesom det i Løbet af 20 Aar indvandt den Udvikling, England m. H. t. Fagforeningsbevægelsen havde naaet paa et halvt Hundrede Aar. Af Medlemmerne er 76 pCt. Arbejdere, saa selvom Procenten ikke er saa stor som i England, er dog den aldeles overvejende Masse Arbejdere og for den allerværsentligste Del Industriarbejdere.

Hvad det socialdemokratiske Partis Holdning til denne moderne Forbrugsforeningsbevægelse angaar, er Stillingen den samme som i næsten alle andre Lande. Kampen mellem Schulze-Delitzsch og Lassalle medførte ganske naturligt en vis Kølighed fra det politiske Socialdemokratis Side, idet dettes hele Kraft maatte koncentreres paa det politiske Maal. Men efterhaanden skiftede Stemningen. Hvis man gennemgaar Protokollerne for de socialdemokratiske Kongresser i de forskellige Lande, kan man fra Aarti til Aarti finde en ganske ensartet Bevægelse og Udvikling i denne Henseende i alle Lande. Det er højst ejendommeligt og et talende Vidnesbyrd om det sunde og livskraftige i den moderne Arbejderbevægelse, at den gennemgaar samme normale Udvikling i alle Lande. Den samme Tendens, den samme Differentiering, den samme Overvindelse af visse Tendenser, den samme Fremdragen af nye Sider! Udviklingen foregaar regelmæssigt og ensartet over hele Verden. Stillingen til Forbrugsforeningerne viser det samme. Partikongressen i Berlin omtaler kun Produktionsforeningerne, nævner slet ikke Konsumforeningerne og stiller sig ret kølig over for hele den kooperative Bevægelse. Men allerede paa Kongressen i Hannover 1899 faar Resolutionen en helt anden Klang, den bliver overvejende velvillig over for Kooperationen. Ganske det samme gælder, som før sagt, for Frankrig, og det gælder ligeledes for Danmark. Hvis man vil sammenligne de henholdsvis paa Kongresserne i 1898 og i 1908 vedtagne Resolutioner — de findes begge i Protokollen for den sidste, vil man se, at ganske den samme Udvikling er foregaaet herhjemme som i hele Verden. De maaler Udviklingen ganske paa samme Maade som Kongresbeslutningerne i Marseille og Toulouse, i Berlin og Hannover.

Den her givne historiske Oversigt er maaske bleven lovlig lang, men paa den anden Side giver den ikke blot Statistik, men ogsaa et Indblik i selve Sagens Udvikling og Betydning. Jeg havde tænkt at give nogle Tal om Udviklingen i Svejts, Østrig, Italien, Sverige, Finland og Rusland, før jeg kom til Danmark, men jeg frygter for, at Klokken skal blive for mange. For øvrigt findes de fleste af Tallene i den før nævnte Beretning for de tyske Forbrugsforeninger.

Forbrugsforeningerne i de forskellige Lande har dannet en Sammenslutning, der afholder internationale Kongresser. Den bekendteste af disse afholdtes i Cremona i Aaret 1907, hvor der blev grundet et internationalt Kooperationsforbund. Det er interessant at se Listen over de Delegerede. Man ser bekendte Socialdemokrater fra de forskellige Lande, saasom Louis

Bertrand, belgisk Deputeret, Lederen af »Maison du peuple«, Pellier, den bekendte socialdemokratiske »Coopérateur« i Frankrig, bekendte tyske Socialdemokrater, men samtidig finder man ungarske Magnater, italienske Ministre og endelig gode danske Venstremænd som Blem og Høgsbro. Men betegnende er det for den internationale kooperative Bevægelse, at Socialdemokraterne stadig bliver flere og flere og stadig vinder mere og mere Indflydelse.

Jeg vender mig saa et Øjeblik til Danmark. Hertil kom Bevægelsen ligesom i saa mange andre Lande under engelsk Paavirkning. Det var i 1868, at Pastor *Sonne* oprettede den første danske Forbrugsforening i Thisted efter engelsk Princip som et Middel, hvorved Arbejderne efter hans Mening kunde hjælpe sig lidt i Øjeblikket, men uden at han havde nogen Tanke om, at det kunde blive et Led i den moderne Arbejderbevægelse, der havde en ny Samfundsordning til Maal. Stifteren var en velmenende nationalliberal Politiker. Der blev dannet forskellige andre Forbrugsforeninger, og der holdtes i 1871 et Aarsmøde i København under Forsæde af ingen ringere end den daværende Konseilspræsident Holstein-Holsteinborg. Fra nationalliberal Side anbefalede man Arbejderne at danne Forbrugsforeninger. Fra den nye socialistiske Arbejderbevægelse sagde man ganske naturligt paa det Tidspunkt: det er kun et Palliativ, det er kun et Forsøg paa at bortlede Opmærksomheden fra den faglige Kamp og den politiske Erobring af Staten. Det var altsaa til at begynde med Bourgeoisiet, der tilraadede Arbejderne at danne Forbrugsforeninger. Men det varede ikke saa grumme længe, inden Stillingen skiftede som i Tyskland og andre Lande. Ogsaa de københavnske Arbejdere begynder dog i 70erne at tænke paa Kooperationen, men i Form af Produktionsforeninger. I Gimle-Programmet findes de lassalleanske Produktionsforeninger. Det skulde ogsaa være mærkeligt, om den danske Arbejder med sit organisatoriske Talent og hele sin praktiske Retning skulde overse Kooperationens Betydning. Der dannes kooperative Foretagender i Form af Produktionsværksteder. Om Statshjælp kunde der som Følge af de politiske Forhold ikke være Tale. Saaledes dannede 60-70 Skomagere et Produktionsværksted; hvert Medlem indbetaler en Andel, og det bestemmes, at hvert Medlem skal have Arbejde paa dette Værksted i den Tur, hvori de er indtegnede. Disse Forsøg mislykkedes ganske vist, forsaavidt som de alle forsvandt i Løbet af 70ernes Slutning, men de havde ikke desto mindre deres Betydning derved, at de skolede nogle af vore bedste Mænd, som saa imidlertid kastede sig stærkere over den faglige Bevægelse, fordi Tiden nu var til det — saa maatte det andet komme senere. Denne første Bevægelse i 70erne dør altsaa hen.

I 80erne tager man fat paa ny, først og fremmest med Arbejdernes Fællesbageri, der oprettedes i 1886. Kooperationen faar en ny Type. Medens det i 70erne var 30-50-70 Medlemmer af et Fag, der danner et fælles Værksted, bliver det nu Arbejdernes Foreninger, faglige og politiske, der danner et Aktieselskab med det Formaal at bryde de kapitalistiske Ringe og regulere Priserne til Fordel for Almenheden. Det er altsaa ikke en enkelt Kreds af Arbejdere eller et enkelt Fag, men det er Arbejderklassen, der, saaledes som den paa det Tidspunkt var organiseret, danner kooperative Foretagender for at bryde Kapitalens Monopoler og regulere Priserne. Det er kooperative Foretagender af en betydelig højere Type end de, der skabtes i 70erne. Til Ære for den kooperative Bevægelse i Danmark tør det siges, at, medens de kooperative Produktions-Foretagender i de fleste andre Lande ikke har haft særligt Held med sig, i alt Fald ikke før De har faaet Forbrugsforeninger som Grundlag, er det gaaet bedre her. Efter Bageriet kom Bryggeriet og hele den videre Udvikling, som De alle kender, og som jeg selvfølgelig ikke skal dvæle ved over for denne

Forsamling. I 90erne tager man fat fra en ny Side, idet Fagforeningerne danner Aktieselskaber til at overtage forskellige Entrepriser. Særlig faar denne Bevægelse Fart i det store Lockout-Aar 1899.

Derimod har Byarbejderne, og særlig de københavnske, hidtil holdt sig saa nogenlunde passive overfor Brugsforeningsbevægelsen, som imidlertid ellers er gaaet meget stærkt frem i Danmark, saaledes at den tyske Oversigt nævner Danmark som et af de Lande, der paa dette Omraade er mest fremskredet. Men det er vel at mærke Landboerne, som gennemfører Tanken. Den første lille Spire er den før omtalte Forening i Thisted, som forøvrigt er gaaet ind. Bevægelsen breder sig paa Landet, Foreningerne vokser mange Steder op i Ly af Læbæltet omkring Købstæderne, men for øvrigt ogsaa uden for dette. Foreningerne, hvis Medlemmer altsaa er Landarbejdere, Landhaandværkere, Husmænd og Bønder, var i 1905 naaet til at have et samlet Medlemsantal af henimod 200,000, et efter danske Forhold meget betydeligt Antal. De har dannet »Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger«, som i 1905 havde en Aarsomsætning af 26 Mill. Kr., i 1906 af 30½ Mill. og i 1907 af 36½ Mill. Kr. Det aarlige Overskud steg i disse Aar fra ca. 1½ Mill. til ca. 2 Mill. Kr., altsaa et meget betydeligt Overskud. Denne Fællesforening er i det sidste halve Aar bleven stærkt kritiseret i Bladet »Børsen«, og det er i og for sig ikke underligt, at de større Handlende angriber den. Men da det er muligt, at der ogsaa kan være noget berettiget i denne Kritik, vil det være en Opgave for det nedsatte Fællesudvalg meget omhyggelig at undersøge denne Kritik og de Svar, der er komne derpaa, fordi det vil være et af de praktiske Spørgsmaal, der vil rejse sig, naar Byarbejderne mere og mere kommer ind paa Brugsforeningsbevægelsen, om man skal være Medlem af Fællesforeningen eller man skal danne sin egen Fællesforening. Jeg personlig vilde i hvert Fald til en Begyndelse anse det for naturligt at slutte sig til Fællesforeningen.

Som jeg har paavist i den historiske Oversigt, skifter Kooperationen som saa mange andre Bevægelser, Karakter i det Øjeblik, Arbejderklassen tager et saadant Redskab i sin Haand. Saalænge det kun er en lille Kreds, der danner en kooperativ Forening, er Bevægelsen nærmest smaaborgerlig. De 20 Snedkere, der danner et Andelsselskab, kan man ligesaa godt kalde 20 Smaamestre. Men saa snart der bliver et Fag, der danner en kooperativ Sammenslutning, hvortil Adgangen staar aaben for alle, skifter Bevægelsen allerede Karakter. Og tager hele Arbejderklassen den i sin Haand, bliver den et Redskab til Fremme af dens Frigørelseskamp.

Som paavist, har man i de fleste Lande til at begynde med lagt Vægten paa Produktionsforeninger, men efterhaanden har man i alle Lande mere og mere lagt Vægten paa Brugsforeningerne. I Sverige stiftedes i 1904 en Fællesforening for de derværende Forbrugsforeninger, som er en halv Snes Aar gamle og væsentlig bestaar af socialdemokratiske Arbejdere, og den er vokset frem til at have en Aarsomsætning af 4½ Mill. Kr. med et Overskud af 80,000 Kr.; tillige staar der nogle Foreninger uden for dette Fællesforbund. Som det ses, er man ved at rykke ind paa Livet af os. Hvis vi ikke for Alvor kommer med, er der en ikke ringe Mulighed for, at vi vil blive overfløjet af vore Nabolande, Sverige og Tyskland. Naar man efterhaanden mere og mere har lagt Vægten paa Forbrugsforeninger, er det ikke, fordi man kaster Vrag paa Produktionsforeningerne, men for at faa det nødvendige Grundlag for dem, nemlig Markedets Sikring. Der er vist mange, der, ligesom jeg, ikke nærer Tvivl om, at vort mislykkede Produktionsforetagende Svendborg Margarinefabrik, for en meget væsentlig Del skylder sit Uheld, at den ikke havde et sikkert Marked, men var henvist til Detailhandlerne i By og paa Land, der ingen Interesse havde for dette Foretagende, men som ligefrem paa mange Maader truedes og

lokkedes af Privatkapitalisterne til at negligere dets Varer, lade dem ligge over og blive gamle Det er heldigvis gaaet bedre med Fællesbageriet og Fællesbryggeriet, men det har ogsaa stadig krævet en kraftig Agitation for dem. Det maa ogsaa fremdeles stadig holdes op for Arbejderklassen, ikke mindst i dette Øjeblik, og ogsaa naar vi kommer ind paa Forbrugsforeninger, at den bør styrke og udvikle vore gamle Foretagender, der vil faa en saa meget sikrere Basis, naar Arbejderne danner Forbrugsforeninger. Gennem Forbrugsforeningerne skabes der en umiddelbar Interesse hos hvert enkelt Medlem, idet han ved Aarsopgørelsen, f. Eks. hver Jul, faar udbetalt 10-20-30 Kr. i Overskud. Hvert enkelt Medlem og særlig Kvinderne knyttes med en umiddelbar Interesse til Forbrugsforeningerne og derigennem til de Produktionsforetagender, der rejser sig paa Basis af Forbrugsforeningerne. Man siger: de kan ikke konkurrere, de leverer ikke bedre og billigere Varer. Men en Kendsgerning er det dog i alle Lande, at Brugsforeningerne sælger deres Varer til samme Pris som de private Handlende og dog ved Aarets Opgørelse udbetaler 5—10 pCt. i Dividende. Det vil sige, at den Arbejderbefolkning, der faar Varer gennem Brugsforeningerne, faar dem 5—10 pCt. billigere, end andre faar deres. Det er en Kendsgerning, der stadfæstes af Udviklingen hele Verden over. Jaurès har sagt, at Arbejdernes Forbrugsevne er en revolutionær Kraft. Det er et sandt Ord. Naar Arbejdernes Forbrugsevne bliver organiseret og ledet ind i det rigtige Spor, kan den blive et Grundlag for en Bevægelse, der kan virke omdannende paa Samfundet. Arbejderne har i deres Forbrugsevne en større revolutionær Kraft, end de fleste tænker sig. Efter min Mening er den Udbytning, der finder Sted af Arbejderklassen, for Tiden maaske nok saa stor fra Mellemhandelens Side, som den er fra selve Arbejdsgivernes. Mod Udbytning af disse har Fagforeningerne sat visse Skranker, derimod er Arbejderklassen, i hvert Fald i Købstæderne og København, saa temmelig uden nogen modvirkende Kontrol voldgivet Udbytningen gennem Mellemhandelen, hvorved jeg ikke blot forstaar Detailhandelen, men ogsaa Engroshandelen med hele dens Stab af Agenter, hele dens vældige Reklame osv., som naturnødvendig følger med den privatkapitalistiske Konkurrence. Der er for Tiden vistnok over 10,000 Detailhandlere i København. Hver enkelt af dem tjener næppe for meget; de fleste lever meget daarlig, mange af dem daarligere end de fagorganiserede Arbejdere — det er en proletariseret Klasse, der politisk set har Interesse fælles med Socialdemokratiet. Men at have over 10,000 selvstændige Familjer til at varetage Vareomsætningen er et Spild af Tid og Kraft, som er fuldkomment Vanvid. Derom er alle Socialdemokrater enige. Det er et nationaløkonomisk Tab, som svider til hele Samfundet, ogsaa og først og fremmest til Arbejderne.

Den moderne Arbejder udbyttes paa tredobbelt Maade. Først som Skatteborger gennem den uretfærdige Beskatning; Arbejderen udbyttes mest, fordi den væsentligste Beskatning er indirekte. Skatterne gaar for en stor Del til Militarisme og andre Formaal, som ikke er til Arbejderklassens Gavn, men netop skal tjene til at holde den nede. Han udbyttes dernæst direkte som Lønarbejder af Arbejdsgiverne, Driftsherrerne, Kapitalen. Endelig udbyttes han gennem Mellemhandelen og alt hvad dertil hører. Over for denne tredobbelte Udbytning begynder Arbejderne i alle Lande mere og mere at organisere sig tredobbelt, *som Vælgere* gennem det politiske Socialdemokrati for at faa Indflydelse paa Lovgivning, Beskatningsforhold, i militære Spørgsmaal og meget andet, *som Producenter* gennem Fagforeningerne for at sætte visse Grænser for Udbytningen af Arbejdsgiverne, for at faa højere Løn, kortere Arbejdstid og bedre Arbejdsvilkaar, *og endelig som Forbrugere* gennem Forbrugsforeningerne for at sætte Grænser for Udbytningen af Mellemhandelen og skaffe sig de bil-

ligst mulige Varer. Denne tredobbelte Organisation gaar mere og mere jævnsides i alle Lande. Har den ene Side et Sted faaet Forspringet, indhentes den efterhaanden af de andre. Hvor den politiske Bevægelse har faaet et Forspring, kommer der en Dag, hvor den ligesom stagnerer, indtil de andre Bevægelser har indhentet den, og omvendt, saaledes at de alle stadig dog følges nogenlunde parallelt. Saaledes er det over hele Verden. Og selvfølgelig er Spørgsmaalet om Arbejderens mindst mulige Udgift ikke mindre vigtigt end Spørgsmaalet om hans højest mulige Indtægt.

Gennem Fagforeningerne søger Arbejderne at skaffe sig den størst mulige Indtægt, lad os sige 5 pCt. Lønforhøjelse, men det er naturligvis ikke mindre vigtigt at skaffe sig 5 pCt. Besparelse i Udgift, altsaa 5 pCt. billigere Varer. Ja, de to Ting maa gaa Haand i Haand, hvis ikke Arbejderen skal befrygte, at den Lønforhøjelse, der vindes gennem Fagforeningerne, skal omsættes i stigende Priser gennem Monopoler og Ringe, saaledes at den Lønforhøjelse, han skulde have, i Virkeligheden ikke opnaas. Dér træder Forbrugsforeningerne til som et nødvendigt Supplement, for at sætte Grænser dér, hvor Ringe blandt Kapitalisterne og Detailhandlerne, som nu begynder at organisere sig og afskaffe den frie Konkurrence, kunde trykke Arbejderklassen. Det ene Led maa støtte det andet, ligesom Fagorganisatoren og Brugsforeningsmanden paa den anden Side ikke tør forsømme Arbejdet for politisk og kommunal Indflydelse. Der kunde komme en Dag, da den politiske Magt vilde skride ind og ved Beskatning eller paa anden Maade vilde lægge de største Hindringer i Vejen for Arbejdernes frie sociale Udvikling. Det er Tilfældet i Tyskland. Medens for 50 Aar siden det liberale Bourgeoisi anbefalede Brugsforeningerne for at berolige Arbejderne, rejser Bourgeoisi og Middelstand nu den voldsomste Kamp mod de samme Foreninger, efter at de er blevne et Redskab for de tyske Arbejdere i Kampen for deres Frigørelse. Man søger fra Statens og Kommunens Side at forhindre Forbrugsforeningerne, man lægger Skat efter Skat paa dem for at ødelægge dem, man forbyder kommunale og Statsfunktionærer at staa i dem — en Portør under det kongelige preussiske Jernbanevæsen maa ikke staa i en Brugsforening. Byen Dresdens Kommunalbestyrelse har forbudt de kommunale Funktionærer at være Medlemmer af dem. I den Grad frygter man fra Bourgeoisiets Side disse Brugsforeninger, efter at de har faaet den Karakter, de har i Øjeblikket. Alene af den Grund — der er mange andre — gælder det om stadig jævnsides med den faglige og kooperative Bevægelse at have Haand i Hanke med Kommune og Stat. Enhver ensidig Arbejderbevægelse er derfor fordømmelig. Det er ganske naturligt, at Arbejderbevægelsen paa et vist Sted og til en vis Tid særlig har Blikket aabent for en enkelt Side og lægger Vægten paa den, maaske ofrer det meste af sin Kraft og Energi paa at gennemføre den, men før eller senere maa ogsaa de andre udvikles. Udviklingen maa være parallel. Det er ret naturligt, at vi herhjemme har været saa optagne af Arbejdet for Fagorganisationerne, og de har faaet en Udvikling som ikke i noget andet Land; endvidere af ved politisk og kommunal Virksomhed, ikke mindst paa Grund af særlige politiske Forhold med Forfatningskamp osv. Der er intet at sige dertil. Lad os være glade ved det, der er naaet, men lad os gaa videre! Den, der vil sige, at Fagorganisation er det eneste, begaar en Forbrydelse mod Arbejderklassen. Den, der vil sige, at den kooperative Bevægelse er det eneste, begaar en Forbrydelse mod Arbejderklassen. Nej, det gælder for Arbejderklassen om at benytte alle de Midler, der staar til dens Raadighed, politisk og kommunal Aktion, faglig Organisation, socialistisk Oplysning, Selvopdragelse. Alle disse Midler maa Arbejderklassen tage i sin Haand for at styrke og udvikle sig til at blive Bærer af den nye Samfundsorganisation.

Jeg tror, at Tiden i flere Henseender er mere moden, end den hidtil

har været, til at ogsaa Byarbejderne kan komme ind paa den kooperative Bevægelse, med Hensynet til hvis Gennemførelse Kontantsystemet sikkert vil være det rigtigste. Vi har faaet en Arbejdsløshedsforsikring, der vel ikke fuldt ud har holdt Stik under den ganske ekstraordinære alvorlige og langvarige Krise, vi har haft, men som efterhaanden vil konsolidere sig saaledes, at den nogenlunde kan bære over den næste Krise. Ogsaa gennem vor voksende Indflydelse i Stat og Kommune kan vi staa mere forberedte. Detailhandlerstandens Stilling er bleven den, at den mere og mere organiserer sig, saaledes at den Fordel, som Frikonkurrencen skulde være i Henseende til billigere Varer, forsvinder. Men desuden er der mange Tegn paa, at Detailhandlerstanden i Øjeblikket er ved at skifte Karakter. Flere og flere af Butikkerne — ogsaa paa Broerne — er i Virkeligheden hemmelige Filialer for Storforretninger. Dette skal nok vise sig ved en nærmere Undersøgelse; desværre er der alt for lidt Statistik paa dette Omraade, ogsaa over, i hvor høj Grad Arbejderne udbyttes ved Varernes unaturlige Fordyrelse, og det maa være en Opgave for det nedsatte Fællesudvalg at tilvejebringe den bedst mulige Statistik om alt herhenhørende. Dernæst foregaar der en mærkelig Bevægelse i Bourgeoisiet og Overklassen for at skaffe sig billigere Varer. Det er meget almindeligt, at en Kreds af Grosserer, Officerer, Embedsmænd eller lign. i Virkeligheden danner en lille Forbrugsforening, idet en af dem ganske privat har et Agentur i Vin, en anden i Cigarer osv. og gennem Storindkøb søger at skaffe billigere Varer. Grossereren, Obersten, Kontorchefen lægger megen Vægt paa at faa en af sine fine Cigarer en Øre billigere, mere Vægt end Arbejderen lægger paa om han faar sine daarlige Cigarer 2—3 Øre billigere eller dyrere. Hvis man vil spille Detailhandlerstanden politisk ud imod os, siger vi til dem: Detailhandlerne undermineres fra alle Sider og forsvinder, Spørgsmaalet er, om det skal ske paa den Maade, at Arbejderklassen stadig højner sin Stilling hvorved hele Samfundet trives, eller de skal smides paa Ladegaarden derved, at Kapitalismens Monopolmagt stadig vokser. Det er vort Svar til den Side.

Vi har faaet en Toldreform. Der ingen Tvivl om, at der bringer adskillige, ikke ganske uvæsentlige, Lettelser, men det er vist ligesaa utvivlsomt, at Arbejderne kun har faaet og faar en meget ringe Del af i disse Lettelser, idet de forsvinder paa Vejen. Naar der er givet en Toldnedsættelse af f. Eks. 2 Øre pr. Pund — det behøver i og for sig slet ikke at være saa lidt, det kan betyde Hundredtusinder Kr. for Landets Forbrug — saa bliver Lettelsen for hvert Fjerdingspund kun en ¼ Øre, og den Lettelse forsvinder for den lille Forbruger. Men staar der en Forbrugsforening, forsvinder den ikke. Man køber hver Dag til samme Pris som i andre Forretninger, men den ¼ Øre, som man ikke kan tjene i disse, bliver staaende i Forbrugsforeningen, og i Aarets Løb løber disse ¼ Ører op til nogle Kr., og saa har man Toldnedsættelsen. Altsaa, Toldnedsættelsen vil blive ret betydningsløs for Arbejderklassen, hvis den ikke har dette Kar, som Forbrugsforeningerne er, til at opsamle den.

Jeg sagde før, at en stadig videre Udvikling af Forbrugsforeningsbevægelsen vil give os Ørenlyd blandt Kvinderne. Kvinderne, som ogsaa kommunalt og politisk mere og mere maa med i vor Bevægelse, hvis vi skal holde de andre Partier Stangen, vil være stærkt interesserede i, at Arbejderklassen tager Brugsforeningsbevægelsen i sin Haand. Der er endvidere Forholdet til Landboerne. Brugsforeningsbevægelsen her i Danmark er en Landbobevægelse i sin Oprindelse; den begynder nu at trænge ind i Købstæderne og ogsaa saa smaat i København, hvor der vel for Tiden findes 6—7 Brugsforeninger oprettede under Paavirkningen fra Landet. Jeg tror, at man Byarbejdernes kooperative Organisation har et udmærket Middel til at kommen i kommunal og politisk Forbindelse med Under-

klassen paa Landet. Hvad var naturligere end, at Byarbejdernes Forbrugsforeninger tog deres Varer direkte fra Landarbejdernes og Husmændenes Andelsorganisationer? Hvad var naturligere, som ogsaa den oprettede Fællesforening for Indkøb af Fisk har gjort, at henvende sig direkte til Fiskerne for at faa Varer fra disse? Ligesaa vel som de danske Husmænd og Bønder gennem deres Andelsforeninger kan sælge til engelske Forbrugsforeninger, ligesaa vel, ja, meget bedre kan de levere deres Varer uden Mellemhandlerprofit til danske Byarbejderes Forbrugsforeninger.

Og dernæst, tager *vi* ikke denne Sag op, vil andre gøre det. Man maatte være blind, hvis man ikke kan se, at i Løbet af 10—20 Aar vil vi have en kraftig Forbrugsforeningsbevægelse blandt Byarbejderne. Naar den dog kommer, saa lad os være med til at føre den frem! Lad os tage Æren og Fordelen deraf, og lad os være med til at føre den ind i det sundeste og kraftigste Spor.

Saa er der Spørgsmaalet om Brugsforeningernes Stilling til de faglige Kampe. Det staar for mig som utvivlsomt, at den kooperative Bevægelse, baade som Forbrugs- og Produktionsorganisation, har en stedse større Rolle at spille, efterhaanden som de faglige Kampe tilspidser sig stadig mere og mere. Faar vi Sympatistrejker, som der er talt om under den foregaaende Forhandling, bliver Kampen af Arbejdsgiverne generaliseret mere og mere, saa har det selvfølgelig den største Betydning, at vi staar med en Kooperationsorganisation. Ja, jeg siger, de, der taler saa meget om den Vej og maaske har Ret i, at vi mere og mere skal den, maa ikke blot tale derom, men først og fremmest være med til at gøre et Arbejde for at forberede den Tid, da vi med Nytte kan udnytte disse nye faglige Vaaben. Der skal gøres et stort Forberedelsesarbejde, og jo mere vi faar gjort i saa Henseende, des bedre kan vi udnytte disse Vaaben, saaledes som det nu maa forme sig efter den til enhver Tid givne Situation. Vi maa gennem Kooperationen skabe et Stykke socialistisk Økonomi, hvis Omraade stadig vokser, medens vi samtidigt trænger Kapitalismen tilbage.

Ogsaa med Hensyn til Kriserne har Forbrugsforeningsbevægelsen stor Betydning. Ved at organisere Forbrugerne organiserer man mere og mere Forbruget og skaber derved større Orden og Planmæssighed i det økonomiske Samfund, ogsaa allerede inden for det bestaaende Samfunds Rammer, og forbereder derved ogsaa Overgangen til et nyt og højere Samfund. Det kapitalistiske Samfund har to Grundfejl, der hænger nøje sammen. Den første er den, at Arbejderen er skilt fra sit Arbejdsredskab og derfor udbyttes af den, der ejer Produktionsmidlerne og Kapitalen. Den anden er den, at Produktion og Omsætning er planløs, at der produceres paa Profit og ikke efter Behov. Ved at organisere Forbrugerne og derigennem Forbruget faar man en nøje Oversigt over, hvad der skal bruges, saaledes at Produktionen kan foregaa mere planmæssig. Derved bliver ogsaa den økonomiske Organisation paa Basis af Forbrugsforeningerne et af de mange Midler til at mildne Kriserne og sætte Arbejdsløshedskasserne bedre i Stand til at lette Arbejderklassen at komme over Kriserne. Det er efter min Mening af overordentlig Betydning for Arbejderklassen, at den kommer frelst over hver Tids Krise, saaledes at den straks, naar Tiderne bedrer sig, kan sætte Foden frem til ny Fremmarch, saaledes at de vundne Positioner kan holdes i de daarlige Tider og nye Positioner straks vindes, naar Konjunkturerne tillader det.

Her kommer ogsaa Forbrugsforeningerne til at spille den Rolle, at Hænderne faar noget at tage fat i, ikke mindst i daalige Tider. Netop i disse vokser den kooperative Tanke i alle Lande. Der har i vort Parti i de sidste Aar været en vis Trang til mere Handling og Energiudfoldelse, men denne Trang ved ikke, hvor den skal hen. Vi har skabt et stort

Parti og stærke Fagforeninger, bygget Forsamlingshuse, grundet en stor og stærk Presse, skabt en indflydelsesrig kommunal og politisk Repræsentation, oprettet Bageri, Bryggeri, Livsforsikring osv. Man vil mere uophørlig fremad, og det er godt. Men man famler efter noget rigtigt at beskæftige sig med. *Her har vi det!* Lad os give alle dem, der for Tiden er utilfredse, noget at bestille, noget at arbejde med, saa skal Utilfredsheden nok forsvinde, eller rettere nok komme ind i det rigtige Leje, det Leje, hvor den kan blive til Gavn for Arbejderklassen som Helhed. Det vil have indre pædagogisk Betydning ligesom at aabne nye Felter for den Gudskelov stadig tilstedeværende Virketrang inden for Arbejderklassen.

Fag- og Forbrugsforeningerne indeholder efter min Opfattelse Spirerne til Produktions- og Omsætningsorganerne i det kommende Samfund. Organisationen af Producenter og Forbrugere og derigennem ogsaa Forbruget og efterhaanden tillige af Produktionen vil mødes med Kommune- og Statsocialisme og bidrage til, at det folkelige Selvstyre ogsaa paa økonomisk Grund vokser op fra neden, ligesom den vil bidrage til at forhindre det, der kan blive en Fare for den socialistiske Stat, nemlig Bureaukratiet. Det gælder om ved økonomisk Organisation af Befolkningen fra neden, og det allerede nu, at imødegaa og forebygge de Farer, der kan komme gennem en for stærk Udvikling i Retning af Bureaukratisme. De engelske Arbejdere har til deres Valgsprog sat de to Ord »organisation and education«, Organisation og Opdragelse. Jeg tror, det er gode Feltraab, som ogsaa vil blive fulgt her hjemme, naar vi til den faglige og den politiske Bevægelse mere og mere knytter den kooperative Bevægelse i stadig højere og mere moden Form. Der vil blive Vanskeligheder, og der vil blive Skuffelser, saaledes som der har været ved den faglige Bevægelse og ved den politiske. Men Vanskelighederne er til for at overvindes, Skuffelserne skal medføre, at Arbejderklassen fordyber sig i sig selv og gør sit Arbejde endnu dygtigere og mere praktisk. Det vil gælde om, naar vi skal videre frem paa den kooperative Bane, ikke smaaligt at knibe paa paa Lønnen for de Ledere, vi skal have til vore Foretagender, thi det gælder netop her at knytte de dygtigste Kræfter til os. Vi lever i et kapitalistisk Samfund; dette maa vi tage i Betragtning, og derfor maa vi til vore kooperative Foretagender skaffe os de dygtigste varekyndige, handelkyndige og teknisk uddannede Kræfter. Arbejderne maa ikke smaaligt stirre paa den mulige Forskel, der kan blive mellem dem og deres Tillidsmænd, for saa gaar det galt. Der kræves en gennemført Kontrol og Revision, og jeg tror ogsaa, at Lovgivningen dér kan have en Opgave ved at sætte visse Regler og fastslaa visse Grundsætninger. Men saa længe Lovgivningsmagten ikke meget skarpt overvaager alle Aktieselskaber og Andelsforetagender — og for Resten ogsaa, naar det bliver Tilfældet — maa Arbejderne selv sørge for den mest agtpaagivende Revision og Kontrol. Der vil endvidere kræves, at de Arbejdere, der beskæftiges i vore kooperative Foretagender, overalt arbejder mindst ligesaa godt som i de kapitalistiske Bedrifter, og helst endnu bedre, endnu dygtigere, endnu mere energisk, ud fra den Interesse, det maa give, at det er deres egne Foretagender. Hvis den kooperative Bevægelse ikke skal mislykkes, maa den Aand komme i Arbejderne, at de siger: det er vort eget Foretagende, det skal udbyttes, det er en Malkeko, den skal pines ud til sidste Draabe. Det gaar ikke an. Det maa være Mønsterforetagender som vi sætte en Ære i at udvikle, men saa maa ogsaa enhver Arbejder, som er saa lykkelig at arbejde der — for det er i mange Henseender en Lykke — yde dem sin største Interesse og sit bedste Arbejde i alle Retninger. Naturligvis skal det være Mønsterforetagender ogsaa med Hensyn til Arbejdsvilkaar, men Arbejderne maa ikke kræve, at Foretagenderne i den Hense-

ende faar et saadant Forspring, at de ikke kan konkurrere; der maa være et vist Forhold.

Jeg tror, at her ligger Vejen for den moderne Arbejderbevægelse: Udnyttelse i højest mulige Grad af alle de Midler, der staar til Tjeneste til at højne og styrke Arbejderne i økonomisk, i fysisk, i intellektuel og moralsk Henseende for derigennem at føre Arbejderklassen frem til at være Bærere af den højere Samfundsorganisation, som Socialismen er. Hvis den jernhaarde Lønningslov og den dertil knyttede Elendighedsteori havde været sand, vilde efter min Opfattelse Socialismen aldrig kunne sejre. Men Elendighedsteorien er heldigvis ikke sand. Et Proletariat, der synker dybere og dybere i Elendighed, fortvivlet og desperat, vilde for det første ikke være i Stand til at styrte det gamle Samfund, men dernæst ikke være i Stand til at styre det nye. Proletariatet maa forvandles til en vel organiseret, oplyst, middel- og maalbevist Arbejderklasse. Denne Forvandling er det Socialismens Opgave at gennemføre. Midlerne dertil er: faglig og kooperativ Organisation, kommunal og politisk Aktion, socialistisk Oplysning og Selvopdragelse. Løber disse tre Linjer Haand i Haand, saa flettes den Snor af de Strenge tre, som den gamle Rimkrønike taler om:

Den Snor, der lægges af Strenge tre,
Den brister fuld næppelig —
Det siger Vismand foruden Spe —
Ifald hun lægges læmpelig.

Ja netop: lægges læmpelig! De kooperative Foretagender er og skal ikke være Partiforetagender. Det er de heller ikke i Tyskland; de er neutrale. Den faglige, den politiske og den kooperative Bevægelse er uafhængig af hverandre. Men de gaar Haand i Haand som Led i den moderne Arbejderbevægelse. De er i indre Pagt med hinanden — det er de tre Strænge, hvoraf den Snor lægges, som viser Udviklingens Linje, ad hvilken der marscheres frem til en ny og højere Samfundsform. Derigennem erhverver det arbejdende Folk sig ogsaa forinden saa megen Administrationsevne, saa megen Selvbeherskelse, saa megen Evne til bevidst Villen og klog Handlen, at Tiden modnes til at det kan ordne og styre hele Samfundet efter et nyt og højere Princip, efter Socialismens Princip.

Storstrejken i Sverrig.

Kbhvn., d. 10. Septbr. 1909.

Det er, da dette skrives, umuligt at fælde nogen Dom over Resultatet af Storkampen i Sverrig, bl. a. af den Grund, at den endnu ikke er endt. Hvad der til nu er sket i Sverrig, er som bekendt kun dette, at en mindre Del af Kampen (ca. 2 Femtedele) er indstillet paa Opfordring af Regeringens Forligsmand, for at man kan faa Lejlighed til at bedømme selve Stridspunkterne uden fremmede Biomstændigheder.

Storstrejkens Formaal var netop dette, at demonstrere imod Misbrug af den grundløse, desperate Lockout, saaledes som den var iværksat af Arbejdsgiverne. Arbejdsgiverforeningens Hensigt med Lockouten var ikke at dæmme op for »urimelige« Krav fra Arbejdernes Side, men overhovedet at nedslaa *ethvert* Krav fra Arbejderne og at knuse Arbejdernes Organisationer.

Gennem og under Storstrejken er dette slaaet fast, og Kendsgærningen bekræftes yderligere gennem de Uorganiseredes Tilslutning til Storstrejken og gennem den tusindtallige Tilvækst af Medlemmer, som Fagforeningerne har faaet under Storstrejken. Arbejderne *udenfor* Organisationerne kunde sé, at Arbejdsgivernes Slag var rettet mod Arbejderne *som Klasse*, og det har rejst Arbejderne til Forstaaelse af deres Klasse-Interesser. Samtidig er hele Kampen og dens Førelse bleven en Honnør til de *centraliserede* Fagforeninger. Ved Centralisationens Hjælp lykkedes det at føre den enestaaende store, mønsterværdigt samlede Kamp i 5 Uger.

Det tjener til Ære ogsaa for Centralisationen, at den med nøgtern Overblik formaaede at gennemføre Kampens delvise Indstilling lige saa sikkert som dens Iværksættelse, og særdeles værdig er den Omstændighed, at Kampen fortsættes — *fortsættes for Størsteparten af Arbejdernes Vedkommende, men nu kun overfor Svensk Arbejdsgiverforening, der har aabnet Fjendtlighederne.*

At der har været noget Mudder i de Omstændigheder, der fulgte paa Arbejdets delvise Genoptagelse, er et lykkeligt Vidnesbyrd om, hvor stærke Arbejdernes Organisationer gaar ud af Kampen. De behøver ikke at lade sig diktere ringere Arbejdsbetingelser, end de hidtidige, og Forbedringer har jo ikke været tilsigtet.

Men Kampens endelige Resultat bliver Afgørelsen med Svensk Arbejdsgiverforening. For at den kan blive saa fordelagtig og saa overbevisende om Arbejdernes Solidaritet, som mulig, maa vor Offervillighed ikke forringes. Vi skal gennem vor Støtte til de svenske Kammerater bidrage til, at Kampens Resultat kan opgøres i de faa Ord, at den svenske Fagforenings-Bevægelse fik en tusindtallig Medlemstilvækst og hentede ny Styrke til Kampen for Arbejderklassens Frigørelse, medens Arbejdsgivernes Lock-out-Organisation høstede en Erfaring, der med en Million-Gæld in mente betager dem Lysten til at slaa Arbejderklassens Organisations- og Emancipationsbestræbelser døde.

At dette bliver Resultatet bidrager vi til naar vi med uformindsket Styrke fortsætter Indsamlingen.

De samvirkende Fagforbund har indtil nu afsendt 200,000 Kr. til vore kæmpende Brødre i Sverrig.

Fra Organisationer, der har kontraktmæssig Forpligtelse, er der ligeledes sendt 200,000 Kr. — ialt 400,000 Kroner.

Bidrag modtages fremdeles af Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1.

Ved Bidrags Indsendelse bedes man udtrykkelig anføre *Navnet paa den Organisation*, der afsender Beløbet, samt *tydelig Afsender*-Adresse.

Fabrikslovens Revision.

Af det Nr. af »Arbejderen«, der indeholder vor Indstilling ang. Fabrikslovens Revision har vi et Oplag liggende, saaledes at de Organisationer, der maatte ønske et begrænset Antal, gratis kan faa dette ved Henvendelse til Kontoret, Nørre Farimagsgade 49 [1].

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 12 ❋ KØBENHAVN DEN 18. SEPTEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Den internationale faglige Konference. Danske Arbejdsgivere om Konferencen. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Otto Mønsted, Aarhus, Brolæggerne i Aalborg, Murerne i Aarhus, Murerne i Provinserne, Dansk Slagteriarbejderforbund, Stukkatørfagets Overenskomst). Kongresser (Den finske Landsorganisations Kongres.)

Den internationale faglige Konference.

Repræsentanter for de under det internationale faglige Sekretariat hørende Lands-Centralisationer samles med et Par Aars Mellemrum til Konference, for at drøfte Spørgsmaal af mere almen faglig Interesse og for at styrke Forbindelsen mellem Fagorganisationerne.

Allerede i 1888 afholdtes der i London og i 1900 i Paris internationale Fagforenings-*Kongresser*, der beskæftigede sig med Spørgsmaalet om 8-Timersdagens Gennemførelse, Oprettelse af et internationalt Arbejderforbund, der kunde skaffe Fagforeningerne gensidig Hjælp under store Kampe o. s. v.

Efter den skandinaviske Arbejderkongres i København, August 1901, besluttede Repræsentanterne for Landsorganisationerne for Norge, Sverrig, Finland, Danmark, Tyskland, England og Belgien at erstatte de omfattende og dyre Kongresser med de snævrere *Konferencer,* hvortil kun møder en eller to Repræsentanter for hvert Land.

Saadanne Konferencer er senere afholdte 1902 i Stuttgart, 1903 i Dublin, 1905 i Amsterdam og 1907 i Kristiania.

Den *sjette* Konference afholdtes i Paris d. 30. August d. A. og følgende Dage. Ialt varede Konferencen 3 Dage.

Der var mødt følgende Repræsentanter:

England: *W. A. Appleton* og *Allen Gee;* Frankrig: *L. Jouhaux* og *Yvetot;* Holland: *J. Oudegeest;* Belgien: *J. Bergmans* og *Camille Huysmans;* Danmark: *Carl F. Madsen* og *Carl Gran;* Norge: *Ole O. Lian;* Tyskland: *C. Legien* og *J. Sassenbach;* Østrig: *A. Hueber* og *F. A. Jura;* Ungarn: *S. Jaszai;* Kroatien: *W. Bukseg;* Sveits: *August Huggler;* Italien: *Rinaldo Rigola* og *J. Quaglino;* Spanien: *Vicenta Barrio* og *Hermando Rodigues;* Rumænien: *Racovsky;* Bulgarien: *Loukoff* og fra Nordamerika: *Samuel Gompers.*

Ved Konferencens Begyndelse voterede man om, hvorvidt Repræsentanter for *Bulgariens* og *Rumæniens* Centralorganisationer kunde deltage, og vedtog, at de kun kunde deltage som Gæster og uden Stemmeret, ganske som Repræsentanten fra *Nord-Amerika.*

I *Bulgarien* findes to Centralisationer, af hvilke den ene. *der tilhører* Sekretariatet, *ikke* havde sendt Repræsentant. Den mødte Repræsentant for den udenforstaaende Centralisation erklærede, at den Centralisation, som han repræsenterede, *ikke* ønskede at slutte sig til Sekretariatet, men blot at deltage i Konferencen. Han erklærer sin Centralisation for at være den største af de to bulgariske, og opfordres af Konferencen til at virke for, at der kun bliver én Centralisation i Bulgarien.

Repræsentanten fra *Rumænien,* der er bosiddende i Paris, møder i Centralisationens Navn og ønsker denne optaget. Fagforeningerne i Rumænien er socialistiske og tæller nu

8,500 Medlemmer. Medlemsantallet er i de sidste to Aar gaaet noget tilbage; man har allerede ført en Mængde Strejker og har reddet sig ud af 15 Lockout'er. Konferencen beslutter, at de gældende Regler om skriftlig Optagelses-Begæring ogsaa skal følges i dette Tilfælde, og udsætter Optagelsen til en saadan foreligger.

Den Organisation, som *Sam. Gompers*, N.-Amerika, staar i Spidsen for, er »American federation of Labor«, hvis Medlemsantal er noget over 2 Millioner. Denne store Fag-Centralisation er politisk set nevtral. Ved Siden af den virker det socialistisk farvede, men mindre omfattende, »Industrial Workers of The World«. Ingen af disse tilhører endnu det internationale faglige Sekretariat, og sidstnævnte deltager ikke i Konferencen.

Man gik over til at behandle *Dagsordenen*, der var saalydende:

1. Den internationale Sekretærs Beretning.
2. Behandling af Forslag vedrørende det internationale faglige Sekretariat.
3. Afholdelse af en international Arbejder-Kongres.
4. Legitimationskort-Tvangen for udenlandske Arbejdere i Preussen.
5. Skruebrækker-Import.
6. Arbejdstidens Forkortelse og de ved Lov fastsatte Regler for Hjemmearbejde.

Det overdroges *Jouhaux* og *Yvetot* fra Paris at være Konferencens Præsidenter; *Sassenbach*, Berlin, valgtes til Sekretær, og skal føre den avtentiske Protokol. — Man vedtog straks at gruppere sig, saa at man kunde nøjes med at føre Forhandlingerne i det franske og tyske Sprog, men det viste sig senere nødvendigt ogsaa at benytte det engelske Sprog, som sædvanligt.

Jouhaux takkede for det ærefulde Hverv og udtalte Haabet om, at Konferencen maatte styrke Arbejdernes Organisationer. Over Kapitalismens Internationale bør vi sætte Arbejdernes Internationale.

Yvetot foreslog, at man udelukkede Offenligheden fra at overvære Konferencen og at man nøjedes med at offenliggøre de trufne Beslutninger. Det vilde fremme Forhandlingerne. Desuden var man saa fri for at faa bevidst eller ubevidst misvisende Referater. Og selv den socialistiske Presse i Frankrig var indbyrdes uenig og kunde forudsættes at give tendentiøse Referater.

Ved Afstemningen vedtoges det at lade Offenligheden overvære Forhandlingerne i saa stor Udstrækning, som Lokaleforholdene tillader det.

Inden man gik over til at behandle Dagsordenen, omtalte *Legien* paa Sekretariatets Vegne *Storstrejken i Sverig* og Forholdene i Spanien. Man vedtog med Akklamation følgende

Resolution.

»De i Paris til den 6. internationale Konference forsamlede Repræsentanter for faglige Lands-Centralisationer i England, Frankrig, Holland, Belgien, Danmark, Norge, Tyskland, Østrig, Ungarn, Kroatien, Bulgarien, Svejts, Italien, Spanien og Nordamerika udtaler deres levende Sympati for de svenske Arbejderes beundringsværdige Kamp mod de forenede Arbejdskøbere og tilsiger dem paa enhver Maade moralsk og materiel Støtte.

Samtidig udtaler Konferencen sin Sympati med de modige spanske Kammerater, der gennem Generalstrejken har modsat sig Regeringens Mobiliserings-Ordre.

Konferencen udtaler Haabet om, at det snart maa lykkes Arbejderne ved deres Indflydelse og med Anvendelse af alle til Raadighed staaende Midler at forhindre Krig.«

Dagsordenens Punkt 1.

Den internationale faglige Sekretær, *C. Legien*, Berlin, aflagde Beretning for Tiden siden den sidste Konference (Kristiania 1907). Naar Konference afholdtes i Aar, i Stedet for, som oprindelig besluttet, næste Aar, skyldtes det den Omstændighed, at den nordamerikanske »American Federation of Labour« havde ønsket at deltage allerede i den forrige Kon-

ference, men ved en Misforstaaelse ikke naaede at udføre sit Forsæt; man havde derfor fra alle Sider fundet det formaalstjenligt at bringe Konferencen i Stand i Aar.

Der var saaledes givet Lejlighed for den store *nordamerikanske* Fagorganisation til at lade sig repræsentere ved denne Konference. Til det internationale Sekretariat hører f. T. Centralisationerne i *England, Frankrig, Holland, Belgien, Danmark, Sverrig, Norge, Finland, Tyskland, Østrig, Ungarn, Kroatien, Serbien, Bulgarien, Svejts, Italien og Spanien.*

Fagcentralisationerne i *Bosnien* og *Herzegowina* havde anmodet om Optagelse i Sekretariatet, og herom skulde Konferencen beslutte. Forbindelsen med Fagforeningerne i *Australien* og *Argentina* vedligeholdtes ved Korrespondance og med *Rusland* gennem personlige Meddelelser, der for Tiden af forskellige Grunde var den eneste anvendelige Form.

Det *Antal Medlemmer*, som de Landscentralisationerne tilsluttede Organisationer havde ydet Bidrag for, var i Beretnings-Tiden steget, endskønt den i alle Lande hærgende Krise holdt Fagforeningernes Medlemsantal nede. Det samlede Medlemsantal, *som der er betalt Kontingent for*, udgjorde sidst forløbne Aar (1908—1909) *3,886,731*. I Fjor var Medlemsantallet 3,837,432 og i Forfjor 2,867,850.

Den internationale Beretning over Fagforeningsbevægelsen var for Aaret 1907 udarbejdet som for de tidligere Aar. Angaaende Oplag og Fordeling henviste han til den foreliggende trykte Opgørelse.

I Henhold til Bestemmelsen om gensidig Hjælp i Strejketilfælde sendte Sekretæren i 1908 Anmodning ud om Støtte til de udelukkede finske Metalarbejdere. Den forholdsvis største Hjælp var sendt fra Danmark. Sekretæren havde ligeledes udsendt Anmodning om Hjælp til Storstrejken i Sverig.

Sekretærens Korrespondance havde for Beretningstiden været større end tidligere. Der var ialt afsendt 534 Postsager.

Diskussionen om Beretningen blev lang, og navnlig *Hueber*, Østrig, angreb skarpt *Sam. Gompers* for dennes vage Udtalelser om Arbejdernes Kamp som Klassekamp.

Samuel Gompers' Tale, der varede i mere end en Time, var en Forherligelse af de amerikanske Fagforeninger, givet i en Fremstilling af deres Størrelse (ca. 2 Mill. Medlemmer tæller den Centralisation, som Sam. G. er Formand for). Men iøvrigt var S. G.s Tale ganske blottet for Principer og sluttede med Løfte om hjemme at arbejde for Tilslutning til det internationale faglige Sekretariat.

Legien, Tyskland mente, at Konferencen burde give Sam. Gompers Lejlighed til hjemme at udrette det mest mulige for Tilslutning til Sekretariatet. Det var navnlig Gompers Stilling, der gav Anledning til Diskussionen, og denne sluttede med enstemmig Godkendelse af Beretningen.

Paa Anbefaling af de østrigske Repræsentanter vedtoges det at optage Centralisationen for *Bosnien-Herzegowina* som selvstændig Organisation under Sekretariatet.

Kontingentet fra den *franske* Centralisation var trods Medlemsantallets og Kontingentets Stigning indbetalt hvert Aar med samme Beløb. De franske Repræsentanter beklagede det spændte Forhold, der i nogle Aar havde bestaaet mellem Sekretariatet og den franske Centralisation, og som havde bevirket, at denne i et Par Aar havde undladt at betale Bidrag. Nu havde man betalt for et Par Aar paa en Gang efter en gammel Medlemsopgørelse; men det manglende skulde blive efterbetalt efter Udregningen af Sekretariatet. Medlemsantallet i Frankrig var nu 380,000.

Legien havde ikke vidst noget om det »spændte« Forhold. Sekretariatet har sendt den franske Centralisation samme Beretninger og Cirkulærer, som de øvrige Lande; men han havde derimod aldrig modtaget Svar eller Rapport fra Frankrig. — Slog fast, at Sekretariatet havde gjort sin

Pligt og haabede, at den franske Centralisation vilde gøre sin.

Den franske Centralisations Misstemning overfor det internationale Sekretariat var opstaaet ved, at tidligere Konferencer havde besluttet *kun* at behandle *faglige* Spørgsmaal, og havde nægtet at behandle videre de af den franske Centralisation stadig i Forgrunden skudte to Spørgsmaal: »Militarismen« og »Generalstrejken«.

I Tilslutning af Behandlingen af Virksomheden, havde den *norske* Landsorganisation stillet følgende Forslag:

»Som Grundlag for Landsorganisationernes aarlige Beretninger til det internationale Sekretariat, skal der udarbejdes saadanne Bestemmelser og Betegnelser, der gør det muligt at tilvejebringe alle Tal og Oplysninger under ensartede Forudsætninger.«

Den *tyske* Landsorganisation havde foreslaaet følgende:

»Konferencen beslutter at søge den fra Landsorganisationerne indkaldte Strejke-Statistik tilvejebragt paa ensartet Maade, og, saafremt saadan Statistik optages af Statsmyndighederne, da at virke hen til, at disse søger tilvejebragt et ensartet Grundlag for Tallenes Tilvejebringelse og Behandling«.

Fra Norge motiveredes Forslaget med, at man, hvis Statistiken skulde have Betydning, maatte undgaa de misvisende Sammenligninger, som man nu var henvist til, og pegede i saa Henseende paa Tallene over organisations-fähige Arbejdere i Danmark, Norge og Sverig. Antallet for Sverig var aabenbart altfor lavt. Misvisning fremkom bl. a. ved, at der ikke var ensartet Opfattelse af, hvem der var Lønarbejdere og hvem ikke (Hjemmearbejdere, »selvstændige« Haandværkere uden Medhjælp osv. gjorde Grænserne flydende). At der var Interesse for Statistik og Forstaaelse af dens Betydning viste sig bl. a i Skandinavien derved, at man for egen Regning lod den internationale Beretning oversætte og trykke i mange Tusinde Eksemplarer.

Man vedtog enstemmig begge Forslag.

Den *tyske* Landscentralisation foreslog følgende:

»Det bør overfor Konferencen fastslaas, hvilke Skridt de enkelte Landsorganisationer har gjort for at bringe ud i Livet den paa den sidste internationale Konference i Kristiania 1907 enstemmigt fattede Beslutning, der lyder saaledes:

Konferencen er af den Mening, at Medlemmer af saadanne Forbund, som har sluttet sig til deres Lands faglige Central, maa, naar de rejser til et andet Land, og der foreligger Afmeldelsesbevis fra den Organisation, de forlader, optages som Medlemmer i den derværende Organisation i deres Fag.

Forsaavidt der ikke bestaar andre Bestemmelser mellem de enkelte Fagorganisationer, gælder følgende Betingelser for Overtræden:

a) Det Indskud, der er betalt til den Organisation, som Medlemmet kommer fra, bliver regnet ham tilgode. Skulde Indskuddet i den nye Organisation være højere end i den gamle Organisation, kan Forskellen forlanges af den nye Organisation.

b) Med Hensyn til Krav paa Understøttelse og andre Fordele bliver de Bidrag, som er betalt i den forrige Organisation, fraregnet, dog efter den Maalestok, at der i intet Tilfælde beregnes længere Medlemsskab, end der faktisk er.

De tilstedeværende Repræsentanter forpligter sig til at forelægge disse Overgangsbetingelser for det næste Møde i deres Lands kompetente Forsamling, og anbefale disse til Vedtagelse.

Forespørgslen var mødtet paa England, hvorfra der forelaa nogle Eksempler paa, at Beslutningen ikke praktiseredes.

Englands Repræsentanter gjorde Rede for, at de engelske Fagforeningers Medlemmer betalte et meget højt Kontingent, for hvilket der ydedes Syge- og Begravelseshjælp, Ar-

bejdsløshedsunderstøttelse, Livs- og Ulykkesforsikring m. m. — De engelske Fagforeninger skulde selv hver for sig afgøre, om de vilde tiltræde Beslutningen, da Centralisationen ikke havde Bemyndigelse til at træffe Afgørelse for de enkelte Organisationer om saadanne Sager. Men de øvrige Lande skulde blot være lidt taalmodige, saa vilde det hele ordnes. Centralisationen havde gjort et stort Arbejde for at rydde alle Betænkeligheder til Side. Enkelte Organisationer havde tiltraadt Beslutningen.

Frankrigs Repræsentanter beklagede sig over, at udenlandske Arbejdere, naar de kom til Frankrig, unddrog sig Fagforeningerne og dannede særlige Klubber. Det bør naturligvis være en Æressag for organiserede Arbejdere at melde sig til i Fagforeningerne, hvor de end rejser hen.

Danmarks Repræsentanter oplyste at Beslutningen enstemmigt var tiltraadt af De samvirkende Fagforbund i Danmark — lignende Erklæringer forelaa fra de øvrige Landes Repræsentanter — og Konferencen tog til Efterretning de engelske Repræsentanters Løfte om, at de hjemme vilde arbejde for Beslutningens Tiltrædelse.

Repræsentanten for »American federation of Labor«, *Samuel Gompers*, holdt en lang Tale, hvori han pegede paa, hvad de nordamerikanske Fagforeninger havde naaet. De amerikanske Fagforeninger stod paa det Standpunkt, at hvert Lands Centralisation selv maatte bestemme sin faglige Taktik, ganske som det forøvrigt var hævdet iforvejen af Sekretariatets Leder, Legien. Anderledes kunde det heller ikke være, alene paa Grund af Landenes Udstrækning. Og det ene Lands Organisation kunde heller ikke være tjent med at være underkastet Beslutninger, fattede i et andet Land af Kammerater, der ikke paa nært Hold kender de betræffende Forhold. Lovede hjemme, at virke for Tilslutning til det internationale Sekretariat.

Hueber, Østrig, angreb Gompers vage Erklæring og sagde, at hans Løfte i Virkeligheden var et »Nej« til Konferencen. Gompers er ved sin Stilling i Overensstemmelse med hele den amerikanske Arbejds*køber*-Klasse og hans Nærværelse her paa socialdemokratiske Arbejderes Konference *kunde* have været en Begivenhed — nu er den intet. Det var sørgeligt, at Konferencens Tid var lagt efter Gompers Nærværelse. Hans Pral af de amerikanske Fagforeningers Værk kan spares her, hvor vi bygger paa egen Erfaring, der er mere værd. Forstod ikke at Legien havde ladet sig bestikke af Gompers Talemaader.

Efter Udtalelser fra flere Repræsentanter erklærer *Gompers:* »Jeg er forvisset om, at »American federation of Labor« vil indtræde i Sekretariatet, men det er jo ikke mig, der bestemmer det; jeg vil anbefale det hjemme«.

Legien fandt det ganske naturligt, at Gompers ikke kunde afgive endelig Indmeldelse i Dag. Der er jo ingen af os, der kan handle uden Fuldmagt fra den Organisation, som vi repræsenterer. Jeg anser Gompers Erklæring for ganske tilfredsstillende og glæder mig over at han er kommen tilstede, og stoler paa, at han vil holde sit Ord til os. Han er tilstede her som Gæst, og vi bør behandle ham som saadan.

Hueber, Østrig, mente, at Gompers for længe siden kunde have afgivet Erklæring som foreliggende. Maaske var den amertkanske Centralisation saa »udemokratisk«, som Gompers Forbehold tydede paa. Men Gompers havde jo haft 4 Aar til at skaffe sig Fuldmagt i. Gratulerede de amerikanske Arbejdere til at have en saa »beslutsom« og »foretagsom« Leder.

Efter at flere Talere havde udtrykt deres Misfornøjelse med Gompers Erklæring tog man den til Efterretning i Forventning om, at han under Dagsordenens Punkt 2 vilde fremkomme med tydeligere Tilkendegivelse af sin Organisations Stilling overfor de øvrige Fag-Centralisationer.

Dagsordenens Punkt 2.

Oudegeest, Holland, anbefalede et Forslag om at der for det internationale Sekretariat ansattes en fuldtlønnet Sekretær, der ene skulde hellige sig Arbejdet for de internationale Interesser og bl. a. redigere et Fællesblad.

Efter nogen Diskussion vedtog man kun at antage lønnet Medhjælp til Sekretæren, samt at nøjes med Udsendelse af Rundskrivelser om vigtige Begivenheder.

Fra *Danmark* forelaa et saalydende Forslag:

Alle Cirkulærer og vigtige Meddelelser, som udgaar fra en Centralisationens Hovedledelse i et Land vedrørende større Konflikter skal ogsaa straks og direkte oversendes til de øvrige Landes Centralisationer.

Opstaar der i et Land Konflikter af en saa alvorlig og omfattende Beskaffenhed, at det paakræver de øvrige Centralisationers Interesse, bør disse paa Opfordring af det internationale faglige Sekretariat, saa vidt muligt sende en Repræsentant til en Konference, for i Fællesskab at overveje hvilke Foranstaltninger, der bør træffes.

Forslaget motiveredes ved, at det var nødvendigt at sætte det bedst mulige og hurtigst virkende Apparat i Bevægelse under de store, faglige Kampe, væsentlig for at skaffe økonomisk Hjælp. Pegede paa Situationen i Sverrig.

Legien erindrede om, at selve Kampens Optagelse maatte besluttes af det betræffende Lands Centralorganisation. Hvad der derimod kunde konfereres mundtlig om, var den bedst mulige og hurtigste Maade at skaffe fornøden Hjælp paa. Saa laa det efter Brevveksling i Sekretærens Haand, hvis det skønnedes nødvendigt, at indkalde til Konfererence.

Første Del af Forslaget vedtoges enstemmigt og grundet paa Sekretærens Erklæring toges Forslagets anden Del tilbage.

Der modtoges en telegrafisk Hilsen fra Landsorganisationen i Serbien.

Dagsordenens Punkt 3.

Den *nordamerikanske* Føderation havde forelagt følgende:

Den internationale Konference anbefaler Centralisationerne i alle Lande at studere Spørgsmaalet om Oprettelsen af en »*Internationale Arbejder-Føderation*« hvorved dog hver enkelt Landsorganisations Selvstændighed garanteres bevaret. Føderationens Formaal skal være at beskytte alle Landes Lønarbejderes Ret og at fremme deres Fordringer, samt at tilvejebringe international Broderskab og Solidaritet.

Som bebudet motiverede *Samuel Gompers* Sagen, og hans Tale var imødeset med stor Spænding. Man blev dog, hvad Talens Indhold angaar stærkt skuffet. Den indeholdt nemlig næsten intet af Betydning.

Han forklarede, at Forslaget var et Udvalgs, som hans Organisation havde nedsat. Vi ønsker kun at faa Spørgsmaalet rejst her, for at det kan bringes videre. Der kan jo intet vedtages her desangaaende.

Vore Folk i Amerika spørger saa ofte om, hvad det internationale Sekretariat er, og de mener, at en Føderation vil blive en fastere og enklere Form for den internationale Sammenslutning, end Sekretariatet er. I Amerika er Fagforeningerne ikke hverken socialistiske eller socialdemokratiske, de er kun »faglige« og saaledes mener vi, at »Føderationen« skal være. Teorier og Politik skal man lade ligge, for at beskæftige sig alene med praktisk Arbejde. (Gompers anser ikke Politik for at være praktisk Gerning.) Fraserne skulde man lade ligge. Her i Frankrig har man ikke »Arbejder«-bevægelse af Betydning. Det er nærmest en Mellemklassebevægelse. Hvad vi skal gøre er at gennemføre Arbejderskyttelse — hertil erindrede Gompers ikke, at Politik kunde anvendes — og studere Arbejderforholdene grundigt. I Amerika har vi opnaaet mere, end der er opnaaet i andre Lande paa Arbejderbeskyttelsens Omraade. Tænk over dette —

der skal jo intet besluttes derom ved denne Konference.

Jouhaux, Frankrig, foreslog paa den franske Konføderations Vegne, et udarbejdet Forslag til Statuter for en »International Forening af Arbejdere«. De foreslaaede Statuter bestemmer at der hvert andet Aar indkaldes en international faglig Kongres, hvortil alle Organisationer skal have Adgang til at sende Repræsentanter — altsaa en mægtig Kongres, hvis den kom i Stand.

Den internationale Forening skulde være strængt faglig og være begrænset til at drøfte og beslutte om Aktion paa følgende Omraader:

1. Arbejdstidens Forkortelse.
2. Lønspørgsmaal.
3. Ind- og Udvandring.
4. Midler og Veje til Krigens Afskaffelse.

Jouhaux motiverede Forslaget og oplyste, at det havde været forelagt tidligere men forgæves. Spørgsmaalet lever imidlertid fremdeles i de franske Syndikater, og sidst behandledes det paa den franske Landsorganisations Kongres i Marseille, hvor det vedtoges.

Vi ønsker ikke, at Spørgsmaal, der *kun* angaar Arbejderklassen, skal behandles paa en politisk Kongres. Vi har her hørt af Englænderne, at de ikke kan tage Beslutning om gensidig fri Overgang mellem Fagforeningerne, men at det skal besluttes i hver Organisation for sig i England. Et saadan Omsvøb vilde man undgaa, naar alle Organisationer vare repræsenterede paa en stor international faglig Kongres(?).

Selv om mange Fagorganisationer sender Repræsentanter til en socialistisk Kongres, saa er og bliver denne dog *politisk* og ikke faglig. Men vi vil staa strikte paa faglig Grund. Vi vil ikke afskaffe det internationale Sekretariat, blot udvide det.

Og vi forlanger, at de Delegerede lægger deres politiske Overbevisning tilside og kun ser Sagerne i ren faglig Belysning.

Disse Udtalelser er forstaaelige naar man erindrer, dels at der er flere socialdemokratiske »Skoler« i Frankrig, der indbyrdes kriges, og naar man véd, at den franske socialistiske Bevægelse *ikke* er en *Arbejder*-bevægelse i samme Forstand som i de øvrige Lande. Desuden har de franske Arbejdere lidt store Skuffelser i Politik, og dette har ganske naturligt gjort dem skeptiske.

Hueber, Østrig afgav paa en Række Delegeredes Vegne den Erklæring, at man forstod at de franske Fagforeninger havde stillet det foreliggende Forslag; men vi Andre er tilfredse foreløbig med den nuværende Form for international Sammenslutning.

Vi anser desuden baade af økonomiske og andre Grunde en Kongres som den foreslaaaede for en Umulighed.

Vi vilde til ingen Nytte paa en saadan Kongres diskutere Taktik.

De franske Kammerater maa lære Organisations-Kunsten baade paa det faglige og politiske Omraade. Vi andre staar paa det Standpunkt, at Arbejderbevægelsen vilde lemlæstes, hvis vi adskilte den politiske Bevægelse fra den faglige. Den faglige og politiske Organisation er Arbejderbevægelsens Arme; at lade den ene hænge slapt ned, vilde være at give os vore Modstandere i Vold. Vi vil bruge begge Arme for at være sikre paa Sejren i Kampen mod Udbytnings-Systemet,

Legien advarede mod at benytte Tiden til ørkesløs Tale om de Sager, hvorom der for Tiden ikke kunde opnaas Enighed. Vor Konference skal underbygge og samle de faglige Landscentraler og ikke splitte dem i Vrøvl om Taktik. Størsteparten af de faglige Ledere er Socialdemokrater og kan paa de socialistiske Kongresser drøfte Teorier. Franskmændenes Forslag forudsætter den fremskredne Udvikling som de franske Organisationer mangler. Vil de gøre deres Fagforeninger nyttige, saa maa de gøre dem større, udvikle sig i Offervillighed og være med til at bære de fælles Byrder. Naar *det* er sket, har vi uden Formaliteter just saa god en internatio-

nal Sammenslutning, som Franskmændene ønsker.

Oudegeest, Holland, udtrykte sin Glæde over, at Arbejderne i Holland havde forladt den franske Taktik. Den havde holdt Organisationerne nede. Naar vi kæmper for bedre Arbejdsvilkaar, kan vi ikke nøjes med et Sympati-Telegram »Leve Strejken«; vi maa bringe Ofre for at gennemføre vore Krav. I Tilslutning hertil talte Englænderne m. fl.

Yvetot, Frankrig, udtalte sig ivrigt imod den parlamentariske Virksomhed og paastod at, den franske Nation i højere Grad end de øvrige, havde varetaget Arbejdernes Interesser gennem Lovgivning. Otte-Timers-Arbejdsdagen burde gennemføres ved Aktion og ikke ved Lov. Men om disse Hovedspørgsmaal skulde Kongressen diskutere, hvorefter hvert Land skulde tage Stilling til dem.

Politiske Organisationer for Arbejdere var formaalsløse, og Franskmændene paastod, at Arbejderne i Frankrig, hvor de ingen politisk Organisation har, har større Indflydelse paa Regeringen end Arbejderne i de øvrige Lande, hvor man har politisk Organisation. De henviste til, at de enkelte Fags Landsorganisationer afholdt internationale Kongresser, og saa maatte der ogsaa være Brug for en stor international faglig Kongres, der kan diskutere de Spørgsmaal, som er fælles for Fagene. Men en saadan Kongres skal være politisk nevtral.

Legien sluttede Debatten med at gøre opmærksom paa, at Franskmændene byggede deres faglige Fremstød paa en Stemning, der kunde skifte fra Dag til Dag. I de andre Lande vækker vi Arbejdernes Solidaritetsfølelse og Offervillighed, og derpaa funderes Kampen.

Franskmændene tog deres Forslag tilbage, men forbeholdt sig at fremkomme med det ved en senere Lejlighed.

Fra den *svenske* Landsorganisation forelaa en Skrivelse, der beklagede at Sverrig under de forhaandenværende Forhold maatte give Afkald paa, at sende Repræsentation til Konferencen, medens man hjertelig takkede for Sympathien og den ydede Hjælp.

Dagsordenens Punkt 4.

Landsorganisationen i Belgien havde rejst Spørgsmaalet om, hvad der kunde gøres for at afskaffe Ligitimationskortene for Arbejdere, der rejser til Prøjsen.

Legien gjorde rede for, hvad det drejede sig om. Naar Arbejderne fra Danmak, Norge, Sverig, Belgien, Østrig osv., ja, selv fra de andre tyske Forbundstater komme til Prøjsen, skal de, for ikke at resikere Udvisning, have Legitimationskort, der ved Indskrivning betales med 2 og ved Udstedelse med 5 Mark — ialt 7 Mark. Undlader en Arbejder at købe Kortet, udvises han.

Fra alle Sider var man enige om, at det var en Undtagelseslov, som de Rige havde vedtaget alene for Arbejderne. En saadan Tvang udøvet af Overklassen mod Underklassen, er i Strid med Civilisationen, Folkeretten og de gældende Handels-Traktater, og endvidere et Brud paa den Høflighed, der bør lægges for Dagen mellem Nationerne.

Legien havde sørget for at tilvejebringe Ordlyden af den Række Dekreter, der af de paagældende Myndigheder var udstedte angaaende Legitimations-Tvangen. Materialet forelaa trykt i det tyske Sprog.

Man vedtog, at man hver i sit Land vil søge Regeringerne paavirkede til at gøre deres Indflydelse gældende saa kraftigt som muligt overfor den prøjsiske Regering, saa de omtalte Kort afskaffedes. — Italiens Udenrigsminister har lovet at tage sig af Sagen for Italiens vedkommende.

Frankrigs Repræsentanter forbeholdt sig kun at virke ved offentlige Demonstrationer. Man ignorer Politik og vil kun lægge Pres paa Parlamentet, ikke forhandle med det.

Dagsordenens Punkt 5.

Nord-Amerika har til Diskussionen stillet Forslag om, at

det skal fastslaas som et af Fagforeningernes Maal at hindre Udvandring af Arbejdere fra et Land til et andet i Nedgangstider, under Lønkampe, eller naar saadanne forestaar.

Det er en Pligt for Arbejderbevægelsens Organer, under saadanne Forhold, at informere den internationale Sekretær, der lader Meddelelserne gaa videre til de forskellige Lande.

Samuel Gompers motiverede Forslaget, der tilsigtede at afværge Indvandring. De Arbejdere, der emigrerer, gør det for at forbedre deres Kaar, men er i Reglen ved deres Ankomst til det fremmede Land Arbejdskøberne behjælpelige med — maaske ubevidst — at nedtrykke Arbejdslønnen.

At Arbejdskøberne har Fordel af Indvandringen ses bedst deraf, at det er dem, der betaler de Agenter, der lokker Arbejderne til at emigrere. Mener, at Fagforeningerne her har en Opgave at løse, ved at have Haand i Hanke med Emigrationen.

— Da der ikke skal voteres over de udenfor Sekretariatet staaende Organisationers Forslag, toges Gompers Udtalelser til Efterretning.

Fra *England* forelaa følgende Forslag:

Konferencen fordømmer den Handlemaade, der udvises af de Arbejdere, der lader sig hverve af Arbejdsgiverorganisationer til at udføre Skruebrækkertjeneste i Udlandet og derved gribe ind i fremmede Arbejdskampe, hvor de forbryder sig mod Arbejdernes helligste Interesser og fornægter Solidariteten.

Man fordømmer endvidere de Arbejderes Optræden, der, skøndt hyrede som Sømænd, udførte det af Dokarbejderne nedlagte Arbejde.

Konferencen udtaler sin Tilfredshed med det Forsøg, som det engelske Arbejderparti har gjort paa at bringe Principperne i »Foreing Enlistment Act« (Lov om Hvervning til Udlandet) i Anvendelse, naar der hverves Skruebrækkere til Udlandet.

Appleton, England, udtalte sin Beklagelse over, at det var lykkedes at hverve Skruebrækkere i England. Derved havde man sat Plet paa de engelske Arbejdere.

Englands Fagforeninger har søgt at faa det forhindret ved Lov, under Henvisning til, at det under Krige i andre Lande er forbudt at hverve Tropper i England. Arbejdernes Kampe med Arbejdsgiverne bør ses under samme Synsvinkel som Krigene mellem Nationerne.

Han opfordrede til, at man i alle Lande ved Lov søgte at hindre Hvervning af Skruebrækkere.

Huysmanns, Belgien, havde ønsket denne Sag behandlet for lukkede Døre. Resolutionen sagde intet. Var iøvrigt enig med Appleton.

Resolutionen blev enstemmig vedtaget.

Dagsordenens Punkt 6.

Der forelaa til dette Punkt følgende af *Danmark* stillede Forespørgsler:

a) Er Konferencen enig med de danske Fagforeninger i, at netop de forhaandenværende af den privatkapitalistiske Produktion foraarsagede og for Arbejderne særdeles slette Forhold gør det ønskeligt, at der lægges størst mulig Vægt paa, at den daglige Arbejdstid nedsættes? Og i bekræftende Fald:

b) Billiger man, at de danske Fagforeninger gør sig rede til at stille Krav om Arbejdstidens Forkortelse ogsaa med Udsigt til en Stor-Kamp, hvis en saadan nødvendiggøres for at gennemføre en Arbejdstidsforkortelse, og kan der fra de øvrige Landes Fagforeninger forventes økonomisk Støtte hertil?

Spørgsmaalene motiveredes ved, at Arbejdsgiverne, der i Danmark har en ret stærk Organisation, har truffet Beslutning bl. a. om *systematisk* at modsætte sig Arbejdstidens Forkortelse, ligesom Arbejsgiverforeningen i Danmark var usædvanlig villig til at etablere Storkampe paa selv ganske smaa Spørgsmaal. Dette,

at en enkelt Fagforening stillede et ganske rimeligt Krav, gav i Reglen Anledning for den danske Arbejdsgiverforening til at true med en almindelig Arbejdsstandsning, og det vil ikke i Længden kunne undgaas at optage en Storkamp; thi baade Arbejderne og Erhvervslivet som Helhed var træt af de evindelige Trusler. Men naar en saadan Storkamps Optagelse nødvendiggjordes, vilde de danske Fagforeninger have noget at kæmpe for — de vilde ikke slaas om Bagateller. Der var i Danmark stor Stemning for at sætte noget ind paa Kravet om Arbejdstidens Forkortelse, hvis ikke Arbejdsgiverne kunde indse Kravets Berettigelse. Det var jo allerede nu saaledes, at Arbejdstiden i Danmark gennemgaaende er længere end i de fleste andre Lande.

Konferencen erklærede det for en Selvfølge, at man vilde støtte de danske Arbejdere i enhver Kamp, og selvfølgelig ogsaa i en Kamp som omspurgte. Men et formet Løfte i den ønskede Retning vilde det af forskellige Grunde ikke være klogt at give. Man fandt det derimod praktisk at henvise Spørgsmaalet til fortrolig Behandling mellem Danmark og Sekretariatet, for at de danske Arbejderes Taktik ikke ved at fremkomme offentligt skulde fremkalde større eller mere forberedt Modstand end sædvanlig.

Danmarks Repræsentanter erklærede sig tilfredse med Konferencens Stilling og med de Løfter, som de umiddelbart før Sagens Behandling underhaanden havde faaet af Sekretariatet.

Fra *Belgien* forelaa følgende til Drøftelse:

> Ligesom man har lovfæstede Regler for Fabriksarbejde, er det ubetinget nødvendigt at faa fastsat Begrænsning for og Tilsyn med Hjemmearbejde.

Huysmans, Belgien, gjorde opmærksom paa, hvor vanskeligt det var at forbedre Forholdene for Hjemmearbejdere, og pegede paa, at man ved *kun* at give Beskyttelse for Fabriksarbejderne holdt Liv i og skabte Betingelse for udviddet Hjemmearbejde. I Belgien havde man ingen Lov specielt for Tilsyn med Hjemmearbejde, medens saadanne lovfæstede Regler fandtes i Australien, England, Schvejts, samt i Tyskland for Tobaksarbejdere.

Belgiens Landsorganisation mener derfor, at der om hygiejniske Forhold og Lønforhold bør fastsættes Regler af Statsmagten.

Konferencen bør opfordre Belgiens og øvrige Landes Arbejdere til at stille et saadant Forlangende til Regeringerne. I Norge arbejder Halvdelen af Lønarbejderne i Hjemmene.

Belgiens Forslag tiltraadtes.

Jouhaux besværede sig i den franske Landsorganisations Navn over, at Sekretariatet ikke af Rapporterne strøg den Omtale af stedlige Begivenheder, der havde socialistisk Tendens, hvortil *Legien* svarede, at Franskmændene selv ønskede at bevare Ret til at give deres Beretning anarkistisk Farve, og at Sekretariatet ikke havde Ret til at ændre de enkelte Landsorganisationers Rapporter. Men forøvrigt burde Franskmændene ikke beklage sig over, at de fleste Landes Arbejdere er socialistiske i Modsætning til Frankrigs, thi saa blander man jo netop Politik ind i Forhandlingerne.

— Dermed var Dagsordenens Forhandlingsemner udtømte, og man skred til Valg af den internationale Sekretær.

Paa Forslag af *Allen Gee*, England, bevilligede man *Legien*, der ikke oppebærer Løn som Sekretær, et Honorar af 400 Mark for de sidste 2 Aars Arbejde.

Tiltraadtes uden Diskussion.

Gee foreslog ligeledes at genvælge Legien som Sekretær, og han genvalgtes enstemmigt.

— Man vedtog at afholde den næste Konference 1911 i Budapest.

— Den franske Landsorganisation foreslog, at man i Fagforeningerne gennemførte »Esperanto« som Hjælpesprog. — *Sassenbach*, Tyskland, forlangte Tanken afvist, ikke fordi han ikke erkendte Nytten af et Hjælpesprog, men fordi en saadan Tanke

burde være forberedt, hvis den skulde have Udsigt til Gennemførelse. — Spørgsmaalet henvistes til næste Konference.

— Der var fra »De Arbejdsløses Komité i Amerika« kommet en i Paris bosiddende Repræsentant tilstede. Han indbød Konferencen til at sende Delegerede til »*De Arbejdsløses Kongers*«, der afholdes næste Aar i Chicago, og tilbød at betale Deltagernes Rejse og Ophold under Kongressen.

Dirigenten spurgte under megen Munterhed, hvor »de amerikanske Arbejdsløse« kunde tage saa mange Penge fra.

— Endnu behandledes nogle Smaa-Sager, hvorpaa Konferencen sluttede.

Konferencens Afslutning.

Mægtige Demonstrationer imod Militarismen og Krigen.

De franske Fagforeninger havde benyttet den Lejlighed, som de mange udenlandske Arbejder-Repræsentanters Nærværelsd frembød, til at arrangere et stort Demonstrationsmøde imod Militarismen og Krigen som Afslutning paa den internationale Konference.

I »Salle Wagram«, et vældigt Musiklokale i Nærheden af den storslaaede Promenade Champs Elysees, samledes et bølgende Folkehav paa en halv Snes Tusinde Mennesker, der med levende Interesse paahørte en halv Snes Talere fra den hele Verden.

Appleton, England, sagde, at man kan regne ud, hvad de *direkte* Udgifter til Militarismen udgør, men *Følgerne* af dem var uberegnelige, og naar der var Tale om Krig ganske vanvittig svimlende store. Til Skoleundervisning, Kunst og Videnskab giver vi kun *en Femtende-Del* af, hvad Militarismen koster. Og saa er Krigene ganske unyttige — de skaber ikke nye Værdier, tværtimod. Vi erklærer Krig mod Krigen.

Legien, Tyskland, Krigen koster ikke alene mange Penge og ødelægger økonomiske Værdier, men den forraaer Moralen og holder os nede paa Barbariets Standpunkt.

Bourgeoisiet i Frankrig og Tyskland har noget at forsvare, men Proletariatet i de to Lande har intet at forsvare. Og saaledes er det overalt. I Spanien nægtede Arbejderne at gaa i Krig. Lad os følge Eksemplet og vise, at Arbejderne er Kulturens og Civilisationens Venner, Kapitalisterne deres Fjender.

Samuel Gompers, Nord-Amerika, Lad os nægte at gaa i Krig. Vi er trods Grænser og Sprog dog Brødre. Regeringerne maa forstaa, at det er Folkets og Prolitariatets alvorlige Ønske, at Krigene ophører. Afstandene mellem Landene bliver mindre og mindre efterhaanden som Samfærdselsmidlerne udvikles. Derved bliver det os lettere at udbrede Broderskabets Ideer, og det er det bedste Middel mod Krigen.

Wiet, Italien og *Barrio*, Spanien, talte derefter. Da der under den sidstes Tale raabtes fra Anarkister i Salen, svarede han: »Arbejderne har ikke alene Fjender over sig, men ogsaa under sig (Anarkisterne)!«

De øvrige Talers Indhold var i det væsentlige som de foregaaende.

En Udtalelse fra *Jouhaux*, Frankrig om, at de franske Arbejdere var saa meget Patrioter, at de om nødvendigt vilde forhindre Krig ved Hjælp af Generalstrejke, modtoges med flere Minutter langvarigt bragende Bifald.

Kæmpemødet vedtog en Resolution om Militarismens og Krigens Afskaffelse, hvorefter man sang »Internationale«, viftende med Tørklæder og Vifter.

Under hele Mødet rullede Bifaldsbølgerne som en evig Strøm op mod Tribunen, og Salens tætpakkede Tilhørerskare var i levende Bevægelse.

Folkemassen forlod Salen syngende »Arbejdermarschen« langs Boulevarden gennem Espalier af Politi og Soldater, og i den sene Nat, da alt atter var roligt, red de i de omliggende Gaarde posterede beredne Gendarmer ud paa Boulevarden og samledes til Hjemturen.

Prolitaritetets og Folkets Vilje i alle civiliserede Lande er: Militarismens og Krigens Afskaffelse.

Danske Arbejdsgivere om Konferencen.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforenings Ugeblad »Arbejdsgiveren« har den 15. September en stor Artikel om den internationale faglige Konference i Paris. Bladet kalder Konferencen for en Kongres, og siger, at Forhandlingerne som Helhed ingen Interesse har for danske Arbejdsgivere, men at en enkelt Sag, Dagsordenens Punkt 6, viser, at De samvirkende Fagforbund er i Færd med intet mindre end at forberede en

Generalstrejke

til Foraaret for at fremtvinge en Forkortelse af Arbejdstiden, og at vi i den Anledning har faaet Tilsagn om effektiv Støtte. — Dette er naturligvis en lille — lad os sige Omskrivning af de faktiske Forhold. Som det forøvrigt fremgaar af vort og *alle* udenlandske Blades Referater af vore Udtalelser paa Konferencen, har vi henvist til, at den danske Arbejdsgiverforening *systematisk* modsætter sig enhver Arbejdstidsforkortelse, og at selv et ringe Kravs Rejsning i et enkelt Fag kan give vor krigslystne Arbejdsgiverforening Anledning til en *almindelig Udsmidning*. Overfor en saadan har vi villet sikre os omfattende materiel Hjælp. Vor Stilling til Spørgsmaalet »Generalstrejke« er endnu ikke taget. Derimod er det afgjort, at vi har Tilsagn om Hjælp uanset hvilken Art Storkamp, vi tvinges ud i.

»Arbejdsgiveren« citerer udenlandske Blades Omtale af Konferencens Behandling af dette Punkt, en Omtale, der falder ganske sammen med »Socialdemokraten«s Referat, og søger saa at skræmme Arbejdsgiverne fra at yde nogen Hjælp til de Arbejdsløse til Vinter; Bladet siger, at Arbejdernes Hensigt er

»i Vinter at udnytte Arbejdsløshedskasserne saa intenst som muligt og samtidig faa Borgerne udenfor Arbejderklassen til at skæppe i Fagforeningskasserne til Hjælp for de mange, som efterhaanden faar opbrugt deres Arbejdsløshedsunderstøttelse.

Derimod skal Kampen rejses til Foraaret, naar der atter viser sig Udsigt til Arbejde.«

Og saa siger Bladet videre:

»Thi at Kravet om Arbejdstidens Forkortelse ikke kan gennemføres uden *Kamp*, maa De samvirkende Fagforbund jo være klar over. Arbejdstidens Forkortelse er et Skridt henimod en Lønforhøjelse, den er i Virkeligheden kun en maskeret Lønforhøjelse og Fordyrelse af Produktionen. Men hertil opmuntrer Tiden sandelig ikke. De nærmest foregaaende Aar har været Arbejdsgiverne kostbare Aar, og det er meget store Indrømmelser, som Arbejderne under Henvisning til de i Virkeligheden kun rent forbigaaende gode Konjunkturer har plukket Arbejdsgiverne for. Det er simpelthen umuligt at blive ved ad denne Bane, uden at alt slaas i Stykker. Der maa en Standsning i den evige Bevægelse opad og det uden Hensyn til, om Tiderne et givet Øjeblik synes daarlige eller gode.«

Vi maa bedrøve Bladet med, *at det netop er Arbejdsgiverforeningens krigslystne og bombastiske Optræden, hver Gang de danske Arbejdere stiller rimelige Krav, der har udvirket, at en eventuel Storkamp mellem Arbejdere og Arbejdsgivere i Danmark vil rejse alle Landes Arbejdere til Hjælp for de danske Arbejdere.*

»Arbejdsgiveren« fortsætter med at sige:

»Arbejdernes Krav om Forkortelsen kan derfor kun resultere i en stor Kamp. Men maaske er det ogsaa netop Kampen, som De samvirkende Fagforbund brænder efter. De kan ikke lade Svenskerne have Privilegium paa at lave Storstrejker, men vil ogsaa selv have Æren af en Gang at vende det hele Samfund paa Kant. Og desuden, selv om Kampens principale Formaal, Arbejdstidsforkortelsen, ikke naas, kan det jo være, at De samvirkende Fagforbund og Arbejderne ved Siden af kæmper for helt andre

Ting. Det kniber jo for d'Herrer Arbejderledere at faa Gang i den kooperative Bevægelse og Brugsforeningsbevægelsen. Maaske d'Herrer ræsonnerer som saa, at det netop er Storstrejken, som de behøver for at faa rigtigt Gang i denne Bevægelse.«

Tænk, hvilken Udspekulerthed; vi skulde pro forma etablere Kamp om en Arbejdstidsforkortelse for at skaffe Plads for kooperative Foretagender!!

— Dér kunde Arbejdsgiverforeningen rigtignok lave os en slem Streg i Regningen ved at give os — Arbejdstidsforkortelsen!

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Otto Mønsted, Aarhus. Arbejdsgiverforeningen beretted i Skrivelse af 23. August om en Uoverensstemmelse angaaende Betaling for Rensning af en Vandrørskedel hos Otto Mønsted. Arbejdsmændenes Forbund har med Firmaet en Overenskomst, hvori der for Kedelrensning er fastsat et Tillæg af 33½ % pr. Hverdags-Time, 40 % pr. Søndags-Time til Kl. 2 Eftermiddag, og 67 % pr. Søndags-Eftermiddags- og Nat-Time; desuden for hver Rensning et Tillæg af 1 Kr. pr. Mand.

Efter Overenskomstens Ikrafttræden har Firmaet installeret Vandrørskedlen, hvis Rensning ikke foregaar som almindelig Kedelsrensning, idet Kedlen er delt i en Overkedel, som renses indvendig paa almindelig Maade, og en Rørkedel, der renses udefra. For Rensning af Overkedelen har Firmaet betalt efter Overenskomsten, medens det for Rørene kun vil betale den almindelige Timeløn. Arbejderne forlanger Tillæg for hele Rensningen, og dette anser Firmaet som et Forsøg paa at udvide Begrebet Kedelrensning.

Der har uden Resultat været prøvet Forligsmægling; i Henhold til § 2 skal Sagen indankes for Hovedorganisationerne. Arbejdsgiverforeningen foreslaar sluttelig Sagens Afgørelse ved Voldgift.

Dansk Arbejdsmandsforbund, som fik Sagen til Erklæring, stillede sig velvillig til Tanken om voldgiftsretlig Afgørelse. En saadan er nu truffen med det Resultat, at hidtidige Priser bibeholdes for alt det hidtidige Arbejde og for Rensning af Overkedlen, men at Rensning af Rørene betales med et Tillæg af 15 % til Timelønnen for Hverdags-Timer.

Brolæggerne i Aalborg. Brolæggerforbundet har i Skrivelser af 19. og 24. August anmodet om Sanktion til at opsige den for Aalborg med Entreprenørforeningen gældende Overenskomst, bl. a. for at faa Timelønnen hævet fra 44 Øre til 50 Øre. Det drejer sig om ca. 14 Medlemmer og Entreprenørforeningen tilhører ikke Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Forretningsudvalget har givet Sanktionen med det sædvanlige Forbehold.

Murerne i Aarhus. I en Skrivelse af 23. August beretter Arbejdsgiverforeningen om en lille Arbejdsstandsning paa Borgerskolen i Aarhus, hos Murermestrene Christiansen & Leth.

Ved Facadearbejdet var beskæftiget 11 Svende og den ene Mester. Da Arbejdet nærmede sig sin Afslutning fandt Mestrene paa at afskedige de 7 Svende. Det vilde ingen af Svendene finde sig i, da Arbejdet var var Akkord, og da de ikke i Fællesskab kunde faa Lov til at gøre Fællesakkorden færdig, foretrak de alle at ophøre med Arbejdet.

Et Møde mellem Fagforeningens og Mesterforeningens Bestyrelser gav intet Resultat, idet Svendenes Repræsentanter hævdede Svendenes Ret til i Fællesskab at gøre Arbejdet færdigt, medens Mestrene hævdede, at der ikke kunde beskæftiges saa mange Svende ved Resten af Arbejdet og iøvrigt bestred Svendenes Ret til at standse. Begge Parter paaberaabte sig September-Forligets Punkt 4.

Arbejdsgiverforeningen foreslog Sagen behandlet af Hovedorganisationerne.

Fællesmøde mellem Repræsentanter for disse og for Parterne fandt

Sted d. 30. August, og her enedes man om følgende:

»Hovedorganisationerne udtaler, at de forbeholder sig deres Stilling til Spørgsmaalet om Forstaaelsen af September-Forligets Punkt 4 og henviser iøvrigt Stridsspørgsmaalet til fornyet Forhandling mellem Organisationerne.«

Murerne i Provinserne. Murerforbundet meddeler os i Redegørelser, daterede d. 20. og 26. August, at Centralforeningerne af Murermestre i Jylland og Østifterne har opsagt til Ophør 1. Februar 1910 den for Provinserne gældende almindelige Overenskomst, der navnlig omhandler Regler for det staaende Forhandlingsudvalg — det saakaldte Fællesudvalg — samt Timelønningerne. — Lignende Opsigelse fra Mestrenes Side har fundet Sted i Tømrerfaget og overfor Murarbejdsmændene.

Murerforbundet ønsker som Modvægt mod Murermesternes Opsigelse og fordi det iøvrigt er nødvendigt at opsige andre bestaaende Overenskomster (Priskuranter m. m.) i følgende Byer: Brønderslev, Faaborg, Fredericia, Hjørring, Haslev, Horsens, Holstebro, Kallundborg, Kerteminde, Korsør, Nakskov, Nykøbing F., Odense, Randers, Ribe, Ringkøbing, Varde, Vejle og Vejen. Forbundet ønsker at forlange Timelønninger paa 42—44—46 Øre forhøjede til 45—48—50 Øre samt enkelte Forbedringer i Akkordpriserne; i de fleste Byer tillige at gøre Akkordpriserne bindende. I 4 af de nævnte Byer tilhører Mestrene ikke Centralforeningen, men har opsagt lokalt. Samtlige nævnte Afdelinger tæller ca. 1250 Medlemmer.

Forretningsudvalget har under de foreliggende Omstændigheder fundet det forsvarligt at give Forbundet den ønskede Sanktion, men forbeholder sig, hvis Spørgsmaal om Strejke kommer til at foreligge, til den Tid at tage Stilling hertil.

Dansk Slagteriarbejderforbund anmoder i Skrivelse af 19. August om Sanktion til at opsige den med Andels-Svineslagteriet i Svendborg indgaaede Overenskomst til Ophør 31. Decbr. d. A. og til at fremsætte Krav om forbedrede Arbejdsvilkaar. Slagteriet beskæftiger 23 Arbejdere, og Minimallønen er 17 Kroner ugentlig. Kun 3 Mand har mere end Minimallønnen, nemlig henh. 20, 21 og 22 Kr. ugl.

Forretningsudvalget har givet Forbundet den ønskede Sanktion, men med det sædvanlige Forbehold.

Stukkatørfagets Overenskomst. Stukkatørernes Fagforening er med Fagets Arbejdsgiverorganisation enedes om en ny Overenskomst med Priskurant. Arbejdsgiverforeningen har imidlertid forlangt tilført Overenskomsten en Slutningsbestemmelse, som enhver Modtager af Overenskomsten skal underskrive, og som gaar ud paa, at Modtageren under Bødestraf er forpligtet til ikke at forevise Overenskomst og Priskurant for noget levende Væsen, ligesom han er samme Bødestraf underkastet, hvis han ved Udtrædelse af Foreningen undlader at aflevere Overenskomsten til denne.

En saadan Bestemmelse ønskede Fagforeningen ikke at tiltræde og anmodede de De samvirkende Fagforbund om Bistand til at denne Bestemmelse udelades.

Ved en med Bistand af Hovedorganisationerne den 28. August ført Forhandling mellem Parterne, indgik Stukkatørfagets Arbejdsgivere paa at frafalde Betingelsen om Bødestraf, medens Parterne iøvrigt enedes om, at det skal være en Æressag ikke at lade nogen udenfor de to Organisationer komme i Besiddelse af den Overenskomst og Priskurant, som hver især har i sit Værge.

Kongresser.

Den finske Landsorganisations Kongres afholdes d. 30. September og følgende Dage i Helsingfors. Den har sendt De samvirkende Fagforbund en indtrængende Anmodning om at sende en Repræsentant og Forretningsudvalget har vedtaget at sende Formanden *Carl F. Madsen.*

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 13-14 ❁ KØBENHAVN DEN 2. OKTOBER 1909 ❁ 6. AARGANG

Arbejdsløsheden og Arbejdsløshedskasserne.

Foredrag af *P. Hvidtfeldt*, ved De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 24. April 1909.

Arbejdsløsheden i sin nuværende Skikkelse og Udstrækning er Frugten af Frikonkurrencesamfundet, som det har udviklet sig i det sidste Aarhundrede.

Under den haandværksmæssigt drevne Produktionsmaade i Lavstiden indtil Midten af det forrige Aarhundrede, var Arbejdsløsheden forsvindende; men da Industrien trængte ind i Haandværket og for en Del afløste dette, kom derved Arbejdsløsheden i stedse forøget Omfang.

Som Middel herimod rejste sig Kravet om fri Nærings Indførelse. Man fik denne, men man afskaffede ikke Arbejdsløsheden, tvertimod, thi Overgang fra bunden til fri Næring aabnede alle Sluser for det vilde, hensynsløse Jag efter Profit. Der produceredes uden Hensyn til Behovet. Følgen blev Overproduktion, Kriser og Arbejdsløshed, som vi har set vende tilbage med visse Mellemrum. Frikonkurrencen mellem Arbejderne indbyrdes, medførte et Kapløb om at undersælge hinanden, at levere sin Vare, Arbejdskraften, til billigste Pris, hellere end at være uden Arbejde.

Som Modvægt herimod fremsattes Kravet om en planmæssig dreven Produktion, hvor det arbejdende Folk bliver Herre over Produktionsmidlerne. Socialismen vokser frem som Modvægt mod Kapitalismen. Først som en svag Spire, men Spiren skyder nye Skud vidt omkring i Landet og Landene. Man lærer Organisationstanken og at benytte denne som Middel til at modvirke planløs Produktion, Arbejdsløshed og lav Løn.

De enkelte Organisationer søger og finder hinanden til fælles Samvirke. De bliver til Forbund, thi man erkender, at en lokal Virksomhed intet virksomt formaar at udrette. Hurtig kommer man ogsaa til Erkendelse af, at det ene Fags Bevægelser influrerer i høj Grad paa det andet, hvorfor der ogsaa maa Plan i Fagenes Bevægelser. Mellem de enkelte Forbund maa der samvirkes, og Forbundenes Forbund sluttes saavel faglig som politisk.

Gennem Arbejdernes Centralisation er det gennem Tiderne lykkedes at skabe en Modvægt mod Kapitalens Koncentration og mildne dens Følger. I stedse stigende og tilsvarende Grad, som Arbejderne ved Stemmesedlens Brug er trængt ind i de kommunale og lovgivende Forsamlinger, er det lykkedes at fremskaffe en Række sociale Love, som alle tager Sigte paa at mildne Følgerne af det nuværende System.

Aarsagen til Arbejdsløsheden er af forskellig Art. I Beklædningsindustrien, Bygningsindustrien og Arbejder, som afhænger af Aarstiden, indtræder Arbejdsløsheden til visse, bestemte Tider. For saadanne Sæsonarbejdere kan

en noget højere Løn i Sæsontiden raade Bod paa den arbejdsløse Periode, hvilket ogsaa tildels kan gælde i et Forhold, hvor en af de humane Love, som skal beskytte Arbejderne, nemlig Loven om et Fridøgn for Bagerne, har fremkaldt det Forhold, at en Del Bagere kun arbejder i Fridøgnene og er ledige den overvejende Del af Aarets Dage.

Pludselige Forandringer af Virksomhedens Driftsmaade og Indførelsen af arbejdsbesparende Maskiner er en hyppig Aarsag til Arbejdsløsheden. Ogsaa Mangel af centraliserede Arbejdsanvisningskontorer kan bevirke, at der ophober sig ledig Arbejdskraft enkelte Steder, medens der andre Steder er Mangel paa Arbejdskraft.

Arbejdsløsheden lader sig ogsaa fremkalde af Arbejderne selv, men naturligvis kun ubevidst, dette lader sig praktisere f. Eks. naar Arbejderne i et Fag, hvor der hersker stor Arbejdsløshed, mener at indskrænke Arbejdsløsheden ved at indføre et bestemt Lønsystem ved Regulering af den enkelte Arbejders Produktion. Under Forhandlingerne om den ny Priskurant i Skotøjsindustrien, fremsattes fra Fabrikanterne bl. a. en saadan Sigtelse mod Skotøjsarbejderne, men som benægtedes af Svendene. Mestrene paastod, at Maskinerne ikke blev fuldt udnyttede, hvorfor Produktionsomkostningerne her var uforholdsmæssig høje, hvorved det blev muligt for det udenlandske Marked at kaste sin Overproduktion ind paa det danske Marked. Var dette rigtig, er det givet, at der derved vilde opstaa forøget Arbejdsløshed blandt den hjemlige Skotøjsindustris Arbejdere.

I mit eget Fag har vi Sættemaskinerne. Hver af disse gør mindst en Arbejder brødløs straks. Der har derfor ogsaa der lydt Røster om en Begrænsning af deres Ydeevne. Men vilde Partiet under visse Forhold tage disse i sin Tjeneste, kunde dette betyde en Forbedring af de bestaaende Blade, som atter vilde medføre flere Folk til Arbejdet, ikke alene ved vort Fag, men ved Redaktionen, ved Papirfremstillingen og ved selve Maskinernes Forfærdigelse o. s. v.

Ny Maskiners Indførelse kan skabe øjeblikkelig Arbejdsløshed i det paagældende Fag, men en fuld Udnyttelse af det ny Hjælpemiddel medfører lavere Produktionspris, den lavere Produktionspris kan skabe forøget Omsætning, men en forøget Omsætning skaber mere Arbejde, mindre Arbejdsløshed, større Købeevne.

Paa de her nævnte Arter af Arbejdsløshed kan dog noget bødes ved Oprettelse af Arbejdsløshedskasser og Anvisningskontorer; men paa den Arbejdsløshed, som fremkaldes ved hensynsløs Spekulation og Svindel og som fremkalder voldsomme Kriser, som den hvori vi nu befinder os, er man ude af Stand til ved disse Hjælpemidler helt at raade Bod. Derfor arbejder vi paa et nyt velordnet Samfund.

Det nuværende Samfund har dog erkendt sin Pligt til at træde støttende til, for at hjælpe over den midlertidige Arbejdsløshed, og det skete allerede ved Oprettelsen af de fri Fattigkasser i 1854 (som nu er omskabt til de kommunale Hjælpekasser) og senere ved Fremsættelsen af en Række Forslag om at yde Støtte til disse og andre Hjælpeinstitutioner, som det dog vil føre for vidt her at komme ind paa. I de fleste Tilfælde er det dog blevet ved Forslagene eller Kommissionerne. Men hvad der end er ydet paa denne Vis, saa blegner det alt ved Siden af den Hjælpsomhed, som er ydet gennem Arbejdernes egne Organisationer. Alene i Aarene 1901—08 har disse udredet i Arbejdsløshedsunderstøttelse over 3,300,000 Kr.

Mere end noget andet er det vel nok denne Arbejdernes egen Virksomhed, der førte til *Loven om de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser* af 9. April 1907 og som traadte i Kraft 1. August s. A.

Denne Lov medførte, at der paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling den 10—11 Maj 1907 nedsattes et Udvalg til Udarbejdelse af en Mønstervedtægt, der kunde muliggøre for Fagorganisationerne at

udnytte Loven. For dette Mønstervedtægtudvalg blev jeg valgt til Formand og det er derfor jeg i Dag har faaet Hvervet at redegøre for hele denne Sag. Om Udvalgets Virksomhed skal jeg indskrænke mig til at henvise til Beretningen i »Arbejderen« for August 1907 og kun her minde om, at det lykkedes Mønstervedtægtsudvalget at faa fastslaaet, at Landskasser, som begrænsedes til et bestemt Fag, var bedst egnede til at løse Arbejdsløshedsforsikringen, hvorfor det blev muligt, at indrette disse i Forbundsrammerne med Lokalafdelinger, hvor der arbejde et vist Antal Personer. og Oprettelse af Filialer under disse for enkelte Personer, som tilhørte det paagældende Fag. Hovedbestyrelsen for Kasserne kunde være det nuværende Forretningsudvalg for Forbundene, og disses Hovedbestyrelse eller Repræsentantskab blev Kassernes Repræsentantskab. Den øverste Myndighed i Kasserne blev Delegeretmødet, der svarede til Fagforbundenes Kongresser. Mønstervedtægten indførte et Regnskabsvæsen, hvorefter alle overflødige Midler skulde indsendes en Gang hver Maaned eller hvert Kvartal til en Hovedkasserer, for hvilket der skulde ydes Tilskud om dette var nødvendigt, for at klare de løbende Understøttelser, derved vilde der sikkert ske en tilsvarende Reform i de Forbund, som ikke havde et centraliseret Regnskabssystem. Hovedloven kræver 52 Ugebidrag for at erhverve Nyderet, men da de bestaaende Arbejdsløshedskasser ydede Rejseunderstøttelse til Nyudlærte enten straks eller efter 6 Ugers Bidrag, fik man udvirket, at Nyudlærte kunde betale et Aars Kontingent, som var lavere end det, der galdt for andre, og som endog kunde efterbetales efter Udlæringen, hvorved de blev i Stand til, 6 Uger efter Udlæringen, at nyde Rejseunderstøttelse og paa lignende Vis skete det for ikke faglærte, hvorved disse ved 18 Aars Alderens Indtrædelse i hvert Fald kunde nyde Rejseunderstøttelse. Arbejdsløshedskasserne havde ved en Overenskomst med Fagforbundet sikret sig gensidig Overflytning af Medlemmer og Understøttelse fra udenlandske Kasser. Endelig overførte de gamle Kasser alle sine Medlemmer i de ny, hvor de bevarede de i de gamle Kasser vundne Rettigheder.

Fra Lovens Ikrafttræden 1. August 1907 til 31. Marts 1908 var der i Følge Inspektørens Beretning til Indenrigsministeriet, anerkendt 34 Kasser, 31 Landskasser og 3, hvis Virksomhed var begrænset til Sjælland. I disse Kasser var 80,586 Medlemmer, hvoraf 10,137 dog var indmeldt med hvilende Medlemsret, hvilket hidrørte fra, at endnu ikke alle Arbejdsmændenes Afdelinger havde sluttet sig til Arbejdsløshedskassen.

Kun de 31 Kasser med 43,042 Medlemmer, ydede Understøttelse i det første Halvaar, for hvilket den fordrer Regnskab, medens 3 Kasser endnu den 31. Marts 08 ikke havde ydet Understøttelse, da de ikke havde bestaaet i 52 Uger.

Den samlede Udgift for de 31 Kasser, var 213,122 Kr. 97 Øre. I Understøttelse er udbetalt 215,794 Kr. 27 Øre. Med en Administrationsudgift af 22,472.64, bliver den samlede Udgift 238,266 Kr. 64 Øre, hvorved der fremkommer et Underskud paa 25,143 Kr. 94 Øre. Der vil dog blive ydet et Statstilskud af 95,890 Kr. 65 Øre, saa Underskudet bliver til et Overskud paa godt 70,000 Kr.

De 3 ikke understøttende Kasser har haft en Indtægt af 115,270 Kr. 70 Øre med en Udgift (til Administration) af 8,035 Kr. 85 Øre, hvorved der med et Statstilskud ef 54,192 Kr. 70 Øre fremkommer et Overskud af 161,374 Kr. 55 Øre.

Den *samlede Formue* ved Anerkendelsen af de 34 Kasser beløb sig til 324,009.81. Den 31. Marts 08 var den ved Statstilskudet steget til 556,131 Kr.

Samtlige 34 Kasser yder baade *Understøttelse paa Stedet og Rejsehjælp*, for 1 Kasses Vedkommende dog kun til Udlandet. 8 Kasser yder *Flyttehjælp* efter anvist Arbejde, 7 yder *Huslejehjælp* og 5 yder *Hjælp in*

natura; 5 Kasser yder *Juleunderstøttelse* til Medlemmer, som har været ledig 8—14 Dage før Jul; Understøttelsen varierede fra 2 til 22 Kr.

Understøttelsen udredes pr. Dag, men Understøttelsen paa Stedet udbetales som Regel en Gang om Ugen. 19 Kasser giver Understøttelse for samtlige Ugers syv Dage. 9 Kasser kun for 6 Dage. 2 Kasser udbetaler Understøttelse for Søn- og Hverdage, men ikke for Helligdage midt i Ugen; 4 Kasser giver kun for Hverdage.

Rejseunderstøttelsen, som Mønstervedtægtudvalget har forudset skulde ydes som Dagpenge, giver 3 Kasser i Form af Milepenge, med et Beløb af fra 25 til 35 Øre pr. Mil. 2 Kasser giver kun Billet til Rejsen og 8 Kasser har fastsat en bestemt Understøttelse fra 1—15 Kr. i hver Afdeling. I en Del Kasser gives der Understøttelse for Opholdsdage; i Provinserne i indtil 3 Dage og i København, eller i Byer hvor der er er oprettet Anvisningskontorer, fra 6 til 14 Dage.

I Henhold til Loven skal *Karenstiden* være mindst 6 Dage og højst 15. I 15 Kasser er den 6 Dage, i 11: 7, i 3: 12, i 3: 14 og i 1: 15 Dage. Hos Arbejdsmændene ydes først Understøttelse, naar vedkommende Medlem i Løbet af 30 Dage har været ledig i 14 Dage og deraf igen de sidste 6 Dage. Murarbejdsmændenes 14 Dages Karenstid forlænges med 4 Uger i Frostperioder.

Dagpengenes Størrelse er højst forskellig. *14 Kasser* har kun en Understøttelsessats, hvoraf 1 yder under 1 Kr., i 9 varierer den fra 1 Kr. til 150 Øre og i 4 fra 150 til 200 Øre. — I 11 Kasser stiger Understøttelsen med Medlemstiden. Af disse 11 Kasser har 6 to Understøttelsessatser efter en Medlemstid af 2, 3, 4 eller 5 Aar. De 5 Kasser har flere Understøttelsesgrupper, en enkelt indtil 6. Understøttelsen varierer her fra 1 til 2 Kr. pr. Dag.

5 Kasser giver *en højere* Understøttelse først i Arbejdsløshedperioden og en lavere i Slutningen. I to af Kasserne deles Perioden lige, i 1 i 40 og 30 Dage og i 2 i 42 og 48 Dage. Den laveste Understøttelse er fra 1—1.25 og den højeste i fire Kasser 1.50—1.75 og i én 2 Kr.

4 Kasser har kombineret de to sidstnævnte Former for Understøttelsens Udbetaling og der er i disse tre Understøttelsessatser, hvoraf den højeste i alle fire Kasser er 2 Kr.

I 10 Kasser findes helt- og havltbetalende eller delvis betalende Medlemmer.

Kun en af de 34 Kasser er gaaet med til den i Loven fastsatte Minimunsunderstøttelse af 50 Øre pr. Dag.

Understøttelsen skal i Henhold til Hovedloven ydes i mindst 70 Dage, undtagelsesvis i 50. 1 Kasse yder i 50; 29 i 70 Dage og 4 yder over 70 Dage indtil 140 Dage.

Kontingentet er i 12 Kasser fra 4—20 Kr., i 24 fra 10—15 Kr., i 4 fra 15—20 Kr. og 4 har et Kontingent af over 20 Kr.

Efter 1. April 1908 til 1. Januar 1909 er endvidere anerkendt 10 Kasser, saaledes at der nu er 44 Kasser med et Medlemsantal pr. 31. Marts 1909 af 78759 nydende Medlemmer. Disses *Kassebeholdning* var den 1. Januar 1909 579,189 Kroner. — Den i Vinter herskende store Arbejdsløshed har bevirket at mange af Kasserne ikke har kunnet betale vedtægtsmæssige Forpligtelser med de ordinære Indtægter, hvorfor der har været foretaget Ekstrapaaligninger fra 1. Januar 1908 til 9. Februar til et Beløb af 45,726 Kr., medens Fagorganisationerne i samme Tidsrum har ydet 183,457 Kr. og ved en i Januar foretagen Undersøgelse, er man kommen til det Resultat, at man i Tiden fra 1. Februar til 31. Marts vil mangle 167,749 Kr. for at kunne klare vedtægtsmæssige Forpligtelser. Om hvad der paa anden Maade er foretaget i Vinter for at lette Arbejdsløshedens Byrder vil Kasserer Svendsen senere redegøre for.

I Henhold til Arbejdsløshedslovens § 17 udnævnte Indenrigsministeriet under 22. Januar 1908 efter forudgaaende Indstilling af De samvirkende Fagforbund og alle de anerkendte Kassers Indstilling et *Nævn*, hvis Medlemmer alle havde haft Sæde i Mønstervedtægtsudvalget. De samme 6 Medlemmer blev valgt som Nævn paa Kassernes første Aarsmøde den 5. September 1908, hvor der var fremmødt 102 Repræsentanter for Arbejdsløshedskasserne og hvor Arbejdsløshedsinspektøren redegjorde for Kassernes Virksomhed indtil 31. Marts 1908 og hvor man oplyste om Nævnets Virksomhed.

Allerede Mønstervedtægtsudvalget havde peget paa Nødvendigheden af straks at faa fastslaaet en fornuftig Beregningsmaade af Kommunetilskudene. Disse er 1/6 af den samlede Præmie, hvorved forstaas Medlemmernes samlede Kontingent, Statens og Kommunernes Tilskud. Tilskudene har, naar de ydes i fuldt Omfang tilsammen været lig Medlemskontingentet, hvorfor man fandt det naturligt at i hvert Fald Kommunetilskudene straks udregnedes paa Grundlag af Kontingentet og at Kommunetilskudet fastsattes til 1/3 deraf. Denne Opfattelse har faaet Indenrigsministeriets Sanktion og tilkendegivet Kommunerne gennem et Cirkulære til samtlige Amtmænd og er yderligere blevet udpenslet i et Møde som Inspektøren har holdt med Købstadforeningens Repræsentanter.

Mønstervedtægten har gjort det til Lokalafdelingernes Pligt at andrage om disse Kommunetilskud. En Fællesoptræden paa dette Omraade var ønskelig, hvorfor Fællesorganisationen i København tog Initiativet til at andrage Københavns og Frederiksberg Kommuner om Tilskud paa Kassernes Vegne. Dette gav saa Stødet til, at Nævnet udarbejdede et Andragende og en Oversigt over Kasserne, som tilstilledes samtlige Kassers Hovedbestyrelser, der udfyldte Andragenderne til de Kommuner, i hvilke fandtes Medlemmer. I de Byer, hvor der fandtes Fællesorganisationer, blev Andragenderne indsendt i Samling af disse, og der er ogsaa i mange Kommuner bevilget Tilskud.

Der er fra enkelte Kasser søgt rejst en Stemning for, at de enkelte Medlemmer skulde andrage om Tilskud fra Kommunerne til Udredning af det personlige Kontingent. Imod en almindelig Anvendelse heraf maa Nævnet fraraade, og maa fremdeles fraraade det; thi det kan medføre, at Kommunerne i saa Tilfælde inddrager eller undlader at yde Tilskud direkte til Kassen, og i saa Tilfælde vil det jo bevirke, at Kassens Bæreevne i tilsvarende Grad svækkes, idet man ogsaa mister Statstilskud af Kommunetilskudet.

Et af de første Spørgsmaal, som har beskæftiget Nævnet, var Arbejdsanvisning og Kontrol med den ledige Arbejdskraft. Resultatet af Nævnets Drøftelse er vedlagt i et Par Resolutioner, som findes i »Tidsskrift for Arbejderforsikring« for April 1908 og i »Arbejderen« Nr. 48 for 1908, til hvilke henvises. I Forbindelse med enhver Arbejdsløshedskasse bør være Arbejdsanvisning, hvorved Spørgsmaalet Kontrol lettere løses. I enhver Arbejdsløshedskasse bør kunne rekvireres eventuel ledig Arbejdskraft og Svaret paa Forespørsel om saadan bør kunne indskrænkes til at sende vedkommende Arbejdsgiver den ønskede Arbejdskraft.

Arbejdsløshedskassernes Bestræbelser for at knytte Anvisning til Kasserne har medført, at Spørgsmaalet er rejst i Arbejdsgiverkredse, hvilket har foranlediget en Henvendelse fra Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening til Inspektoratet, som derefter har foranlediget et Møde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og Nævnet. Det paagældende Møde resulterede i, at Nævnets valgte Medlemmer efter et særskilt Møde gennem Inspektoratet tilstillede Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening en saalydende Erklæring:

»Arbejdsanvisningen skal være absolut nevtral, og dens Opgave er,

at være Mellemled mellem den ledige Arbejdskraft og de Arbejdsgivere, der har Brug for denne.

»Denne Opgave maa Anvisningskontorerne føre saaledes, at de snarest faar anbragt den rette Mand paa den ledige Plads; og Anvisningens Regler maa tillade, at de arbejdsøgendes Numerfølge kan fraviges, naar dette er nødvendig for at bringe Evne og Kvalifikationer i rette Forhold til den paagældende Arbejdsgivers Krav og Tilbud.

»Til Arbejdspladser, hvor der er Strejke og Lock-out, anvises ingen Arbejdskraft af det paagældende Fags Anvisningskontor, men i alle andre Tilfælde maa eventuelle faglige Stridigheder ikke have Indflydelse paa Anvisningskontorets Virksomhed.

»Arbejdsløshedsinspektoratet har Kontrol med, at Arbejdsanvisningskontorerne ledes i Overensstemmelse med nærværende Hovedregler.«

De af Nævnet fastsatte *Overflytningsregler*, som er knyttet til Dagsordenens § 4, forventer man ogsaa vil finde Anvendelse ogsaa i Fagorganisationerne saaledes, at Arbejdsløshedkasserne her maa bidrage til at gennemføre en Reform, hvorved man kommer bort fra de høje Indskud, som endnu af fagegoistiske Grunde fastholdes af en Del Organisationer.

Jeg skal hermed slutte, idet jeg dog skal udtale som min Formening, at en fortsat Udvikling af Arbejdløshedskasseinstitutionen maa gaa i Retning af en forlænget Understøttelse. Det har været os en Glæde at arbejde med denne Sag; thi her var for en Gangs Skyld et Spørgsmaal som igen samlede Arbejderne til at løfte i Flok, og netop dette bevirkede, at Opgaverne er blevne løste saa forholdsvis hurtig og paa en for Arbejderne og deres Organisationer heldig Maade. Man burde sikkert ogsaa deraf drage den Lære, at Arbejderne ogsaa paa andre Omraader maa udgøre en Enhed, bekæmpe alle Splittelsestilbøjeligheder og i Fællesskab arbejde videre paa at skabe Lys og Lykke for det arbejdende Folk.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 15 ❋ KØBENHAVN DEN 9. OKTOBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Fagforeningernes Erstatningspligt. Arbejdsløsheden Arbejdsløsheden i Danmark i Juli Maaned 1909).

Fagforeningernes Erstatningspligt.

Paa given Foranledning har vi anmodet vor juridiske Konsulent, Hr. Overretssagfører *Oskar Johansen,* om at gennemgaa de Domme, som i Tidernes Løb ere overgaaede Fagforeningerne, og at udtale sig om Fagforeningernes Erstatningspligt.

Vi har fra Hr. Oskar Johansen modtaget følgende:

Efterat have gennemgaaet de mig tilstillede Domsudskrifter skal jeg, efter de ærede Fagforbunds Opfordring, derom og med Hensyn til de derved fremkaldte Spørgsmaal tillade mig at fremsætte følgende Udtalelser:

For Oversigtens Skyld finder jeg det rigtig at sondre mellem Underrets-, Overrets- og Højesteretsdomme, idet der til denne Sondring ogsaa knytter sig en indgribende reel Betydning, eftersom de Resultater, der er fastslaaede ved højere Retters Domme, betragtes som bindende for de underordnede Domstole, i hvert Fald saaledes, at en Højesteretsdom, der tilstrækkelig tydeligt fastslaar en vis juridisk Opfattelse, lægges til Grund ved senere Afgørelser af det samme Spørgsmaal saavel ved Underret som ved Overret.

Af de foreliggende Underretsdomme udskiller jeg følgende som manglende al Interesse udover det ved hver Dom især afgjorte Tilfælde:

Kriminal- og Politiretsdom af 9. Juni 1883, Murersvend G. C. Petersen mod Murermester Th. P. Koefoed angaaende et Lønspørgsmaal:

Frederiksberg Birks Dom af 26. September 1890, Skomagermester Heegaard mod Forretningsfører Honoré. Injuriesag. Mortifikation, men Frifindelse for en Sigtelse for at have brudt sit Æresord.

Frederiksberg Birks Domme af 14. Juli 1902, Snedkersvend F. Lindberg og Snedkersvend Søren Nielsen mod Snedkermester V. Andersen angaaende Lønspørgsmaal.

Frederiksberg Birks Dom af 3. Februar 1905, Snedker A. Vald. Friis mod Snedkermester V. Andersen angaaende Injurier og

Holbæk Bytings Dom af 4. December 1905, Maskinarbejder Sophus Jensen ktr. Firmaet L. Frandsens Jernstøberi angaaende Brud paa en Overenskomst.

De øvrige *Underretsdomme*, hvortil jeg henregner en københavnsk Gældskommissionsdom, angaa alle enten udelukkende eller ialfald tillige det Spørgsmaal, som jeg betragter som *Hovedgenstanden* for denne Undersøgelse, nemlig, *hvorvidt Blokademeddelelser medfører Erstatningspligt,* og jeg skal herom bemærke følgende:

Ved Frederiksberg Birks Dom af 15. Juli 1892, Skomagermester Jens Andersen mod Skomager H. Honoré blev sidstnævnte idømt en *Mulkt paa 20 Kr.* og en *Erstatning paa 200 Kr.* Forholdet var det, at Honoré i Social-Demokraten havde indrykket en Artikel, hvori han skarpt kritiserede den Løn, Jens Andersen betalte, som værende under Priskuranten, hvad der bl. a. siges at medføre, at »*den Sulteløn*, som nu kan opnaas i Fa-

get, vil blive yderligere forringet«, hvilket tvinger Svendene til at producere mere, og »*det kommer atter til at gaa ud over Skotøjets Soliditet*«. Der fortsættes med en Bemærkning om, at Jens Andersens Kunder ikke er tjent med at faa daarlige Varer, og hans Værksted erklæres sluttelig for »*blokeret for Tilgang*«, indtil han gaar ind paa at betale efter Priskuranten.

Om denne Artikel siger Dommen, at Honoré »ved i et offentligt Dagblad at gøre Størrelsen af den Løn, Citanten betaler sine Svende, til Genstand for Omtale som sket«, har gjort sig skyldig i en *Privatlivskrænkelse* — derfor Mulkten paa de *20 Kr.* —, og at derhos de »saaledes som retsstridige mod Citanten betegnede Udtalelser i Artiklen saavelsom den uberettigede Insinuation om, at de Varer, Citanten leverer sine Kunder, er af daarlig Beskaffenhed, efter deres Beskaffenhed maa antages at have *tilføjet Citanten Tab*« — derfor *Erstatningen paa de 200 Kr.*

Ved Odense Bytings Dom af 6. November 1899 var Forholdet det, at Formanden for Odense-Afdelingen af Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund i Fyns Social-Demokrat havde indrykket en saalydende Bekendtgørelse:

> »*Til Fyrbøderne!*
> Forholdene paa Aktieselskabet Brandts Klædefabrik er uforandrede. Hr. Brandt nægter at betale Løn efter Priskuranten. Der er blokeret for Tilgang af Forbundets Medlemmer, indtil Forholdene er ordnede. Fyrbødere, der vil søge Arbejde i Odense, bedes først henvende sig paa Anvisningskontoret.«

I den Anledning fik Aktieselskabet nedlagt Forbud mod at »erklære eller bekendtgøre Blokaden eller direkte eller indirekte advare mod at tage Arbejde hos Selskabet eller overhovedet lægge nogen Hindring i Vejen for Selskabets Virksomhed.« *Men ved Dommen blev Forbudet ophævet, da Indstævnte maatte »være berettiget til ogsaa i et offentligt Dagblad at henvende sig til Forbundets Medsemmer med Meddelelser af Indhold som her ommeldt.*« Og det bemærkes udtrykkelig, at den Omstændighed, at Arbejdere udenfor Forbundet kan lade sig paavirke deraf, ikke kan gøre nogen Indskrænkning i Retten til saadanne Meddelelser.

Denne Dom gaar saaledes saavel ved sit Indhold som ved Begrundelsen deraf ret *vidt med Hensyn til at indrømme Berettigelsen af Blokademeddelelser og fortjener derfor en særlig Opmærksomhed;* men den er rigtignok temmelig enestaaende.

Ved Gældskommissionens Dom af 3. Oktober 1904 blev Murerarbejdsmændenes Fagforening og dens Formand personlig dømt til at betale Murermester A. Rasmussen en *Erstatning paa 199 Kr. 99 Øre.* Den nævnte Formand havde i Social-Demokraten ladet indrykke følgende Bekendtgørelse:

> »*Til Murerarbejdsmændene!*
> Murermester A. Rasmussen, boende — — — — , er blokeret af Murarbejdsmændenes Fagforening, fordi han ikke har betalt C. Korneliussen sit Tilgodehavende ialt *27 Kr.* Derfor anmodes Medlemmerne om ikke at tage Arbejde hos Rasmussen, før Forholdene ere ordnede.«

Ved Dommen udtales det, at det ikke var godtgjort, at der forelaa nogen uberettiget Nægtelse af at betale Korneliussen, hvad der tilkom ham — den egentlige Strid angik 3 Kr. i Spadserepenge — og at det allerede som Følge deraf var retsstridigt for at fremtvinge Betalingen, at paabyde og gennemføre Arbejdsstandsning og indrykke den citerede Bekendtgørelse.

Medens denne Dom ikke er af særlig Betydning, forsaavidt den omhandler en Blokademeddelelse, er den af Interesse ved at erklære selve Arbejdsstandsningen for ulovlig, idet man ellers tør gaa ud fra som en fastslaaet Retsregel, at Arbejdsstandsninger ikke i og for sig er retsstridige. Naar denne Dom udtaler noget andet, skyldes det som ogsaa ud-

trykkelig sagt i Dommen den Omstændighed, at Strejken er bleven anvendt som Middel til at fremtvinge en Betaling, der ikke med Sikkerhed tilkom Vedkommende. Om Dommens Rigtighed i saa Henseende vil der næppe kunne rejses Tvivl, og *den giver derfor Anledning til at henlede Opmærksomheden paa den Varsomhed, som maa vises med at anvende Strejker som Middel til at fremtvinge Betaling af et Tilgodehavende.*

Ved Thisted Købstads Dom af 17. Marts 1908 blev et overfor Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening i Thisted nedlagt Forbud stadfæstet. Forbudet var nedlagt i Anledning af, at der i nogle Aviser i Thisted havde været indrykket et Avertissement, der lød saaledes:

»Det meddeles herved, at Arbejdet er nedlagt paa Maskinfabriken »Nordthy« fra den 4 Marts indtil videre af Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening.« Og Forbudet lød paa, at dette Avertissement ikke maatte indrykkes i noget Dagblad eller Fagskrift i Danmark. Om Erstatning var der ikke Spørgsmaal under Sagen.

Ved Vejle Købstads Dom af 23. Juli 1908 var Forholdet det, at der i Vejle Social-Demokrat af Snedkernes Fagforening var indrykket følgende Meddelelse: »Til Snedkerne. Ingen Medlemmer af Snedkerforbundet maa søge Arbejde hos Tømrermester A. Pedersen. Nærmere Oplysninger gives af undertegnede.« Pedersen forlangte en *Erstatning paa 1000 Kr.*, men ved Dommen frifandtes Indstævnte allerede fordi Pedersen ikke havde godtgjort eller nærmere oplyst, at han havde lidt noget Tab. Dommen kom saaledes slet ikke ind paa Spørgsmaalet, om Meddelelsen var retmæssig eller retsstridig, og den er i saa Henseende *afvigende fra næsten alle Domme i den Art Sager*, idet disse sædvanlig først afgør, om Meddelelsen har været retsstridig og derpaa fastsætter en vis Erstatning. Maaske har Proceduren i denne Sag været afgørende jfr. at Pedersen »ikke havde nærmere oplyst, at han havde lidt noget Tab.«

Endelig blev ved *Frederiksberg Birks Dom af 9. Oktober 1908* Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening af 1873 idømt en *Erstatning paa 50 Kr.* for Indrykkelsen i »Social-Demokraten« af saalydende Meddelelse: »Til Medlemmer af Gørtler- og Metalarbejderforbundet. Gørtlermester Amelung har nægtet at udbetale et Medlems tilgodehavende Løn. Intet Medlem af Forbundet kan tage Arbejde hos Vedkommende, før nærmere foreligger.« Dommen siger, at det, uanset om Meddelelsen maatte være sand, var retsstridigt at offentliggøre den.

Denne Dom er ved Overrettens Dom af 17. Maj 1909 stadfæstet, saaledes at Erstatningen forhøjedes til 100 Kr.

Det fremgaar af det anførte, at det foreliggende Materiale ikke er saa omfattende, at der derpaa kan lægges nogen almindelig Opfattelse med Hensyn til Underdomstolenes Stilling til Spørgsmaalet om Blokademeddelelser. Desuden er de anførte Afgørelser saa uensartede. at de ikke kan siges at være Udtryk for nogen fælles Opfattelse. Men endelig maa Underretternes Standpunkt forsaavidt siges at være af mindre Interesse, som dels langt de fleste Sager af den omhandlede Beskaffenhed anlægges i København, dels Underretternes Afgørelser sædvanlig vil blive appelleret til vedkommende Overret.

Jeg gaar derefter over til de foreliggende *Overretsdomme*, der alle er afsagt af Overretten i København. Som bekendt er den københavnske Overret dels Appelinstans for Øerne. dels 1ste Instans for København; men da denne Sondring ikke ses at være af nogen Interesse for den foreliggende Undersøgelse, bortser jeg ganske derfra.

Af Overretsdommene udskiller jeg som uden Interesse i denne Forbindelse:

Københavns Overrets Dom af 17. November 1902, Maskinarbejder Zederkopf mod Smede- og Maskinarbejdernes Forbunds 1. Afdeling angaaende Fortabelse af Medlemsret.

Københavns Overrets Dom af 2.

Januar 1905, Redaktør A. Fleron mod Redaktør Z. Friis, Frifindelse i et Injuriespørgsmaal og

Københavns Overrets Dom af 8. April 1907, Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien mod Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund angaaende Erstatning for en Arbejdsnedlæggelse paa Grundlag af en Kendelse af den permanente Voldgiftsret.

Med Hensyn til de tilbageværende bemærkes, idet jeg anfører Dommene i kronologisk Orden.

I Social-Demokraten for 5. September 1889 fandtes indrykket følgende Meddelelse, underskrevet »Bestyrelsen for Dansk Skrædderforbund«:

»*Til Skrædderne!*

Vi har fra Afdelingen i Svendborg modtaget en Opfordring især til Provinserne om ikke at rejse dertil Byen efter de Avertissementer, som Købmand G. R. Berg lader indrykke i forskellige Blade, da flere, som er narret dertil, har maattet rejse bort igen. Der er Arbejdskraft nok der, og Bergs Anstrengelser er blot baseret paa at nedsætte Arbejdslønnen«. I et Par følgende Numre af Bladet stod der med samme Underskrift:

»Ingen Skruebrækkere. Til Skræderne. Arbejdet er nedlagt hos Købmand G. R. Berg i Svendborg. Al Tilgang frabedes, indtil Forholdene er ordnede.«

Ved Overrettens Dom af 21. Juli 1890 blev Formanden for Dansk Skrædderforbund, som havde forfattet og offentliggjort Meddelelserne uden særlig Bemyndigelse fra de andre Bestyrelsesmedlemmer, idømt en *Bøde paa 100 Kr.* og *en Erstatning paa 200 Kr.*, idet Dommen statuerer, at den første Artikel indeholdt en Ærefornærmelse (Straffelovens § 217), og de begge en Privatlivskrænkelse (Straffelovens § 220), hvorhos de »efter deres Indhold« var »egnede til at paaføre Citantens (c: Bergs) Forretning Skade ved at hindre Tilgang af Arbejdere.«

I *Fagbladet for Smede- og Maskinarbejdere for November 1889* fandtes en udførlig Artikel angaaende Forholdene hos Fabrikant Svendsen af Odense. I den Anledning fik Svendsen nedlagt Forbud mod, at der i dette Blad blev optaget nogensomhelst Meddelelse om, at der var Arbejdsnedlæggelse hos ham, eller hvorved der opfordredes til ikke at søge Arbejde hos ham.

Ved Overrettens Dom af 15. Juni 1891 blev dette Forbud stadfæstet, og Bladets Redaktør, Valdemar Olsen blev dømt til at betale Svendsen en *Erstatning paa 1000 Kr.* Dette Resultat begrunder Dommen med, at Artiklen indeholdt den urigtige Meddelelse, at Svendsens Bedrift ved den skete Arbejdsnedlæggelse hos ham var, om ikke fuldstændig standset, saa dog væsentlig hæmmet, at den ligeledes urigtigt fremstillede Arbejds- og Lønningsforholdene hos Svendsen som meget slette, og at den ved at navngive de Arbejdere, der ikke havde deltaget i Strejken, og ved at opfordre til at støtte Strejken af al Kraft, havde »søgt at hindre den for Citanten (ɔ: Svendsen) fornødne Tilgang af Arbejdere.«

Som det vil ses, lægges der i Dommen Vægt paa Meddelelsernes Urigtighed, og Sagen er i det hele af en noget særegen Beskaffenhed.

Ved en Dom af 18. November 1895 er i en Sag, anlagt af Mursvend Kindberg, Formanden for Mursvendenes Understøttelsesforening, idømt en Bøde paa 50 Kr. Men da kun Dommers Konklussion foreligger, kan jeg ikke udtale mig nærmere om Sagens Sammenhæng. Den er dog formentlig uden Interesse her.

Ved Dom af 22. August 1898 blev Medlemmerne af Bestyrelsen for »Skræddernes Fagforening af 1873« hver *idømt en Mulkt paa 100 Kr.* i en mod dem af Skræddersvend Johannesson anlagt Sag. Anledningen hertil var, at Bestyrelsen til samtlige Værkstedsklubber i København i c. 1200 Eksemplarer havde ladet omdele en af Bestyrelsen underskrevet saakaldet »Hædersmandsliste« over dem, som havde arbejdet under Strejken i København før Værkstedernes Indførelse i 1897, med hvilken Liste

Hensigten var angivet at være den »at deres Navne bliver Medlemmerne bekendte, for at der kan vises dem alt det Hensyn, som deres smukke Formaal har fortjent.« I Dommen erklæres »Hædersmand« at være brugt som Ukvemsord eller Skældsord, og Mulkten er idømt herfor. Derimod blev en nedlagt Paastand om Privatlivskrænkelse ikke taget tilfølge, da den paagældende Meddelelse »under Hensyn til Omfanget af den Kreds af Personer, blandt hvilke den har været bestemt til at udbredes« ikke kan betegnes som »rettet til Offentligheden.« Nogen Paastand om Erstatning var ikke nedlagt.

Ved Overrettens Dom af 18. Juni 1900 blev Forretningsføreren for Dansk Skræderforbund i en af Skrædersvend F. Andersen anlagt Sag, *idømt en Bøde paa 40 Kr.* (der var ved Bødens Størrelse taget Hensyn til, at der samtidig idømtes Bøde i 9 andre tilsvarende Sager). Vedkommende Forretningsfører havde under sit Navn i Vejle Social-Demokrat indrykket en Artikel, hvori en Del Svende var opregnede som »Skruebrækkere«, og hvor det bl. a. hed: »Dette nydelige Kløverblad kan nu bære Martyrkronen i den kristelige Fagforening. Dansk Skræderforbund vil ikke lide noget Tab herved og vil vide at tage sine Forholdsregler overfor dem i Fremtiden, ligesom Medlemmerne af Dansk Skræderforbund og andre Fags Arbejdere bedes have disse Personer i velvillig Erindring.«

Udtrykkene »*Skruebrækker*« og »*dette nydelige Kløverblad*« blev i Dommen erklæret for injurierende, og Offentliggørelsen af de paagældende Navne i den foreliggende Forbindelse dømt som Krænkelse af Privatlivets Fred. Nogen Paastand om Erstatning var ikke nedlagt.

Under en den 4. August 1902 af Overretten paadømt Sag forlangte en Skrædersvend Elof Svensson Erstatning hos »Skræderforbundet«, »Skrædernes Fagforening« og »Herforths Klub.« Forholdet var det, at Svensson ikke vilde melde sig ind i Klubben, og Medlemmerne af denne forlangte ham da afskediget i Henhold til et tidligere Løfte af vedkommende Principal. Denne erklærede saa, at han vilde paavirke Svensson til at indmelde sig i Klubben, men da Svendene forlangte dette skriftligt, erklærede Principalen, at de jo kunde gaa straks, hvad de saa gjorde. Under paafølgende Forhandlinger blev det af Fagforeningen og Forbundet som Betingelse for Arbejdets Genoptagelse forlangt, at Svensson skulde afskediges, hvad han saa ogsaa blev. I dette Tilfælde siger imidlertid Dommen, at der »under de foreliggende Omstændigheder« ikke var noget til Erstatning forpligtende Forhold. Forsaavidt statuerer Dommen ikke andet end hvad der ogsaa iøvrigt er almindelig antaget og synes ret selvfølgeligt, omend der i den allersidste Tid efter hvad der er mig bekendt er anlagt et Par Retssager, støttet paa den modsatte Opfattelse. Men dernæst var Svenssons Navn og Bopæl optaget i »Dansk Skræderforbunds« Beretning for 1899 paa en Liste, der bl. a. indeholdt en »Navnefortegnelse over de, der har arbejdet og som nu arbejder som S . . . .« Uagtet det blev benægtet, statuerer Dommen, at der ved S . . . maatte forstaas Skruebrækkere. Men da den nævnte Beretning ikke tilstilles Mestrene, og da nogle Mestre, til hvem Svensson havde henvendt sig om Arbejde, under en Vidnesag havde forklaret, at de ikke havde deres Kendskab til, at han var afskediget, fordi han ikke var Medlem af Fagforeningen, fra Beretningen, blev de Indstævnte i det hele frifundne. Nogen Paastand om Straf for Betegnelsen Skruebrækker var ikke nedlagt. Med Hensyn til Frifindelsen er det af Interesse, at der er lagt Vægt paa, at Beretningen ikke var tilstillet Mestrene, idet der deri kan søges nogen Støtte for, at Meddelelser af den Art, naar de ikke indrykkes i de for Offentligheden bestemte Dagblade, ikke er retsstridige. Men paa den anden Side svækkes Betydningen deraf en Del ved at Resultatet maa antages at ville være blevet et andet, hvis en af Mestrene havde forklaret, at han direkte eller indirekte havde

haft sin Viden fra Forbundets Beretning.

Under en den 30. Marts 1903 ved Overretten paadømt af Barber Ludvig Jensen mod Barber- og Frisørsvendenes Fagforening anlagt Sag, forlangte Sagsøgeren Erstatning, fordi det i »Social-Demokraten« og ved Løbesedler var meddelt, at hans Forretning var blokeret, og at Arbejderne advaredes mod at søge der, da de vilde blive betjent af Skruebrækkere. Dette siges i Dommen at være retsstridigt og at maatte antages at have tilføjet Sagsøgeren Tab i hans Næringsvirksomhed, hvorfor der tilkendes ham en *Erstatning paa 500 Kr.* Meddelelsen om, at de, der besøgte Sagsøgerens Barberstue, dér vilde blive betjent af Skruebrækkere, erklæres tillige ved Dommen for en Privatlivskrænkelse, hvorfor der idømmes en *Bøde paa 50 Kr.*

I »*Farmaceutisk Tidende*«, der er Medlemsblad for Farmaceutisk Medhjælperforenings, fandtes i August 1902 indrykket en Række Meddelelser om ikke at tage Plads hos Apoteker Helms i Horsens, medmindre han opfyldte visse af Foreningen vedtagne Bestemmelser, og om Hr. Helms' Medhjælpere (det hedder saaledes et Sted om 2 af disse, at de er slettede som Medlemmer af Medhjælperforeningen paa Grund af Kontingentrestance, og om den ene, at han lider af en ulykkelig Tilbøjelighed, der i de sidste Aar har hindret ham i, at opnaa varig Plads). I den Anledning blev der paa Begæring af Helms nedlagt Forbud overfor Farmaceutisk Medhjælperforening, som var ansvarlig for Notitserne, mod, »at de overhovedet ved offentlige Meddelelser i Farmaceutisk Tidende eller andetsteds opfordrer til ikke at tage Tjeneste paa Citantens (Helms) Apotek som Medhjælper, samt mod, at de offentlig giver Underretning ved Navns Nævnelse om, hvem der er ansat som Medhjælper hos Citanten og om disses Kvalifikationer«. Dette Forbud blev ved Overrettens Dom af 10. August 1903 stadfæstet, idet Notitserne uden nærmere Begrundelse eller Begrænsning erklæredes for »retsstridige«. Som det vil ses, er dette Forbud meget omfattende, men da Forbuds Nedlæggelse ikke mere spiller nogen betydelig Rolle i disse Forhold, skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa. Derimod maa det fremhæves, at saavel en Opfordring i Medhjælperforeningens Medlemsblad til ikke at tage Plads hos Helms som Meddelelserne om hans Medhjælpere er betegnet som retsstridige. Foreningen vilde selvfølgelig kunne være idømt Erstatning, men Paastand herom var ikke nedlagt under Sagen.

Under en mod Snedkernes og Stolemagersvendenes Fagforening og dennes Formand — for hvis Vedkommende Sagen dog blev afvist som anlagt ved urigtigt Værneting — samt *Karetmagernes Forbund* og *dettes Formand anlagt Sag* forlangte Snedkermester V. Andersen *en Erstatning paa 10.000 Kr.* i Anledning af en Række Meddelelser i »Social-Demokraten«. Disse Meddelelser gik ud paa, at Arbejdet var nedlagt hos Andersen fordi han havde nægtet at betale sine Svende deres tilgodehavende Kostpenge, at Tilgang aflystes (frabades), indtil nærmere Meddelelse forelaa, og at Oplysning om Arbejdsforholdene kunde faas ved en nærmere bestemt Tid paa Foreningens Kontor.

I *Overrettens Dom af 2. Maj 1904*, siges det om disse Meddelelser, at de »som tilsigtende at hindre Tilgang af Arbejdskraft til hans (Andersens) Værksted, hvortil han efter det under Sagen foreliggende ikke kan anses at have givet nogen beføjet Anledning, maa antages at have været vel egnet til at skade ham i hans Næringsvirksomhed«, og Forbundet og dettes Formand dømmes derfor til in solidum, *at betale en Erstatning paa 1000 Kr.*

Det fortjener at bemærkes, at vedkommende Formand blev dømt til personlig til solidarisk med Organisationerne at udrede Erstatningen. Nogen særlig Grund hertil var der ikke, da den paagældende Meddelelse var underskrevet: Paa Hovedbestyrelsens Vegne, O. M. Jensen — hvor-

ved altsaa var angivet, at det var paa Forbundets Vegne Underskriften var sket.

Ved Overrettens Dom af 11. Decbr. 1905 blev Chr. Hansen som Formand for Glarmestersvendenes Fagforening dels idømt en *Mulkt paa 100 Kr.* for Privatlivskrænkelse dels en Erstatning efter uvillige Mænds Skøn, *dog ikke udover 5000 Kr.* Anledningen hertil var nogle Artikler i Social-Demokraten fra April 1902. I disse meddeles det, at de hos Glarmester Olaf C. Madsen arbejdende Medlemmer af Fagforeningen havde nedlagt Arbejdet, fordi han havde antaget en udenfor Fagforbundet staaende Svend, og Svendene advaredes mod at tage Arbejde hos ham, førend Forholdene var ordnede. Senere angaves Navnene paa de Svende, der havde optaget Arbejdet paa Madsens »blokerede« Værksted, og der fremsattes en Del nedsættende Bemærkninger om dem. I Dommens Begrundelse hedder det, at Indstævnte har »paa retsstridig Maade søgt at gribe hæmmende og forstyrrende ind i Citantens (Madsens) Næringsvirksomhed, navnlig ved at hindre ham i at faa Tilgang af Svende«, og at der »efter Sagens Oplysninger maa antages herved at være tilføjet ham Tab«. Naar Retten i denne Sag ikke selv har fastsat Erstatningen, men henskudt det til uvillige Mænd, formoder jeg, at Grunden hertil maa søges i Proceduren, og navnlig i, at der har foreligget saa faa Oplysninger om Tabet, at det overhovedet ikke har været muligt paa dette Grundlag at fastsætte en bestemt Sum.

Ved Overrettens Dom af 26. Aug. 1907 blev Formanden for Modelarbejdernes Fagforening idømt en *Bøde paa 100 Kr.* og en *Erstatning paa 200 Kr.* til Snedkermester L. F. Andersen. Bøden blev idømt fordi han havde beskyldt Andersen for at have brudt sit Æresord, uden at han kunde bevise denne Beskyldnings Rigtighed. Erstatningen blev idømt paa Grund af følgende Notits i Social-Demokraten: »Til Modelarbejderne. Medlemmerne gøres herved opmærksom paa, at Snedkermester Andersen, Stefansgade Nr. 7, er blokeret.« Begrundelsen lyder saaledes: »Da Indstævnte — ved at lade indrykke den fornævnte Meddelelse om, at Citanten var blokeret, og ved derigennem at søge at hindre, at Citanten fik Tilgang af Arbejdere har udvist retsstridigt Forhold, og da det maa antages, at der herved er paaført Citanten Tab i hans Næring — —», i hvilken Henseende der derpaa anføres en Række specielle Oplysninger. Fagforeningen var ikke indstævnet, men alene Formanden.

Ved de saaledes gennemgaaede Domme gives der nogle Bidrag til Fastsættelsen af, hvad der af Overretten i København betragtes som Æresfornærmelser (»Hædersmand«, »Skruebrækker«, »bryde sit Æresord«). Men nogen særlig Interesse knytter der sig ikke hertil. Som ærefornærmende vil overhovedet enhver Udtalelse blive dømt, der er fremsat paa en saadan Maade, at den af Læserne maa opfattes som en Ringeagtsytring eller Sigtelse.

Der gives dernæst i flere af Dommene Oplysninger med Hensyn til det Omfang, hvori Overretten statuerer, at der foreligger »Privatlivskrænkelser«. Straffelovens § 220 lyder saaledes: »Den, som ved offentlige Meddelelser om personlige og huslige Forhold krænker Privatlivets Fred, straffes med Bøder fra 10 til 200 Rdlr. eller med simpelt Fængsel indtil 3 Maaneder«. I en af Dommene af 1890 er Meddelelsen i et offentligt Dagblad: Arbejdet er nedlagt hos N. N., straffet efter denne §. Men ligesom der i andre Domme kræves mere detaillerede Oplysninger om Personer og Forhold paa en Arbejdsplads, for at § 220 skal kunne anvendes, saaledes er det ved en *Højesteretsdom af 28. Oktober 1902* statueret, at en blot og bar Meddelelse om Arbejdets Nedlæggelse et Sted ikke er en Privatlivskrænkelse. Hvor Grænsen da drages i denne Henseende, lader sig ikke angive ved nogen almindelig Regel. Men det maa forudsættes, at en offentlig

Kritik af Forholdene paa et Arbejdssted eller en Offentliggørelse af Navne paa Strejkebrydere vil blive betragtet som stridende mod § 220*. Ved Dommen af 22. Aug. 1898 blev § 220 ikke anvendt paa en Omdeling af en »Hædersmandsliste« i 1200 Eksemplarer til samtlige Værkstedsklubber i vedkommende Fag, da en saadan Henvendelse ikke kunde betegnes som »rettet til Offentligheden«.

Forsaavidt der i en Meddelelse findes en Ærefornærmelse eller Privatlivskrænkelse, vil denne Omstændighed i og for sig være tilstrækkelig til, at der derpaa kan grundes en Erstatningspaastand. Men nogen synderlig Betydning har dette ikke, da der i vidt Omfang i saadanne Meddelelser kan søges et Erstatningsgrundlag, ganske bortset fra Meddelelsens mulige Strafbarhed, i den Omstændighed, at der deri kan siges at ligge et retsstridigt og derfor til Erstatning forpligtende *Indgreb i Vedkommendes Erhvervsliv.*

Med Hensyn til dette Spørgsmaal som er den egentlige Genstand for denne Undersøgelse og hvis Afgørelse er af den allerstørste praktiske Vigtighed for Fagforeningerne, giver de citerede Domme ret god Vejledning om den københavnske Overrets Standpunkt.

Ved Dommen af 4. August 1902 blev der ikke idømt Erstatning for Offentliggørelsen i vedkommende Forbunds Beretning af en Navnefortegnelse over Strejkebrydere, da Beretningen ikke var tilstillet Mestrene, og da nogle som Vidner førte Mestre havde forklaret, at de ikke havde deres Kendskab til Forholdet fra Beretningen. Tilsvarende medførte ifølge den S. (?) Noten anførte Dom Offentliggørelsen af en Liste over Strejkebrydere ikke Idømmelse af Erstatning, da de paagældende ikke havde bevist, at der var paaført dem Tab. Det ligger imidlertid i disse Domme, at en *Offentliggørelse* af saadanne Lister eller af Navn paa enkelte Personer som Strejkebrydere paadrager Erstatningsansvar, naar det godtgøres, at derved er paaført Vedkommende Tab. Bevis herfor vil dog sædvanlig falde *Arbejdere* vanskeligt.

De øvrige Domme handle om det Tilfælde, at det er Arbejdsgivere, som har forlangt Erstatning. Af disse er nogle af et noget blandet og usikkert Indhold. Men det er aabenbart, at det mere og mere har fæstnet sig som Overrettens Praksis at tilkende Erstatning for offentlige Meddelelser om Blokade af en Arbejdsgiver. Allerede i Dommen af 21. Juli 1890 er dette Standpunkt indtaget alene med den Begrundelse, at Meddelelserne »efter deres Indhold« var »egnede til at paaføre Citantens Forretning Skade ved at hindre Tilgang af Arbejdere.« Men navnlig i Dommene af 1904, 1905 og 1907 findes dette Standpunkt udtrykt. I den første af disse (Snedkernes og Stolemagernes Fagforening) er der dog i Begrundelsen en mærkelig Indskudssætning, idet der til Bemærkningen om, at Meddelelserne maatte antages vel egnede til at skade Mesteren i hans Næringsvirksomhed ved at tilsigte at hindre Tilgang af Arbejdskraft til hans Værksted, er føjet: »hvortil han efter det under Sagen foreliggende ikke kan anses at have givet nogen beføjet Anledning.« Denne Hensyntagen til Arbejdsgivernes mulige Skyld i Forholdet findes der imidlertid *ellers ingen Antydning* af i Dommene, og hvor megen Vægt der vilde være bleven lagt derpaa ved Dommen af

* Denne Opfattelse er bekræftet ved en Hof- og Stadsrets Dom af 14/6 09 i en Sag, der var anlagt af 24 Strejkebrydere mod Københavns Banegaards private Arbejderes Afdeling og dens Formand. Denne havde ladet trykke en Fortegnelse »til Oplysning for samtlige Afdelingsbestyrelser« indeholdende Navn og Bopæl) paa 30 »Strejkebrydere«, for nogles Vedkommende med Tilføjelse af, at de var ekskluderet af Fagforeningen. Da Fortegnelsen var bleven uddelt paa offentlig Gade, havde været opslaaet i forskellige Beværtningslokaler og i flere Ejendomme var bleven stukket i Brevkasserne, blev det betragtet som Privatlivskrænkelse. Derimod blev »Strejkebryder« ikke anset som Ærefornærmelse, »da det ikke kunde antages at være brugt som Ukvemsord eller Skældsord«. En nedlagt Erstatningspaastand blev ikke taget til Følge, da Sagsøgerne ikke havde bevist, at der ved Indstævntes Handling var paaført dem Tab.

1904, hvis han havde givet beføjet Anledning er ikke godt at vide. Ved Dommen af 1905 (Glarmestersvendenes Fagforening), hvor Meddelelserne ganske vist gaar noget udover, at Arbejdet er nedlagt og Værkstedet blokeret, uden at dette dog vistnok har haft væsentlig Indflydelse paa Udfaldet, er Vægten lagt paa, at der var »paa retsstridig Maade søgt at gribe hæmmende og forstyrrende ind i Citantens (Mesterens) Næringsvirksomhed, navnlig ved at hindre ham i at faa Tilgang af Svende.« Og i Dommen af 1907 (Modelarbejdernes Fagforening) er Begrundelsen ganske klar og prægnant (se Referatet ovenfor — retsstridigt at søge at hindre Tilgang af Arbejdere ved en saadan Meddelelse), ligesom der her forelaa en ganske simpel Blokademeddelelse. Af Interesse ved denne Dom er den udførlige Begrundelse af, at der er paaført vedkommende Tab i hans Næring, medens det i Dommen af 1905 alene hedder, at der efter Sagens Oplysninger maa antages herved at være tilføjet ham Tab.« Endelig stemmer hermed den foran S. (?) nævnte Dom af 1909 (Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening af 1873), jfr. ogsaa de nedenfor nævnte ved Højesteret stadfæstede Overretsdomme.

Jeg maa saaledes betragte det som fastslaaet ved den københavnske Overret, at en offentlig Meddelelse om, at en Arbejdsgiver er blokeret, selv om der ikke tilføjes nogetsomhelst ærefornærmende eller privatlivskrænkende, medfører Erstatningspligt. Men skønt dette er fastslaaet, tror jeg dog, at der fremtidig vil blive vist nogen Varsomhed med paa dette Grundlag at idømme Erstatninger, og der vil være Tilbøjelighed til snarere at begrænse end at udvide Reglen. Man vil saaledes vistnok ikke erklære en alene til Fagforeningens Medlemmer enten gennem et Medlemsblad eller paa anden Maade sendt Meddelelse af denne Art for utilladelig. Og da der i det hele, for at en Erstatning skal kunne idømmes, kræves *dels* at der er foretaget noget retsstridigt, *dels* at der derved er forvoldt Vedkommende Tab, har Domstolene det i deres Magt i overordentlig høj Grad at tage Hensyn til de i ethvert enkelt Tilfælde foreliggende Omstændigheder, eftersom Afgørelsen af, om der er handlet retsstridigt beror paa samtlige de Forhold, hvorunder Meddelelsen er fremkommet (jfr. ogsaa Indskudssætningen i Dommen af 1904), og der navnlig ved Fastsættelsen af, om der er lidt et Tab, hvor stort det er, og hvor stor Erstatningen derfor bør være, haves et overmaade vidt Spillerum for Hensyntagen til konkrete Tilfælde, ikke blot saaledes, at Domstolen lader Erstatningens *Størrelse* være afhængig af Beviset for Tabets Størrelse, men tillige saaledes, at Betragtningen af Sagen i dens Helhed kan paavirke Erstatningens Fastsættelse eller medføre, at der overhovedet ikke skønnes at være lidt noget Tab, som bør erstattes. Navnlig i de noget ældre Domme paa dette Omraade stilledes der sædvanlig vistnok ikke store Fordringer i Henseende til Bevis for det lidte Tab, og man nøjes endog med at udtale, at Offentliggørelsen var egnet til at skade vedvedkommende i hans Næringsvirksomhed, og maatte antages at have tilføjet ham Skade. Men i Dommen fra 1907 gives der en detailleret Begrundelse af, hvorfor det maatte antages, at der var paaført Vedkommende Tab.

Min Tro paa at Overretten fremtidig vil vise Varsomhed med at idømme Erstatninger paa det heromhandlede Omraade, støtter jeg paa Tidsudviklingen og paa, at der i den juridiske Literatur er begyndt at blive taget Afstand derfra. Saaledes har cand. jur. P. M. Poulsen i 2 Afhandlinger i Ugeskrift for Retsvæsen, omend under Imødegaaelse, udtalt sig energisk imod den hidtidige Praxis,; og hvad der især er af Vigtighed, Professor Julius Lassen har i sin i 1908 udkomne Haandbog i Obligationsret, omend med Varsomhed, taget til Orde imod Domstolenes Praxis paa dette Punkt. Nogen Betydning vil det maaske ogsaa have;

at den tyske Rigsret har erklæret offentlige Strejkemeddelelser for retsmæssige. Man maa jo ved hele dette Forhold erindre, at Domstolene her ikke støtter sig paa bestemte Lovdata, men paa, hvad der menes at kunne udledes af almindelige Retsgrundsætninger. Naturligvis vil ogsaa Proceduren i hver enkelt Sag spille en ikke ringe Rolle.

Imidlertid betragter jeg indtil videre Dommen af 1907 som det typiske Udtryk for Overrettens Standpunkt, og der maa altsaa gaas ud fra, *at en offentlig Meddelelse om Blokade medfører Erstatningsansvar.* Hvor store eller hvor smaa Fordringer der vil blive stillet til Beviset for, at Tab er lidt, og for dets Størrelse, kan der næppe i Øjeblikket om overhovedet nogensinde opstilles almindelige Regler for.

Den Praxis, som saaledes maa siges at være den københavnske Overrets, er ogsaa med et Par Domme i det væsentlige *godkendt af* **Højesteret,** hvad der naturligvis er af største Vigtighed.

Af de mig overleverede Højesteretsdomme stadfæstede *Højesterets Dom af 16. Oktober 1891* en Overretsdom, hvorved Skomagersvendenes Forbund var idømt en Erstatning for en Opfordring i Social-Demokraten til ikke at søge Arbejde hos Skomagermester Chr. E. Berntsen, i Forbindelse med en Patrouillering, for hvilken Forbundet skønnedes at have Ansvaret.

Højesterets Dom af 4. Maj 1894 stadfæstede et af Skræddermester Schilder nedlagt Forbud og idømte Dansk Skrædderforbund en Erstatning paa *3000 Kr.* for Indrettelsen af et Vagthold m. m. udenfor hans Lokale.

Højesterets Domme af 8. December 1908 idømte Redaktør Wiinblad en *Erstatning paa 3000 Kr.* for Overtrædelse af det gamle Forbud.

Disse Domme er saaledes af en noget særegen Beskaffenhed og, omend af Interesse, forsaavidt *Strejkevagter derned er erklæret for retsstridige og erstatningsforpligtende,* dog ikke direkte afgørende med Hensyn til det foreliggende Spørgsmaal.

Dette er derimod afgjort ved *Højesterets Dom af 28. Oktober 1902.* Bødkernes Fagforening ctr. Bødkermester N. P. Olsen. Formanden for Bødkernes Fagforening E. Svendsen havde i Social-Demokraten skrevet nogle Artikler om en Arbejdsnedlæggelse hos Olsen og om Forholdene hos ham, og han havde derhos i Social-Demokraten nogle Gange under Rubriken »Strejker« indrykket følgende Meddelelse:

»*Til Bødkerne.* Arbejdet er nedlagt hos Bødkermester N. P. Olsen, Nørregade 7, Arbejdssøgende bedes henvende sig paa Kontoret mellem 10 og 11. Tilgang til København aflyses, indtil Underhandlingerne om den ny Priskurant er endte.« I Højesterets-Dommen hedder det, at Svendsen ved de ommeldte offentlige Meddelelser om Forholdene paa Olsens Værksted og Opfordring til Bødkerne om ikke at søge Arbejde der, har gjort sig skyldig i et retsstridigt Forhold, der maa forpligte ham til at erstatte det — — derved forvoldte Tab.« Erstatningen skulde fastsættes ved uvillige Mænds Skøn, dog ikke udover *2000 Kr.*

Hermed stemmer en *Højesteretsdom af 23. December 1904* (ikke blandt de fremsendte). Formanden for Jord og Betonarbejdernes Afdeling havde i Social-Demokraten under Rubrikken »Partimeddelelser« indrykket følgende Meddelelse: »Til Jord- og Betonarbejdsmændene. Hr. Entrepenør Krause, Kontor i Studiestræde 14, som har Kloakarbejdet i Entreprise hos Hr. Levin & Søn i Ryesgade 48, er blokeret for Tilgang af Arbejdskraft, indtil Forholdene er ordnet.« Ved Overretten blev dette erklæret for retsstridigt, idet der i Præmisserne er fremhævet, at Meddelelsen ikke *alene* var rettet til Fagforeningsmedlemmerne, men *i al Almindelighed henvendte sig til Jord- og Betonarbejdsmændene.* I Højesteretsdommen er dette sidste ikke nævnt, men det hedder i den: »Ved at fremkomme med den — — gengivne offentlige Meddelelse, hvorved

Appellanten (ɔ: Afdelingens Formand) har søgt at hindre, at afdøde Entrepenør Krause fik Tilgang af Arbejdere, har Appellanten udvist et retsstridigt Forhold, og da det maa antages, at der ved Meddelelsen er paaført Krause Tab i hans Næring, maa det billiges« o. s. v. — Erstatning efter uvillige Mænds Skøn *ikke udover 3000 Kr.*)*

Det maa saaledes i det hele betragtes som vore Domstoles Standpunkt, at de omhandlede Meddelelser er retsstridige og medfører Erstatningspligt. Men det er ikke, heller ikke efter de foreliggende Højesteretsdomme, helt klart, hvor vidt det retsstridige paa dette Omraade strækker sig, eller helt sikkert, hvor stærkt det indtagne Standpunkt vil blive fastholdt (gennem Afgørelsen af om Tab kan antages lidt, har Domstolene en stor, næsten ukontrollabel Magt, hvorigennem ogsaa en svingende Opfattelse af det retsstridige kan ytre sig).

Gennemgaas imidlertid Begrundelsen af Erstatnings Idømmelse i samtlige foreliggende Afgørelser, synes det at være betragtet som det afgørende for Statueringen af et Retsbrud, at der er sket en offentlig Meddelelse om Blokade. Vægten lægges stadig paa, at man har søgt at hindre Tilgang af Arbejdere. Og stemmende hermed er det, at Højesteretsassessor N. Lassen i en Artikel om Højesterets Praxis i Nordisk Tidsskrift for Retsvidenskab for 1894 har udtalt om Højesteretsdommen af 28. Oktober 1902, at hermed har Højesteret erklæret det for retsstridigt og forpligtende til Skadeserstatning ved offentlig Opfordring at søge Tilgangen af ny Arbejdskraft standset« (andetsteds i Artiklen hedder det: »en nøgen [ɔ: ikke ærefornærmende eller privatkrænkende] Opfordring til ikke at tage Arbejde«).

Men det er herefter ikke klart, om en Meddelelse, der alene gik paa: Arbejdet er nedlagt hos N. N., vilde blive betragtet som retsstridig, eftersom der jo ikke heri med *Nødvendighed* ligger en Opfordring til ikke at tage Arbejde hos Vedkommende. Det er heller ikke afgjort, at *enhver* Opfordring fra en Fagforenings Bestyrelse til Medlemmerne om ikke at tage Arbejde hos en bestemt Person vilde blive erklæret for retsstridig, eftersom den *offentlige* Opfordring stadig pointeres, og det jo er givet, at en Fagforenings Strejkebeslutning, hvori ligger en Opfordring til Medlemmerne om ikke at arbejde hos vedkommende, i og for sig er retmæssig. Men at enhver saadan Opfordring, naar den fremtræder *offentlig*, betragtes som retsstridig, maa vel nærmest antages at være Højesterets Mening, skønt det egentlig synes urimeligt, eftersom Formaalet med Offentliggørelsen meget vel alene kan være at gøre Medlemmerne bekendt med Beslutningen, idet Fagforeningen er saa stærk og omfattende, at vedkommende Arbejdsgiver ikke kan faa Arbejdskraft udenom den — Dommenes Udtryk »søge at hindre Tilgang af Arbejdskraft« rummer ogsaa den Uklarhed, at man ikke kan se, om der tænkes paa Tilgang af Arbejdere, som staar udenfor Organisationen, eller om det er tilstrækkeligt til Retsstridigheden, at Tilgang af *Medlemmerne* søges hindret, i hvilket sidste Tilfælde hele Begrundelsen af det retsstridige maa søges i den *offentlige* Opfordring, saa at det forsaavidt bliver uden Betydning, om Meddelelsen formelt er rettet til Medlemmerne eller til alle.

Saaledes som Forholdet er for Tiden og efter Indholdet af de foreliggende Retsafgørelser, maa man gaa ud fra, at *enhver offentlig Strejkemeddelelse*, hvori der overhovedet kan siges at ligge *et Forsøg paa at*

*) Ved en Højesteretsdom af 4. Decbr. 1894 blev Redaktør Wiinblad dømt til at betale *600 Kr. i Erstatning* til en Snedkermester Smith i Anledning af en Række Meddelelser og nogle Artikler angaaende Arbejdsnedlæggelsen i Snedker- og Stolemagerfaget, da »de paaklagede Artikler maa antages at have været beregnet paa og skikket til at berøve Citanten Tilgang af fornøden Arbejdskraft«. Dommen stemmer med de i Texten anførte, men Sagen var dog noget særegen. Andre Afgørelser ved Højesteret af det omtalte Spørgsmaal foreligger, saavidt vides, ikke.

hindre Tilgang af Arbejdskraft — og det er jo netop Meningen med Strejkemeddelelsen — *medfører Erstatningsansvar.*

Fagforeningerne vil derfor vanskeligt kunne tænkes at undgaa Sager af denne Art. Men jeg tror, at det indtil videre vil være klogest ikke at lade saadanne Sager appellere til Højesteret. Dels for ikke at faa den nuværende Praksis saa fastslaaet, at den kommer til at binde for stærkt, dels fordi den københavnske Overret synes mindre fast end Højesteret i at indtage det for Arbejderne ugunstige Standpunkt.

Vil man sluttelig spørge, om der ikke er nogen Form for Strejkemeddelelser i Dagspressen, som kan anvendes uden Risiko for et Erstatningssøgsmaal, maa jeg efter det anførte sige, *at det er der ikke.* Men da Fagforeningerne formentlig ikke kan opgive saadanne Meddelelser, vil jeg anbefale at de gives Formen: »Arbejdet er nedlagt hos N. N.« eller: »Til — — forbundets Medlemmer. Bestyrelsen (Forbundet, Afdelingen, hvad det nu er) har vedtaget, at Medlemmerne indtil videre ikke tager Arbejde hos N. N.« eller »Forinden nogen tager Arbejde hos N. N., bedes han henvende sig« (Angivelse at Fagforeningens Kontor og Tid eller hvad der nu i saa Henseende kan være hensigtsmæssigt).

For ingen saadan Meddelelse *alene* er der endnu, saavidt vides, idømt Erstatning; og da jeg som ovenfor berørt er tilbøjelig til at mene, at der fremtidig vil vises nogen Varsomhed paa dette Omraade fra Domstolenes Side, bør de forsøges.

Hvis ogsaa saadanne Meddelelser erklæres for retsstridige, bør der formentlig indbringes et Lovforslag, som bestemmer, at en offentlig Meddelelse om *en lovlig Strejke* er retmæssig, et Lovforslag, som det vil være vanskeligt for nogen at modsætte sig.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark i Juli Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Bagere og Konditore	—	—	193	—	—	73
Barber og Frisørsv.	27	434	17	—	—	—
Billedskærere	37	555	21	8	190	5
Brolæggere	12	119	7	4	57	3
Bryggeriarbejdere	8	—	1	12	—	1
Bødkere	28	269	19	27	344	12
Elektrikere	42	722	27	22	258	18
Filehuggere	—	—	—	—	—	—
Formere	99	2237	88	325	8264	205
Gas- og Vandarb.	12	246	8	—	—	—
Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdere	11	282	9	—	—	—
Gørtler- og Metalarb.	75	1276	56	9	157	7
Handskemagere	4	107	4	—	—	—
Hattearbejdere	9	192	4	1	18	—
Hvidgarvere	—	—	—	2	28	1
Karetmagere	9	86	7	11	118	11
Kedel- og Maskinpas.	23	432	21	12	163	11
Korkskærere	—	—	—	—	—	—
Litografer	15	—	10	6	—	4
Lohgarvere	5	90	2	—	—	—
Metaltrykkere	14	335	13	—	—	—
Mineralvandsarb.	2	12	2	—	—	—
Murere	—	—	293	—	—	116
Murarbejdsmænd	142	3098	129	13	312	12
Ovnsættere	11	203	8	—	—	—
Papirindustriarb.	—	—	—	—	—	—
Pottemagere	—	—	—	—	—	—
Rebslagere	—	—	—	15	195	12
Sadelmagere og Tapetserere	94	2814	90	25	397	24
Savværksarbejdere & Maskinsnedkere	115	2153	87	80	1098	50
Skibstømrere	—	—	—	—	1342	58
Skorstensfejere	—	255	12	4	—	—
Smede- og Maskinarb.	—	—	599	—	—	289
Snedkere	989	23187	*	95	11164	*
Stenarbejdere	4	36	—	—	—	—
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	—	—
Syersker	45	1170	45	26	650	25
Sømænd	20	280	20	30	420	30
Tømrere	—	—	413	—	—	216

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 39 Organisationer med tilsammen 43364 Medlemmer. Heraf havde 35 Organisationer med tilsammen 42209 Medlemmer 3388 Arbejdsløse den 31. Juli. 4 Organisationer med tilsammen 1155 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Juli Maaned.

* Kan ikke opgives.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 16 ❋ KØBENHAVN DEN 16. OKTOBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Hvorledes den svenske Stor-Kamp forløber. En »Formand.« Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd hos Entreprenør Rothe, Billedskærer- og Dekorationsbilledhugger-Forbundet, Dansk Elektriker-Forbund, Guldarbejderne i København. Syerskernes Forbund)

Hvorledes den svenske Stor-Kamp forløber.

Den fornemste Arbejdsgiverorganisation i Sverrig, Svenska Arbetsgivareföreningen, er bygget paa det Princip, gennem omfattende Lock-out'er at værne Arbejdsgivernes Interesser og tilbageslaa Arbejdernes Organisationer. I Arbejdsgiverforeningens Love findes Bestemmelser, som paalægger Medlemmerne at deltage i de besluttede Lock-out'er, og som Sikkerhed for, at Beslutningerne efterkommes, maa Arbejdsgiverne deponere visse Beløb i Forhold til det Antal Arbejdere, de beskæftiger. Arbejdsgiverforeningen har desuden Understøttelsespligt overfor de Arbejdsgivere, som indlader sig i Konflikt med deres Arbejdere; men for at slippe for denne Understøttelsespligt, har Foreningen i stor Udstrækning anvendt Lock-out'en.

Sv. Arbetsgivareföreningen havde saaledes ifjor ved forskellige Lejligheder truet med omfattende Lock-out'er, og i et enkelt Tilfælde truede samtlige Arbejdsgiverforeninger i Sverrig med almindelig Udsmidning af alle organiserede Arbejdere. Denne store Udsmidning afværgedes imidlertid, og det lykkedes at tilvejebringe forskellige Overenskomster, som ikke var ufordelagtige for Arbejderne.

Fagforeningerne har tidligere under de opadgaaende Konjunkturer ført en ret agressiv Taktik i Sverrig; men under det forrige Aars trykkede Forhold har de modereret denne. Helt stille har man dog ikke kunnet forholde sig, da adskillige Grupper af Arbejdere ikke har haft ordnede Forhold, og for andre udløb de gældende Aftaler og maatte erstattes med nye.

Under enhver Bevægelse fra Arbejdernes Side har Arbejdsgiverne truet med Lock-out selv i de ringeste Tilfælde, men Arbejderne har stadig bøjet af og afværget Strid. Arbejderne havde tænkt at manøvrere sig frem gennem Vanskelighederne for ved den tilstundende Kongres i Landsorganisationen at reorganisere Fagforeningernes Samvirken, saa at de med Fordel kunde optage den omfattende Kamp, som Arbejdsgiverne ganske øjensynlig tilstræbte.

Ved indeværende Aars Begyndelse var der ikke synderlig store Spørgsmaal at løse, naar man undtager Overenskomsten med Centrala Arbetsgivareförbundet om Bygningsarbejdernes Forhold. Nævnte Arbejdsgiverforening truede med Lock-out i alle Bygningsfag, men med Hjælp af Statens Forligsmand lykkedes det at afværge denne. Det samme gjaldt for en af Sv. Arbetsgivareföreningen varslet Lock-out i Bygnings-Materiale-Industrien.

Hermed troede man Lock-out-Faren overstaaet; men det varede ikke mange Uger, før Sv. Arbetsgivareföreningen paa Grund af nogle mislykkede Forhandlinger i Skræderfaget erklærede Lock-out paany. Naar Enighed ikke var opnaaet, skyldtes det den Omstændighed, at Arbejds-

giverne forlangte væsentlige Lønnedsættelser. Samme skete for nogle Cellulosefabrikers Vedkommende, for hvilke der ikke forud bestod nogen Overenskomst.

Da disse *af Arbejdsgiverne selv* iværksatte Konflikter ikke førte til noget Resultat og derfor var til Skade for Arbejdsgiverne, besluttede de at bringe dem til Afslutning ikke ved at ophæve dem, men ved at udvide dem!!

Saaledes gik det til, at Landssekretariatet fik Meddelelse om, at hvis Arbejderne ikke bøjede sig og indgik paa de af Arbejdsgiverne forlangte Nedsættelser, skulde Udsmidningen fra den 26. Juli udvides til at omfatte alle de organiserede Arbejdere i Papirmasse-, Textil- og Gasværksindustrien og fra den 2. Avgust endvidere i Jærnbrugene.

Disse Lock-out'er omfattede tilsammen 80,000 Mand; desuden havde Arbejdsgiverforeningens Ledelse erholdt Fuldmagt til yderligere at udelukke efterhaanden andre Fags Arbejdere, hvis den store Udsmidning ikke viste sig tilstrækkelig, saaledes at ialt 163,000 Arbejdere kunde lock-out'es.

Ved at modtage disse Trusler om en omfattende Kæmpe-Lock-out i Anledning af nogle reelt set smaa Konflikter stod det Landssekretariatet klart, at det var umuligt at komme uden om en Storkamp i det lange Løb, hvis ikke Arbejdernes Bevægelse helt skulde bremses. Man sammenkaldte derfor Repræsentantskabet og forelagde det Forslag om at møde Kæmpe-Lock-out'en med Stor-Strejke.

Medlemmerne Landet over var oprørte over de meningsløse Lock-out-Trusler og vilde ikke lade sig true tilbage. De havde en Følelse af, at der nødvendigvis maatte slaas et Slag i Bordet som Gensvar mod Arbejdsgivernes vedholdende Trusler for at faa Luft og Frihed til, at Arbejderne kunde røre sig.

Repræsentantskabet besluttede enstemmigt at gribe til det eneste forhaandenværende Vaaben, den almindelige Arbejdsnedlæggelse. Man var sig bevidst, at man derved satte Arbejdernes Organisationer paa Spil, og at ogsaa Nabolandene kunde komme til at lide derunder, men desuagtet vilde man hellere have Udsigten til at gaa under i en Kamp end langsomt kvæles under Arbejdsgivernes Voldsgerning.

Ved Stridens Udbrud havde Arbejderne kun ringe Kassebeholdninger, thi Kasserne var tømte under de foregaaende Kampe. Stemningen blandt Arbejderne var dog saaledes, at man hellere tog en Stor-Kamp uden Understøttelse end at begrænse Striden og paaligne store Kontingenter — det havde man jo maattet gøre i den forudgaaende Strid.

Man beregnede at føre Striden uden Understøttelse, men at søge tilvejebragt Midler til at lindre de værste Saar under Krigen. Man gav Broderorganisationerne i Udlandet Meddelelse om Situationen og den trufne Beslutning og bad om Hjælp.

Tiltrods for alle Erfaringer om, at en Strid bliver længere end beregnet, vægrede man sig dog ved at tro, at en Kæmpe-Kamp, der standsede hele Landets Industri, hvorved ogsaa megen anden Virksomhed stoppedes, kunde vare mere end to à tre Uger. Man vovede heller ikke at tro det muligt, at man i længere Tid kunde holde 300,000 Arbejdere i Ro og uden for Arbejdspladserne.

Begyndelsen var glimrende. Paa samme Dag og paa en Gang nedlagde Arbejderne over hele Landet og paa alle Omraader Arbejdet med Undtagelse af Arbejdet ved Jærnbanerne, hvis Personale Sekretariatet ikke vilde opfordre til Deltagelse i Standsningen. De indkomne Rapporter fra de forskellige Pladser viste, at Arbejdernes Stemning og Holdning var ualmindelig god — over Forventning. Men Modstanden var mægtig. Alle de borgerlige Befolkningslag var imod Arbejderne; Pressen paabegyndte et Felttog mod Fagforeningerne, og den konservative Regering støttede af al Magt Arbejdsgiverne. Nogen Mægling kom ikke i Stand.

Da en Uge var gaaet, udspredte

Aviserne en Flod af Løgne om, at Arbejderne genoptog Arbejdet, men talte ikke et Ord om Arbejdernes mønsterværdige Holdning — ingen social Forstaaelse lagdes for Dagen, ikke et Ord om, at Lock-out'en var Aarsagen til Krigen; man læste kun Nedrakning af Arbejdernes Forsvarskrig.

Typograferne besluttede derfor at nedlægge Arbejdet.

Arbejderne selv ansaa dette for en Hjælp; men det viste sig, at Bladene snart efter kunde udkomme paa sædvanlig Maade ved Hjælp af Skruebrækkere. Og af Borgerskabet oprettedes Institutioner med det Formaal at skaffe Skruebrækkere til Sporvogns-, Droske- og Skærgaardstrafik, hvilket delvis lykkedes. Arbejderne havde ikke alene Arbejdsgiverne imod sig, men med disse forenede sig alle Samfundets Magter, Borgerklassen, Regeringen og Pressen, for at slaa Arbejderne ned. Kun Udlandets Arbejdere var forstaaende og venligt sindede mod de svenske Standsfæller. Man fik et klart Billede af, hvorledes en Klassekamp forløber: Alles Haand vendt mod Arbejderne! Paa mange Maader aabenbarede de »dannede« Klasser en Raahed, som søger sin Mage, og de svenske Arbejdere fik hurtigt Indtryk af, at det nu drejede sig om en Kamp paa Liv og Død, og at de maatte indrette sig herefter.

Landssekretariatet havde for Enhedens Skyld og for at faa fordelt Cirkulærer og Bladet »Svaret«, der var Fagforeningernes Organ under Kampen, nedsat Strejkeudvalg i hver By, hvor der var Kamp. Fra disse Udvalg kom snart Henvendelser om at sende økonomisk Hjælp for at muliggøre Arbejderne at deltage fortsat i Striden.

Den tredje Uge maatte man begynde at uddele Hjælp i Form af Nødhjælp til de daarligst stillede Arbejdere, saa at de kunde holde ud med de øvrige. Paa denne Maade uddeltes store Beløb til de ca. 450 Strejkeudvalg, men det var ikke muligt at sende saa store Beløb, som de ønskede. Deres Fordringer blev med hver Uge større. Saaledes blev de Understøttelsesbeløb, der kunde udbetales den enkelte Arbejder, mindre og mindre. Sidste Uge-Udbetaling udgjorde noget over en halv Million Kroner.

Paa fornævnte Maade gik det i 5 Uger uden at gaa i Stykker, men det havde næppe heller gaaet længere.

Arbejdsgiverne sendte særlige Journalister til Udlandet for at modarbejde Indsamlingen, og overfor de stigende Krav paa Hjælp frygtede Sekretariatet, at det hele skulde briste.

Henvendelser fra forskellige Sider til Regeringen om at mægle besvaredes af denne med Fordring om, at visse Arbejder-Grupper, som havde brudt de gældende Overenskomster ved at deltage i Striden, skulde udleveres til Afstraffelse foran Fronten, d. v. s. overgive sig paa Naade og Unaade og give Afkald paa deres Overenskomster, saa at Arbejdsgiverne kunde bestemme Lønforholdene alene. Da man nægtede at efterkomme en saadan Fordring, følte Regeringen sig løst fra Forpligtelsen til at mægle.

Forligsmanden kom paa denne Tid med et Forslag om, at Arbejderne skulde indskrænke Kampen til kun at omfatte Svenska Arbetsgivareföreningen, imod at de øvrige Arbejdsgiverforeninger skulde forpligte sig til at lade de øvrige Arbejdere optage Arbejdet uden videre. Herved vilde opnaas, at Regeringen erklærede sig villig til at mægle.

Arbejderne havde ønsket at fortsætte den samlede Kamp, men de savnede Midler til det. Og det var heller ikke let at holde sammen paa et saa mægtigt Antal sultende Mennesker, der hver for sig har Familie at forsørge. Det var naturligvis heller ikke let at dele Hæren, saa at nogle kom i Arbejde og andre ikke, men der var ingen anden Udvej. Man gik den, og derved gik de Kæmpendes Antal ned til ca. Halvdelen. Kampen førtes saaledes nu kun hos Medlemmer af Svenska Arbetsgivareföreningen. Arbejderne havde nu en vis Sikkerhed for, at de øvrige Arbejdsgiverorganisationer ikke skulde

etablere Lock-out, og ved at indskrænke Striden havde de øget Understøttelsesmuligheden, men fremfor alt havde de Udsigt til, at Regeringen vilde mægle.

Men saa gjorde Sporvejsselskaberne og enkelte Kommuner Vanskeligheder ved Arbejdets Genoptagelse, og denne Lejlighed benyttede Regeringen til at udsætte Mæglingen, hvorved den gav Arbejdsgiverne en Haandsrækning. Da den endelig ikke længere kunde holde sig borte, nøjedes den med at give Forligsmanden Ret til at søge Parterne samlede. Dette skete den 17. Septbr., altsaa 6 Uger efter Storstrejkens Udbrud.

Paa Grund af Forligskommissionens Sammensætning gik Arbejderne ikke til Forhandlingerne med store Forhaabninger, og efter omtrent to Ugers Forløb bristede Forhandlingerne da ogsaa.

Arbejderne ønskede naturligvis en Afgørelse og var villige til at gøre passende Indrømmelser. Men dette lod sig Ikke gøre inden for rimelige Grænser.

Efter Forhandlingernes Afslutning fremkom Forligsmanden med et Forslag til Løsning af de forskellige Smaakonflikter, som var Aarsagen til Lock-out-Truslen, og havde det kun gjaldt disse Smaating, havde Arbejderne kunnet tiltræde Forslaget. Men hertil kom, at Regeringen havde givet Forligsmanden den Opgave at tilvejebringe en Forhandlingsordning og fremlagde Forslag til en saadan. Og den kunde Arbejderne ikke tiltræde. Egentlig holdt Forligsmanden ikke saa haardt paa dette Forslags Gennemførelse, men Arbejdsgiverne rejste paany Kravet om det og stillede det som Vilkaar for en Afslutning.

De Principper, som Svenska Arbetsgivareföreningen vilde have fastslaaede gennem omtalte Forhandlingsorden, var bl. a. Retten for Arbejdsgiverne til at lede og fordele Arbejdet og at antage og afskedige Arbejdere uden Paatale fra Arbejdernes Organisationer, Ret for Arbejdsgiverne til at forbyde Formænd at tilhøre Fagforeninger, Ret til under Overenskomsters Varighed at etablere Lock-out, Fastsættelse af Bestemmelser om, hvilke Kvalifikationer der skal foreligge, for at Strejke kan etableres, samt Skadeserstatningspligt for Fagforeningerne i Tilfælde af Brud paa gældende Overenskomster og Pligt for Fagforeningerne til at udelukke saadanne Medlemmer eller Afdelinger, som bryder Aftaler eller Overenskomster.

Det første Princip findes ganske vist i visse nugældende Overenskomster, men Arbejdsgiverne vilde give det en videre Virkning. Og Arbejdsgiverne havde allerede ved at misbruge de hidtidige Bestemmelser skabt en saadan Uvilje blandt Arbejderne imod dem, saa at Princippets Anerkendelse i Almindelighed var udelukket. Paa dette Omraade vilde man derfor ikke fra Arbejdernes Side gaa videre, end man allerede var gaaet.

Formændenes Forhold til Organitionerne kunde man være med til at regulere, men kun naar man ved en Undersøgelse af de forskellige Fags Forhold kunde drage Grænse imellem, hvem der kan betragtes som virkelige Formænd og hvem ikke. Vi kender jo alle Tendensen hos enkelte Mestre til at faa »en fastlønnet Mand uden for Fagforeningen staaende paa Værkstedet.«

Spørgsmaalet om Ret til under en Overenskomsts Gyldighed at foranstalte Lock-out — altsaa Sympati-Arbejdsstandsninger — ansaa Arbejderne for hørende under selve Lovgivningen, og da den kommende Rigsdag formentlig vil behandle Spørgsmaalet om og maaske vedtage Lov om kollektive Aftalers Gyldighed, vilde der jo være god Mening i ikke at foregribe denne Sags lovlige Afgørelse.

Retten for Modparten til at bestemme Betingelserne for den anden Parts Krigserklæring kunde Arbejderne naturligvis ikke anerkende, saalidt som de vilde binde Arbejdernes Organisationer til med deres Kasser at være erstatningspligtige og ansvarlige for Følgerne af enhver Slags Arbejdsstandsninger.

Men forøvrigt var alle disse Fordringer jo nye under Kampen rejste Krav og ikke den oprindelige Aarsag til Krigen. Arbejdsgivernes Hensigt med at rejse disse Krav var derfor tydeligvis at kneble Arbejderne og at give Arbejdsgiverne ikke alene den økonomiske Fordel, som de i Forvejen ejer, ubeskaaret, men ogsaa at give dem organisatorisk set Haand- og Halsret over Arbejderne.

Arbejdernes Repræsentanter tilbød, at de paa deres Kongres vilde behandle disse Spørgsmaal og at de saa var villige til at forhandle videre med Arbejdsgiverforeningen; men dette Tilbud afslog Arbejdsgiverne, hvorved de gav tilkende, at det ikke for dem drejede sig om at faa endt de oprindelige Smaakonflikter, men at benytte Lejligheden til at faa fastslaaet det rent principielle i deres Fordringer.

Det stod imidlertid de svenske Fagforeninger klart, at Kampen ikke kunde føres videre paa saa bredt et Grundlag som hidtil, og da man ikke vilde indgaa paa Arbejdsgivernes Betingelser, maatte man indskrænke Kampens Omfang. Man havde skønnet, at Arbejdsgiverne taget enkeltvis gærne vilde have Arbejdet genoptaget, og at den væsentligste Hindring for at dette kunde ske var de jærnhaarde Vilkaar, der er gældende for Medlemsskabet i Svenska Arbetsgivareföreningen. Man saa det, da Sekretariatet sluttede den egentlige Storstrejke og lod Arbejdet optage hos de øvrige organiserede Arbejdsgivere. Dertil kom den tvingende Nødvendighed, at Sekretariatet ikke fortsat kunde tilvejebringe saa mægtige Summer, som man havde Brug for til en Kamp af det foreliggende Omfang. Man havde til den forhaandenværende Kamp i de sidste Uger udbetalt 250,000, 225,000 og 140,000 Kr.; den sidste Uge var Antallet af de lock-out'ede 80,000, og Understøttelsen udgjorde altsaa ikke 2 Kr. pr. Mand.

Arbejdernes Ledelse lod da Kampen gaa over i

det tredje Stadium.

Der udstedes Parole om, at Medlemmerne maatte træde ud af Landsorganisationen, om nødvendigt af Forbundene, for at komme i Arbejde igen hos de Arbejdsgivere, der havde erklæret Lock-out'en. Paa de fleste Pladser fulgte Arbejderne Parolen, og som ventet har Arbejdsgiverne ikke i nogen stor Udstrækning fastholdt Kravet om, at Arbejderne skulde forlade deres Forbund. Desuden vilde en tvungen Udmeldelse af Forbundene sikkert kun bevirke, at Arbejderne saa meget mere higede efter, at rejse deres Organisationer paany. Men mange Arbejdere fastholdt ikke at ville udtræde af deres Organisationer, hellere vilde de sulte sig ihjæl; og hos en Række af de Arbejdsgivere, der strengt har holdt paa Arbejdernes Udtræden af Forbundene som Betingelse for Arbejdets Genoptagelse, fortsættes derfor Arbejdsstandsningen.

Arbejdets Genoptagelse skulde efter Sekretariatets Plan dog ikke finde Sted over alt. Kampen skulde fortsættes i visse Industrigrene, og al Understøttelsesevnen koncentreres om denne Kamp.

De Pladser, hvor man fortsætter Kampen, er *Jernbrugene*, visse *Savværker* i Norrland, nogle *Tekstilfabrikker*, *Malmgruberne* i Lapland og *Kulgruberne* i Skaane.

Aarsagen til fortrinsvis at vælge disse Arbejdspladser er dels den, at de derværende Arbejdere paa forskellig Maade har gode Udsigter til at holde ud (det er saaledes ikke lykkedes Arbejdsgiverne at hverve Skruebrækkere, og de Strejkende er ved udmærket Mod), dels den, at det er særdeles vigtige Virksomheder for Arbejdsgiverne at faa i Gang igen, bl. a. fordi, at store Kapitaler er bundne i Maskiner, Redskaber og Transportmidler.

Ved de her omtalte Virksomheder er ca. 40,000 Arbejdere i Kamp; hertil kommer en halv Snes tusind Mand, som af Arbejdsgiverne er nægtede Adgang til Arbejdspladserne.

Hvis det kan lykkes de svenske Arbejdere at holde Kampen med disse ca. halvtredsindstyve tusinde Mand gaaende nogen Tid endnu, er der Sandsynlighed for, at Arbejdsgiverforeningen nødes til at give Slip paa sine Principper. Maaske kan Arbejderne ved denne sidste Manøvre opnaa som Slut-Resultat, at Landsorganisationen respekteres og sideordnes Arbejdsgiverforeningen. I hvert Fald vil det være Arbejdsgiverforeningen umuligt under den nuværende Situation at gøre det, som den hidtil har anset for det eneste Modtræk, nemlig at smide alle organiserede Arbejdere ud.

Med det Kendskab vi har til de svenske Arbejdere og til Forholdene i det hele taget er den af Arbejderne ventede Udgang af Kampen ikke udelukket. Den kan ventes saa meget mere, som det ikke skulde synes umuligt at tilvejebringe de for den nævnte Kampstyrke nødvendige Midler.

Det fortjener at nævnes, at de skandinaviske Landes Arbejdere har vist en overvældende Solidaritet under Kampens hidtidige Førelse, derom vidner de mægtige Bidrag, der fra dem er sendt til de svenske Arbejdere. Men ogsaa fra Tyskland og en Række andre Lande er der sendt vægtige Bidrag; og selv fra Lande (England og Amerika f. Eks.), hvorfra der længe intet synderligt hørtes, er der nu kommet Vidnesbyrd om, at Arbejdernes Interesse og Lyst til at træde hjælpende til er vaagnet.

Det vil være af den største Betydning for Arbejderne selv som for Samfundet som Helhed at de svenske Arbejderes Organisationer skaffes Betingelser for at gaa frelste ud af Kampen.

Arbejdsgivernes Voldsgerning imod dem maa anspore os til at fortsætte Indsamlingen. Anser man de nu ydede Bidrag for uoverkommelige i Længden, saa maa vore Organisationer nedsætte dem, men Planen bør saa vidt muligt være den, at der opkræves **paalignede** Bidrag hver Uge, Selv om Bidragene bliver mindre. bør der ydes Bidrag af *Alle!*

En „Formand".

Betydningsfuld Kendelse.

Arbejdsgiverne har i de senere Aar søgt at dække sig for Følgerne af deres egen Organisations Lockout-Trusler ved hver for sig at rette Bestræbelserne paa at faa en »fastlønnet« Mand paa Værkstedet staaende udenfor Fagforeningerne. Derved vilde man opnaa at have lidt Arbejdskraft under eventuelle Lockout'er, der jo ogsaa generer Arbejdsgiverne; ofte opnaaede en Mester vel ogsaa at spare lidt Arbejdsløn ved at give en Mand »fast« Ugeløn; thi en saadan Mand kan man lejlighedsvis overlade saadant Arbejde, som der er særlig gode Akkordpriser for.

At have »en fastlønnet Mand udenfor Fagforeningen« er sat i System i mange Fag, og Arbejdsgiverne har, naar man kritiserede dette, henvist til Forligets Punkt 5, der siger, at »fastlønnede Formænd eller Arbejdsledere skulle, saa længe de beklæder saadan Stilling, have fuld Frihed til ikke at være Medlemmer af Arbejderorganisationer«. Og selvfølgelig gjorde Mesteren straks sin fastlønnede Mand til »Formand«.

Snedkerforbundet havde i et saadant Tilfælde krævet, at en »Formand« skulde indtræde i Fagforeningen. Under en Forhandling med Modparten om denne Sag enedes man om gennem Hovedorganisationerne at lade den permanente Voldgiftsret afgøre Spørgsmaalet. Vi gengiver her Resultatet:

Udskrift

af Den permanente Voldgiftsrets Kendelse af 11. Oktober 1909 i Sag 31 som vedtagen Voldgiftsret.

I Anledning af en paa P. C. Jensens Sønners Snedkerværksted opstaaet Konflikt er Den permanente Voldgiftsret anmodet om som vedtagen Voldgiftsret at afgøre, om den hos Firmaet før Konflikten arbejdende Snedker Schultz kan anses som Formand i Henhold til Septemberforligets § 5.

Schultz, der tidligere havde arbej-

det hos Jensens Sønner som Svend, blev efter Lockout'en i 1899 ansat hos dem som saakaldet Formand og har — med en Afbrydelse fra 1901—03, da han drev selvstændig Forretning som Snedkermester — indtil Konfliktens Udbrud indtaget denne Stilling.

Schultz var 1) fastlønnet, han havde først 28 og steg efterhaanden til 32 Kr. om Ugen, var 2) ikke interesseret i Akkordoverskud og har 3) ikke deltaget i Akkorder bortset fra, at han en enkelt Gang for nogle Aar siden arbejdede sammen med en Svend i en Akkord saaledes, at Svenden fik Halvdelen af Akkordoverskudet, medens han selv intet Overskud fik.

Da nu et saadant Undtagelsestilfælde ikke kan siges altid og ubetinget at maatte være afgørende for Sagen, maa det undersøges, om Schultz' Stilling hos Jensens Sønner iøvrigt svarede til Septemberforligets Udtryk: »Formænd eller Arbejdsledere« og »Arbejdsgivernes Tillidsmænd« »i Forholdet overfor Arbejderne«.

Paa Jensens Sønners Værksted arbejdede 12—14 Arbejdere, hvilket Tal dog senere sank, tilsidst til 5—6 Mand, og af Indehaverne — to Brødre, der begge var udlærte Snedkere — var som Regel én, af og til begge tilstede paa Værkstedet eller i det tilstødende Kontor.

Da der paa Værkstedet bestandig arbejdede den samme Stab af Arbejdere, var der ikke Spørgsmaal om Ansættelser og Afskedigelser, og da det gennemgaaende var kurante Varer, der forarbejdedes, og Arbejderne rutinerede og paalidelige, var der heller ikke nogen Virksomhed for Schultz at udøve i Retning af at kritisere og kassere Arbejde eller i Retning af Ordenens Overholdelse paa Værkstedet.

Ligesom Schultz, hvis Tid for en væsentlig Del var optaget af almindligt Arbejde ved Høvlebænken eller af Udearbejde, ikke kan siges at have udøvet nogen af de nysnævnte Beføjelser, havde han intet med Afregningen eller Lønudbetalingerne at gøre og heller ikke med Udlevering af det Materiale, kvorved der var et Skøn at udøve, idet han vel udleverede Beslag, Hængsler og Lister, men ikke Træet, som Jensens Sønner selv opmaalte og afridsede, og Schultz traf ikke selvstændig Bestemmelse om Arbejdets Fordeling til Værkstedets Arbejdere.

I den Tid Schultz drev selvstændig Forretning, gik da ogsaa Arbejdet paa Jensens Sønners Værksted uforandret uden Formand.

Derimod var Schultz sine Principaler behjælpelig med Kalkuler og Opmaalinger og var deres Raadgiver med Hensyn til Fordelingen af Arbejdet, ligesom han havde Fuldmagt til at kvittere for dem hos Postvæsenet, og i Principalernes Fraværelse overfor Kunder modtog og gav Besked.

Ligesom Schultz i det Hele vel kunde karakteriseres som Arbejdsgivernes Tillidsmand, findes han dog ikke efter det anførte at kunne karakteriseres som Arbejdsgivernes Tillidsmand i Forholdet overfor Arbejderne eller som Arbejdsleder, og det stillede Spørgsmaal maa Voldgiftsretten derfor besvare benægtende.

Kendelse:

Den hos Firmaet P. C. Jensens Sønner før den omtalte Konflikt arbejdende Snedker Schultz har ikke været Formand i den Forstand, at Septemberforligets Post 5 er anvendelig paa ham.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd hos Entreprenør Rothe. I »Arbejderen« for 24. Juli 1909 meddeltes Resultatet af en Forhandling mellem Dansk Tømrerforbund, Arbejdsmændenes Forbund og Hovedorganisationerne om en af Arbejdsgiverne paaklaget Arbejdsstandsning hos Entreprenør Rothe. Man var bl. a. blevne enige om, at en Voldgiftsret skulde afgøre et Spørgsmaal om Lønnen for Hennebique-

Arbejde. — Voldgiftsretten har nu afsagt følgende Kendelse:

»Efter at den mellem Hr. Entreprenør, Murermester Rothe og Hustømrernes faglige Afdeling verserende Sag vedrørende Hennebique-Arbejdet paa Cikoriefabriken og Grundejerbanken har været behandlet af den nedsatte Voldgiftsret og derefter er forelagt mig som udmeldt Opmand, erklærer jeg herved for Ret:

1. Betalingen for det til Dato udførte Arbejde er fastslaaet ved mundtlig Overenskomst med en Timeløn af 60 Øre og bør være gældende indtil Opsigelse fra hver af de interesserede Parter har fundet Sted.
2. Opsigelsen bør ske med en passende efter Sædvane anerkendt Tidsfrist.
3. Ny Overenskomst maa derefter af Entreprenøren afsluttes skriftlig, og i saa Tilfælde bør denne først søges opnaaet med de samme Mænd, der hidtil har udført Arbejdet.
4. I Arbejdets Fordeling og Arbejdsledelsen savner Voldgiften Ret til at blande sig.

Da det saa maa anses for ønskeligt, at »Tildannelse, Opstilling, Afstivning samt Nedtagning og eventuel Genopstilling af Forme til Hennebique Anbringelse fremtidig henlægges under Hustømrerfaget, dog saaledes at Berettigelsen til Anvendelse af Arbejdsfolk som Hjælpere eller til Fladforskalling og Nedforskalling ikke udelukkes i de Tilfælde, hvor Entreprenøren med Grund anser det formaalstjenligt« henstilles:
at dette Forhold tages under Overvejelse, og at den mellem Københavns Tømmerlaug og Hustømrerforeningens faglige Afdeling under Udarbejdelse værende Prisfortegnelse for nævnte Arbejder snarest mulig træder i Kraft, og
at der indtil den Tid ved fremtidige Arbejder og Overenskomster betales efter de for Tiden ved Rigsarkivet og Christiansborg akkorderede Priser.

København, den 7. September 1909.

Carl Thonning.
Opmand i Voldgiftsretten.

Billedskærer- og Dekorationsbilledhugger Forbundet meddeler, at det den 12. Septbr. har opnaaet Enighed med Provinsbilledskærermestrenes Forening om en Overenskomst omfattende 35 af Forbundets Medlemmer.

I Overenskomsten, der gælder til 1912 er Arbejdstiden fastsat til 9½ Time daglig. Minimallønnen er 45 Øre pr. Time. Unge Svende kan dog det første Aar efter Læretidens Udløb arbejde for 40 Øre. For Byggningsarbejde, Arbejde udenfor Værkstedet og for Udenbys-Arbejde betales nærmere fastsatte Tillæg til Timelønnen.

Dansk Elektriker-Forbund har d. 14. Septbr. sluttet Overenskomst med Installatørforeningen i Aalborg om en for Aalborg gældende Overenskomst, der løber til 1. Maj 1911. Overenskomsten, der indeholder baade Regulativ og Akkordpriser fastsætter en Minimalløn paa 45 Øre pr. Time for Montører og 35 Øre for Udlærlinge det første Aar. For Hjælpearbejdere er den mindste Løn 33, 37 og 40 Øre henholdsvis 1., 2. og 3. Aar.

Guldarbejderne i København. Guld-Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund, som overfor Guldsmedelavet i København havde opsagt den hidtil gældende Overenskomst, har efter mange Vanskeligheder opnaaet at faa sluttet ny Overenskomst med Lavet, der oprindelig slet ikke vilde forhandle med Forbundet under Henvisning til de slette Konjunkturer. Forbundet havde forlangt Arbejdstiden, der var 10 Timer daglig Halvdelen af Aaret og 9½ Time daglig i den anden Halvdel, nedsat til 9 Timer daglig Aaret rundt. Det er uden Arbejdsstandsning lykkedes Forbundet at faa Arbejdstiden nedsat til 9½ Time daglig hele Aaret rundt med Bibeholdelse af de hidtidige *Uge*lønninger. Den nye Overenskomst gælder til 1912.

Syernes Forbund har faaet Sanktion til at opsige den med Vattæppefabrikerne indgaaede Overenskomst til Ophør 1. Januar. Hensigten er at søge gennemført nogle Smaaforbedringer og navnlig at give Prislistens Beskrivelser en klarere Form, da de i den nuværende Ordlyd misforstaas af enkelte Fabrikanter. Opsigelsen, som der er givet Sanktion til med det sædvanlige Forbehold, omfatter ca. 50 Medlemmer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 17 ❋ KØBENHAVN DEN 23. OKTOBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kongresser (Den finske Landsorganisation). Lønbevægelser og Konflikter (Kvindeligt Arbejderforbund, Dansk Elektriker-Forbund, Metaltrykkerne hos Gruberts Sønner, Skotøjsarbejderne i København, Dansk Slagteriarbejderforbund). Den finske Landsorganisations Medlemsantal, Medlemmernes Kontingentydelse, Antal Afdelinger og Formuen ved Slutningen af Aaret 1908.

Kongresser.

Den finske Landsorganisation. Den 27. September aabnedes den finske Landsorganisations 2. Kongres i Helsingfors. Mødet afholdtes i Folkets Hus' store Sal, som var smukt dekoreret med røde Faner og Blomster.

Der var mødt 241 Repræsentanter for ca. 24,000 organiserede Arbejdere. Som Indbudne mødte for De samvirkende Fagforbund *i Danmark* Formanden, *C. F. Madsen* og for Landsorganisationen *i Norge* Formanden *Ole O. Lian*.

Kongressen tog sin Begyndelse med at Forsamlingen sang »Internationale«, hvorefter Landsorganisationens Ordfører, *M. Paasivuari*, i sin Velkomsttale fremhævede Landsorganisationens store Betydning for Arbejderklassen i dens Kamp. Han udtalte Haabet om, at de fattede Beslutninger maatte blive gode og kloge og til Gavn for Fagforeningsbevægelsen saavel i Finland som over hele Verden. Han bragte en særlig Hilsen til de fremmødte Repræsentanter for de udenlandske Broderorganisationer.

C. F. Madsen og *Ole O. Lian* bragte en Hilsen fra deres respektive Landsorganisationer og gav en kortfattet Oversigt over Fagforeningsbevægelsen i *Danmark* og *Norge*.

Kongressen udbragte et Leve for Arbejdernes Organisation i de to Lande.

Fra *Sverrig* forelaa en Skrivelse med en hjertelig Hilsen fra Landssekretariatet, der paa Grund af Arbejdet med Storstrejken var forhindret fra at sende Repræsentant. Der udbragtes et Leve for den svenske Fagorganisation, ligesom Kongressen bevilgede 3000 Mark til Storstrejken.

Til at behandle de paa Dagsordenen staaende Sager valgtes 12 Komiteer, bl. a. Lovkomite, Valgkomite, Finanskomite, Agitationskomite, Organisationskomite, Kampkomite, Arbejdsløshedskomite, Redaktionskomite, som skulde forberede de forskellige Sager og fremkomme med Indstilling til Kongressen.

Landsorganisationens tidligere Formand, *Eero Haapalainen*, gav en kort Oversigt over Virksomheden i de Aar, som var forløbne siden Landsorganisationens Stiftelse.

Da Landsorganisationen begyndte sin Virksomhed i 1907 fandtes næsten ingen Medlemmer og Kassebeholdningen var 11 Mark 15 Penni (1 finsk Mark = Kr. 0.72). Ved den første Aarsberetning var der indmeldt 18 Forbund og 5 stedlige Organisationer med ialt 470 Afdelinger, Aaret derefter var Antallet af Afdelinger steget til 600. I 1907 var Medlemsantallet 12,246, i 1908 steg det til over 25,000, men faldt i 1909 ned til 24,000 paa Grund af stor Arbejdsløshed. Medlemsantallet er nu atter i stigende. (Bemærk omstaaende Tabel.)

I 1908 iværksatte Arbejdsgiverne en stor Lock-out i Jern- og Metalindustrien. Hensigten var at sprænge Fagorganisationen. Lock-outen varede i 6 Uger og alle Arbejdsgivernes Organisationer stod bag dette Forsøg, som dog mislykkedes. Den

12. November 1908 afsluttedes Lockouten, men allerede ved Nytaar 1909 udkastede Arbejdsgiverne paany 2000 Metalarbejdere i Helsingfors. Det blev en haard Strid, idet der samtidig iværksattes Lock-out overfor 700 Papirarbejdere. Arbejdsgiverne fordrede her 12 Timers Skift indført i Stedet for som tidligere 8 Timers Skift. Der opstod endvidere Konflikt blandt Tømmerfløterne. Alle disse Konflikter afsluttedes med Sejr for Arbejdsgiverne.

Landsorganisationens Indtægter i de 3 Aar var: 1907 Mrk. 4386.36, 1908 Mrk. 119,323.45 og til Aug. 1909 Mrk. 119,323.45. I samme Tidsrum var Udgifterne henholdsvis Mrk. 4386.30, 114,512.80 og 107,575.01.

Behandlingen af Forslag til *Lovændringer* foranledigede en længere Debat. Blandt de vigtigere Forandringer skal nævnes, at Kontingentet forhøjedes til 30 Penni (1 Mrk. = 100 Penni = Kr. 0.72) for helt- og 15 Penni for halvtbetalende Medlem pr. Kvartal. Tidligere var Kontingentet 10 Øre pr. Kvartal.

Videre besluttedes, at Landssekretariatet skal have sit Sæde i Helsingfors og bestaa af 11 Medlemmer. Hovedbestyrelsen, eller Landsorganisationens Fuldmægtige, som de kaldes i Finland, skal vælges af Forbundene efter en gradvis Skala, saaledes at Forbund med 1000 Medlemmer har 1 Repræsentant i Hovedbestyrelsen, 1001—2000 2 Repræsentanter osv. Hovedbestyrelsen skal ordinært træde sammen hvert Aars April Maaned til Behandling af Beretning og Regnskab.

Strejkeunderstøttelsen fra Landsorganisationen fastsattes til 1 Mrk. pr. Dag for heltbetalende og ½ Mrk. for halvtbetalende. I de første 14 Dage udbetales ingen Understøttelse. Sekretariatet kan udskrive Ekstrakontingent af indtil 50 Penni pr. Uge.

Kongressen vedtog at slutte sig til den Beslutning, som vedtoges paa Den skandinaviske Arbejderkongres 1907, om at Medlemmer tilhørende Landsorganisationerne i Sverrig, Norge, Danmark og Finland uden Indskrivningspenge kan overgaa i en af de andre Landes Organisationer.

Ligeledes vedtoges, at den finske Landsorganisation tilsluttes det internationale faglige Sekretariat.

Angaaende *Tarifoverenskomster* vedtoges, at disse som Regel maatte gøres gældende for mindst 2 Aar ad Gangen, og at de bl. a. maa indeholde Bestemmelse om frivillig Voldgift. Sekretariatet bemyndiges til at *afslutte en Strejke* om dette er nødvendigt. En saadan Beslutning kan i visse Tilfælde indbringes for Hovedbestyrelsen.

Angaaende *Agitationen* førtes en indgaaende og livlig Debat. Alle var enige om, at der i den kommende Tid maatte lægges særlig Vægt paa Agitationen og der var fremkommet en Række Forslag herom. Bl. a. foresloges, at Landet skulde inddeles i mindst 8 Agitationsdistrikter og at Landsorganisationen skulde ansætte en lønnet Tillidsmand i hvert Distrikt til Varetagelse af Agitationen. Ligeledes foresloges at udgive Agitationsskrifter etc.

Forslaget om Landets Inddeling i Agitationsdistrikter forkastedes. Derimod vedtoges et Forslag om, at Sekretariatet har Ret til at ansætte det fornødne Antal Agitatorer. Ligeledes vedtoges Forslaget om at udgive Agitationsskrifter og bemyndigedes Sekretariatet til at udarbejde og lade trykke den *finske Fagforeningsbevægelses Historie*.

I Spørgsmaalet om *Arbejderbeskyttelseslovgivning* krævede Kongressen bl. a., at Fabrikinspektørernes Antal maa øges, og at de maa ansættes efter Indstilling eller Valg af Fagforeningerne. Der kræves videre fastsat ved Lov en Begrænsning af *Overarbejdet* og *Beskyttelse* for *Kvinder*.

Landsorganisationens Meddelelsesblad besluttedes udgivet 1 Gang om Maaneden.

Det socialdemokratiske Parti i Finland har oprettet en *Agitationsskole*. Til Bestridelse af Udgifterne ved dette Instituts Oprettelse bevilgede Kongressen 1500 Mark samt vedtog fremtidig at betale ⅓ af alle med Skolen forbundne Udgifter.

Et Forslag om Oprettelse af *Arbejdernes Arkiv* blev udsat paa Grund af de knappe Pengemidler man for Tiden raader over.

Det besluttedes, at Landsorganisationens *Reservefond* ved Udligning af Ekstrakontingent skulde bringes op til 100,000 Mark, og at Fondet ikke maatte komme under denne Sum.

Der behandledes forøvrigt en Række mindre Spørgsmaal vedrørende de indre Forhold.

Til Formand i Landsorganisationen valgtes *Eero Haapalainen*. Som Kasserer valgtes *K. Vartiainen*.

Lønnen fastsattes til 3000 Mark pr. Aar for hver.

Efter at de udenlandske Gæster havde haft Ordet til Afsked afsluttedes derpaa Forhandlingerne, efter at Kongressen havde været samlet i 4 Dage.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvindeligt Arbejderforbund har med Bryggeriforeningen afsluttet nye Overenskomster for de kvindelige Arbejdere paa Horsens Bayersk- og Hvidtølsbryggeri og Svendborg Bryghus.

I Horsens forhøjedes Lønnen med 2 Kroner pr. Uge; for Overarbejde forhøjes Betalingen med 5 Øre pr. Time og for Søn- og Helligdagsarbejde med 7½ Øre pr. Time.

I Svendborg forhøjes Lønnen med 1 Kr. 50 Øre pr. Uge; for Over-, Søn- og Helligdagsarbejde gives et Tillæg af henholdsvis 5 og 7½ Øre pr Time (som i Horsens).

Ved Ulykkestilfælde paa Bryggerierne betales 2 Kr. pr. Dag i indtil 13 Uger.

Dansk Elektriker-Forbund har den 27. Septbr. sluttet Overenskomst med Installatørforeningen i Odense om Regulativ og Akkordpriser, at opsige tidligst 1. April 1911. Minimallønnen for Montører er ansat til 45 Øre, og for Udlærlinge til 35 Øre. For Hjælpearbejdere er Minimallønnen det første Aar ved Faget 33 Øre, andet Aar 37 Øre og derefter 41 Øre pr. Time.

Metaltrykkerne hos Gruberts Sønner. Metaltrykkernes Fagforening havde anmodet De samvirkende Fagforbund om at foranledige, at Hovedorganisationerne ydede Bistand til at faa afgjort nogle Uoverensstemmelser hos Firmaet Gruberts Sønner om Anvendelsen af Arbejdsmænd til Metaltrykning.

Saadan Forhandling fandt Sted d. 14. ds. og under denne oplystes det, at Firmaet var Medlem af Gørtlerlavet og at de paaankede Forhold ikke havde været til Behandling mellem Lavet og Fagforeningen, hvorfor Sagen henvistes hertil. Parterne vil benytte Lejligheden til at søge Enighed opnaaet om en skriftlig Overenskomst i Faget. Man har hidtil nøjedes med mundtlige Aftaler.

Skotøjsarbejderne i København. Der har efter den omfattende Konflikt i Skotøjsfaget været forhandlet om Akkordpriser paa Fabrikerne, og det var en Aftale, at hvis det paa enkelte Punkter ikke lykkedes Parterne at enes, skulde hver af de to Hovedorganisationer delegere en Repræsentant til Forhandlingerne.

Nogle saaledes tilbageværende Uoverensstemmelser var til Behandling d. 6. Oktober, hvor Enighed om det væsentligste opnaaedes. Det drejede sig om en Række Akkord-Positioner.

Dansk Slagteriarbejderforbund har faaet Sanktion til at opsige sine Overenskomster med følgende Virksomheder:

Andelsslagteriet i Svendborg, der beskæftiger 23 Mand og hvis Minimalløn er 17 Kr. ugl.

Andelsslagterierne i Kjøge og Hammel, der beskæftiger henholdsvis 32 og 17 Mand, og Slagteriet i Haslev.

Sanktionen er givet med det sædvanlige Forbehold. — Forbundet har fornylig sluttet Overenskomster med Andelsselskabet »Odense off. Slagtehuse og Exportslagteri«, og med Slagterierne i Hadsund, Løgstør og Masnedsund.

Den finske Landsorganisations Medlemsantal, Medlemmernes Kontingentydelse, Antal Afdelinger og Formuen ved Slutningen af Aaret 1908.

№	Navn	Mænd	Kvinder	Lærlinge	Ialt	Afdelinger	Kassebehold	Kontingent * heltbet.	Kontingent halvtb.	Formue
1	Finsk Glasarbejder. Forb.	150	—	—	150	5	1,744.17	K.—.75	—	1,744.17
2	» Garver ..... »	250	—	—	250	15	1,428.08	K.—.39	—.15	1,664.65
3	» Vej- og Vandbygningsarb. »	1,227	71	—	1,308	24	13,848.49	K.—.60	—.30	14,823.39
4	» Bogbinder... »	120	215	37	372	10	—	K.—.50	—.25	—
5	» Træarbejder. »	3,018	50	96	3,164	97	9,265.99	V.—.10	—.05	12,232.99
6	» Skræder..... »	864	62	38	964	28	362.59	K.—.50	—.25	7,402.27
7	» Sadelmager . »	52	—	11	63	6	132.40	K.—.50	—.25	335.65
8	» Dykker..... »	19	—	—	19	1	97.02	K. 1.00	—	303.26
8	» Savværksarb. »	2 094	376	—	2,470	62	7,709.83	V.—.20	—.10	12,540.56
10	» Papirindustriarb..... »	1,809	571	—	2,380	35	9,788.97	K.—.35	—.25	19,880.62
11	» Skomager ... »	438	72	12	522	18	18.55	K.—.15	—.07,5	1,750.00
12	» Guldarbejder »	98	14	8	120	6	1,703.64	V.—.10	—	1,796.44
13	» Bager ..... »	184	29	53	266	14	44.89	V.—.25	—.15	2,193.81
14	» Stenarbejder »	1,220	—	—	1,220	36	3,619.74	K.—.33 1/3	—	4,112.69
15	» Transportarb. »	667	—	—	667	39	96.33	K. 1.00	—.50	9,172.95
16	» Tekstilarbejd. »	668	965	—	1,633	14	10,477.10	K.—.80	—.40	10,725.11
17	» Syerskernes . »	—	230	—	230	11	335.97	K.—.20	—	600,00
18	» Former ..... »	600	—	—	600	16	145.69	K.—.75	—.37,5	5,570 85
19	» Pottemager og Ovnsætter .. »	233	6	—	239	13	—	K.—.25	—.12,5	1,393.83
20	» Metalarbejd.. »	2,687	6	83	2,776	64	20,800.36	V.—.20	—.10	27,337.83
21	» Stokkearbejd. »	1,000	—	—	1,000	8	903.93	K.—.50	—	29,685.13
22	» Rørlægger. . »	200	—	—	200	4	1,161.00	K.—.40	—.20	1,211.00
23	» Elektriker... »	345	—	—	345	7	—	K.—.35	—	—
24	» Socialdemokratiske Journalisters.... »	52	—	—	52	1	739.35	V. 1.25	—	739.35
25	» Kobbersmede »	281	—	—	281	13	3,473.55	K.—.60	—.30	3,827.13
26	» Typograf.... »	1,200	—	360	1,560	33	926.59	K. 2.00	1.00	81,227.72
27	» Drejer..... »	175	—	—	175	5	1,245 25	V.—.40	—.20	1,245.25
	Ialt...	19,761	2,667	698	23,126	585	90,033.48	—	—	244,516.65
	Lokale Fagorganisationer									
1	Helsingfors lokale Fagf.	472	124	—	596	15	2,281.42	—	—	2,466.97
2	Åbos ..... » »	34	21	—	55	2	473.78	—	—	473.73
3	Søndre Saimas » »	14	1	—	15	—	—	—	—	—
4	Kemins ... » »	40	53	—	93	5	5.22	—	—	101.55
5	Uleåborgs . » »	81	13	—	94	—	—	—	—	—
	Ialt...	19,761	2,667	—	853	22	2,760.42	—	—	3,042.25
	Enkelstaaende Fagforening									
1	Kymmene Fagforening..	20	10	—	30	1	—	—	—	—
	Ialt...	20,422	2,889	698	24,009	608	92,793,90	—	—	247,558.90

* K. betyder maanedlig, V. betyder ugentlig.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3514

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 18 ❋ KØBENHAVN DEN 30. OKTOBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kampen i Sverrig. Lønbevægelser og Konflikter (Kvinderne hos Hagen & Sivertsen). Meddelelser. Arbejdsløsheden og de »Kristelige«. Kongresser (Den svenske Landsorganisations Kongres).

Kampen i Sverrig.

Jærnværksarbejdernes Kamp.

Indenfor Jærnværksindustrien optræder Arbejdskøberne paa den mest afskyvækkende og oprørende Maade.

Lad os se paa, hvad der foregaar indenfor denne Sverrigs ældste Industri. Forholdene har her i mange, mange Aar været helt ud patriarkalske. Arbejderne fik Lønnen udbetalt dels in natura og dels i Penge. Tusinder af disse Arbejdere er fødte og opdragne ved Fabrikerne. Til Jærnværkerne hører i Reglen store Jordejendomme, og en Mængde Arbejdere bor derfor i Fabrikernes Huse og har en lille Jordlod at dyrke.

I Løbet af de sidste ti Aar har saavel Arbejdere som Arbejdskøbere indenfor denne Industri organiseret sig, og for et Aarstid siden gennemførtes efter mange og lange Forhandlinger en Omregulering af Arbejdsforholdene. I den ny Overenskomst bestemtes bl. a., at Arbejderne skulde have deres Løn udbetalt i Penge, og at de Varer, de købte af Grubeejerne, samt Huslejen, skulde betales kontant.

Baade Arbejderne og Arbejdskøberne syntes at være tilfredse med den ny Ordning. For et halvt Aarstid siden opstod der imidlertid Konflikt ved Munkfors Gruberne i Värmland. Arbejderne forlangte at faa Striden paadømt af en upartisk Voldgiftsret. Statens Forligsmand fremkom to Gange med Forslag til Overenskomst. Arbejderne erklærede sig begge Gange tilfreds med den foreslaaede Ordning, men Arbejdskøberne forkastede begge Gange Forligsmandens Tilbud.

Saa blev pludselig den 2. August alle disse gamle Jærnværksarbejdere kastet ud fra deres Arbejdspladser. Lock-outen omfattede ialt 45 Jærnværker med over 20.000 Arbejdere. Denne Brutalitet søndersled alle de Baand, der siden ældgammel Tid bandt Jærnværksejerne og deres Arbejdere sammen.

Uge efter Uge har Lock-out'en varet. Vi er nu inde i den 13. Uge, og Arbejdskøberne har under Stridens Gang giort alt, hvad de formaaede, for at gøre denne Strid, som Arbejderne er uden Skyld i, saa bitter som mulig.

Disse Arbejdskøbere holder stift paa deres egen Foreningsret, men de forlanger hensynsløst af Arbejderne, at disse, for at faa Lov til at slide i Gruberne og Fabrikerne, i to Vidners Nærværelse skal underskrive paa, at de ikke tilhører nogen Fagforening eller yder Understøttelse hverken enkeltvis til organiserede Arbejdere eller til deres Organisationer.

Indenfor Tekstil-, Savværks- og Trævareindustrien er de fleste lockout'ede Arbejdere bleven tvungen af Omstændighedernes Magt og af Sult, og de har underskrevet disse skændige Kontrakter, men Jærnværksarbejderne har man endnu ikke kunnet tvinge dertil. De har med Arbejderorganisationens Støtte holdt ud i 12 Uger, og de holder ud endnu.

Denne Udholdenhed har bragt Ar-

bejdskøberne til Raseri. Nu anvendes de yderste tyranniske Midler, for at tvinge disse Mænd.

I tusindvis skal Arbejderne, deres Kvinder og Børn kastes ud af de Huse, som mange af dem er fødte i. De skal forlade deres smaa Jordlodder, som de har lagt en Menneskealders Arbejde i.

Findes der vel noget mere oprørende end dette sociale Drama, der nu oprulles for Sverigs kæmpende Jernværksarbejdere? Hvad ondt har disse Arbejdere gjort? Intet! For 12 Uger siden blev de uden Anledning udkastede fra deres Arbejdspladser. Nu afskediges de og jages ud af deres Huse. Sulten skal gøres permanent, thi læg Mærke til følgende: I Følge de Love, der bestaar indenfor »Svenska Arbejdsgiverforeningen«, maa ingen svensk Arbejdskøber tage de Forjagne i Arbejde. De forfølges som vilde Dyr.

Opsigelserne er sket, og Udsmidningerne begynder i disse Dage. Ved Jernværket i Fagersta er 70 Familier opsagte. Nogle af de opsagte Arbejdere er op mod 70 Aar gamle og har arbejdet for Aktieselskabet i 45 Aar. Særlig rammes Arbejdernes Tillidsmænd og Fædrene med de største Familier.

Arbejdskøbernes Haab om ved denne brutale Udsmidning at formaa Arbejderne til at underskrive Slavekontrakterne er fuldstændig mislykket. Rundt om fra Landet indløber Meddelelser om, at Arbejderne samles ved Møder og vedtager at holde ud.

Lockout, Afsked og Udsmidning er Insignierne paa Arbejdskøbernes smudsige Vaabenskjold. Programmet er kort og godt »Slave eller Sult!«

Arbejdere i alle Lande! Kammerater i Skandinavien! Sverigs Jernværksarbejdere staar enige! De er parate til at holde ud, og det gælder for os at forsyne dem med saa meget Proviant, at Arbejdskøberne ikke kan føre deres Sultekrig igennem.

Lad os alle slutte en fast Ring om dem, der tappert holder ud i Kampen. Lad Arbejdskøbernes Brutalitet strande paa Arbejdernes Solidaritet.

Kun derigennem kan Arbejderklassens Velfærd og Frihed reddes.

Lønbevægelser og Konflikter.

Kvinderne hos Hagen & Sivertsen. Kvindeligt Arbejderforbund havde forgæves forhandlet med Firmaet Hagen & Sivertsen i Odense om Arbejdsvilkaarene for de Kvinder (10), som beskæftiges i Firmaets Stentrykkeri. Forbundet bebudede Strejke til d. 15. Oktbr., men umiddelbart før denne skulde iværksættes, kom Sagen paa Initiativ af Arbejdsgiverforeningen til Behandling med Bistand af Repræsentanter for Hovedorganisationerne d. 14. Oktbr.

Arbejdsgiverforeningen gjorde gældende, at den paatænkte Overenskomst vilde danne Grundlaget for Arbejdslønnen for de øvrige Stentrykkerier i Provinserne, hvor Kvindeligt Arbejderforbund endnu ingen Medlemmer har, og at der derfor burde gives Arbejdsgiverforeningen Lejlighed til at undersøge de paagældende Virksomheders Forhold, inden endelig Overenskomst afsluttes. Man enedes derfor om følgende:

»Arbejdsstandsningens Iværksættelse udsættes i 2 Uger, i hvilken Tid der søges opnaaet Overenskomst om Arbejdsvilkaar for Kvinder, beskæftigede i litografiske Virksomheder i Provinserne.

I disse to Uger betales Medlemmer af Kvindeligt Arbejderforbund beskæftigede i A/S. Hagen & Sivertsens Stentrykkeri, med de af Aktieselskabet tilbudte Lønninger, dog saaledes, at ingen Lønninger bliver lavere end hidtil.

Disse foreløbige Lønninger faar dog ingen Indflydelse paa de Lønforhold, der eventuelt fastsættes.

Forhandlingerne med Kvindeligt Arbejderforbund genoptages

paany inden de fornævnte 2 Ugers Forløb.

— Disse Forhandlinger fandt Sted d. 28. Oktbr., men Enighed opnaaedes ikke. Den bebudede Strejke er dog ikke iværksat, da Forbundet vil søge nærmere Oplysninger om visse Forhold paa Arbejdsstedet.

Meddelelser.

Tidsskrift for Arbejderforsikring, Maanedsblad for social Forsikring og Forsørgelse, har i April Maaned afsluttet sin 4. Aargang. Af de i denne Aargang indeholdte Artikler til Belysning af sociale Spørgsmaal kan fremhæves: Kommunetilskud til anerkendte Arbejdsløshedskasser af Arbejdsløshedsinspektør Th. Sørensen, Beretning fra en Rejse i England til Undersøgelse af Gennemførelsen af de sanitære Bestemmelser i Fabrikloven af Dr. med. N. P. Schierbeck, Barselforsikring som Led i Beskyttelsen af arbejdende Kvinder og deres spæde Børn af Sygekasseinspektør F. Wittrup, Interessante Forskydninger indenfor Københavns Forsørgelsesvæsens Virksomhed af Kontorchef Cordt Trap, Sygekassesygeligheden i København fra 1896 af Læge H. Bille-Top samt en Oversigt over de danske Sygekassecentralforeningers Oprettelse og Virksomhed af Fuldmægtig H. Daniel. Tidsskriftet har derhos som sædvanlig bragt de i Aarets Løb vedtagne Love vedrørende den danske sociale Forsikring og Forsørgelse, hvilke Love alle ere aftrykte i deres Helhed, samt alle indenfor samme Tidsrum fremkomne vigtigere Afgørelser og Tilkendegivelser vedrørende samtlige i Kraft værende Forsikrings- og Forsørgelseslove. Tidsskriftet har endvidere bragt en Mængde Meddelelser til Belysning af hele den sociale Bevægelse herhjemme, altsaa navnlig Oplysninger vedrørende Gennemførelsen i det praktiske Liv af Alderdomsforsørgelsesloven, Hjælpekasseloven, Sygekasseloven, Arbejdsløshedskasseloven og de forskellige Ulykkesforsikringslove. Da Tidsskriftet af Arbejdsløshedsnævnet er antaget som dettes officielle Organ, findes i samme optaget fuldstændigt Referat af samtlige Nævnets Forhandlinger og de af Inspektoratet trufne Afgørelser. Dog ikke alene om de danske sociale Love indeholder Tidsskriftet Oplysning, men ogsaa om sociale Forhold i Udlandet og de Bestræbelser, der dersteds gør sig gældende, bringes hyppigt Meddelelse.

Tidsskriftet indeholder saaledes i sammentrængt Form en Mængde Oplysninger om sociale Forhold, navnlig om alle gældende Bestemmelser paa dette Omraade. Det er af stor praktisk Betydning at have samlet alle disse Oplysninger paa et Sted, og Tidsskriftet maa derfor siges at være en nyttig Haandbog for alle, der paa en eller anden Maade tager Del i den sociale Forsikrings- og Forsørgelseslovgivnings Udførelse i det praktiske Liv.

Trods den efter danske Forhold ikke ringe Tilslutning, Tidsskriftet i de forløbne Aar har faaet, har Abonnentantallet dog endnu ikke naaet den Størrelse, at Tidsskriftet kan svare Regning, selv naar henses til at Tidsskriftet modtager et aarligt Tilskud af Statskassen og at dets Redaktion og Ekspedition er ydet gratis. Da vi maa anse det for at være af Betydning, at Tidsskriftet opretholdes, skal vi henlede alle interesseredes, navnlig Forbundenes, Fagforeningernes, Fælleorganisationernes, Arbejdsløshedskasseafdelingernes og Sygekassernes Opmærksomhed paa dette og opfordre dem til at tegne Abonnement paa samme. Det vil i mange Forhold være dem til stor Nytte.

Tidsskriftet koster 2 Kr. halvaarligt og kan bestilles saavel gennem Boghandelen, Postvæsenet som paa Tidsskriftets Kontor, Øresundsgade 25, Kbhvn. Ø. For at lette Anskaffelsen af de tidligere Aargange har Redaktionen indtil videre nedsat Prisen paa disse til det halve, altsaa

til 2 Kr. pr. Aargang. Tidsskriftet udgives og redigeres af Ekspeditionssekretær under Arbejderforsikrings-Raadet V. L. Faber.

Arbejdsløsheden og de »Kristelige«.

Vi har modtaget følgende:

Til »De samvirkende Fagforbunds« Forretningsudvalg!

For nogen Tid modtog det kristelige sociale Udvalg en Skrivelse fra en social Kreds indenfor »K. F. U. M.« (Kristelig Forening for unge Mænd) i København. Medlemmerne af denne Kreds havde en Aften drøftet Spørgsmaalet: Arbejdsløsheden, og Resultaterne af Forhandlingerne blev en Henvendelse til vort Udvalg, hvori vi opfordredes til at tage Initiativet til at samle Alle, som er interesserede i dette Spørgsmaals Løsning, om en fælles Henvendelse til Lovgivningsmagten, for at bevæge den til at nedsætte en Kommission, der skulde have til Opgave at udrede Aarsagerne til Arbejdsløsheden og at søge Veje og Midler, ved hvilke man kan komme Ondet til Livs.

Vort Udvalgs Forretningsudvalg har overvejet dette Forslag og har besluttet at sætte sig i Forbindelse med forskellige sociale Foreninger for at høre deres Mening om denne Sag. Derfor tillader vi os at spørge, om »De samvirkende Fagforbund« ikke vilde finde det betimeligt at Udsendinge fra forskellige Foreninger samledes til et privat Møde i København til Efteraaret for at drøfte »K. F. U. M.«-Kredsens Forslag og eventuelt sætte det i Værk under en eller anden Form.

Hvis »De samvirkende Fagforbund« og adskillige andre Foreninger, som vi henvender os til, er enige med os heri, skal vi foretage det fornødne, for at Mødet kan finde Sted.

Vi forventer »De samvirkende Fagforbunds« ærede Svar. — Adresse: Snodstrup Præstegaard pr. Frederikssund.

Snodstrup, d. 25. Aug. 1909.

Ærbødigst
Paa det kristelige sociale Udvalgs Vegne
A. Birke.

Vi har under d. 11. September sendt følgende Svar:

Hr. Pastor A. Birke,
Snodstrup Præstegaard,
pr. Frederikssund.

Vi har modtaget Deres ærede Skrivelse af 25. Aug., hvori foreslaas en Sammenkomst af Repræsentanter for forskellige »sociale« Foreninger med den Hensigt at forlange af Lovgivningsmagten Nedsættelsen af en Kommission, hvis Opgave skulde være, at »udrede Aarsagerne til Arbejdsløsheden og søge Veje og Midler, ved hvilke man kan komme Ondet tillivs.«

Saaledes foranlediget skal vi tillade os at svare, at vi som bekendt allerede har taget den Stilling til Spørgsmaalet om Arbejdsløsheden, at dens Aarsag bunder i Kapitalens Udbytning af Arbejdet og at der intet andet Middel er til dens fulde Afskaffelse, end at ændre de nuværende Samfundsforhold i socialistisk Aand. Paa Afhjælpning af Arbejdsløshedens Følger arbejder vi allerede nu paa flere Maader (Lovgivning, Arbejdsløshedskasser m. m.)

Vi mener derfor ikke, at der er Anledning for os til under nye Kombinationer, maaske endda med Organisationer, der til dagligt Brug modarbejder Fagforeningerne (t. Ex. »Kristelig dansk Fællesforbund«), at fremkalde en Situation, der kan hæmme vort Arbejde og skabe Ro om Arbejdsløshedsspørgsmaalet. Vor Respekt for Kommissioner er, ærligt talt, kun ganske ringe, thi en saadan Kommissions Nedsættelse vilde antagelig, som i de fleste andre Tilfælde, hvor man har nedsat Kommissioner, bevirke Spørgsmaalets Begravelse. Dertil ønsker vi ikke at yde vor Medvirkning. Men vi takker Dem for den venlige Indbydelse til Deltagelse i det af Dem foreslaaede Arbejde.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Kongresser.

Den svenske Landsorganisations Kongres, som skulde have været afholdt i Stockholm d. 16.—22. August, udsattes under Storstrejken til 4. Oktober og følgende Dage. Repræsentantskabet har nu besluttet en yderligere Udsættelse til hen i November Maaned.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 19 ❋ KØBENHAVN DEN 6. NOVEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

I

Arbejdsløshedsinspektør *Th. Sørensen* afholdt d. 17. Sept. 1909 sit aarlige Møde med de anerkendte Arbejdsløshedskassers Tillidsmænd, hvis samlede Antal var 117. Hver Kasse sender, som bekendt, Repræsentanter i Forhold til sit Medlemsantal, saaledes at Kasser med 1000 Medlemmer eller derunder sende en Tillidsmand, Kasser med 1001—2000 to Tillidsmænd og saa fremdeles en Tillidsmand for hvert Tusind Medlemmer.

Arbejdsløshedsinspektøren indledede Mødet med følgende:

Beretning om det økonomiske Resultat af Kassernes Virksomhed i det forløbne Regnskabsaar.

»Der fandtes den 31. Marts 1908 34 anerkendte Arbejdsløshedskasser med 70,449 nydende Medlemmer; i Regnskabsaaret 1908—09 er der yderligere anerkendt 10 Kasser med 8,802 Medlemmer. Der fandtes saaledes den 31. Marts 1909 ialt 44 anerkendte Arbejdsløshedskasser, og disses Medemsantal var den nævnte Dato 83,836. Af disse 44 Kasser var 1 nydannet og som saadan ikke berettiget til at udbetale Understøttelse, da den ikke havde bestaaet i fulde 12 Maaneder.

De 43 understøttelseydende Kassers Indtægter i Regnskabsaaret 1. April 1908 til 31. Marts 1909 vare følgende: Nydende Medlemmers ordinære Medlemsbidrag 847,340 Kr. 48 Øre, deres ekstraordinære Medlemsbidrag 213,345 Kr. 88 Øre, Restancer fra før Anerkendelsen 1032 Kr. 60 Øre; andre Medlemmers Bidrag 14,775 Kr. 51 Øre, andre Bidrag (Indskud, Bøder o. lign.) 1689 Kr. 85 Øre, Gaver 2880 Kr. 42 Øre, Renter af Formuen 19,311 Kr. 83 Øre; Statstilskud for Regnskabsaaret 1907—08 udgjorde 150,083 Kr. 36 Øre og Kommunetilskudet for samme Regnskabsaar 84,546 Kr. 22 Øre. Den samlede Indtægt for de nævnte 43 Kasser har saaledes udgjort 1,335,006 Kr. 15 Øre.

Udgifterne for de 43 understøttelsesydende Kasser vare følgende: Dagpenge (ydet dels som stedlig Understøttelse dels som Rejsehjælp) 1,242,679 Kr. 46 Øre, Rejsegodtgørelse (ydet dels med faste Beløb, dels som Mile- eller Kilometerpenge e. l.) 22,020 Kr. 96 Øre, Juleunderstøttelse 21,853 Kr. 50 Øre, Flytte-hjælp 4025 Kr. 74 Øre, Hjælp in natura 45,422 Kr. 60 Øre; der er altsaa en samlet Udgift til Understøttelse af arbejdsløse paa 1,336,002 Kr. 26 Øre, hvortil kommer en Administrationsudgift paa 111,560 Kr. 10 Øre, af hvilket Beløb var anvendt til Arbejdsanvisning 24,197 Kr. 76 Øre. Dette giver en samlet Udgift af ialt 1,447.562 Kr. 36 Øre.

De 43 Kassers Udgifter have følgelig været 112,556 Kr. 21 Øre større end deres Indtægter, og deres Formuestatus skulde herefter være forringet med et tilsvarende Beløb, naar man, vel at mærke, ser bort fra det Statstilskud, som Kasserne

ved Regnskabsaarets Udgang havde til Gode. Vil man imidlertid anstille en Sammenligning mellem Formuestatus ved et forudgaaende og et efterfølgende Regnskabsaars Slutning, gør man rettest i at bruge den Fremgangsmaade, at man til Formuestatus ved hvert Regnskabsaars Udgang lægger Statstilskudet for det paagældende Aar, skønt dette først udbetales i det følgende Regnskabsaar, og derfor først kan optages paa det følgende Aars Regnskab. Bruges nu denne Fremgangsmaade, finde vi, at Formuen den 31. Marts 1908 var 406,048 Kr., hvortil kommer det tilgodehavende Statstilskud 150,083 Kr. samt den Formue, som de i Regnskabsaaret 1908—09 anerkendte Kasser have medbragt, nemlig 24,650 Kr.; dette giver tilsammen 580,781 Kr. Hermed sammenstilles da Formuen den 31. Marts 1909, som for de nævnte 43 Kassers Vedkommende udgjorde 318,142 Kr. med Tillæg af de samme 43 Kassers tilgodehavende Statstilskud, 572,616 Kr., ialt altsaa 890,758 Kr. Paa denne Maade faa vi det Resultat, at de 43 Kasser havde en Formuefremgang paa 309,977 Kr., idet nemlig 8 Kasser viste en Formuetilbagegang til et samlet Beløb af 16,562 Kr (Statstilskud iberegnet); medens 35 Kasser viste Formuefremgang til et samlet Beløb af 326,539 Kr. (ligeledes med Tillæg af det tilgodehavende Statstilskud).

Dette tilsyneladende gunstige Resultat kræver imidlertid en nærmere Forklaring. Som tidligere oplyst udgjorde de ekstraordinære Medlemsbidrag i det her omhandlede Regnskabsaar 213,345 Kr. 88 Øre, og som Følge af disse ekstraordinære Medlemsbidrag er Statstilskudet blevet 106,672 Kr. 94 Øre større, end det vilde være blevet uden dem. Heraf ses, at den ovenfor nævnte Formuefremgang paa 309,977 Kr. udelukkende skyldes de ekstraordinære Medlemsbidrag, uden hvilke der endog vilde være bleven Formuetilbagegang. Over Halvdelen af de 43 understøttelsesydende Kasser, nemlig 22, have maattet opkræve saadanne ekstraordinære Medlemsbidrag gennem Ekstraligninger, og af disse kunne de 10 siges at være dels nær dels noget fjærnere knyttede til Bygningsindustrien. Under de 22 Kasser med Ekstraligning høre 3 af de ovenfor omtalte 8 Kasser med Formuetilbagegang; men en nærmere Undersøgelse af de resterende 19 viser ydermere, at 18 af dem vilde have haft Formuetilbagegang hvis der ikke var foretaget Ekstraligning. Uden denne vilde det økonomiske Resultat saaledes være blevet: 26 Kasser med Formuetilbagegang (i Stedet for 8) og 17 Kasser med Formuefremgang (i Stedet for 35). Endnu mere oplysende turde det dog være, at de 22 Kasser, der have foretaget Ekstraligning, alle med en eneste Undtagelse vilde have været ude af Stand til at opfylde deres vedtægtsmæssige Forpligtelser, dersom der ikke var bleven foretaget Ekstraligning. Det er altsaa udelukkende denne sidste, det skyldes, at samtlige 43 Kasser have været i Stand til at fyldestgøre de betydelige Krav, som Vinterens store Arbejdsløshed stillede særlig til de i nærmere eller fjernere Forbindelse med Byggevirksomheden staaende faglige Kasser.

Den ene ikke understøttelseydende Kasse havde i Regnskabsaaret følgende Indtægter: Nydende Medlemmers Bidrag 7087 Kr., Gaver 1151 Kr., Renter af Formuen 87 Øre, hvilket tilsammen giver 8.238 Kr. 87 Øre. Udgiften har for denne Kasses Vedkommende kun kunnet være Administrationsudgift og har udgjort 975 Kr. 76 Øre. Kassens Indtægter have saaledes været 7,263 Kr. 11 Øre større end Udgiften, og lægges til dette Overskud Kassens tilgodehavende Statstilskud, 3.543 Kr. 50 Øre, faa vi som dens Formue ved Aarets Udgang et Beløb af 10,806 Kr. 61 Øre, idet den som nystiftet ingen Formue medbragte ved Anerkendelsen.

Det tilgodehavende Statstilskud til samtlige 44 Kassser for Regnskabsaaret 1908—09 udgjorde 576,159 Kr.; lægges dette Beløb til den samlede

Formue ved Aarets Udgang, faa vi som de *44 Kassers Formuee* den 31. Marts 1909 et Beløb af 901,564 Kr.

Det maa siges at være i høj Grad anerkendelsesværdigt, at Arbejdsløshedskasserne have været i Stand til at ende deres første fulde og for mange saa særlig vanskelige Regnskabsaar med et saadant Resultat, og jeg kan ikke undlade at erkende, at naar dette har været Tilfældet, skyldes det i første Række den økonomiske Støtte, som en Del Fagforeninger have ydet de paagældende faglige Arbejdsløshedskasser derigennem, at de have staaet i Forskud for Medlemmernes Ekstrakontingenter, ofte med meget ringe Udsigt til at faa dem tilbagebetalte af Medlemmerne. Vi have Lov til at være glade over, at Resultatet er saaledes, som det er, og vi kunne med Stolthed pege derpaa overfor andre Lande, som med Interesse følge Udviklingen paa dette Omraade her i Danmark. Jeg kan i alt Fald meddele, at jeg har haft Henvendelser desangaaende fra en stor Mængde Lande baade i og udenfor Europa.«

Inspektøren gik derpaa over til at give en kort Fremstilling af de 3 siden Arbejdsløshedskasselovens Fremkomst vedtagne Love om ekstraordinær Hjælp dels til Arbejdsløshedskasserne, dels til de arbejdsløse. »Loven af 27. Maj 1908 fastsatte for det første, at de i Finansaaret 1907—08 anerkendte Arbejdsløshedskasser, der ved Lovens Fremkomst ikke havde bestaaet i 12 Maaneder, uanset dette kunde begynde at yde deres Medlemmer Understøttelse, naar de overfor Inspektoratet godtgjorde, at de havde Midler dertil, og for det andet, at Kommunerne skulde kunne yde saadanne Kasser ekstraordinære Tilskud ud over det i Arbejdsløshedskasseloven nævnte Maksimum. Denne Lov fik ingensomhelst Betydning, da ingen Kasse benyttede sig af den givne Adgang til at paabegynde sin Understøttelsesvirksomhed før Tiden. Dernæst have vi Lov af 1. April 1909, der siger, at Kommunalbestyrelserne indenfor Finansaaret 1909—10 kunne yde de anerkendte Arbejdsløshedskasser Tilskud udover det fastsatte Maksimum; saadanne ektraordinære Tilskud skulle da fordeles mellem Kasserne efter de nærmere Regler, som Nævnet maatte vedtage desangaaende. I Henhold til denne Lov er til Dato kun indgaaet et enkelt Tilskud, i Anledning af hvilket Nævnet vedtog, at Fordelingen maatte ske under Hensyn til det Antal arbejdsløse, ikke-understøttelsesnydende Medlemmer, som hver enkelt Kasse havde indenfor den tilskudsydende Kommunes Grænser. Endelig er der *Lov af 8. Maj 1909*, der bestemmer, at indtil 1. April 1910 have Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser, der efter Modtagelsen af Kassens vedtægtsmæssige Understøttelse fremdeles ere arbejdsløse og ere trængende til Hjælp, Ret til af Opholdskommunen at erholde en Hjælp af samme Omfang som den, de have modtaget af Kassen. Indenrigsministeriet fastsætter ifølge Loven de nærmere Regler for Ydelsen af denne Hjælp. Inspektoratet har intet med Lovens Udførelse at gøre, hvorfor jeg intet kan oplyse om dens Virkning.«

Sluttelig bemærkede Inspektøren følgende: »Paa mit foregaaende Aarsmøde var jo Spørgsmaalet baade om *Overflytning* mellem Kasserne indbyrdes og om *Arbejdsanvisningskontorer*, knyttede til Kasserne, under Forhandling. Hvad angaar Overflytningen mellem Kasserne, saa er vel den af Nævnet fastslaaede Ordning heraf — jfr. Tidsskrift for Arbejderforsikring, Oktoberheftet 1908 — traadt i Kraft over hele Linien. Som man vil erindre, sker Overflytningen fra et til et andet Fags Arbejdsløshedskasse uden Udgift for det overflyttede Medlem og uden Afbrydelse af Understøttelsesretten. Det vilde selvfølgelig være en Fordel, om en samtidig med Overflytningen mellem to Fags Arbejdsløshedkasser eventuelt foregaaet Overflytning mellem de samme to Fags Fagforbund ligeledes altid foregik uden Udgift for Medlemmerne. Hidtil har dette jo ikke været Tilfældet, men efter

den paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1909 vedtagne Beslutning skulde ogsaa Overflytningen mellem de faglige Organisationer fremtidig kunne ske uden Indskud. Hvad dernæst angaar *Arbejdsanvisning* knyttet til Kasserne, da findes der nu Anvisningskontorer i Forbindelse med adskillige af de anerkendte Arbejdsløshedskasser, hvor mange kan jeg paa nærværende Tidspunkt ikke nøjagtigt oplyse. Eftersom Spørgsmaalet om Arbejdsanvisningen i dens forskellige Former for Tiden er under Forhandling her hjemme, turde det være paa sin Plads at komme lidt nærmere ind paa Arbejdsanvisningens Betydning for Arbejdsløshedsforsikringen. Blandt de Grundpiller, der bære Arbejdsløshedskasserne, ere følgende to blandt de vigtigste, nemlig Kontrollen med de arbejdsløse og dernæst Arbejdsanvisningen: begge have de til Formaal at holde Udgifterne nede og derved skabe Mulighed for lavere Medlemskontingenter, idet den første skal søge at hindre Misbrug af Understøttelse, medens den sidste skal søge Varigheden af den enkeltes Understøttelsestid forkortet ved at bringe den arbejdsløse i Forbindelse med en ledig Plads. For at Kontrollen skal være fyldestgørende, maa Kassens Bestyrelse have Rede ikke alene paa Tidspunktet for Arbejdsløshedens Indtræden, men ogsaa for Tidspunktet for dens Ophør. Det er selvfølgelig den sidste Opgave, som medfører Vanskelighederne, men den vil kunne løses fuldt ud, naar Kassens Kontrolkontor tillige fungerer som dens Anvisningskontor, og Medlemmerne ere forpligtede til kun at modtage Arbejde gennem dette Anvisningskontor, saaledes at de altsaa ikke selv maa søge Arbejde paa Arbejdspladserne. Fungerer Kontrolkontoret ikke tillige som Anvisningskontor, kræver Opgavens Løsning, at et Medlem, inden det kan tiltræde et Arbejde, skal kunne forevise sine Arbejdskammerater paa Arbejdspladsen et Bevis for, at der er givet Kontrolkontoret Meddelelse om det tiltraadte Arbejde; men dette vil jo kun kunne lade sig realisere paa Arbejdspladser med mere end en Arbejder. Skyde vi imidlertid Kontrolspørgsmaalet helt til Side og betragte Anvisningsspørgsmaalet isoleret for sig, kunde man spørge, om Kasserne da ikke efter Lovens Fremkomst kunde have overladt Anvisningen til kommunale, paritetiske Anvisningskontorer. Dette lod sig imidlertid ikke gøre allerede af den Grund, at der ved Lovens Fremkomst kun fandtes et enkelt kommunalt Anvisningskontor, nemlig det københavnske, og det er klart nok, at dette ene Kontor ikke kunde besørge den hele Arbejdsanvisning for de anerkendte Kasser, hvis ovevejende Flertal omfatter hele Landet. Kasserne maatte altsaa under alle Omstændigheder dengang søge knyttet egne Anvisningskontorer til sig. Men — kunde man videre spørge — dersom der nu ad Lovgivningens Vej blev givet Stødet til Oprettelsen af kommunale Anvisningskontorer, i alt Fald i alle vore større Byer, blev saa ikke Kassernes Anvisningskontorer overflødige i Tidens Løb? Næppe! Det vil nemlig vistnok altid blive Tilfældet for de faglærte Arbejderes Vedkommende, at naar en Arbejdsgiver behøver en Mand, der er særlig uddannet i et af Fagets Specialiteter, saa har den faglige Arbejdsløshedskasses Anvisningskontor langt lettere ved at skaffe ham den rette Mand end et kommunalt Anvisningskontor, eftersom Personalkendskabet det sidste Sted selvfølgelig aldrig kan blive saa udviklet som det første Sted.«

— Inspektøren bad Medlem af Nævnet, Carl Gran, om at overtage Dirigenthvervet. Dirigenten lagde Inspektørens Beretning frem til Diskussion.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 20 ❁ KØBENHAVN DEN 13. NOVEMBER 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

Arbejdsløshedskassernes Aarsmøde.

II

Diskussionen.

N. Chr. Larsen (Kedel- & Maskinpassernes A.-K.) mente, at Overflytningsreglerne manglede noget i at være helt gennemførte. Hvis samme Regler kunde komme til at gælde for Fagorganisationerne, vilde det have stor Betydning.

Carl Gran ønskede at korrigere Inspektørens Udtalelser, hvoraf det syntes at fremgaa, at De samvirk. Fagforbund havde vedtaget Overflytningsreglerne, men at deres Gennemførelse var gjort afhængig af, at de ogsaa vedtoges indenfor hver enkelt Organisation. Dette er en Misforstaaelse. Overflytningsreglerne er tiltraadte af De samvirkende Fagforbund som bindende for alle de under Lands-Sammenslutningen hørende Organisationer.

A. Johansen (De fagl. Jærn- og Metalarb.s A.-K.) berettede om Arbejdsgivernes Modstand mod Oprettelse af faglig Arbejdsanvisning. Paa Opfordring af Arbejdsgiverforeningen havde Nævnet forhandlet med Repræsentanter for denne om Arbejdsanvisningskontorer, oprettede af Arbejdsløshedskasserne, og Arbejdsgiverne ønskede at faa Nævnets Erklæring om en saadan Arbejdsanvisnings Neutralitet. Nævnet havde udtrykkelig erklæret, at Kassernes Arbejdsanvisning vilde og skulde være neutral, men Arbejdsgiverne havde intet Svar givet til Nævnet. Derimod havde de paa deres Generalforsamling vedtaget en Resolution, som gaar helt uden om Nævnet og henvender sig til Lovgivningsmagten. Efter Talerens og Nævnets Mening bør Arbejdsanvisningen ligge hos Arbejdsløshedskasserne, der er de naturlige Leverandører af Arbejdskraft. Ingen anden Institution kan træde i Kassernes Sted eller løse Opgaven saa godt som disse. Arbejdsgiverne bør ikke have Lov til at fratage Kasserne Selvstyret. Maaske kan vi give Arbejdsgiverne Lejlighed til at kontrollere vor Neutralitet. Hvis Kasserne misbruger Anvisningskontorerne til hemmelig Blokade, vil de skade sig selv.

Will. Larsen (Slagter og Kødindustriens A.-K.) ønsker Overflytningsreglerne ændrede.

H. Munck (Snedkerfagets A.-K.) gjorde opmærksom paa, at Arbejdsløshedsunderstøttelsen selv i sin bedste Form ikke afskaffede Arbejdsløsheden; man maatte begrænse Arbejdsdagens Længde.

Dirigenten var enig med Munck heri, men her taler vi om Arbejdsløshedskasser; Arbejds*vilkaarene* maa vi overlade til Fagforeningerne at tage sig af.

P. Hvidtfeldt (Bogtrykfagets A.-K.) ønskede, at man prøvede Overflytningsreglerne inden man ændrede dem; vi bør først have nogle Aars Erfaring. Omtalte Nævnets Resolution om Arbejdsanvisning. Vore Anvisningskontorer skal dokumentere deres Neutralitet netop ved at indstille Virksomheden under en Konflikt.

Der arbejdes netop for Tiden paa

at faa fastsat Regler til Indskrænkning af Muligheden for Konflikter, særlig Konflikter, der opstaa ved Brud paa Overenskomster; herved vil bevirkes, at der aldrig kan blive Tale om Arbejdsstandsninger, som ikke ere godkendte; men under de godkendte Konflikter maa, som bemærket, Anvisningskontorets Virksomhed indstilles. Arbejdsgiverne ønske gennem Anvisningen at faa Haand i Hanke med Arbejdsløshedskasserne og at faa ethvert Baand mellem dem og Fagforeningerne løst. Noget saadant vilde mindst af alt være til Gavn for Kasserne; thi den nære Forbindelse med Fagforeningerne har for disse blandt andet hidført de to store Fordele, at Administrationen er bleven overordentlig billig, og at de have faaet en fast og god Medlemsbestand. Arbejdsgivernes Arbejdsanvisning kan misbruges i Lønpolitikens Tjeneste. Omtalte Anvisningsforholdene i Bogtrykfaget, den nylig afsluttede Overenskomst og de Forhold, som have medført, at den nu maa betragtes som strandet, samt endelig Arbejdsgivernes noget ubeherskede Angreb særlig paa Arbejdsløshedsinspektøren i det sidst udkomne Numer af »Danmarks Bogtrykkerforenings Meddelelser«. Arbejdsgiverne kunne faa et vist Tilsyn med den Maade, hvorpaa Arbejdsløshedskassernes Anvisningskontorer ledes, men Ledelsen selv kunne de ikke faa Del i. Mange mene, at vi i Bogtrykfaget ere gaaede for vidt i vore Indrømmelser, men dette er ikke rigtigt; vi have givet, hvad vi mene at kunne give fra os, og vi staa derfor stærkt overfor mulige Angreb fra udenforstaaendes Side. Dette vil være af Betydning overfor en eventuel Lovgivning.

Anton Andersen (Bødkerfagets A.-K.) vilde raabe et Varsko i Anledning af Talen om Arbejdsgivernes Forhold til Kassernes Anvisningskontorer. Bogtrykfagets Kasse er gaaet for vidt i Indrømmelser til Arbejdsgiverne, og det kan skade de øvrige Kassers og deres Arbejdsanvisnings Selvstyre. Ingen Arbejdsløshedskasse vil misbruge Anvisningen, thi det vil gaa ud over de Interesser, som Kassen har, og vil man holde Arbejdskraft borte fra en Arbejdsplads, har vi anden Vej at gaa — i saa Henseende er Anvisningskontorerne uden Betydning for os. — Foranlediget ved Muncks Udtalelse vilde han sige, at saadanne Spørgsmaal bør holdes ude fra Arbejdsløshedskassernes Møde; vi bør ikke paadrage Kasserne ringeste Mistanke for at drive Politik, saa meget mere som vi har andre Organer, der arbejder paa omtalte Spørgsmaals Løsning. — Advarede mod foreløbig at røre ved Overflytningsreglerne. Vi har naturligvis, som sagt af Inspektøren, Lov til at glædes ved Kassernes forløbne Virksomhed; men der er meget at gøre endnu.

J. Chr. Jensen (Snedkerfagets A.-K.) advarede mod i denne Forsamling at optage Spørgsmaalet om Arbejdstidens Forkortelse. Kontrol og Arbejdsanvisning hører sammen, og Kontrollen bliver først fuldkommen i Forbindelse med Arbejdsanvisning. Arbejdsanvisningens Indførelse er forbunden med større eller mindre Vanskeligheder i de forskellige Fag, men det bør ikke skræmme os.

J. A. Hansen (De fagl. Jærn- og Metalarbejderes A.-K.) udtrykte sin Glæde over den aflagte Beretning, som vi kan være stolte over. Særlig glad for, at Inspektøren og Nævnet saa klart har udtrykt som deres Opfattelse, at uden Fagforeningernes Hjælp havde Resultatet ikke været saa godt. Det er givet, at hvis Arbejdsløshedskasserne løsrives fra Fagforeningerne, er de dødsdømte. Forsøgene fra Udlandet viser det; thi det er Fagforeningerne, som trække Arbejdsløshedskasserne med sig og bringer dem deres Udviklingsmuligheder og deres solide Medlemmer.

Arbejdsgiverforeningen synes at ville have Kamp paa Arbejdsanvisningens Omraade; men lad os ikke ængstes, vore Kontorer har en lang Udvikling bag sig og væltes ikke i en Haandevending. Det kan have sine Vanskeligheder at gennemføre en fuldt neutral Arbejdsanvisning, men det kan gøres, og det bliver

lettere efterhaanden som Arbejdsforholdet i stigende Grad reguleres ved Overenskomster. Og afgjort er det, at hvis Arbejdsgiverne faar Arbejdsanvisningen i deres Haand, saa bliver den *ikke* neutral; de har deres Oplysningskontorer, som ikke vilde blive uden Indflydelse paa deres Anvisningskontorer. — Taleren havde Betænkelighed ved obligatorisk Arbejdsanvisning med Forbud mod Medlemmernes selvstændige søgen Arbejde. Men Anvisningen bør udvikles paa bedste Maade, og saaledes, at Kasserne faar sig Fordelingen af Arbejdskraften underlagt.

Bager Petersen ønskede ved Lovens Revision Spørgsmaalet om de løbende 12 Maaneders Understøttelsesperiode bragt frem.

Martin Petersen (Snedkerfagets A.-K.) henledede Opmærksomheden paa den megen Arbejdsløshed, som Understøttelsen ikke rækker ud til. Her maa man skabe Betingelser for en Udvidelse. Arbejdsanvisningen er en stor Opgave, hvis Løsning vil lettes, naar det slaas fast i alles Bevidsthed, at det er Kassernes og ikke Fagforeningernes Anvisningskontorer. Delte J. A. Hansens Betænkelighed ved med et Slag at gøre Arbejdsanvisningen obligatorisk og er tilbøjelig til at tro, at man har taget for kraftigt fat paa Spørgsmaalet om Indførelse af Arbejdsanvisning.

J. J. Møller (Tekstilarbejdernes A.-K.) udtaler sig imod Bogtrykfagets Ordning af Arbejdsanvisning ved Indrømmelserne til Arbejdsgiverne og ønsker at fastslaa, at Nævnet intet har haft med Ordningen at gøre.

Holmen (Bogtrykfagets Anvisnings-Bestyrer) taler om Arbejdsanvisningens Betydning; den sparer Arbejderne for den pinlige Vandring rundt for at søge Arbejde og hindrer Arbejdsgiverne i at faa flere Folk at at vælge imellem, naar de kun skal bruge én Mand. Anvisningen bør ordnes saaledes, at Arbejdsgiverne ikke kan faa de bedste Folk til den laveste Løn, men at den anviste Arbejders Kvalitet staar i passende Forhold til den tilbudte Løn, hvis der er Tale om Time-, Dag- eller Ugeløn.

Efter en Frokostpavse gav Dirigenten Ordet til

P. Christensen (Helsingør) som ogsaa talte om Arbejdsanvisning, og gjorde gældende, at den ikke kunde praktiseres efter samme Linier i København og Provinserne; paa sidstnævnte Steder maa flere Fag slaa sig sammen om Oprettelsen af fælles Kontor.

H. Munck (Snedkerfagets A.-K.) svarede paa de mod hans Bemærkninger fremsatte Indvendinger, at det maatte være betimeligt ogsaa i denne Forsamling at sætte Fingeren paa det Sted, hvor Ondet er.

C. Jacobsen (Bagernes A.-K.) imødegik Petersens Indvendinger mod den 12 Maaneders Understøttelsesperiode.

P. Hvidtfeldt gør opmærksom paa, at Bogtrykfagets Arbejdsanvisning ikke er obligatorisk, thi i saa Tilfælde maatte der levnes Adgang til Pladsbytning, ellers blev Medlemmerne stavnsbundne. Gjorde Rede for Tilblivelsen af Overenskomsten om Arbejdsanvisning i Bogtrykfaget, og for Overenskomstens Indhold. Det er rigtigt, at Nævnet ikke har haft noget direkte med den at gøre, men den er en Konsekvens af Nævnets Stilling.

E. Sørensen (Elektrikernes A.-K.) ønskede oplyst, om Nævnets Medlemmer faar fast Løn.

J. Chr. Jensen (Snedkerfagets A.-K.) fastslog Anvisningens store Betydning og forventede, at Inspektøren efter Evne vilde støtte de Forsøg, der maatte gøres for at imødegaa den kommende Vinters Arbejdsløshed.

Anton Andersen (Bødkerfagets A.-K.) præciserede paany det uheldige for de øvrige Kasser i den for Bogtrykfaget sluttede Overenskomst, hvorefter

Arbejdsløsheds-Inspektøren udtalte, at han var enig med de Talere, der havde ment, at Spørgsmaalet om Arbejdstidens Forkortelse laa udenfor de Forhandlinger, der førtes i Dag; thi Arbejdsløshedskassernes Opgave i Forholdet overfor Arbejdsløsheden er at være afhjælpende, ikke forebyggende.

Der er ingen synderlig Grund til at nære Frygt for Lovgivningsmagtens Indgriben i Spørgsmaalet om Arbejdsanvisning; hvad der væsentlig interesserer Lovgivningen er næppe Anvisningen inden for de faglige Rammer, men Overførelse af Arbejdskraft fra Byerne til Landet, og i saa Henseende vil af Kassernes Anvisningskontorer nærmest Arbejdsmændenes komme i Betragtning. Men det vil desuagtet være klogt at strække sig saa vidt som muligt for at opnaa Arbejdsgivernes Tillid til vore Anvisningskontorer; thi uden dette kommer de ikke til at faa tilstrækkelig Betydning. Billigede den Beredvilligbed som Typografernes Kasse havde udvist for at enes med Arbejdsgiverne om Anerkendelse af Anvisningskontoret og mente ikke, at den havde strakt sig for vidt. — Ønsket om at udvide Understøttelsen var berettiget og rigtigt, men fejl adresseret; thi det videre fornødne for at dette kan ske, skal ikke gøres af Lovgivningsmagten, men af Kasserne selv; det er dem, der skal vedtage Udvidelserne; hver Gang en Kasse forhøjer Kontingentet, faar den et forholdsvis højere Tilskud af det offentlige. — Til Forespørgslen om Nævnets Lønninger svarede Inspektøren, at der intet »Bengnaveri« var; Nævnet fik ikke fast Løn, men Diæter for de Møder, der afholdtes.

Dirigenten føjede hertil, at Nævnets Medlemmer kun fik Diæter for de egentlige Møder, ikke for Udvalgsmøder o. lign. — Bemærkede endvidere, at han paa given Foranledning vilde henstille til de tilstedeværende Tillidsmænd, at de i Arbejdsløshedskassernes egen Interesse søgte at virke for, at den endnu ret ofte stedfindende Sammenblanding udadtil af Fagforening og Arbejdsløshedskasse ikke fandt Sted. Omtalte, at det var et særlig ondartet Tilfælde af en saadan Sammenblanding mellem Fagforening og Arbejdsløshedskasse i Helsingør, der førte til de af Arbejdsgiverforeningen rejste Vanskeligheder angaaende Arbejdsanvisningen.

Om Arbejdsløshedskassernes Statistik

talte derefter Medlem af Nævnet *A. Johansen*: Statistiken er Arbejdsløshedskassernes videnskabelige Ballast. Ligesom et Skib ikke kan holde sig lige i Vandet og styre sin Kurs ordentligt uden Ballast, saaledes kunne Arbejdsløshedskasserne ikke arbejde uden Statistik. Det er nødvendigt at vide, hvor megen Arbejdsløshed man har, for at kunne fastsætte det Kontingent, der maa ydes; i saa Henseende stod mange Kasser, eller vel de fleste, paa bar Bund ved Anerkendelsen, og derfor have mange af de Forudsætninger, fra hvilke man gik ud, allerede nu vist sig ikke at slaa til. Men ikke blot af Hensyn til Kontingentets Fastsættelse og som en Slags Forarbejde dertil er Statistiken nødvendig, den vil ogsaa paa ethvert senere Tidspunkt vise sig uundværlig i alle de Tilfælde, hvor der bliver Spørgsmaal om Udvidelsen af en Kasses Ydelser. Man maa have Klarhed over, hvorledes Arbejdsløsheden ligger for at kunne danne sig sit Skøn om, hvorvidt man skal udvide den daglige Understøttelses Beløb eller forlænge det Dageantal, i hvilket Understøttelsen ydes. Det er endvidere — særlig for de Kasser, der have forskellige Understøttelsessatser — af Interesse at kende Arbejdsløshedens Fordeling paa de forskellige Aldersklasser, thi derigennem kan man se, om Forholdet mellem de forskellige Understøttelsesklassers Understøttelse og Kontingent nu ogsaa er det rette. Det kan ogsaa faa Betydning at have noget Kendskab til, hvorledes Arbejdsløsheden fordeler sig indenfor et Fags forskellige Brancher; det har ganske vist i Øjeblikket mindre Interesse; men det er dog muligt, at der i enkelte Tilfælde, hvis der maatte vise sig at være et stærkt Misforhold til Stede, kunde blive Tale om særlige Kontingenter for en saadan enkelt Branche. Det har fremdeles Betydning at faa oplyst, paa hvilken Tid af Aaret Arbejdsløs-

heden senest falder, og de store Svingninger gennem Aarene er det meget vigtigt at faa fat paa, for at kunne danne sig et Begreb om, hvilke Reservefond Kasserne maa ligge inde med. Endelig skal Statistiken virke agitatorisk; den kan i mange Tilfælde være en mægtig Støtte for fremsatte Krav. Kasserne maa derfor ikke sky den Udgift og den Ulejlighed, der er forbunden med Fremskaffelsen af en god Statistik. Bemærker, at den bedste Kilde til en saadan haves i Anvisningskontorerne, særlig naar man er naaet saa vidt, at Medlemmerne alle føle det som en uafviselig Pligt altid at anmelde Arbejdsløshedens Begyndelse og Ophør og Grundene til begge. For paa en Maade at lokke Medlemmerne til dette, kunde man lade dem faa foreløbige Frikontingenter under deres Arbejdsløshed, fuldt Frikontingent er jo ikke tilladt. En helt god Statistik er betinget af et godt Anvisningskontor; men der er dog intet i Vejen for, at alle Kasser kunne skaffe en i hvert Fald brugbar Statistik. Det skal blive til, at alle Oplysninger om Arbejdsløsheden maa søges hos Kasserne og ikke, saaledes som før sket, hos Kommunerne, thi det har vist sig, at de Oplysninger, der fremkom gennem disse, ikke altid have været rigtige. Udtaler endelig, at den Statistik, der i Aar er afgivet, har været mangelfuld, men henviser iøvrigt angaaende Enkeltheder til Fuldmægtig Sv. Trier med nogle venlige Ord om den kyndige Vejledning og altid beredvillige Elskværdighed, man hos ham er sikker paa at finde.

Fuldmægtig i Arbejderforsikrings-Raadet og statistisk Assistent i Inspektoratet *Sv. Trier*: Har ikke meget at føje til Hr. Johansens Udtalelser. De statistiske Oplysninger, som Inspektoratet forlanger meddelte, ere hverken mange eller vidtløftige, men man har ment at maatte begynde smaat. Der skal opgives Antallet af arbejdsløse den sidste Dag i Maaneden og Antallet af samtlige ledige Dage. Ved den ene af disse Oplysninger kan man kontrollere den anden, og det maa da siges, at der i de i Aar indsendte Opgørelser har været store Uoverensstemmelser; bedst vare Oplysningernes Overensstemmelse i en enkelt Kasse, som imidlertid øjensynlig havde beregnet det ene Tal af det andet. Det, det kommer an paa, er ikke først og fremmest det, at Kasserne benytte den bedst mulige Methode, men det, at de gennemføre den Metode, de bruge, helt ud og godt. Det kniber med at faa fat paa de rejsendes ledige Dage; men Følgen heraf er, at hvis man af Statistiken vil se, hvilken Betydning Kasserne have, hvor stor en Del af Arbejdsløsheden de dække, saa faar man et ganske misvisende Billede. Den sikreste Vej til at faa en god Statistik gaar gennem Anvisningskontorerne og saa Kortsystemet. Henstiller til de tilstedeværende Repræsentanter at arbejde for, at de faa statistiske Oplysninger, der skulle indsendes, søges gjort noget mere paalidelige og rigtige. Overalt hvor Inspektoratet i saa Henseende kan hjælpe med Raad og Daad, er det gerne til Tjeneste.

Maskinsnedker *Petersen*: Statistikens Nødvendighed svækkes ved den Mulighed, der er given, til at dække mulige Huller ved Ekstrakontingenter. Mener ikke, det er nødvendigt at faa oplyst, hvor stor Arbejdsløsheden er indenfor enkelte Grupper af Arbejdere, thi Princippet i det hele er jo netop, at alle skulle betale ens.

Anton Andersen: Det gælder om at faa Medlemmerne til at gøre deres Pligt og at faa Afdelingskasserne til at gøre deres: det sidste er langt vanskeligere end det første. Ønsker at Inspektoratet tilstiller Kasserne Meddelelse om Fejl i deres Statistik; thi ellers tror man, at det hele er udmærket og at det blot gælder om at fortsætte paa samme Maade.

A. Johansen: Den Bagdør, som Ekstrakontingenters Mulighed aabner, er lidet heldig, thi Ekstrakontingenter hvile langt haardere end

de ordinære Bidrag, da de som Regel opkræves i vanskelige Perioder. De enkelte Brancher og Afdelinger i et Fag kunne have saa forskellige Arbejdsløshedsforhold, saa Indførelsen af forskellige Kontingenter bliver berettiget.

Snedker *Chr. Jensen*: Enig med Indlederen i Statistikens Nødvendighed. I det lange Løb vil det sikkert vise sig, at Sæsonarbejdernes Arbejdsløshed ikke er større end de andre Arbejderes.

Gran: Inspektøren lover, at der skal udgaa Meddelelse angaaende Statistiken.

Ensartede Medlemsbøger.

Medlem af Nævnet *P. Hvidtfeldt* indledede derefter en Forhandling angaaende Spørgsmaalet om Udarbejdelsen af en *ensartet Mønster-Medlemsbog*.

Det ejendommelige ved Institutionen her er, at man ligesom maa grundlægge det organisatoriske. Der er nu arbejdet paa at fremskaffe Ensartethed paa flere Punkter, nævnede i saa Henseende Mønstervedtægten, Statistiken, Kortene m. m. Efter Henvendelse fra en af de anerkendte Arbejdsløshedskassers Formænd har Nævnet nu ogsaa taget dette Spørgsmaal op. Medlemsbøgerne skulle være Forbindelsesmiddel for det første mellem Medlemmet og hans Kasse og for det andet mellem Kasserne indbyrdes i Tilfælde af Overflytning; og de skulle endelig kunne bruges af Medlemmerne som Legitimationsmiddel i Udlandet. En Medlemsbog maa derfor ikke blot være indrettet saaledes, at den udstedende Kasse kan forstaa den og faa de for den selv fornødne Oplysninger gennem den; Bogen maa ogsaa indrettes med andre Kasser for Øje. Det har Betydning, at Bøgerne give et Billede af vedkommende Medlems Forhold for et saa langt Aaremaal som muligt. I flere Henseender lader nogle af de efter Nævnets Anmodning indsendte Bøger en Del tilbage at ønske; en Ting er paafaldende, naar man gennemgaar dem, det nemlig, at der bogstavelig talt ikke er to Bøger, der ere ens, og ingen af dem synes at tage nogetsomhelst Hensyn til Overflytningen. Der er endogsaa Fag, som overhovedet ingen Medlemsbøger have; men dette er ikke fyldestgørende for en tilflyttet Kasse i Tilfælde af Overflytning. Udkastede den Tanke, at man maaske kunde indrette Medlemsbøgerne med løse Kvitteringsblade, der da maatte indsendes, naar de vare udstemplede.

Formanden for Træindustriarbejdernes Arbejdsløshedskasse, *O. Madsen*: Glad over, at Nævnet har fulgt hans Opfordring til at tage dette Spørgsmaal op. Mener, at der er megen Behov for at faa ensartede Bøger, som kunde give et nogenlunde let og sikkert Overblik over et tilflyttet Medlems Forhold i den eller de fraflyttede Kasser. Næppe heldigt at lade Medlemsbøgerne løbe for længe; thi naar de have været 3—4 Aar i et Medlems Besiddelse, ere de ofte i en saadan Forfatning, at de ikke kunde holde mere.

Maskinsnedker *Petersen* nævner den Ordning, at man kunde have Flyttebøger, som en Mulighed, der maaske kunde tages under Overvejelse.

C. Gran anser ikke dette for heldigt. Har det Indtryk, at Forsamlingen er enig med Nævnet i Ønskeligheden af at faa udarbejdet en Mønster-Medlemsbog.

Formand for Rebslageriarbejdernes Arbejdsløshedskasse *C. Depenau* henstiller, at det sker hurtigst muligt.

Dirigenten afsluttede derefter Diskussionen med under Forsamlingens Tilslutning at udtale en Tak til Inspektøren for den humane Maade, hvorpaa han havde ført Arbejdsløshedskasseloven ud i Livet. Inspektøren takkede til Gengæld Nævnet og Kassernes Ledelser for godt Samarbejde og for den Forstaaelse, Inspektoratet havde mødt.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 21 ❋ KØBENHAVN DEN 20. NOVEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kampen i Sverrig. Et «Formand»-Spørgsmaal. Franske Fagforeninger. Kongresser (Tyende- og Landarbejderforbundets ekstraordinære Kongres).

Kampen i Sverrig.

I den første Halvdel af Novbr. Maaned har Statens Forligsmand forhandlet med Stridens Parter for om muligt at tilvejebringe Enighed.

Da dette ikke lykkedes ham, stillede han et Mæglings-Forslag, som Parterne skulde meddele ham deres Stilling til senest Fredag d. 12. Novbr. Kl. 2 Eftm.

Forligsmandens Forslag

lyder saaledes:

I. *Specialkonflikterne.*

Med Hensyn til Uoverensstemmelserne i En gros-Konfektionen og Detail-Konfektionen samt ved Kraftstationsbygningen i Mockfjärd, Mariebjergs Savværk saa vel som Kubikenborgs og Heffners Savværker fastholdes Forligsmandens Forslag af 25. Septbr. 1909. (Dette foreslaar for En gros-Konfektionen Indførelsen af en ny Overenskomst, gældende til 1. Maj 1912 og indeholdende en Nedsættelse af Lønningerne, som krævet af Arbejdsgiverne, men da en pludselig Lønreduktion mange Steder vilde blive for følelig for Arbejderne, undtages i Forslaget en Del Firmaer, hvor de gamle Lønninger bibeholdes til 1. Januar 1911. — For Detail-Konfektionen indeholder Forslaget ogsaa en Lønnedsættelse, dog skulde de ugelønnede Arbejdere ikke ved den fastsatte Minimalløn have lavere Ugefortjeneste. — For Kraftstationen i Mockfjärd og for Savværkerne er Forslaget til Ordning tidligere godkendt af Landssekretariatet, der derimod har forkastet Forslaget om Nedsættelsen af Skrædernes Løn.).

Angaaende Celluloseindustrien fastholdes Forslaget af 25. Septbr. 1909 (indeholdende en Forhøjelse af Minimallønningerne, men kun for de timelønnede Arbejdere), blot med følgende Ændringer:

at med Hensyn til Overgangsbestemmelserne ved Kramfors og Utansjø skulde de i disse angivne Erstatningsbeløb udbetales med Halvdelen første Lønningsdag i Decbr. 1909 og med den anden Halvdel første Lønningsdag i Januar, samt *at* ved Utansjø skal dels Lønningen for Træindbærere forhøjes til 27 Ø. pr. Time og for Spaan-Lossere til 9 Øre pr. Kubikmeter, dels Leje erlægges fra og med det nye Aars Begyndelse.

— Angaaende Uoverensstemmelserne ved Siljans Kul-Aktieselskab fastholdes ligeledes Forslaget af 25. Septbr. 1909 (at der optages og inden 1. Novbr. tilendebringes Forhandlinger om en ny Priskurant) blot med den Ændring, at »1. November« rettes til »1. Januar 1910«.

Med Hensyn til Konflikten ved Mora Skiftested henstilles, at Strejke og Blokade ophæves og at Arbejdet optages samtidig med Optagelsen andre Steder.

Om Munkfors Jærnværk udtales: Hvad angaar Forstaaelsen af de Punkter i Overenskomsten, som der har været Uenighed om, foreslaar Forligsmanden, at de to Hovedorganisationer optager disse Spørgsmaal til Forhandling, der bør være

sluttet senest d. 15. Decbr. i Aar, samt at de til den Tid ikke afgjorte Spørgsmaal afgøres ved Voldgift.

Hvad angaar Genantagelse af de Arbejdere, som har vægret sig ved at udføre Overarbejde, fordi Begæring herom efter deres udtalte Mening var i Strid med Overenskomsten — og ihvorvel at Forligsmanden finder, at de ved Vægringen har gjort sig skyldige i Overenskomstbrud — anser Forligsmanden det dog for forsvarligt, at Munkfors Jærnværk genantager disse Folk i Henhold til Forligsmand Djurklous Forslag af 24. Juli 1909.

Ang. Overenskomst-Spørgsmaalet for Arbejdet ved Jærnvejslinjen Varberg—Atran henstilles:

at Forligsmand Djurklous Forslag (af 24. Juli) til Overenskomst træder i Kraft, dog med den Ændring, at den i § 2 foreslaaede Gruppering af Arbejderne og af Minimalløns-Beløb for de forskellige Grupper udgaar og at der i Stedet som eneste Minimalløn indføres den laveste Timeløn, som betaltes.

II. *Forhandlingsordning.*

I Regeringsbeslutningen af 12. Septbr. 1909 hedder det: I Sammenhæng med Løsningen af de foreliggende Konflikter bør der forsøges om muligt mellem Parterne at tilvejebringe en Overenskomst, der i videste Maal kan forebygge Forstyrrelser i Arbejdets rolige Gang og Arbejdsstandsninger.

I Anledning heraf fremlagde Forligsmanden, efter Samraad med sine Kolleger, et Forslag til Forhandlingsordning i nævnte Retning, men dette afvistes af begge Parterne.

Samtidig fremsattes fra Arbejdsgiverne et andet Forslag, der som Betingelse for Kampens Afslutning krævede Godkendelse af visse Principper.

Arbejderne har erklæret sig villige til fremdeles at diskutere om en Forhandlingsordning, men de har modsat sig i denne Sammenhæng forud at tiltræde visse af Arbejdsgiverne fremholdte Principper. Hvor ønskeligt det end kan være at træffe en Ordning for Fremtiden, maa det dog møde store Betænkeligheder at træffe denne Ordning, inden den foreliggende Strid er afsluttet, og derved maaske yderligere forlænge Striden, som allerede har varet alt for længe.

Saadanne særlige Ordninger er trufne indenfor forskellige Arbejdsomraader, saaledes indenfor Verkstads- og Tobaksindustrien og ved de private Jærnbaner, men i alle Tilfælde har Overvejelserne og Gennemførelsen taget lang Tid. Det samme gælder Indførelsen af Landsoverenskomsten i Bygningsindustrien.

Det nu paatænkte Ordnings-Omraade er imidlertid af langt større Rækkevidde og tillige er Forholdene mere forskelligartede, hvorved Vanskelighederne øges. Og en saa betydningsfuld Ordning bør naturligvis ikke formuleres og fastslaas uden Overvejelse. Thi Ordningens Indhold kan komme til at forudsætte en Omlæggelse af Organisationsformerne maaske hos begge Parter.

Nogen Fare for Samfundet rummes der ikke i Ønsket om at faa Tid til fornøden Overvejelse inden Ordningen træffes, thi begge Parter synes at være tilbøjelige til at træffe den foreløbige Aftale, at indtil der er opnaaet Enighed om en Forhandlings-Ordning, maa forekommende Arbejds- eller Løntvistigheder ikke give Anledning til Strejke eller Lock-out uden at Hovedorganisationerne ved Forhandling har søgt Uoverensstemmelserne hævede. Desuden bør der være Lejlighed til offentlig Drøftelse af en saadan Ordnings Grundsætninger inden disse fastslaas som gældende for flere Aar.

Gaaende ud fra det saaledes anførte, henstiller Forligsmanden til Parterne at godkende følgende Udtalelse:

»Svenska Arbetsgivareföreningen og Landsorganisationen erklærer sig enige om Ønskeligheden af, at der i Overensstemmelse med Regeringens Udtalelse af 12. Septbr. 1909, imellem dem oprettes en Forhand-

lings-Ordning, gennem hvilken »forstyrrende Afbrydelser i Arbejdets Gang og Arbejdsstandsninger for Fremtiden i videste Maal forebygges.«

Forhandlinger om denne Ordning skal optages den 15. Decbr. 1909 under upartisk, udenforstaaende Ledelse. Kan Parterne ikke opnaa Enighed om Valg af Ledelse, anmodes Kongen om at udpege Tilforordnede. Disse Forhandlinger skal være sluttede senest d. 31. Decbr. 1910.

Indtil disse Forhandlinger er tilendebragte og Beslutning i Anledning af dem er tagne af begge Parter, maa Uoverensstemmelser mellem Svenska Arbetsgivareföreningen og Landsorganisationen ikke føre til Lock-out eller Strejke uden at Tvisten forud har været søgt afgjort ved Forhandling mellem selve disse Hovedorganisationer.

Imidlertid erklærer de to nævnte Hovedorganisationer allerede her, at de godkender som i og for sig rigtige de Grundsætninger vedrørende Arbejdsgivernes Ret til at lede og fordele Arbejdet samt til at antage og afskedige Arbejdere saa vel som gensidig Anerkendelse af hinandens Organisationsret, der har fundet Udtryk i de i de senere Aar mellem begge de nævnte Hovedorganisationers Medlemmer sluttede Kollektiv-Aftaler.«

III. *Arbejdets Genoptagelse m. m.*

For saa vidt Parterne paa begge Sider tiltræder Forslag 1 og 2 henstilles, at Parterne umiddelbart derefter træffer Aftale om Arbejdets Genoptagelse og hvad dermed staar i Forbindelse.

Arbejdernes Repræsentanter godkendte Mæglingsforslaget med Undtagelse af den Del, der angaar de to Konflikter i Skrædderfaget.

Arbejdsgiverne derimod godkendte den Del af Mæglingsforslaget, som angaar Specialkonflikterne, hvorimod de ikke kunde tiltræde det angaaende Forhandlingsordningen foreslaaede, fordi der efter deres Mening ikke var fastslaaet tilstrækkeligt mange af de kendte Arbejdsgiverprincipper.

Der er altsaa ikke opnaaet at faa Enighed mellem Parterne om en Afgørelse.

Straks efter at dette konstateredes, har Arbejdsgiverforeningen *ophævet Lock-out'en ved Jærnværkerne.*

Arbejdsgiverforeningens Beslutning om at hæve Lock-out'en i Jærnværkerne blev modtaget med Tilfredshed indenfor Landsorganisationen, fordi det var Arbejdsgiverforeningens sidste Skanse, der faldt.

Det maa lades Ledelsen indenfor Landsorganisationen, at den har manøvreret klogt og beregnende i denne Kæmpestrid og beredt Arbejdsgiverforeningen et Nederlag, som længe vil mindes; thi hvad var det som Arbejdsgiverforeningen tilstræbte ved sine Lock-out'er? For det første for at tvinge Landsorganisationen til at slutte Strejkerne i nogle Fag, og for at paatvinge Arbejderne betydelige Lønreduktioner, og dernæst søge at lamslaa Organisationernes Aktionsfrihed.

Ser vi nu paa Kampens Forløb og Resultatet af denne skal det vel erkendes, at Arbejdsgiverne i nogle Tilfælde har givet Arbejderne braadne Pander, vi tænker navnlig her paa Sporvejsfunktionærerne i Stockholm og Typograferne, men det har trods de voldsomste Midler ikke været muligt at undertvinge Landsorganisationen.

Arbejdsgiverforeningen har Gang paa Gang maattet give efter for Arbejdsgivernes Krav om at faa Arbejdet genoptaget, og den har trods sin Parole om at Arbejdet kun maatte optages af Arbejdere, som fraskrev sig Organisationsretten og ikke maatte støtte deres kæmpende Brødre, dog maattet lukke Øjnene for, at Arbejdsgiverne undlod at stille saadant Krav.

Resultatet af Kampen er blevet, at Landsorganisationen, som før Kampen havde 162,000 Medlemmer, nu har ca. 200,000.

Strejkerne, som skulde have været tvungne til Afslutning, føres ved-

varende, og Landsorganisationen har ikke afsluttet nogen som helst Overenskomst med Arbejdsgiverforeningen. Lock-out'en er dermed ophævet og Arbejdsgiverforeningens Angreb mod Arbejderne er saaledes løbet fuldstændig ud i Sandet.

Vi ønsker Landsorganisationen i Sverrig til Lykke med Resultatet af dens heltemodige Kamp.

De samvirkende Fagforbund har udsendt et saalydende Cirkulære:

København, d. 16. Novbr. 1909.

Til

samtlige Fagorganisationer i Danmark.

Som det allerede gennem Dagspressen vil være Fagorganisationerne bekendt, er Kampen i Sverrig nu for saa vidt sluttet, som Svensk Arbejdsgiverforening, efter at have afvist Forligsmandens Mæglingsforslag, *har ophævet Lock-out'en overfor Jærnværksarbejderne.*

Som det ogsaa vil være Fagorganisationerne bekendt, erklæredes denne Lock-out oprindelig for at tvinge ca. 500 Arbejdere, som strejkede ved Munckfors' Jærnværk, i Arbejde igen. Senere stillede Arbejdsgiverforeningen Krav om, at Arbejderne, for at komme i Arbejde igen, skulde udtræde af Landsorganisationen. *Disse Krav har Arbejdsgiverne nu frafaldet. Jærnværksarbejderne bliver i deres Organisation og Konflikten ved Munckfors fortsættes.*

Efter den korte Meddelelse, som vi i Øjeblikket har kunnet erhverve os om Situationen, er der ca. 15,000 Arbejdere uden Arbejde som Følge af den langvarige Kamp; ca. 30,000 Arbejdere er tidligere under Kampens Forløb bundne ved Kontrakter til at udtræde af Landsorganisationen, medens denne regner i Øjeblikket at have ca. 200,000 Medlemmer, eller betydeligt flere end ved Storkampens Begyndelse. Der er ingen Tvivl om, at Fagforeningerne i Sverrig vil rejse sig paany — hurtigt og stærkt for at danne fornøden Modvægt mod Kapitalisternes Forsøg paa at baste og binde Arbejderklassen.

Vort Forretningsudvalg anser nu det Tidspunkt for inde, *da Indsamlingen til Kampen i Sverrig kan sluttes. Indsamlingen slutter fra Dato,* og vi bringer de organiserede Arbejdere i Danmark vor kammeratlige Tak for den Udholdenhed, hvormed de trods vore egne trykkede Forhold har vedligeholdt Indsamlingen under den lange Kamp.

Vi benytter Lejligheden til at anmode alle Fælles- og Fagorganisationerne om *snarest* at indsende Restbeløb, Opgørelse, Kvitteringsbøger o. s. v. vedrørende Kampen i Sverrig, til vor Kasserer, E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1.

Med kammeratlig Hilsen

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Et „Formand"s-Spørgsmaal.

Arbejdsgiverforeningens mange Lock-out-Trusler har medført, at dens Medlemmer lever i en evig Usikkerhed.

For i nogen Grad at værne sig derimod, søger de at fri sig for eventuelle Lock-out'ers Virkninger ved at sikre sig Arbejdskraft under Lock-out'erne. Dette sker ved mere eller mindre fingerede »Formands«-Ansættelser.

Saadanne »Formænd« konstaterer imidlertid ikke deres Værdighed ved Kontraktens Indhold, men ved de Funktioner, som de udfører. Derfor har Arbejderne ret ofte Lejlighed til at protestere mod fingerede Formands-Ansættelser, og vi har allerede omtalt adskillige saadanne Sager, hvor det har vist sig, at Arbejdsgiveren uberettiget kaldte en Mand Formand.

Vi har nu en ny Afgørelse, denne Gang i en Sag mellem Formerforbundet og Jærnindustriens Sammenslutning, og Arbejderne har ogsaa i dette Tilfælde faaet Medhold. Kriminalretsassessor, Dr. jur. *E. Tybjerg*

har været Voldgiftsrettens Opmand. Sagen og Kendelsen er som følger:

I Henhold til de mellem Dansk Formerforbund og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jærnindustrien vedtagne Voldgiftsregler er der af disse to Organisationer forelagt os Undertegnede som Voldgiftsret nedennævnte Sag til Afgørelse:

»Aktieselskabet De forenede Jærnstøberier, København, har i sit Jærnstøberi ansat to Formere med Titel »Støbemestre«. Aktieselskabet har forpligtet de to Formere til at udmelde sig af Formernes Fagforening. Dansk Formerforbund paastaar, at de to Formere ikke har nogen arbejdsledende, fordelende eller tilsynshavende Virksomhed, men væsentlig udfører almindeligt Formerarbejde, og ønsker derfor afgjort, hvorvidt der gennem den nævnte Ansættelse foreligger en Overtrædelse af den mellem Jærnindustriens Sammenslutning og Dansk Formerforbund gældende Overenskomst af Avgust 1907, Afsnit B.«

Det er for Voldgiftsretten oplyst, at de to paagældende Mænd, Peter Nielsen og Chr. Nielsen, har arbejdet i De forenede Jærnstøberiers Støberier paa Christianshavn som Formere, indtil de i Efteraaret 1907 blev ansatte som Støbemestre. Der er med Peter Nielsen oprettet en skriftlig Kontrakt af 15. September 1907, ifølge hvilken han ansættes som »2. Mester i Støberiet« *med* 3 Maaneders gensidig Opsigelse, *med* en fast aarlig Løn af 1872 Kr., der udbetales med 36 Kr. ugentlig, *med* Forpligtigelse til at anvende hele sin Arbejdstid i Forretningens Tjeneste og med Trofasthed og Samvittighedsfuldhed varetage og udføre de Forretninger og Arbejder, der var eller maatte blive ham paalagt, samt *med* Forpligtelse til ikke at være Medlem af nogen Arbejderorganisation eller af nogen Forening, hvis Formaal er stridende mod de Interesser, han ifølge sin Stilling hos De forenede Jærnstøberier var sat til at varetage.

Med Chr. Nielsen er der ved en Fejltagelse ikke oprettet nogen skriftlig Kontrakt; men han er omtrent paa samme Tid ved mundtlig Kontrakt ansat som »2. Mester« paa samme Vilkaar.

Det er videre oplyst, at De forenede Jærnstøberier paa Christianshavn driver Støberivirksomhed i to paa samme Ejendom i kort Afstand fra hinanden beliggende Støberier, samt at disse Støberiers Virksomhed i de sidste Aar har været stærkt begrænset som Følge af Standsningen i den private Byggevirksomhed her i Byen.

Da det nu endvidere er oplyst, at et Antal af 4 Støbemestre efter det Antal Arbejdere, der de to sidste Aar har været beskæftigede i de her omhandlede Støberier, er et forholdsvis stort Antal, sammenlignet med Forholdstallet mellem Støbemestre og Arbejdere i Landets andre Støberier, *da* De forenede Jærnstøberier desuagtet ikke har forelagt Voldgiftsretten Oplysninger, der forklarer Nødvendigheden af til det angivne Tidspunkt at lade de to Formere overgaa til Stillingen som fast ansatte Støbemestre, eller som viser, at disse to Mænd, efter at være blevne »Støbemestre« har indtaget en væsentlig anden Stilling under det daglige Arbejde end den, de indtog, medens de arbejdede som Formere, *da* fremdeles De forenede Jærnstøberier udtrykkelig har indrømmet, at de to Mænd særlig i det sidste Aarstid i det væsentlige har været beskæftiget med Arbejde, som ellers udføres af Formere eller Arbejdsmænd, og *da* endelig De forenede Jærnstøberier, til Trods for, at de har hævdet, »at de to Mænd i deres Egenskab af Støbemestre fører en særlig Kontrol med og har et særligt Ansvar for de Arbejdsmænd, der er beskæftiget ved Maskinerne«, ikke nærmere har paavist, at denne Kontrol og dette Ansvar er af anden Art end den Kontrol og det Ansvar som enhver faglært Arbejder, der skal udføre et Arbejde sammen med ikke-faglærte, ganske naturligt faar, kan Voldgiftsrettens Flertal ikke finde, at disse

Mænd kan betegnes som Arbejdsgivernes Repræsentanter i den Forstand, hvori dette Udtryk maa antages at være taget i Overenskomstens B. § 1, og Voldgiftsrettens Flertal maa derfor holde for, at der ved disse »Støbemester«-Stillingers Oprettelse og Opretholdelse er sket et Brud paa nysnævnte Bestemmelse.

Kendelse.

Der er ved Oprettelse og Opretholdelsen af de to Stillinger som »2den Mestre« i de forenede Jærnstøberiers Kristianshavns-Støberier sket et Brud paa Overenskomsten af 1. Avgust, 1907 § 1.

København, d. 3. Novbr. 1909.

E. Tybjerg.

A. Hansen. Arn. Nielsen. A. C. Nielsen.

Franske Fagforeninger.

Det er vistnok en ret udbredt Anskuelse herhjemme, at Fagforeningerne i Frankrig er imod Centralisationen, saaledes som vi kender den her i Landet i Form af De samvirkende Fagforbund. Men det er saa langt fra Tilfældet. De franske Syndikater er tvertimod Centralisationstilhængere om en Hals, men Foreningerne (Syndikaterne) er forholdsvis løst sammensluttede og beslutter uafhængig af hverandre angaaende Strejker; disse udgør Hovedvirksomheden.

Syndikaterne er i Reglen fagvis sammensluttede i Føderationer (Federation nationale) lignende vore hele Landet omfattende Fagforbund. Føderationen vælger et Bureau, altsaa en Forvaltning, der modtager Kontingentet til Føderationen. Men dette er i Reglen kun den mindste Part af Medlemmernes Kontingent. Langt den største Part af Kontingentet bliver i Afdelingens (Syndikatets) Kasse; og Betegnelsen »Afdeling« passer ikke saa godt paa Syndikaterne, da disse som sagt hver for sig træffer bindende Beslutninger om deres Handlinger. Derfor er der mindre Plan og Overblik over Syndikaternes Virksomhed.

I Reglen er Syndikaterne kun »Kamporganisationer«. De søger ikke løst Forsikrings- og Understøttelses-Opgaver. Arbejdsløshedskasser t. Ex. er kun oprettede i meget faa Fag, og det er en speciel fransk Opfattelse, at Syndikaternes Omraade *ikke bør* udstrækkes til at yde Understøttelse under andre Forhold, end hvor der er Arbejdsstandsninger. Syndikaternes Kæphest er *Generalstrejken;* Propagandaen for denne udgør en væsentlig Del af Virksomheden.

Synkikaternes Selvstyre medfører bl. a., at det ikke er muligt at faa paalidelige Tal over Fagforeningernes Omfang, Medlemmernes Vilkaar m. m. Det franske Handelskammer, der med stor Interesse følger Fagforeningernes Arbejde, giver hvert Aar, paa Grundlag af de fra Syndikaterne sendte Indberetninger, en Oversigt ogsaa over Fagforeningernes Medlemsantal. Men holder man denne sammen med *Forbundenes* Oversigt, vil man finde en mægtig Forskel, idet Handelskamrets Tal altid er næsten dobbelt saa store som Forbundenes. Kompetente Sagkyndige erklærer som Aarsag, at Fagforeningerne overfor Handelskamret (altsaa overfor Offentligheden) vil stille Medlemsantallet i den *gunstigste* Belysning; men paa Grundlag af de Medlemsantal, som indgives til Forbundene, skal der jo betales Kontingent, og til disse opgives derfor de *mindst mulige* Tal. Deraf Forskellen.

De til *Forbundene* berettede Tal meddeler i Aar, at der under Centralisationen staar 380,000 organiserede Arbejdere, men dette Tal er aabenbart meget for lavt. Men i alle Tilfælde er Antallet af organiserede Arbejdere i Frankrig forholdsvis ringere end i de øvrige Lande i Mellemeuropa. Bygningsarbejderne hører til de bedst organiserede. Men hvor ringe Organisationerne iøvrigt er, har man et Billede af i *Møbelfaget.* Dette beskæftiger efter den offentlige Statistik ca. 80,000 Arbejdere, hvoraf kun knapt 3000 (ca. 3 ½ pCt.) er organiserede.

Syndikaterne er Modstandere af

Akkordarbejde. Arbejdet udføres helst udelukkende paa Timeløn og som Regel fastsættes Timelønnen paa den Maade, at Syndikatet »vedtager« hvad Timelønnen skal være. Det kunde ikke falde et ægte Syndikat ind at træffe Overenskomst med en Arbejdskøber-Sammenslutning. Det vilde anses for at være uværdigt for Arbejderne, da man paa enhver Maade maa bevare Arbejdernes Frihed og ikke binde dem ved Kontrakter!! Som i Danmark finder Arbejderne i den øvrige Verden (Middelhavslandene undtagne) deres Fordel ved i de gode Perioder, at træffe Overenskomster med Arbejdskøberne.

Paa disse Overenskomster søger man at leve de slette Tider over for paany at søge Vilkaarene bedrede. I Frankrig vil man altsaa ikke have nogen Betryggelse af den Art, og det er da ogsaa almindeligt, at de fleste Arbejdere ikke faar den »vedtagne« Løn, men arbejder f. Ex. 5 Centimer billigere pr. Time.

For Tiden har Bygningsfagenes Syndikater i *Paris* iværksat Strejker, ikke efter fælles Aftale, men smittede af hverandre. Murerne har begyndt Kampen; senere er de øvrige Fag fulgt i Murernes Fodspor. Man forlanger 9 Timers Arbejdstid og 90 Centimer i Timen, Afskaffelse af Mellem-Mestre og af den sidste Rest af Akkordarbejdet; endvidere en ugentlig Fridag og Frihed paa de officielle Festdage. Disse sidste Krav lyder mærkelige for os, da vi ikke kunde tænke os Muligheden af at se Bygningsarbejdere arbejde om Søndagen i en stor By. Men i Paris er Over- og Søndagsarbejde meget almindeligt, og særligt i Bygningsfagene. Bygge-Grundene er nemlig overordentlig dyre og Huslejen er meget høj. Der er altsaa Aarsager nok til at forcere Bygningernes Rejsning og Færdiggørelse.

Bygningsarbejdernes Strejke er ikke iøjnefaldende for Fremmede i Paris. Der arbejdes paa de fleste Bygninger; men desuagtet er det den almindelige Mening, at Strejken vindes. De franske Arbejdere er stærke i de ydre Midler. Demonstrationen er deres Hovedvaaben, og de føler sig overbeviste om, at Arbejdernes Klassekamp skal udmunde i Generalstrejken, og at de ved dennes Hjælp skal faa gennemført Samfundets Socialisering.

Politik har franske Arbejdere kun ringe Tiltro til; dertil har de lidt for mange Skuffelser og været Vidne til for megen indbyrdes og personlig Strid. De socialistiske Partier i Frankrig har derfor ingen synderlig Tilslutning fra Arbejdernes Side; de støttes nærmest af Mellemklassen og af Akademikerne.

Syndikaterne er Arbejdernes egentlige Klasse-Sammenslutning. Her lægges Planer om »den direkte Aktion« og om Propagandaen for »Generalstrejken«. Det er den Tap, som franske Arbejderes Interesser drejer sig om; men Paavirkningen af fremmede, navnlig tyske organiserede Arbejdere, synes at spores.

Franskmændene har altid i national Stolthed anset deres Land for at være Kulturens Centrum, og en fremmed, der ikke kan tale det franske Sprog, ser man ned paa med Skuldertræk. De fremmede Arbejdere, der opfyldt af Organisationstrangen fra deres Hjemland søgte Optagelse i de franske Syndikater, holdtes paa Afstand, naar disse traf Beslutninger. Ofte kunde de fremmede, i Organisationssager forfarne Praktikere, der ved Erfaringer hjemme havde skaffet sig Fremsyn og Overblik, heller ikke følge Franskmændene, der grundet paa deres Temperament og letfængelige Væsen byggede de tydeligste Inkonsekvenser op. Det har i adskillige Aar været Aarsager til dybe Kløfter mellem de franske og fremmede Arbejdere; men nu synes det som om en bedre Forstaaelse skal tilvejebringes. Fra de tyske Fagforeningers Side i Særdeleshed anstrænger man sig for at give de franske Syndikater samme Karakter, som de øvrige, maalbevidste og praktisk arbejdende Fagforeninger har. Og naar de franske Fagorganisationers revolutionære

Aand og letvakte Begejstring i en nær Fremtid parres med den engelsk-nordiske Udholdenhed og den tyske, praktiske Sans, vil de franske Klassefæller blive et stærkt og betydningsfuldt Led i den internationale Arbejderbevægelses Kæde.

Kongresser.

Tyende- og Landarbejderforbundets ekstraordinære Kongres afholdtes d. 31. Oktober i Odense. Opgaven var overfor Repræsentanter for begge Lejrene indenfor Tyendeorganisationen at klarlægge Forbundsledelsens Forhold til Redaktør Carl Westergaards Afskedigelse og Regnskaber. Kongressen begyndte ved 10-Tiden om Formiddagen og sluttede ved samme Tid om Aftenen.

Efter Indbydelse deltog *Lyngsie* som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund, og det var under hans Forsæde, at et Udvalg senere paa Dagen efter Sagernes indgaaende Drøftelse, samlede sig om følgende Forslag:

»Kongressen tager de af Hovedbestyrelsen forelagte Oplysninger og den stedfundne Debat til Efterretning. Den fungerende Redaktør, Hr. Bjarnholt, stiller sit Mandat som saadan til Raadighed. Carl Westergaard er indgaaet paa at betragte Kongressens Valg i Dag som endelig og eneste Afgørelse af den foreliggende Strid, og han har i saa Henseende forpligtet sig til, bortset fra om han vælges til Redaktør eller ej at ophøre med Udgivelsen af »Arbejdervennen« og til ikke at starte eller medvirke ved noget andet Blad, der fremtræder som Konkurrent til Tyendeforbundets Blad. Denne sidste Forpligtelse er Bjarnholt ogsaa indgaaet paa. Tyendeforbundets Blad overtager »Arbejdervennen«s Abonnenter og Annoncer, og tilstilles Abonnenterne gratis Tyendeforbundets Blad for indeværende Kvartal, medens Westergaard er berettiget til at opkræve Abonnementsbeløbet og Betalingen for »Arbejdervennen«s Annoncer for indeværende Kvartal.

Debatten afsluttes strax med de indtegnede Talere, hvorefter der foretages

1) Valg af Redaktør,

2) Valg af en Kontrolkomité, og indstiller hele Udvalget, at Hr. Folketingsmand Sabroe vælges som et af Kontrolkomiteens Medlemmer.

Kongressen understreger, at Redaktøren af Forbundets Blad selvfølgelig er underkastet Kontrolkomiteens Afgørelser vedrørende Redaktionen.«

Efter Anbefaling af Forbundets Formand, *Hansen-Røjle*, samt af Carl Westergaard, *vedtoges Forslaget enstemmigt.*

Til Redaktør valgtes ved Navneopraab *Bjarnholdt* med 37 Stemmer. Westergaard fik 19 Stemmer; 5 stemte ikke.

Til Kontrolkomité for Forbundets Organ (»Arbejderbladet«) valgtes P. Sabroe, N. C. Randers (Lunderskov) og S. Hansen (Tilst). — Sabroe var mødt som Delegeret fra en Afdeling i Ribe-Egnen.

Westergaard valgtes derefter enstemmigt ind i Hovedbestyrelsen.

Den svenske Landsorganisations Kongres afholdes efter den senest tagne Bestemmelse i Stockholm i Dagene d. 22.—28. Novbr.

De samvirkende Fagforbund er indbudt til at deltage i Kongressen og vil blive repræsenteret af Formanden, Kassereren og M. C. Lyngsie.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 22 ❋ KØBENHAVN DEN 27. NOVEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Skotøjsarbejderne og De samvirkende Fagforbund. Fagforeningernes Erstatningspligt. Atter et »Formand«s-Spørgsmaal.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Til alle Afdelinger følger der med dette Nr. af »Arbejderen« et Skema, som vi paa det indstændigste anmoder Afdelings-Formanden eller -Kassereren om at udfylde og indsende til sit Forbunds Forretningsfører snarest. Oplysningerne samles saa af denne paa et Hoved-Skema og skal umiddelbart derefter være De samvirkende Fagforbund ihænde. Vi offentliggør naturligvis snarest Beretningerne om Arbejdsløshedens Omfang.

Ifjor begyndte vi Indsamlingen af ugentlige Oplysninger d. 15. Novbr., og det vil derfor være af stor Interesse at følge de for i Aar indsamlede Tal og at drage Sammenligninger med Tallene fra ifjor. Men medens vi ifjor fik Oplysninger hver Uge, nøjes vi i Aar med at faa hver Maaned.

Forhaabentlig vil vore Fagforeningers Tillidsmænd i Fagforeningernes og Arbejdsløshedskassernes Interesse med sædvanlig Beredvillighed udfylde Skemaerne korrekt; de paa Skemaerne udbedte Oplysninger ere saa enkelte, som vel muligt, *og i nøje Overensstemmelse med de Oplysninger, som Arbejdsløsheds-Inspektoratet forlanger af Arbejdsløsheds-Kasserne, og som man altsaa alligevel skal fremskaffe.*

Afdelings-Skemaerne kan i udfyldt Stand sendes i *aaben* Konvolut frankeret med et *4-Øres* Frimærke. (Indenfor Københavns 2-Øre.)

Husk at indsende Skemaet snarest, og gør det til en fast Regel, at det prompte indsendes hver Maaned. Afdelings-Skemaet følger hver Maaned med »Arbejderen«.

Hoved-Skemaer sendes til Forbundene direkte fra vort Kontor.

Skotøjsarbejderne og De samvirkende Fagforbund.

Dansk Skotøjsarbejderforbund staar ifølge en Kongres-Beslutning foran en Lands-Afstemning om, hvorvidt Forbundet skal udmelde sig af De samvirkende Fagforbund eller ikke. Og naar Spørgsmaal af en saa principiel Natur skal afgøres, er det ganske rimeligt, at Medlemmerne selv afgør, hvorledes Organisationens Stilling skal være. Det er ogsaa ganske naturligt at Forbundets Fagblad giver Plads for Artikler, hvori der gøres Rede for de to omstridte Standpunkter.

I Fagbladets Oktober-Nummer har Medlem af Forbundets Hovedbestyrelse, H. Stumph, forklaret djærvt og ligetil, at han for sit Vedkommende anser en stærk Centralisation for aldeles nødvendig navnlig nu, da vore Modstandere ikke længere er smaa Middelstands-Haandværkere, men Kapitalist-Repræsentanter, Aktieselskabs-Direktører o. s. v.; mod dem hjælper ikke længere Guerilla-Krigen — de *er* sammensluttede og

vil baade bruge og misbruge deres Sammenslutning paa de Omraader, hvor det lader sig gøre, nemlig overfor Arbejderne og overfor Forbrugerne. Stumph gør meget rigtigt opmærksom paa, at overfor en saa sammenrottet Hær maa vi udgøre én kompakt Masse, der ikke er tjent med at slaas i Flæng og Spræng, men som maa beregne sit Arbejde og sine Fremstød efter en nøje lagt Plan for ikke at forøde noget som helst af de møjsommeligt sammensparede Kræfter. Vi bør ikke tilraade Organisationerne den planløse Kamp. Desuden, siger Stumph, fremhæver selve De samvirkende Fagforbunds Modstandere, at hvis vi udmelder os, skal vi »naturligvis« betale et højere Kontingent for at kunne klare os.

I det senere udkomne Nr. af Fagbladet tilraader Formanden for den københavnske Afdeling, Hans Nysom, Udmeldelse, bl. a. fordi der aldrig er givet Støtte til Skotøjarbejder-Konflikter. Dette er nu ikke ganske rigtigt, thi i 1899 havde Forbundet en Strejke, hvortil De samvirkende Forbund ydede 53,337 Kroner. Men forøvrigt *er* Forbundenes Samvirken jo skabt for at bringe Plan og Methode i Lønbevægelserne. Nysom er navnlig utilfreds med De samvirkende Fagforbunds Stilling til den sidste Konflikt i Skotøjsfaget. Men deri har han Uret. De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg *forudsagde* hvad der vilde ske, hvis Skotøjsarbejdernes Forbund fik deres Vilje; og det var jo Forretningsudvalgets Pligt at sige sin Mening. Hvor til skulde det ellers bruge sin Erfaring. Sagen er let forklaret: Da Skotøjsarbejderne i Maj 1908 søgte Sanktion til Opsigelse af deres Priskuranter (de skulde først opsiges inden 1. November) forklarede De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg Skotøjsarbejderne det hensigtsmæssige i foreløbig at forhandle med Fabrikanterne og at udsætte Beslutning om Stillingen til Opsigelsen til nærmere hen mod 1. November. — Den 12. Oktober mod-Forretningsudvalget fornyet Anmodning om Sanktion og svarede den 13. s. M. at det ikke kunde imødekomme Forbundets Anmodning.

Forretningsudvalget henledede Forbundets Opmærksomhed paa de elendige Arbejdsforhold, som har været raadende i lang Tid, og pegede paa, at den kommende Vinter vilde bringe en Arbejdsløshed af et hidtil ukendt Omfang. I Slutningen af vor Skrivelse udtalte vi følgende advarende Ord til Forbundet:

»Da Udsigten til, at Forbundet kan naa til Forstaaelse med Fabrikanterne, er meget ringe, og da den Fare er tilstede, at Fabrikanterne vil søge at binde Forbundet i flere Aar til en Priskurant, der i det væsentligste bliver den samme som den nuværende, og da De samvirkende Fagforbund, af Hensyn til de slette Arbejdsforhold, ikke vil kunne give Forbundet Sanktion til at nedlægge Arbejdet den 15. Januar 1909, vil Forretningsudvalget heller ikke kunde give sit Samtykke til, at Overenskomsten opsiges til Ophør den 15. Januar 1909, og henstiller derfor, at Forbundet undlader at opsige Overenskomsten i Aar. Forhaabentlig bedrer Tiderne sig til næste Aar, og vi skal i saa Fald tage Spørgsmaalet om Opsigelse under fornyet og velvillig Overvejelse.«

Forbundet fulgte *ikke* dette Raad; og saa skete der naturligvis *netop det,* som De samvirkende Fagforbund forudsagde. Det bebrejder man saa — ikke Skotøjsarbejderforbundet — men De samvirkende Fagforbund. Det er da for Smed at rette Bager. Og det er et daarligt Argument for at udtræde af Forbundenes Sammenslutning.

De organiserede Skotøjsarbejdere bør ikke af en øjeblikkelig Stemning lade sig forlede til at udtræde af De samvirkende Fagforbund paa et Tidspunkt, da Stemningen blandt de udenforstaaende Fagforeninger for at *genindtræde* er ved at vokse sig sejrende stærk. Spørg Bygningssnedkernes Fagforening i København, som gennem en 10-aarig Periode

har staaet udenfor De samvirkende Fagforbund, om den har haft Fordel deraf? om det har været billigere? — og man vil faa et klart »Nej« til Svar.

Der er kun én Slagorden for vore Fagforeninger, og det er den *samlede.*

Fagforeningernes Erstatningspligt.

II.

Fra vor juridiske Konsulent, Overretssagfører Oskar Johansen, har vi under 30. August modtaget en saalydende Skrivelse:

I Fortsættelse af min Skrivelse af Juli d. A. angaaende Erstatningssøgsmaal mod Fagforeninger i Anledning af Strejkemeddelelser tillader jeg mig at fremsætte følgende yderligere Bemærkninger.

Som anført i min nævnte Skrivelse henstod der da for den viborgske Overret en Sag, som jeg, efter at den var tabt ved Underretten i Grenaa paa vedkommendes Vegne havde appelleret, og som var af Interesse, dels fordi der ikke iøvrigt forelaa nogen Afgørelse af Overretten i Viborg angaaende disse Spørgsmaal, dels fordi det i denne Sag var en Fagforening, som havde anlagt Sag mod Arbejdsgivere. I denne Sag er der nu den 2. August afsagt Dom.

Sammenhængen med Sagen var følgende:

Efter at Fabrikant Rosenvinge i Grenaa i Anledning af, at Textilarbejderne paa Fabriken havde nedlagt Arbejdet, havde afskediget 10 Arbejdsmænd og derefter 4 tilbageværende Arbejdsmænd, da der forlangtes Textilarbejde af dem, selv havde taget deres Afsked, indrykkede Bestyrelsen for den lokale Arbejdsgiverforening i Grenaa et saalydende Avertissement i Grenaa Folketidende:

»I Anledning af Strejken hos Fabrikant Rosenvinge henledes samtlige Medlemmer af Arbejdsgiverforeningens Opmærksomhed paa Lovens § 19. Ligeledes anmodes andre muligt udenfor Arbejdsgiverforeningen staaende Arbejdsgivere om ikke at antage nogen Arbejder blandt de Strejkende. En Liste over disse bliver tilstillet Foreningens Medlemmer, ligesom et Exemplar deraf vil kunne erholdes af enhver Arbejdsgiver ved Henvendelse til Formanden for den lokale Arbejdsgiverforening i Grenaa, Hr. Købmand Karl Petersen.«

Paa den nævnte Liste som bl. a. var udleveret til nogle Ikke-Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen, fandtes foruden de strejkende Textilarbejdere ogsaa de 14 Arbejdsmænds Navne opført, og Listen var indledet med følgende Udtalelse: »Nedenstaaende vil De finde en Fortegnelse over de Arbejdere og Arbejdersker, som fra 1. Juli strejker paa »Grenaa Dampvæveri«, og som saaledes ikke maa antages i Arbejde af noget Medlem af Arbejdsgiverforeningen, før Strejken hæves. Arbejdsgivere, som staar udenfor Arbejdsgiverforeningen, anmodes om at støtte denne ved ligeledes at nægte at antage de Strejkende i Arbejde, før Strejken hæves.«

Efterat de 14 Arbejdsmænd havde transporteret deres mulige Krav til Dansk Arbejdsmandsforbund, blev der anlagt Erstatningssag imod Medlemmerne af Bestyrelsen for Arbejdsgiverforeningen i Grenaa.

Under Sagen var der paa Grund af forskellige særlige Forhold (udbetalt Strejkeunderstøttelse m. m.) Strid om, hvorvidt de 14 Arbejdsmænd eller ialtfald de 10 kunde betragtes som strejkende, men Dommen tillægger ikke dette nogen Betydning. Den siger nemlig, at selv om Arbejdsgiverforeningen »ikke har savnet Føje til at betegne ogsaa de af Fabrikant Rosenvinge afskedigede 10 Arbejdsmænd som strejkende«, saa »maa Foreningens Bestyrelse ved den i Avertissementet i Grenaa Folketidende indeholdte offentlige Opfordring til ikke at antage nogen Arbejder blandt de strejkende i Forbindelse med de 14 Arbejdsmænds

Optagelse paa den i Avertissementet ommeldte Liste anses at have gjort sig skyldig i et retsstridigt Forhold overfor bemeldte 14 Mand.« Bestyrelsens Medlemmer blev derfor tilpligtet in solidum at betale en Erstatning paa 500 Kr. for det disse Mænd ved de anførte Meddelelser tilføjede Næringstab.

Denne Dom er af megen Interesse, fordi den vistnok afgiver det første Exempel paa, at Arbejdsgivere er dømt til at betale Arbejdere Erstatning for Næringstab tilføjet ved en Opfordring til ikke at tage de paagældende i Arbejde. Den er forsaavidt en Anvendelse af de samme Principer, som i adskillige Tilfælde har paaført Fagforbund Erstatningsansvar ovenfor Arbejdsgivere for at have opfordret til ikke at tage Arbejde hos disse. Men Dommen faar en betydelig yderligere Interesse ved at sammenholdes med en ligeledes den 2. August iaar af Viborg Overret afsagt Dom i en Sag, som af Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening i Thisted, efter at den af Fagforeningen var tabt ved Underretten, var appelleret til Overretten.

De faktiske Omstændigheder i denne Sag var følgende:

I »Thisted Amtsavis« og »Thisted Amtstidende« havde Bestyrelsen for den paagældende Fagforening i Marts 1907 indrykket et saalydende Avertissement: »Det meddeles herved, at Arbejdet er nedlagt paa Maskinfabriken »Nordthy« fra den 4. Marts indtil videre af Smede- og Maskinarbejdernes Fagforening.« Paa Grundlag heraf anlagde »Nordthy«s Indehaver, Maskinfabrikant Frederiksen, Erstatningssag imod Fagforeningen og fik som bemærket Medhold ved Underretten i Thisted. Ved Viborg Overret blev Fagforeningen derimod frifundet. I Dommen hedder det først, at forsaavidt det fra Fagforeningens Side er gjort gældende, at Avertissementet alene er en Meddelelse til Fagforeningens Medlemmer til Efterretning for disse, vilde det, selv om der kunde gives Foreningen Medhold i, at der kun har været tilsigtet en saadan Meddelelse ikke heraf følger, at en Offentliggørelse i almindelige Dagblade har været retmæssig. Men Dommen fortsætter derpaa:

»Da de i Avertissementet indeholdte faktiske Anbringender imidlertid ere stemmende med Sandheden, og da Appellanterne (ɔ: Fagforeningen) ej heller iøvrigt — — findes ved Avertissementet, der kun indeholder en simpel Meddelelse om, at Arbejdet af Fagforeningen er nedlagt, at have udvist noget retstridigt Forhold, ville Appellanterne være at frifinde.«

Naar man sammenligner de to refererede Domme, vil det ses, at en Meddelelse om, at Arbejdet er nedlagt et Sted, betragtes som retmæssig, medens en Opfordring til ikke at tage nogen i Arbejde eller, hvad der maa være det samme, til ikke at tage Arbejde et Sted, betragtes som retsstridig. Det vilde herefter være muligt at give Strejkemeddelelser en Affattelse, som ikke kunde medføre Erstatningsansvar. Men en Sondring, som den, der saaledes er opstillet af Overretten i Viborg er ikke gjort gældende i nogen ved Overretten i København afsagt Dom, og der tør saaledes kun bygges paa den for det Retsomraade, der hører ind under Viborg Overret, altsaa Jylland med dertil hørende Øer.

Under alle Omstændigheder er imidlertid de 2 anførte Domme af saa stor baade juridisk og praktisk Interesse, at vi har ment det rigtigt særlig at henlede Opmærksomheden paa dem.

Atter et Formands-Spørgsmaal.

Der i den senere Tid fældet adskillige Kendelser i Sager, rejste af Fagforeninger, der har beklaget sig over, at Arbejdsgiverne ansatte Skin-Formænd for at holde de saaledes ansatte udenfor Fagforeningen.

Her er en saadan ny Kendelse, fældet af Hr. Assessor *Jul. Møller*.

I Maj Maaned d. A. paatalte Forgylderforbundet i Danmark, at Guldlistefabrikant Chr. Jeppesen her i Staden paa sin Fabrik havde antaget en saakaldet Kridtermester, som stod udenfor Fagforbundet. I Henhold til den mellem Fabrikanten og Forbundet gældende Overenskomst af 1. Oktober 1906 blev Tvisten forelagt en Voldgiftsret paa 6 Medlemmer, men da det ikke lykkedes disse at blive enige, er det af Voldgiftsretten overdraget underskrevne som Opmand at afgøre den foreliggende Tvist.

Af Sagens Oplysninger fremgaar følgende:

I Marts Maaned d. A. antog Fabrikant Jeppesen paa sin Fabrik en Tysker ved Navn Will. Schultze. I den Skrivelse, hvori han blev antaget, hedder det:

»Ihr w/Postkarte empfangen und theile Ihnen mit, das ich Ihnen die Reise mit 25 Mark vergütet, das Sie die Feiertagen auch bezahlt kriegen, weil Sie der leithender Grundierer bei mir sein sollen, altso eigentlig ein Meisterplatz, aber stelle ich die Bedingung, das Sie nicht im Fachverein hier eintreten, weil Sie als mein Meister sein soll.

— — — — — — — — — — —«.

I Henhold hertil tiltraadte Schultze i Maj Maaned d. A. sin Plads paa Fabriken, hvor han er fast ansat for et Aar med fast Løn, og som det maa antages, uden Deltagelse i Akkorder.

Fra Forbundets Side gøres det gældende, at naar Fabrikanten ved Antagelsen af Hr. Schultze har opstillet som Vilkaar, at han ikke maa være Medlem af Forbundet, er dette i Strid med de Forudsætninger, hvorunder den ovennævnte Overenskomst i sin Tid er indgaaet fra Forbundets Side.

Efter hvad der fra begge Sider er erkendt, maa det antages, at det ved Overenskomstens Afslutning blev forudsat, at ingen af de underskrivende Fabrikanter vilde forbyde en almindelig faglært Arbejder at være Medlem af Forbundet, saa længe Overenskomsten stod ved Magt, og at der slet ikke vilde være kommen nogen Overenskomst i Stand, hvis Fabrikanterne havde forbeholdt sig en saadan Ret. — Idet denne Forudsætning herefter maa blive bindende for Fabrikanterne, kommer det her foreliggende Spørgsmaals Afgørelse til at bero paa, om Hr. Schultze efter sin Stilling og Virksomhed paa Fabrikken kan antages at indtage en væsentlig anden Stilling end en Arbejders, altsaa om han kan anses for egentlig Formand eller Arbejdsleder, idet Fabrikanten i bekræftende Fald maa antages at have kunnet holde ham udenfor Forbundet, medens han i modsat Fald ikke har været berettiget hertil.

Det skal straks her bemærkes, at ligesom det i her anførte Henseende ikke kan være afgørende, med hvilken Benævnelse Hr. Schultze er kaldet ved Antagelsen eller paa Fabriken — i Fabrikantens ovennævnte Skrivelse angives som ovenfor bemærket hans Stilling som: der leitender Grundierer, also *eigentlig* (understreget af mig) ein Meisterplatz —, eller om han er fast ansat og mod fast Løn, saaledes kan det paa den anden Side heller ikke være afgørende, om han tager Del i selve Fabrikationsvirksomheden. Det maa derimod komme an paa, om han overfor Fabrikens faglærte Arbejdere indtager en saadan ledende og tilsynsførende Stilling, som Begrebet Formand (eller Arbejdsleder eller Mester) efter disse Udtryks almindelige Forstaaelse udkræver.

Efter hvad der om Fabrikant Jeppesens Virksomhed er oplyst, bestaar denne af en Snedker- og en Forgylderafdeling i en Bygning. I den sidste Afdeling, hvor Hr. Schultze er ansat, beskæftiges ca. 28 Personer, hvoraf 6 Lærlinge, medens de øvrige er faglærte Svende. En Skrivelse fra Fabrikanten omtaler dog yderligere en Arbejdsmand og nogle — 8 — Drenge. I den samlede Virksomhed findes en Værkfører, der har Tilsyn med og Ledelsen af begge Fabrikens Afdelinger. I Snedkeriet er en Mester eller Underværkfører, der har Tilsyn med Arbejdet ved

samtlige Maskiner i Snedkeriet, idet Værkføreren ikke selv er Snedker. Endelig er i Forgylderiet ansat den omstridte Kridtermester, Hr. Schultz.

Værkføreren paahviler der intet bestemt Arbejde ved selve Fabrikationen: hans Virksomhed bestaar væsentligst i at lede og give Instruktioner og efterse, om Ordrene rigtig udføres.

Hr. Schultzes Arbejde bestaar i Pasning af en Maskine (Kridtérmaskine) men desuden har han Tilsyn med det Arbejde, som en faglært Arbejder ved en anden lignende Maskine udfører. Med de øvrige faglærte Arbejdere har Hr. Schultze intet at gøre. Derimod sorterer der efter Fabrikantens Angivelse under ham en Arbejdsmand og nogle — 8 — Drenge. Svenden ved den anden Kridtérmaskine hører dog ogsaa under Værkføreren og faar sine Ordrer enten af Fabrikanten selv eller af Værkføreren eller af Hr. Schultze. Er der Mangler at paatale, sker det ofte til Svenden selv, men saaledes at Hr. Schultze samtidig faar Ordre til at paase, at Manglen rettes. Efter Fabrikantens Angivelse sker Udvælgning og Afvejning af Materialier til denne anden Svend af Hr. Schultze, men i hvilken Grad der overhovedet er Tale om egentlig Udvælgning, er der forøvrigt ikke helt Enighed om, hvilket dog ikke faar Betydning for Afgørelsen. Udbetaling af Arbejdsløn sker alene gennem Værkføreren og hermed har Hr. Schultze intet at bestille.

Efter det saaledes om Beskaffenheden af Hr. Schultzes Virksomhed oplyste, findes hans Stilling paa Fabriken ikke at være nogen væsentlig anden end en faglært Arbejders — højst en betroet Arbejders — og han kan derfor ikke i Forhold til Fabrikens faglærte Arbejdere anses at indtage nogen saadan ledende og tilsynsførende Stilling, som kan gøre det berettiget at betragte ham som egentlig Formand.

Dette maa under de nu foreliggende Forhold, hvor Hr. Schultze kun har med en eneste af Fabrikens faglærte Arbejdere at gøre, anses for utvivlsomt. Imidlertid har Fabrikant Jeppesen anført, at det har været og vedblivende er hans Tanke, at Hr. Schultze yderligere skulde have Tilsyn med den Arbejder, der passer »Forsikringsmaskinen«, og med 2 faglærte Slibere, saaledes at alt det saakaldte »Grundarbejde« kom til at sortere under ham. Hvorledes Afgørelsen vilde falde ud, hvis denne Tanke var bragt til Udførelse, findes der, som Sagen foreligger, ikke Anledning til at komme ind paa, eftersom det er uomtvistet, at Fabrikanten endnu ikke — d. v. s. 5 Maaneder efter Hr. Schultzes Tiltrædelse — har givet ham nogen anden Stilling end den ham fra først af tildelte, og den af Fabrikanten hertil angivne Grund, at Hr. Schultze endnu ikke er det danske Sprog mægtig, ikke kan anses fyldestgørende, idet den anførte Tid af 5 Maaneder maatte have været tilstrækkelig, hvis Hr. Schultze virkelig skulde indtage en mere ledende Stilling, til at han kunde have erhvervet sig det ikke store Kendskab til Sproget, som hertil vilde være fornødent, hvortil forøvrigt ogsaa kommer, at Sproget ikke har været nogen Hindring for, at Hr. Schultze — efter Fabrikantens Angivelse — har kunnet have under sig en Arbejdsmand og 8 Drenge.

Kendelse:

Fabrikant Chr. Jeppesen kan ikke anses berettiget til at forbyde Hr. Schultze at være Medlem af Forgylderforbundet i Danmark.

København, d. 31. Oktober 1909.

Jul. Møller.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 22 ❁ KØBENHAVN DEN 4. DECEMBER 1909 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Statistiske Efterretninger. Tvistigheder. Lønbevægelser og Konflikter. Arbejdsløsheden.

Statistiske Efterretninger.

(Statens statistiske Bureau.)

Arbejdslønnen i Industrien.

Den Undersøgelse angaaende Arbejdslønnen i Industrien, der blev foretaget i Forbindelse med Haandværks- og Industritællingen *1906*, omfatter ialt ca. 2500 Formænd o. l., 29000 Svende, 10000 Lærlinge, 23000 Arbejdsmænd, 1200 »Arbejdsdrenge«, 16000 voksne kvindelige Arbejdere og ca. 1000 Børn. Alt ialt er det omkring 83000 Arbejdere, for hvilke man paa Grundlag af Udskrifter af Lønningsbøger o. l. har beregnet Ugelønnen.

Tager man alle Fag under eet, finder man følgende Gennemsnitstal for Ugelønnen (d. v. s. Fortjenesten i 6 fulde Arbejdsdage): Formænd 30,20 Kr., Svende 25,10 Kr., Lærlinge 6,00 Kr. (Værdien af Kost og Logi medregnet), Arbejdsmænd 20,30 Kr., voksne Kvinder 11,70 Kr. og Børn 3,00 Kr.

Disse Gennemsnitslønninger er beregnede for hele Landet under eet. Lønnen er jo imidlertid højere i Byerne end paa Landet og indenfor Byerne atter højere i Hovedstaden end i Provinsbyerne. For *Svendegruppen* finder man saaledes en gennemsnitlig Ugeløn af 28,90 Kr. i Hovedstaden (København og Frederiksberg), 22,70 Kr. i Provinsbyerne og 20,00 Kr. paa Landet. For at tjene lige saa meget som en københavnsk Svend tjener i 6 Dage, maa en Svend i Provinsbyerne altsaa arbejde over $7\frac{1}{2}$ Dag og en Svend ude paa Landet endog over $8\frac{1}{2}$ Dag. Men endnu større bliver dog Forskellen, naar man yderligere tager den daglige Arbejdstid i Betragtning. Efter de Oplysninger, der foreligger, er den gennemsnitlige daglige Nettoarbejdstid i Haandværks- og Industrivirksomheder paa Landet 10 Timer; der arbejdes altsaa 60 Timer pr. Uge, men i Provinsbyerne er den ugentlige Arbejdstid henved 2 Timer kortere, og i Hovedstaden endog over $3\frac{1}{2}$ Time kortere end paa Landet. Herefter bliver den gennemsnitlige Timefortjeneste for en Svend 51 Øre i Hovedstaden, 39 Øre i Provinsbyerne og 33 Øre paa Landet.

For *Arbejdsmænd* er den gennemsnitlige Ugeløn 23,30 Kr. i Hovedstaden, 19,40 Kr. i Provinsbyerne og 18,00 Kr. paa Landet, hvortil der svarer en gennemsnitlig Timefortjeneste af henholdsvis 41 Øre, 33 Øre og 30 Øre. Herefter skulde en Arbejdsmand i Hovedstaden gennemsnitlig tjene et Par Øre mere pr. Time end en Svend i Provinsbyerne, og en Arbejdsmand i Provinsbyerne skulde tjene lige saa meget pr. Time som en Svend paa Landet.

Imidlertid maa det erindres, at der altid er noget misvisende ved saadanne Sammenligninger som de her anførte. For det første er det jo dyrere at leve i Hovedstaden end i Provinsbyerne, og her atter dyrere end paa Landet. Forskellen i det reelle Arbejdsvederlag pr. Uge eller pr. Time er derfor langt mindre end Forskellen i Pengelønnen. Og dernæst er det jo ikke sikkert, at der fra Arbejdernes Side ydes det

samme Kvantum Arbejde pr. Uge eller pr. Time i de tre Dele af Landet, bl. a. fordi de yngste og derfor mindst øvede og erfarne Svende udgør en forholdsvis større Andel af Arbejdsstyrken i Provinserne end i Hovedstaden. Endelig kan Gennemsnitstallene være paavirkede af, at højt lønnede og lavt lønnede Fag ikke er repræsenterede i samme Forhold i Byerne og paa Landet.

Den gennemsnitlige Ugefortjeneste for *Svende* var, som foran nævnt, godt 25 Kr. for hele Landet under eet. Af de 29000 Svende var imidlertid 2300, hvis Ugefortjeneste ikke oversteg 15 Kr., medens der paa den anden Side var 400, som tjente over tre Gange saa meget. Lidt over Halvdelen af Svendene tjente fra 16 til 25 Kr. ugentlig, og omtrent en Tredjedel tjente fra 26 til 35 Kr. Forskellen mellem Svendelønnen i Byerne og paa Landet træder frem i følgende Tal: højst 25 Kr. ugentlig tjente 35 pCt. af Svendene i Hovedstaden, 80 pCt. i Provinsbyerne og 87 pCt. paa Landet; over 35 Kr. ugentlig tjente 15 pCt. i Hovedstaden, men kun 2—3 pCt. i Provinsbyerne og paa Landet.

Af de 23000 *Arbejdsmænd* var der 3900, som tjente højst 15 Kr. pr. Uge, og kun 200 tjente over 35 Kr. Godt de to Tredjedele af Arbejdsmændene tjente fra 16 til 25 Kr. om Ugen, og Resten fordeler sig nogenlunde ligeligt under 16 og over 25 Kr.

Tvistigheder.

Bladbudenes Organisationsforhold.

Vi omtalte i »Arbejderen« Nr. 3 (d. 17. Juli d. A.), hvad der var sket indenfor »Bladbudenes Organisation«: at Flertallet af »Socialdemokraten«s Bude var udtraadte og havde dannet en selvstændig Forening, der senere var optaget i »Kvindeligt Arbejderforbund«, og vi oplyste om, hvad De samvirkende Fagforbund havde gjort for at forene det adskilte. »Bladbudenes Organisation« havde afslaaet den af De samvirkende Fagforbund foreslaaede Mægling og ønskede Sagen behandlet af De samv. Fagforb.s Generalfors. — Man havde derfor Grund til at tro, at der var Ro om Sagen til Repræsentantskabet ved Lejlighed kom sammen, men Spørgsmaalet besørgedes rejst ved forskellige Lejligheder, bl. a. ved Kontrahentmøderne. Som Modtræk truede »Kvindeligt Arbejderforbund« med at standse Udbringelsen af »Socialdemokraten«, hvis ikke de tilbageværende Bude indtraadte i »Kv. Arbejderforbund«. Ja, man ikke alene truede, man opnaaede en virkelig Standsning paa én eller to Timer.

Bladets Kontrolkomité fandt sig heraf foranlediget til at sammenkalde alle »Socialdemokraten«s Bladbude til Møde d. 4. Oktober, og efter et Par Timers Drøftelse af Forholdene, vedtoges følgende Resolution:

> Social-Demokratens Bude og Repræsentanter for Bladbudenes Organisation, samlede til Møde med Bladet Kontrolkomite den 4. Oktober, beslutter, at Striden mellem Bladbudene om Organisationsforholdene ikke maa bevirke nogen Standsning af Socialdemokratens Udbringelse.
>
> Forsamlingen beslutter desuden at virke hen til, at Bladbudene atter samles i en Organisation, og at der til dette Formaal af hver de 2 Organisationer snarest vælges 3 Repræsentanter, der bistaas af Mæglere fra Arbejdernes Hovedorganisation, De samvirkende Fagforbund.
>
> Hvis Udvalget enes om et Forslag, skal dette forelægges begge Bladbude-Organisationernes Generalforsamlinger, og det bliver kun gennemført, naar det vedtages af begge Generalforsamlinger.

Begge Organisationer tiltraadte den i Revolutionen fremsatte Tanke og valgte henholdsvis for Bladbudenes Organisation Fruerne Sofie Nielsen, H. Schrøder og E. Mørck, og for Kvindeligt Arbejderforbund Fruerne Olivia Nielsen, Rousing og Marie Olsen; De samvirkende Fagforbunds Mæglingsmænd var Carl F. Madsen, E. Svendsen og Carl Gran.

Der afholdtes 2 Udvalgsmøder, nemlig d. 23. og d. 28. Oktober. Straks ved det første Møde forelagde Mæglingsmændene et formuleret Forslag, der i Hovedtrækkene gik

ud paa, at samtlige Bladbude skulde staa i én Organisation, reorganiseret som Forbund og tilhørende De samvirkende Fagforbund. Man drøftede Forslaget, og ved det næste Møde afleverede Bladbudenes Organisations Repræsentanter en formuleret Forkastelse af hele Forslaget. Det nyttede intet at Mæglingsmændene udbad sig Ændringer; der var kun én Udvej, erklærede paagældende Repræsentanter, og det var den, at de udtraadte Bladbude uden Betingelser indmeldte sig i Bladbudenes Organisation. Overfor et saa ubøjeligt Standpunkt kunde det adskilte ikke bøjes sammen og man maatte saa fra Mæglingsmændenes Side lade Sagen ligge.

Imidlertid har Stridens Parter paa forskellig Maade ladet høre fra sig. Der har af Bladbudenes Organisation været planlagt »Protestmøder« af en stærk personlig Natur ligesom den har udbedt sig Oplysning om Betingelserne for at blive indmeldt i »Arbejdernes Fællesorganisation« i København. Forretningsudvalget for sidstnævnte valgte derfor et Udvalg (J. Chr. Jensen, Th. Stauning og Karl Kiefer) med den Opgave at tilvejebringe en Forbindelse mellem Parterne. Udvalget supplerede sig med endnu et Medlem (Carl Gran) og forhandlede med begge Bladbudeorganisationerne om en Sammenkomst. Da denne ikke syntes at kunne komme i Stand paa anden Maade, sammenkaldte Udvalget samtlige organiserede Bladbude i København til et Fællesmøde i »Harmonien« d. 1. Decbr. — De i Kvindeligt Arbejderforbund staaende Bladbude havde imidlertid besluttet ikke at komme tilstede, men der mødte ialt ca. 400 Bladbude samt Fællesorganisationens Forretningsudvalg. Paa Mødet forelagde Udvalget hvad der var sket i Sagen og stillede følgende Forslag til Stridens Udjævning:

1. »Bladbudenes Organisation« reorganiseres og Navnet ændres til »Bladbudenes Forbund«, der som Forbund (altsaa som selvstændig Organisation) optages i De samvirkende Fagforbund. Hvis det samlede Forbund ved en Flertalsbeslutning tilkendegiver, at det ønsker at staa som Led i Kvindeligt Arbejderforbund, skal det kunne optages heri.

2. Bladbudenes Forbund omfatter Afdelinger af Bladbude, der dannes ved hvert Blad for sig og hver med sin Afdelingsbestyrelse.

3. For saadanne Blade, hvis Bude-Antal ikke overstiger 50, kan flere Blades Bude sammensluttes i en Afdeling. Ingen Bladbude-*Afdeling* kan optages i De samvirkende Fagforbund eller i nogen under disse hørende Organisation uden gennem Bladbudenes Forbund, saalænge dette tilhører De samvirkende Fagforbund.

4. Bladbudenes Forbunds Medlemmer optages som *halvt*-betalende Medlemmer i De samvirkende Fagforbund senest d. 1. Februar 1910.

5. Hvis Mødet i Aften vedtager nærværende Forslag, træffer Mødet ogsaa Beslutning om, hvormange Afdelinger der skal oprettes i København.

6. Afdelingerne træder sammen snarest og vælger Ledelse (Formand, Afdelingskasserer og 5 andre Bestyrelsesmedlemmer) Navn og Adresse paa de valgte Afdelingsformænd tilstilles snarest Fællesorganisationens Formand, som i Løbet af 14 Dage sammenkalder de valgte Afdelingsformænd. Disse, der udgør Forbundets Ledelse, vælger af sin Midte en Forretningsfører.

7. Den saaledes konstituerede Hovedledelse foretager det videre fornødne med Hensyn til at bringe de trufne Beslutninger til Udførelse, ligesom det er en Forudsætning, at Forbundet blandt sine Formaal optager dette, at søge oprettet Afdelinger i Provinserne, hvor dette lader sig gøre.

8. Indtil Organisationsforholdene er i Orden bistaar Fællesorganisationens 4-Mands-Udvalg Bladbudenes Forbund med Reorganisationen.

Forslaget blev under Diskussionen ivrigt modarbejdet af alle de Bladbude, der tog Ordet, uden at det var muligt at faa fremkaldt Ændringsforslag til det, hvorfor Udvalget selv stillede et andet saalydende Forslag:

»Socialdemokraten«s Bude gaar tilbage til »Bladbudenes Organisation«; derefter nedsættes et Udvalg, som sammen med et Udvalg fra »Arbejdernes Fællesorganisation« udarbejder Forslag til Vedtægter for en samlet Bladbude-Organisation. — Fællesudvalget afgør paa hvilke Betingelser »Socialdemokraten«s Bude skal genindtræde i Foreningen. — Organisationen skal inden 1/4 Aars Forløb tiltræde »De samvirkende Fagforbund«.

Dette Forslag fik samme Modtagelse og hen imod Midnat sluttede det livlige Møde med Forslagets Forkastelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Murersvendene hos Svendsen i Vedbæk. Svendene hos Murermester Svendsen i Vedbæk gik for nogen Tid siden ledige i 14 Dage, fordi Svendsens Leverandør af Granit ikke kunde levere det rettidigt paa Grund af den store, svenske Lockout.

Murersvendene forlangte Ventepenge (Spadserepenge). Dette nægtede Mesteren og Murermestrenes Centralforening, og da Forbundet forlangte Voldgift, nægtede man ogsaa at lade Sagen afgøre paa den Maade. Forbundet støttede sit Krav om Voldgift paa følgende Overenskomst:

»Enhver Uenighed der maatte opstaa i Priskuranten mellem Mester og Svend om Forstaaelse af denne Priskurant eller om Fastsættelsen af Betaling for Arbejde udenfor Priskuranten, eller om Bedømmelse af Arbejdets rette Udførelse eller overhovedet om alle Forhold vedrørende Arbejdsstedet skal straks forelægges Parternes respektive Bestyrelser, der paa et Fællesmøde skal forsøge at faa Parterne enige, og først naar dette viser sig at være uopnaaeligt, skal Sagen, naar blot én af Parterne eller én af Bestyrelserne forlanger det, afgøres af den stedlige Voldgiftsret og, hvor saadan ikke findes, af Fællesudvalget af 20. Juli 1895 som Voldgift.«

Ved en Forhandling d. 30. Decbr. mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne fastslog Hovedorganisationerne følgende:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund i Danmark, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne og Dansk Murerforbund behandledes en Uoverensstemmelse vedrørende Spadserepenge hos Murermester Svendsen i Vedbæk.

Uagtet Repræsentanterne for Centralforeningerne ikke mente at kunne erkende at det paagældende Forhold falder ind under Bestemmelserne i Punkt 8 i Priskurantens almindelige Bestemmelser, enedes Hovedorganisationerne om at udtale, at de overordentlig vide Udtryk i Punkt 8 maa antages at hjemle Ret til at indanke det paagældende Forhold for den stedlige Voldgiftsret, og vil Arbejdsgiverforeningen derfor drage Omsorg for, at det omdiskuterede Forhold afgøres paa denne Maade.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløsheden i Danmark i August Maaned 1909.

Fag	København			Provinserne		
	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden	I Løbet af Maaneden	Antal arbejdsledige Dage	Sidste Dag i Maaneden
Bagere og Konditore	—	—	204	—	—	83
Barnevognsarbejdere	2	31	2	—	—	—
Billedskærere	35	496	17	6	79	4
Blikkenslagere	—	3250	125	—	650	25
Brolæggere	8	79	5	5	36	3
Bryggeriarbejdere	5	54	4	4	32	4
Bødkere	35	293	4	24	339	15
Drejere	17	386	15	24	568	39
Elektrikere	16	—	—	4	—	2
Filehuggere	—	—	—	—	—	—
Formere	95	2401	80	239	6423	216
Gas- og Vandarb.	12	288	12	—	—	—
Gørtler- og Metalarb.	72	1280	46	9	234	8
Hattearbejdere	3	50	2	—	—	—
Hvidgarvere	5	41	5	1	22	1
Jærn- og Metalslibere	6	120	6	—	—	—
Karetmagere	15	287	10	18	260	8
Kedel- og Maskinpas.	24	389	19	3	57	2
Keramisk Forbund	2	38	1	—	—	—
Korkskærere	105	1050	3	—	—	—
Kurvemagere	5	33	2	—	—	—
Litografer	21	—	12	10	—	7
Lohgarvere	7	124	5	—	—	—
Metaltrykkere	13	297	12	—	—	—
Mineralvandsarb.	8	208	8	—	—	—
Murere	—	—	370	—	—	150
Murarbejdsmænd	170	3744	156	26	607	25
Ovnsættere	8	139	5	—	—	—
Pottemagere	1	21	1	—	—	—
Rebslageriarbejdere	—	—	—	12	180	10
Sadelmagere og Tapetserere	60	2721	58	30	870	29
Savværksarbejdere & Maskinsnedkere	108	1898	78	66	883	42
Skibstømrere	—	—	—	—	1574	74
Skotøjsarbejdere	79	1368	52	16	207	9
Skræddere	—	—	100	—	—	50
Skorstensfejere	7	217	7	—	—	—
Smede- og Maskinarb.	—	—	598	—	—	332
Stenarbejdere	12	60	8	—	—	—
Stukkatører	—	506	29	—	—	1
Sukkervare-, Chokolade- og Biskuitarb.	—	—	—	—	—	—
Søfyrbødere	—	—	—	—	—	—
Sømænd	20	280	20	30	420	30
Tømrere	—	—	416	—	—	260

Der foreligger saaledes Oplysninger fra 43 Organisationer med tilsammen 45792 Medlemmer. Heraf havde 40 Organisationer med tilsammen 44398 Medlemmer 3926 Arbejdsløse den 31. Avg. 3 Organisationer med tilsammen 1394 Medlemmer havde ingen arbejdsløse den sidste Dag i Maaneden.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal. København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 24 ❋ KØBENHAVN DEN 11. DECEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kongresser (Den svenske Landsorganisation, Beretningen, Diskussionen). Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde 28. Decbr. Adresser.

Kongresser.

Den svenske Landsorganisation.

Den svenske Landsorganisation afholdt sin femte ordinære Kongres i Stockholm d. 22. Novbr. og følgende Dage. Der var mødt 518 Delegerede for 27 Fagforbund med 2,265 Afdelinger, omfattende 158,438 Medlemmer. Desuden var mødt Repræsentantskabets 29 og Sekretariatets 7 Medlemmer og den ordførende Revisor samt 24 Indbudte, deraf 8 Repræsentanter fra udenlandske Centralisationer.

Kongressens Aabning foregik under stemningsfuld Højtidelighed. Et Sangkor foredrog Arbejdersange, hvorefter Landsorganisationens Formand, *Herm. Lindqvist*, bød Velkommen. Han sagde:

Siden sidste Kongres var der sket betydningsfulde Begivenheder i Fagforeningsbevægelsen, og med større Interesse end ellers er alle Blikke rettede mod Kongressen, af hvis Beslutninger vort fremtidige Arbejde er afhængigt.

Paa Forhaand er vi enige om, at denne Kongres, sammensat som den er af alvorlige, prøvede Mænd, vil gøre sit bedste for at træffe de for vor Bevægelse lykkeligste Beslutninger.

Uden nu at komme nærmere ind paa de store Begivenheder, som vi alle kender, vil jeg udtale Haabet om, at vi sagligt og roligt kan diskutere de store og vigtige Spørgsmaal, som foreligger til Afgørelse. Med disse faa Ord erklærer jeg Kongressen for aabnet.

Fra Udlandet var mødt følgende Gæster: For »De samvirkende Fagforbund i Danmark« *Carl F. Madsen, E. Svendsen og M. C. Lyngsie;* for »Suomen Ammattijärjestön (Finland) *K. Heinonen;* for »Arbejdernes fagl. Landsorganisation i Norge« *Ole O. Lian* og *Sverre Iversen;* for »Generalkommission der Gewerkschaften Deutschlands« (Tyskland) *Carl Legien* og *Wilh. Jansson.*

Lindqvist vendte sig mod de udenlandske Gæster og bød dem Velkommen.

Han bragte dem en dybt følt Tak for den betydelige Hjælp, der var sendt Sverigs Arbejdere under den store Kamp, og han bad dem bringe Sverigs Arbejdere Tak for det storslaaede Bevis paa den internationale Solidaritet med hjem.

Carl Legien (Form. for de sammensluttede tyske Fagforeninger) takkede for Velkomsthilsenen og bragte de svenske Fagforeningsrepræsentanter en hjærtelig Hilsen fra de tyske Klassefæller, som med stor Beundring havde fulgt de svenske Arbejderes heltemodige Kamp mod en overmodig Arbejdsgiverklasse. Den tyske Fagforenings-Sammenslutning har ikke tidligere været repræsenteret ved nogen svensk Landsorganisations-Kongres, men den Kamp — Verdens største og mest forbitrede — som Sverigs Arbejdere har gennemkæmpet, har gjort det nødvendigt for den tyske Centralisation at møde her for at konstatere Stridens Virkninger og for at undersøge, om Sverigs Arbejdere efter Striden staar lige saa enige og ubrydeligt sammen-

sluttede som forud. Haabede, at der ingen Forandring var sket. Kampen havde været international og havde vist, at Arbejdsgivernes Had mod Arbejderne havde overgaaet alt, hvad man tidligere havde set; hele den borgerlige Verden stod samlet i sit Overklassehad mod Arbejderne. De Lærdomme, vi kan drage af Kampen, er store og betydningsfulde, og vi Tyskere haaber, at Sverigs Arbejdere af disse Lærdomme vil hente forøget Styrke i de forestaaende Kampe mod Kapitalen.

— Forsamlingen sluttede sig under Hurraraab til et Leve for den internationale Arbejderbevægelse.

Carl F. Madsen (Danmark) bragte Tak for Modtagelsen. Forstaaelsen mellem danske og svenske Arbejdere har dybe Rødder, og da de svenske Arbejdere blev drevet ud i Kamp, forstod Danmarks Arbejdere, at Kampen ogsaa var deres. Og naar vi har søgt efter Evne at hjælpe de svenske Kammerater, saa er det sket i Forstaaelse af vor Pligt og i Broderskabets og Klasseføelsens Navn. Vi har i Danmark haft en Følelse af, at Eders Kamp gjaldt vor samlede Fjende, Udbytningens Repræsentanter i alle Lande, og vi føler os forvissede om, at Sverigs Arbejdere er voksede i Sammenhold og Klasseføelse gennem den haarde Kamp.

Ole O. Lian (Norge) erindrede om, at siden han sidst overværede en Kongres her i Stockholm, var der sket betydningsfulde Begivenheder. En Tak fra Norges Arbejdere for den Opmarsch og den glimrende Solidaritet, som har været de svenske Kammeraters Særkende. Vort Bidrag har været det mindste, vi kunde gøre for Eder, og vi er Jer Tak skyldig for den store Indsats, I har gjort for Arbejderbevægelsens Fremmarsch. Arbejdet paa denne Kongres følges med Interesse baade af Arbejdere og Arbejdsgivere i alle Lande. Jeg udtaler Haabet om et frugtbringende Arbejde til Gavn for vor Bevægelse og for Arbejderklassens Frigørelse.

K. Heinonen (Finland) vilde som Repræsentant for den yngste Gren af Nordens Arbejderbevægelse takke for de Impulser, som Finlands Arbejdere havde faaet fra Sverig. Ligesom hidtil haaber vi ogsaa ved denne Kongres at kunne hente nye Indtryk og nye Ideer, der kan være os til Nytte i vor Kamp for Arbejdernes Klasseinteresser.

Hjalmar Branting bragte Hilsen fra det svenske Socialdemokrati. Ved et Tilfælde kom Taleren lige fra et Land, Frankrig, hvor der intet Samarbejde finder Sted mellem faglig og politisk Bevægelse. I Frankrig beklager man dybt dette, som har splittet Arbejderbevægelsen i Grupper om Personerne og ikke om Ideerne. Dette gør, at Demagoger kunde benytte sig af Bevægelsen og skaffe sig Indpas i Politik og i Regeringen. Deraf følger indenfor Fagbevægelsen en dyb Mistro mod den politiske Bevægelse. Vor Taktik i Sverig derimod er den ved de internationale Kongresser, senest i Stuttgart, fastslaaede om det nøjeste Samarbejde mellem Arbejderbevægelsens forskellige Grene. Forhaabentlig vil denne Kongres, paa hvilken Meningerne skal brydes, yderligere fastslaa Enigheden og Samarbejdet i Arbejderbevægelsen. Den første Storkamp har vist, hvor inderlig Forbindelsen er.

Vi har i disse Dage fra liberal Side set, hvor ringe Forstaaelsen af Arbejdernes Stilling er. Derfor bør vi fortsætte det gode Samarbejde mellem Organisationer og Presse. Takkede for Velkomsten til Pressen. Pressen, som med usvigelig Troskab og beundringsværdig Kraft har kæmpet Storkampen med, venter sig meget af denne Kongres.

— Mellem Talerne havde Sangkoret sunget Arbejdersange. — Lindqvist sluttede med at bringe Partipressens Repræsentanter en hjærtelig Tak for godt Samarbejde, ikke mindst under den store Kamp.

Beretningen.

Efter at den tidligere nedsatte Mandatkomite havde gjort Indstilling om Mandaternes Godkendelse, valgte man 2 Ordstyrere og 5 Sekretærer;

endvidere valgtes et Udvalg til Beregning af Diæter og Rejseudgifter for Kongresdeltagerne.

Formanden for Landsorganisationen, *Herm. Lindquist*, aflagde derefter Beretning om Virksomheden i den forløbne Periode 1906—1909. En trykt 200 Sider stor Beretning var omdelt til Kongres-Deltagerne.

— Aarene 1906 og 1907 var gunstige for den svenske Fagbevægelse; der var ingen oprivende Kampe, og Bevægelsen fik en mægtig Tilslutning af ikke forud organiserede Arbejdere.

I Begyndelsen af 1908 skete en Forandring, bevirket af Konjunkturernes begyndende Nedgang. Dertil kom, at Arbejdsgivernes Organisationer havde været i stærk Fremgang.

Landsorganisationens Medlemsantal, som i Begyndelsen af 1906 var vokset til 86,635, øgedes i 1907 til 186,226 Medlemmer. Sekretariatet haabede da inden kort Tid at kunne notere over 200,000 Medlemmer. Men i 1908 skete et Omslag, som gjorde, at Tallet faldt til 169,776 ved Aarets Slutning. Aarsagerne hertil var flere. Det forhøjede Kontingent — Følgerne af omfattende Konflikter — havde sikkert en Del af Skylden. I 1899 fandt ingen Ekstra-Paaligning Sted, endskønt vi havde store Kampe i Norrland; i 1900 paalignedes i Ekstrabidrag 2 Kr. pr. Medlem; i 1901 3 Kr. 75 Øre; i 1902 3 Kr. 85 Øre; i 1903 5 Kr. 80 Øre; i 1904 7 Kr. og i 1905 (det store Lock-out-Aar) 24 Kr. 50 Øre. I 1906 fandt ingen Paaligning Sted; i 1907 var den kun 3 Kr., for i 1908 med et Slag at stige til 11 Kr. 50 Øre. Denne ret store Paaligning skræmmede aabenbart mange ud af Fagforeningerne; deraf Nedgangen i Medlemsantallet.

Gennem livlig Agitation har Sekretariatet imidlertid søgt at drive Medlemsantallet op paany. En fastlønnet Agitator har gennemrejst Landet og der er givet Organisationen Tilskud til Propaganda. Vor fastansatte Agitator, *C. E. Tholin*, har udrettet overordentligt meget. Hans Agitation fra 1907 til Septbr. 1909 har kostet Organisationen 11,873 Kr. Desuden er der til Agitation ydet 20,655 Kr.

Kongressen 1906 besluttede at oprette en »Folkets Hus«-Byggelaans-Fond, og det har vist sig at være meget fordelagtigt. Mange Laaneansøgninger er indkomne og bevilligede. Vi begyndte ved Indgangen af 1907 og har til Dato bevilget 53 Laan af Fonden. Det udlaante Beløb udgør 149,620 Kr.

I Decbr. 1907 besluttede Repræsentantskabet at købe en Ejendom for Fagforeningsbevægelsen, da »Folkets Hus« havde utilstrækkelig Plads. Forbundene behøver store Lokaler, men kan ingen saadanne faa. Fra flere Sider kom Tanken frem om at forskaffe os et eget Hus, og for at faa det hele samlet, indkøbte Repræsentantskabet Ejendommen ved Siden af »Folkets Hus«. Købet var meget fordelagtigt, hvilket bl. a. ses deraf, at Sekretariatet blev budt en Provision af 50,000 Kr.. hvis det atter vilde sælge Huset.

Det stadigt voksende Arbejde gjorde, at vi i 1908 saa os nødsagede til at ansætte en fastlønnet Sekretær. Hertil valgtes *Arvid Thorberg*.

Arbejdsgiverne havde i 1902 arbejdet energisk for at indtage en Stilling, hvorfra de kunde angribe vore Organisationer. I 1906 rejste »Svenska Arbetsgivareföreningen« sit første principielle Krav, et Krav, som var af en saadan Natur, at vi ikke kunde indgaa paa det. I Sammenhæng med Fordringen om Bilæggelse af 8 mindre Konflikter begærede den nemlig Indførelse af en Bestemmelse om Arbejdets Ledelse og Fordeling samt om Arbejderes Afskedigelse og Antagelse. Bag dette Krav satte man Truslen om at lockoutere 60,000 Arbejdere. Der førtes lange Forhandlinger og sluttelig opnaaedes Enighed. Arbejdsgiverne fik Fordringen delvis gennemført, men til Gengæld fik Arbejderne indført en Bestemmelse, som sikrede dem uindskrænket Foreningsret. Efter denne Afgørelse opnaaede vi en Tids Ro. Længe varede det imidlertid ikke førend Arbejdsgiverforeningen paany kom med principielle

Krav. Denne Gang gjaldt det Spørgsmaalet om Ret til indenfor Overenskomst-Perioderne at etablere Sympati-Lockout'er. Vi gjorde til en Begyndelse Modstand, men jo mere vi trængte ind i Spørgsmaalet, des mindre farligt for os forekom det os. Og for at forhindre en frugtesløs Strid, der truede med at udbryde, besluttede Repræsentantskabet at indgaa ogsaa paa dette Princip. Spørgsmaalet er nu atter aktuelt, og vi kan maaske komme ind paa det i Debatten.

Næste Princip drejede sig om Standpunktet til Rets-Stridigheders Afgørelse. Her har vi for Arbejdernes Vedkommende al Tid været af den Mening, at slige Tvister bør afgøres ved Voldgift, men Arbejdsgiverforeningen har været og er endnu af en anden Mening. Den gør gældende at Ret skal afgøres — med Magt!

Saa kom Princip-Spørgsmaalet om Formænds Ret til at tilhøre Fagforeningen. Dette Spørgsmaal rejstes af Verkstadsföreningen, og vi gik tilsidst ind paa det under Forbehold af, at en retfærdig Difinition af Begrebet »Formand« opnaaedes. Senere har som bekendt Arbejdsgiverforeningen rejst dette Krav.

Vi gaar saa til 1908. Ved Aarets Begyndelse udbrød paa Arlöfs Sukkerfabrik en Konflikt, som senere kom til at spille en stor Rolle. Samtidig førte Arbejdsgiverforeningen Underhandlinger om Overenskomst for Jærnværksindustrien og Gruberne. Disse Forhandlinger resulterede i, at Overenskomst opnaaedes uden Kamp.

Omtrent samtidig opstod imidlertid en Konflikt indenfor Bygningsfagene i Stockholm. Arbejderne havde opsagt Overenskomsten, og Arbejdsgiverne svarede med Lønnedsættelser. Konflikten udmundede i en partiel Strejke, som straks efter besvaredes med en omfattende Lockout. Situationen var meget tilspidset, men det varede ikke længe før den yderligere forværredes; indenfor Stuveriarbejderfaget opstod nemlig en meget ondartet Strid, som opstod ved de norlandske Havne, og derpaa med utrolig Hastighed bredte sig til næsten alle Sverigs Havne. Lange Forhandlinger førtes uden Resultat. Da Konflikten paa Arlöfs Sukkerfabrik endnu var løbende, havde Arbejderne paa andre Sukkerfabriker grebet til at etablere Sympati-Strejke, og i Anledning af disse Kampe erklærede Arbejdsgiverforeningen Lockout overfor Landsorganisationens Medlemmer i alle Industrier, saa langt Arbejdsgiverforeningens Magt rakte. Verkstadsföreningen benyttede saa Lejligheden til at erklære Lockout i den mekaniske Industri.

Saaledes opnaaede Landsorganisationen samtidig at faa Lock-out-Erklæringer fra alle tre Arbejdsgiver-Centralisationer. Omkring 200,000 Arbejdere truedes med Udsmidning. Regeringen greb imidlertid ind, og efter lange Forhandlinger indenfor den kendte Forligsmands-Kommission afværgedes den store Kamps Udbrud.

Arbejdsgiverne var meget misfornøjede med Afgørelsen, og blandt Arbejderne opstod der ligeledes Misstemning. Landssekretariatet modtog en Række Protest-Skrivelser. Mange, mange af vore Folk ønskede hellere Striden end dens Afværgelse. Sekretariatet er imidlertid overbevist om, at Stridens Udbrud havde været en Ulykke for Arbejderne. Hvad vi den Gang gjorde, maatte ske.

Kort Tid efter opstod en ny Anledning til at blæse i Krigstrompeten. Malmø kommunale Arbejdere strejkede nemlig, og der sendtes os atter Lockout-Trusel, men ogsaa denne Gang lykkedes det at afværge en aaben Kamps Udbrud. Den senere opstaaede Bogbinderkonflikt krævede ligeledes store Anstrengelser fra vor Side, og det lykkedes med Møje at afværge en omfattende Kamp om den Sag.

Overenskomsten indenfor Jærnindustrien foranledigede i samme Periode lange og vanskelige Forhandlinger. Verkstadsföreningen bød sluttelig Arbejderne en Lockout i Julegave, men efter en Urafstemning blandt Arbejderne besluttede vi os paa Arbejdersiden til at træffe en

Afgørelse for at forebygge Stor-Kamp. Afgørelsen kender vi alle.

Det bør bemærkes, at i 1908 fandt der ingen Lønnedsættelser Sted og krævedes heller ingen saadanne. Og tager man i Betragtning den vanskelige Situation, som raadede hele Aaret, saa maa man erkende, at Resultatet af vort Arbejde i 1908 var forholdsvis godt.

Taleren gik derpaa over til at gøre Rede for det indeværende Aars Begivenheder, men da disse forud er beskrevne i Arbejderen Nr. 16, 6. Aarg., skal vi undlade at referere dem her.

— Beretningen, som det havde taget halvtredje Time at aflægge, var paahørt med stor Interesse og fremkaldte livligt Bifald fra Kongresdeltagerne.

Diskussionen.

I Diskussionen, som derpaa fulgte, deltog en lang Række Talere.

Blandt Kritiken over Kampens Førelse fremkom fra nogle Delegerede Tvivl om, hvorvidt det var taktisk klogt at spalte Kampen, saaledes som man paa et givet Tidspunkt gjorde det. Andre mente, at det havde været absolut nødvendigt at handle, som man gjorde.

Enkelte Delegerede pegede paa Nødvendigheden af under en lignende Situation at drage Nytte af den kooperative Bevægelse. Man klagede over, at de kommunale Arbejdere i for ringe Grad havde deltaget i Storstrejken.

Andre forsvarede Bestemmelsen om, at Hovedorganisationerne kan etablere alm. Arbejdsstandsning under Overenskomstens Varighedsperiode; thi naar der erklæres Storstrejke, maa alle uden Undtagelse kunne nedlægge Arbejdet. Ønskede ogsaa Blikket rettet mod Landarbejdernes Organisation med samme Formaal for Øje.

Nogle mente, at Storstrejken var ført for hensynsfuldt. En saadan Kamp skal være kort, men intensiv.

Andre vilde pege paa Nødvendigheden af at samle større Pengemidler; med Solidaritet alene kan vi ikke slaas.

Repræsentanter for Havnearbejderne bebrejdede Sekretariatet, at det overfor Arbejdsgiverne havde godkendt »§ 23« og ønskede at give Sekretariatet frie Hænder til at udvirke, at denne § atter slettedes.

I Almindelighed udtalte Repræsentanterne sig rosende om det store Arbejde, som Sekretariatets fremskudte Mænd havde udrettet, og enkelte Røster bebrejdede nogle Forbundsledere, at de ikke havde haft saa stor Indsigt i det Arbejde, der skulde gøres, som man kunde forlange. Alle var enige om, at Kampens Førelse som Helhed havde været rosværdig, og at man havde høstet gode Erfaringer. Enkelte Talere mente, at de faglige Organisationers Ledere ikke maatte være Politikere, da de derved var tvungne til at tage Hensyn, der hæmmede den faglige Bevægelse. Men mange andre Talere hævdede, at det netop burde være Fagorganisationernes Ledere, der sattes i Rigsdagen, fordi man ad politisk Vej skulde opnaa det, som den faglige Bevægelse ikke kunde skaffe Arbejderne.

Diskussionen strakte sig over to hele Dage. En stor Del af Tiden optoges af Spørgsmaalet om den for Transportarbejdernes Vedkommende trufne Overenskomst, om Nytten af Sporvejsfunktionærernes Deltagelse i Storstrejken og om det formaalstjenlige i, at Jærnbanearbejderne ikke deltog, ligesom Storstrejkens Indskrænkning var et fremherskende Emne. Kongressen besluttede med stor Majoritet at godkende Virksomheden.

Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde 28. Decbr.

Som det vil være Repræsentantskabets Medlemmer bekendt, blev der ved Afslutningen af Konflikten i de grafiske Fag i Fjor vedtaget en Bestemmelse angaaende Nedsættelsen af et Fællesudvalg til Overvejelse af Midler og Veje til at skabe bedre Retstilstande i Arbejdsforholdene.

I Henhold til denne Bestemmelse har et Udvalg af 10 Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og 10 Repræsentanter for De samvirkende

Fagforbund under Forsæde af Overretsassessor Dr. jur. Carl Ussing afholdt en Række Møder, under hvilke der er forhandlet om *Norm for Regler for Behandling af faglig Strid, Lovforslag om Oprettelse af en Voldgiftsret i Arbejdsstridigheder* (permanent Voldgiftsret) samt om *Forslag til Lovforslag om Oprettelse af en Forligsmandsinstitution i Arbejdsstridigheder.*

Forhandlingerne om disse Spørgsmaal er nu afsluttede, men forinden Fællesudvalget afgiver Betænkning, har vore Medlemmer i Udvalget ønsket at redegøre for de førte Forhandlinger og de opnaaede Resultater for Repræsentantskabet, og for at erfare dets Stilling til det foreliggende.

Repræsentantskabets Medlemmer er derfor indkaldt til Møde *Tirsdag den 28. December Kl. 10 i Forsamlingsbygningen, Enghavevej.*

Mødet vil eventuelt udstrækkes ogsaa til Onsdag den 29. ds.

Adresser
paa skandinav. Foren. i Udl.

I. Tyskland.

Berlin: Skandinavisk Haandværkerforening, Grosse Hamburgerstrasse 18/19.
Cöln: Restaur. »Wilder«, Christophstrasse 23.
Darmstadt: Restaur. »z. Flott«, Lagerhausstrasse 4.
Dresden: Restaur. »Dresdnerhof«, Rosenstrasse 11.
Düsseldorf: Restaur. »z. dicken Jean«, Fürstenwallstrasse 196.
Frankfurt a. M.: Restaur. »z. heiligen Stein«, Grosser Kornmarkt 13.
Hamburg: Hrn. Heinrich Hagelstein, Schlachterstrasse 44.
Hannover: Markt Central Hôtel, Köbelingerstrasse 7.
Harburg: Restaur. »z. Lüssenhop«, Erste Bergstrasse 7.
Kiel: Lehmberg 22.
Leipzig: Hrn. Fritz Kaufmann, Nürnbergerstrasse 41.
Lübeck: Borgwardts Hôtel, Marlesgrube.
Mainz a. Rh.: Restaur. »Tribunal«, Clarastrasse.
Mannheim: Bismarcksplatz 21.
München: Restaur. Max Gerlinger, Göthestrasse 39.
Neumünster: Restaur. »Convent Garten«.
Nürnberg: Restaur. »Veit Stoss«, Egidienplatz 24.
Stuttgart: Restaur. »Sonnenhof«, Rothebühlstrasse 89.
Stettin-Grabow: Münzstrasse 3.
Wegesach: Restaur. »z. Guten Schoppen«, Sedanplatz 7.
Wiesbaden: Restaur. »z. Eisernen Kanzler«, Ecke Bertramstrasse und Bismarckring.

II. Svejts.

Arbon: Restaur. »Eintracht«, Kronenplatz.
Baden (Aargau): Restaur. »z. Goldenen Falken«, Rathausgasse.
Basel: Restaur. »z. Pfauen«, Sct. Johann-Vorstadt 13.
Bern: Restaur. »Salvisberg«, Aarbergergasse 43.
Davos: Hrn. Hans Issler, Restaur. G. Frich, Untere Bahnhoffstrasse.
Genf: Brasserie »Gambrinus«, Rue du paquis 28.
Interlacken: Hôtel »z. Goldenen Anker«, Marktgasse 6.
Kreuzlingen: Restaur. z. Linde«, Sonnenstrasse.
Lausanne: Restaur. »3 Suisses«, Rue de l'Halle 5.
Luzern: Hohlegasse, Theilenstrasse.
Schaffhausen: Restaur. »Sternen«, Webergasse 38.
Sct. Gallen: Restaur. Frick, Linsebühlstrasse 45.
Zürich: Restaur. »Rothaus«, Marktgasse.
Winterthur: Restaur. »Merkur«, Marktgasse.

III. Frankrig.

Nizza: Restaur. »Emile«, Rue Benoit Bunico.
Paris: La Societé scandinave, Rue de Richelieu 36.

IV. England.

London: Mr. S. Serner, Den fri Diskussionsforening, 107 Charlottestreet, Fitzroy Sq. W.

V. Belgien.

Brüssel: Restaur. Brachwitz, Rue de grand Carmes 9.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 25 ❋ KØBENHAVN DEN 18. DECEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

Med dette Nr. følger et Afdelings-Skema ang. Arbejdsdsløsheden.

INDHOLD: Kongresser (Den svenske Landsorganisation, Revisions-Beretningen, Organisationsformen, Et Blad for Landsorganisationen, Kontingentet, Lovændringer, Lønninger og Valg, Arbejderbevægelsens Bank, Efter Kongressen). Bemærk. Strejker i Udlandet (Gasværksarbejdere i Italien. Keramiske Arbejdere i Frankrig).

Kongresser.

Den svenske Landsorganisation.

II

Josef Lindblad henledte Opmærksomheden paa, at de i »Soc.-Demkr.« offenliggjorte Referater af, hvad hver enkelt Deltager havde sagt i Debatten, let kunde føre til, at Arbejdsgiverne forfulgte Kongressens Deltagere eller enkelte af dem.

Kongressen vedtog derfor, at Navnene paa Talerne ikke maatte offenliggøres.

Man gik derefter til Afstemning ang. Virksomheden, der var foreslaaet godkendt med en vis Reservation. Kongressen besluttede med stor Majoritet at godkende Virksomheden fuldt ud, altsaa uden Reservation.

Revisions-Beretningen.

Revisorernes Ordfører, *Berglund*, aflagde Regnskabs-Beretning. Vi anfører nogle Hovedsummer. Indtægtægterne 1906—09 ballancerede med 2,644,416 Kr. 23 Øre. I Understøttelser er under og efter Storstrejken udbetalt til Forbundene 1,088,856 Kr. og til de lokale Strejkeudvalg 1,267,760 Kr. De fra udenlandske Organisationer *direkte til Landsorganisationen* indgaaede Midler som frivillig Hjælp under Storkampen udgør 2,273,345 Kr. 95 Øre. Men desuden er der tilgaaet de svenske Forbund, som har internationale faglige Gensidigheds-Forbindelser, store Beløb. I selve Sverig har ca. 2000 Bidrag-Ydere, som staar *udenfor* Arbejderorganisationerne, givet Bidrag.

Efter Beretningen rettedes der en Del Forespørgsler som besvaredes tilfredsstillende. Fra anti-parlamentarisk Side kritiseredes, at Landsorganisationen havde bevilget 3000 Kroner til den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe. Bevillingen skulde anvendes til visse Forarbejder bl. a. til en vidtløftig Udredning af Spørgsmaalet: Normalarbejdsdagen. Bevillingen var støttet paa en tidligere Beslutning, som Kongressen havde taget i denne Retning.

Kongressen besluttede med alle Stemmer mod nogle faa at godkende Bevillingen, og med ligesaa overvældende Majoritet godkendtes Regnskaberne.

Et svensk Blad, »Nerikes Allehandas«, havde under Storstrejken smædet Sekretariatet og beskyldt det for at formøble Arbejdernes Penge. Det vedtoges om fornødent at anlægge Søgsmaal mod Bladet, for at skaffe Sekretariatet Oprejsning.

Efter at have behandlet endnu nogle Smaaspørgsmaal gik Kongressen over til at behandle det utvivlsomt største Spørgsmaal, nemlig

Organisationsformen.

Der forelaa angaaende denne Sag ikke mindre end 48 Forslag. Vi

skal her omtale de mest bemærkelsesværdige:

En Savværksarbejder-Afdeling foreslaar, at den nuværende Forbunds-Inddeling ophæves, for saa vidt det grundet paa Forbundenes Love kan gøres af Lands-Kongressen; at Fagforeningerne dernæst slutter sig direkte til Landsorganisationen og af denne fordeles i Grupper efter Fag. Naar dette er sket, udarbejdes enslydende Love, fastsættes ensartet Kontingent og ensartede Understøttelser.

En Træarbejder-Afdeling foreslaar, at de nuværende Forbund slaas sammen til en Organisation, der inddeles didriktsvis og saaledes, at der kun bliver en Lokalorganisation i hvert Distrikt. Dog skulde Medlemmerne have Lov til fagvis at danne Sektioner.

En kemisk-teknisk Fagforening foreslaar, at de nuværende Forbund opløses, og at Medlemmerne samles distriktsvis, eventuelt i to Grupper, en Industri- og en Kommunikations-Gruppe. De nuværende Forbundsledelser afløses af Distriktsledelser, som har at sætte sig ind i de forskellige Fags Forhold indenfor hver sit Distrikt. De forskellige Fags særlige Interesser skal saa varetages af Klubber, og mindst en Repræsentant for hvert Distrikt skal have Sæde i Repræsentantskabet, som indkaldes, naar større Opgaver ligger for. Intet aktivt Fremstød maa finde Sted, før det er prøvet og godkendt af Repræsentantskabet.

Jærn- og Metalarbejderforbundet foreslaar, at Kongressen slutter sig til Princippet om Dannelsen af Industriforbund, og at det gennemføres omtrent saaledes: Det paalægges Sekretariatet at udarbejde en Plan senest til 1. Januar 1911; derpaa henvender det sig til Forbundene, som hvert for sig skal medvirke til Planens Gennemførelse inden næste Kongres.

En Arbejdsmands-Afdeling foreslaar, at Specialforbundene ophæves og at alle Arbejdere ved samme Fabrik, uanset Fag eller Køn, samles i en Organisation, og at disse Organisationer enten gennem Distrikts- eller Industri-Inddeling tilsluttes Landsorganisationen, og at Landsorganisationen indrettes paa baade at være Angrebs- og Forsvarsorganisation.

En Jærn og Metalarbejder-Afdeling stiller Forslag om, at der dannes 3 Industriarbejderforbund, ét af Jærn- og Metalarbejdere, ét af Bygningsarbejdere og ét af de øvrige Industriarbejdere. — De tre Forbundsformænd skal være selvskrevne Ledere af Landssekretariatet, indenfor hvilket de skal røgte hver sit Forbunds Anliggender. Hver til det sidstnævnte blandede Forbund hørende Industri-Gruppe faar en Repræsentant i Forbundets Ledelse og er en Slags »Departements-Chef«, der skal varetage sin Gruppes Interesser. Forbundsstyrelserne kan hver for sig træffe Beslutning om alle mulige Anliggender, undtagen om Strejker, der definitivt skal besluttes af Landssekretariatet, som i truende Konfliikts-Tilfælde ogsaa har Ret til at iværksætte Strejker i særskilte eller beslægtede Industrier, naar dette besluttes enstemmigt af alle de 3 Ledere.

Forslagenes Mængde betød ikke en tilsvarende Variation. Stor Betydning synes Forslagsstillerne at tillægge Tanken om Industriforbund. Tanken om Distriktsinddeling varieres imellem Tallene 3 til 6 Distrikter. Der er ligeledes Forslag om, at større Arbejdsstandsninger skal besluttes ved Urafstemning. Men alle Forslag gaar i Retning af i en eller anden Form at bevare Landsorganisationen som det nødvendige Samlingspunkt før den faglige Bevægelse. Intet af Forslagene gaar i Retning af Decentralisation.

Med Hensyn til Organisationsformen har ogsaa selve *Landssekretariatet* stillet Forslag. Det gaar ud

paa, at Kongressen skal paalægge Sekretariatet at udarbejde Forslag til

1) Nye Love for Landsorganisationen,

2) enslydende Love for samtlige Forbund, der tilhører Landsorganisationen, og

3) enslydende Love for alle Afdelinger tilhørende Forbund under Landsorganisationen.

Naar Udkastene er færdige, skal de tilstilles Forbundene og diskuteres af disse, hvorefter de behandles af Repræsentantskabet, for at de inden Udgangen af 1910 i endelig Form kan tilstilles de Forbund, der staar under Landsorganisationen; disse skal saa paa deres førstkommende Kongresser tage Stilling til Lovforslagene og senest 6 Maaneder før næste Landsorganisations-Kongres fremkomme med eventuelle Ændringer, hvorpaa Landsorganisationen tager endelig og samlet Stilling.

Sekretariatets Forslag gaar endvidere ud paa, at der i det paatænkte Udkast skal være fastslaaet følgende Grundlinier:

a) I Landsorganisationen kan optages saavel Fagforbund, omfattende Arbejdere indenfor et eller flere Fag, eller Industriforbund, omfattende alle Brancher indenfor en bestemt Industri.

b) Landsorganisationen er ansvarlig for alle Kampe, som er godkendte af Sekretariatet eller af Repræsentantskabet i Samraad med vedkommende Forbund.

c) Kontingentet til Landsorganisationen skal være 20 Øre for helt- og 10 Øre for halvtbetalende Medlemmer pr Uge og det fordeles med (for heltbetalende) 16 Øre til Reservefonden og 1 Øre til »Folkets-Hus«-Laanefonden.

d) Understøttelse til Medlemmer, der deltager i godkendte Konflikter, udbetales direkte af Landsorganisationens Kasse efter et i Lovene fastsat Princip.

e) Minimums-Beløbet i Landsorganisationens Kasse skal være 5 Millioner Kroner.

f) Landssekretariatet bestaar af 7 heltlønnede Medlemmer, som har at lede Landsorganisationen i Samklang med de af Kongressen tagne Beslutninger.

g) Opsigelse af Overenskomster, Strejkers Iværksættelse og Afslutning bestemmes af Landssekretariatet.

h) Repræsentantskabet skal bestaa af en Repræsentant for hvert til Landsorganisationen hørende Forbund. Naar Sekretariatet eller et Forbund under Landsorganisationen forlanger det, skal Repræsentantskabet afgøre Spørgsmaal vedrørende Overenskomst - Opsigelser, Arbejdsstandsningers Iværksættelse eller Afslutning og iøvrigt skal Repræsentantskabet mellem Kongresserne være Landsorganisationens højeste Myndighed.

Da Forhandlingerne om Organisationsformen aabnedes, stilledes der endnu et Forslag, nemlig af *Bjørklund*. Hans Forslag pegede paa de Opgaver, som det foreløbigt laa nærmest for Landsorganisationen at løse (Agitation, Statistik, fagligt Organ), og anbefalede en Kommission til Forslagets Uddybning.

Ved Debattens Begyndelse var der straks tegnet 79 Talere, og i hele Debatten deltog dobbelt saa mange.

Herm. Lindqvist aabnede Talernes Række og gennemgik kort de vigtigste af de stillede Forslag. Han gjorde opmærksom paa, at man ved Landsorganisationens Dannelse søgte at skabe sig et Rygstød, naar de faglige Kampe antog saa stort Omfang, at andre Arbejdere, end de krævende, saa deres Interesser truede. Derfor havde Landsorganisationen mest Karakter af at være en *Forsvars-Organisation*, en Reserve-Armé, placeret saaledes, at den let kunde rykke frem til Undsætning. Det har desuden været Landsorganisationen om at gøre, at de enkelte Forbund hver for sig havde den størst mulige Bevægelsesfrihed, og netop dette er sikkert Aarsag i, at vor Bevægelse har skudt saa stærk Fart som sket. Meget har imidlertid gjort, at en Forandring maa ske, først og frem-

mest fordi Arbejdsgiverne har faaet stærke Organisationer. — Dernæst ogsaa for at vi bedre kan være i Stand til at varetage vor Klasses Interesser som Helhed.

De mange stillede Forslag har Sekretariatet søgt at samarbejde til ét. Vi har fundet det nødvendigt at præcisere, at Landsorganisationen fremtidigt maa være ogsaa en *Angrebsorganisation* og vi maa have en stærk Krigskasse.

Af Debatten fremgik det tydeligt, at de stillede Forslag om Ændring af Organisationsformen skyldtes den netop afsluttede Storstrejke. Dennes Lærdomme er endnu ikke Kendsgerninger, hvorpaa der kan bygges. Dertil staar dens Følger endnu for uklare. Og desuden er det afgjort, at er Arbejdernes Organisation blevet klemt og trængt under Storkampen, saa er Arbejdsgivernes Organisation ikke trængt mindre.

En enkelt Røst hævede sig for Syndikalismen, men Fagorganisationer uden samlet Ledelse, var Flertallet enigt om, rummede størst Fare for Arbejderne selv. Indbyrdes Kiv og Strid bliver der let ødet for mange Kræfter paa; Løsnet maa være: størst mulig Frihed for Forbundene til at røre sig og kæmpe sig frem — og indbyrdes Samvirken naar de store Slag skal slaas.

Den meget lange Debat om Organisationsformen naaede endelig at komme til Afstemning; men ogsaa Afstemningen var besværlig. De mange Forslag deltes i 4 Grupper, og da Kongressen derpaa besluttede ikke definitivt at afgøre Spørgsmaalet om Organisationsformen paa denne Kongres, bortfaldt alle de Forslag, der gik ud paa at træffe endelig Bestemmelse straks.

Til Klaring af Stillingen iøvrigt stillede *Niels Persson* (Malmø) følgende Forslag:

»Kongressen, som mener, at Princippet med Hensyn til Organisationsformen ikke nu bør afgøres, beslutter at overdrage til en Komité sammen med Landssekretariatet at udrede hele Spørgsmaalet og at stille de Forslag, som deraf kunde foranlediges. Eventuelle Forslag skal være færdige senest 8 Maaneder før næste Kongres og tilsendes de Landsorganisationen tilhørende Organisationer.«

Dette Forslag vedtoges tilligemed en Beslutning om, at Forslaget skal forelægges næste Kongres.

Paa Forslag af *Lindqvist* vedtoges det desuden, at Kongressen som Rettesnor for Udvalget udtaler sig for en sukcessiv Overgang fra Fagforbund til Industriforbund.

Endvidere vedtoges med 259 St. mod 170 følgende Forslag:

»Landsorganisationen indrettes til saa vel Angrebs- som Forsvarsorganisation og understøtter i Angrebstilfælde paa samme Maade som i Forsvarstilfælde, ligesom Landssekretariatet eller Repræsentantskabet har Ret til, naar de anser det for passende, at beordre en hvilken som helst Gruppe til Angrebskamp.«

Som man vil se, gaar disse Beslutninger utvivlsomt i Retning af skabe en stærkere Centralisation.

Spørgsmaalet om det 5 Millioners Reservefond henlagdes til Lovbehandlingen.

Et Blad for Landsorganisationen.

Man behandlede en Række Forslag om Udgivelsen af et særligt Fælles-Fagblad. Sekretariatet havde nedsat et Udvalg, der forelagde en Betænkning, og Kongressen vedtog sluttelig at overlade til Sekretariatet, naar Lejligheden fandtes passende, at udgive et Ugeblad, som forsendes gennem Postvæsenet.

Kontingentet.

Der forelaa en Række Forslag om at beregne Kontingent for Medlemmer efter disses Indtægter. Sekretariatet havde om denne Sag formet en længere Udtalelse, hvori siges, at man i Princippet slutter sig til Tekstilarbejderforbundets Tanke, men da

dette Spørgsmaal udkræver, at de forskellige Forbund har mere ensartede Love end det nu er Tilfældet, bør Sagen nøjere udredes af Sekretariatet, og hvis der til næste Kongres er Betingelser for Tankens Gennemførelse, skal Sekretariatet stille Forslag i den Retning.

Dette vedtoges.

Herefter gik man over til at behandle

Lovændringer,

men Forhandlingerne herom er gennemgaaende for vanskelige at følge paa Afstand, hvorfor vi skal nøjes med at omtale følgende. I Indledningen til Landsorganisationens Love staar en saalydende Bestemmelse:

»Det er endvidere Landsorganisationens Opgave at virke for enhver Fagforenings Tilslutning til Stedets Partiforening og derigennem til Sverigs socialdemokratiske Arbejderparti.«

Der var flere Forslag om at stryge denne Bestemmelse. Det blev vedtaget med 232 Stemmer at stryge den, medens 224 stemte for en Udtalelse fra Sekretariatet om at bibeholde den.

Efter Forslag af *Lindqvist* vedtoges med 367 Stemmer mod 55 følgende Tilføjelse:

»I Tilslutning til Kongressens Beslutning om ikke mere i Landsorganisationens Love at bibeholde nogen Bestemmelse, som formelt henviser til Samvirke med noget bestemt politisk Parti, vil Kongressen overfor alle Fortolkninger af denne Beslutnings Indhold udtale, at der ikke dermed er besluttet nogen Forandring i den aandelige Enhed og Solidaritet, som al Tid har knyttet svensk Fagforeningsbevægelse og Socialdemokratiet sammen. Kongressen betragter for sin Del Sverigs socialdemokratiske Arbejderparti som den naturlige og selvskrevne Bærer af den svenske Arbejderklasses politiske Maal.«

Denne Tilføjelse forklarer, at den udgaaede Bestemmelse er fundet overflødig, fordi de fagorganiserede Arbejderes store Flertal ogsaa er Medlemmer af de socialdemokratiske politiske Foreninger.

— Der forelaa desuden Forslag om, at ingen af Landsorganisationens lønnede Tillidsmænd maatte lade sig vælge som Rigsdagsmænd eller modtage andre offentlige Hverv. Efter en livlig Diskussion forkastedes disse Forslag med over 400 St. mod ca. 70.

Efter at have truffen Afgørelse om, i hvilket Omfang Forbundene kan lade sig repræsentere ved Kongressen, besluttede man i Lovene at indføre en hidtil savnet Bestemmelse om, at Sekretariatet har Ret til at iværksætte Sympatistrejker, naar Arbejdsgiverne erklærer Lockout.

I Lovene har det hidtil været bestemt, at Minimums-Reservefondet skulde være 150,000 Kr. Dette ændredes til *1 Million Kroner*.

Angaaende fri Overflytning af Medlemmer fra den ene Landsorganisation til den anden inden for de fire Lande Danmark, Sverig, Norge og Finland vedtog Kongressen at optage en saalydende Bestemmelse i Lovene:

»Medlemmer, som har tilhørt Landsorganisationen i Sverrig, Norge, Danmark eller Finland i mindst et Aar, og i den Tid har betalt alle sine Indbetalinger samt anmeldt sin Udtrædelse af sin hidtidige Organisation, kan uden Indskud overgaa til en anden Organisation under Landsorganisationen, forsaavidt saadanne Medlemmer iøvrigt opfylder de Vilkaar, som almindeligvis kræves for at kunne være Medlem af det paagældende Forbund.

Lønninger og Valg.

Man vedtog følgende Aars-Lønninger: Formanden og Kassereren hver 3000 Kr., desuden hver 300 Kr. henhv. i Repræsentationsudgifter og

Fejltællingspenge. Sekretæren 2500 Kr., Rejserepræsentanten 2,200 Kr., de øvrige Medlemmer af Sekretariatet 150 Kr.; Revisorerne 100 Kr. — Diæter for Funktionærer og Sekretariats-Medlemmer: udenfor Stockholm 8 Kr. daglig, i Stockholm 4 Kr.

Enstemmigt og med Akklamation genvalgtes *Herman Lindqvist* til Formand. Paa samme Maade genvalgtes Kasserer *Ernst Søderberg*. Ved Akklamation valgtes *Arvid Thorberg* til Sekretær og genvalgtes *C. E. Tholin* til »Ombudsmand« (rejsende Repræsentant).

Derefter valgtes til øvrige *Medlemmer af Sekretariatet:* Janne Jønsson, Ch. Lindley, Ernst Blomberg og Anders Sjöstedt. — Revisorer blev: S. P. Widegren, P. Sparring og J. E. Berglund.

Man fortsatte Behandlingen af Dagsordenen.

Angaaende **internationale Forbindelser** vedtoges en Resolution, stillet af Sekretariatet og gaaende ud paa, at det i Forbindelse med Landsorganisationerne i de øvrige skandinaviske Lande skal udrede Muligheden af at træffe Gensidigheds-Overenskomster om fast Understøttelse under større Konflikter fortrinsvis mellem de skandinaviske Landes Centralorganisationer.

Agitationen var Genstand for nogen Diskussion, idet enkelte Organisationer ønskede, at al Agitation overtoges af Landsorganisationen.

En saadan Sovepude kunde man naturligvis ikke give Forbundene, og paa Forslag af Sekretariatet *vedtoges* det derfor, at Agitationen kun skal støttes af Landsorganisationen, bl. a. derved, at der stilles en Mand til Raadighed alene med Agitationen for Øje, ligesom der ydes Tilskud til Forbund, der ikke selv er i Stand til alene at bære Omkostningerne. Det paalægges endvidere Sekretariatet særligt at have Opmærksomhed henledet paa at organisere arbejdende *Kvinder*.

Der bevilgedes til Agitation i Norrland, Dalarne og Värmland 3000 Kr.

Arbejderbevægelsens Bank

var ogsaa et Spørgsmaal, der havde givet Anledning til Forslags Fremkomst. Sekretariatet foreslog følgende:

> Spørgsmaalet om Oprettelse af en Bank for Arbejderbevægelsen har været til Behandling paa flere Kongresser. Tiltrods herfor har Spørgsmaalet endnu ikke fundet sin Løsning. Grundene hertil er flere og bl. a. følgende:
>
> En første Vanskelighed, som dog maaske ikke er uovervindelig, er den at finde Ledere og Administratorer for en saadan Institution. Indenfor Bevægelsen kan det være vanskeligt at finde saadanne. Et Bankforetagende maatte naturligvis indrangeres under Bankloven og dermed er man allerede inde i det nuværende System, hvorved Arbejderbevægelsens Bank snart vilde faa samme kapitalistiske Præg som alle øvrige Banker.
>
> Hertil kommer endnu et Forhold som vanskeliggør Realisationen af Tanken om en Banks Oprettelse.
>
> En Bankvirksomhed kan naturligvis ikke bære sig med mindre den har sin Indlaans-Kapital bundet paa en eller anden Maade; kan dette ikke ske, giver Forretningen ikke det Udbytte, som er nødvendigt til Forrentningen af den i Banken indsatte Kapital. Rimeligvis vil en Arbejderbevægelsens Bank kun faa en ringe indsat Kapital udover Bevægelsens egne Penge. Ved en større Konflikt skal maaske alle disse Penge anvendes, og saa er Banken sprængt.
>
> Et Samarbejde med den kooperative Bevægelses Bankvirksomhed kan vel for en Del fjærne disse Hindringer, men det tør ikke forudsættes, at den kooperative Bevægelse kan komme til at raade over saadanne Midler, at Banken derigennem kan være betrygget.
>
> Uagtet Kongressen deler den fremførte Mening om det forkaste-

lige i, at Arbejderbevægelsens Midler forvaltes af de privatkapitalistiske Bank-Foretagender til Fordel og Nytte for disse, kan Kongressen dog ikke anse det for tilraadeligt at starte en egen Arbejderbevægelsens Bank. Ejheller mener Kongressen at kunne give nogen Instruks til de tilsluttede Organisationer om, som foreslaaet, at indsætte Midler i det kooperative Fonds Sparekasse, da hver Organisation for sig maa have frie Hænder til sine Penge-Anbringelser.

— Dette af Sekretariatet stillede Forslag vedtoges.

* * *

Efter at endnu en Række Spørgsmaal var behandlede, sluttede Kongressen med stemningsfulde Taler af de udenlandske Repræsentanter: Carl F. Madsen, Ole Lian og K. Heinonen, samt af Wickmann og Lindqvist.

Den sidstnævnte konstaterede under enstemmig Tilslutning, at Kongressen havde vist, at Arbejderbevægelsen i Sverig er saa stærk og fast som nogensinde før. Og vore Beslutninger viser, at der er Staal i de svenske Arbejderviljer.

Kongressen sluttede under Leveraab og Sang.

Efter Kongressen.

Der er ingen Tvivl om, at de svenske Fagforeninger er gaaet hærdede ud af den store Kamp. De svenske Arbejdsgiverforeninger har i de seneste Aar ydet fanatisk Modstand mod ethvert Krav fra Fagforeningernes Side, selv det mest beskedne. Hensigten var nærliggende. Man ønskede en stor Kamp og haabede derved at give Arbejdsgiverne en afgørende Sejr.

Saaledes fremkaldtes en Del mindre Konflikter i Skræderfaget, Savværksindustrien, Papirindustrien, Tekstilindustrien, Grubedriften osv.

For at faa disse Konflikter til Ende (saaledes heddei det i Arbejdsgiver-Sproget) var det »nødvendigt« at udelukke 80,000 Mand og senere at udvide Lockout'en til 163,000 Mand.

Den svenske Landsorganisation saa Faren ved en saadan langvarig, pinende Kamp, og da de første 80,000 Mand var smidt ud, proklameredes to Dage efter Storstrejken, saaledes at ialt ca. 300,000 Mand stod i Kamp.

Det var det almene Ønske blandt Arbejderne, at etablere en saadan Kamp. Man havde den fejlagtige Tro, at den vilde bringe en hurtig Afgørelse — at Arbejdsgiverne i Løbet af en Uges Tid maatte kapitulere. Arbejdernes Ledelse mente, at en saadan Kamp kunde vare 2 a 3 Uger, men saa maatte Samfundet skride ind og varetage Nationens Interesser ved at tvinge Freden igennem.

Men den store Kamp varede 5 Uger — og Arbejdernes Kasser var for smaa. Der kunde ikke skaffes tilstrækkelige Pengemidler til saa mægtig en Krigshær; derfor spaltede man resolut Kampen og lod Halvdelen af Hæren gaa i Arbejde.

Man koncentrerede Kampen om Jernværkerne — Arbejdsgivernes og Nationens ømmeste Punkt — og det viste sig at være et klogt Træk. Jernværksejerne var ude af Stand til at fortsætte Kampen længere og tvang Arbejdsgiverforeningen til at hæve Lockout'en — ellers vilde man forliges med Arbejderne; Industrien gik sin Ruin i Møde.

Saa maatte Arbejdsgivernes Organisation hæve Lockouten for Jernværkernes Vedkommende.

Har Arbejderne følt sig skuffede over Storstrejkens svigtende Evne til at bringe det ønskede Resultat paa kort Sigt, saa er Arbejdsgivernes Skuffelse over intet at opnaa med Udsmidningen sikkert ikke mindre. Udsmidningen iværksattes for at tilendebringe en Række Smaakonflikter, men da man var nødsaget til at hæve Lockout'en — da fortsatte Arbejderne de samme Smaastrejker

uden Afbrydelse og uden Indskrænkning.

Det var Arbejdsgiverne, der vilde levere Arbejderne et Hovedslag, men de blev selv saa udmattede, at de intet opnaade. Arbejderne er vel ikke heller gaaet ud af Kampen med nogen Sejr, der kan noteres paa Indtægtssiden; men de staar nu med en stærk og erfaren Organisation, vel rustet til kommende Kampe.

Men til Udredningen af Forholdet mellem Arbejdere og Arbejdsgivere har de sidste sikkert draget den Lære, at en fredelig Afgørelse bør finde Sted i alle de Tilfælde, hvor det uden synderlig Skade kan ske. Og Arbejderne har forstaaet, hvad Kampens Resultat er værd, idet de har genvalgt hele den gamle Ledelse, der, saa langt gørligt, var Fredens Mænd.

Bemærk!

Klager over Afbrydelser i den regelmæssige Modtagelse af »Arbejderen« bedes for Provinsernes Vedkommende adresserede til det nærmeste Postkontor. Først naar det viser sig, at Postkontoret ikke har Klagerens Adresse, kan en eventuel Fejl rettes gennem **vedkommende Forbund** til Kontoret, Nørre Farimagsgade 49.

Alle Adresseforandringer bedes uopholdelig meddelt Kontoret.

Alle Afdelingers og Fællesorganisationers Formænd sam Hovedbestyrelsesmedlemmer skal have »Arbejderen« og bør bidrage til at de erholder den af Hensyn til de i Bladet indeholdte Oplysninger.

Strejker i Udlandet.

Gasværksarbejdere i Italien. Det internationale faglige Bureau meddeler efter Opfordring af Landsorganisationen i Italien, at Personalet og Gasværksarbejderne hos de Aktieselskaber, der ejer Gasværkerne i Byerne Majland, Alexandrien, Sampierdarena, Genua og Modena har etableret Strejke siden d. 2. November; Strejken omfatter nogle tusinde Arbejdere, og dens Aarsag er, at Aktieselskaberne ikke alene har nægtet at indrømme Arbejderne nogen som helst Lønforbedring, men ogsaa har erklæret, at de ikke vil forhandle med nogen Fagforening om Arbejdsvilkaar o. lign.

Aktieselskaberne søger Skruebrækkere i Udlandet. — Den italienske Landsorganisation retter en Appel til alle Landes Arbejdere om ikke at lade sig hverve som Skruebrækkere, ligesom den anmoder om økonomisk Støtte. — Vi har ladet Meddelelsen gaa videre til Belysningsarbejdernes Forbund og meddeler den her til yderligere Efterretning.

Keramiske Arbejdere i Frankrig. Bureauet meddeler ligeledes, at en Lønbevægelse blandt Arbejderne i den keramiske Industri i Paris har medført, at Arbejdsgiverne har etableret Lock-out og nu søger de udsmidte Arbejdere erstattede med Arbejdere fra andre Lande. Bureauet udtaler Haabet om, at denne Meddelelse maa komme ud til alle keramiske Arbejdere og forhindre at man lader sig lokke af glimrende Tilbud til at optræde imod de udsmidte Arbejdere. — Meddelelsen er videre-sendt til Keramisk Forbund og Pottemagernes Forbund.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 26 ❋ KØBENHAVN DEN 25. DECEMBER 1909 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden. Storstrejkernes Historie. En ny »Formands«-Sag paadømt.

Arbejdsløsheden.

Vi sendte i Midten af November Maaned med »Arbejderen« et Skema, som vi har opfordret Afdelingerne til at sende til Forbundene, udfyldt med de ønskede Besvarelser.

Skemaerne er udarbejdede i Samraad med Statens statistiske Bureau og som meddelt skal vi sende dette samtlige Skemaer. Bureauet bearbejder Materialet og bygger derpaa sine Beregninger over Arbejdsløsheden.

Det er i *alle* Arbejderes Interesse, at Oplysningerne indkommer i saa fuldkommen Stand og saa prompte som overhovedet muligt, og det er af den allerstørste Betydning, at det i disse Maaneder sker hurtigst muligt, fordi de fremkomne Oplysninger skal danne vore Rigsdagsrepræsentanters Grundlag for at søge gennemført, at *Loven om fortsat Hjælp fra Kommunerne til de arbejdsløse udstrækkes til at gælde i hvert Fald et Aar endnu*, ligesom Tallene skal danne Basis for vore andre Krav til Stat og Kommune o. s. v.

Vi antager, at vi hermed tilstrækkeligt tydeligt har angivet Nødvendigheden af at modtage Skemaerne baade nu og fremtidigt snarest, og vi anmoder indstændigt Afdelingsformændene om hver Maaned at indsende Skemaerne rettidigt. Hvis det er Kassererens Arbejde at udfylde Skemaerne, *bør Formanden straks overgive Skemaet til Kassereren.* — Spørgsmaalene er saa enkle, at vore Tillidsmænd med lidt god Vilje kan besvare dem.

Storstrejkernes Historie.

(Efter Medd. fra den svenske Stats statistiske Bureau.)

I

Storstrejker i ældre Tider.

Saavel videnskabelige som agitatoriske Fremstillinger af Generalstrejken omtaler sædvanligvis *Jødernes Udvandring fra Ægypten* og *Plebejernes til det hellige Bjerg*. Man vil — med Rette eller Urette — i disse Legende-Tildragelser se et Udslag af den Tids sociale Stridigheder. Middelalderen derimod kan, saalænge den fevdale Samfundsordning var fuldstændig raadende, naturligvis ikke fremvise Forløbere til vor Tids Strejke-Bevægelser. Disse opstod først med det kapitalistiske Produktions-Systems Fremkomst i det fjortende Aarhundrede. Paa dette Tidspunkt ved man, at voldsomme Strejker udbrød i Uldindustrien i Flandern og Florens. I de følgende Aarhundreder, da den haandværksmæssige Produktion fortrængtes af Forlags- og Manufaktursystemet, samt sluttelig af den maskinelle Storindustri, og da i Forbindelse hermed Næringslivets gamle sociale Organisation, Lavs-Ordningen, begyndte at opløses, skærpedes Modsætningsforholdet mellem Arbejdere og Arbejds-

købere, hvorved Strejker blev mere almindelige Foreteelser.

Af de gamle Kilder, hvoraf Oplysninger om saadanne Strejker kan øses, ses det, at Strejkerne den Gang betragtedes som Oprør mod den lovlige Orden, og da de ofte udartede til Vold paa Personer og Ejendom, nedsloges de ogsaa som Regel med væbnet Magt.

Det var imidlertid kun Strejker indenfor et bestemt Fag. Den første Strejke af mere omfattende Natur forekom i Hamborg i Aaret 1797. Laasesmedene dersteds strejkede for at gennemføre en højere Løn og af Solidaritetsfølelse nedlagde saavel Svende i andre Fag som Fabriksarbejdere Arbejdet, saaledes at Hamborg en lang Tid levede i Generalstrejkens Tegn. Men da Arbejdernes Demonstrationer efterhaanden antog Karakteren af Oprør, kuedes Generalstrejken af Militær.

Indenfor den franske socialistiske Litteratur fremstilles *Mirabeau* som Generalstrejkens første Profet. I hans Tale i Nationalforsamlingen forekom ogsaa Udtryk som, at »Folket kunde lægge Armene overkors for at gennemtvinge deres Ret.« Og i et Tilfælde raabte han til den privilegerede Stand: »Ophids ikke de Folk, som producerer alt, og som for at være frygtede blot behøvede at være rolige!« — Senere opdukker Projektet om Generalstrejke i Frankrig efter Louis Napoleons Statskup d. 2. December 1851. Den bekendte Journalist *Girardin* og Filosofen *Auguste Comte* agiterede da for, at Statskup'et skulde besvares med en almindelig Arbejdsnedlæggelse. Men der skabtes ikke tilstrækkelig Stemning for Tanken.

Chartismen i England.

Forinden var Generalstrejken dog bleven prøvet i Industrialismens og Arbejderbevægelsens Moderland, England. Arbejderbevægelsen fik dér sit første samlede Udtryk i Chartismen, hvis Hensigt var at tvinge Parlamentet til at gennemføre en Række radikale — sociale og politiske — Reformer i Arbejderklassens Interesse. Under denne Bevægelse begyndte man i 1838 at agitere for en »Universal-Strejke«; gennem almindelig Arbejdsnedlæggelse skulde Kravene fremsættes med fornødent Eftertryk. I Lighed med Plebejernes Udvandring til »det hellige Bjerg« skulde den planlagte Storstrejke spænde over »en hellig Uge« eller om muligt »en hellig Maaned«.

Da Underhuset d. 12. Juli 1839 afviste et Forslag fra Chartisterne, mente man at Tiden til Handling var kommen. Et National-Konvent proklamerede Storstrejke fra og med d. 12. August. Men inden denne udbrød viste det sig, at de ledende Mænd, som hovedsagelig var af borgerlig Herkomst og Livsstilling, havde forregnet sig i Troen paa Massernes Tilslutning. Storstrejke-Parolen blev kun fulgt af uorganiserede Arbejdere paa Pladser spredt omkring i Landet. De i »Trade Unions« organiserede Arbejdere saavel som andre Arbejdere i Englands vigtigste Industri-Distrikt fraraadede Storstrejken. Da heller ikke Regering og Parlament syntes at være skræmmet af Truslen tog National-Konventet sin Parole tilbage og overlod til Arbejderne selv at handle som de vilde d. 12. August.

I Almindelighed besluttedes det da at iværksætte en »grand national moral demonstration« i Form af Arbejdsstandsning i et Par Dage. Saaledes skete det ogsaa. Strejken varede fra d. 12.—15. August, men fik ingen videre Tilslutning og den forløb rolig.

I Sommeren 1842 blussede Agitationen for Storstrejken op paany. Til de uopfyldte politiske Krav var nu føjet fagligt-økonomiske. Industrielle Nedgangstider medførte Lønnedsættelser og Masseafskedigelser. Overalt i Industri-Distrikterne herskede stor Arbejdsløshed og den yderste Nød. I Fortvivlelse greb Arbejderne da d. 5. August til at etablere en Proteststrejke, som fra Lancashire i Løbet af kort Tid udbredte

sig over hele Nord- og Vest-England, samt Skotland og Wales. Fagforeningerne stode dog vedvarende paa Siden af denne Strejkebevægelse, og da de strejkende begyndte at ødelægge Fabriker og Maskiner, overfaldt de Arbejdsvillige (Skruebrækkerne) og tvang de Forretningsdrivende til at udlevere Penge og Levnedsmidler, trak flere og flere Arbejdere sig tilbage, og i Slutningen af August Maaned døde Strejken hen. I Forhold til Bevægelsens Omfang var de begaaede Voldsomheder dog ringe. Førerne for Bevægelsen manede hele Tiden til Ro og Besindighed. Myndighederne skred ikke ind paa anden Maade, end at de straffede de aabenbare Forbrydelser.

Trods de store Strejker, der siden er forekommet i England, har man siden Chartismens Dage ikke planlagt nogen Generalstrejke i den engelske Arbejderverden.

»Generalstrejke« og »Storstrejke«.

Det gamle *Internationale,* som stiftedes bl. a. af Karl Marx i 1864, optog Generalstrejken til Debat paa sine Kongresser. Her fremholdtes den af den russiske Anarkist *Bakunin* og hans Tilhængere som det bedste Middel til med et Slag at slaa det borgerlige Samfund overende og afskaffe Kapitalismen. Denne Hensigt bekæmpedes dog som utopisk og som farligst for Arbejderbevægelsen selv af de marxistiske Socialister. Og det moderne Socialdemokrati har altid paa sine internationale Kongresser og andre Steder tilbagevist denne anarkistiske Opfattelse af Generalstrejken. Det bakunin'ske Standpunkt hyldes dog fremdeles under Navn af »den direkte Aktion« eller »den sociale expropriative Generalstrejke« af den revolutionære Syndikalismes Tilhængere i Frankrig, Italien og delvis i Holland, ligesom der findes et Faatal Anarko-Socialister i Berlin og »Ung-Socialister« i de nordiske Lande, der driver samme Propaganda. »Den direkte Aktion« sættes derved af Syndikalismen og dens vilde Skud i Modsætningsforhold til Socialdemokratiets Parlamentarisme.

Flertallet af de socialdemokratiske Partier Verden over har dog udtalt sig for Massestrejken som en taktisk Nødhjælps-Udvej, et yderste Middel, naar det gælder at fremtvinge politiske Reformer, eller en sidste Resurs i den defensive Kamp.

I det socialdemokratiske Parti-Sprog kaldes Klasse- eller Masse-Strejken for »Storstrejke«, for dermed at markere dens principielle Adskillelse fra Syndikalismens revolutionære Generalstrejke, ikke blot med Hensyn til Maalets Begrænsning indenfor Rammen af den bestaaende sociale Ordning, men ogsaa for at underkende den »Handlingens Propaganda« der efter den anarko-socialistiske Opfattelse skal følge i Generalstrejkens Kølvand.

Generalstrejken i De forenede Stater.

Efter Internationales Opløsning og under de gode Tider i 70erne havde den europæiske Arbejderbevægelse ophørt at beskæftige sig med Generalstrejke-Spørgsmaalet. I Begyndelsen af 80erne opdukker det pludseligt i Amerika, hvor en Fagforeningskongres i 1885 besluttede at iværksætte Generalstrejke næste Aars 1. Maj for at gennemføre 8-Timers-Dagen. Planen kom ogsaa til Udførelse. Den 1. Maj 1886 strejkede i De forenede Stater ca. 300,000 Arbejdere, men uden at opnaa noget. I Chicago, hvor Anarkisterne snart tog Ledelsen, kom det, som i Reglen ved store amerikanske Strejker, til blodig Tumult, der endte med, at Bomber kastedes mod Politi og mod Sporvogne. Følgen blev Massearrestationer og nogle Henrettelser. Disse Begivenheder vakte stor Opsigt overalt blandt Evropas Arbejdere. Det forberedte Tanken om at fejre 1. Maj som international Demonstrationsdag for 8-Timers-Dagen og genfødte derved Generalstrejke-Ideen, som særlig Anarkisterne i de romanske Lande med stor Iver gjorde Propaganda for.

Lokale Generalstrejker i Evropa.

Fra denne Agitation stammer Syndikalisternes Generalstrejke-Sværmeri, hvis praktiske Følge har været et Par lokale Generalstrejker; saaledes i *Barcelona* 1902, i *Triest* samme Aar og i *Marseille* 1904. Af disse forløb den i Triest forholdsvis roligt og med Udbytte for Arbejderne i den Strid, som affødte Strejken. I Barcelona, hvor 10,000 Metalarbejdere strejkede oprindelig for at gennemføre 9 Timers Arbejdsdag, udartede Generalstrejken til aabent Oprør, der sloges ned med Vaabenmagt.

I Marseille foraarsagedes Generalstrejken af en oprindelig lille Konflikt ved Havnen. Generalstrejken var langvarig men grundet paa en Række Uroligheder ophørte den af sig selv igen. Det fortjener at nævnes, at der endnu ikke i Frankrig, dette Generalstrejke-Tankens Hovedkvarter endnu er forekommet nogen Lands-Generalstrejke.

De Forsøg, som i forskellige Tilfælde ere gjorte af de »revolutionære Syndikater« ere altid mislykkedes. Senest skete dette ved den kendte Post- og Telegrafstrejke i Maj 1909, hvis Gennemførelse som Generalstrejke strandede paa de reformistiske Fagforbunds (deriblandt Jærnbanemændenes) bestemte Modstand.

Alle disse her nævnte lokale »Generalstrejker« er fremelsket af anerkistiske-syndikalistiske Stemninger. Ikke saaledes at forstaa, at de er Idealet af Syndikalisternes Generalstrejker, thi det naaes aabenbart kun i Teorien om at realisere *Verdens-Strejken*.

Lands-Generalstrejker i Evropa.

Strejker af denne Type, altsaa af Landsomfang, var Generalstrejkerne i Holland 1903 og i Italien 1904. Men i disse Strejkekampe var dog ikke indblæst nogen som helst Forestilling om, at man med dem søgte gennemført eller troede at kunne opnaa Afskaffelsen af den kapitalistiske Produktionsmaade.

I *Holland* havde Anarkisterne siden Midten af 90erne bemægtiget sig Ledelsen af den i og for sig ret ubetydelige Fagforeningsbevægelse i Landet, og agiterede for den syndikalistiske Generalstrejke-Ide. Strejken i 1903 havde følgende Forhistorie. Havnearbejderne i Amsterdam havde nedlagt Arbejdet, fordi Arbejdsgiverne vægrede sig ved at befri de organiserede Arbejdere fra at arbejde sammen med uorganiserede. Jærnbanemændene viste de Strejkende deres Sympati ved at boykotte alt Gods, der var lastet af Arbejdsvillige, og deraf fulgte, at en Del af Personalet afskedigedes. Den 29. Januar proklamerede derfor Jærnbanemændenes Organisationer — de var organiserede dels i en syndikalistisk-antiparlamentaristisk »Federation« og dels en socialdemokratisk Fagforening, som samarbejdede — straks og uventet Strejke. En Mængde uorganiserede Jærnbanemænd gik med, saa at Driften maatte indstilles i og omkring Amsterdam og Rotterdam og de vigtige internationale Linier, som besørger den kontinentale Trafik paa England. De øvrige Jærnbanemænd i Landet erklærede sig beredte til at nedlægge Arbejdet og under disse Forhold maatte Jærnbane-Aktieselskaberne kapitulere. De nødsagedes til at anerkende Personalets Organisationer, hvad de forud havde nægtet, og forpligtede sig til at indstille al Trafik til de boykottede Havne uden derfor at afskedige nogen af Personalet, samt lovede at indlede Forhandlinger med Regeringen om i Koncessionsvilkaarene at blive fri for Trafik-Pligt.

Kort efter endte ogsaa Havnearbejder-Strejken med at Arbejdernes Krav gennemførtes.

Disse Sejre, som foranledigede en stærk Tilgang til Fagorganisationerne, steg imidlertid Arbejderne til Hovedet. Anarkisterne tilskrev »den direkte Aktion« Sejren og agiterede voldsomt for at fortsætte i det Spor. I de øvrige Samfundslag havde den overrumplende Jærnbanestrejke og Frygten for Gentagelser imidlertid vakt baade Misfornøjelse og Bekymring. Regeringen fremsatte derfor i Kamrene Lovforslag om at oprette

Jærnbane-Tropper og stemplede Strejke af Jærnbane- og andre Kommunikationsarbejdere som strafbar Handling. Dette Lovforslag rejste alle Landets Arbejderorganisationer til levende Protester; men hverken de talrige Demonstrationer for at bevare de 20,000 Arbejderes Strejkeret eller den socialdemokratiske Fraktions Opposition indenfor Rigsdagen kunde hindre Lovens Vedtagelse. Strafansvaret indskrænkedes dog, saaledes at Jærnbanemændenes Strejke skulde anses for politisk Forbrydelse; samtidig oprettedes Voldgiftsdomstole.

Gennem de borgerlige Partiers Holdning var Lovforslagets Gennemførelse sikret. Ikke desto mindre besluttede den faglige Ledelse — paa Trods af det socialdemokratiske Partis Advarsler — forladende sig paa »Massernes revolutionære Energi«, at proklamere almindelig Strejke ved alle Kommunikationsforetagender. Strejken blev fra Begyndelsen en Fiasko, den fik kun ringe Tilslutning og Aktieselskaberne havde forberedt sig paa den. Der var anskaffet Automobiler, men der blev ikke Brug for dem; thi Trafiken indskrænkedes ved Strejken blot med 25 pCt.; »Kristelige«, Frivillige og Militære var forhaanden i tilstrækkelig Mængde til at udfylde de Strejkendes Pladser. Og da Aktieselskabet truede med at afskedige alle de Strejkende, vendte disse tilbage i store Masser allerede d. 7. April og optog Arbejdet. Den 8. April manglede kun Stationskarlene ved nogle større Stationer og den 9. April kunde man meddele de udenlandske Jærnbaner, at Trafiken gennem Holland var uforstyrret. Standsningerne af den øvrige Trafik kunde lige saa lidt sætte Samfundet i Fare som indvirke paa Kamrenes Stilling til det omstridte Lovforslag.

I denne Situation greb man til det yderste og proklamerede den 9. April Generalstrejke over hele Landet. 60,000 Arbejdere standsede Arbejdet, mest Bygnings- og Metalarbejdere samt Typografer, desuden til Skade for Arbejderne selv: Slagtere og Bagere i Arbejdernes kooperative Foretagender; endelig Diamantsliberne i Amsterdam og en Del kommunale Arbejdere ved Belysnings- og Renholdningsvæsen. Gasforbruget maatte indskrænkes; kun Halvdelen af Gadelygterne tændtes og det skete under Militær-Bevogtning.

Halvdelen af de Strejkende faldt paa Amsterdam. I de Velhavendes Bydel lukkedes Butikkerne, hvorfor alle maatte proviantere i Arbejderkvartererne. Levnedsmidlerne steg hurtigt i Pris.

Den følgende Dag vedtoges Loven i andet Kammer med 81 Stemmer mod 14 og traadte straks i Kraft. Paa Grund heraf ophævedes Generalstrejken samme Dag, ganske vist under stormende Protester fra en Række Massemøder i Amsterdam og andre store Byer, men i de følgende Dage gik de Strejkende i massevis til Arbejdet. — De økonomiske Følger for Arbejderne var dog ikke ringe, thi Arbejdskøberne fortsatte med Lock-outer og Afskedigelser, og Arbejderorganisationerne ejede ikke Midler til at yde Hjælp; Sult og Nød holdt sit Indtog blandt Arbejderne og en hel Selvmords-Epedemi udbrød blandt dem. 5000 Mand var lockoutede og 1600 Jernbanemænd afskedigede. Adskillige Fagforeninger opreves, deriblandt Jærnbanemændenes; kun Diamantslibernes (Amsterdam) og Havnearbejdernes (Rotterdam) stærke Organisationer gik uskadte ud af Kampen. Det tungeste Slag ramte dog Anarkisterne; i deres Sted har Socialdemokratiet i de seneste Aar vundet saa meget større Terræn og paa ny og sikrere Grund genopbygget den hollandske Fagforeningsbevægelse.

Under Kampen havde de Strejkende som Helhed udvist god Disciplin. Enkelte Tumulter opstod dog, ligeledes Attentater paa Banelinier og Lokomotiver; men selve de Strejkende vedtog paa alle deres Møder Resolutioner om at udvise Ro og Orden.

En ny »Formands«-Sag paadømt.

Vi har i den senere Tid gengivet voldgiftsretlige Afgørelser i Anledning af Arbejdsgivernes Bestræbelser for at have en »fastlønnet« Mand paa Værkstedet staaende udenfor Fagforeningen. Her bringer vi den seneste Afgørelse, der drejer sig om en »Formand« i Snedkerfaget i Aarhus.

Udskrift

af *Den permanente Voldgiftsrets* Kendelse af 19. December 1909 i Sagen De samvirkende Fagforbund contra Arbejdsgiverforeningen (Sag 32).

De samvirkende Fagforbund har ønsket Den permanente Voldgiftsrets Kendelse om, hvorvidt en af »Aarhus Jern- og Træmøbelstel-Fabrik« i Juli Maaned d. A. antaget »Polermester« paa Firmaets Polerværksted maa anerkendes som Formand i den Betydning, hvori Septemberforligets § 5 tager Ordet, hvilket Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening har hævdet.

Det er oplyst, at Firmaet var utilfreds med det paa Værkstedet udførte Arbejde, og at den Formand, som hidtil havde forestaaet baade Snedkerværkstedet og Polerværkstedet, havde for meget at bestille, hvorfor Firmaet antog Sv. Christensen — der havde drevet Forretning som Snedkermester i Skive — mod en maanedlig Løn af 100 Kr. og paa to Maaneders Opsigelse i Henhold til en skriftlig Kontrakt, ved hvilken »Hr. Christensen forpligter sig til at levere os vort Polerearbejde i bedste Udførelse og har saaledes Ret til at antage og afskedige Polerere samt at udbetale disses Løn.«

Retten maa give Arbejdsgiverforeningen Medhold i, at denne Kontrakt angiver en Stilling af den Art, som § 5 i Forliget tager Sigte paa. En Stilling som kontrollerende, kritiserende og eventuelt kasserende det udførte Arbejde vil i høj Grad kunne vanskeliggøres, hvis den paagældende Formand som Fagforeningsmedlem er underkastet Fagforeningens Myndighed og Kritik over hans Virksomhed.

Men det skønnes ikke rettere, end at Christensen i Virkeligheden fik en Stilling, der kun i meget underordnet Grad svarede til den angivne.

Paa Polerværkstedet arbejdede kun 3 Mand, deraf en døvstum og en Mand, der kort efter Christensens Tiltræden blev ombyttet med en énarmet. Den tredje Arbejder undslog sig straks ved at arbejde under Christensen som Formand og blev derfor stillet udenfor Christensens Myndighed. Ligesom Christensens Virksomhed med at tilse Arbejdet paa Værkstedet saaledes var i høj Grad indskrænket, saaledes bestod hans langt overvejende Virksomhed i som almindelig Polerer at gøre Arbejde paa Værkstedet — ca. 8 Timer om Dagen. Efter det oplyste kan Christensen endvidere ikke antages at have haft fuld Afskedigelses- og Antagelsesret med Hensyn til den ham underlagte Arbejdskraft, idet han først i hvert enkelt Tilfælde derom skulde konferere med Firmaets Indehaver. At Christensen udbetalte Arbejderne deres Løn, bestod i, at han hver Ugedag fra Kassererkontoret hentede Løn op til Polerværkstedet og udbetalte den til de 3 Arbejdere.

I Henhold til det ovenanførte maa det stillede Spørgsmaal besvares benægtende, hvorfor afsiges følgende

Kendelse:

S. Christensen kan efter de paa Firmaet »Aarhus Jern- og Træmøbelstel-Fabrik« foreliggende Forhold ikke anerkendes som Formand i den Forstand, at Septemberforligets Post 5 er anvendelig paa ham. Sagens Omkostninger betaler Parterne inden 1 Maaned fra Dato til Voldgiftsretten med 65 Kr. hver.

Som man ser, er denne Kendelse ligesom alle de andre gaaet Arbejdsgiverne imod, og for Arbejdsgivernes egen Skyld er det at ønske, at man ophører med Ansættelse af Skinformænd, blot med det Formaal at holde de paagældende udenfor Fagforeningen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 27 ❋ KØBENHAVN DEN 1. JANUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

Opad og fremad! — er Arbejderorganisationens Optakt i det nye Aar.

INDHOLD: Storstrejkernes Historie.

Storstrejkernes Historie.

II

Italien. — Den anarkistiske Generalstrejke-Ide har tidligt faaet Indpas i den italienske Arbejderbevægelse. Det socialdemokratiske Parti bekæmpede den, men havde baade Folkets Temperament og den ret stærke syndikalistiske Bevægelse imod sig. Dertil kom, at det var ret almindeligt, at lokale partielle Strejker udvidedes til lokale Generalstrejker — altid dog af ringere Betydning.

I 1904 var det i flere Tilfælde kommen til blodige Sammenstød mellem Militær og strejkende Arbejdere og dette havde vakt en rasende Forbitrelse blandt Italiens Arbejdere. Den 5. Septbr. kom det paa Sardinien til et Slagsmaal mellem Karabinierer og strejkende Arbejdere; to Arbejdere dræbtes og et Massemøde i Milano erklærede, at det italienske Proletariat inden 8 Dage burde protestere mod disse Blodsudgydelser med en Generalstrejke. Arbejderkammeret (Fællesorganisationens Bestyrelse) i Milano fik til Opgave at organisere denne Generalstrejke i Forbindelse med de øvrige Byers Arbejderkamre. Ved Rygtet om nye Sammenstød paa Sicilien ophidsedes Arbejderne yderligere. Om Aftenen d. 15. Septbr. proklamerede Exekutiv-Komiteen for Arbejderkamret i Milano 3 Dages Generalstrejke over hele Italien. Et samlet Opraab fra den socialdemokratiske Partiledelse og fra Parlamentsfraktionen manede Arbejderne til at slutte sig til Generalstrejken. Efter alt at dømme ventede Syndikalisterne i Italien sig meget af denne Generalstrejke, men fra Arbejdernes Side synes den ikke at have været knyttet til noget revolutionært Formaal. Det var nærmest en Sympati-Strejke.

Generalstrejken fik en ganske uventet Tilslutning; thi der fandtes paa det Tidspunkt ca. 200,000 Arbejdere organiserede i Italien, men langt flere strejkede. I Milano med Omegn strejkede d. 16. Septbr. 100,000, i Genua med Omegn 120,000; ligesaa fuldstændig var Strejkedeltagelsen i Turin, Rom, Bologna, Venedig o. s. v.; i Florens og Neapel proklameredes kun 1 Dags Strejke. I Lombardiet strejkede 120,000 Landarbejdere. Ialt opgjordes Antallet af Strejkende til *over 1 Million*. Alle Samfundets Funktioner stoppedes; Lokal-Trafiken gik istaa, Bladene udkom ikke, i flere Byer laa Gaderne i Mørke, Ligtog og Sygetransporter standsedes, Mælkesendinger hældtes i Kanalerne og i alle store Byer gik Prisen paa Levnedsmidler kolossalt i Vejret. — Jærnbanefolkene nedlagde dog ikke Arbejdet, naar undtages Lokomotivførere og Fyrbødere i Neapel. Aarsagen til at Jærnbanefolkene ikke deltog i Strejken skyldtes egentlig ikke manglende Sympati, men derimod at de var delte i to Fagforenings-Retninger, der havde svært ved at samarbejde, nemlig den socialdemokratiske og den syndikalistiske. Maaske var der ogsaa nogen Frygt tilstede for, at Militæret skulde erstatte dem; dermed havde Regeringen truet. Desuden holdt de sig tilbage grundet paa en forestaaende Lønbe-

vægelse, hvis gode Udsigter de ikke vilde ødelægge.

Hvad Roligheden angaar, saa blev den, naar Hensyn tages til Strejkens vældige Omfang og til det sydlandske Temperament, kun ubetydeligt forstyrret. Militære og Politimyndigheder optraadte ogsaa roligt og behersket, hvilket erkendtes af de Strejkende. Alle Arbejdermøder besluttede at opretholde Ro og Orden. I Milano, Genua, Turin og Neapel kom det dog til blodige Tumulter, som dog nærmest anstiftedes af Gadedrenge-Elementer — ikke af Strejkende. Butiksruder knustes, Gadelygter væltedes og man tvang Butiker og Apoteker til at lukke. 6 Mand dræbtes, mange saaredes og en Del arresteredes. Der fældedes over hundrede Domme.

Da Strejken havde varet i 2 Dage tabte Borgerne Taalmodigheden og paa Opfordring bad Borgmestrene i Milano og Turin Regeringen om at skride ind. Minister-Præsidenten, Giolitti, erklærede da, at Regeringen nu som tidligere erkendte Arbejdernes Ret til at strejke, og beklagende de sørgelige Tildragelser, som havde fremkaldt Generalstrejken, lovede han at iagttage stræng Nevtralitet under alle fredelige Konflikter mellem Kapital og Arbejde. Da Borgmesteren i Milano bekendtgjorde Giolittis Forsikringer for Arbejdernes Ledelse i Milano, besluttede denne at tilraade Strejkens Afslutning. Herimod protesterede nogle Folkemøder paa forskellige Pladser, men allerede d. 18. Septbr. var Generalstrejken ligesaa hurtigt sluttet, som den begyndte. Arbejdet optoges saa vidt vides overalt uden Modforanstaltninger fra Arbejdskøbernes Side.

Generalstrejken fik imidlertid sine politiske Konsekvenser, thi Samarbejdet mellem Socialdemokrater og Liberale vanskeliggjordes; og de øvrige politiske Partier vare forbitrede over at de borgerlige Samfundsklasser havde staaet magtesløse overfor Generalstrejken. Under Trykket af denne Opinion opløste Regeringen Deputeretkammeret og der foretoges Nyvalg d. 6. Novbr.; Under dette Valg styrkedes Højre-Partiernes Stilling og der kom ingen Alliance i Stand mellem Liberale og Socialdemokrater; de sidste beholdt dog de Mandater, som de forud havde erobret ved egen Hjælp, og de fordoblede deres Stemmetal. Da det viste sig, at Majoriteten i Senatet og i det nyvalgte Deputeretkammer bestemt misbilligede Regeringens passive Holdning under Generalstrejken, blev Følgen, at Staten opkøbte en Del af de private Jærnveje, hvilket for Personalets Vedkommende medførte en Begrænsning af Strejkeretten. Herimod værgede Personalet sig ved fra d. 26. Januar 1905 at gøre Obstruktion. Denne gennemførtes med en saadan Virkning, at Trafiken paa Italiens Jærnveje, som under normale Forhold ikke udmærker sig ved Punktlighed og Præcisation, næsten ganske stoppedes. Obstruktionen ophørte først da *Giolitti* d. 5. Marts gik fra Taburetten. Hans Efterfølger, *Fortis*, fulgte samme Politik. Sammen med Statens Overtagelse af Jærnvejene udstedtes et Tjeneste-Reglement, hvorefter Arbejdsnedlæggelse kunde paatales og straffes som Tjenestefejl. Personalet søgte at undgaa dette ved at paabegynde en Jærnbane-Strejke d. 17. April, men da dette straks havde til Følge, at Regeringsforslaget vedtoges i Deputeretkammeret og da Syndikalisternes Forsøg paa at faa en ny Generalstrejke i Stand mislykkedes, ophørte Jærnbanestrejken af sig selv den 21. April 1905.

Politiske Massestrejker.

Massestrejker, iværksatte med den Hensigt at øve Pres paa politiske Begivenheder, ere bragte i Anvendelse i *Belgien* 1893 og 1902 og i *Sverrig* 1902. Til samme Kategori hører paa en vis Maade Storstrejkerne i *Rusland* og *Finland* 1905, men gennem den Sympati og Tilslutning, som de fik fra alle Samfundslag, maa de snarere betegnes som National- end som Masse-Strejker. I *Østrig* syntes Socialdemokratiet i Forbindelse med Fagforeningerne at have været fast besluttet paa under Stemmerets-Kampen i

1905—06 at gribe til et Par Dages Demonstrationsstrejke i Wien, og derefter, hvis dette ikke frugtede, til Storstrejke over hele Landet. Men da Regerings-Forslaget om almindelig Stemmeret efterhaanden tiltraadtes af Repræsentationen, frafaldtes denne Plan. Med samme Formaal iværksatte det socialdemokratiske Arbejderparti i *Ungarn* d. 10. Oktober 1907 en almindelig Demonstrations-Strejke, som navnlig i Hovedstaden fik stor Tilslutning og som omfattede tilsammen ca. 100,000 Arbejdere i forskellige Landsdele. Saalænge Stemmeretsspørgsmaalet i Ungarn ikke er løst staar Storstrejken paa Dagsordenen i Arbejderpressen og paa socialdemokratiske Møder.

I *Tyskland* tog Agitationen for politisk Massestrejker livlig Fart under Forløbet af Aaret 1905. Dens første Talsmand var den kendte Socialdemokrat *Eduard Bernstein*. Paa den socialdemokratisk Partidag i Jena, Septbr. 1905, indledede Bebel en Debat om Emnet, og Resultatet blev Vedtagelsen af en Resolution, der anbefalei Storstrejken som et »under visse Forudsætninger« uundværligt Vaaben i Klassekampen. Meningerne om, *hvilke* Forudsætninger, det tænkes paa, er imidlertid delte. De mere radikale Elementer mente, at man ved Storstrejke skulde forsøge at fremtvinge en Ændring af Treklasse-Valget til den prøjsiske Landdag. Under Paavirkning af den russiske Revolutions Fremgang i Efteraaret 1905 blev der drevet en hidsig Agitation herfor i Prøjsen. Men de ledende Mænd indenfor Fagforbundene vilde ikke godkende en saadan Fortolkning af Jena-Resolutionen. Paa Partidagen i Mannheim det følgende Aar fik den moderate Opfattelse Overhaand og lagde — i Overensstemmelse med Bebels Tanke — den Forstaaelse i Resolutionen, at »Forudsætningerne« var Angreb paa den alt bestaaende Foreningsret eller Stemmeret. Altsaa indskrænkedes Storstrejken til kun at kunne anvendes til Forsvar.

Belgien har to Gange i Løbet af 9 Aar været Skueplads for politiske Storstrejker, begge Gange som Episoder i Stemmeretsbevægelsen. Denne begyndte allerede i 60-erne med lige og almindelig Stemmeret som Maal; først i Slutningen af 80-erne tog Arbejderklassen i Kraft af Socialdemokratiets og Fagforeningernes voksende Styrke og Indflydelse livligere Del deri. De vældige Grube-Strejker, som i 80-erne forekom i Belgien, fremelskede Idéen om, at Storstrejken kunde anvendes i den politiske Agitations Tjeneste. I Tilslutning til Majdemonstationen 1891 nedlagde ogsaa ca. 100,000 Grubearbejdere Arbejdet for at øve et politisk Pres paa Regeringen og støttet af den liberale Befolknings Sympati lykkedes denne Demonstration for saa vidt, at Regeringen lovede at revidere de gældende Stemmerets-Bestemmelser.

Men da Regeringen i Foraaret 1893 erklærede ikke at kunne tiltræde den liberale Partichef Jansons Forslag om lige og almindelig Valgret, og da samme Forslag forkastedes i Kammeret med 115 Stemmer mod 26, proklamerede den socialdemokratiske Partibestyrelse Storstrejke d. 16. April. Hermed havde Partiet allerede truet paa en Kongres i Gent i Begyndelsen af April. Regeringen og Kammer-Majoriteten havde dog ikke taget Notits heraf, og med den Trøst, at der jo kun fandtes 80,000 organiserede Arbejdere i Belgien, og at en Storstrejke derfor ikke kunde standse al Virksomhed, slog Borgerskabet sig til Ro.

Arbejdsnedlæggelsen kom. Den var ganske vist ikke altomfattende men i Bryssel, de større Provinsbyer og i Kuldistrikterne blev Strejken almindelig. Antallet af Strejkedeltagere ansloges til 250,000. Strejken virkede stærkt; man troede sig ved Begyndelsen af en Revolution og i de 4 Dage den varede, henledede den hele Verdens Opmærksomhed paa sig. Ved dens Udbrud var den meget populær og vandt Sympati baade i Mellemklasserne og i de Samfundslag, der ønskede Cencus-Stemmeretten afskaffet. Men allerede efter to Dages Forløb, da der var indtraadt Tumulter og iværksat At-

tentater mod Personer og Ejendom, kølnedes Sympatien.

Myndighederne havde overalt truffet omfattende militære Foranstaltninger, men dette kunde dog ikke forhindre, at der foranstaltedes Attentater mod Borgmesteren i Bryssel og mod det klerikale Partis Ledere, at Gruber ramponeredes, at Fartøjer i Antwerpens Havn ødelagdes, at katolske Kirker og Klostre under antiklerikal Paavirkning stormedes, at Demonstrationstog Dag og Nat i en Snes Byer drog gennem Gaderne, syngende revolutionære Sange under drønende Leveraab for Stemmeretten osv.

Under disse Omstændigheder kom det adskillige Steder til blodige Sammenstød mellem Masserne og Militæret; Hundreder dræbtes og saaredes og en Mængde Arrestationer foretoges. Det aabenbaredes herunder at Regeringen ikke kunde stole paa Hæren. Soldater deserterede eller deltog i Uniform i Tumulterne. Alt dette gjorde, at Stemningen vendte sig til Gunst for en Reform. I Kamret vedtoges næsten uden Debat med 119 Stemmer mod 14, et i Hast opstillet Kompromis-Forslag, som gav almindelig Valgret, men samtidig indførte Fler-Stemme-Systemet. Dette var tilstrækkelig til at berolige Stemningen. Storstrejken afsluttedes den 20. April og Arbejdet genoptoges straks overalt.

Den *anden* politiske Storstrejke i Belgien iværksattes 1902. Socialdemokratiet havde forgæves forlangt revideret Fler-Stemmerets-Loven, for at faa gennemført lige og almindelig Valgret og havde truet med en ny Storstrejke. I April 1902 kulminerede Kravet derom. Samtidig udbrød store Strejker i Grubedistrikterne og overalt foranstaltedes Stemmerets-Demonstrationer, der mundede ud i blodige Tumulter. Endskønt Arbejderpartiets Ledere kunde indse, at en Storstrejke ikke vilde give det ønskede Resultat, maatte den dog give efter for Massernes Tryk, der blev den for uimodstaaelig, og den 13. April proklameredes Storstrejke. Den udbredte sig hurtigt over hele Landet og naaede d. 18. April sin største Tilslutning med 350,000 Deltagere. I alle store Industrier strejkede Arbejderne. Kun Statsfunktionærer og Jærnbanefunktionærer holdt sig, som i 1893, uden for, medens de paa Møder udtalte deres Sympati for Storstrejken. Man har beregnet at Produktionen *daglig* formindskedes med en Værdi af 4 Millioner Frc., og at Forretnings- og Handelsverdenen ved Strejken led et Tab af ca. 100 Mill. Frc.

I adskillige Tilfælde svigtede den militære Disciplin, dog ikke i samme Udstrækning som forrige Gang. Tropperne behøvede heller ikke at skride ind saa ofte som forrige Gang, for at opretholde Ordenen. Storstrejkens Indledning var temmelig voldsom, men den forløb som Helhed ret roligt. Arbejderorganisationerne manede til besindig og værdig Optræden. Kun paa et Sted, i Løwen, kom det til blodige Sammenstød.

Storstrejken fik imidlertid ingen Indflydelse paa Lovgivningen. Den 18. April forkastede Deputeretkamret, med 82 Stemmer mod 64, Forslaget om umiddelbar Revision af Flerstemme-Loven. D. 21. April erklærede Socialdemokratiet Storstrejken for ophævet og straks derefter indtraadte normale Tilstande.

Det er en Kendsgerning, at disse Tildragelser i mangt og meget paavirkede den politiske Storstrejke i Sverrig i Maj 1902.

Den russiske National-Strejke i Oktober 1905, danner Slutningen af de kolossale Strejkebevægelser, som har rystet Samfundene. Men saavel denne, som den finske om Efteraaret, samme Aar, har mere Karakteren af politiske Revolutioner — nationale Arbejdsnedlæggelser — end af Klasse-Strejker og falde derfor udenfor Rammen af denne Redegørelse. Det karakteristiske for disse to Strejker var, at man gennem disse Strejker, der ogsaa omfattede Jærnbaner, Telegraf- og Postvæsen og disses højere Embedsmænd, forhindrede baade Troppeforsendelser og øvrige Statsfunktion.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 28 ❁ KØBENHAVN DEN 8. JANUAR 1910 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab

I

afholdt ekstraordinært Møde i »Folkets Hus«, Enghavevej 40, København i Dagene den 28 og 29. December med følgende Dagsorden:

1. Beretning om Virksomheden i Fællesudvalget af 17. Aug. 1908.
2. Den foreliggende Situation.
3. Grænsestridigheder mellem Organisationerne.
4. Bladbudenes Organisationsforhold.
5. Rebslageriarbejderforb. Anmodning om fortsat Støtte til Strejken i Odense.

Anledningen til Ekstramødets Afholdelse var navnlig den Omstændighed, at vore Medlemmer i Fællesudvalget af 17. Aug. 1908 ønskede at erfare Repræsentantskabets Stilling til deres Arbejde inden Beretning om det afgives til Indenrigsministeriet. Korrektur-Aftryk af Beretning og Forslag var før Mødet omsendt til Repræsentanterne.

Repræsentantskabets Møde tog sin Begyndelse Kl. 10 Formiddag. Formanden *Carl F. Madsen,* bød velkommen og meddelte, at man til Mødet havde indbudt Medlemmer af og Suppleanter til den permanente Voldgiftsret; disse var ogsaa komne tilstede, deriblandt Overretssagfører *Oskar Johansen,* der er Landorganisationens juridiske Konsulent.

Til Dirigenter valgtes *Vilh. Nygaard* og *Otto Smith.*

Formanden, *Carl F. Madsen,* gjorde Rede for Fællesudvalgets Nedsættelse. Den 17. August 1908 afsluttedes en Arbejdskonflikt mellem »Dansk Arbejdsgiver og Mesterforening« og »De samvirkende Fagforbund i Danmark«, idet de to Organisationer tiltraadte et af daværende Indenrigsminister *Berg* stillet Mæglingsforslag, der blandt andet indeholdt følgende:

»Efter Indenrigsministerens Anmodning nedsættes et Fællesudvalg af Delegerede for »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« og »De samvirkende Fagforbund« for paa Grundlag af indvundne Erfaringer at forhandle saavel om foreliggende Forslag angaaende Voldgiftsdomstole som om Bestemmelser til Forebyggelse af Lock-out eller Strejke, Mægling under Konflikter etc.; Meddelelse om Resultatet af dette Fællesudvalgs Virksomhed vil være at afgive senest den 1. Januar 1910 til Indenrigsministeriet og begge de forannævnte Hovedorganisationer.«

Det i Henhold hertil nedsatte Udvalg kom til at bestaa af følgende *Arbejdsgiver*repræsentanter: Kaspar Rostrup, Hauberg, A. Andersen, Max Ballin, Niels Christensen, Harry Dessau, Alex Foss, Langkjær, P. Poulsen og Herm. Stilling samt af følgende *Arbejder*repræsentanter: Carl F. Madsen, Vill. P. Arup, Viggo Christensen, Alfr. Christiansen, J. A. Hansen, P. Hvidtfeldt, Axel Jensen, M. C. Lyngsie, Em. Svendsen og Carl Gran. — Efter Parternes Ønske om at en udenfor disse staaende skulde lede Udvalgets Møder, delegerede Indenrigministeriet Dr. jur. *Carl Ussing*

til Formand og Fuldmægtig *Haarløv* til Sekretær for Udvalget.

Udvalgets Arbejde har bestaaet *dels* i at undersøge de Foranstaltninger, som man i Udlandet har truffet til Arbejdsfredens Opretholdelse, *dels* og hovedsagelig i at forhandle om, hvilke Foranstaltninger, der her i Landet tiltrænges. For det førstnævnte Omraades Vedkommende er der tilvejebragt et omfattende Materiale.

Organisationer som var i Lønbevægelse i Aaret 1907 vil erindre, at Arbejdsgiverforeningen som Betingelse for at indgaa Overenskomst om Løn og Arbejdsvilkaar, forlangte, at Organisationerne skulde antage nogle af Arbejdsgiverforeningen udarbejdede »Regler for Behandling af faglig Strid.«

Sagen toges op til Behandling paa Repræsentantskabsmødet i April Maaned 1908, paa hvilket vort Forretningsudvalg fremsatte et Forslag til »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid«, som i Princippet tiltraadtes, og der valgtes et Udvalg, som fik Bemyndigelse til at forhandle med Arbejdsgiverforeningen om Forslagets endelige Affattelse.

Fællesudvalget begyndte paa Grundlag af vort Forslag med at søge Enighed opnaaet om en *Mønster-Overenskomst*, en »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid«, der skulde danne Grundlaget for Overenskomst mellem Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer. Den første saadanne Norm fik Betegnelsen »midlertidig« og omsendtes i sin Tid til samtlige Organisationer. Senere er denne Norm paa Foranledning af vore Repræsentanter omarbejdet i en for os heldigere Skikkelse.

»Norm for Regler for Behandling af faglig Strid« foreskriver, hvad der forøvrigt allerede længe har været en fastslaaet Praksis i én eller anden Form inden for næsten alle Fag, at der skal forsøges Mægling i enhver faglig Strid inden Arbejdsstandsning iværksættes. De foreliggende Regler gør dog Undtagelser i saadanne Tilfælde, hvor Betalingsstandsning er indtraadt eller hvor Arbejdernes Liv, Velfærd eller Ære kræver det. Formanden nævnte flere Eksempler paa, hvor disse Undtagelser var nødvendige. Mæglingen skal finde Sted indenfor en bestemt Frist — 3 Dage i København og 5 Dage i Provinserne. Afgøres Uenigheden ikke ved Mægling skal der indenfor samme Frister finde Forhandling Sted; Grundsætningen er, at der skal foretages Mægling, Forhandling og eventuelt Voldgift. Nøjere forklaret skal faglige Uoverensstemmelser afgøres som følger:

Angaar Sagen Forstaaelsen af *en foreliggende* Priskurant med almindelige Bestemmelser eller andre mellem Organisationerne og Arbejdsgivere bestaaende Overenskomster, skal en saadan Uoverensstemmelse forsøges bilagt paa Stedet ved Mægling, som foretages af en Repræsentant for hver af Organisationerne, og hvis denne Mægling ikke fører til Afgørelse, kan Sagen optages til Behandling mellem Organisationernes Bestyrelser. Lykkes det heller ikke ved denne Forhandling at naa til Enighed, skal Sagen afgøres ved Voldgift, hvis en af Parterne forlanger det.

Forsaavidt Sagen angaar Spørgsmaal som ligger *udenfor* Rammen af bestaaende Overenskomster, er Organisationerne stillet frit overfor hinanden. Under opstaaede Uoverensstemmelser skal der vel under visse Forhold mægles og forhandles, men i andre Tilfælde t. Eks. naar der indtræder Betalingsstandsning eller forskellige andre Hensyn afgiver tvingende Grunde, kan der straks foretages Arbejdsstandsning, uden at der derfor foreligger Brud paa Reglerne.

Voldgift kan i saadanne Tilfælde kun anvendes, forsaavidt begge Parter ere enige derom.

Denne »Norm« er som sagt en *Mønster*-Overenskomst, men det anbefales Organisationerne at tiltræde den *uden Ændringer*, forsaavidt de ikke allerede har noget bedre. Hvis Ændringer ønskes indført i den foreliggende Form, anbefales det Organisationerne at raadføre sig med De samvirkende Fagforbunds Forret-

ningsudvalg inden der træffes bindende Aftale om Ændringer.

Medens dette første Afsnit af Fællesudvalgets Arbejde altsaa er Forslag til *Overenskomst* mellem Organisationer af Arbejdere og af Arbejdsgivere, er de to andre Afsnit af Udvalgets Arbejde *Forslag til Love,* der vil blive forelagt Rigsdagen.

Afsnit II er **Forslag om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret,** eller rettere, Forslag om at udvide Omraadet for den permanente Voldgiftsret.

Dennes Virksomhed, som hidtil har været begrænset til at omfatte Klage over Brud paa den mellem Hovedorganisationerne gældende Overenskomst — Forliget af 5. September 1899 — foreslaar Fællesudvalget udvidet til at omfatte Klage over Brud paa *alle* bestaaende Overenskomster, forsaavidt de *ikke kan* afgøres ad overenskomsts-mæssig Vej, eller hvis en saadan fastslaaet Vej ikke er fulgt. Med andre Ord er Hensigten med Udvidelsen af Retsomraadet det, at Forstaaelsen af bestaaende Overenskomster skal afgøres ad retslig Vej — ikke ved Magt — medens der naturligvis er Frihed til at slaas, hvor der ingen Overenskomst bestaar, eller naar en opsagt Overenskomst er udløbet.

Endskøndt vi har haft den permanente Voldgiftsret som speciel Domstol til at dømme om Forstaaelsen af Forliget, har Højesteret dog i en Sag (den Fuhr-ske) mod Tømrerforbundet gransket Forliget og givet det en anden Fortolkning end den, der gennem en halv Snes Aars Praksis er fastslaaet som gældende. Derved blev Tømrerforbundet dømt til at betale en klækkelig Erstatning.

Formanden nævnte flere Eksempler paa Erstatningsdomme, der ved de almindelige Domstole er overgaaede Fagforeningerne, og nævnte i Modsætning hertil, at den permanente Voldgiftsret hverken som saadan eller som vedtagen Voldgiftsret har beskæftiget sig med Erstatningsspørgsmaalet; hvor dette er rejst, er det henvist til de almindelige Domstole.

Fællesudvalget har løst Voldgiftsrets-Spørgsmaalet ved at bevare i Hovedtrækkene den Ramme, som den permanente Voldgiftsret i Øjeblikket har, blot med den Udvidelse, at Retten ogsaa skal kunne paadømme Brud paa andre gældende Overenskomster end Forliget af 5. September 1899.

I Lovforslagets § 4 er udtrykt de Forhold, der kan sætte Retten i Funktion. Formanden gennemgik i Enkelthederne disse Forhold og illustrerede dem ved Eksempler. Retten skal ikke alene kunne paadømme Sagen og afgøre hvorvidt der foreligger en Overtrædelse eller et Brud paa en gældende Overenskomst, men den skal ogsaa for Brudet kunne idømme en Erstatning, dog ikke som dansk Lov hjemler vore nuværende Domstole Ret til; thi der vil efter Lovforslagets § 5 kun blive Tale om en »Bod« — en Mellemting mellem Bøde og Erstatning — og formildende Omstændigheder forringer »Bod«en eller bidrager til at den maaske ganske bortfalder, i Modsætning til hvad der for Tiden er den gældende Retspraksis.

Et stort Spørgsmaal har det været at enes i Fællesudvalget om hvor *Ansvaret* for eventuelle Overtrædelser skal ligge. Vi har i saa høj Grad som muligt villet værge vore Organisationer og er derfor naaede til, at disse er ansvarlige for Konflikter, naar disse vedrører Forstaaelsen af en gældende Overenskomst; men iøvrigt er de kun ansvarlige for Arbejdsstandsninger, som de er *delagtige* i. Til Gengæld er Søgsmaal ved de almindelige Domstole afskaaret og Voldgiftsrettens Domme er inappelable, ligesom Organisationerne gennem en Lovbestemmelse er sikret Ret til at give offentlige Meddelelser om Arbejdsstandsninger, naar disse ikke er i Strid med Overenskomsten.

For de Organisationer, der maatte nære Betænkeligheder ved at lade sine Sager afgøre af Retten, er der i Loven indført en Bestemmelse der hjemler Ret til i selve den med Modparten indgaaende Overenskomst at sikre sig Fritagelse for at være underkastet den staaende Voldgiftsrets

Afgørelser. Men den Bestemmelse vil forhaabentlig ingen ofre Arbejde paa at faa udnyttet; dertil er de bestaaende Retstilstande for lidet indbydende for Arbejderne. Og der er ingen Tvivl om, at Forslagets Gennemførelse som Lov vil betyde en for os mere betryggende Retsstilling og en hurtigere Retsbehandling end den vi kender fra de almindelige Domstole, ligesom de mest moderne og og humane Retsprincipper danner Grundlaget for det foreliggende Forslag.

Formanden gik dernæst over til en Omtale af Afsnit III, der er **Forslag om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder.**

Ved Udarbejdelsen af dette Forslag til Lov havde man taget Forligsmandsinstitutionen i Sverrig til Forbillede.

I Følge det foreliggende Forslag skal Forligsmanden virke for at det fredelige Forhold mellem Arbejdsgiver og Arbejder opretholdes; hans Opgave er bl. a. at indkalde Parterne, naar Forhandlingerne ere afbrudte eller der er varslet Arbejdsstandsning, og han kan ligeledes med Parternes Samtykke fremkomme med Mæglingsforslag.

Parterne har dog ingen Pligt til at modtage Forligsmandens Mæglingsforslag. I Sverrig har Forligsmandens Mæglings-Forslag dog ofte dannet Grundlag for *Forstaaelsen* mellem Parterne. Han er paa en Maade det Offentliges Repræsentant, der paa dettes Vegne skal have Indseende med Stridens Indhold og afværge, at Striden føres for Stridens Skyld.

Af de tre Afsnit, som Fællesudvalgets Arbejde omfatter, har Repræsentanterne for de to Hovedorganisationer opnaaet fuld Enighed om de to førstnævnte (»Norm«en og Lovforslaget om staaende Voldgiftsret). Om det tredje (Forligsmands-Institutionen) er der i den foreliggende Skikkelse kun Enighed mellem Formanden og Arbejdernes Repræsentanter. Arbejdsgivernes do. ønsker ikke at give Forligsmanden saa stor Myndighed som foreslaaet hverken i Retning af at træde ind som Mægler under en truende Situation eller som Undersøger af de faktiske Forhold der af Parterne kan paastaas at være Hindring for at Enighed kan opnaas eller at rejste Krav imødekommes.

Formanden sluttede med at anbefale Fællesudvalgets Arbejde til Godkendelse idet han iøvrigt henviste til Udvalgsformandens Beretning samt de tre Forslag, der trykt var omsendt til Repræsentantskabets Medlemmer inden Mødet.

Paa dette Tidspunkt var Hr. *Arvid Thorberg* fra Stockholm ankommen. Han er Sekretær for den svenske Landsorganisation, paa hvis Vegne han var kommen tilstede. Dirigenten bød ham Velkommen, hvorefter Thorberg bragte en Hilsen fra de svenske Arbejdere med Tak for den Hjælp, der var ydet dem under den store Kamp, af hvilken han i store Træk tegnede et Billede.

Diskussionen om Fællesudvalgets Arbejde.

Maskinsnedker *V. S. Petersen* mente at Udvalget havde misforstaaet sin Opgave. Martin Olsen havde sagt, at det ikke var Meningen, at der skulde komme noget ud af Udvalgets Arbejde, og nu forelaa der tre Forslag.

Arbejdsgivernes og Arbejdernes Organisationer er to Parter, men de er ikke ligestillede; thi den ene Part ejer noget og den anden intet. Vi er de fattige, der skal tilkæmpe os en Del af, som de rige har tilrevet sig. Vi er ikke interesserede i at faa en saadan Voldgiftsret. At den skal have en upartisk Opmand betyder intet; det bliver dog altid en Overklassmand. De foreslaaede Mæglingsregler vilde ganske lukke for Adgangen til at standse Arbejdet, og det var der adskillige Fag, der nu havde Frihed til. Forligsmanden vilde ogsaa være en Hindring for Arbejdernes fri Bevægelse; fandt hele Forslaget alt for vidtløftigt og fraraadede det — det vilde kun blive nye Baand paa Arbejderne. Han vilde ikke tiltræde det.

Formanden, *Carl F. Madsen,* forstod godt, at man mødte disse For-

slag med en vis Mistænksomhed og aarvaagen Kritik, man havde jo de gamle konservative Planer om Forbud mod Strejker i Minde. Derfor lagde Udvalget Forslagene aabent og klart frem og troede, at naar man gennemtænkte *disse Forslag*, vilde man finde dem gode. Der er heri ikke mindste Indskrænkning af Arbejdernes nuværende Aktionsfrihed. I Interessestridigheder staar vi fuldkommen lige saa frit som hidtil. For Resten er »de smaa raske Strejker« i Hovedsagen et tilbagelagt Stadium. Der vindes sjældent noget ved dem, og de ender nu som Regel med, at Arbejderne maa genoptage Arbejdet, uden at have naaet noget Resultat. Hvad der her foreligger, er en Forbedring af de bestaaende Tilstande; lad os ikke slaa det op til mere end det er.

Sekretær *Carl Gran:* Den foreslaaede Norm for Regler til Behandling af faglig Strid er at betragte som en Mønsteroverenskomst. Den er tidligere godkendt i en daarligere Skikkelse af Repræsentantskabet. Den tror jeg, vi er vel tjent med, saa meget mere, som det er frivilligt, om man vil benytte den. Det vigtigste ved Fællesudvalgets Indstilling er de to Lovforslag. Med Forligsmands-Institutionen er de svenske Arbejdere vel tilfreds. Paragraferne i Forslaget om den staaende Voldgiftsret er selvfølgelig noget udførlige, men langt bedre og klarere end dem, vi nu lever under; thi hvem tør paastaa tilbunds at kende det nugældende Retsmaskineri; det nu foreslaaede sætter os med et Slag ud over de gamle vidtløftige Retstilstande og indfører humane og moderne Grundsætninger i Retsopfattelsen. Anbefalede indtrængende begge Lovforslag.

Typograf *Viggo Christensen* mente, at Maskinsnedker Petersen havde været altfor overfladisk. Sagen bør ses paa en noget større Baggrund end den af Petersen oprullede. Lad os se paa vore Organisationers Historie og Udvikling og drage Lære af Erfaringen. Vi har da høstet den Erfaring, at de Love, vi lever under, slet ikke er afpasset efter de nu eksisterende Forhold, men Udtryk for tidligere Former for Samfundslivet. Derfor har vi skabt Regler og Vedtægter, der er udsprungne af det nuværende Samfundsliv, uden at disse endnu er vedtaget af Lovgivningsmagten. Men vi kan ikke i Længden hindre og skal heller ikke hindre, at de ny Livsformer lovfæstes, naar blot vi faar Indflydelse paa de ny Love. Naar vi slutter kollektive Aftaler, bør vi selvfølgelig holde disse. Og vi bør da foretrække Voldgiftsregler og Love til Værn for Aftalernes Overholdelse fremfor den raa Magt. Det kommer os i nok saa høj Grad til Gode som Arbejdsgiverne. Forslagene giver os mere moderne Forhold at arbejde under, vi handler klogt og fremsynet ved at slutte os til dem. Thi vi bliver alligevel ikke fri for en Lovgivning paa de Omraader, hvor den sociale Kamp føres.

Maskinsnedker *Petersen* fastholdt, at Udvalget var bleven nedsat for intet at udrette. »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid« kunde han godt tiltræde, men Vedtagelsen af Lovforslaget om Voldgiftsret vilde betyde, at Organisationerne ikke let kunde fri sig for Loven, selv om dens Bestemmelser tillader det. — Mente, at der var den Fare ved Forligsmanden, at han, naar Arbejdsgiverne forlangte Reduktioner, kunde afgøre Lønspørgsmaal nedad.

Kr. Petersen, Murerforbundet, syntes, at det var for langsom en Vej, der blev fastslaaet ved den foreliggende Norm og mente, at man ved deres Indførelse tog Sagerne bort fra de direkte interesserede Organisationer. Vi har i vort Fag mere fri Forhold end i Industrien. Forslagene passer bedre for denne end for os. Vore Mestre forsvinder ofte ret hurtigt, vi maa derfor i vort Fag have et rask Resultat — Bygningen bliver maaske færdig inden Stridens Afgørelse, og Lederen forsvinder. Gennem Centralforeningerne har vi opnaaet en ret hurtig Afgørelse. Men ganske vist — nu er alle vore Overenskomster opsagt, aabenbart med det foreliggende Forslag for Øje.

Hvad vil »Ære« i det ene Forslag sige? Her er et vidt Spillerum for Fortolkninger. Taleren var endnu ikke i Stand til at bedømme alle de mange Enkeltheder.

Lyngsie mindede om, at Fællesudvalgets Opgave ikke var, som af Maskinsnedker Petersen paastaaet, intet at enes om, men at forhindre, at der blev skabt noget, der kunde hindre os i at slaas, saaledes som vi kan det nu. Og det er lykkedes os. — Vi maa erindre, at vi selv har ønsket Forhandling med Arbejdskøberne om Mønster-Regler for Behandling af faglig Strid. Tidligere havde Arbejdsgiverforeningen egenmægtig søgt at gennemtrumfe saadanne Regler. Dette var naturligvis en Anledning for os til at sige: Vi vil om denne Sag tages med paa Raad! Vi vil være medbestemmende om, hvorledes saadanne Regler skal se ud. Og det er nu lykkedes os at give dem en saadan Skikkelse, at de er bedre end de hidtil gældende. Det var desværre bleven almindeligt, at vore Organisationer bandt sig til ikke at iværksætte nogen som helst Art af Arbejdsstandsning, uden at der forud havde fundet Forhandling Sted. Vi havde vovet os for langt ud paa dette Omraade.

De Regler, der bestaar nu i de forskellige Fag, er ikke bedre end de foreliggende. Det gælder ogsaa for Murerne, der skal have alle Uoverensstemmelser afgjorte af Fagets Fællesudvalg, der kun træder sammen med visse Mellemrum. Og Brud paa disse Regler giver Organisationen Ansvar.

Maskinsnedker Petersen glemte, at i hans eget Fag *har* han allerede saadanne Voldgiftsregler (*Petersen* protesterer og rækker Lyngsie et Eksemplar). Lyngsie læser op: de siger netop, at der skal mægles før nogen Arbejdsstandsning udbryder! (*Petersen*: kun ved Enkeltmandskonflikter, ikke ved Strid mellem Organisationerne!) Jo netop, der staar længere henne: »Uoverensstemmelser eller Stridsspørgsmaal mellem Foreningerne skal ligeledes, før end der maa foretages Strejke eller Lockout, søges bilagt af Udvalget. (Munterhed. *Petersen*: Ja, men der er ingen Opmand!). Lad os tænke paa, hvad der kan vente os fra en konservativ Samlingsregering og være glade over den Enighed, der nu er naaet i Fællesudvalget.

Lad os dernæst huske den bestaaende Lovgivning. Den er os alt andet end gunstig. En Fagforening af Jordarbejdere er dømt til en betydelig Erstatning af Hof- og Stadsretten, og Højesteret stadfæstede Dommen, skønt det var Entreprenøren, der havde brudt Overenskomsten! Men det havde vi omtalt i »Social-Demokraten«, og dermed »krænket Privatlivets Fred«. Domstolen udmældte selv Voldgiftsmænd, der tilkendte Entreprenøren de 3000 Kr. uden nærmere at opgive Grundlaget derfor. Flere af den permanente Voldgiftsrets Kendelser er i det sidste Aar omstødt af Højesteret. Saaledes er den bestaaende Lovgivning. Lad os endvidere huske, at vi ikke længere er ene om Brugen af Arbejdsstandsninger. Arbejdsstandsningen har været os et godt Vaaben, men vor Modpart har rustet sig med dette for Øje og bruger det samme Vaaben med større Voldsomhed mod os. Den offentlige Mening er mere skræmt overfor saadanne Kampe end tidligere. Der kan være Fare for en reaktionær Indgriben af Lovgivningsmagten. Lad os saa hellere selv tale med om Sagerne. Hvad her foreslaas er kun, at den permanente Voldgiftsret udvides til en virkelig Fagdomstol — betydelig mere sagkyndig og kompetent end de rent juridiske Domstole, som nu i mangfoldige Tilfælde dømmer os i vore faglige Stridigheder uden Spor af Forstand eller Forstaaelse. Det er ikke at forstaa saaledes, at alle Sager skal afgøres af denne Voldgiftsret. Almindelige Sager afgøres som hidtil af Fagenes Voldgiftsretter og kun Brud paa Overenskomster skal afgøres af den her foreslaaede staaende Ret. — De øvrige Domstole har vi Erfaring nok for, at vi ingen Tillid kan have til. Her er Tale om en ny Ret, hvortil vi selv ogsaa væl-

ger Dommere, medens vi ingen Indflydelse har paa Sammensætningen af de nuværende Domstole. Forslagene gør ogsaa Arbejdsgiverne ansvarlige for indgaaede Overenskomster. Havde vi haft disse Regler, vilde vi have vundet en Række Sager overfor Arbejdsgiverne og faaet dem idømt Erstatning, medens vi nu dømmes for Krænkelse af Privatlivets Fred. Lovparagrafen herom har kostet os store Summer. Indføres disse ny Regler, har vi skabt Arbejderne og deres Organisationer en bedre Retsstilling.

Lyngsie gennemgik de Rettigheder, der var tillagt den staaende Voldgiftsret, hvis Kendelser nu bliver inappelable. Voldgiftsretten faar desuden nu Myndighed til at eksekvere Domme. Dette er nye Rettigheder. Meget væsenlig er Bestemmelsen om, at det efter Loven ikke skal være retsstridigt offentligt at omtale Arbejdsstandsninger, som ikke er iværksatte i Strid med gældende Overenskomster. Lyngsie sluttede med at sige, at vore Medlemmer i Udvalget havde betinget sig Repræsentantskabets Tilslutning for at tiltræde det foreliggende. Anbefalede det som et stort Fremskridt, der burde tages.

Smed *A. Johansen* huskede tydeligt, at Martin Olsen ikke alene havde talt om, at Fællesudvalget kunde undlade at enes om noget, men at han ogsaa havde tilføjet, at der maaske kunde komme noget godt ud af Arbejdet. Johansen vilde trods Betænkeligheder gaa med, men advarede mod at vente en Guldalder af de ny Regler og Love. Erstatningssagerne vilde sikkert vokse i Tal. Men ganske vist faar ogsaa vi bedre Adgang til at gøre vor Ret gældende. Var glad for, at det kollektive Ansvar ikke var fastslaaet i Reglerne.

Snedker *Marinus Petersen*, Aarhus, mente ikke, at det havde saa stærk Hast med Sagens Gennemførelse og ønskede at Sagen kom ud til Behandling blandt alle Medlemmerne.

Anton Andersen, Bødkerforbundet, fandt ingen Anledning til at komme dybt ind paa Sagen efter at Lyngsie havde, billedlig talt, damp-trawlet den. Han havde oprindelig været en Modstander af Arbejdet i denne Sags Tjeneste, men fandt nu, at Udvalget havde gjort et stort og dygtigt Arbejde, og det kunde han, bedre end mange andre, dømme om, da han gennem Læs af Papirer havde fulgt Arbejdets Udvikling og set, at det var lykkedes vore Repræsentanter at drage Udvalgsformanden ned mod vort Synspunkt. Jeg takker nu vore Repræsentanter i Fællesudvalget for, hvad de har opnaaet. Samfundet vil ikke i Længden være Stødpude mellem os og Arbejdsgiverne. Skal der lovgives, lad os saa selv være med dertil. Den nuværende Regering er os gunstigere end nogen tidligere, og Tidspunktet derfor belejligt. Vi skal ikke slaas og slaas ikke for Krigens Skyld, men for Resultaterne. Kan vi naa dem uden Krig, da saa meget desto bedre.

J. A. Hansen, Smede- & Maskinarbejderforbundet, følte sig ikke særlig kaldet til at puste Liv i Diskussionen, men vilde dog give sit Besyv med. I Talerens Fag havde man forlængst søgt at tvinge Arbejdsgiverne til at forhandle med Arbejdernes Tillidsmænd. Til Gengæld havde Arbejdsgiverne betinget sig, at der ikke maatte iværksættes Arbejdsstandsning forinden der var forhandlet med Tillidsmanden. Hans Fag havde med godt Udbytte anvendt Mæglingen som en naturlig Fremgangsmaade. Overfor de Bramsen'ske Forsøg var der i sin Tid Enighed mellem Arbejdere og Arbejdsgivere om ikke at ønske nogen Lovgivning. Men Ussing har jo nogen Ret i, at Danmark har staaet udenfor den demokratiske Udvikling paa dette Omraade i Udlandet. De tyske Gewerbegerichte gør megen Gavn, afgør en Mængde Smaating i det daglige Arbejdsliv i frisindet Aand. De smaa raske Strejkers Tid er forbi — de var behagelige, naar vi sejrede, men ubehagelige, naar vi fik Klø. Organisatorisk set var det en tiltalende Tid, Organisationerne var i deres Barndom, og der var stærk Vækst i dem. Men fra Midten af

90erne begyndte Arbejdsgiverne for Alvor at organisere sig. Da de krævede Forhandling forud for hver Konflikt, gik vi uden Modstand ind derpaa. For nogle Aar gav Arbejdsgiverne sig til ensidigt at ville lave Voldgiftsregler. Dem slipper vi nu for. Arbejdsgiverne har sjælden respekteret Overenskomster længere end de havde Interesse deri. De borgerlige Domstole har i de sidste Aar omfortolket September-Forliget og undergravet den permanente Voldgiftsret. De foreliggende Forslag giver os fast Grund under Fødderne, og Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret er et nødvendigt Retsmiddel, som vi længe har savnet. Taleren skildrede den Schilder'ske Sag i Skrædderfaget og viste, hvor fordelagtigt Arbejderne her vilde have staaet med de ny Regler. De enkeltstaaende Foreninger, f. Eks. Arbejdsmændene i Gentofte og Lyngby har meget svært ved at plædere deres Sag. Tekstilarbejderne er gaaet ind paa langt videregaaende Regler, end de her foreliggende. Organisationerne maa fremtidigt passe paa ikke at gaa videre end til de nu foreslaaede Regler. Raad og Kontrol fra Hovedorganisationen vil være gavnlig. Lovbeskyttelse for indgaaede Overenskomster er en Nødvendighed. Enkeltmands-Standsninger er ikke at betragte som Strejker og ingen kan dømmes i anden Mands Sted. Det sidste havde Arbejdsgiverne ønsket, men det fik vi strøget. Vi vil tidt komme til at indklage Arbejdsgiverne. Selv hvor Arbejderne nu begaar et saakaldt Brud paa Overenskomst, skyldes det ofte, at Arbejdsgiveren først har begaaet et Brud. Alligevel dømmes vi. Indgaaede Overenskomster skal holdes, men vi kan ikke give Afkald paa Strejkeretten, og vi kan ikke binde os til tvungen Voldgift, saaledes som man fra forskellige Hold har forlangt. Derfor skal vi tage det foreliggende, som netop giver os, hvad vi ønsker. Vi kan ikke leve paa Lovløshed. Vi har altid som de Svage krævet Lovbeskyttelse og Statens Indgriben. Vore Medlemmer i Fællesudvalget og Forretningsudvalget er enstemmigt kommen til den Opfattelse, at de foreslaaede Regler og Love vil være den sunde Arbejderbevægelse til Gavn. Anbefalede varmt at tiltræde dem.

J. J. Møller, Tekstilarbejderforbundet, mente ikke, at der var mange, der var særlig begejstrede for det foreliggende, men vilde samtidig ærligt bekende, at ingen havde ventet det i en bedre Skikkelse.

Der kunde, hvis vi ikke selv var med, befrygtes en for os skadeligere Lovgivning, og det er jo ikke første Gang, at Spørgsmaalet om Lovgivning paa dette Omraade er fremme. Der er lovgivet stærkt i andre Lande, og vi slipper alligevel ikke. Vilde derfor anbefale Forslagene.

Arbejdsmand *Hans Nielsen*, Aalborg, gjorde nogle Bemærkninger til Enkeltheder i Forslagene og var meget betænkelig ved dem for Løsarbejdernes Vedkommende. De har i højere Grad end Industriarbejderne bevaret deres Handlefrihed. Ønskede Sagen behandlet i Afdelingerne og Urafstemning foretaget.

Kasserer *Em. Svendsen* forstod ikke Talen om »Handlefrihed«. Enten har man Overenskomst, og saa skal den holdes, eller ogsaa har man ingen Overenskomst, og saa gælder disse Regler ikke. Svendsen fraraadede Urafstemning, thi det var vanskeligt at faa hundrede tusinde Medlemmer til indenfor en rimelig Frist at sætte sig forsvarligt ind i den foreliggende Sag og at tage Standpunkt til den. Det var Repræsentantskabets Medlemmer der som de valgte Ledere maatte tage Ansvaret for at tage Stilling til Sagen. Svendsen trak Hovedlinierne i Forslagene op og nævnte en Del Eksempler paa hvilke Fremskridt Forslagene betød for Fagforeningerne. Anbefalede at tiltræde dem.

Kr. Petersen, Murerforbundet, mente vedblivende, at der havde været for ringe Tid for Repræsentantskabets Medlemmer til at sætte sig ordentlig ind i Forslagene og nævnte nogle Enkeltheder, der havde vakt Betænkeligheder hos ham.

Sekretær *Carl Gran* gjorde Rede for de forskellige Afsnits Fremkomst og paaviste, at Forretningsudvalget havde sat sig i Rapport til Repræsentantskabet saa hurtigt, som det overhovedet var gørligt. Man burde i denne Sag tage Hensyn til de potitiske Forhold, der for Tiden var os gunstige, men som hurtigt kunde forandre sig. Anbefalede ogsaa af denne Grund at tage Stilling nu, og fraraadede en Udsendelse, der kun kunde forsinke Sagens Gennemførelse.

Maskinist *Fr. Petersen* mente, at der ikke var synderlig Grund til at trække Debatten ud. Sluttede sig til Forslagene.

Viggo Christensen anbefalede paany Udvalgets Arbejde,

Næstformanden, *Hvidtfeldt*: Vi har i Sommer set, at Generalstrejken ikke er Universalmidlet. Den har kunnet forhindre, at Arbejdernes Organisation knuses, men har ikke kunnet skabe ny Ret. Ret og Bod er billigere for os end Arbejdsløshed. Mæglingen kan blive et Middel til at højne Lønnen. Forligsmanden vil give Offentligheden Lejlighed til grundigt at lære vore Krav at kende, og det er vi vel tjente med. Lad os haabe, Forslagene kan blive gennemførte under denne Regering. Berg var os gunstigere end Kl. Berntsen, men P. Munch vil have mere Forstaaelse for vore Forhold end nogen tidligere Indenrigsminister.

Formanden, *Carl F. Madsen*, afsluttede Diskussionen; gjorde til Hans Nielsen den Bemærkning, at andre Sager end de i Lovforslaget nævnte kun kan komme for Voldgiftsretten, naar begge Parter er enige derom.

Vilde til Murer Kr. Petersen sige, at det ikke var Fællesudvalgets Arbejde, der var Skyld i, at Murere og Tømrere i Provinserne havde faaet deres Mæglings- og Lønordning opsagt af Arbejdsgiverne; det var de slette Konjunkturer, der blev søgt udnyttet af disse.

Trak i store Rids enkelte Dele af Forslagene frem og anbefalede dem paany til Vedtagelse.

— Derefter skred man til Afstemning over følgende Udtalelse:

»*Repræsentantskabet tiltræder det af vore Medlemmer i Fællesudvalget af 17. August 1908 udførte Arbejde, og billiger at de to Forslag til Lov bliver Lov, men kun i den foreliggende Skikkelse.*«

Der forlangtes Afstemning ved Navneopraab, og Udtalelsen vedtoges med 143 Ja mod 4 Nej; 16 var fraværende.

»*Ja*« stemte: (Kvindeligt Arbejderforbund) Gustav Olsen, Margrethe Petersen, Johanne Jensen; (Dansk Arbejdsmandsforbund) P. Mikkelsen, Sophus Mortensen, P. Johansen, H. M. Hansen, Abrahamsen, E. Lajer, M. Rasmussen, J. C. Larsen, Jens Mortensen, Axel Olsen, Jørg. Jensen, Johannes Nielsen, H. P. Lassen, Kalhauge, C. M. Jørgensen, Christoffersen, Hans Christensen, Johannes Sørensen, Georg Hansen, Chr. Nielsen, J. P. Johansen, C. Drejer, C. Jacobsen, J. P. Sørensen, Jørg. Hansen, Chr. Sørensen, Buus; (Kommunale Arbejderforbund) C. Pedersen, Fr. Petersen, Lindblad; (Bager- og Konditorforbundet) Z. Friis, C. Jacobsen, Vallentiner; (Billedskærerforbundet) E. Otendal; (Bogbinderforbundet) H. Olesen, Gjørup; (Brolæggerforbundet) Ludv. Olsen; (Bødkerforbundet) H. P. Andersen, H. P. Hansen; (Børstenbinderforbundet) Andr. Nielsen; (Drejerforbundet) M. Sørensen; (Elektrikerforbundet) E. Sørensen; (Forgylderforbundet) Georg Nielsen; (Formerforbundet) Ludv. Christensen, J. Larsen, H. P. Hansen; (Gartnerforbundet) J. M. Sørensen; (Glasarbejderforbundet) Aug. Larsen; (Guld-, Sølv- og Elektropletarb.forb.) A. Wellenberg; (Gørtler- og Metalarbejderforbundet) Hartmann; (Handskemagerforbundet) Ludv. Nielsen; (Hattearbejderforb.) Th. Sundby; (Hvidgarverforbundet) C. Meissner; (Jern- og Metalsliberforbundet) Voigt; (Karetmagerforbundet) Em. Olsen, J. Jensen; (Kedel- og Maskinpasserforb.) N. Chr. Larsen, Max Lauth, A. Andersen; (Keramisk Forbund) A. Flodin; (Lithografisk Forbund) Lundwall; (Lohgarvernes Forbund) J. Johnsen; (Malerforbundet) Ernst Carlsen, Axel Jensen, Carl Olsen, V. Haurum; (Murerforbundet) Jens Jensen, Kr. Petersen, Kr. Rasmussen, M. Rasmussen, P. Hansen, G. Collemorten; (Mølleriarbejderforbundet)

N. J. Andersen; (Papirindustriarbejderforbundet) L. P. Jensen, N. P. Petersen; (Pottemagernes Forbund) Pietsch; (Rebslageriarbejderforbund.) C. Depenau; (Sadelmager- og Tapetsererforbundet) J. P. Jönsson, Ehlert Nielsen; (Skibstømrerforbundet) S. Nielsen; (Skotøjsarbejderforbundet) Charles Kock, C. Bach, Joh. Madsen; (Skrædderforbundet) M. Gøranson, C. M. Busted, Anna Johansen, K. Hvidtfeldt; (Slagteriarbejderforbund.) Vald. Hartmann, Will. Larsen, J. P. J. Christensen; Smede- og Maskinarbejderforbundet) A. Johansen, Otto Smith, F. Samuelsen, Frands Sørensen, Ch. Segato, V. Walther, M. Kirketerp, Ericksen, Fr. Frederiksen, P. Christensen; (Snedkerforbundet) A. Vald. Friis, Martin Petersen, H. Munck, H. M. Hansen, Joh. Johansen; (Søfyrbødernes Forbund) Chr. Jæpelt, H. Jacobsen; (Sømændenes Forbund) S. V. Andersen, A. Svendsen; (Tekstilarbejdernes Forbund) J. J. Møller, A. Andersen-Fredericia, Arnskov, Chr. Nielsen; (Tobaksarbejderforbundet) Vilh. Nygaard, Konrad Petterson, Ferd. Møller, Johanne Thrane, A. Westergaard; (Træindustriarbejderforbundet) Chr. Schou; (Typografforbundet) Victor Petersen, Laur. Jensen, Marius Hansen, Viggo Christensen; (Sporvejsfunktionærernes Organisation) N. Hansen, Holmquist-Olsen, P. Rasmussen; (De enkeltstaaende Foreninger) V. Reinwall-Hansen, O. Olsen; (Forretningsudvalget) Carl F. Madsen, P. Hvidtfeldt, Carl Gran, E. Svendsen, I. A. Hansen, Lyngsie, Alfr. Christiansen, Olivia Nielsen, Vill. P. Arup, Arnold Nielsen, Anton Andersen, R. P. Daugstrup.

»*Nej*« stemte: (Skotøjsarbejderforbundet) Laur. Jørgensen; (Snedkerforbundet) Marinus Petersen; (Træindustriarbejderforbundet) O. Madsen, V. S. Petersen.

Fraværende under Afstemningen: (Dansk Arbejdsmandsforbund) H. Nielsen, J. P. Gram, J. C. Andersen; (Kommunale Arbejderforbund) P. Jensen; (Kobbersmedenes Forbund) L. Christensen; (Korkskærernes Forbund) Nørregaard; (Smede og Maskinarbejdernes Forbund) Niels Lundby; (Stenarbejderforbundet) Chr. Larsen; (Stukkatørernes Forbund) W. F. Jensen; (Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdernes Forbund) P. G. Petersen; (Syernes Forbund) Emma Petersen; (Tekstilarbejdernes Forbund) A. Andersen-Horsens; (Tobaksarbejderforbundet) Stauning; (Typografforbundet) Vilh. Jacobsen; (De enkeltstaaende Foreninger) O. Johansen; (Forretningsudvalget) Rud. Poulsen.

Mødets Fortsættelse d. 29. Decbr.

Dagsordenens Punkt 2: Den foreliggende Situation. Formanden gav, som Sædvane er ved Repræsentantskabets Møder, en Oversigt over de løbende Lønbevægelser. Ca. 9000 Medlemmer var for Øjeblikket i Lønbevægelse, d. v. s. havde opsagte Overenskomster eller forhandlede om at faa oprettet Overenskomst, og for det store Flertals Vedkommende udløb Overenskomsten d. 1. Februar 1910, adskillige allerede d. 1. Januar. Lønbevægelserne omfattede følgende: Arbejdsmænd hos Murermestre og Tømrermestre i Provinserne og hos Akts. De danske Sukkerfabriker, Brolæggerne i Aalborg, Bødkerne paa Petroleumslagrene, paa Spritfabrikerne og hos Mestrene i København, Karetmagere i en Række Byer, Paalæggerskerne hos Hagen og Sivertsen i Odense, Malere og Murere i Provinserne, Mølleriarbejderne i en Række Provinsbyer, Sadelmagere i nogle Provinsbyer og Tapetopsætterne i København, Skibstømrere i Stege, Sukkervare- og Chokoladearbejdere i København, Vattæppe-Syerne, Slagteriarbejdere i en Række Provinsbyer, Rebslageriarbejderne i Vejle og Viby, typografiske Hjælpearbejdere i Provinserne og Sporvejsfunktionærerne i København.

Den mest aktuelle var Sporvejsfunktionærnes Lønbevægelse i København, men da der i Morgen skal forhandles om denne med Bistand af Hovedorganisationerne, tilraadede Formanden, at man tog de givne Meddelelser til Efterretning.

Dette vedtoges enstemmigt uden Diskussion. (Fortsættes.)

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 29 ❋ KØBENHAVN DEN 15. JANUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

Med dette Nr. følger et Afdelings-Skema ang. Arbejdsløsheden.

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd paa Sukkerfabrikerne, Karetmagerne i Provinserne, Malerne i Provinserne, Mølleriarbejdernes Forbund, Rebslageriarbejderne i Viby, Rebslageriarbejderne i Vejle, Skand. Sadelmager- og Tapetsererforbund, Skibstømrerne i Stege). Arbejdsløsheden (Juleuddeling til vore Arbejdsløse, Vi Arbejdere har).

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab

II

Dagsordenens Punkt 3: Forslag om Nedsættelse af et permanent Udvalg til Afgørelse af Grænsestrid mellem Organisationerne. Formanden, *Carl F. Madsen*, indledede med en Omtale af de hidtil forefaldne Tilfælde af Grænsestrid, som Forretningsudvalget havde haft med at gøre. Han paaviste, at Aarsagen til saadanne Stridigheder i Reglen bunder i Arbejdsgivernes Forsøg paa at beskæftige ikke-faglærte Arbejdere og Arbejdsdrenge for en lavere Løn end den, der er Overenskomst om med Organisationerne. I de gode og travle Perioder gør de faglærte Folk i Reglen ingen Indvendinger herimod; men naar Arbejdsløsheden melder sig, synes de faglærte, at det er en Uting, at det Arbejde, som de har ofret Tid paa at lære, udføres til lav Løn. Men paa dette Tidspunkt er Organisationerne svagest og daarligst i Stand til at gøre Krav gældende. Arbejdsgivernes Bestræbelser for at faa billig Arbejdskraft hænger naturligvis ogsaa sammen med Industriens Udvikling og den deraf følgende Specialisering af Arbejdet, og ud fra disse Betragtninger var det urimeligt, at de faglærte rettede Bebrejdelserne mod Arbejdsmændenes Organisation. Han fandt det uheldigt, at Organisationerne indbyrdes stredes om disse Forhold, og nævnte nogle Tilfælde, der var forefaldet. Der burde være et Udvalg, som tog sig af saadanne Sager, og som søgte dem bilagte og jævnede, saaledes at Grænsestridighederne ikke blev nogen Hindring for Organisationernes Virksomhed. Paa Forretningsudvalgets Vegne foreslog Formanden, at Repræsentantskabet valgte et saadant Udvalg, der skulde bestaa af 5 Medlemmer.

Sliber *Vogt* sluttede sig til den fremsatte Tanke og berettede om, hvor vanskeligt det var for hans Fag at opretholde de vundne Arbejdsvilkaar overfor Arbejdsmændenes Indgriben.

Arnold Nielsen, Formerforbundet, mente, at det ikke blev noget behageligt Hverv at være Medlem af det foreslaaede Udvalg; ønskede at Udvalget ogsaa skulde have Myndighed til at afgøre, i hvilken Organisation de paagældende Arbejdere skal staa.

Gartner *Olsen* omtalte Forholdet mellem Gartnermedhjælpere og Arbejdsmænd, der var yderligere vanskeligt derved, at Gartnerne ikke, skønt faglærte, var særlig kvalificerede til at gribe ind i andre Fag.

Metaltrykker *Olsen* gjorde Rede for Forholdene hos Gruberts Sønner, hvor Arbejdsmænd udførte Metaltrykkerarbejde. Der forhandledes nu mellem Organisationerne, men det trak længe ud. Anbefalede det foreslaaede Udvalg.

Snedker *Vald. Friis* omtalte de Vanskeligheder, som Snedkere og Tømrere indbyrdes har og forven-

tede, at et saadant Udvalgs Arbejde ogsaa kunde omfatte disse Forhold, uanset at Tømrerforbundet ikke tilhører De samvirkende Fagforbund.

Fabriksarbejder *Sofus Mortensen* skildrede indgaaende de Forhold, der skabte Grænsestridighederne. Industriens Udvikling medfører en stadig engere Specialisering og en skønne Dag er der skabt en Gruppe Specialister, der danner en lille Fagforening. Den tror saa, at den har nogle ganske særlige Interesser. Hos Gruberts Sønner havde de nu klagende (Metalslibere, Trykkere og Blikkenslagere) i Aarenes Løb fundet sig i, at de mange Arbejdsmænd var uorganiserede og at de udførte alt muligt Arbejde. Da Arbejdsmændene saa uden deres Hjælp organiserede sig, rettede disse Specialister først deres Klager, og rettede dem mod Arbejdsmændenes Organisation i Stedet for at rette dem mod Arbejdsgiverne. Vi maa bede os fritagne for at faa Klagerne rettede imod os, thi vi skal jo organisere alle dem, som Fagene skyder fra sig. Men vi er parate til at deltage i det foreslaaede Fællesarbejde.

Bødker *Anton Andersen* syntes, vi i for ringe Grad huskede, at vi skulde skaffe os Part i Fordelene ved Maskinernes Indførelse. Det foreslaaede Udvalg har der længe været Brug for, men han fraraadede at vælge til det saadanne Repræsentanter, der selv stod midt i Grænsestriden; der skulde vælges nevtrale Repræsentanter, hvis det skulde lykkes Udvalget at udrette noget.

Slagteriarbejder *Will. Larsen*, mente, at Udvalgets Nedsættelse pegede mod Industriforbund, og det tiltalte ham. Anbefalede Udvalgets Nedsættelse og var enig med Ant. Andersen.

Typograf *Hvidtfeldt* pegede paa, at det ogsaa gjaldt om at opnaa Forstaaelse med Arbejdsgiverne paa dette Omraade, og dertil kan den den kommende Voldgifts-Domstol hjælpe os. Udvalgets Opgave bør derfor ogsaa være at undersøge, om der ved Anvendelsen af ikke-faglært Arbejdskraft er gjort Brud paa gældende Overenskomst.

Gørtler *Hartmann* beklagede sig over Gørtlernes Forhold paa visse Omraader og anbefalede Udvalgs Nedsættelse men fraraadede Arnold Nielsens Tilføjelse.

Tapetserer *Jønsson* ansaa det for usikkert, om det foreslaaede Udvalg kunde faa tilstrækkelig Myndighed og syntes, at de skildrede Forhold faldt ind under Forretningsudvalgets Virksomhed. En Del af Striden vilde bortfalde, om alle Organisationer optog alle ved Faget arbejdende uden at spørge om Svendebevis. Mente at Udvalgs-Tanken burde besluttes paa en Generalforsamling.

Maskinsnedker *O. Madsen* vilde slutte sig til Jønssons Tanke om, at Udvalgets Nedsættelse burde vente til Generalforsamlingen, Lovene hjemler ikke Repræsentantskabet Ret til at nedsætte et saadant Udvalg og at udstyre det med den foreslaaede Kompetence, vilde derimod tilraade et Udvalg, der kunde forberede Tanken.

Væver *J. J. Møller* henledte Opmærksomheden paa vore gode Overflytnings-Regler, der gjorde Overflytning let fra den ene Organisation til den anden. Kunde tiltræde den af Arn. Nielsen foreslaaede Tilføjelse. Spurgte til en Sag om saadanne Forhold, der i 1907 var overgivet til de samv. Fagforbund.

Sliber *Vogt* mente ikke, at Sofus Mortensen havde Grund til at klage over Sliberne.

Fru *Olivia Nielsen* henledte Metalslibernes Opmærksomhed paa, at de burde medvirke til at de i Faget beskæftigede Kvinder organiseredes.

Arbejdsmand *J. Hansen* mente at det navnlig var i Bygnings- og Jernindustriens Fag at Grænsestriden opstod og omtalte nogle Tilfælde.

Lyngsie havde haft med de fleste Grænsestridigheder at gøre og vilde derfor sige et Par Ord. Sagen er brændende Gang efter Gang og den bor ikke trætte os i Dag. Det er ikke alene en Sag mellem faglærte og ikke-faglærte, men ogsaa mellem faglærte indbyrdes og først og fremmest mellem de faglærte og deres Arbejdsgivere. Mente ikke at vi kunde gennemføre samme Løn for samme

Arbejde uden Hensyn til hvem det udføres af. Gav en udførlig Redegørelse for flere Grænsestridigheders Opstaaen og paaviste her ud fra, at det *ikke* var det samme som, at Arbejdsmænd underbød andre Arbejdere. Braadden burde vendes mod Arbejdsgiverne og ikke imod Dansk Arbejdsmandsforbund. Var ikke enig i, at Industriforbund var Løsningen.

Flodin, Keramisk Forbund, ansaa det for en Fejl, at Organisationerne spildte saa megen Tid og Arbejde paa Grænsestrid. Saadan Strid stammer fra den gamle Fagstolthed hos de tekniske Fag. Taleren anbefalede Oprettelsen af Industriforbund og stillede en i denne Retning gaaende Resolution, som han dog tog tilbage i Erkendelse af, at Organisationsformerne ikke var drøftet tilstrækkeligt.

Kedelpasser *Larsen* kunde tiltræde det foreslaaede Udvalg; ankede over de Tilfælde, hvor Medlemmerne ved Overgang blev afkrævet nyt Indskud. Kunde slutte sig til Arn. Nielsens Tilføjelse.

Belysningsarbejder *Jørg. Johansen* kunde ikke slutte sig til Arn. Nielsens Tilføjelse og kunde ikke forstaa, at Kedelpasser Larsen kunde det; Taleren var ikke enig med Ant. Andersen i, at et saadant Udvalg vilde gavne Arbejdsmændene mest. Troede at de omtalte Stridigheder kunde afgøres let af Fagenes Organisationer selv, blot Sagerne blev grebne an paa rette Maade.

Snedker *Martin Petersen* udtalte, at man i hans Fag havde det Princip, at enhver der arbejdede ved Faget kunde blive Medlem af Organisationen uanset om de havde Svendebevis eller ikke, men man stillede den bestemte Fordring, at Lønordningen skulde overholdes. Mente, at man fra første Færd havde organiseret galt ved at specialisere Fagene for stærkt og nævnte en Række Brancher, der efter hans Mening ikke burde have dannet selvstændige Forbund. Som det nu var erkendte han, at det var vanskeligt at komme ind i en anden Gænge.

Maskinist *Fr. Petersen* syntes, at Arbejdsmændenes Repræsentanter havde overdrevet, naar de ansaa sig for ganske sagesløse. Det var et Brødspørgsmaal, der her var Tale om og det maatte have sin Løsning, hvis ikke Arbejdsgiverne skulde tage hele Fordelen af Maskinernes Indførelse. Troede dog ikke at et Repræsentantskabsmøde kunde give et Udvalg Bemyndigelse til at træffe Afgørelse i Grænsestrid; det maatte Generalforsamlingen gøre.

Møller *Andersen* ansaa det for tvivlsomt om et Udvalg kunde træffe tilfredsstillende Afgørelser. Fremdrog forskellige Forhold fra sin egen Organisation.

Former *Ludv. Christensen* var glad ved at der ikke i Dag blev nedsat et Udvalg med dømmende Myndighed. Protesterede imod, at Formerne nogensinde skulde have krævet samme Løn enten Arbejdet udførtes med Haanden eller ved Maskinhjælp. Selvfølgelig maatte man ofre noget af den alm. Løn, naar Arbejdet lettedes. Omtalte nærmere, hvorfor Arn. Nielsen havde stillet sit Forslag. Var Tilhænger af Industriforbund og nævnte en Række Forhold i Formerfaget, hvor Arbejdsgiverne anvendte Arbejdsmænd og skadede Formernes Interesser.

Formanden replicerede til Væver Møller; den omtalte Sag, som Møller lyste efter, var en Grænsestrid fra Horsens og den var, efter at der var korresponderet fra Hovedorganisationen med de paagældende Forbund bragt ind i et saadant Spor, at den kunde stilles i Bero. — Formanden sluttede sig til følgende af forskellige Forslagsstillere samarbejdede Resolution:

»Repræsentantskabsmødet den 29. December vedtager, at der nedsættes et Udvalg, som udarbejder Regler til Paadømmelse af Grænsestridigheder og Forhold der hører herunder. Disse Regler forelægges den første ordinære Generalforsamling, som — om fornødent — vælger et Udvalg, der, i Overensstemmelse med de Regler, som vedtages, afgør alle Tvistspørgsmaal. Udvalget, som nedsættes til Udarbejdelse af de nævnte Regler, har indtil den ordinære Ge-

neralforsamling endvidere den Opgave at forsøge at ordne mulige opstaaede Grænsestridigheder. Udvalget bestaar af 5 Medlemmer, som vælges af Repræsentantskabet«.

Resolutionen vedtoges med alle Stemmer mod 1.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes: Lyngsie, I A. Hansen, Carl Gran, Arnold Nielsen og Anton Andersen. (Suppleanter: Martin Petersen, Georg Hansen, Fr. Petersen og O. Madsen).

Dagsordenens Punkt 4: Bladbudenes Organisationsforhold.

Formanden, *Carl F. Madsen* indledede Sagen med at oplyse, at de to Bladbude-Organisationer havde ønsket Sagen behandlet af Repræsentantskabet og at Forretningsudvalget havde givet Parterne Ret til at lade sig repræsentere hver med 2 Repræsentanter — Dette tiltraadtes, hvorefter *Formanden* gjorde Rede for Sagens Historie. Da denne flere Gange har været Genstand for Omtale i »Arbejderen« skal vi ikke udførligt gentage den her. Det drejer sig kort fortalt om følgende:

Der bestaar i København en Fagforening af Bladbude — Bladbudenes Organisation — omfattende ca. 800 Medlemmer.

I Forsommeren har noget personligt Kævleri medført, at det store Flertal af »Socialdemokraten«s Bude har udmeldt sig og som Afdeling er optaget i Kvindeligt Arbejderforbund. Dette har medført adskillig Bevægelse; nogle Mæglingsforsøg, gaaende ud paa at samle Budene i én Organisation under De samvirkende Fagforbund, var ikke lykkedes. Paa den anden Side var Forholdet det, at det oprindelig er Kvindeligt Arbejderforbund, der har dannet Bladbudenes Organisation. Denne udtraadte imidlertid for ca. 12 Aar siden for at virke selvstændig og har ikke siden tilhørt Arbejderpartiet, hverken De samvirkende Fagforbund eller Fællesorganisationen i København; der maa derfor, hvis der skal være Tale om Splittelse, ses paa dette Forhold som den egentlige Splids Begyndelse.

Formanden sluttede med at sige, at Parternes Ønske om at høre Repræsentantskabets Mening antagelig betød, at man vilde rette sig efter den Beslutning, som dette tog i Sagen.

Dirigenten æskede de mødte Repræsentanters Stilling her til. Kvindeligt Arbejderforbund svarede ja, medens Bladbudenes Organisation tog Forbehold.

Fru *Sofie Nielsen* gjorde Rede for Bladbudenes Organisations Stilling, hvorefter Fru *Rousing* talte paa »Socialdemokraten«s Budes Vegne.

Efter at nogle Replikker derefter vare vekslede erklærede Fru Sofie Nielsen, at hun vilde anbefale Repræsentantskabets Afgørelse af Sagen til Vedtagelse i sin Organisation.

Efter at Parternes Repræsentanter havde forladt Salen udspandt der sig en lang Diskussion, hvori deltog foruden Formanden, Emma Petersen, Handskemager Nielsen, Papirarbejder Petersen, Chr. Christansen (Socialdemokratens Kontrolkomité), Lyngsie, Olivia Nielsen, Slagteriarbejder Hartmann og Vilh. Nygaard. Da der endelig begæredes Afslutning med en lang Række Talere indtegnede, nedsattes et Udvalg bestaaende af Forslagsstillerne.

Formanden havde paa Forretningsudvalgets Vegne stillet en saalydende Resolution:

Repræsentantskabet anser det for naturligt, at de Bladbude, som bærer den socialdemokratiske Presse ud, tilhører en Organisation, som er i den nøjeste Kontakt med det socialdemokratiske Arbejderparti, og det beklager, at Bladbudenes Organisation hverken tilhører De samvirkende Fagforbund eller Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Repræsentantskabet erkender, at der indenfor de forskellige Fag ikke er Plads for *flere* Organisationer, men Organisationernes Art bør tages med i Betragtning, naar Enheden skal funderes. Under de foreliggende Forhold tager Repræsentantskabet derfor den Beslutning, at Socialdemokratens Bladbude kan tilhøre De samvirkende Fagforbund gennem Kvindeligt Arbejderforbund, saalænge Bladbudenes Organisation ikke tilhører De samvirkende Fagforbund. Hvis Bladbudenes Organisation senere indtræder i De samvirkende Fagforbund, kan disses Forretningsudvalg forhandle med Kvindeligt Arbejderforbund om Socialdemokratens Bladbudes Overgang til Bladbudenes Organisation, og Kvindeligt Arbejderforbund skal i saa Fald

efterkomme Forretningsudvalgets Beslutning i Sagen.

Det nedsatte Udvalg, bestaaende af Stauning, Viggo Christensen, Nygaard, Emma Petersen, J. A. Hansen og Carl Gran, fremkom efter et Udvalgsmøde med følgende Forslag:

»Repræsentantskabet udtaler, at man ikke kan godkende, at Kvindeligt Arbejderforbund har optaget en mindre Part af Bladbudenes Organisation; derimod bør Organisationsformen være den, at Bladbudenes samlede Organisation tilhører Kvindeligt Arbejderforbund.

Repræsentantskabet udtaler, at alle Bladbude bør tilhøre én Organisation. — Under den nuværende Situation søges dette naaet ved, at hver af de to Bladbudeorganisationer vælger 3 Medlemmer til et Udvalg, der tiltrædes af 3 af Repræsentantskabet valgte Medlemmer.

Udvalgets Opgave skal være at tilvejebringe et Forslag til Vedtægter for en samlet Bladbudeorganisation, ligesom Forslag om Indmeldelse i Kvindeligt Arbejderforbund fremsættes.

Forslag til Vedtægter og Indmeldelse forelægges til Vedtagelse paa et Møde af *alle* organiserede Bladbude, og naar Vedtægterne er behandlede og vedtagne betragtes Budenes Samling i én Organisation som fuldbyrdet.«

Lyngsie fraraadede Forslaget og anbefalede Forretningsudvalgets Forslag med Udeladelse af sidste Punktum.

Efter at en lang Række Talere kort havde udtalt sig, vedtoges Udvalgets Forslag altsaa den sidste Resolution, med 56 Stemmer mod 42.

Til Medlemmer af Udvalget valgte Repræsentantskabet derpaa Fru Emma Petersen, Nygaard og J. A. Hansen.

Dagsordenens Punkt 5: Rebslagerarbejderforbundets Anmodning om fortsat Støtte til Strejken i Odense.

Formanden meddelte kort, at Rebslageriarbejdernes Streike i Odense havde varet 13 Uger, i hvilken Tid Forbundet havde faaet Hjælp fra De samvirkende Fagforbund. Efter Loven er *fort*sat Hjælp betinget af en Repræsentantskabs-Vedtagelse. Anbefalede at yde fortsat Hjælp.

Dette vedtoges.

Protokollen over begge Dages Forhandlinger oplæstes af Sekretæren og godkendtes, hvorefter Dirigenten sluttede Mødet.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd paa Sukkerfabrikerne. Dansk Arbejdsmandsforbund har anmodet om Sanktion til at opsige Overenskomsterne med A/S De danske Sukkerfabriker dels i Provinserne og dels i København. I Provinserne, hvor det drejer sig om ca. 500 Medlemmer i Nakskov, Stege, Assens, Kolding, Odense, Højbygaard og Maribo, omfatter Opsigelsen ca. 500 Medlemmer, hvis Timeløn paa Fabrikerne er 32—34 Øre og paa Saftstationerne 31—33 Øre. I København omfatter Overenskomsten ca. 225 Mand. Overenskomsterne er med 4 Maaneders Varsel opsagt til Ophør d. 1. Maj 1910.

Forretningsudvalget har givet den ønskede Sanktion.

Karetmagerne i Provinserne. Dansk Karetmagerforbund har efter Ønske faaet Sanktion til at opsige Overenskomsterne med Karetmagermestrene i nogle Byer i Jylland, samt paa Sjælland og endvidere for Odenses Vedkommende. Overenskomsterne udløber af sig selv i 5 Byer. København er udenfor Lønbevægelsen, der omfatter ca. 140 Medlemmer, og de paagældende Mestre tilhører ikke Arbejdsgiverforeningen.

Malerne i Provinserne. Malerforbundet i Danmark har anmodet om Sanktion til Opsigelse af Lønordningerne i Provinserne til Ophør 1. April 1910. Opsigelserne vil omfatte ca. 1250 Medlemmer. Man søger gennemført en ensartet Lønoverenskomst. — Forretningsudvalget har givet Sanktion.

Mølleriarbejdernes Forbund har ønsket og faaet Sanktion til at opsige Regulativerne for Mølleriarbejderne paa Dampmøllerne i Aalborg, paa Nørrebros- og Bygholms Møller i Horsens samt paa Møllerne i Nakskov, Maribo og Nykøbing F. — Overenskomsterne omfatter ca. 60 Mand og udløber d. 1. April 1910.

Forbundet ligger desuden for Tiden i Forhandlinger med forskellige

Damp- og Vindmøller rundt om paa Sjælland for at søge oprettet Overenskomst om Arbejdsvilkaarene.

Rebslageriarbejderne i Viby. Dansk Rebslageriarbejderforbund har under 22. December faaet Sanktion til at opsige Overenskomsten med Rebfabriken i Viborg, der tilhører Fællesforeningen af Danmarks Brugsforeninger. Fabriken beskæftiger 11 mandlige og 20 kvindelige Arbejdere. Overenskomsten udløber 1. April.

Rebslageriarbejderne i Vejle. Forbundet har ligeledes ønsket og faaet Sanktion til at opsige den for Rebslageriarbejderne i Vejle gældende Overenskomst til Ophør 1. April 1910. Overenskomsten omfatter 10 Svende, 2 Arbejdsmænd og 2 Kvinder.

Skand. Sadelmager- og Tapetserer-forbund har ønsket og faaet Sanktion til at opsige de for Tapetopsættere i København og for Sadelmagere i København, Nakskov, Kolding og Horsens gældende Overenskomster. Overenskomsterne udløber henholdsvis d. 15. Marts og d. 1. April 1910 og omfatter tilsammen ca. 250 Mand. — Mestrene i Provinserne tilhører ikke Arbejdsgiverforeningen.

Skibstømrerne i Stege. Dansk Skibstømrerforbund har anmodet om Sanktion til Opsigelse af Overenskomsten for Stege, omfattende 12 Medlemmer. Sanktionen er givet.

Arbejdsløsheden.

Juleuddeling til vore Arbejdsløse.

Da Lands-Indsamlingen til de Arbejdsløse sluttedes gik der nogen Tid med at faa endelig Opgørelse truffen med de forskellige Organisationer, og midt paa Sommeren viste det sig, at der af senere indkomne Bidrag var en Rest af ca. 10,000 Kroner. — Forretningsudvalget besluttede da at lade dette Beløb uddele umiddelbart før Jul, og dette er nu, som det vil være Organisationerne bekendt, sket. Grundet paa Beløbets forholdsvise Lidenhed maatte man nøjes med at uddele det i Portioner á 6 Kr. og kun til saadanne Medlemmer, der ikke iforvejen fik nogen Understøttelse. Regnskabet over Uddelingen vil findes paa det trykte Regnskab, der udsendes i Marts.

Sammen med fornævnte Uddeling fordelte Kassereren seks hundrede Pakker Kolonialvarer, der var skænket af Arbejdernes Bryggeri »Stjernen« samt et lignende Antal Landbrød, skænket af »Arbejdernes Fællesbageri« i København.

Vi Arbejdere har

i for ringe Grad Forstaaelse af Statistikens Betydning for os som Klasse. Det ser man af den mangelfulde Besvarelse, der bliver vore Spørgsmaal om *Arbejdsløsheden* til Del. Og dog er her kun Tale om at besvare ganske enkle Spørgsmaal én eneste Gang hver Maaned.

Staten opretholder et stort Kontor som skal holde Rigets Statistik i Orden, og denne Statistik omspænder alle Omraader af Samfundslivets forskellige Grene. Hertil kommer hver enkelt Forvaltnings Opgørelser og Beretninger, der for en stor Del er Statistik.

Alle disse Tal er i første Række nødvendige for Samfundets forsvarlige Forvaltning, for Overblikkets Skyld, for Lovgiverne, for Kommunerne og for den udøvende Magt i Livets daglig Forhold. Tallene er det klareste Billede af Tilstanden og Aar efter Aar bliver Tallene ved at sammenholdes en Udviklings-Historie. — Statistiken giver med sine tørre Tal et levende Billede af Udviklingen, og vil man følge med i denne er man henvist til Tallene som det eneste objektive Grundlag for Bedømmelsen af Udviklingen. Tallene ophører at være kedelige og bliver som en levende Organisme.

Men naar Statistiken er nødvendig for Stat og Kommuner, i hvor meget højere Grad er den da ikke nødvendig for os klassebevidste Arbejdere, *der vil lede Udviklingen ind i det rette Spor, og bane den Vej i en bestemt Retning.* — Lad det blive den fornemste Pligt for enhver Afdelingsformand eller Kasserer hver Maaned prompte at udfylde det med »Arbejderen« følgende Skema og at indsende det.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 30 ❋ KØBENHAVN DEN 22. JANUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation (Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen, Vort Svar). Lønbevægelser og Konflikter (Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdernes, Slagteriarbejderne i København, Bødkerne i København). Arbejdsløsheden. Ind- og Udmeldelser (Skotøjsarbejdernes Landsafstemning). Voldgiftsretter (Forslag til Lov angaaende Arbejdsstridigheder i Norge).

Den faglige Situation.

Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen.

Arbejdsgiverforeningen sendte os under 14. Januar en saalydende Skrivelse:

»*Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.*

Under 16. Januar f. A. tilsendte Arbejdsgiverforeningen det ærede Forretningsudvalg en Skrivelse, hvori man under Henvisning til de slette økonomiske Konjunkturer opfordrede det ærede Forretningsudvalg til at foranledige, »at man for Tiden lader de rejste Krav om Lønforhøjelser og Arbejdstidsforkortelser falde« Arbejdsgiverforeningens Henstilling blev under de i Marts Maaned førte Forhandlinger taget til Følge.

Den i Øjeblikket foreliggende Situation adskiller sig saare lidt fra den, der var tilstede ved forrige Aars Begyndelse. For Arbejdsgiverforeningen forelaa i Januar 1909 24 opsagte Overenskomster; vi har i dette Øjeblik modtaget et endnu større Antal og modtager næsten daglig Meddelelse om nye Opsigelser.

Man er ikke fra Arbejdsgiverforeningens Side istand til at se, at der iaar skulde være nogen større Mulighed, end der var sidste Aar, for at gaa til Forbedring af Arbejdsvilkaarene. Den Stagnation, hvorunder man befandt sig sidste Aar, er fuldt ud tilstede endnu, ja, det tør vel uden Overdrivelse siges, at Forholdet er forværret, idet Arbejdsgiverne indenfor en stor Række Fag i Virkeligheden er uheldigere stillet iaar, end de var i 1909, paa Grund af, at Konjunkturerne nu i saa meget længere Tid har været slette, og Arbejdsgivernes Evne til at gaa med til Lønforhøjelser saaledes iaar maa anses for at være yderligere forringet. Tiden peger i Virkeligheden langt snarere i Retning af Lønnedsættelser.

De i Øjeblikket foreliggende Opsigelser berører i Hovedsagen nogle enkelte Grupper af Arbejdere, væsentlig Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, Malere, Sadelmagere og Bødkere, medens de øvrige Fag hidtil har holdt sig tilbage. Vi tillader os derfor at rette den Opfordring til det ærede Forretningsudvalg, under Hensyn til det ovenfor anførte, at paavirke de nævnte Arbejderorganisationer saavel som andre, der maatte ønske at fremsætte Fordringer, til under de nuværende Forhold ikke at stille Krav om Lønforhøjelser.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.«

Vort Svar.

Vort Forretningsudvalg har d. 19. Januar afsendt følgende Svar:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Vi have under 14. ds. modtaget det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse, hvori erindres om Forholdene forrige Aar og henvises til, at den nu foreliggende Situation adskiller

sig saare lidt fra Situationen paa samme Tid ifjor. Skrivelsen meddeler desuden, at der i Januar 1909 forelaa 24 opsagte Overenskomster, og at der »i dette Øjeblik« foreligger et større Antal, samtidig med at man »næsten daglig« modtager Meddelelser om nye Opsigelser.

Vi tillader os at mene, at der i hvert Fald i det sidst anførte er nogen Overdrivelse, og antagelig maa Forholdet være dette, at der blandt det nævnte Antal Opsigelser er adskillige der ikke falder ind under De samvirkende Fagforbunds Omraade.

Men vi forstaar ogsaa det ærede Forretningsudvalgs Stilling saaledes, at det i *Almindelighed* finder det betænkeligt at imødekomme Krav om bedre Arbejdsvilkaar, medens det antagelig ikke kan være det ærede Forretningsudvalgs Hensigt *systematisk* og om nødvendigt med Magt at modsætte sig Fremrykning i Arbejdsvilkaar for saadanne Arbejder-Grupper, der bevislig har Grund til alvorlig Klage over de bestaaende Forhold. Det maa jo erindres, at Arbejdsgiverforeningen *selv* har ønsket at tidligere rejste Krav udsattes og henlagdes derved, at Overenskomster ere fornyede til Opsigelse i Foraaret 1910 og 1911 og at Arbejdsgiverforeningen *ogsaa under gode* økonomiske Forhold har modsat sig Fremrykning i Arbejdsvilkaarene saaledes at mange Arbejder-Grupper i adskillige Aar har levet under stillestaaende Arbejdsvilkaar, og skønt Fordyrelsen af Levnedsmidlerne rammer alle, og navnlig rammer alle *Arbejdere*, da disses Løn hovedsagelig bestemmes af Behovet, saa rammer Levnedsmidlernes Fordyrelse naturligvis haardest de Arbejdere, der i adskillige Aar har arbejdet under samme Lønvilkaar og hvis Levefod selv i bedste Tilfælde derved er bleven lavere.

Da det ærede Forretningsudvalg sikkert ikke systematisk vil holde alle Forbedringer af Arbejdsvilkaarene nede uden Hensyn til, hvorledes de paagældende Arbejderes Forhold er, saa tror vi, at man ved en alvorlig Undersøgelse af de Forhold, som de os bekendte af Arbejderorganisationer opsagte Overenskomster omfatter, vil vise sig at være af en saadan Beskaffenhed, at der er Grund til at imødekomme nogle af de fremsatte Krav.

Det ærede Forretningsudvalg synes at lægge Vægt paa Antallet af opsagte Overenskomster og nævner Tallet 24; men naar man ved, at der mellem Arbejdere og Arbejdsgivere her i Landet bestaar langt over 1000 Overenskomster, synes det nævnte Tal ikke svimlende.

Men forøvrigt mener vi, at det hovedsageligt kommer an paa, hvor stort Antal Arbejdere de opsagte Overenskomster omfatter.

Til Belysning af Virkningernes ringe Omfang skal derfor meddeles, at de af Arbejderorganisationer opsagte Overenskomster kun omfatter et Par Tusinde Arbejdere og det forekommer os derfor, at disse Opsigelsers ringe Omfang netop beviser, at Arbejderne har været just saa maadeholdne, som Forholdene og Stillingen kan forlange.

Hvad vi derimod maa beklage, er den Omstændighed, at det ærede Forretningsudvalg paa Arbejdsgiverforeningens Vegne ret ofte griber ind og forhindrer, at forhandlende Parter opnaar Enighed.

Det er os bekendt, at det ærede Forretningsudvalg har sendt alle under Arbejdsgiverforeningen hørende Organisationer Instruks om, at de inden eventuelle Forhandlinger paabegyndes med Arbejderorganisationer, skal give Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg Meddelelse om, hvad de mener at kunne gaa med til, *for at Arbejdsgiverforeningen kan faa Lejlighed til at gøre Indsigelse* som det udtrykkelig hedder i Instruksen.

Vi tror, at det ærede Forretningsudvalg ved offentlig at tilkendegive, at denne Instruks ophæves, vilde gøre Freden i Arbejdsforholdet større Tjeneste end det ærede Forretningsudvalg opnaar ved alt sit øvrige Arbejde, og vi skal alvorligt henstille til Dem, at dette sker.

Vi har i det foregaaende oplyst, at de af *vore Arbejderorganisationer* opsagte Overenskomster omfatter et Par tusinde Arbejdere. Naar det ære de Forretningsudvalg for Arbejdsgiverforeningen derfor overfor *os* beklager sig over de omfattende Opsigelser, forstaar vi ikke dette af de foran skildrede Grunde, men vi forstaa det endnu mindre, naar vi ser hen til, at den ærede Arbejdsgiverforening har udvirket, at der *fra Arbejdsgivernes Side er foretaget Opsigelser af langt større Omfang*. Vi sigter hermed til de Opsigelser, som *af Arbejdsgivernes* Organisationer ere foretagne overfor *Murere*, *Tømrere* og *Arbejdsmænd* i Provinserne. Disse opsagte Overenskomster, der udløber d. 1. Februar, omfatter ca. 6000 Arbejdere, eller *dobbelt saa mange* som de Overenskomster, der ere opsagte af Arbejdere. Men desuden har Arbejdsgivere overfor mindre Grupper Arbejdere opsagt bl. a. *for at foretage Lønnedsættelser*.

Det forekommer os, at den ærede Arbejdsgiverforenings *Tale* om Fred lidet stemmer med dens *Handlinger*.

Ser vi paa den økonomiske Situation, synes den heller ikke for Arbejdsgiverne at være saa truende, som paastaaet. Hvad Arbejderne derimod angaar, saa er det en Selvfølge, at den langvarige Arbejdsløshed har krævet store Ofre baade af de Arbejdere, der intet Arbejde havde, og af dem, der havde Arbejde, og som derfor støttede de Arbejdsløse. Vi har foran nævnt, at disse for *alle* Arbejdere saa vanskelige Forhold er gjort yderligere slette ved Prisstigningen paa de fleste og vigtigste Levnedsmidler.

At Arbejdsgiverne er ramte i en tilsvarende Grad, kan vi ikke tro. Vi skal i denne Forbindelse blot erindre om, at Bladene har bragt officielle Meddelelser om det gode Udbytte, som adskillige Forretninger har givet. For blot at nævne nogle: Sukkerfabrikkerne 25%, Københavns Telefon-Aktieselskab 6%, Østasiatisk Kompagni 8%, De danske Spritfabrikker 9%, Kbhvns Dampmøller 14%, Cikoriefabrikkerne 7%, Papirfabrikkerne 8%, Carl Lunds Fabrikker 7%, Ballins Sønners Garverier 10%, Svovlsyrefabrikkerne 15%, Kulkompagniet 12%, Glud & Marstrand 10%, Det forenede Dampskibsselskab 6%, Christiansholms Fabrikker 10%, Kbhvns Flydedok 6% o. s. v.

Hvad der *fra Arbejdernes Side* i Aar er fremkommet af Opsigelser, er som allerede nævnt af beskedent Omfang, navnlig i Modsætning til de Opsigelser, som foreligger fra Arbejdsgivernes Side. Vi skal derfor under Hensyn til den foreliggende Situation, der af den ærede Arbejdsgiverforening opfattes som meget alvorlig, gentage vor Henstilling om at ophæve den tidligere omtalte Instruks og at give de enkelte Arbejdsgiverorganisationer fuld Frihed til at forhandle med de paagældende Arbejderorganisationer. Saa tror vi al Tale om Ufred mellem Arbejdere og Arbejdsgivere kan fare. Ved Undersøgelse af de fra Arbejdernes Side opsagte Overenskomst-Forhold vil man sikkert finde Udveje til Løsning og til saadanne Forandringer, der kan tilfredsstille begge Parter.

F. P. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Lønbevægelser og Konflikter.

Sukkervare-, Chokolade- og Bisquitarbejdernes Forbund har efter Anmodning faaet Sanktion til at opsige Overenskomsterne med Akt. De forenede Chokolade- og Konfektfabriker »Globus« for at søge gennemført bedre Arbejdsvilkaar.

Slagteriarbejderne i København. Dansk Slagteriarbejderforbund har som tidligere meddelt Lønbevægelse paa en Række Provins-Slagterier. Senere har Forbundet ønsket og faaet Sanktion til med Kødfoder-Fabriken i København at søge oprettet en Overenskomst der tilsiger Slagteriarbejderne lignende Arbejdsvilkaar som er indførte i Slagteri-Virksomhederne i København.

Bødkerne i København. Bødkerforbundet i Danmark har under 16. Oktober anmodet om Sanktion til at opsige Overenskomsterne med Petroleumsselskaberne, Spritfabrikerne og Bødkermestrene i København. Overenskomsterne udløber 1. Maj 1910 og Opsigelsen skulde for Mestrenes Vedkommende i København ske med ½ Aars Varsel. Lønbevægelsen vil omfatte 166 Mand. De hidtil gældende Overenskomster har med enkelte Ændringer været gældende siden 1. Maj 1899.

Forbundet har faaet den ønskede Sanktion.

Arbejdsløsheden.

Til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser.

Med bevilligede Andragender om fortsat Hjælp medfølger et saalydende Cirkulære:

Som bekendt gælder Lov Nr. 106 af 8. Maj 1909 kun til 1. April 1910.

Naar der ved indlagte Skrivelse ikke desto mindre er tilstaaet Hjælp ud over dette Tidspunkt, er det derfor forudsat, at Lovens Gyldighed bliver forlænget, eller at en ny Lov af tilsvarende Indhold bliver vedtaget af Lovgivningsmagten.

Skulde dette ikke ske, maa intet Beløb udbetales efter Udgangen af Marts Maaned.

Københavns Magistrats 3. Afdeling.

Som bekendt har vore Partifæller i Rigsdagen indbragt Forslag om Lovens Forlængelse.

Ind- og Udmeldelser.

Skotøjsarbejdernes Landsafstemning.

Paa Dansk Skotøjsarbejderforbunds sidste Kongres, var der Forslag fremme om at udtræde af De samvirkende Fagforbund, da man fra visse Sider var utilfreds med disses Stilling under den sidste Skotøjsarbejder-Konflikt.

Kongressen besluttede at lade Spørgsmaalet afgøre ved Landsafstemning mellem samtlige Forbundets Medlemmer. Resultatet foreligger nu. Det viser sig, at der i alt er afgivet 824 Stemmer, hvoraf 1 var ugyldig, medens 8 Stemmesedler var blanke; for at *udtræde* af De samvirkende Fagforbund har 270 Medlemmer stemt, for at *blive* har 545 stemt; altsaa har 2 Trediedele af de stemmende været for at blive i De samvirkende Fagforbund.

Voldgiftsretter.

Forslag til Lov angaaende Arbejdsstridigheder i Norge.

En permanent Kommission, som var nedsat til Behandling af Spørgsmaalet om tvungen Mægling og Voldgift i Arbejdstvistigheder, har afgivet Betænkning og indstiller heri enstemmigt, at der indføres tvungen Mægling. Landet foreslaas inddelt i mindst fire Mæglingsdistrikter. Indenfor hvert Distrikt oprettes et Mæglingsraad paa tre Medlemmer. Ingen Arbejdsstandsning maa iværksættes, før Mægling har fundet Sted.

Ligeledes foreslaar Kommissionen enstemmigt, at der oprettes et Voldgiftsraad for hele Landet til at dømme i Arbejdstvistigheder. Der har indenfor Kommissionen været principiel Uenighed med Hensyn til Spørgsmaalet om Voldgiftsraadets Myndighedsomraade. Flertallet foreslaar nemlig, at naar en af Parterne forlanger det, skal de af Mæglingsraadene behandlede Sager, i hvilke der ikke er opnaaet Forlig, og i hvilke Mæglingsraadets Erklæring ikke er godkendt, indbringes for Voldgiftsraadet. Voldgiftsraadets Kendelse er bindende for Parterne, hvis Kendelsen er enstemmig. Volgiftsraadet skal bestaa af en Formand, udnævnt af Kongen, og af to Repræsentanter, valgt henholdsvis af Arbejdernes og Arbejdsgivernes Organisationer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 31 ❋ KØBENHAVN DEN 29. JANUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Den faglige Situation (En ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen). Lønbevægelser og Konflikter (Overenskomst med Holstebro Kommune, Paalæggerskerne hos Hagen & Sivertsen). Forretningsudvalget. Adresseforteg-nelse.

Den faglige Situation.

En ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen.

Vi modtog den 22. Januar en saalydende ny Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen:

I Skrivelse af 19. ds. hævder det ærede Forretningsudvalg, at Antallet af opsagte Overenskomster i Øjeblikket ikke »synes svimlende«, naar man ved, at der mellem Arbejdere og Arbejdsgivere her i Landet bestaar langt over 1000 Overenskomster.

Efter en foretagen Opgørelse bestaar der mellem Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen og Arbejderorganisationer 120 Overenskomster, der kan opsiges i 1910, deraf 81, der kan opsiges i Maanederne Januar, Februar, Marts og April. 8 af disse Overenskomster er afsluttet med Organisationer udenfor De samvirkende Fagforbund; tilbage bliver 73 Overenskomster med Organisationer under De samvirkende Fagforbund, og af disse 73 er opsagt 27 eller 38 pCt. Dette giver et noget andet Billede af Situationen end det ærede Forretningsudvalgs Udtalelser.

Opsigelserne fra Arbejdernes Side omfatter efter vort Skøn ca. 4000 Arbejdere — ikke som angivet af det ærede Forretningsudvalg 2000. Fra Arbejdsgivernes Side er kun opsagt Overenskomsterne i Murer- og Tømrerfaget i Provinserne, men denne Opsigelse har væsenligt fundet Sted for at faa det Forhold forandret, at Minimallønnen for Murere, Tømrere og Arbejdsmænd i Provinsbyerne i Mangel af Enighed fastsættes ved Voldgift. Dette Forhold er ganske enestaaende, og vi har Grund til at tro, at det ærede Forretningsudvalg ikke er uenig med os i, at det er ganske forkert at fastsætte Minimalløn ved tvungen Voldgift. Det er os ikke bekendt, at der iøvrigt fra Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen er sket nogen Opsigelse.

Naar De samvirkende Fagforbund dernæst opfordrer Arbejdsgiverforeningen til at ophæve en i 1907 udstedt Instruks for Overenskomstforhandlinger, kan Arbejdsgiverforeningen ikke imødekomme Fagforbundene i saa Henseende.

Man skal her straks bemærke, at det forekommer os mindre korrekt at citere paa den Maade, det ærede Forretningsudvalg gør i sin Skrivelse. Det paagældende Punkt i Instruksen lyder saaledes:

»Samtidigt hermed eller snarest muligt derefter skal det meddeles, hvad Organisationen eller Enkeltvirksomheden mener at kunne gaa med til, for at Arbejdsgiverforeningen, inden Forhandlingerne mellem Parterne begynder, kan gøre Indsigelse paa de Punkter, hvor dette maatte være nødvendigt.«

Havde det ærede Forretningsudvalg citeret hele dette Punkt, maatte man sikkert have indrømmet Arbejdsgiverforeningen, at der herved kun indskærpes Medlemmerne at holde sig Lovene efterrettelige. Naar De samvirkende Fagforbund forlanger, at Arbejdsgiverforeningen skal und-

lade at opfylde den Pligt, den saa vel efter sit Formaal som efter sine Love har til at virke regulerende overfor Arbejdsforholdene, vil dette kun sige, at man ønsker at føre Forholdene tilbage til Tilstanden før Arbejdsgiverforeningens Stiftelse. Men om Samfundet i det store og hele vilde være tjent hermed, er dog et meget stort Spørgsmaal — for Haandværk og Industri vilde det i alt Fald være ganske ødelæggende.

Iøvrigt maa vi bestemt hævde at Arbejdsgiverforeningen aldrig har misbrugt sin Stilling og navnlig maa vi protestere imod, at man »ogsaa under gode økonomiske Forhold har modsat sig Fremrykning i Arbejdsvilkaarene.« Siden Arbejdsgiverforeningens Stiftelse er Lønningerne steget ganske overordenlig stærkt i saa godt som alle Fag; endog for et saa uheldigt Aar som 1908 findes forskellige officielle Udtalelser fra Formænd for Arbejderorganisationer, gaaende ud, paa at der var sket betydelige Fremskridt for Arbejderne.

Af de foreliggende Opsigelser skal vi blot berøre et Par. Først det Fag, der ofte under Forhandlinger i Arbejdsgiverforeningen er bleven fremdraget som et af dem, hvor Lønningerne er lavest, nemlig Cementindustrien. Forholdet indenfor denne Industri er det, at der paa Verdensmarkedet hersker næsten kriseagtige Tilstande. Cement udbydes til overordenlig lave Priser, og mangfoldige Fabrikker arbejder med Underskud. Lønningerne i Danmark er højere end de er overalt i Tyskland, langt højere end de er i Belgien, og de danske Cementfabriker var ikke i Stand til at eksportere og dermed overhovedet holdes i Gang, hvis ikke særlig gode tekniske Anlæg gav dem visse Fortrin, som for Arbejderne medfører den Fordel, at Fabrikerne vedblivende kan beskæftige dem. En Forhøjelse af Arbejdslønnen vil under de nuværende Forhold meget let tvinge Fabrikerne til en væsenlig Indskrænkning af Produktionen, fordi den vil umuliggøre Eksporten. En saadan Indskrænkning af Produktionen vil i første Linse gaa ud over Arbejderne selv.

Et andet Fag, hvis Lønninger ofte er betegnet som lave, er Teglværksindustrien. Der foreligger bl. a. fra Arbejdernes Side en Opsigelse af Overenskomsten med Teglværkerne i Esbjerg. Her er Forholdet imidlertid det, at medens Teglværkerne umiddelbart ved København har en Timeløn af 35 Øre og en gennemsnitlig Fortjeneste af ca. 45 Øre, er Timelønnen i Esbjerg allerede nu 38 Øre og Fortjenesten mellem 50 og 60 Øre, men her forlanger Arbejderne Timelønnen hævet til 45 Øre med tilsvarende Akkordforhøjelser. Vi kan ikke tro, at det ærede Forretningsudvalg vil kalde saadanne Krav berettigede.

Det er kun faa Dage siden, at der paa Forslag af den ærede Formand for De samvirkende Fagforbund vedtoges en Resolution, hvori udtales, at Arbejdsløshedens Omfang ikke er ringere i Aar end i Fjor. Dette stemmer ganske med Arbejdsgiverforeningens Udtalelser i Skrivelsen af 14. ds. Men naar Forholdene er saaledes, vil Arbejdsgivernes Ævne til at bære forhøjede Lønninger ikke være forøget, ligesom vi maa gaa ud fra, at Lønforhøjelser medfører Fare for yderligere Arbejdsløshed. Det forekommer os derfor, at Arbejdsgiverforeningens Henstilling til De samvirkende Fagforbund om at foranledige, at der ikke for Tiden stilles Krav om Lønforhøjelser, er fuldt ud paa sin Plads.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Hjalmar V. Elmquist.

*

Herpaa har vort Forretningsudvalg d. 24. Januar afsendt følgende Gensvar:

Til Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Vi har fra det ærede Forretningsudvalg modtaget en Skrivelse af 21. ds. foranlediget ved vort Svar af 19. ds.

Det ærede Forretningsudvalg søger at imødegaa os bl. a. ved at indvende, at »kun« 120 Overenskomster kan opsiges 1910, og at der af disse »kun« kan opsiges 81 i Januar, Februar, Marts og April.

Vi skal ikke komme nærmere ind paa de her fremsatte Tal udover at nævne, at vi i vor Fortegnelse over bestaaende Overenskomster har et langt større Antal, der kan opsiges i de nævnte Maaneder. Vi skal imidlertid ikke opholde os ved *Antallet af opsagte* Overenskomster, da det, som bemærket i vort Svar af 19. ds., hovedsagelig kommer an paa, *hvor stort et Antal Arbejdere,* de opsagte Overenskomster omfatter. Det Antal Overenskomster, som efter *vor* Fortegnelse kan opsiges til Ophør i de nævnte 4 af Aarets første Maaneder omfatter ca. 19,000 Arbejdere, og det maa saaledes erkendes, at Arbejderorganisationerne ved kun at opsige det af det ærede Forretningsudvalg nævnte Antal (27) bevislig har holdt sig til et ganske ringe Mindretal, og naar disse opsagte Overenskomster kun omfatter et Par Tusinde Arbejdere, maa Omfanget anses for yderligere beskedent. Vi gør desuden opmærksom paa, at den ærede Arbejdsgiverforening urigtig citerer Tallet 2000 Arbejdere, som det, der fra vor Side skulde være paastaaet som Opsigelsernes Omfang. Vi har sagt »*et Par Tusinde*« og i samme Forbindelse nævnt, at Arbejdsgiverforeningens Opsigelser omfatte ca. 6000 Arbejdere, »eller dobbelt saa mange.«

Dette fastholder vi! — Vi maa desuden tage Forbehold overfor det af Arbejdsgiverforeningen opgivne Antal Opsigelser (27). Det er os ikke bekendt at saa mange ere opsagte, ligesom det ikke synes at være den ærede Arbejdsgiverforening bekendt, at Arbejdsgivere har opsagt andre Overenskomster end de for Murere, Tømrere og Arbejdsmænd i Bygningsfaget i Provinserne gældende, og endda forlangt Arbejdslønnen nedsat.

Men vi maa iøvrigt tilføje, at de opsagte Overenskomster tillige med de hundrede andre, der *kunde* have været opsagte nu, gennemgaaende ere sluttede paa flere Aar, *ifølge Pres fra Arbejdsgiverforeningens Side,* og under den Forudsætning, at tidligere uopfyldte Krav skulde kunne tages under Behandling i Aar. Arbejdernes Organisationer har, som sagt, kun i beskedent Omfang benyttet sig af denne Ret; det viser alle de anførte Tal.

Erklæringen i det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse om, at Arbejdsgiverforeningen »aldrig har misbrugt sin Stilling«, forstaar vi ikke. Hvis dette skal være Udtryk for, at Arbejdsgiverforeningen aldrig har hindret sine Underorganisationer i at bevare opnaaet Enighed med Arbejderorganisationer, saa bør en saadan Erklæring ikke afgives uden Forbehold. Og Bemærkningen om, at Lønforholdene siden Arbejdsgiverforeningens Stiftelse ere stegne næsten i alle Fag er intet Bevis for, at vi ikke har Ret i vor Paastand om, at Arbejdsgiverforeningen ogsaa under gode økonomiske Forhold har modsat sig Fremrykning i Arbejdsvilkaarene. Bemærkningen kan højst vise, at Arbejdsgiverforeningen *ikke altid har kunnet* modsætte sig Fremrykning.

Vi skal ikke strides med den ærede Arbejdsgiverforening om, hvad *den* har staaende i sine Love. Vort Citat af den udsendte Instruks er rigtigt. Men vi skal blot gøre opmærksom paa, at hvis *vi* vilde lægge en fredelig Løsning af opstaaede Uoverensstemmelser Hindringer i Vejen, *saa behøvede vi blot i vore Love at indføre lignende dertil sigtende Bestemmelser.* Det har altid været De samvirkende Fagforbunds Opgave, saa vidt muligt, at søge Uoverensstemmelser løste ad fredelig Vej; men denne vor Stilling bør vor ærede Modpart forstaa har sin Begrænsning, som man ikke bør søge at sprænge, hvis man for Alvor ønsker fortsat Fred.

Naar den ærede Arbejdsgiverforening skænker Cementindustrien en særlig beklagende Omtale, maa vi hævde, at denne Timeløn, der betales, og som kun udgør 28—30 Øre pr. Time, ikke kan være Skyld i Virksomhedernes vanskelige Stilling. Paa Arbejdslønnens Omraade har

man i hvert Fald forstaaet at økonomisere.

Vi har i de seneste Aar set, at den danske Industris gennemsnitlige Udbytte er steget, og naar de tekniske Fremskridt tages i Betragtning, tror vi, at det er muligt for vor Industri at taale en jævnt stigende Løftelse af Arbejdernes Vilkaar.

Vi kan ikke indse, at den for Tiden herskende Arbejdsløshed væsentlig i Byggefagene og i Særdeleshed i København behøver at være nogen Hindring for, at f. Eks. Kuskene paa et Par Oliemøller faar en beskeden Lønforbedring, naar Virksomhederne, som i dette Tilfælde, er gode Forretninger.

Men det synes jo ifølge den os sendte Skrivelse at være Arbejdsgiverforeningens Mening at naar der paa *visse* Omraader hersker Arbejdsløshed, saa skal Arbejderne paa *alle* Omraader holdes nede i slette Arbejdsvilkaar, uden Hensyn til, at Levnedsmidlernes Fordyrelse har gjort Arbejdernes usle Levefod endnu slettere.

Denne Opfattelse kan vi ikke dele. Vi har allerede i vort Svar af 19. ds. henstillet til den ærede Arbejdsgiverforening, at den ophæver sin Instruks, der af Arbejdsgivernes Organisationer kun kan opfattes som et Paabud mod overhovedet at forliges med Arbejdernes Organisationer om nogen som helst Bedring i Arbejdsvilkaarene. Den ærede Arbejdsgiverforening synes ikke at være tilbøjelig til at efterkomme vor Henstilling. Men det er vort Haab, at man ogsaa uden Instruksens Ophævelse kan tænke sig en frugtbar Forhandling ført mellem de interesserede Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer. Det er en Nødvendighed at dette sker, hvis man ad fredelig Vej skal komme ud over de nuværende Forhold, og forberede ogsaa en fredelig Udgang af den Situation, der næste Aar vil opstaa ved, *at en Mængde Overenskomster omfattende mange Tusinde Arbejdere udløber i Foraaret 1911, saaledes som det paa Trods af vore Ønsker er tilrettelagt af selve Arbejdsgiverforeningen.*

Vi anser Arbejdsgiverforeningens nuværende Stilling for at være den største Fare for Freden og erindrer om, at der foruden det Par Tusinde Arbejdere, som de nu opsagte Overenskomster omfatter, staar Hundrede Tusinde organiserede Arbejdere med Ønsker og Krav, som man ikke i Længden kan dæmme op for med kunstige Bomme. En skønne Dag vil Spændingen dog blive saa stærk, at Bommen sprænges, og *saa er Arbejdsgiverforeningen* ikke Herre over hvad der gaar i Løbet. Klogere og bedre stemmende med Samfundets Tarv vilde det være, om Arbejdsgiverforeningen gav Luft for en passende Udvikling af Forholdene, saaledes at Freden bevares.

Vi henstiller derfor til det ærede Forretningsudvalg, at der ingen Hindring lægges i Vejen for, at de af Opsigelserne berørte Arbejdsgiverorganisationer faar Frihed til at forhandle med de paagældende Arbejderorganisationer, og at Hovedorganisationerne kun træder til, hvor Enighed ikke kan opnaas. Det ærede Forretningsudvalg vil fremdeles finde os parate til Medvirkning til Sagernes fredelige Løsning, naar dette kan ske paa rimeligt Grundlag.

F. P. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Lønbevægelser og Konflikter.

Overenskomst med Holstebro Kommune. Paa Initiativ af de socialdemokratiske Byraadsmedlemmer er der opnaaet Enighed med Holstebro Kommune om et Arbejdsregulativ, som bl. a. gaar ud paa, at Kommunens Arbejde skal betales med en Mindsteløn, Arbejderne skal være ulykkesforsikrede og Søndagsarbejde skal betales med mindst 50 % Tillæg til Lønnen.

Arbejdsregulativet er saalydende:

Overalt hvor Holstebro Kommune bortliciterer et Arbejde eller kontraherer med

private Arbejdskøbere om et Arbejde, der efter dets Størrelse og Beskaffenhed egner sig til Licitation, gælder følgende Regler:

De med Arbejdet beskæftigede skulle garanteres en Mindsteløn, gældende for hver Arbejdsgruppe. Denne Løn gælder, selv om den paagældende Arbejder kun delvis er anvendt ved kommunalt Arbejde.

Arbejderne skulle, medens Arbejdet udføres, være ulykkesforsikrede paa Entreprenørens eller — hvor Kommunen selv lader Arbejdet udføre — paa Kommunens Bekostning.

Søndagsarbejde skal betales med mindst 50 pCt. Tillæg til Lønnen, og maa kun udføres med Udvalgets Tilladelse.

Middagspavsen skal være mindst 1½ Time.

Der skal først og fremmest beskæftiges indenbys Arbejdere.

Den, med hvem Udvalget kontraherer, skal selv lede Arbejdet og maa ikke bortgive det til Underentreprenører.

Disse Regler træder i Kraft fra 1. April 1910.

Paalæggerskerne hos Hagen & Sivertsen (et Litograf-Firma i Odense) tilhører Kvindeligt Arbejderforbund og krævede i Eftersommeren en Regulering af Lønnen, hvorved der skulde sikres dem en højere Løn.

Efter adskillige Forhandlinger, som sluttelig førtes med Bistand af Hovedorganisationerne, enedes man d. 7. Januar om følgende Overenskomst:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for De samvirkende Fagforbund i Danmark, Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, Kvindeligt Arbejderforbund og Dansk litografisk Principalforening enedes man om følgende Overenskomst for Paalæggerskerne i A/S Hagen & Sivertsens litografiske Etablissement, Odense:

1. Den normale Arbejdstid er 9 Timer daglig, der lægges indenfor Tiden fra Kl. 7 Morgen til Kl. 6 Eftermiddag.

2. Begyndelseslønnen for Elever er:
i de første 4 Maaneder 6 Kr. pr. Uge
i de næste 4 Maaneder 7 - - -
i de næste 4 Maaneder 9 - - -
i de næste 6 Maaneder 10 - - -
og derefter er Mindstelønnen 12 Kr. pr. Uge.

Ingen nuværende Lønning maa nedsættes som Følge af denne Overenskomst.

3. Overarbejde indtil Kl. 10 Aften betales med et Tillæg til Timelønnen af 50 %, efter Kl. 10 med et Tillæg af 100 %.

4. Ved Broncearbejde betales et Tillæg som hidtil.

5. For ordinære Helligdage, der indtræffer i Ugens Løb, betales fuld Løn.

6. Som Voldgiftsregler gælder den til enhver Tid mellem Hovedorganisationerne anerkendte Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

7. Denne Overenskomst løber fra 1. Januar 1910 og er gældende indtil den af en af Parterne med 3 Maaneders forudgaaende Varsel opsiges til Ophør en 1ste Januar, tidligst 1. Januar 1913, dog at saafremt der forinden dette Tidspunkt afsluttes en Landsoverenskomst med Dansk litografisk Principalforening, træder denne i Stedet for nærværende Overenskomst.

Forretningsudvalget.

Under 30. Novbr. 1909 meddelte *P. Knudsen*, at han grundet paa Valg til Borgmester for Københavns Magistrats 3. Afdeling nedlagde sit Mandat som Socialdemokratisk Forbunds Repræsentant i Forretningsudvalget. P. Knudsen var i en Række Aar valgt af Forretningsudvalget som dettes Næstformand. Som bekendt udfyldes dette Hverv siden sidste Generalforsamling af P. Hvidtfeldt. I P. Knudsens Sted har Socialdemokratisk Forbund nu valgt *Th. Stauning*, Partiets ny Forretningsfører, til at være Forbundets Repræsentant i De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg.

Adressefortegnelse
over Formændene for Arbejdernes Fællesorganisationer i Danmark.

Aalborg: H.P. Hansen, Algade 20,1.

Aarhus: Snedker Marinus Petersen, Samsøgade 32.

Assens: M. P. Sørensen, Assens Social-Demokrat.

Assens pr. Mariager: Smed Chr. Stenfeldt.

Brønderslev: Jacob Sørensen, Dybetsgade.

Bogense: H. Christensen.
Esbjerg: Murer H. Chr. Pedersen, Smedegade 13.
Faxe: Lærer C. Hansen, Vraaby Skole pr. Haarlev.
Frederikshavn: Skomager H. Olsen, Vestergade 15.
Frederiksværk: P. C. Sørensen.
Faaborg: Bryggeriarbejder N. Nielsen, Adelgade.
Fredericia: Tømrer H. C. Hansen, Købmagergade 46.
Grenaa: Snedker S. Madsen, Markedsgade 29.
Glostrup, Taastrup og Omegn: Carl Hansen, Villa »Mary«.
Haslev: A. Andersen, Nygade.
Hadsten: R. C. Tvilling, Vinterslev pr. Hadsten.
Herning: Slagter V. A. Brøndum.
Helsingør: P. Christensen, Søstræde 4.
Hillerød: Journalist Jens P. Larsen, Social-Demokraten.
Hjørring: Bødker Poulsen, Klokagervej 71.
Holstebro: Murer J. P. Pedersen, Enghavevej.
Holbæk: Bager Alf. Petersen, Labæk 24, 1.
Horsens' J. N. Abrahamsen, Lendropsgade 7.
Hørsholm: »Social-Demokraten«s Ekspt.
Hobro: Smed Chr. Rasmussen, Skolegade 4.
Køge: H. Jørg. Jensen, Nørregade 53.
Korsør: P. Petersen, Skovvejen 41.
Kolding: Murer Jens Svendsen, Gølmannsvej.
Kallundborg: Tømrer Chr. Petersen, Vedelsgade 19.
Lyngby: A. Isaksen, Skovvej, Ny Holte pr. Holte.
Lemvig: Skrædder John Møller, Østergade.
Maribo: J. F. Løffgren, Nørregade.
Middelfart: Tømrer E. Tønnesen, Hessgade.
Nakskov: Typograf Albrecht Hansen, Rosnæsvej 4,
Nyborg: K. Hvidtfeldt, Mellemgade.
Næstved: A. M. Kristoffersen, Sydsjællands Social-Demokrat.
Nørresundby: J. M. Nielsen, Vestergade 65.
Nykøbing F. Cigarmager J. P. Jensen, Søvej 74.
Nykøbing M. Cigarmager P. Pedersen, Strandvejen 27.
Odense: H. P. Petersen, »Fyns Social-Demokrat«.
Ordrup og Gentofte: Oskar Hansen, Store Baunehus, Gentofte.
Odder: A. N. Laursen, Asylgade 13.
Præstø: Brødkusk Vilh. Stenbech.
Randers: Chr. Bach, Vestergrave 3.
Ribe: J. P. Gram.
Ringkøbing: Skræder C. Busted, Mellemgade.
Ringsted: Typograf H. Hansen, Dagmarsgade 35, 1.
Roskilde: Typograf P. E Borrild, Bredgade 22, 1.
Rønne: Typograf C. M. Blomberg, Skovgænge 7.
Rudkøbing: Murer H. P. Rasmussen, Ø. Møllemark.
Skanderborg: P. K. Rasmussen, Møllegade 20, 1.
Skælskør: Skrædder Chr. Aggerholm.
Silkeborg: Ehlert Nielsen, »Silkeborg Social-Demokrat.
Slagelse: Skomager John. Madsen, Svensgade 41, 1.
Sorø: Jacob Larsen, Søgade 53, 1.
Stege: Maskinarb. J. Johansen, Lendemark.
Storreheddinge: Aage Jensen, Algade.
Svendborg: Cigararbejder F. Nikolajsen, St. Hansvej 14, a.
Skive: Former L. Hessner, Østerbro 3.
Stubbekøbing: Smed F. Jensen, Grønnegade.
Thisted: Murer Hvid, Skovgade 20.
Varde: Slagteriarbejder Jens Andersen, Fischersgade.
Vejle: J. M. Kirkegaard, Thorsgade 2, 2.
Viborg: Drejer K. Svendsen, St. Ibsgade 15.
Vordingborg: T. A. Christensen, Snedker, Østervej.
Vejen: Former H. P. Hansen, Grunnertsgade.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København, K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 32 ❋ KØBENHAVN DEN 5. FEBRUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheden (Arbejdsløshedskassernes Hovedledelser, Ingen Landsindsamling), Udlandet (Statslaan til Arbejdsløshedskasserne i Frankrig). Lønbevægelser og Konflikter (Brolæggerne i Odense, Elektrikerne hos Laur. Hansen, Kbh.) Fællesudvalget af 17. Aug. 1908. Den permanente Voldgiftsret.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløshedskassernes Hovedledelser.

var efter Indbydelse af De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg samlede til Møde d. 13. Januar 1910 i »Harmonien«, København.

Til Mødet var indbudt det af den socialdemokratiske Gruppe ang. den foreliggende Sag valgte Udvalg, samt Frk. *Cl. Black*, som Repræsentant for Arbejdsløshedsinspektoratet.

Efter at *Em. Svendsen* var valgt til Dirigent gav Formanden for De samvirkende Fagforbund, *Carl F. Madsen*, en Skildring af Svingningerne i Konjunkturerne, hvis Dalen sidste Vinter her i Landet var uddybet ved Alberti-Skandalen og Banksvindelen.

Gennem de af Fagforbundene fremskaffede Oplysninger om Arbejdsløshedens Omfang kunde Svingningerne følges, og der havde fra Arbejderorganisationernes Side hævet sig stærke Røster om Hjælp. Det Offentlige havde anstrængt sig for efter vor Tilskyndelse at sætte det mest mulige Arbejde i Gang; De samvirkende Fagforbund havde iværksat en Landsindsamling, som gav det gode Resultat af 267,000 Kr., der blev indsamlet i Tiden d. 15. Januar til d. 10. Maj 1909. Disse Møder fordeltes til de Arbejdsløse, som havde opbrugt den vedtægtsmæssige Understøttelse, eller som efter 10 Ugers Arbejdsløshed ingen anden Understøttelse fik. Og Arbejdsløsheden krævede denne Hjælp, fordi der blandt de organiserede Arbejdere var op til 27 % arbejdsløse.

Naar der tales om Hjælp til de Arbejdsløse er det nødvendigt at nævne det, der er Grundlaget for Hjælpen: Arbejdsløshedskasserne. Men Omfanget af disses Hjælp er kendt af alle Mødets Deltagere. Kassernes Hjælp er begrænset. Hvad der skulde tilvejebringes var en Hjælp til dem, der efter at have opbrugt Arbejdsløshedskassernes begrænsede Hjælp, fremdeles var arbejdsløse.

En Lov herom skabtes med Loven af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser. Loven tilsikrer saadanne uformuende Medlemmer fortsat Hjælp fra Kommunen i samme Omfang, som de har faaet Understøttelse af deres Arbejdsløshedskasse.

Forslaget om denne Lov indbragtes i Rigsdagen af vor tidligere Formand, *Martin Olsen*, rigtignok i den Form, at det var Staten, som for en væsenlig Del skulde have paataget sig den Pligt, som ved Lovens Gennemførelse helt lagdes over paa Kommunerne. Loven er imidlertid kun gældende for et Aar.

Københavns Magistrat skønner, at dens Udbetalinger i Henhold til denne Lov indtil 1. April 1910 vil udgøre ca. ½ Mill. Kroner. For Frederiksbergs Vedkommende skønnes Omkostningerne at blive ca. 40,000 Kroner.

Det maa haabes, at denne Lov, der skulde ophøre til 1. April, fremdeles maa blive i Kraft. Thi det vil næppe være muligt i Aar at iværk-

sætte nogen Landsindsamling, dertil spores Virkningerne af de to sidste Vintres Arbejdsløshed for stærkt. Modstandskraften hos de enkelte er naturligvis bleven mindre og Ydeevnen ligeledes. Desuden er Forholdet det, at mange Arbejdsløshedskasser netop i denne Vinter har maattet paaligne Ekstra-Kontingent for at klare sine vedtægtsmæssige Udbetalinger, altsaa for at fortsætte Virksomheden.

Vi har for Novbr. 1909 samlet Tal over Arbejdsløsheden, og det viser sig, at 15,1 % af Medlemmerne var arbejdsløse; i Novbr. ifjor (1908) var 14,4 % Arbejdsløse.

Taleren sluttede med paa Forretningsudvalgets Vegne at foreslaa følgende Resolution:

Repræsentanter for samtlige statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, samlede til Møde den 13. Januar i »Harmonien«s Lokaler i København, har paa Grundlag af det indsamlede Materiale over Arbejdsløshedens Omfang konstateret, at denne ikke er ringere end i Fjor. Og grundet paa den forudgaaende Arbejdsløshed er Arbejdernes Modstandsævne overfor Arbejdsløshedens Følger ganske naturligt nu ringere end i Fjor.

Man anerkender den Støtte, som fra det offentliges Side er ydet til Arbejdernes egne Bestræbelser for at holde den værste Nød borte, men Følgerne af det svundne Aars store Udbetalinger til Arbejdsløshedskassernes Medlemmer tynger netop nu Arbejderne gennem de Ekstra-Paaligninger, som Kasserne for Tiden har maattet udskrive til Dækning af Underskud til Kassernes fortsatte Opretholdelse.

Under de her skildrede Forhold er det ikke muligt for Arbejderne selv at bære større Byrder, end de allerede har paataget sig, og det er derfor en absolut Nødvendighed at det offenlige fortsætter med Hjælp i det størst mulige Omfang — det gælder for Tusinder af Arbejderfamilier om Lindring af den yderste Nød.

Under Henvisning til den storslaaede Offervillighed og den virkningsfulde Selvhjælp, som Arbejderne indbyrdes har udvist og fremdeles udviser, opfordrer de forsamlede Repræsentanter den socialdemokratiske Rigsdagsgruppe til paa Rigsdagen at udvirke, *at Loven af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp* til Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser ikke begrænses til kun at virke det ene Aar ud, men at Loven holdes i Kraft saa længe, som de nu herskende Forhold kræver det, og at der om muligt paa anden Maade skaffes Hjælp fra det offenlige.«

Efter en lang og interessant Diskussion, hvori foruden Formanden og Dirigenten deltog Smed A. Johansen, Stauning, Snedker Carl Møller, Former Arnold Nielsen, Tømrer Jacobsen, Bygningssnedker J. Chr. Jensen, Typ. Viggo Christensen, Tømrer Larsen, Folketingsm. Hans Nielsen og Sigv. Olsen m. fl. vedtoges Resolutionen enstemmigt.

Ingen Landsindsamling.

Der er fra forskellige Sider rejst Spørgsmaal om Muligheden af at iværksætte en Landsindsamling til Fordel for de Arbejdsløse i Lighed med, hvad skete i ifjor Vinter.

Naar Spørgsmaalet om en saadan gentaget Indsamling fremkommer, bør det erindres, at Ledelserne for samtlige statsanerkendte Arbejdsløskasser paa Fællesmødet d. 13. Januar ogsaa drøftede denne Tanke, men kom til det Resultat, at en saadan Indsamling blandt selve Arbejdere i Aar vilde frembyde saa store Vanskeligheder, at et godt Resultat paa Forhaand var udelukket.

Naar Indsamlingen ifjor *nogenlunde* lykkedes — man maa udtrykkelig sige *nogenlunde,* thi de Portioner, der uddeltes, var meget smaa, nemlig 2—4 Kr. ugl. — saa skyldtes det den Omstændighed, at *Fagforeningerne,* som kort forinden af deres Kasser havde givet store Summer (324,010 Kroner) som Grundfond til de Arbejdsløshedskasser, som fik Statsanerkendelse, umiddelbart derefter ydede direkte af deres Kasser over 150,000 Kroner, som gik ind i Landsindsamlingen til de Arbejdsløse.

Senere har Fagforeningerne af deres Kasser ydet Kontingent til Arbejdsløshedskasserne for deres arbejdsløse Medlemmer, Extrauddelinger til de Arbejdsløse, Juleuddelinger o. s. v., saaledes at Fagforeningernes Ydelser til de Arbejdsløse antager meget stort Omfang.

Naar man ved, at der for adskillige Arbejdsløshedskassers Vedkommende er paalignet Medlemmerne Ekstra-Kontingent for at sætte Kasserne i Stand til at opfylde deres vedtægtsmæssige Forpligtelser, saa vil man forstaa, at Arbejderne for

Tiden er saa bebyrdede, at der ikke kan bæres mere.

Der regnes med, at saa og saa mange Arbejdere er i Arbejde, og at der dog maaske kan indkomme noget; men man maa erindre at man iforvejen har fordelt det forhaandenværende Arbejde paa de flest mulige ved at *indskrænke Arbejdsdagen*. Der arbejdes i en Mængde Industrier paa indskrænket Tid eller 3 Dage om Ugen. I mange Tilfælde er de Folk, der er kommet i Arbejde, saadanne Arbejdere, der iforvejen har gaaet arbejdsløse i maanedsvis, og som derfor har haardt Brug for den *halve* Ugeløn, de opnaar.

Men desuden har den store Arbejdsløshed drevet en Mængde Arbejdere over i Fag, som de ellers ikke arbejder i. Selv om de saa arbejder 8—9 Timer daglig, bliver deres Fortjeneste dog betydelig ringere end under normale Forhold.

Man vil forstaa, at alle disse Momenter har været medvirkende til, at Arbejdsløshedskassernes Tillidsmænd paa Mødet den 13. Januar indsaa det unyttige i at forsøge en Landsindsamling i Aar, hvor Arbejderne tynges af Vægten af flere Aars Nedgang.

Her maa det Offentlige træde til — det Samfund, som dog, naar alt kommer til alt, har Arbejderne at takke for saa meget.

Udlandet.

Statshjælp til Arbejdsløshedskasserne i Frankrig.

Det franske Arbejdsministerium offentliggør en kort, men ganske interessant Beretning om Anvendelsen af de Statsmidler, der i 1908 stod til Raadighed for Fremme af Arbejdsløshedsforsikringen.

I de sidste 4 Aar er der aarlig paa Arbejdsministeriets Budget beregnet en Sum til dette Formaal. For Aaret 1908 beløb denne Sum sig til 110,000 Frc. (ca. 79,000 Kr.). Deraf udbetaltes ialt kun 47,824 Frc. — altsaa ikke en Gang Halvdelen af det til Raadighed stillede Beløb. Det foregaaende Aar udgjorde Udbetalingen 32,240 Frc.

Den officielle Beretning betoner, at Statens Tiskud har til Hensigt at fremme en af Arbejderne selv rejst Arbejdsløshedsforsikring. Staten tilskyder 25 % af det Beløb saadanne Kasser har udredet i Understøttelser til Arbejdsløse — altsaa et andet Tilskuds-Princip end det, der anvendes hos os, hvor Tilskud ydes i Forhold til det *indbetalte* Kontingent. Princippet hos os skulde medføre, at det offentlige Tilskud bliver mere jævnt flydende og ikke særligt afhængigt af Konjunkturerne.

Det franske Arbejdsministerium har, da Efterspørgslen efter Statstilskud er saa ringe og da de beregnede Midler slaar saa rigeligt til, udbetalt 30 % i Tilskud.

Statens Betingelser for Udbetaling af Tilskud er desuden, at de paagældende Kasser fører et detailleret Regnskab som det er muligt at kontrollere. Det antages, at det er denne Omstændighed, der er Skyld i den ringe Efterspørgsel efter Statstilskud.

I første Halvaar 1908 forlangte 97 Arbejdsløshedskasser Hjælp; af disse erholdt 73 Kasser tilsammen 23,138 Frc.; de øvrige Kasser sendte enten ingen Beretning eller nægtede at afgive Beretning, hvorfor der ingen Hjælp ydedes dem.

I andet Halvaar søgte 112 Kasser Hjælp; 68 Kasser erholdt 24,686 Frc., medens Resten (næsten Halvdelen) af de fornævnte Grunde ingen Hjælp fik.

De understøttede Kasser er: 3 *Central*-Kasser, nemlig Bogtrykker-, Litograf- og Maskinbyggerforbundenes, og 49 *Lokal*-Kasser.

De 3 Centralkasser talte tilsammen 15,578 Medlemmer medens Medlemsantallet for *samtlige* understøttede Arbejdsløshedskasser udgjorde 31,248.

De 3 Centralkasser havde til 3097 arbejdsløse Medlemmer udbetalt Hjælp for 37,866 ledige Dage med ialt 93,479 Frc. De fik i Tilskud 26,696 Frc.

De 49 Lokalkasser havde tilsammen 3,600 Arbejdsløse, der for 61,000 Dage erholdt 104,000 Frc. i Understøttelse.

Det anføres eksempelvis i Beretningen, at der i Byen Limoges bestaar 7 Arbejdsløshedskasser i Pottemagerfaget. Disse Kasser tæller 1098 Medlemmer og havde under Krisen i Industrien 1908 ikke mindre end 803 Arbejdsløse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Brolæggerne i Odense. Entreprenørerne i Odense har opsagt Overenskomsten med den derværende Afdeling af Brolæggerforbundet. Overenskomsten er en Priskurant, der saaledes udløber den 1. April; den omfatter 16 Medlemmer.

Elektrikerne hos Laur. Hansen, Kbh. Dansk Elektrikerforbund havde blokeret L. H. uden at Forbundet havde ladet foretage Mægling, saaledes som det er paabudt i den mellem Elektrikerforbundet og Jærnindustriens-Sammenslutning gældende Overenskomst. Forbundet havde gjort gældende, at da Laur. Hansen ogsaa var Installatør, men ikke Medlem af Installatørforeningen, kunde man ikke vide, at han i sin Egenskab af Kleinsmedemester var Medlem af Kleinsmedemesterforeningen. Paa gentagne Henvendelser fra Sammenslutningen nægtede Forbundet at hæve Blokaden.

Arbejdsgiverforeningen klagede herover til De samv. Fagforbund, der foreslog et Fællesmøde med Parterne om Sagen. Dette fandt Sted d. 8. Januar og endte med, at Elektrikerforbundets og Sammenslutningens Repræsentanter enedes om, at Blokaden hæves og at eventuelle Uoverensstemmelser afgøres i Henhold til Bestemmelserne i Voldgiftsreglerne.

Fællesudvalget af 17. Aug. 1908.

Beretningen fra Fællesudvalget bl. a. indeholdende de tidligere her i »Arbejderen« omtalte I Norm for Regler for Regler for Behandling af faglig Strid, II Forslag om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret og III do. af en Forligsmands-Institution, samt iøvrigt Materiale om Lovgivningen i andre Lande paa disse Omraader (250 Sider) Pris 1 Kr. pr. Ekspl. erholdes hos Kasserer E. Svendsen, De samvirkende Fagforbunds Kontor, mod forud Indsendelse af Beløbet. Der raades kun over et begrænset Antal Eksemplarer.

Den permanente Voldgiftsret.

Repræsentantskabet har genvalgt alle De samv. Fagforbunds hidtidige Medlemmer og Suppleanter i Den permanente Voldgiftsret. *Medlemmerne* ere følgende:

Formand for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen*, Landsthingsmand, Bageribestyrer *C. C. Andersen* og Raadmand, cand. jur. *Gustav Philipsen*.

Suppleanter ere: Folkethingsmand, Bryggeribestyrer *Sigvald Olsen*, Formand for Murersvendenes Aktieselskab *Sophus Andersen* og Overretssagfører *Oskar Johansen*

Arbejdsgiverforeningen har valgt følgende:

Til *Medlemmer:* Højesteretssagfører *F. Bülow*, Murermester *E. Lytthans-Petersen*, Ingeniør *N. C. Monberg*.

Suppleanter:

Direktør *Ludvig Christensen*, Overretssagfører *V. Schierbeck* og Ingeniør *K. Schøller*.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 33 ❋ KØBENHAVN DEN 12. FEBRUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Overflytningsreglerne. — Erstatningssager. — Den permanente Voldgiftsret. — Arbejdsløsheden i November Maaned 1909.

Overflytningsreglerne.

Til samtlige Fagorganisationer, som tilhører De samvirkende Fagforbund.

Der er ofte paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamlinger blevet arbejdet paa at hidføre en Ordning, hvorved det blev muligt for Medlemmer tilhørende Organisationer under De samvirkende Fagforbund at overføres fra en Organisation til en anden, uden at betale nyt Indskud.

Grunden til at Spørgsmaalet saa ofte er taget op til Behandling skyldes vel i særlig Grad de usikre Arbejdsforhold, som er uadskillelige fra den kapitalistiske Samfundsordning, der ofte støder Tusinder af Arbejdere ud i Arbejdsløshed uden Udsigt til for lange Tider at opnaa Arbejde i deres eget Fag eller Branche, og Nøden, Selvopholdelsesdriften samt hvis de ere gifte, tillige Pligten mod Hustru og Børn driver da vore Kammerater til, ofte rent midlertidigt, at søge Arbejde, hvor de kan faa det, ligegyldigt hvilket, for at de kan bjærge til Livets Ophold. Man har ment, at de Arbejdere, som af ovenanførte Grunde tvinges til at forlade deres Fag ikke bør skubbes fra os, men rækkes en hjælpende Haand, ligegyldigt fra hvilken Organisation de kommer, blot er organiseret.

I 1903 blev det paa Forslag af Forretningsudvalget vedtaget at henstille til de under De samvirkende Fagforbund staaende Forbund og Foreninger at vedtage, eventuelt søge opnaaet Gensidighed med andre Organisationer om Medlemmers fri Overgang fra den ene Organisation til den anden.

I disse Regler findes følgende Bestemmelse:

»Naar et Medlem af en Organisation tager Arbejde under en anden Organisations Omraade, skal han, naar han begærer det eller det forlanges, at han skal overgaa i den Organisation, under hvis Omraade han har taget Arbejde, optages i denne uden Indskud.«

Til Reglerne sluttede sig efterhaanden et meget stort Antal Organisationer, men ikke alle, og for at fremme Sagen blev Spørgsmaalet om Medlemmernes Overflytning atter optaget til Behandling paa Generalforsamlingen den 11. Maj 1907. Forretningsudvalget fremsatte Forslag til Lovændring, gaaende ud paa, at Medlemmer af Organisationer under De samvirkende Fagforbund ved Overgang fra en Organisation til en anden, skulde kunne indtræde i den ny Organisation uden at betale nyt Indskud.

Forslaget vandt ogsaa Tilslutning blandt Medlemmerne, men af Hensyn til, at nogle Fags Repræsentanter udtalte, at de ønskede at forelægge Sagen for kommende Kongresser eller Generalforsamlinger, tilføjedes Forslaget nogle Bestemmelser derom.

Generalforsamlingen vedtog derefter Forslaget i følgende Affattelse:

»Naar et Medlem af en under De samvirkende Fagforbund hørende Organisation overgaar til et andet Fag, betales intet Indskud til dette Fags Organisation, forud-

sat at vedkommende Medlem har opfyldt sine Forpligtelser mod den Organisation han forlader.

De Organisationer (Forbund eller enkeltstaaende Foreninger) som foreløbig ikke kan efterkomme denne Bestemmelse forelægger Forslag derom paa deres førstkommende Kongres eller Generalforsamling.

Organisationer, som optager andre Organisationers Medlemmer uden Indskud, har dog Ret til at forlange Indskud af Medlemmer, der kommer fra Organisationer, som endnu ikke efterkommer Bestemmelsen.«

Det første og tredje Stykke blev tilført Loven som § 6. Det andet Stykke opførtes i Loven som Note.

En Del Organisationer sluttede sig, foruden de der forud havde tiltraadt Gensidighedsreglerne, til Overflytningsbestemmelsen, men andre Organisationer holdt sig vedblivende tilbage.

De statsanerkendte Arbejdsløshedskasser var imidlertid traadt i Virksomhed, og for disse fastsatte som bekendt, Arbejdsløshedsnævnet Regler for Medlemmernes fri Overgang med Bevarelse af Understøttelsesret

Disse Regler var alle de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser pligtige at efterkomme fra Oktober 1908, men for ikke at gøre Reglerne illusoriske, var det nødvendigt at Fagorganisationerne som saadanne gav Overflytningsreglerne deres Tilslutning.

Forretningsudvalget fremlagde derfor Sagen til Behandling paa De samvirkende Fagforbunds Generalforsamling i April 1909. Den daværende Formand, C. M. Olsen, forelagde paa Forretningsudvalgets Vegne en Resolution, som i stærke Vendinger udtaler sig for, at de Skranker, der hidtil havde været rejste mellem Arbejdernes Organisationer, snarest burde falde, og som Middel hertil henviste han til de for Arbejdsløshedskasserne gældende Overflytningsler og til De samvirkende Fagforbunds Lov § 6.

I den foreslaaede Resolution fandtes ogsaa følgende Bestemmelse:

»— — — og Mødets Deltagere erklærer, at de af al Kraft vil arbejde i deres Organisationer for at disse Gensidighedsbestemmmelser tiltrædes.«

Generalforsamlingen ønskede imidlertid denne Bestemmelse slettet af Resolutionen, under Henvisning til, at naar Overflytningsreglerne alt var gældende for de til Organisationerne knyttede Arbejdsløshedskasser, burde de ogsaa være bindende for Fag-Organisationerne. Det maatte nu ikke længere afhænge af de enkelte Organisationer, om de vilde tiltræde Bestemmelsen eller ikke; den maatte gælde for alle Organisationer, som tilhører De samvirkende Fagforbund. Saaledes besluttede Generalforsamlingen.

I Henhold til denne Beslutning er Noten om »at de Organisationer, som foreløbig ikke kan efterkomme Bestemmelsen om indskudsfri Overflytning kan forelægge Forslag derom paa deres førstkommende Generalforsamling« ikke bibeholdt i den ny Lov for De samvirkende Fagforbund.

Vi har gjort saa udførligt Rede for Sagen, fordi der ofte fra Organisationer klages over, at nogle Fagforeninger vedbliver at afkræve Medlemmer fra andre Organisationer Indskud, skønt de fuldt ud opfylder de fastsatte Betingelser for at kunne indtræde uden Indskud.

Forretningsudvalget, som tillægger en endelig Ordning af Sagen i den Aand, som Generalforsamlingen i April 1909 har tilkendegivet, den største Betydning, tillader sig meget indtrængende at henstille til samtlige Fagforeninger, at undlade at afkræve Medlemmer fra andre Organisationer under De samvirkende Fagforbund Indskud, naar de opfylder vor Lovs Bestemmelser, saaledes som de er udtrykt i § 6.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Erstatningssager.

Højesteret har under 30. April 1909 afsagt Dom over »Hustømrernes fag-

lige Afdeling« i København, hvorved den er dømt til at betale Tømrermester Fuhr *4000 Kr.* som Erstatning for Tab ved en af Fagforeningen etableret Strejke og *300 Kr.* i Sagsomkostninger.

Tømrermester Fuhr lod i 1904—1905 udføre nogle Byggeforetagender paa Frederiksberg, hvortil Fuhr brugte nogle Brædder, som tidligere havde været brugte til Gulvafdækning. For Anvendelse af disse Brædder forlangte Tømrersvendene Ekstrabetaling, Hustømrernes Voldgiftsret gav ogsaa Svendene Ret heri, og dømte, at disse skulde have et Tillæg af 1½ Øre pr. Kv.-Al. Fuhr gjorde dog atter Ophævelser; han fortolkede Kendelsen saaledes, at Svendene kun var berettigede til at faa Tillægget for et mindre Parti Brædder, hvorimod Svendene mente sig berettiget til Extrabetaling for hele Partiet.

Da Fuhr fremdeles fastholdt sin Forstaaelse af Kendelsen, nedlagde alle de hos ham arbejdende Svende Arbejdet den 17. Januar 1905 med faa Dages Varsel.

Sagen blev derefter optaget til Forhandling mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, Dansk Tømrerforbund og de interesserede Parter. Forhandlingerne førte dog ikke til nogen Ordning, idet Tømrerforbundet, der efter at være udtraadt af De samvirkende Fagforbund er at betragte som Hovedorganisation i Forholdet overfor sine Afdelinger, *godkendte* den af Afdelingen iværksatte Strejke.

Spørgsmaalet om Strejkens Lovlighed blev derefter forelagt den permante Voldgiftsret, og under 3. Marts 1905 afsagde Retten følgende Kendelse:

»Ved den ovennævnte af Hustømrernes faglige Afdeling paabudte og af Dansk Tømrerforbund godkendte Arbejdsstandsning er der gjort Brud paa Overenskomsten af 5. September 1899 (Forliget).

De Indklagede bør inden en Maaned fra Dato, til Voldgiftsretten betale 100 Kr. i Sagsomkostninger.«

Naar Voldgiftsretten dømte Tømrerforbundet for Brud paa Septemberforliget, var det ikke fordi Hustømrernes faglige Afdeling havde undladt at varsle Strejken 14 Dage forud; thi Retten har saa tidlig som i Aaret 1900 slaaet fast, at Forligets § 2 handler kun om Arbejdsstandsninger, som er *dekreteret, godkendte* eller *understøttede* af en af *Hoved*organisationerne. Dommen grundes derfor paa, at *Forbundet*, der er at betragte som *Hoved*organisation, under Forhandlingerne med Arbejdsgiverforeningen havde brugt Udtalelser, som af denne blev udlagt som Godkendelse af Strejken, hvorved Forbundet havde gjort sig ansvarlig for denne. I denne Opfattelse gav Retten Arbejdsgiverforeningen Medhold.

Den 7. Marts 1905 blev Arbejdet genoptaget hos Fuhr, efter at have været standset i 7 Uger.

To af Fuhrs Svende anlagde imidlertid Sag mod Fuhr til Betaling af den dem tilkommende Del af Ekstrabetalingen for Forskallingsarbejdet og Overretten tilkendte Svendene den krævede Betaling.

Den 8. Juli 1905 anlagde Københavns Tømrerlav Erstatningskrav mod Hustømrernes faglige Afdeling, og som Støtte herfor anbragte Lavet at den omhandlede Arbejdsstandsning, som de Indstævnte havde Ansvaret for, baade i og for sig og i Henhold til den permanente Voldgiftsrets Kendelse af 3. Marts 05, ikke er forbindende for Hustømrernes faglige Afdeling, men kun angaar Dansk Tømrerforbund.

Overretten afsagde imidlertid følgende Kendelse:

»De indstævnte maa, som en Underorganisation af Dansk Tømrerforbund anses bundne ved Overenskomsten af 5. September 1889 og de i denne indeholdte Regler med Hensyn til Betingelserne for og Fremgangsmaaden ved Erklæring af Strejke og Arbejdsstandsning.«

Ved den permanente Voldgiftsrets ovennævnte Kendelse, maa det dernæst anses statueret, at den omhandlede Arbejdsstandsning har været ulovlig, som stridende mod Overenskomsten, ligesom det i Præmisserne til Kendelsen udtrykkelig udtales, at de Indstævnte — paa hvis Vegne Dansk Tømrerforbund tillige var

indklaget for Voldgiftsretten — har savnet al rimelig Grund til at foretage den omhandlede Arbejdsstandsning og det maa derfor anses afgjort ved Kendelsen med forbindende Virkning for de Indstævnte, der selv have lagt Sagen i Hænderne paa Dansk Tømrerforbund, at den omhandlede Arbejdsstandsning har været ulovlig fra deres Side, uden at det kan bevirke nogen Forandring i dette Resultat, at Svendene ved den ovennævnte af nærværende Ret den 22. August f. A. afsagte Dom er blevne kendte berettiget til Ekstrabetaling for det hele Parti brugte Brædder.

Da der efter Sagens Natur er forvoldt Fuhr Tab ved den omhandlede Arbejdsstandsning, ligesom saadant ogsaa fremgaar af Sagens Oplysninger, og da de Indstævnte efter det foranførte er ansvarlige for dette Tab, ville de være at tilpligte at betale Citanterne en Erstatning herfor, som efter de Retten foreliggende Oplysninger passende findes at kunne bestemmes til 4000 Kr. med Renter deraf som paastaaet.

Sagens Omkostninger ville de Indstævnte betale til Citanterne med 200 Kr.

Højesteret har derefter under 30. April 1909 givet Overretten Medhold og har afsagt følgende Dom:

»Efter de foreliggende Oplysninger maa den i den indankede Dom omhandlede Arbejdsstandsning anses for et Brud paa de Appellanten ifølge Overenskomsten af 5. September 1899 paahvilende Forpligtelser. Det er derhos i Dommen rettelig antaget, at Appellanten er ansvarlig for hele det Tab, der ved bemeldte Retsbrud er paaført Tømmermester Fuhr. Under denne Forudsætning er der efter Appellantens Procedure for Højesteret ikke Spørgsmaal om Nedsættelse af den Indstævnte tilkendte Erstatning, og Dommen vil derfor i Overensstemmelse med Indstævntes Paastand være at stadfæste.

Procedurens Onkostninger for Højesteret findes Appellanten at burde tilsvare Indstævnte med 300 Kroner.

Thi kendes for Ret:

Landsover- samt Hof- og Stadsrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Højesteret betaler Appellanten, Hustømrernes faglige Afdeling, til Indstævnte. Københavns Tømrerlaug med 300 Kr. Saa betaler og Appellanten til Justitskassen 10 Kr.«

Kendelsen, som Højesteret har afsagt, fastslaar først, at Domstolene overfor Kendelser afsagte af de fag-Voldgiftsdomstole har en selvstændig Prøvelsesret (og -pligt), baade med Hensyn til Formaliteten og Realiteten, forsaavidt Talen er om en Kendelse afsagt af en faglig Voldgiftsret.

Højesteret fortolker dernæst den vigtigste Bestemmelse i Septemberforliget, nemlig dettes § 2, paa en Maade, der er ganske modsat den, som Den permanente Voldgiftsret siden 1900 har gjort gældende. Underskriverne af Septemberforliget var ved den nærmere Formulering af Forligets § 2 fuldt klar over den meget betydelige Forskel paa den Kontraheringsevne, der besiddes af Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund.

Arbejdsgiverforeningen kunde paa det omspurgte Punkt forpligte saavel Underorganisationer som disses enkelte Medlemmer. De samvirkende Fagforbund savnede derimod enhver Bemyndigelse til at gribe ind i de enkelte Organisationers Strejkeret og vore Repræsentanter erklærede derfor: »Vi kan ikke forpligte vore Underorganisationer i den omspurgte Retning; men vi kan derimod unddrage dem Strejkeunderstøttelse, saafremt de strejker uden at have givet det omtalte Varsel.«

Overensstemmende hermed er Bestemmelsen, der klart og tydeligt taler om de kontraherende Parter, affattet, og overensstemmende hermed er det ved gentagne Kendelser, afsagte af den permanente Voldgiftsret, statueret, at Forpligtelserne i Forliget efter § 2 kun paahviler *Hoved*organisationerne. Den underordnede Organisation, der etablerer Strejke uden de nævnte

Varsler, overtræder følgelig ikke Septemberforliget, men afskærer sig blot fra at faa Understøttelse eller moralsk Hjælp fra Hovedorganisationen.

Højesteret har imidlertid i Modsætning til det ovenstaaende fastslaaet, at Forpligtelserne efter § 2 ogsaa paahviler de underordnede Organisationer. Det vil altsaa sige, at Underorganisationerne, selv om de ikke kræver Støtte fra De samvirkende Fagforbund, alligevel skal give 14 Dages Varsel, forinden en Strejke iværksættes.

Højesteret har dernæst i Overensstemmelse med dansk Lov slaaet fast, at der med Brud paa Septemberforligets § 2 følger en privatretlig Forpligtelse til at erstatte hele det Tab, der ved den paagældende Strejke eller Lock-out er forvoldet vedkommende Privatpersoner — med de Begrænsninger, der iøvrigt følger af de almindelige Erstatningsregler.

Den permanente Voldgiftsret.

Efter at Højesteret har afsagt ovenomhandlede Dom, har den permanente Voldgiftsret afsagt en Dom i nedenstaaende Sag, der fuldstændig falder sammen med Højesterets Opfattelse af Septemberforliget.

Brolægningsintrepenør Chr. E. Cornelius paabegyndte den 24. September forrige Aar Klinkearbejdet i Buegangen ved Regensen i København, men efter at Brolæggerne havde udført nogle forberedende Arbejder, modtog Entrepenøren den 26. s. M., Meddelelse fra Formanden for »Brolæggernes faglige Afdeling« om, at Arbejdet ikke vilde blive fortsat af Brolæggere, da det af Fagforeningen ansaas for Murerarbejde. Derimod fortsattes Arbejdet af Murersvende. Under en Forhandling mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne og Parterne, mente Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter, at De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter ved sine Udtalelser under Mødet maatte siges at have godkendt den saakaldte Arbejdsstandsning, og fandt derved Anledning til at indbringe Sagen for den permanente Voldgiftsret.

Retten frifandt dog De samvirkende Fagforbund, *men dømte, at »Brolæggernes faglige Afdeling« ved den skete Arbejdsstandsning havde gjort Brud paa Forliget af 5. September 1899, § 2.*

Vort Forretningsudvalg har imidlertid nedlagt Protest mod Kendelsen, fordi den er i Strid med de tidligere af samme Voldgiftsret afsagte Kendelser, og fordi Voldgiftsretten uden Hjemmel har lagt andre Synspunkter til Grund for Paadømmelse af Sagen, end den Parterne har nedlagt i Forliget af 5. September 1899.

Assessor Ussing har bl. a. svaret os, at forsaavidt vort Forretningsudvalg under fremtidige Sager skulde anse det for rettest i Proceduren at hævde denne vor Opfattelse af Septemberforliget, og protestere mod den Fortolkning, der nu er gjort gældende i Sagen vedrørende Klinkearbejdet, vilde der efter hans Mening ikke være anden Vej at gaa med Udsigt til Held, end gennem Vidneafhøring af de Mænd, der sluttede Forliget, at søge bevist, at noget andet har været Forudsætningen for Forligets § 2, end det Voldgiftsretten nu har statueret.

Sagen staar altsaa nu saaledes, at baade Højesteret og den permanente Voldgiftsret, i Modsætning til den hidtidige i ca. 10 Aar førte Praksis, fortolker Septemberforligets § 2 saaledes, at enhver Fagforening, forinden der iværksættes en Arbejdsstandsning, skal varsle denne med 14 Dage, og at den, hvis dette undlades, kan resikere ved de civile Domstole at blive dømt til at erstatte Arbejdsgiverne det mulige Tab ved Arbejdsstandsningen.

Vort Forretningsudvalg anser selvfølgelig vedblivende den nye Fortolkning af Septemberforliget som værende fuldstændig i Strid med Overenskomstens Aand og Ord, og agter at benytte de til Raadighed staaende Midler til at hidføre den rette Forstaaelse af Forliget.

Arbejdsløsheden i November Maaned 1909.

De i nedenstaaende Tabel anførte 49 Organisationer have meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden i *November* Maaned 1909 fra i alt 75,000 Medlemmer. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 11,800 eller **15,7 pCt.**

Antallet af de i Maanedens Løb ved Arbejdsledighed tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 227,000 eller gennemsnitlig 3,02 pr. Medlem.

Fag (eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Mølleriarbejdere	10	11	260	3	3	78	13	14	338
Bryggeriarbejdere	35	35	658	7	6	95	42	41	753
Mineralvandsarbejdere	5	7	26				5	7	26
Tobaksarbejdere	175	214	5024	92	39	1550	267	253	6574
Skraatobaksarbejdere	3	4	77	6	6	110	9	10	187
Handskemagere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hattearbejdere	0	8	60	0	1	3	0	9	63
Skotøjsarbejd. og Skomagere	101	120	3982	14	19	275	115	139	4257
Brolæggere	105	18	470	19	22	322	124	40	792
Murere	614	614	14736	773	803	12770	1387	1417	27506
Murarbejdsmænd	280	272	6800	8	5	120	288	277	6920
Hus-Tømrere og Møllebyggere	501	583	11375	418	502	8785	919	1085	20160
Skibstømrere	40	56	965	70	69	1614	110	125	2579
Snedkere	803	934	21596	477	536	10606	1280	1470	32202
Træindustriarb. (Savværksarb m. fl.)	76	75	1683	105	101	2242	181	176	3925
Billedskærere	10	18	246	3	5	97	13	23	343
Glarmestere	5	3	100				5	3	100
Malere	541	687	12981	350	548	9710	891	1235	22691
Skorstensfejere	6	6	180				6	6	180
Sadelmagere og Tapetserere	143	151	4470	26	28	810	169	179	5280
Stukkatører	32	32	1006	3	3	85	35	35	1091
Bødkere	4	19	180	22	20	577	26	39	757
Drejere	7	7	138	5	7	155	12	14	293
Karetmagere	18	17	402	25	22	490	43	39	892
Barnevognsarbejdere	3	2	65				3	2	65
Korkskærere og Sorterere	4	5	84	2	2	48	6	7	132
Lohgarvere	6	7	180	—	2	32	6	9	212
Hvidgarvere	3	1	66				3	1	66
Keramikere	0	0	0				0	0	0
Pottemagere	0	4	21	2	2	26	2	6	47
Stenarbejdere	—	41	684	—	20	457	—	61	1141
Glasarbejdere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Guld-, Sølv- og Elektropletarb.	2	2	30	3	6	62	5	8	92
Blikkenslagere	40	40	1040	14	14	281	54	54	1321
Metaltrykkere	4	3	94				4	3	94
Gørtlere	41	32	1120	6	2	69	47	34	1189
Jern- og Metalslibere	—	7	156	3	70	48	3	77	204
Filehuggere	2	5	40				2	5	40
Smede og Maskinarbejdere	—	770	15400	—	295	5900	—	1065	21300
Formere	75	82	1968	199	207	5122	274	289	7090
Elektrikere	11	14	380	4	7	110	15	21	490
Papirindustriarbejdere	0	0	0	0	0	128	0	0	128
Typografer	147	126	4114	58	40	1298	205	166	5412
Litografer	1	1	28	3	3	90	4	4	118
Sømænd	50	50	700	100	100	2100	150	150	2800
Kedel- og Maskinpassere	26	19	484	17	18	396	43	37	880
Søfyrbødere	24	38	682	30	22	208	54	60	890
Arbejdsmænd	1175	1469	27000	1403	1640	18000	2578	3109	45000
Kvindeligt Arbejderforbund	13	13	238	—	—	—	13	13	238
Tilsammen	—	6622	141989	—	5195	84869	—	11817	226858

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3514.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 34 ❋ KØBENHAVN DEN 19. FEBRUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. — Repræsentantskabsmøde. — Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Cementindustrien, Murerne i Provinserne, Sporvejs- og Omnibusfunktionærerne i København). — Kongresser (Dansk Brolæggerforbund, Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde).

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Februar.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet indsendes til Forbundet senest d. 8. Marts.

Endnu ikke indsendte Skemaer for Januar bedes straks indsendte.

Det er af den største Betydning at Indsendelsen af Skemaer sker prompte, saaledes at man indenfor rimelig Tid kan fremskaffe Tal over Arbejdsløshedens Forløb. Enhver Tillidsmand har Ansvar for, at ogsaa denne Opgave røgtes til Ære for vore Organisationer.

Repræsentantskabsmøde.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab afholder sit ordinære Aarsmøde Fredag den 22. og Lørdag d 23. April d. A. i Forsamlingsbygningen Rømersgade 22, København, Festsalen.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Cementindustrien. Vi har under 11. Februar fra Arbejdsgiverforeningen modtaget en saalydende Skrivelse:

»Som det ærede Forretningsudvalg ved, har Dansk Arbejdsmandsforbund opsagt sin Overenskomst med Foreningen af danske Cementfabriker til Ophør 1. Februar d. A.

Allerede i Skrivelse af 14. Januar d. A. opfordrede Arbejdsgiverforeningen De samvirkende Fagforbund til at paavirke bl. a. Dansk Arbejdsmandsforbund til under de nuværende Forhold ikke at stille Krav om Lønforhøjelse, og i Skrivelse af 22. Januar gjorde man de samvirkende Fagforbund opmærksom paa, at der netop indenfor Cementindustrien for Tiden hersker næsten kriseagtige Tilstande paa Verdensmarkedet, at mangfoldige Fabriker arbejder med Underskud, at Lønningerne i Danmark er højere end de er overalt i Tyskland, langt højere, end de er i Belgien, og at en Forhøjelse af Arbejdslønnen under de nuværende Forhold meget let vil tvinge Fabrikerne til en væsenlig Indskrænkning i Produktionen, fordi den vil umuliggøre Eksporten.

Dansk Arbejdsmandsforbund har ikke taget Hensyn til de saaledes foreliggende Forhold. Man har, som bemærket, opsagt Overenskomsten, og man har nægtet at efterkomme en Henstilling fra Foreningen af danske Cementfabriker om at tage denne Opsigelse tilbage.

Da den gældende Overenskomst er udløben d. 1. Februar d. A., arbejdes der saaledes i Øjeblikket uden Overenskomst. Dette Forhold kan Cementfabrikerne imidlertid ikke i Længden finde sig i. Det staar derved i Arbejdernes Magt til enhver Tid at varsle og iværksætte Arbejdsstandsning, og saafremt Arbejderne benyttede sig heraf paa et for Fabrikerne særlig ugunstigt Tidspunkt, vilde der

derved kunne paaføres Fabrikerne overordentlig store Tab. Af disse Grunde har Foreningen af danske Cementfabriker begæret Arbejdsgiverforeningens Tilladelse til at standse Arbejdet, og i Henhold hertil skal man meddele De samvirkende Fagforbund, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, som er beskæftigede paa Virksomheder under Foreningen af danske Cementfabriker.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.«

Murerne i Provinserne. I August Maaned f. A. modtog vort Forretningsudvalg Meddelelse fra Murerforbundet om, at Centralforeningerne af Murer- og Tømrermestre i Provinserne havde opsagt Overenskomsten af 28. Januar 1902 som omfatter Fællesudvalget af 20. Juli 1895 med Tilføjelser og øvrige Forhold angaaende Samarbejdet samt havde opsagt Overenskomsterne om Timelønnen i de fleste Byer i Jylland og Østifterne.

Som Modtræk opsagde Forbundet Overenskomsterne i nogle Byer og fremsatte Fordring om et Løntillæg af fra 3—5 Øre i Timen i alle Byer, Tillæg for Søn- og Helligdagsarbejde samt alt sort Arbejde, hvorved forstaas Dampkedler, Bagerovne, Saltstenspander o. lign.

Der har senere været forhandlet mellem de interesserede Parter og det er lykkedes dem at opnaa Enighed om en ny Overenskomst, som kan opsiges til Ophør den 1. Febr. 1911 med 5 Maaneders Varsel.

Arbejdstiden er fastsat til 10 Timer daglig de 6 Maaneder om Sommeren, i Oktober og Marts 9 Timer, Februar og November 8 Timer og i December og Januar 7 Timer daglig.

Angaaende *Timelønnen* er der opnaaet Enighed om 2 Øre Forhøjelse pr. Time i de Byer, hvor den hidtil har været 40 Øre og 1 Øres do. i Byer, hvor den var 42 Øre. De højere Lønninger forbliver uforandret.

Overarbejde til Kl. 9 Aften betales med et Tillæg af 40 % til den normale Timeløn. *Søn- og Helligdagsarbejde* betales med et Tillæg af 50 % til Timelønnen.

Natarbejde fra Kl. 9 Aften til 6 Morgen betales med et Tillæg af 90 % til Timelønnen. Ved Betaling for Over- og Natarbejde fradrages ikke for Spisetiderne.

Ved Opgørelse af Akkordarbejde fradrages kun den almindelige Timebetaling og ikke det Tillæg, der betales for Over-, Søn-, Helligdags- og Natarbejde, om saadant har fundet Sted.

Overenskomsten indeholder endvidere Bestemmelser for Betalingen for Vandbygningsarbejder, Udbetaling af Lønninger, Opholdsrum m. m.

Parterne er ogsaa blevet enige om Regler for Behandling af faglig Strid, saavel til Brug mellem Centralforeningerne og Forbundet som mellem de lokale Foreninger.

Tømrerforbundet, som har deltaget i Forhandlingerne om ovennævnte Overenskomst, har tiltraadt denne.

Sporvejs- og Omnibusfunktionærerne i København har foreløbig endt deres Lønbevægelse, som vi i korte Træk skal gøre Rede for.

»Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation« meddelte os d. 3. Juni 1909, at deres, med Sporvejsselskaberne indgaaede, Overenskomster med ½ Aars Varsel kunde opsiges til Ophør 1. Januar 1910, og man anmodede om De samvirkende Fagforbunds Sanktion til at opsige dem.

Paa et Forretningsudvalgsmøde d. 7. Juni behandledes Sagen. Sporvejsfunktionærernes Formand, Hr. N. Hansen, var nærværende og forklarede, at man vilde søge gennemført Kommunens Lønregulativ, da dette vilde give Sporvejsfunktionærerne væsentligt bedre Lønvilkaar. Man mente, ved at bygge paa Udtalelser, der var faldne under Forhandlingerne da den gamle Overenskomst sluttedes, at der var Udsigt til at Selskaberne vilde være nogenlunde villige til at indgaa herpaa.

Forretningsudvalget nærede dog store Betænkeligheder ved at imødekomme Anmodningen, og begrun-

dede dette med de slette Arbejdsforhold og Vanskeligheden ved under en eventuel Arbejdsstandsning at holde Skruebrækkerne borte. Paa den anden Side vilde Forretningsudvalget ikke modsætte sig at Funktionærerne gjorde Forsøg paa at tilvejebringe bedre Lønvilkaar, og da Funktionærerne ikke agtede paa det givne Raad, støttede Forretningsudvalget dem efter Evne, da deres Generalforsamling med 1602 Stemmer mod nogle faa vedtog at opsige Overenskomsten til Ophør 1. Januar 1910.

Der førtes derefter en Del Forhandlinger mellem Sporvejsselskaberne og Funktionærernes Organisation, men disse Forhandlinger førte ikke til noget Resultat. Selskaberne nægtede at indgaa paa nogen som helst Forhøjelse af Lønnen.

Organisationens Formand henvendte sig derefter til Borgmester Marstrand med Opfordring om at være Mægler, men denne var ikke saa villig til at efterkomme Anmodningen, som Funktionærerne havde ventet; han henviste til fhv. Borgmester Jacobi, der erklærede sig villig, hvis begge Parter ønskede ham som Mægler. Mæglingen strandede paa, at Selskaberne fastholdt, at der ikke kunde være Tale om nogen som helst Indrømmelse, der betød en Udgift for Sporvejsselskaberne. Ja, Selskaberne havde endog stillet et Forslag, der betød forringede Vilkaar for Funktionærerne.

Fra Arbejdsgiver-Side fremholdtes det, at Funktionærernes Krav betød, hvis de gennemførtes, en Udgift for Selskaberne paa ca. 700,000 Kr. aarlig, medens Funktionærerne opgjorde det til ca. Halvdelen. Imidlertid indrømmede Funktionærerne, at deres Krav om en gradvis Nedsættelse af Arbejdstiden vilde medføre nogle yderligere Udgifter for Selskaberne, saaledes det første Aar ca. 79,000 Kr. og det næste Aar ca. 60,000 Kr. mere.

Da man ingen Vej kunde komme med Selskaberne, anmodede Funktionærerne De samvirkende Fagforbund om at søge et Fællesmøde sammenkaldt, og et saadant, med Repræsentanter for begge Parter og for Hovedorganisationerne, afholdtes d. 9. Decbr. Forhandlingerne blev dog resultatløse, da Arbejdsgiverforeningen fastholdt, at Selskaberne ikke kunde være tjente med at give nogen som helst Indrømmelse. Man henviste til, at Selskaberne kun havde givet 4 % i Udbytte sidste Aar og havde foretaget for ringe Afskrivninger. Desuden vidste Selskaberne ikke, om Kommunen overtog Driften. Afgørelse heraf skal ske i denne Sommer (1910).

I Midten af Decbr. Maaned afsendte Bestyrelsen for Funktionærernes Organisation Varsel til Arbejdsgiverforeningen om, at den agtede at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om Arbejdsstandsning fra 1. Januar, hvis man ikke forinden var enedes om en Ordning. Generalforsamlingen vedtog næsten enstemmigt at give Bestyrelsen Fuldmagt til at give det andet Strejkevarsel og selv bestemme Dagen for en eventuel Strejkes Iværksættelse. Imidlertid afholdtes der d. 30. December 1909 paany et Fællesmøde af Repræsentanter for Parterne og for Hovedorganisationerne, og her enedes man efter en lang Forhandling om følgende:

Ved et Møde i Dag i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund, A/S De kjøbenhavnske Sporveje og A/S Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej, Frederiksberg Sporvejs- og Elektricitets A/S og Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation drøftedes Sporvejskonflikten, og der fremkom fra Selskabernes Side til Løsning af den staaende Strid følgende Forslag, som Sporvejsfunktionærernes Repræsentanter lovede at forelægge for Funktionærerne til Natten mellem den 30. og 31. December indkaldte Generalforsamling:

Den nuværende Overenskomst ændres i Overensstemmelse med de af Sporvejsselskaberne under 15. November 1909 formulerede Forslag Nr. 2, 3, 6, 7a og 8 samt Nr. 9, 2det Stykke, Nr. 2 dog med den Ændring, at den kontante Betaling ansættes til 75 Øre for en hel Time og 38 Øre for hver paabegyndte halve Time.

Med Hensyn til Understøttelsesbestemmelserne samt Betalingen i Sygdomstilfælde har sit Forblivende ved den nuværende Praksis.

Endvidere ændres, saasnart Indførelsen af fast Rulle er tilendebragt i Løbet af Foraaret, de for Hjælpere og Kuske ved Vagtstationen fastsatte 65 Timer ugentlig for Vagt og Revision til 60 Timer ugentlig.

Den saaledes ændrede Overenskomst gælder til 1. Januar 1911. Saafremt Københavns Kommune bestemmer sig til at overtage Sporvejene pr. 1. August 1911, skal Overenskomsten dog gælde uforandret indtil den Dag, da Overtagelsen finder Sted.

Denne Afgørelse forelagdes om Natten Funktionærernes Generalforsamling, der godkendte den.

Kongresser.

Dansk Brolæggerforbund afholdt i Dagene den 16. og 17. Januar Kongres paa Tømrerkroen i København.

Til Stede var Repræsentanter for Forbundets 5 Afdelinger i Provinserne samt 4 Repræsentanter fra København, foruden Forretningsføreren, *Ludv. Olsen*.

Beretning. Forretningsføreren aflagde Beretning for den forløbne 2½-aarige Periode. Strejker og Konflikter havde der i denne Tid ikke været i Faget, men dog Lønbevægelser, som alle var endte med godt Resultat. En Opsigelse fra Arbejdsgivernes Side af Priskuranten i Odense foreligger nu. Den angaar Lærlingeforhold samt Overholdelsen af Bestemmelsen om at beskæftige organiserede Arbejdere. Med Hensyn hertil vedtoges det at fastholde Priskurantens Bestemmelser i sin Helhed samt skarpt at tilbagevise Arbejdsgivernes Forsøg paa at omstøde den.

Der udspandt sig derefter en lang Diskussion om Virksomheden, hvorefter denne sluttelig godkendtes.

Regnskabet. Kassereren forelagde det trykte Regnskab. Det viste bl. a., at Forbundets 154 Medlemmer havde ydet 2200 Kr. til den svenske Storstrejke.

Strejker. Paa given Foranledning vedtoges følgende:

»Ved fremtidige Indsamlinger til Strejker, Lockout'er eller andre Formaal bestemmer Hovedbestyrelsen, hvor stort Bidraget skal være.«

Lovene. En Del Ændringer til Lovene vedtoges. Blandt andet vedtoges det, at et af Hovedbestyrelsesmedlemmerne skal være bosiddende i Jylland.

Beretning fra det internationale Sekretariat. Denne fra Tysk oversatte Beretning, som fyldte 18 Foliosider, oplæstes og godkendtes.

Brolæggerkongres i Tyskland. Det vedtoges, at Dansk Brolæggerforbund lader sig repræsentere paa denne Kongres.

Valg af Hovedbestyrelse. Forretningsføreren og Hovedkassereren genvalgtes med Akklamation.

Det vedtoges at afholde næste Kongres i Odense i Januar 1913.

Arbejdsløshedskassens Delegeretmøde. Formanden, *C. Kronow*, afgav Beretning, hvorunder han bl. a. omtalte, hvor megen Understøttelse, der var udbetalt, og hvorledes dette stod i Forhold til Medlemmernes Kontingent; han mente, at nu havde Kassen samlet sig lidt Kapital, saa at det var muligt at udvide Kassens Virksomhed en Del. Derefter omtalte han Loven om fortsat Hjælp til Arbejdsløse, og skildrede, hvorledes denne Lov virkede overfor Medlemmerne. Da ingen ønskede Ordet til Virksomheden, godkendtes denne enstemmig.

Punkt 2. Der var indkommet en Del Forslag fra de forskellige Afdelinger, bl. a. til Udvidelse af Understøttelsen samt om, at ugifte Medlemmer faar lige saa stor Understøttelse som gifte. Man enedes sluttelig om nogle Forslag, som nu vil blive indbragt til Arbejdsløsheds-Inspektoratet for at blive godkendte.

Punkt 3. Forespørgsler til Arbejdsløshedskassen; det vedtoges, at henvise til Lovene i hvert enkelt Tilfælde.

Punkt 4 omhandlede Arbejdsanvisning samt Kontrollering af de Arbejdsløse.

Et Forslag fra Københavns Afdeling vedtoges.

Til Formand genvalgtes *Carl Kronow* med Akklamation.

Det vedtoges at afholde næste Delegeretmøde i Odense i Januar 1913 samtidig med Forbundets Kongres.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København. K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 35 ❋ KØBENHAVN DEN 26. FEBRUAR 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne, Skotøjsarbejderne i Esbjerg). Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne. Fra Arbejdsgiverforeningen har vi under 18. Februar d. A. modtaget en saalydende Skrivelse:

»I Fortsættelse af vor Skrivelse af 11. ds. tillader man sig herved at meddele, at en kompetent Forsamling i Dag enstemmig har vedtaget at imødekomme den af Foreningen af danske Cementfabrikker fremsatte Begæring om, at der fra og med Mandag den 28. ds. iværksættes Arbejdsstandsning overfor samtlige Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund, som er beskæftigede paa Virksomheder under Foreningen af danske Cementfabrikker, alt under Forudsætning af, at der ikke forinden maatte være tilvejebragt en for Foreningen af danske Cementfabrikker tilfredsstillende Ordning.

Man skal bemærke, at Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg er villigt til at optage en Forhandling med De samvirkende Fagforbund og Repræsententer for de interesserede Parter, forsaavidt De samvirkende Fagforbund maatte ønske en saadan.«

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Soph. Agerholm.

I Henhold til Arbejdsgiverforeningens Slutbemærkning i ovenstaaende Skrivelse, blev der med Direktør Weitemeyer aftalt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne til Lørdag den 26. ds.

Arbejdsgiverforeningen benyttede sig imidlertid af den ikke længere ukendte Taktik, at kæde en Del Fag sammen, og stillede som Betingelse for en Forhandling om Konflikten paa Cementfabrikkerne, at der samtidig forhandledes om disse Fag.

Arbejdsgiverforeningens Skrivelse er saalydende:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Besvarelse af det ærede Forretningsudvalgs Skrivelse af G. D. tillader jeg mig at meddele, at Arbejdsgiverforeningen er villig til at deltage i et Fællesmøde angaaende Konflikten i Cementindustrien som af det ærede Forretningsudvalg foreslaaet paa Lørdag den 26. ds. Kl. 11.

Imidlertid maa vort Forretningsudvalg bestemt udtale Ønsket om, at der samtidig optages en Forhandling om de øvrige foreliggende Arbejdsmandskonflikter nemlig.

Konflikten vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne,

Konflikten i Teglværksindustrien i Esbjerg, og

Kuskestrejken hos Foreningen af danske Oliemøllere,

idet man gaar ud fra, at det ærede Forretningsudvalg vil være enigt med os i, at det vil være formaalstjenligt at faa disse betydningsfulde Spørgsmaal ud af Verden paa en Gang.

Jeg imødeser det ærede Forretningsudvalgs Udtalelse om, hvorvidt det kan dele den her fremsatte Opfattelse.

Ærbødigst
Carl Weitemeyer.

Vort Svar paa Arbejdsgiverforeningens Skrivelse er saalydende:

Til Forretningsudvalget for
Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

I Skrivelse af 22. ds. meddeler det ærede Forretningsudvalg, at det er villigt til at deltage i et Fællesmøde angaaende Konflikten i Cementindustrien, Lørdag den 26. ds. Kl. 11, og udtaler tillige Ønsket om at der samtidig optages Forhandling om de øvrige foreliggende Arbejdsmandskonflikter vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne, Teglværksindustrien i Esbjerg og Kuskestrejken hos Foreningen af danske Oliemøllere.

Vort Forretningsudvalg, som har behandlet Sagen paa et Møde i Dag, er rede til at møde saaledes som aftalt, Lørdag den 26. ds., til Forhandling om den foreliggende Uoverensstemmelse paa Cementfabrikkerne. Derimod kan vi ikke imødekomme Anmodningen om, samtidig at deltage i Forhandling om de andre Sager, og vi skal kort angive Grunden.

For at Forhandlingerne mellem Repræsentanter for Hovedorganisationerne skal kunne gøre den tilsigtede Nytte, er det ganske nødvendigt, at de Sager, hvorom der forhandles, ligger fuldt oplyst forinden Forhandlingerne paabegyndes.

I Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 21. ds. vedrørende Teglværksindustrien i Esbjerg oplyses kun, at Forhandlingerne mellem Teglværksforeningen og Arbejdsmændenes Forbund om en ny Overenskomst er endt uden Resultat, hvorimod enhver Oplysning om Stridens Aarsag mangler. Vi har derfor maattet anmode Dansk Arbejdsmandsforbund om de nødvendige Oplysninger, men disse kan ikke fremskaffes paa den korte Tid til Lørdag, saa allerede af den Grund kan vi ikke forhandle Sagen paa Lørdag. Saasnart vi har de nødvendige Oplysninger er vi villige til Forhandling om de foreliggende Uoverensstemmelser.

I Sagen vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne har vi indhentet Erklæring fra Dansk Arbejdsmandsforbund, der gaar ud paa, at Forhandlingerne mellem Parterne endnu ikke er afsluttede.

Stillingen er nemlig den, at Fastsættelsen af Murarbejdsmændenes Lønvilkaar i alt Fald for indeværende Aar i de ca. 50 Byer, hvor Centralforeningerne har Medlemmer. skal afgøres efter de Regler, som er foreskrevne i Overenskomsten af 21—2—1899 mellem nævnte Centralforeninger og Dansk Arbejdsmandsforbund, men ikke endnu er blevet det paa Grund af, at de lokale Mesterforeninger, under Hensyn til et fra Centralforeningerne fremkommen Forslag om en ny almindelig Ordning gennem en Landsoverenskomst, hidtil har vægret sig ved at tilendebringe de overenskomstmæssige paabudte lokale Forhandlinger, saaledes at det ifølge nævnte Overenskomst etablerede »Fællesudvalg« endnu ikke har haft Adgang til at træffe de Afgørelser By for By, som allerede inden forrige Maaneds Udgang var hjemfaldne til dets Afgørelse.

Forbundet henleder Opmærksomheden paa følgende Bestemmelse i Fællesudvalgets Overenskomst:

»Saalænge der ikke er bestemt anden Maade til Løsning af opstaaede Uoverensstemmelser mellem Mestre og Arbejdsmænd, skulle saadanne forinden de udarte til Strejke eller Lock-out henvises til Afgørelse af dette Fællesudvalg.«

I Følge de saaledes foreliggende Oplysninger mener vort Forretningsudvalg, at det vil være rigtigt at lade Fællesudvalget af 21—2—1899 træde sammen til Forhandling, forinden der tilkaldes Repræsentanter for Hovedorganisationerne. Skulde det ikke lykkes Fællesudvalget at naa til endelig Forstaaelse, er vi ogsaa villige til at deltage i en Forhandling om denne Sag.

Angaaende den foreslaaede Forhandling om Kuskene paa Oliemøllerne kan vi ikke for nærværende udtale os nærmere, da vi ogsaa her savner de nødvendige Oplysninger.

Som Følge af det ovenfor fremførte og i Henhold til Aftale gaar

vi ud fra, at et Fællesmøde angaaende Uoverensstemmelsen paa Cementfabrikkerne afholdes Lørdagen den 26. ds. Kl. 11 Form. og at de andre Sager tages op til Behandling efterhaanden.

Vi har nemlig i Tillid til, at denne Aftale stod ved Magt anmodet Dansk Arbejdsmands Forbund om at lade møde den nævnte Dag, og det er os bekendt, at Forbundet har anmodet nogle af dets Medlemmer paa Cementfabrikkerne om at komme til Stede. Sagen vedrørende Cementfabrikkerne er iøvrigt saa stor, at den formentlig let vil tage en Dag at forhandle tilende.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Skotøjsarbejderne i Esbjerg. Fra Dansk Skotøjsarbejderforbund modtog vi under 2. Februar Meddelelse om, at to Skotøjsfabrikanter i Esbjerg forbød et Par Arbejdere, som de kaldte Formænd, at være Medlemmer af Forbundet og da de førte Forhandlinger om Sagen ikke havde ført til noget Resultat, anmodede man vort Forretningsudvalg om Bistand.

Den 18. Februar fandt der en Forhandling Sted mellem Repræsentanter for Forretningsudvalgene for de to Hovedorganisationer og Parterne. Det lykkedes dog heller ikke her at naa til nogen endelig Ordning af Sagen.

»Direktøren for Aktieselskabet Therkelsen, Esbjerg, udtalte at han under de foreliggende Forhold intet havde imod, at den omhandlede Formand var Medlem af Dansk Skotøjsarbejderforbund.

Hr. Bundgaard hævdede derimod, at den omdisputerede Formand i hans Virksomhed indtog en saadan Stilling, at han faldt ind under Bestemmelsen i Forliget af 5. September 1899, Punkt 5.

De samvirkende Fagforbund og Dansk Skotøjsarbejderforbund udtalte derefter, at de vilde tage under Overvejelse, hvorvidt man angaaende Formandsspørgsmaalet hos Bundgaard vilde indgaa med Klage til Den permanente Voldgiftsret.

Paa given Foranledning udtaltes det, at den af Fællesudvalget af 17. August 1908 udarbejdede Norm for Regler for Behandling af faglig Strid i Henhold til Overenskomsten af 29. Januar 1909 var traadt i Stedet for de ved nævnte Overenskomst vedtagne Voldgiftsregler.«

Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret.

I

Nedenstaaende fremsætter vi det af Fællesudvalget af 17. August 1908 udarbejdede Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret:

§ 1.

Der oprettes en staaende Voldgiftsret, sammensat af 12 Medlemmer, nemlig 6 ordinære Dommere og 6 Suppleanter, endvidere en Formand, en Næstformand — eller, hvis Voldgiftsretten skønner det formaalstjenligt, to Næstformænd — og en Sekretær.

Saalænge »Arbejdsgiverforeningen« og »De samvirkende Fagforbund« i overvejende Grad repræsenterer Landets ved Industri, Haandværk, Transport og Jordarbejde beskæftigede organiserede Arbejdsgivere og Arbejdere, vælger disse Foreninger hver 3 af de ordinære Medlemmer og 3 Suppleanter. Er det nævnte Repræsentationsforhold ikke længer til Stede for en af de paagældende Foreningers Vedkommende, bliver Forslag til Ændring i Valgmaaden efter Forhandling mellem Foreningerne af disse at indsende til Indenrigsministeriet, som da gør Skridt til at søge Loven ændret.

Valget, som gælder for det følgende Kalenderaar, skal foregaa hvert Aar i Oktober Maaned, og Resultatet skal straks meddeles Rettens Sekretær, der indkalder de valgte ordinære Medlemmer — eventuelt ved Tilkaldelse af Suppleanter — til Valg af Formand og Næstformand eller Næstformænd for det følgende Kalenderaar, hvilket Valg, der sker ved Stemmeflerhed, skal foregaa før den 1ste December.

Kommer Valget af Formand eller Næstformand — ellerNæstformænd — ikke i Stand indenfor den fastsatte Frist, gør Sekretæren Indstilling til Justitiarius i Højesteret, der i Forening med Formændene for de øvrige københavnske kollegiale Retter foretager Valget blandt disse Retters juridiske Medlemmer.

Kommer noget af de øvrige i denne Paragraf omtalte Valg ikke i fuldgyldig Stand, inden den for samme fastsatte Frist, gør Sekretæren derom Indstilling til Indenrigsministeriet, der med behørig Hensyn til en ligelig Repræsentation indenfor Retten til Arbejdsgiver- og Arbejder-Interesser erstatter det manglende Valg ved Udnævnelse.

Rettens Sekretær udnævnes af Indenrigsministeriet.

Samtidig med, at en Sag anmeldes for Retten, afgiver vedkommende Organisation en Liste over de af den udpegede Medlemmer, der i den betræffende Sag anses som Fagkyndige (jfr. § 10).

§ 2.

De ordinære Medlemmer og Suppleanter maa have Indfødsret, være fuldmyndige, ikke være dømte for en i den offentlige Mening vanærende Handling og ikke være ude af Raadighed over deres Bo. Formanden og Næstformændene maa opfylde Lovens Betingelser for Beskikkelse til fast Dommer i en ordinær Ret.

De juridiske Medlemmer af kollegiale Retter i København — afset fra disses Formænd — er pligtige at modtage Valg til Formandsstillingen. Denne Pligt gælder dog ikke, naar Vedkommende i 3 Aar har beklædt Stillingen.

Viser Arbejdet som Formand ved Voldgiftsretten sig at være saa omfattende, at det hindrer et til denne Stilling valgt Medlem af de nævnte Retter i at varetage de ham som saadan paahvilende Embedspligter, bliver den fornødne Arbejdskraft for Retterne at tilvejebringe om fornødent ved Lov.

Hvis det viser sig, at det Voldgiftsretten paalagte Arbejde overstiger en enkelt Rets Kræfter, foranlediger Indenrigsministeriet efter Voldgiftsrettens Indstilling en eller flere tilsvarende Retter oprettede med afgrænsede Omraader. De nærmere hertil sigtende Bestemmelser kan kan træffes ved kongelig Anordning efter forudgaaende Forhandling med »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« og »De samvirkende Fagforbund«.

§ 3.

Løn for Formand, Næstformænd og Sekretær samt Diæter for Rettens Medlemmer fastsættes af Indenrigsministeriet og udredes ligesom Rettens Kontorudgtfter, for saa vidt de ikke dækkes gennem de ved Rettens Kendelse paalagte Sagsomkostninger, af Staten gennem Bevilling paa Finansloven.

§ 4.

A. For Voldgiftsretten anlægges de Sager, som efter Forliget af 5. September 1899 og Lov af 3. April 1900 hidtil har været at indbringe for »Den permanente Voldgiftsret«.

B. Naar en mellem en Arbejderorganisation paa den ene Side og enten en Arbejdsgiverorganisation eller en Enkeltvirksomhed (Enkeltmand, Firma, Aktieselskab) paa den anden Side indgaaet Overenskomst til Fastsættelse af Arbejdsvilkaar ikke indeholder Bestemmelser i modsat Retning, skal endvidere Orertrædelser af Overenskomster kunne indklages for Voldgiftsretten efter nedennævnte Regler og med de i § 5 nævnte Følger.

1. Naar en Arbejdsgiverorganisation gør sig skyldig i et Forhold, hvorved en Overenskomst med en Arbejderorganisation krænkes;
2. naar et eller flere Medlemmer af en Arbejdsgiverorganisation i Strid med en af Organisationen indgaaet Overenskomst foretager Noget, hvorved den vedkommende Arbejderorganisation eller dennes enkelte Medlem-

mers Ret efter Overenskomsten krænkes;

3. eller omvendt naar en Arbejderorganisation gør sig skyldig i et Forhold, eller Medlemmer af en saadan i Fællesskab foretager Noget, hvorved en Overenskomst med en Arbejdsgiverorganisation krænkes,

kan den Organisation, hvis Ret eller hvis Medlemmers Ret er krænket, paaklage dette Forhold ved at indklage den paagældende modstaaende Organisation for Voldgiftsretten.

4. Naar en Enkeltvirksomhed har sluttet Overenskomst med en Arbejderorganisation, kan Organisationen og Enkeltvirksomhed indklage hinanden for Voldgiftsretten for lignende Overtrædelser som de under 1—3 nævnte.

5. Naar en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af samme, henholdsvis en Enkeltvirksomhed, varsler Lock-out overfor en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme, og den Arbejderorganisation, mod hvis Medlemmer den bebudede Lock-out er rettet, vil gøre gældende, at Lock-out'en eller det uopfyldte Krav, hvorpaa den erklæres, er i Strid med indgaaende Overerenskomster, og ved anbefalet Brev inden 5 Dage overfor den Organisation, der selv eller hvis Medlemmer har bebudet Arbejdsstandsningen — henholdsvis overfor den Enkeltvirksomhed, der har bebudet Arbejdsstandsningen—, har protesteret mod Lock-out'ens Lovlighed, kan enhver af Parterne inddrage Spørgsmaalet om Lock-outens Lovlighed for Voldgiftsretten.

Efter tilsvarende Regler kan ogsaa Spørgsmaalet om Lovligheden af en Strejke, der af en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme varsles overfor en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af en saadan eller overfor en Enkeltvirksomhed, af enhver af Parterne indbringes for Voldgiftsretten.

6. Naar en Arbejdsgiverorganieller Medlemmer af samme henholdsvis en Enkeltvirksomhed, foranstalter eller fortsætter Lock-out overfor en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme, kan sidstnævnte Organisation, naar den formener, at Lock-out'en i og for sig eller det uopfyldte Krav, hvorpaa den erklæres, er i Strid med bestaaende Overenskomster, lovlig afsagte Voldgiftskendelser eller en af den her omhandlede Voldgiftsret afsagt Dom, sagsøge Arbejdsgiverorganisationen, henholdsvis Enkeltvirksomheden, for Voldgiftsretten.

7. Naar en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme paa lignende Maade i Strid med bestaaende Overenskomster, Voldgiftskendelser eller den heromhandlede Voldgiftsrets Dom iværksætter eller fortsætter Strejke overfor en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af samme, henholdsvis overfor en Enkeltvirksomhed, kan Arbejdsgiverorganisationen, henholdsvis Enkeltvirksomheden sagsøge Arbejderorganisationen for Voldgiftsretten.

C. Ogsaa andre Tvistepunkter mellem en Arbejdsgiverorganisation og en Arbejderorganisation eller mellem en Enkeltvirksomhed og en Arbejderorganisation, kan med Voldgiftsrettens Billigelse indbringes for samme, naar der desangaaende mellem Parterne er truffet en almindelig eller for det enkelte Tilfælde speciel Aftale.

D. For saa vidt en af de ovennævnte Organisationer eller Enkeltvirksomheder er Medlem af en mere omfattende Organisation, skal Søgsmaalet anlægges af og mod den mere omfattende Organisation, der hænder Dom og lider Dom paa Sagsøgerens og Sagsøgtes Vegne.

§ 5.

1. I de i § 4 B. Nr. 1—4 nævnte Tilfælde afgør Voldgiftsretten, hvorvidt det paaklagede Forhold er i Strid med indgaaede Overenskomster, og hvorvidt den paaklagede Beslutning som overenskomststridig er ugyldig, og kan den eller de for det paaklagede Forhold ansvarlige ikendes en Bod, der, saafremt Skade er sket, skal tilfalde den Skadelidende og i andre Tilfælde tilfalde Sagsøgeren. Naar ikke andet forud er vedtaget, kan der kun paalægges Organisationen som saadan retligt Ansvar, naar den har gjort sig delagtig i det paaklagede Forhold.

2. Hvis Skade er lidt, beregnes Boden, under behørigt Hensyn til, i hvilken Grad Overtrædelsen har været undskyldelig fra Overtræderens Side, efter den skete Skades Størrelse. Ligesom Boden iøvrigt under særligt formildende Omstændigheder ganske kan bortfalde, skal Boden for en ulovlig Arbejdsstandsning bortfalde, naar overenskomststridig Adfærd fra dens Side, mod hvem Arbejdsstandsningen er rettet, skønnes at have givet rimelig Grund til Arbejdsstandsningen.

3. Som særlig skærpende Omstændig skal det anses, at Overtræderen har nægtet at lade Sagen afgøre ved Voldgift, skønt efter Overenskomst pligtig hertil, eller har handlet i Strid med lovlig afsagt Voldgiftskendelse eller en af den her omhandlede Voldgiftsret afsagt Dom.

4. I de under § 4. B. Nr. 6 og 7 nævnte Tilfælde kan den eller de for det paaklagede Forhold ansvarlige ikendes en Bod efter de i denne Paragrafs 1ste til 3die St. givne Regler. Hvis der i de heromhandlede Tilfælde bliver Spørgsmaal om dels at erklære en paabegyndt Arbejdsstandsning for ulovlig, dels at ikende Bod, kan Voldgiftsretten, naar det sidste Spørgsmaal kræver længere Tids Undersøgelse, foreløbig afgøre det første Spørgsmaal.

Naar ikke andet forud er vedtaget, kan der kun paalægges Organisationen som saadan retligt Ansvar, naar den har gjort sig delagtig i den paaklagede Arbejdsstandsnings Iværksættelse eller Fortsættelse, eller den paagældende Konflikt vedrører Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser eller en almindelig mellem Organisationerne bestaaende Overenskomst.

5. Efter de i denne Paragraf givne Regler kan Bod ogsaa paalægges i de ifølge Paragraf 4 A. for Voldgiftsretten anlagte Sager.

6. Hvor der haves Ret til Søgsmaal ved Voldgiftsretten, er Søgsmaal ved de almindelige Domstole afskaaret; dog er den enkelte Arbejder ikke dermed afskaaret fra ved disse at søge sig tilgodehavende Arbejdsløn tilkendt, medmindre Organisationen under Søgsmaalet for Voldgiftsretten har frafaldet saadan Ret paa Arbejderens Vegne.

7. Naar der for Parter, der er i Uenighed, gælder Mæglings- og Voldgiftsregler eller andre Regler, som begrænser Retten til Arbejdsstandsninger, er Organisationerne berettigede til at give offentlige Meddelelser om Arbejdsstandsninger, der ikke er foretagne i Strid med disse Regler.

§ 6.

Rettens ordinære Sæde er i København, men naar det af Retten skønnes formaalstjenligt, kan den sættes andet Sted. Mødetid bestemmes af Formanden. Retsbog føres i Overensstemmelse med de i Lov om Rettens Pleje Kap. 3 givne Regler. Rettens Sekretær fungerer som Retsskriver. Næstformanden fungerer i Formandens Forfald.

§ 7.

Sag anlægges ved, at Sagsøgeren til Retten indgiver Klageskrift i mindst to Eksemplarer. Formanden indkal-

der Parterne til et snarest muligt berammet Retsmøde, idet han samtidig tilstiller Sagsøgte et Eksemplar af Klageskriftet. Formanden kan tillige bestemme en Frist, inden hvilken Sagsøgte før Retsmødet skal indlevere Svarskrift. Undtagelsesvis kan yderligere Skriftveksel tillades og Retsmødet udsættes.

Formanden kan efter Voldgiftsrettens Bemyndigelse, forinden den egentlige Domsforhandling, for at mægle Forlig mellem Parterne eller for til Forberedelse af Domsforhandlingen at foranledige yderligere Udtalelser af Parterne, indkalde til et forberedende Retsmøde, hvortil Rettens øvrige Dommere ikke behøver at indkaldes.

§ 8.

Om Procesmaaden gælder iøvrigt med de nødvendige Forandringer de for borgerlige Sager gældende Grundsætninger i Lov om Rettens Pleje 2den Bog samt Kap. 26—29. Den i Lovens Kap. 38 angivne særlige Procesmaade er anvendelig.

Hvor en Organisation sagsøges paa en Underorganisations Vegne, er de i § 273 og Kap. 28 indeholdte Regler om Partsafhøring og Parts Ed ogsaa anvendelige paa den eller dem, paa hvis Vegne Sagen er anlagt.

§ 9.

Formanden kan, om det findes fornødent, lade Stævning forkynde for Sagsøgte efter Reglerne i § 146, og uden at dette har fundet Sted kan de i § 354, jfr. § 425, bestemte Følger af Sagsøgtes Udeblivelse ikke bringes til Anvendelse.

Den, mod hvem Sagen anlægges, er pligtig at møde for Voldgiftsretten ogsaa uden for den Retskreds, hvor han har Værneting.

§ 10.

Retten bør virke hen til, at de mellem Parterne indgaaede Voldgiftsaftaler overholdes. Hvis Sagen i sin Helhed henhører under en faglig Voldgiftsret, kan Retten afvise Sagen; men hvis det maa antages at være ugørligt eller dog forbundet med uforholdsmæssigt Besvær eller Ophold at faa tilvejebragt en faglig Voldgiftskendelse, eller hvis begge Parter ønsker det, kan Retten dog selv træffe Afgørelsen.

Henhører det foreliggende Spørgsmaal for en Del under en faglig Voldgiftsret, kan Retten ogsaa udsætte Domsafsigelsen, til Voldgiftskendelsen er indhentet. Retten kan til Oplysning i en faglig Tvist sætte sig i direkte Forbindelse med Fagenes Voldgiftsretter, og, naar den skønner det fornødent, eller en af Parterne begærer det, tilkalder den Bistand af Fagkyndige, der saavidt muligt skal vælges blandt de i § 1 sidste Stk. omtalte og være til Stede i lige Antal for hver af Parterne. Efter Voldgiftsrettens Bestemmelse kan de Fagkyndige overvære Voteringen.

§ 11.

Den i Lov om Rettens Pleje Kap. 28 omtalte Pligt for Parten til at give Møde personlig for Voldgiftsretten for at besvare Spørgsmaal, gælder uden Afstandsbegrænsning. Efter Voldgiftsrettens Bestemmelse kan Afhøringen dog undtagelsesvis foretages for Underretten paa det Sted, hvor Parten bor eller opholder sig.

§ 12.

Som Vidne er Enhver pligtig uden Afstandsbegrænsning at give Møde for Voldgiftsretten, naar denne bestemmer det.

Iøvrigt er Enhver til Oplysning i Sager, der foreligger Voldgiftsretten til Afgørelse, pligtig at møde som Vidne for den Underret, i hvis Retskreds han bor eller opholder sig, efter Indkaldelse i Overensstemmelse med de til enhver Tid gældende Regler om Vidners Stævning.

Indtil Loven om Rettens Pleje træder i Kraft, foretages Vidneførslen for Underretterne efter Reglerne for Gæsteretsbehandling efter Stævning, undtagen af den af Parterne, som har Interesse af Vidneførslen, saaledes at Fordringen om Forligsmægling bortfalder, naar Stævningen har Paategning af Voldgiftsrettens Formand om, at Tingsvidnet agtes optaget til Brug ved Voldgiftsretten.

§ 13.

Med Hensyn til Rettens Bemyndigelse til at udmelde Syns- og Skønsmænd skal Grænserne for Rettens Embedsomraade (§ 187, 2. Stk.) anses at være den i § 162, 2. Stk., 2. Pkt., angivne Afstand fra Voldgiftsrettens Mødested.

For Syns- og Skønsmænds Pligt til at give Møde til Afhjemling finder Reglerne i denne Lovs § 12 tilsvarende Anvendelse.

§ 14.

Voldgiftsrettens Formand afgør ved Kendelse de Tvistigheder, som under Vidneførslen eller Syns- og Skøns-Optagelse opstaar for Retten.

Indtil Lov om Rettens Pleje træder i Kraft, indankes de saaledes afsagte Kendelser for Landsoverretten i Viborg, hvis de afsiges under et i Jylland afholdt Retsmøde, ellers for Landsoverretten i København. Efter Ikrafttræden af Lov om Rettens Pleje foregaar Kære med Hensyn til de afsagte Kendelser efter tilsvarende Regler til Landsretterne.

§ 15.

Om Godtgørelse til Vidner, Syns- og Skønsmænd gælder Lov om Rettens Pleje henholdsvis § 183 og § 202.

§ 16.

De af Voldgiftsretten afsagte Domme bliver at fuldbyrde som retskraftige Domme. Idømte Sagsomkostninger bliver at tillægge Voldgiftsrettens Kasse (jfr. § 3).

§ 17.

Ved en Organisation forstaas i denne Lov *enten* en Flerhed af Arbejdsgivere, der beskæftiger Arbejdere ved Industri, Haandværk, Jord- eller Transportarbejde, og som ved en dem alle forbindende med en Flerhed af Arbejdere indgaaet Overenskomst mod Overholdelse af visse Pligter fra Arbejdernes Side er forpligtede til at yde disse visse Arbejdsbetingelser, naar Arbejderne beskæftiges af dem ved de nævnte Virksomheder, *eller* en Flerhed af Arbejdere, hvem der ved en saadan med en Arbejdsgiverorganisation eller en Enkeltvirksomhed indgaaet Overenskomst mod Overholdelse af visse Pligter er tilsikret visse Arbejdsbetingelser, naar de nævnte Arbejdere beskæftiges hos de paagældende Arbejdsgivere.

Saafremt den Organisation, som anlægger, eller mod hvem der anlægges Sag ved Voldgiftsretten, er saa ringe i Omfang eller Betydning, at den Nytte, Sagens Behandling ved Voldgiftsretten kan stifte, ikke skønnes at staa i rimeligt Forhold til det med Voldgiftsbehandlingen forbundne Tab af Tid og Penge, er Voldgiftsretten beføjet til at afvise Sagen.

Ligeledes er Voldgiftsretten beføjet til at afvise Sagen, saafremt der mellem de tvistende Parter mangler betryggende Regler til Sikring af en regelmæssig, voldgiftsretlig Afgørelse af faglig Strid.

§ 18.

Ved Lovens Ikrafttræden bortfalder den i kongelig Anordning Nr. 109 af 18. Maj 1900 omhandlede Voldgiftsret, kaldet »Den permanente Voldgiftsret«, dog saaledes, at den paadømmer de Sager, som er indbragt for den forinden Lovens Ikrafttræden.

Snarest muligt efter Lovens Ikrafttræden foretages det fornødne til Dannelsen af den i nærværende Lov omhandlede Voldgiftsret, der ligeledes benævnes »Den permanente Voldgiftsret«.

§ 19.

Saa snart 5 Aar er forløbne efter Lovens Ikrafttræden, foranlediger Indenrigsministeren nedsat et Udvalg med lignende Sammensætning som det, der har forberedt Forslaget til nærværende Lov, for at foretage Gennemsyn af Loven og eventuelt foreslaa Forandringer i samme.

I næste Numer af Arbejderen skal vi fremsætte Udvalgs-Formandens forklarende Bemærkninger til Forslaget.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 36 ❋ KØBENHAVN DEN 5. MARTS 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne). Arbejdsløsheden (Rejsehjælp til Arbejdsløse).

Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret.

II

Udvalgets Tid har hovedsagelig været anvendt til Forhandling om en staaende Voldgiftsret som den ovenomtalte, hvis Opgave det skulde være at holde de faglige Voldgiftsregler i Hævd og i dette Øjemed skulde beklædes med Myndighed til at paalægge pekuniære Følger af Brud paa Overenskomster.

Ihvorvel alle er enige i, at det vilde være et betydeligt Fremskridt for dem selv og for Samfundet, om man i Retsstridigheder kunde »convertere« Arbejdsstandsningerne til Processer, er Partiernes Interesser i en saadan Reform dog noget forskelligartede.

Arbejderpartiet har for Tiden i de ordinære Domstole kun meget ringe Beskyttelse mod Arbejdsgivernes Brud paa Overenskomster. Retsplejen er for det første for langsom. Organisationer kan ikke i halve eller hele Aar lade deres Medlemmer gaa og arbejde for Underbetaling, afventende Udfaldet af en Proces. Og dernæst vilde det for mange Overenskomstbruds Vedkommende være ørkesløst at indbringe dem for Domstolene, fordi de ikke hos Domstolene vilde kunne medføre økonomiske Følger. Naar f. Eks. Arbejdsgiverne med deres Arbejderes Billigelse holder længere Arbejdstid, end Overenskomsten tillader, vilde Arbejderorganisationen næppe faa Arbejdsgiverne idømt nogen Erstatning. Derfor er Arbejderpartiet for Tiden saa godt som udelukkende henvist til at fremtvinge Overenskomsternes Overholdelse ved Strejke eller Trusel om Strejke, og i Erkendelsen af de store Mangler ved dette Middel som *Retsmiddel* mener Arbejderpartiet, at en Domstol 1) med hurtig Rettergang, 2) med fagkyndige Dommere og 3) med Myndighed til at give Overenskomstbrud en passende pekuniær Følge vil være af Interesse for dem og overflødiggøre Arbejdsstandsninger og derved efterhaanden fortrænge i Bevidstheden Forestillingen om Strejken som det Middel, man naturligst og først griber til.

For *Arbejdsgiverpartiet* vilde en saadan Domstol naturligvis indirekte være en Vinding, hvis den medførte, at Strejkerne som Retsmiddel vilde gaa af Brug; thi ofte kan store Arbejdsstandsninger tage deres Udspring fra en Strejke paa Grund af en virkelig eller forment Forurettelse. Men direkte er Arbejdsgiverpartiets Interesse i en saadan Domstol ikke saa stor som Arbejderpartiets. Arbejdsgiverne har ikke den Interesse som Arbejderne i hurtig Rettergang, og da Arbejdernes Brud paa Overenskomster som Regel medfører pekuniær Skade, vil Arbejdsgiveren ved de ordinære Domstole allerede nu kunne faa sig den ham tilkommende Erstatning tilkendt; og han har altsaa heller ikke den Interesse, som Arbejderen har, i at give en Domstol ny Myndighed til at paalægge Overenskomstbrud pekuniære Følger. Arbejdsgivernes In-

teresse i Sagen ligger mere paa et andet Punkt.

Naar Arbejdsgiverne i Stedet for at anvende Lock-out til Fremtvingelse af Overenskomster skal lade sig nøje med at indtale den pekuniære Følge, som en Domstol vil tillægge Overenskomstbrudet, mener man, at man i hvert Fald maa have Sikkerhed for, at den eventuelt idømte pekuniære Ydelse *ogsaa virkelig bliver erlagt.*

Medens dette Spørgsmaal — Opfyldelsen af de afsagte Kendelser — sjældent volder Vanskeligheder, naar den dømte er en Arbejdsgiver; thi han kan i Almindelighed betale, er det modsatte ofte Tilfældet, naar de dømte ere Arbejdere, og Arbejdsgiverne mener derfor, at den ovenfor omtalte Domstol med de under 1)—3) nævnte Egenskaber dog ikke vil blive af synderlig Interesse for dem og navnlig ikke i synderlig mange Tilfælde vil overflødiggøre Lock-out'er i Anledning af Arbejdernes Brud, naar der ikke føjes en fjerde Bestemmelse til, nemlig 4) at den pekuniære Følge paalægges ikke blot de Arbejdere, der er ansvarlige for Brudet, men selve den Organisation, med hvem Overenskomsten er sluttet. Det er dette, man kalder »det kollektive Ansvar«.

Denne Forskel i Interesserne har medført Vanskeligheder ved at komme til Enighed paa Punkterne: 3) den pekuniære Følge af Brud og 4) det kollektive Ansvar, og denne Uenighed har medført, at Forslaget ikke af Parterne er blevet vedtaget i den oprindelige Skikkelse, hvori det af Formanden var fremsat. Forinden Forslaget fremsættes saaledes, som det er vedtaget af begge Partier, skal nogle Bemærkninger gøres om de to nævnte Spørgsmaal.

Den pekuniære Følge.

Af to Grunde kan man ikke lade det bero ved de almindelige Regler i den gældende Ret, hvilke Følger Overenskomstbrud skal have.

Af de Følger, som den almindelige Ret knytter til Kontraktsbrud — nemlig Omstøden af Kontrakten og Erstatning — kan der som Regel kun blive Tale om Erstatning. Overenskomstens Hensigt er at danne et *varigt* Grundlag i længere Tid for talrige Kontraktsforhold, nemlig de individuelle Arbejdskontrakter. Enkelte spredte Krænkelser af dette Grundlag kan ikke give Ret til at omstøde hele Grundlaget. Det eneste Retsmiddel, Loven hjemler, er Erstatning.

Men Erstatningsretten giver ikke de kollektive Aftaler — Overenskomsterne — tilstrækkelig Beskyttetse, idet mangfoldige Overtrædelser slet ikke har pekuniær Skade til Følge. Naar Overarbejde sker i Strid med Overenskomsten, eller naar vedtagne Regler om Formandsstillingen krænkes, eller Regler om Lærlingeforholdet overtrædes, vil et almindeligt Erstatningskrav ikke hjælpe. Skal Søgsmaal for Overenskomstbrud i saadanne Tilfælde virkelig være effektive, maa der skabes *en Hjemmel til at give Brudet en pekuniær Følge.**

Men dernæst, selv hvor der kan paavises pekuniært Tab af et Overenskomstbrud, synes de almindelige Erstatningsregler mindre vel egnede. I de heromhandlede meget komplicerede Forhold, hvor Skyld fra den ene Parts Side saa ofte kan være fremkaldt ved mindre heldig Optræden fra den anden Side, og hvor Grænserne for det lovlige og det ulovlige ofte er ret uklare, synes det nødvendigt at betone, at den Part, der har krænket Overenskomsten og som saadan efter almindelige Kontraktsregler er erstatningspligtig, ikke derfor ubetinget skal erstatte den fulde Skade, ligegyldig om hans Skyld har været større eller mindre, ligegyldig om der er formildende Omstændigheder eller ikke, og ligegyldig, hvilken Anledning Modparten kan have givet.

Det behandlede Lovforslag opfatter derfor den pekuniære Følge som en *Bod* i Lighed med en Konven-

* Det har uden Tvivl været ud fra denne Betragtning, at »Den permanente Voldgiftsret« med alles Billigelse, men uden udtrykkelig Hjemmel, idømmer Bøder for Brud paa Septemberforliget.

tionalbod. Hvor Skade ikke er lidt ved Overenskomstbrudet, vil det nærmest være Bødesynspunktet, som bliver at lægge til Grund. Er Skade lidt, vil det nærmest blive Erstatningssynspunktet. Men i begge Tilfælde vil der være at tage Hensyn til de Forhold, der har forvoldt Brudet, og Brudets mer eller mindre undskyldelige Karakter, saa at Boden endog under særlig formildende Omstændigheder ganske kan bortfalde.

Til Oplysning om denne Ordnings Nødvendighed særlig for Arbejderpartiet skal der blot mindes om, at det væsentligste Brud, der vil være Tale om fra Arbejdernes Side, er den overenskomststridige Strejke. Men hvad er en Strejke? Der er ingen Pligt i Overenskomsterne for den enkelte Arbejder til at tage Arbejde eller forblive i Arbejde; Strejke bliver der først Tale om, naar Arbejdere optræde i en vis Flerhed og i Fællesskab. Grænsen mellem den tilladelige Arbejdsvægring fra Enkeltmænds Side og den utilladelige kollektive Arbejdsvægring er altsaa meget vag, og det vilde forekomme ganske urimeligt, om en saadan vag Grænse skulde være afgørende for, om et maaske betydeligt Tab skulde erstattes fuldt ud eller slet ikke. Det skønsmæssige ved Bedømmelsen af Overtrædelsen bør ogsaa i høj Grad præge Bedømmelsen af Ansvaret.

Dertil kommer, at den virkelig paaførte Skade ofte kan være af ganske uberegnelig Størrelse, afhængig som den er af Arbejdsgiverens tilfældige Dispositioner. Selv en kort Arbejdsstandsning vil kunne bibringe en Arbejdsgiver et uforholdsmæssigt stort Tab f. Eks. som Følge af, at en kontraktmæssig Leveringsfrist dermed oversiddes. Selvfølgelig vil det være i alles Interesse, — ogsaa i Arbejdernes — at Værdier ikke unødig gaar til Grunde, og de produktive Virksomheder ikke svækkes ved unødige, ubetænksomme og pludselige Arbejdsstandsninger; og derfor bliver der ogsaa sluttet Aftaler for at hindre sligt. Men naar der sker Brud paa saadanne Aftaler, vil det ofte vise sig som en stor Uforholdsmæssighed, om Brudet skulde have fuld Skadeserstatning til Følge.

Endelig har Arbejderpartiet fremdraget en Fare, som fra en anden Kant kunde opstaa ved med alt for faste Bestemmelser at tilsige *fuld* Erstatning for Aftalebrud. Der kunde derved hos mindre heldige Arbejdsgivere eller Arbejdsformænd maaske skabes en Tryghed overfor eventuelle Aftalebrud fra Arbejdernes Side, hvilket igen kunde paavirke Arbejdsgivernes eller deres Formænds Optræden overfor Arbejderne. Det maa vel erkendes, at med den stigende Kultur bliver grov og hensynsløs Optræden saavel fra Arbejdsgivernes og Formænds som fra Arbejdernes Side bestandig sjældnere, og den almindelige Erfaring, at Høflighed paa den ene Side ogsaa avler Høflighed paa den anden Side, vil sikkert i det lange Løb føre til almindelig Overholdelse af god Tone paa Arbejdsstederne; men man kan neppe ganske afvise de Betænkeligheder, som der af den nævnte Grund er rejst imod ved Bodens Ansættelse i alt for høj en Grad at lade sig lede udelukkende af den lidte Skades Størrelse.

Ved første Øjekast kunde det synes, som om alene Arbejderpartiet fik Fordelen ved den paatænkte Bestemmelse om en »Bod«. De Overtrædelser nemlig, som nu ingen pekuniær Følge har, men som vil faa pekuniær Følge ved Indførelse af Boden, det er netop hyppigst Overtrædelser, som begaas af Arbejdsgiverne. De Overtrædelser derimod, som Arbejderne begaa, medfører hyppigst Skade og dermed *allerede nu* Erstatningspligt, og denne Pligt bliver modificeret ved Reglerne om Boden.

Men man bør ikke undervurdere den Betydning for Arbejdsfreden, det kan have, naar Arbejderne — med Rette eller Urette — mener sig forurettede, at de kan henvises til at sagsøge Arbejdsgiveren til en Bod i Stedet for at strejke; derved kan Indførelsen af en Bod blive til stor

Fordel for Arbejdsgiverne ogsaa i de Tilfælde, hvor Bestemmelsen kommer til at ramme dem selv.

Og hvad de Erstatningssøgsmaal angaar, som kan ramme Arbejderne for Overenskomstbrud, maa det ikke glemmes, at Arbejdernes Villighed til at paatage sig Forpligtelser i Overenskomsterne selvfølgelig i høj Grad beror paa, hvilke pekuniære Følger de derved paadrager sig, og altfor ubøjelige Erstatningsregler vil derfor let kunne komme til at staa som en Hindring netop for de Ønsker, Arbejdsgiverne maatte nære med Hensyn til Overenskomsternes Indhold.

Erfaringen har vist, at Arbejderne ikke sjældent enten for de Fordele, der derved kunde opnaas i Overenskomsterne, eller i al Almindelighed for Arbejdsroens Skyld har vist sig villige til i større eller mindre Omfang at gaa med til at sætte Grænser for Parternes saakaldte »Aktionsfrihed«, ɔ: den fulde og uhindrede Ret til Lock-out og Strejke. Men Betænkelighederne ved at paatage sig Forpligtelser i saa Henseende vil selvfølgelig vokse med den pekuniære Risiko, der derved løbes.

Endelig skal henvises til den Fordel, som en hurtigere Retspleje vil medføre for den, der anlægger Søgsmaal.

Indførelsen af den omtalte Bod som den pekuniære Følge af Overenskomstbrud synes derfor at være i begge Parters Interesse, og Spørgsmaalet bliver da, paa hvad Maade den skal indføres.

Ganske at overlade til Organisationernes eget private Initiativ at indføre hensigtsmæssige pekuniære Følger af Brud i deres Overenskomster kan ikke anbefales. Det er vigtigt for Arbejdsfreden, at der overalt paa Arbejdsmarken indarbejdes en *ensartet* Betragtning af Overenskomsternes bindende Karakter; og for Domstolen, der skal dømme, er det nødvendigt, at Udmaalingsreglerne for den pekuniære Følge er de samme i alle Tilfælde. Det er derfor sikkert af den allerstørste Betydning, at Reglerne om Overenskomstbruds pekuniære Følger indføres i selve Loven om den Domstol, der skal paadømme Brudene, saaledes at de gælder for dem, som overhovedet vil benytte Domstolen.

Paa den anden Side befinder vi os her paa Kontraktfrihedens Omraade. De nævnte Regler om Følgen af Brud kan vistnok ikke gives som en absolut bindende Regel for Parter, der indgaar Overenskomster — som en »præceptiv« Lov. — Der maa være Frihed for Parterne til at tage Afstand fra Bestemmelserne, naar de ønsker det. Spørgsmaalet kan derfor blot være dette: skal man opstille Reglen som en »deklaratorisk Lov«, der skal gælde, *naar intet andet er vedtaget*, eller skal man nøjes med at opstille Reglen for det Tilfælde, *at Overenskomsterne udtrykkelig accepterer den?*

Ganske det samme Spørgsmaal opstaar, naar der nedenfor bliver Tale om »det kollektive Ansvar«. Heller ikke dér kan der blive Tale om at give en »præceptiv Lov«, idet vi ogsaa hér er inde paa Kontraktsforhold, hvor Frihed maa herske. Ogsaa her kan Spørgsmaalet kun blive dette: skal man indføre Reglen som »deklaratorisk Lov, fra hvilken Afstand kan tages, eller som en Regel, der kræver positiv Tilslutning?

Begge Parter er enige i, at Bestemmelserne bør opstilles *som en deklaratorisk Regel, der skal gælde overalt, hvor der ikke er taget Afstand.* Formaalet med Domstolens Indretning er jo dette: snarest muligt at faa Arbejdsstandsninger konverterede til Processer; men dette Formaals Virkeliggørelse vil foregaa alt for langsomt, hvis det skulde bero paa enhver Overenskomsts udtrykkelige Vedtagelse, om Parterne var underkastede Domstolen og dermed de for Domstolen foreskrevne Regler om Udmaalingen af den pekuniære Følge.

Hvad den pekuniære Følge angaar, er Udvalget naaet til Enighed om at acceptere den foran udviklede Tanke om en Bod saaledes, som den er udført i Lovforslagets § 5.

Hvad »det kollektive Ansvar« angaar, har man ikke fra Arb.partiet accepteret Tanken i sin fulde Udstrækning. De Betænkeligheder, man i saa Henseende har næret, har ført til, at man fra begge Sider er gaaet med til en vis Afgrænsning af Ansvaret, hvor ikke andet er vedtaget i Overenskomsterne. Organisationen bærer herefter Ansvaret for ethvert overenskomststridigt Forhold, hvori den selv er delagtig, og endvidere for alle overenskomststridige Arbejdsstandsninger, der hidrører fra Uenigheder, der angaa »Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser eller en almindelig mellem Organisationerne bestaaende Overenskomst«, altsaa henhørende under de saakaldte »Retsstridigheder«, der ifølge Regler for faglig Strid § 5 er underkastet tvungen Voldgift. Se Lovforslagets § 5, Nr. 1 og 4.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikkerne. Vi gengav i sidste Nr. de Skrivelser, som var vekslede mellem Hovedorganisationerne om Forhandlingen angaaende den opsagte Overenskomst i Cementindustrien. Arbejdsgiverne sluttede sig til, at Forhandlingen den 26. Februar kom til at dreje sig om Cementindustrien, men forbeholdt sig ogsaa at bringe andre Fags Forhold ind under Forhandlingerne.

Med et Par Afbrydelser forhandledes der fra Lørdag Middag til om Aftenen ved Midnatstid, men uden at Enighed opnaaedes. Man begyndte at forhandle om Cementarbejdernes Løn, og fra vor Side fremhævedes den usle, lave Minimalløn (28—30 Øre i Timen, henholdsvis ved Mariager-Fjord og i Aalborg) i Modsætning til det strænge, sundhedsfarlige Arbejde, den lange Arbejdstid, Døgnets Deling i kun to Hold, Cementfabrikkernes gode økonomiske Stilling, deres Udbytte, de stigende Udsalgspriser m. m.

Fra Fabrikkernes Side tegnedes Stillingen meget mørkt: ringe Udbytte, vanskelige Konkurrenceforhold overfor Udlandets Fabrikker i Tyskland og Belgien — det var umuligt at give højere Løn; desuden var Minimallønnen kun en »Papirløn«, i Virkeligheden var Arbejdsmændenes *gennemsnitlige* Fortjeneste paa Cementfabrikerne 40—41 Øre pr. Time.

Fra Arbejderrepræsentanternes Side paavistes, at Arbejdslønnen i Sverrig og i det nærmeste Tyskland var højere end i Danmark, og man bestred det vanskelige i Konkurrencen med Udlandet ved at paavise Fabrikkernes Udbytte (7 % til Aktionærerne m. m.) ligesom Oprettelsen af 2 nye Fabrikker var Bevis for, at Industrien af Pengemænd ansaas for at være gevinst-givende. Man tilbød at nøjes med at faa Timelønnen hævet for de timelønnede Arbejdere — antagelig vilde dette kun koste Fabrikkerne 15—20,000 Kr.

Henimod Aften tilbød Arbejdsgiverne at forhøje de timelønnede Arbejderes Løn med 15,000 Kroner, men det maatte ikke ske ved at Minimallønnen som saadan forhøjedes. Forøvrigt var det en Betingelse, at den mellem Hovedorganisationerne endnu ikke drøftede Overenskomst i Murarbejdsmandsfaget, skulde godkendes i den af Mestrene foreslaaede Skikkelse. Det sidste kunde Arbejderrepræsentanterne ikke gaa med til. Det er Mestrene, der har opsagt i Murarbejdsmandsfaget, og der er ingen Fare for nogen Krig, medmindre Arbejdsgiverne ogsaa her finder paa at smide ud. Derimod var Arbejderrepræsentanterne villige til at modtage Tilbudet for Cementarbejdernes Vedkommende. Arbejdsgiverne lovede at fremsætte Forslag til Fordelingen af de 15,000 Kr. til Cementarbejderne, men da man ikke fik Tilsagn om Underkastelse i Murarbejdsmandsfaget, vilde man slet ikke vise Fordelingsforslaget frem. Allerede samme Aften Kl. 6 havde

man midt under Forhandlingerne iværksat Lock-out'en ved at give Arbejderne Afregning og Besked paa ikke at komme mere; efter Varslet skulde Standsningen først indtræde fra Mandag Morgen. Da der arbejdes i Dag- og Nathold, foreligger her utvivlsomt Brud paa Forliget.

Mærkelig er Arbejdsgiverforeningens Stilling derved, at man begyndte Forhandlingen om Morgenen med at tale om Cementindustriens Forhold, enes om disse og dog faar Lock-out i Cementindustrien fordi man ikke kan enes i et ganske andet Fag.

Større Virtuositet har Arbejdsgiverforeningens Ledere næppe forhen lagt for Dagen.

Arbejdsløsheden.

Rejsehjælp til Arbejdsløse.

Efter derom ført Forhandling mellem Indenrigsministeriet, Københavns Magistrat og Arbejdernes Fællesorganisation i København, er det lykkedes for Københavns Kommunes Vedkommende at faa gennemført, at Hjælp ydet i Henhold til Lov af 8. Maj 1909, om fortsat Hjælp til Arbejdsløse, kan udbetales til Arbejdsløse, efter de i nedenstaaende Cirkulære nævnte Regler:

Københavns Magistrats
3. Afdeling.

København, d. 23. Februar 1910.

Cirkulære til Arbejdsløshedskasserne.

Det er meddelt Magistraten, at den for Tiden herskende Arbejdsløshed for en Del vilde kunne afhjælpes, naar vedkommende ledige Arbejder ved Rejseunderstøttelse kunde blive sat i Stand til at melde sig paa de Steder her i Landet eller i Udlandet, hvor Arbejde kan faas.

Da det vilde være et utvivlsomt Gode, om saa mange som muligt af de Arbejdsløse snarest kunde opnaa Arbejde, og da det efter Indenrigsministeriets derom indhentede Tilkendegivelse ikke kan anses uforeneligt med Loven af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse, at den af Kommunen i Henhold til nævnte Lov tilstaaede Hjælp kan anvendes som Rejsehjælp i Tilfælde, hvor der haves Vished for eller dog nogenlunde sikker Udsigt til, at vedkommende ledige Arbejder kan opnaa Beskæftigelse paa Bestemmelsesstedet, skal man herved anmode Bestyrelserne for Arbejdsløshedskasserne om at give Medlemmerne Underretning herom samt om, at man efter Omstændighederne vil gaa med til, at 2 eller flere Ugers Understøttelse — alt efter Behovet i det enkelte Tilfælde — udbetales paa én Gang som Rejsehjælp, saafremt Kassen tør paatage sig at indestaa for, at den understøttede paa betryggende Maade overfor Kassen oplyser, om han har opnaaet Arbejde eller ej.

Opnaar Paagældende Arbejde, vil Understøttelsen — ogsaa til den Understøttedes Familie — være at standse. Hvis Paagældende derimod ikke opnaar Arbejde og vender tilbage hertil, kan den af Magistraten bevilgede Understøttelse fortsættes, dog selvfølgelig først efter Udløbet af det Antal Uger, for hvilke Understøttelsen allerede er udbetalt. Den af Magistraten bevilgede Understøttelse maa dog under ingen Omstændighed overskrides.

P. Knudsen.

A. H. Rasch.

Det var ønskeligt om andre Kommuner vilde følge den her anviste Vej.

Vi opfordrer Arbejdsløshedskasserne og Fællesorganisationerne til at have deres Opmærksomhed henvendt paa denne Sag.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 37 ❋ KØBENHAVN DEN 12. MARTS 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret. Arbejdsløsheden (Arbejdsløshedskasserne, Arbejdsløsheden i December Maaned 1909).

Forslag til Lov om Oprettelse af en staaende Voldgiftsret.

III

Udvalgsformanden, Dr. jur. C. Ussings forklarende Bemærkninger til Forslaget.

Til § 1.

Voldgiftsretten.

Voldgiftsretten er kaldet »Voldgiftsret« og ikke en Domstol eller Ret; dels fordi den tænkes som en Fortsættelse af «Den permanente Voldgiftsret«, jfr. § 4 I, *dels* fordi dens Kompetence ifølge § 4 II og III beror paa — henholdsvis stiltiende og udtrykkelig — Partsaftale. Selv om den Tanke ikke kunde afvises, at Staten uden at spørge Parterne kunde indrette en Domstol til Paadømmelse af kollektive Overenskomstbrud og overlod til den almindelige Lovgivnings almindelige Regler at foreskrive, i hvilken Grad det stod Parterne frit for ved særlige Aftaler at unddrage sig en saadan Domstol, og selv om det maatte siges, at et saadant Skridt fra Statens Side vilde være i god Overensstemmelse med Statens Stilling til almindelige Kontrakter — at de bør holdes, og at Staten bør laane sin Arm ud til dette Formaal —, saa har man dog af Hensyn til de ejendommelige retlige Følger, Loven tillægger Overenskomstbrudene, ment at burde fremhæve den Bestemmelse, at Lovreglerne kun er gældende for dem, der ikke udtrykkelig i de indgaaede Overenskomster har taget Afstand fra dem (§ 4 II). Et Eksempel paa en Voldgift med en paa denne Maade afgrænset Kompetence haves i L. Nr. 84 af 19. April 1907.

Voldgiftsretten bør sammensættes ved Valg lige mandsstærkt fra begge Lejre. Egentlig burde Medlemmerne vælges af alle Arbejdsorganisationer, som er underkastet Domstolen. I andre Lande haves ogsaa ofte et ret udførligt Valgmaskineri for at sikre alle Arbejdsgivere og alle Arbejdere Indflydelse paa Valget af Dommere i Arbejdsretter. Men her i Landet, hvor de to Hovedorganisationer i saa langt overvejende Grad repræsenterer alle Arbejdsgivere og Arbejdere, kan det sikkert forsvares at spare de Omkostninger i Tid og Penge, som et almindeligt offentligt Valg vilde medføre, særlig hvor det som her gælder Valg til en saa lille Forsamling, at dog ikke alle Arter af Interesser kan blive repræsenterede, og endvidere Valg til en Opgave, der ikke i første Linie er den at repræsentere *Interesser*, men at repræsentere *Retsanskuelser*. Paa dette sidste Omraade — Retsanskuelsens Omraade — hersker nemlig ikke saa stor Forskelligartethed, som naar det gælder Interesser.

Speciel Sagkundskab i det enkelte Fag, som Sagen vedrører, er ikke altid nødvendig. De Sager, der kommer for den her foreslaaede Ret, vil vistnok i Almindelighed dreje sig om mere almindelige Spørgsmaal; men der bør for Retten være Adgang til at supplere sig med Fagkyndige i de enkelte Fag, og disse

Fagkyndige bør saa vidt muligt udpeges af Parterne, saa at begge Lejre bliver repræsenterede. Dette er søgt opnaaet ved Slutningsbestemmelsen i § 1 og § 10.

Til § 2.

Langt vanskeligere er Besættelsen af Formandsstillingen; thi to Hensyn gør sig gældende, som vanskelig lader sig praktisk forene. Paa den ene Side er det ønskeligt, at Formandsstillingen beklædes af en med Dommergerningen fortrolig; paa den anden Side maa Besættelsen helst ske ved Valg. Hvis en almindelig Dom gaar en Enkeltmand imod, vil den dømte staa magtesløs i sine Forsøg paa at sætte sig op mod Dommen og Statsmagten; men her gælder det Domme, der kan berøre et Lands samtlige Arbejdere, og der kan derfor her ikke bygges paa Tvang, men kun paa frivillig Underkastelse fra de dømtes Side. Derfor er der her særlig Grund til at søge Tilliden hos Parterne forstærket ved at lade ogsaa Formandsstillingen besætte ved Valg af Parterne — direkte eller indirekte — og for en kortere Periode ad Gangen.

Men det vil let kunde gribe forstyrrende ind i det almindelige Domstolsarbejde, hvis der ved Valg udefra til en Domstol som den foreslaaede kunde lægges Beslag paa en fungerende Dommer. I Almindelighed vil vel en saadan Vanskelighed kunne ordnes ved Underhaandsforhandlinger og venskabelige Indrømmelser, og den samme Formand vil vel oftest blive genvalgt gennem en længere Periode; men den modsatte Eventualitet bør jo paaregnes, og Forslaget har søgt at løse Vanskeligheden ved paa den ene Side at opstille det som en Pligt for almindelige Dommere at modtage Valget som en Del af deres Embedsvirksomhed — dog kun for en kortere Periode — og paa den anden Side — for det Tilfælde at Arbejdet mod Forventning skulde vise sig at blive for stort til at udføres ved Siden af Dommerhvervet — allerede nu at slaa fast, at der ikke af den Grund vil kunne nægtes Voldgiftsretten en Dommer, men at Hjælpemidlet da maa være en Udvidelse af de almindelige Dommeres Antal.

Af Hensyn til den særlige faglige Karakter, Domstolen skal have, og af Hensyn til det ønskelige i en hurtig Rettergang har man paa begge Sider givet Afkald paa Appel — Arbejdsgiverne dog med en Del Betænkelighed navnlig i Betragtning af, at det juridiske Element i Domstolen efter Forslaget er kun saa svagt repræsenteret.

Arbejdsgiverne har i saa Henseende foretrukket en Besættelse med f. Eks. 3 juridiske Dommere; men Arbejderpartiet nærer ikke Ønsker i den Retning, idet de lægger Vægt paa, at Domstolen, hvis Opgave er at afsige Dom indenfor et vist Omraade af »Klassekampene«, Kampene mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, allerede ved sin foreslaaede Sammensætning har faaet nogen Heldning over mod »Overklassen«. Den juridiske Formand vil jo altid være at regne til »Overklassen«, og Arbejderpartiet ønsker ikke dette Element i Retten forstærket.

Hvis Formandsvalget ikke kommer i Stand ad frivillig Vej, skal Formændene i de kollegiale Retter her i Byen foretage Besættelsen, og for at sikre det juridiske Element tilstrækkelig repræsenteret har man foreslaaet, at Valget i dette Tilfælde skulde være begrænset til Dommernes Kreds.

Til § 3.

Blandt andet under Hensyn til den uhyre Besparelse, som hidføres for Staten ved, at Organisationerne har overtaget den faglige Paadømmelse ved Voldgift af næsten alle individuelle Arbejdsstridigheder og derved overflødiggjort Oprettelsen af offentlige Arbejdsretter, synes det billigt, at Staten overtager de ikke store Omkostninger ved den heromhandlede Voldgiftsret, der formenes at ville blive af betydelig Samfundsinteresse.

Til § 4.

Hvilke Forhold kan paaklages?

Efter Omtalen af Domstolens Ind-

retning gives der Regler — i § 4 — for, hvilke Sager der kan anlægges for den. Hovedreglen er den, at det 1) kun er *kollektive* Stridigheder — altsaa anlagte af eller mod en Organisation —, endvidere 2) kun saadanne Stridigheder, som opstaa ved *Overenskomstkrænkelser*. I Stridigheder, hvor Parterne ikke har bundet sig ved Overenskomst, eller hvor Overenskomsten er lovlig opsagt, vil der ikke blive Klageret; hér maa Striden udkæmpes af Parterne i Frihed, eventuelt ved økonomisk Krig. 3) Endelig er Domstolen ikke indrettet for de Stridigheder, som skal og bør have deres Afgørelser ved de faglige Voldgiftsretter. Her vil Rettens Bestræbelser gaa ud paa at bringe den faglige Voldgiftsret i Funktion (se § 10).

Men Spørgsmaalet bliver saa: *hvem* kan overtræde Overenskomsterne, og *hvem* skal svare for Overtrædelser?

Hvem kan overtræde Overenskomsterne?

Det er klart, at Overenskomsten kan krænkes af selve den Organisation, som har indgaaet den eller givet den sin Tilslutning, og Krænkelsen kan ske af den eller dem, der kan optræde paa Organisationens Vegne — Formand, Bestyrelse, Generalforsamling — eller ved saa mange Medlemmer, at der ikke ret vel kan sondres mellem Organisationerne som saadanne og Medlemmerne.

Hvad Enkeltmedlemmer angaar er der en Forskel mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne. De første kan meget let enkeltvis begaa Overenskomstbrud, medens Overenskomsterne ikke i saa stort Omfang paalægger den enkelte Arbejder Pligter. Det er nærmest de kollektive Skridt, Overenskomsterne tager Sigte paa for Arbejdernes Vedkommende. Arbejderen opgiver ikke sin Ret til at tage Arbejde eller til at lade være, og tager han Arbejde paa ringere Vilkaar, end Overenskomsterne tillader, indeholder dette maaske en Krænkelse af hans Pligt som Organisationsmedlem, men ikke et Overenskomstbrud. Selv om der imidlertid ved særlige Bestemmelser i Overenskomsterne maatte være paalagt den enkelte Arbejder Pligter, vil Krænkelse af saadanne Pligter ikke kunne indklages for heromhandlede Ret.

I § 4 B. Nr. 1 og 2 er talt om Krænkelser, begaaede af Arbejdsgiverorganisationer og Enkeltmedlemmer af Arbejdsgiverorganisationer, Nr. 3 om Krænkelser af Arbejderorganisationer og af en Gruppe af Enkeltmedlemmer, som udviser det overenskomststridige Forhold kollektivt o: i Fællesskab.

Hvis det overenskomststridige Forhold bestaar i en Lock-out eller Strejke, gælder de udtrykkelige Bestemmelser i Nr. 6 og 7.

Nogen fastslaaet Definition af Lock-out og Strejke haves ikke. Det kollektive i Lock-out'en ligger i, at den er rettet mod en Flerhed af Arbejdere, og det kollektive Skridt maa være foretaget som et Tvangsmiddel; men om det sættes i Værk ved sukcessive Afskedigelser eller Afskedigelser paa én Gang, og om det omfatter en enkelt Gren af Virksomheden eller den hele, er ligegyldigt.

Strejken er en kollektiv Arbejdsvægring, anvendt som Tvangsmiddel med et Fællesformaal for Øje. Om den iværksættes sukcessivt eller paa én Gang af en Flerhed af Arbejdere, og om den omfatter en Arbejdsgivers hele Virksomhed eller kun en Del, er ligegyldigt, naar den kollektive Arbejdsvægring beror paa en virkelig Fællesoptræden af en Flerhed fra Arbejderes Side. Det noget flydende i Lock-out- og Strejkebegrebets Grænser maa nødvendigvis føre med sig en tilsvarende Skønsmæssighed ved Fastsættelse af den eventuelle Bod.

§ 4 Nr. 5 skaber Mulighed for at hidføre en Afgørelse, medens det givne Varsel løber, af, hvorvidt en varslet Arbejdsstandsning er lovlig. Ulovlig er den, naar enten det Krav, som ønskes fremtvunget, er overenskomststridigt, eller selve den Maade, hvorpaa Arbejdsstandsningen bebudes iværksat — idet f. Eks. Varselsfristen ikke er overholdt — er i Strid med Overenskomster.

Hvem kan sagsøges?

Men selv om den paagældende Krænkelse kun er begaaet af Enkeltmedlemmer, og kun Enkeltmedlemmer bærer Ansvar for den, er det dog en Forudsætning, at Søgsmaalet altid bliver at anlægge mod Organisationen, som dog kun bliver dømt paa Enkeltmedlemmets Vegne, hvis Organisationen ikke selv bærer eller har paataget sig Ansvar for det passerede. Paa samme Maade er det det krænkede Enkeltmedlems Organisation, der anlægger Sag paa hans Vegne. For at faa gennemført den nødvendige Planmæssighed og Enhed i Organisationsarbejdet er det sikkert nødvendigt, at Organisationen staar som Sagsøger og Sagsøgt, naar Krænkelser paatales, og hvis Organisationer atter er Medlemmer af en mere omfattende Organisation, bliver det denne, som er processuel Part (§ 4 D.).

Til § 5.

Følgerne af Overenskomstbrud.

De ovenberørte to Spørgsmaal: Den pekuniære Følge og Organisationernes Ansvar for Overenskomstkrænkelser har her faaet deres Besvarelse.

Om sidste Stykke i § 5 bemærkes, at det muligvis indeholder en Forandring i den bestaaende Ret, idet Domstolspraksis maaske kan fortolkes derhen, at enhver offentlig Meddelelse om Arbejdsstandsning, ligegyldig om den er overenskomststridig eller ikke, er retstridig og medfører Skadeserstatningspligt. En saadan Regel vilde imidlertid komme til at virke uretfærdigt, idet den virker ulige for begge Partier. Medens Arbejdsgiverne i et Fag ofte er saa faa, at de ikke behøver Offentliggørelsen for at give hinanden Meddelelse om Arbejdsstandsninger, er Arbejderne ofte saa mange, at Offentliggørelsen er den eneste praktiske Maade at give saadanne Meddelelser paa. Men naar nu Parterne ved Regler om Behandling af faglig Strid slutter Overenskomster om, hvilke Arbejdsstandsninger der er tilladelige og hvilke ikke, synes saadanne Overenskomster at burde medføre, at en efter Overenskomsten tilladelig Arbejdsstandsning ogsaa maa offentliggøres.

Det, som slaas fast ved Bestemmelsen, er, at selve Offentliggørelsen af, at en Arbejdsstandsning har fundet Sted, og en i almindelig Udtryk holdt Meddelelse om Arbejdsstandsningens Aarsag, ikke er retsstridig og ikke kan medføre Erstatningskrav. Derimod er det selvfølgelig ikke Meningen at give Ret til Offentliggørelser, som *af andre Grunde* vilde være retsstridige end netop af den Grund, at det drejer sig om Offentliggørelse af *en Arbejdsstandsning*. Naar Offentliggørelsen f. Eks. er injurierende eller usandfærdig eller fremdragende Forhold af Personers Privatliv, hvis Omtale ikke med Nødvendighed følger af den i det heromhandlede Stykke givne Ret, maa Lovgivningens almindelige Regler komme til Anvendelse.

Paa den anden Side er det ikke Meningen at sætte nye Grænser for den Ret, der allerede nu haves til Offentliggørelser. Hvis Offentliggørelsen af en overenskomststridig Arbejdsstandsning sker under saadanne Omstændigheder, at den i og for sig ikke kan betegnes som retsstridig efter almindelig borgerlig Ret, er det ikke Meningen med den her foreslaaede Bestemmelse, at den herefter bliver retsstridig.

Til §§ 6—15.

Denne og følgende Paragrafer giver Regler om Retsplejen ved Voldgiftsretten. Man har ikke valgt at lade de til enhver Tid ved Domstolene gældende Regler komme til Anvendelse; thi i Øjeblikket, hvor nye Retsregler alt er vedtagne af Lovgivningsmagten, og hvor det blot er et Tidsspørgsmaal, naar de gamle Retsregler forsvinder, synes det urimeligt at indrette en ny Domstol efter de gamle paa mange Punkter højst uhensigtmæssige Retsregler; og dette gælder særlig for Sager af den heromhandlede Beskaffenhed.

Den skarpe Sondring, som vor

nugældende Retspleje gør mellem Stillingen som Part og som Vidne med Hensyn til Pligten til at udtale sig for Retten, er f. Eks. lidet hensigtsmæssig, hvor det som her drejer sig om kollektive Stridigheder, hvor de Optrædende ofte er baade Parter og de eneste, der kan give Oplysninger.

Til §§ 9, 11 og 12.

Man har ikke i Udvalget haft Betænkeligheder ved at afvige fra Retsplejelovens Afstandsbestemmelser, baade med Hensyn til Værneting og Parts- samt Vidneafhøring. Bestemmelsen i Paragraf 9 maa ses i Forbindelse dels med Paragraf 6, at Voldgiftsretten selv kan rejse rundt, dels med Paragraf 4 D., at Sagsøgte ordentligvis vil være en Organisation, som oftest en Hovedorganisation, og ikke blot Hovedorganisationerne, men ogsaa de fleste faglige Landsorganisationer har deres Hovedkontor i København.

Desuden har Hensynet til Landets lette Kommunikationsmidler og den sjældne Brug af Voldgiftsretten, som de faglige Voldgifter forhaabentligt efterhaanden vil medføre, været medvirkende til at se bort fra Afstandsgrænserne, idet man dog i §§ 11 og 12 har aabnet Mulighed for, at Parts- og Vidneafhøring kan foregaa ved den paagældende Underret efter Voldgiftsrettens Bestemmelse.

Skulde det mod Forventning vise sig, at der ved de hernævnte Bestemmelser blev lagt nogen følelig Byrde paa Dele af Befolkningen. vil det blive et af de Spørgsmaal, der ved Lovens Revision (§ 19) vil være at tage i Bragtning.

Til § 10.

Denne Paragraf maa ses i Forbindelse med § 5, sidste Stykke i »Regler for faglig Strid«. Den staaende Voldgiftsrets Opgave er at holde de faglige Voldgifter i Funktion; den er ikke en Appelinstans fra de faglige Voldgifter, den bliver tværtimod nødt til at lægge det faglige Voldgiftsresultat til Grund for sine Kendelser, og kun ganske undtagelsesvis kan den, hvor den faglige Voldgiftsret ikke har udtalt sig, afgive Kendelse i dens Sted.

Saafremt der i det paagældende Arbejdsforhold ganske mangler faglige Voldgiftsretter, vil Voldgiftsretten efter § 17 være beføjet til helt at afvise Sagen.

Til § 16.

En Sag, som under Forhandlingerne har voldt en Del Vanskelighed, er Spørgsmaalet om Regler for det Tilfælde, at en Organisation skulde vise sig ude af Stand til at betale den idømte Bøde. Ligesom Arbejdsgiverne har hævdet, at Organisationerne fuldt ud burde bære Ansvaret for Medlemmernes Overenskomstbrud — det kollektive Ansvar —, saaledes har de paa den anden Side ogsaa ment, at Medlemmerne burde hefte for deres Organisationers Forpligtelser, saa at det Beløb, som Organisationen ikke kunde betale, blev paalignet Medlemmerne. De har anset det for stemmende med naturlige Ansvarsprincipper, at Medlemmerne ikke burde kunde danne en Organisation, som foretog retsstridige Handlinger, uden at tilsvare Skaden.

Arbejderpartiet har imidlertid bestridt det retfærdige i, at Medlemmer, der maaske er ganske uskyldige i den skete Overtrædelse, ja maaske paa Generalforsamlingen har stemt imod den, skulde hæfte for Bøden ikke blot med deres Andel i Organisationskassen, men ogsaa, hvis Kassen er tom, med yderligere Tilskud; og desuden anser man Bestemmelser i saa Henseende for overflødige, da Organisationerne hidentil erfaringsmæssigt altid har holdt det for en Æressag at betale, hvad de er dømte til; og under Hensyn til, at der foreløbig ingen Erfaringer haves for det modsatte, har Arbejdsgiverpartiet ment at burde afvente, om der i Fremtiden skulde vise sig Trang til særlige Bestemmelser paa dette Punkt (jfr. § 19).

Det er i Fortsættelse af den ved »Den permanente Voldgiftsret« herskende Praksis, at Forslaget lader

det som Sagsomkomstninger idømte Beløb tilflyde Voldgiftsrettens Kasse. Sagsomkostningerne omfatter altsaa nærmest det Beløb, som ved de ordinære Retter betales i Retsgebyrer.

Til § 17.

Overalt, hvor man vil give Lovregler for »Organisationer« opstaar Spørgsmaalet: hvad er en Organisation? Skal enhver nok saa lille eller nok saa løst sammenføjet Sammenslutning kaldes en Organisation? Dette Spørgsmaal har man i andre Lande, hvor Lovgivning paa disse Omraader er forsøgt, ment at kunne løse ved at indrette en Indregistrering for de Sammenslutninger, Lovgivningen omhandler. Naar det ved deres Anmeldelse til et offentlig ført Register er oplyst, at de opfylder visse Fordringer i Retning af Sammensætning, Love, Bestyrelse o. s. v., skal de anerkendes som Organisationer og være underkastet Lovgivningen.

Men Erfaringen har vist, at Lovgivningens Hensigter ikke hermed naas, fordi der hos Fagforeningerne er en afgjort Utilbøjelighed til at lade sig optage paa offentlige Registre, og de derfor, skønt virkelige Organisationer, undlader at lade sig registrere. Her i Landet vil det desuden *indenfor Hovedforeningerne* være ufornødent at opstille Regler ved Siden af de Fordringer, som Hovedforeningerne selv opstiller for at kunne optage indenfor deres Rammer en Sammenslutning og anerkende den som Organisation. Vanskeligheden opstaar her i Landet kun for de Sammenslutninger, der staar udenfor Hovedforeningerne, og man har her som Hovedregel slaaet fast, at overalt hvor der sluttes en »kollektiv Overenskomst«, er der ogsaa en Organisation; men man har dertil føjet, at en saadan Organisation enten kan være saa ringe i Omfang eller saa løs i sin Sammensætning, at den ingen Betydning har, og at den i saa Tilfælde falder udenfor Lovens Forudsætninger, og Afgørelsen af om dette i det enkelte Tilfælde forholder sig saa, har man overladt Voldgiftsretten.

Ligesom Voldgiftsretten herefter maa kunne afvise en Sag, naar den paagældende Sammenslutning ikke er betydelig nok til at kaldes en Organisation, saaledes maa den desuden ogsaa have Ret til Afvisning, selv om det drejer sig om en virkelig Organisation, naar en saadan Organisation ikke har voldgiftsretlige Regler til Afgørelse af de daglige faglige Stridigheder.

Hvis den her omhandlede Voldgiftsret ikke havde Afvisningsret i saadanne Tilfælde, vilde Følgen nemlig være, at alle saadanne faglige Stridigheder, som burde være paadømte i en faglig Voldgiftsret, kunde indbringes for nærværende Ret, og dette vilde være i høj Grad upraktisk for alle Parter (se Paragraf 10).

Efter det nys bemærkede vil det ses, at den her foreslaade Lov i Forbindelse med Reglerne for faglig Strid ikke kan siges fuldstændig ud over Landet at sikre alle kollektive Retsstridigheders Afgørelse ved Rettergang i Stedet for ved Arbejdsstandsning. Overalt, hvor en af Parterne eller begge staar udenfor Hovedorganisationernes Rammer, og hvor der mangler voldgiftsretlige Aftaler, er der ingen andre Retsmidler end den ufuldkomne Adgang til Søgsmaal ved Domstolene. Til Udfyldelse af dette Hul har Formanden foreslaaet, at der gennem kommunal Vedtægt skulde kunne paatvinges Parterne de samme Pligter med Hensyn til Mægling, Voldgift og Arbejdsstandsning, som Reglerne for faglig Strid indeholder for de Parter, der staar indenfor Hovedorganisationerne.

Dette Forslag har Udvalget dog ikke sluttet sig til, idet man fra begge Partier nærede Betænkelighed ved at komme ind paa at tildele den udenforstaaende Kommunalbestyrelse nogen Myndighed i de heromhandlede Forhold. Hos nogle næredes desuden Frygt for, at man ved et saadant Forslag kom for langt udenfor de Forhold, som de i Ud-

valget repræsenterede to Foreninger nærmest var kaldede til at udtale sig om, og hos andre har vistnok organisationspolitiske Hensyn været overvejende. At lade de udenforstaaende uden at indtræde i Hovedorganisationerne tilflyde de samme Fordele, som Hovedorganisationernes Medlemmer kun gennem pekuniære Ofre har tilkæmpet sig, synes dem fra et Organisationsstandpunkt mindre klogt. Udvalget har derfor ladet det omhandlede Hul uudfyldt og overladt til de fremtidige Erfaringer at vise, hvilken Trang der er til dets Udfyldning.

Til § 18.

Man kan udtrykke Lovforslagets Formaal derhen, at der tilsigtes en Udvidelse af »Den permanente Voldgiftsrets« Kompetence og en Konsolidering af dens Eksistens ved at give Regler for det Tilfælde, at de fornødne Valg ikke kommer i Stand paa normal Maade; og Udvalget har ment, at Navnet »Den permanente Voldgiftsret«, uanset Fremmedordet, burde bibeholdes, fordi det har en kendt Klang i Arbejdsgiver og Arbejderkredse.

Til § 19.

Da den foreslaaede Lov maa opfattes som et Eksperiment, og det for de betænkelige er en Beroligelse, at Loven snart vil være at revidere paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer, har man foreslaaet, at Revision vil være at foretage efter 5 Aars Forløb.

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløshedskasserne.

Arbejdsløshedsinspektøren har udsendt en af ham udarbejdet Indberetning til Indenrigsministeriet vedrørende de anerkendte Arbejdsløshedskasser i Finansaaret 1. April 1908 til 31. Marts 1909.

Ved Finansaarets Udgang var der ialt anerkendt 44 Arbejdsløshedskasser med et samlet Medlemsantal af 83,836 Medlemmer. Heraf falder ca. 40,000 paa København og Frederiksberg, 31,000 paa Provinsbyerne og 12,000 paa Landdistrikterne.

Samtlige anerkendte Kasser har haft en Indtægt af 1,343,000 Kr., medens Udgifterne har været 1,448,000 Kr. Kassernes Formue er formindsket med 105,000 Kr. Kassernes tilgodehavende Statstilskud overstiger dog Formuenedgangen med ca. 50.000 Kr. Arbejdsløshedskassernes Formue pr. 31. Marts 1909 var opgjort til 325,000 Kr. uden Statstilskud og med Statstilskud til 900,000 Kr. eller 10,75 pr. Medlem.

Der er i det forløbne Aar opkrævet ekstraordinær Medlemsbidrag i 22 Kasser til et samlet Beløb af 213,000 Kr.

Arbejdsløsheden i December Maaned 1909.

De i nedenstaaende Fortegnelse anførte 47 Fag (eller Organisationer) have meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden i December Maaned 1909 for ialt ca. 59000 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca 11700 eller 19,8 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb ved Arbejdsledighed tabte Arbejdsdage er opgjort til 214800 eller gennemsnitlig 3,66 pr. Medlem.

Af større Fag mangler der Oplysninger for Slagtere, Tobaksarbejdere, Tekstilarbejdere, Skotøjsarbejdere, Skræddere, Smede- og Maskinarbejdere, Bogbindere og Typografer, ligesom der ogsaa mangler Oplysninger fra mange Afdelinger under Dansk Arbejdsmandsforbund samt fra de uden for dette staaende Arbejdsmandsorganisationer i Randers og Gentofte med Omegn.

Fag (eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Mølleriarbejdere	—	13	335	—	12	215	—	25	550
Bagere og Konditorer	256	256	6400	129	129	3200	385	385	9600
Sukkervarearbejdere	2	2	35	3	16	248	5	18	283
Bryggeriarbejdere	49	49	927	11	11	178	60	60	1105
Skraatobaksarbejdere	—	4	124	—	27	370	—	31	494
Handskemagere	1	1	25	0	0	0	1	1	25
Hattearbejdere	6	9	209	11	11	75	17	20	284
Brolæggere	26	65	970	11	11	250	37	76	1220
Murere	671	1000	12000	443	704	8337	1114	1704	20337
Murarbejdsmænd	274	299	6840	4	6	117	278	305	6957
Hus-Tømrere og Møllebyggere	605	668	15724	593	782	13489	1198	1450	29213
Skibstømrere	—	—	—	43	37	1003	43	37	1003
Snedkere	910	994	21974	602	860	17429	1512	1854	39403
Træindustriarb.(Savværksarb m. fl.)	68	77	1657	100	201	2974	168	278	4631
Billedskærere	28	40	646	1	2	51	29	42	697
Glarmestere	9	14	360	—	—	—	9	14	360
Malere	742	732	18280	738	880	17662	1480	1612	35942
Sadelmagere og Tapetserere	189	192	5030	72	75	2100	261	267	7130
Stukkatører	49	49	942	3	3	70	52	52	1012
Skorstensfejere	4	4	120	—	—	—	4	4	120
Bødkere	20	24	504	33	37	821	53	61	1325
Drejere	5	13	168	16	15	426	21	28	594
Karetmagere	14	15	338	37	40	914	51	55	1302
Barnevognsarbejdere	1	1	27	—	—	—	1	1	27
Korkskærere og Sorterere	3	3	72	2	2	48	5	5	120
Lohgarvere	5	4	120	3	3	66	8	7	186
Hvidgarvere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keramikere	1	1	14	—	—	—	1	1	14
Pottemagere	6	7	166	2	2	62	8	9	228
Stenarbejdere	50	47	994	25	42	646	75	89	1640
Guld-, Sølv- og Elektropletarb.	4	—	54	2	—	38	6	—	92
Blikkenslagere	50	74	1645	18	33	552	68	107	2197
Metaltrykkere	15	7	140	—	—	—	15	7	140
Gørtlere	43	65	1260	4	11	94	47	76	1354
Jern- og Metalslibere	11	13	282	4	9	125	15	22	407
Filehuggere	3	2	30	—	—	—	3	2	30
Formere	74	75	1924	206	212	5280	280	287	7204
Elektrikere	19	37	549	5	7	150	24	44	699
Papirindustriarbejdere	—	0	0	2	0	107	2	—	107
Litografer	15	18	378	7	6	211	22	24	589
Sømænd	50	50	1050	150	150	4500	200	200	5550
Kedel- og Maskinpassere	29	26	637	31	32	697	60	58	1334
Søfyrbødere	20	20	600	16	16	480	36	36	1080
Gartnere	2	10	120	4	4	100	6	14	220
Kelnere	72	79	1500	34	34	650	106	113	2150
Abejdsmænd	381	401	8474	1384	1742	16856	1765	2143	25330
Kvindeligt Arbejderforbund	18	28	466	—	—	—	18	28	466
Tilsammen	—	5488	114160	—	6164	100591	—	11652	214751

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.

Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 38 ❋ KØBENHAVN DEN 19. MARTS 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Forslag til Lov om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder. Lønbevægelser og Konflikter (Dansk Elektrikerforbund, Rebslagerne i Esbjerg, Skibstømrerne i Marstal, Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølle, Typografiske Hjælpearbejdere i Provinserne). Udlandet (Landsorganisationen i Sverrig, Murere og Murarbejdsmænd i Tyskland danner Fællesforbund). Kongresser og Møder (Dansk Tekstilarbejderforbund).

Forslag til Lov om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder.

Forligsmand.

Der skal nu gøres Rede for Udvalgets Undersøgelser om, hvad der kan gøres for at hindre Arbejdsstridigheder paa de Omraader, hvor Reglerne om Retsstridigheder ikke virker, altsaa navnlig i *Interessestridigheder,* naar de er af en saa alvorlig Art, at det bestaaende Mæglings- og Forhandlingsapparat inden for Organisationerne og mellem de to Hovedorganisationer ikke fører til en fredelig Løsning.

Udvalget er enigt i, at der kan forefalde Situationer, hvor en Paavirkning udefra fra en Tredjemand, der staar uafhængig af Partierne, kan bringe de strandede Forhandlinger over det døde Punkt, og det erkendes ogsaa, at det øvrige Samfund bliver saa stærkt berørt af Arbejdsstridigheder, at det har en Berettigelse til Indblanding i Striden, naar denne bliver saa alvorlig, at Samfundets Interesser trues.

Man er derfor enig i at foreslaa disse Samfundets Interesser repræsenterede ved Udnævnelse af en Forligsmand, der under visse Forhold kan optræde 1) *enten* som Leder af Partiernes Forhandlinger. 2) *eller* ved Fremsættelse af Mæglingsforslag, 3) *eller* ved undersøgende Virksomhed.

Det nedenoptrykte Forslag, som af Formanden er udarbejdet paa Grundlag af de nævnte Betragtninger og saaledes som det er bleven modificeret ved Udvalgets Forhandlinger, har imidlertid ikke paa alle Punkter vundet Tilslutning fra begge Partier. Medens Arbejderpartiet har kunnet slutte sig til det, har Arbejdsgiverne ment, at det i alle de 3 nævnte Retninger tillagde Forligsmanden større Myndighed, end tilraadeligt.

Da den Indgriben fra det Offentliges Side, som her er Tale om, imidlertid ikke tilsigter nogen Indskrænkning i Parternes fulde Kontraktsfrihed eller griber ind i deres materielle Retsforhold, synes det saa overvejende at maatte bero paa det Offentliges eget Tykke, hvornaar og hvorledes denne, mere af det Offentliges end af Parternes Interesse dikterede Indgriben bør finde Sted, at det ikke kan anses for afgørende, om der i Udvalget opnaaedes Enighed om disse Forhold.

Formandens Lovforslag, der er tiltraadt af Arbejderpartiet, er saalydende:

Forslag til Lov om Udnævnelse af en Forligsmand i Arbejdsstridigheder.

§ 1.

Indenrigsministeriet skal for to Aar ad Gangen efter Indstilling af Den permanente Voldgiftsret udnævne en Forligsmand for hele Landet eller — hvis det skønnes ønskeligt at begrænse den enkelte Forligsmands Omraade til en enkelt Landsdel — en Forligsmand for hver saadan Landsdel.

§ 2.

Forligsmandens Opgave er paa nedennævnte Maader at virke for det fredelige Forhold mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, og han bør derfor til Stadighed holde sig bekendt med, hvad der kan ventes at ville paavirke eller faa Betydning for dette Forhold.

§ 3.

Naar der indenfor Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer er udbrudt Arbejdsstandsning, eller naar Forligsmanden erfarer noget, som giver Grund til at befrygte Arbejdsstandsning — f. Eks. at Arbejdsstandsningen er varslet, og Forhandlinger mellem Parterne for at hindre Arbejdsstandsningen er opgivne — kan Forligsmanden af egen Drift eller paa Foranledning af en af Parterne indkalde de stridende Parter til Forhandling.

Parterne er pligtige at efterkomme Forligsmandens Indkaldelse.

§ 4.

Hvor det drejer sig om mindre lokale Stridigheder, er Forligsmanden beføjet til efter Skøn at udpege en anden dertil egnet upartisk Forhandlingsleder. I alle andre Tilfælde overtager Forligsmanden selv Forhandlingsledelsen.

Naar Betingelserne for Indkaldelse efter forrige Paragraf er tilstede, er Forligsmanden altid, selv om han ikke finder Anledning til at indkalde Parterne, berettiget til at overvære de Forhandlinger, der føres mellem dertil kompetente Repræsentanter for Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer.

§ 5.

Hvor Forligsmanden eller hans Stedfortræder har indkaldt til Forhandling, skal han søge at bringe denne til en fredelig Afslutning og er blandt andet beføjet til under Forhandlingerne at gøre Henstillinger til Parterne om de Indrømmelser, som maatte synes hensigtsmæssige for Formaalet.

Uden Parternes Samtykke maa han dog ikke, før Arbejdsstandsningen er udbrudt, fremsætte Mæglingsforslag.

Til Hjælp ved Udfærdigelse af Mæglingsforslag kan Forligsmanden tilkalde et Nævn, bestaaende af upartiske Mænd.

§ 6.

Naar der under en Strid, som har givet Forligsmanden Anledning til at træde til efter § 3, opstaar Uenighed om de Vilkaar — Løn, Arbejdstid, Overarbejde og lignende — under hvilke der faktisk har været arbejdet paa de Arbejdssteder, om hvilke Striden drejer sig, og den rette Erkendelse af disse Forhold skønnes at være af Betydning for Stridens Afgørelse, er Forligsmanden eller hans Stedfortræder berettiget til at foretage den i saa Henseende nødvendige Undersøgelse og er berettiget til at afhøre Vidner med Vidnetvang og Vidneansvar. Med den nedennævnte Undtagelse bør Vidneafhøringen altid foregaa i Nærværelse af en Repræsentant for hver af Parterne og med Adgang for disse til at stille Modspørgsmaal.

De ved saadanne Undersøgelser afsagte Vidnekendelser kan indankes for Overretten for den Landsdel, hvor de er afsagte.

Forligsmanden har embedsmæssig Pligt til at hemmeligholde, hvad han under den nævnte Undersøgelse har erfaret om Forhold, som Parterne har berettiget Krav paa at holde hemmeligt, og saafremt Besvarelsen af Vidnespørgsmaal skønnes at ville røbe saadanne Hemmeligheder, skal Forligsmanden, naar han dog mener at burde stille Spørgsmaalene, modtage Besvarelsen under fire Øjne.

§ 7.

Med den Begrænsning, som følger af § 6 sidste Punktum, er Forligsmanden paa ethvert Tidspunkt under en Strid, i hvilken han er traadt til efter § 3, berettiget til at give Offentligheden Meddelelser om Sagens Stilling og om Udfaldet af hans Virksomhed som Forhandlingsleder, Mægler og Undersøger; ligesom han paa Begæring afgiver Indberetning derom til Indenrigsministeriet. Genpart af denne tilstilles samtidig Parterne.

§ 8.

Udgifter til Lønninger, Kontorhold m. v. udredes at Staten ved Bevilling paa de aarlige Finanslove.

Nærmere Forskrifter for Forligsmandens Virksomhed kan gives i Regler, affattede af »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« og »De samvirkende Fagforbund i Danmark« og approberede af Indenrigsministeriet.

Enhver Tvist om Forligsmandens Kompetence kan indankes til »Den permanente Voldgiftsret«s Afgørelse.

Lønbevægelser og Konflikter.

Dansk Elektrikerforbund har i Slutningen af Decbr. udarbejdet Overenskomst med Prisliste gældende for Forbundets 26 Medlemmer i *Vejle* og tiltraadt af de derværende Installatører. Overenskomsten foreligger nu trykt.

Rebslagerne i Esbjerg. Dansk Rebslageriarbejderforbund har efter Anmodning faaet Sanktion til at opsige Overenskomsten med A/S. Esbjerg Tovværksfabrik, der beskæftiger 11 mandlige og 14 kvindelige Medlemmer af Forbundet.

I Thisted har Forbundet efter en lille Konflikt faaet Timelønnen forhøjet fra 35 til 38 Øre pr. Time.

I Vejle er ved Forhandling med de derværende Mestre Timelønnen forhøjet med 2 Øre — fra 38 til 40 Øre — alle Akkordsatser er forhøjet med 20 pCt.

Skibstømrerne i Marstal har modtaget vort Forretningsudvalgs Samtykke til at søge gennemført en Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar. Timelønnen, som nu er 33 Øre, forlanger man hævet til 40 Øre.

Der blev i den Anledning ført nogle Forhandlinger mellem Parterne; men da disse ikke førte til noget Resultat blev Arbejdet nedlagt.

Efter en kortvarig Strejke lykkedes det at opnaa Overenskomst, hvorved Timelønnen hævedes med 4 Øre.

Tekstilarbejderne paa Dollerup Mølle har efter Anmodning fra Dansk Tekstilarbejderforbund modtaget vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige den nugældende Overenskomst til Ophør den 1. September d. A.

Arbejderne forlanger et Tillæg af ca. 5 % paa Akkorderne og for de timelønnede Arbejdere noget mere.

Fabrikken beskæftiger ca. 80 Arbejdere, som alle er organiserede.

Typografiske Hjælpearbejdere i Provinserne. Ved de i Sommer førte Tarifforhandlinger ang. Provinstypografernes Arbejdsvilkaar maatte man opgive at faa Hjælpearbejderne med i Tarifen. Det var særlig Bladudgivernes Organisation, der paastod, at Hjælpearbejdernes Forhold i Trykkerierne var af en saa uensartet Beskaffenhed, at de ikke kunde regelbindes, ligesom Bladudgivere og Bogtrykkere erklærede, at de savnede Mandat til at forhandle ang. Hjælpearbejdere — Kvinder og Arbejdsmænd.

Forbundet har derefter søgt at faa disses Forhold tariferet ad lokal Vej. Man begyndte i Aarhus, hvor det ogsaa d. 17. September 1909 lykkedes Forbundets Afdeling at enes med den derværende Bogtrykkerforening om en Overenskomst.

Det var dog en Aftale, at den for at være gyldig skulde godkendes af Hovedorganisationerne. Arbejdsgiverforeningen nægtede at godkende Overenskomsten under Henvisning til, at den skulde sluttes med Arbejdsgivernes Landsorganisation og ikke med en lokal Forening. Gennem De samvirkende Fagforbund forlangtes et Fællesmøde med Arbejdsgiverforeningen samt med Repræsentanter for Parterne om Sagen. Men nu forlangte Bladudgiverne Udsættelse, for at de paa en Generalforsamling i December kunde faa Mandat til at forhandle. Man ventede saa fra vor Side troligt til d. 7. Januar, hvor man bestemte, at der skulde optages en Forhandling mellem Repræsentanter for Forbundet og for Bladudgivernes og Bogtrykkernes Organisationer. Disse Forhandlinger

skulde tilendebringes i Løbet af Januar og det, hvorom man enedes, skulde have tilbagevirkende Kraft til 1. Decbr.; eventuelt skulde Hovedorganisationerne delegere hver en Repræsentant til Forhandlingerne.

Den 24. Januar forhandlede Parterne, men uden Resultat. Man fortsatte den 25. Januar med Tilkaldelse af en Repræsentant for hver af Hovedorganisationerne (Hauberg og Gran) — Forhandlingerne forløb for saa vidt resultatløst, som Arbejdsgiverne ikke turde gaa med til noget, men lovede at skaffe sig fuldt Mandat til en Afgørelse, hvis man vilde afvente en fælles ekstraordinær Generalforsamling af Bladudgivere og Bogtrykkere; denne afholdtes d. 5. Februar; d. 7. Februar traadte Udvalget atter sammen.

Denne sidste Udvalgsforhandling varede kun kort, idet Bladudgivere og Bogtrykkere havde vedtaget paa deres Generalforsamling, at de ikke vilde indgaa paa nogen som helst Forandring i eller Tilføjelse til den bestaaende Tarif for Typografer, samt at man betragtede den med Forbehold trufne Overenskomst i Aarhus som bortfalden.

Det er en Selvfølge, at De samvirkende Fagforbund har forbeholdt sig alt fornødent med Hensyn til hvad man kan foretage sig for Hjælpearbejderne, da der ingen Overenskomst bestaar.

Udlandet.

Landsorganisationen i Sverrig har besluttet at iværksætte en omfattende Agitation over hele Landet for at styrke og udvikle Fagforeningsbevægelsen. Og den gryende Opgangsperiode varsler, at Agitationen ikke vil være forgæves men drage nye, mægtige Skarer til de svenske Fagorganisationer. Landsorganisationen har til Raadighed alene for Agitationen følgende 4 Partifæller: C. E. Tholin, Th. Zetterling, Albin Weidenhaijn og E. Franzon, der vil tale om følgende Emner: »Sammenligning mellem amerikanske og svenske Fagforeninger«, »Den fremtidige Fagforenings-Politiks Retning«, »Hvad man kan lære af Storstrejken 1909«, »Landsorganisationens nærmeste Opgaver« og »Hvorledes vi udkæmpede den store Kamp samt hvorledes vi ruster os for Fremtiden.«

Agitationsmøderne paabegyndes i Marts og strækker sig over Tiden til hen i Juli. Samtidig vil alle Forbund paa det mest energiske drive en sideordnet Agitation, for at den rejste Stemning kan bære de bedste Frugter.

En særlig Agitation skal derefter drives i Skovdistrikterne i Nord- og Västerbotten samt i Värmlands og Dalarnes Bygder. Plan for Mødernes Afholdelse lægges i hvert enkelt Distrikt efter en forud lagt Hovedplan.

Vi ønsker vore svenske Kammerater Lykke og Held med Arbejdet.

Murere og Murarbejdsmænd i Tyskland danner Fællesforbund. Murerforbundet og Bygningshjælpearbejdernes Forbund i Tyskland har paa deres samtidig i Leipzig afholdte Kongresser besluttet at slutte sig sammen i ét Forbund. Det nye Forbund skal bære Navnet »Tysk Bygningsarbejderforbund« og som saadant træder det i Virksomhed fra 1. Januar 1911. Forbundet erklærer sig rede til at medvirke til en yderligere Sammenslutning ogsaa med Tagdækkere, Stukkatører, Tømrere og andre Bygningsarbejdere, ligesom man saalænge disse bevarer deres særlige Forbund vil samvirke med dem efter bedste Evne.

Til Ledelse er valgt: Börmelburg, Behrendt, Kober, Brandmohr og Busch.

Kongresser og Møder.

Dansk Tekstilarbejderforbund afholder ordinær Kongres i Vejle fra og med den 22.—26. Marts. Efter Indbydelse deltager Formanden for De samvirkende Fagforbund Carl F. Madsen i Kongressen som Repræsentant for Landsorganisationen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 39 ❋ KØBENHAVN DEN 26. MARTS 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmændene i Cementindustrien, Murarbejdsmændene i Provinserne m. m.). Arbejdsløsheden i Januar Maaned 1910.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Marts.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmændene i Cementindustrien, Murarbejdsmændene i Provinserne m. m. — Vi har d. 19. og 26. Februar omtalt den allerede da begyndende Lockout-Rummel, der dog gav Anledning til, at man d. 26. Februar afholdt Fællesmøde med Bistand af Hovedorganisationerne og talte sig tilrette om, at Forholdene i Cementindustrien kunde bringes i Orden ved, at der tillagdes Arbejdsmændene 15.000 Kroner paa de laveste Lønninger; men Arbejdsgiverne skyndte sig at knytte den Betingelse til Tilbuddet, at Murarbejdsmændene i Provinserne samtidig skulde gaa ind paa den af Arbejdsgiverne forlangte Landsoverenskomst. Det vilde Arbejdsmændene ikke og saa iværksatte man Lockout'en i Cementindustrien.

Murarbejdsmændenes Modstand mod Landsoverenskomsten skyldes den Omstændighed, at der ikke samtidig gennemføres ensartede eller nogenlunde ensartede Timelønninger; Chancen for at kunne løfte Timelønninger i de enkelte Byer, hvor man har slette Lønforhold, forringes ved en Landsoverenskomst, der kræver Opsigelse over hele Landet for at rette ved et Par Byers Timeløn. Og ihvert Fald betyder den af Arbejdsgiverne foreslaaede Ordning en Bremsning af Lønnens Udvikling.

Skulde Murarbejdsmændene intet lide ved at tage en Landsoverenskomst, saa maatte der med dens Indførelse sikres et højere liggende Timeløns-Niveau, ligesom der maa skaffes Adgang til at ændre Smaating uden at Hovedoverenskomsten skal opsiges.

Forøvrigt er Murarbejdsmændene selv tilfredse med den hidtidige Ordning, efter hvilken Timelønningerne i de forskellige Byer fastsættes ved Forhandling, eventuelt ved Voldgift — en Ordning, der i de 11 Aar, den har bestaaet, har vist sig vel egnet til at sikre Arbejdsfreden.

Lockout'en i Cementindustrien gik imidlertid sin Gang, og d. 11. Marts modtog vi en saalydende Skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen:

»*Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.*

Herved tillader man sig at meddele det ærede Forretningsudvalg, at en i Dag afholdt ekstraordinær Generalforsamling i Arbejdsgiverforeningen enstemmig med 235 Stemmer har bemyndiget Hovedbestyrelsen til »at træffe de Forholdsregler, som den maatte anse nødvendige til at bringe de for Tiden verserende Konflikter til Ophør paa en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Maade,«

Forinden yderligere Skridt foretages tillader man sig at indbyde det ærede Forretningsudvalg med Tiltrædelse af Repræsentanter for Dansk Arbejdsmandsforbund til et Fællesmøde i Arbejdsgiverforeningens Lokaler Tirsdag d. 15. ds. Kl. 2 for at gøre endnu et Forsøg paa at faa de foreliggende Arbejdsmandskonflikter bragt ud af Verden ad fredelig Vej.«

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Under denne Forhandling, der varede til Midnat, fremsatte Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter Forlangendet om, at *alle* foreliggende Arbejdsmands - Uoverensstemmelser skulde optages til Drøftelse og Afgørelse. Da man fra vor Side udbad sig »Ønskesedlen«, fremkom der fra Arbejdsgiverne den Forklaring, at man ved de verserende Konflikter tænkte paa følgende:

1. Lockout'en i Cementindustrien,
2. Den af Arbejdsgiverne opsagte Overenskomst for Murarbejdsmændene i Provinserne,
3. Teglværksarbejderne i Esbjerg,
4. Remissearbejderne ved Sporvejene i Hovedstaden,
5. De fjorten Kuskes Strejke paa Oliemøllerne, og
6. Arbejdsmands - Strejken hos Jærnstøberfirmaet Lunge & Søn i Sorø omfattende 3 — tre! — Mand.

Vi skal kort meddele Arbejder-Repræsentanternes Stilling til disse Uoverensstemmelser, saaledes som den udtryktes under Forhandlingerne.

— I Sag Nr. 1 *var* Arbejdernes Tilslutning givet til Arbejdsgivernes Forslag om, at der fordeltes ialt 15,000 Kr. paa de lavest lønnede Arbejdsmænd i Cementindustrien. Arbejderne foreslog, at Fordelingen foretoges hvert Sted for sig af Repræsentanter valgte af begge Parter. Hertil syntes Arbejdsgiverne at slutte sig.

— I Sag Nr. 2 stillede Arbejderne flere Forslag. Men det, der lettest maatte kunne samle Parterne, skulde man mene maatte være Arbejdernes Forslag om, *at den gamle 11-aarige Ordning bibeholdtes endnu et Aar;* den er den bedste Sikring af Freden; thi ifølge denne Overenskomst fastsættes Timelønningerne i de forskellige Byer ved *tvungen* Voldgift.

Arbejderne foreslog endvidere at lade afgøre ved den permanente Voldgiftsret det af Forbundet rejste Spørgsmaal om, hvorvidt den af Arbejdsgiverne opsagte Overenskomst var overtraadt af Murermestrene inden Overenskomstens Udløb.

Som man ser en Udvej, der i et og alt vilde sikre Freden.

— I Sag Nr. 3, som er af mindre Omfang, foreslog Arbejderne, at der lokalt forhandledes om en Overenskomst, og der paavistes Udsigt til, at et Resultat kunde opnaas uden Arbejdsstandsning.

— I Sag Nr. 4 foreslog Arbejderne Forhandling optaget mellem Repræsentanter for Sporvejsselskaberne og Remissearbejderne, bistaaet af Repræsentanter for Jernindustriens Sammenslutning og for Dansk Arbejdsmandsforbund. Det er ikke en Uoverensstemmelse, hvis Afgørelse synes at have behøvet Pres af en Arbejdsstandsning.

— Sag Nr. 5 angaar den lille Kuskestrejke, omfattende ca. 14 Mand paa Oliemøllerne; de Strejkende har ønsket at faa deres Ugeløn (24 Kr.) forhøjet med 2 Kr. De har en meget lang Arbejdsuge. Saavidt vides, har Arbejdsgiverforeningen forbudt Oliemøllerne at give et tilbudt Tillæg til Kuskene. Arbejderne tilbød paa Betingelse af, at den meningsløse Cement-Lockout hævedes, straks at hæve Kuskestrejken; men til Gengæld skulde Arbejdsgiverne foranledige, at Parterne (Fabrikerne og Kuskene) frit fik Lov til at forhandle om Arbejdsvilkaarene.

— Endelig i Sag Nr. 6, hvor det drejer sig om 3 — tre — Arbejdsmænd, der er sat til at udføre Arbejde (Maskinformning) for en lavere Løn end den for Formerarbejdet fastslaaede, tilbød Arbejderne at hæve Strejken, hvis Jernindustriens Sammenslutning vilde tage sin Erklæring om, at den ingen som helst Indrømmelse vil gøre, tilbage

Forhandlingerne Tirsdag den 15. Marts varede til Midnatstid. Man vedtog fra begge Sider at vælge 6 Deltagere til et Underudvalg, der næste Formiddag, Onsdag, skulde træde sammen, og søge Enighed opnaaet om Overenskomst for Arbejdsmænd i Murerfaget i Provinserne. Hen mod Onsdag Aften havde man fremsat forskellige Forslag fra begge Sider, men opnaaede ikke noget endeligt Resultat. Ved en Underhaands-Forhandling mellem enkelte Repræsentanter fra begge Sider fremkom dog et Forslag, som med forholdsvis

faa Ændringer kunde have samlet Parterne med Udsigt til Enigheds Opnaaelse. Arbejdernes Repræsentanter foreslog derfor at kalde det store samlede Udvalg sammen næste Dag (Torsdag), og kun meget stærkt trængt gik Arbejdsgiverne med hertil. Det aftaltes, at samlet Møde skulde finde Sted Kl. 1, og umiddelbart efter traf man med to af Arbejdsgivernes Repræsentanter (Poulsen [Odense] og Laursen [Aarhus]) Aftale om, at et snævrere Udvalg forinden skulde samles for at udforme det paabegyndte Mæglings-Forslag. Klokkeslettet for dette Udvalgs Møde skulde nærmere aftales pr. Telefon.

Næste Dag havde Parterne hver for sig Møde, og da De samvirkende Fagforbunds Formand til den aftalte Tid telefonerede til Arbejdsgiverforeningen en Henstilling om af forskellige Grunde at udsætte de aftalte Møder til Kl. 4 og 5 samme Dag, benyttede Arbejdsgiverforeningen denne Omstændighed til at afslaa fortsat Forhandling — den var ingen Nytte til — og sporenstregs sendte man De samvirkende Fagforbund et Ultimatum, der var Kontoret ihænde *inden* det aftalte Møde skulde have fundet Sted. Og paa dette Ultimatum — et Forslag, der var daarligere end Underhaands-Tilbuddet — *forlangte man Svar i Løbet af 4 Timer, senest Kl. 5* samme Dag.

Dansk Arbejdsmandsforbund kunde ikke modtage det fremsendte Forslag, hvilket meddeltes Arbejdsgiverforeningen, der straks samme Aften udsendte »første Strejkevarselsel« i følgende Form:

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Efter at man gennem De samvirkende Fagforbunds Formand har modtaget Meddelelse om, at Dansk Arbejdsmands Forbund har forkastet det af Arbejdsgiverforeningen stillede Forslag vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne, tillader man sig herved at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund i det Omfang, som den kompetente Forsamling maatte anse fornødent for at bringe de forhaandenværende Konflikter til en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Afslutning.«

P. F. V.

Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Arbejdsgiverforeningens Hovedbestyrelse holder Møde i det Øjeblik, da dette skrives (Tirsdag d. 22. Marts) og vedtager formentlig at udelukke en halv Snes tusinde Arbejdsmænd til den og den Dato, hvis der ikke forinden er opnaaet Enighed.

— Det har sin Interesse at vide, at Arbejdsgiverforeningens Formand, Hr. Kaspar Rostrup, ikke deltager i Hovedbestyrelsesmødet. Han er tilligemed Repræsentanter for Arbejdsgiver-Organisationerne i Norge og Sverrig indbudt til det tyske »Arbejdsgiverbeskyttelsesforbund«s Møde i Dresden, hvor Planer lægges om, at 800,000 tyske Bygningsarbejdere skal udelukkes fra 1. April d. A., fordi der i nogle Byer fra Arbejdernes Side er opsagt Lønoverenskomster.

Hensigten er rimeligvis inden de daarlige Tider helt er til Side at levere Arbejdernes Organisationer et samlet Hovedslag, saaledes at de ude af Stand til at yde hverandre Hjælp, kan aarelades for en længere Tid.

Men den skønne Plan *kan* jo ryge i Lyset.

Arbejdsløsheden i Januar Maaned 1910.

De i nedenstaaende Fortegnelse anførte 52 Fag (eller Organisationer) have meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden i Januar Maaned 1910 for ialt ca. 71000 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 14600 eller 20,5 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb ved Arbejdsledighed tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 288800 eller gennemsnitlig 4,07 pr. Medlem.

Af større Fag mangler Oplysninger fra Slagteriarbejdere, Syersker, Tekstilarbejdere, Skotøjsarbejdere, Murerarbejdsmænd, Smede- og Maskinarbej-

dere, Sømænd samt fra en Del Afdelinger under Dansk Arbejdsmandsforbund og den udenfor dette staaende Arbejdsmandsorganisation i Gentofte med Omegn.

Fag (eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	
Mølleriarbejdere	10	9	260	19	16	319	29	25	579
Bagere og Konditorer	249	249	6200	131	131	3300	380	380	9500
Sukkervarearbejdere m. m.	15	15	90	17	7	280	32	22	370
Bryggeriarbejdere	45	45	724	19	19	243	64	64	967
Mineralvandsarbejdere	6	6	150	—	—	—	6	6	150
Skraatobaksarbejdere	—	4	124	—	10	352	—	14	476
Tobaksarbejdere	350	403	9560	83	104	3896	445	507	13456
Rebslagere	—	—	—	7	7	200	7	7	200
Skræddere	—	150	3000	—	100	2000	—	250	5000
Handskemagere	1	—	23	1	1	31	2	1	54
Hattearbejdere	3	3	84	1	1	24	4	4	108
Brolæggere	21	38	249	11	20	201	32	58	450
Murere	—	722	14000	841	1250	20395	841	1972	34395
Hus-Tømrere og Møllebyggere	665	721	16080	804	909	18422	1469	1630	34502
Skibstømrere	11	9	199	38	25	833	49	34	1032
Snedkere	952	996	25326	910	900	24774	1862	1896	50100
Træindustriarb.(Savværksarb m. fl.)	75	75	1857	174	159	4143	249	234	6000
Billedskærere	26	29	686	5	3	99	31	32	785
Malere	770	527	16449	954	905	21101	1724	1432	37550
Sadelmagere og Tapetserere	201	207	6150	99	102	3000	300	309	9150
Stukkatører	45	45	1002	2	2	50	47	47	1052
Skorstensfejere	4	3	89	—	—	—	4	3	89
Ovnsættere	8	8	113	—	—	—	8	8	113
Bødkere	27	23	648	40	40	998	67	63	1646
Drejere	18	14	498	35	32	997	53	46	1495
Karetmagere	13	9	380	36	23	765	49	32	1145
Korkskærere og Sorterere	2	3	60	2	1	40	4	4	100
Lohgarvere	4	5	155	5	4	100	9	9	255
Hvidgarvere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keramikere	1	1	26	—	—	—	1	1	26
Pottemagere	2	1	46	2	4	64	4	5	110
Stenarbejdere	56	47	1484	57	63	1656	113	110	3140
Glasarbejdere	1	1	16	2	2	50	3	3	66
Guld-, Sølv- og Elektropletarb.	18	16	335	2	3	50	20	19	385
Blikkenslagere	94	87	2807	37	45	1106	131	132	3913
Filehuggere	4	—	20	—	—	—	4	—	20
Jern- og Metalslibere	20	12	390	4	2	68	24	14	458
Gørtlere og Metalarbejdere	—	39	1463	—	7	183	—	46	1646
Instrumentm., chir.	0	0	0	—	—	—	0	0	0
Formere	73	64	1904	203	194	5397	276	258	7301
Elektrikere	29	38	1002	11	20	337	40	58	1339
Telefonarbejdere	0	0	0	17	17	525	17	17	525
Papirindustriarbejdere	0	0	0	2	3	201	2	3	201
Litografer	18	18	460	5	4	121	23	22	581
Typografer	198	199	6188	57	53	1456	255	252	7644
Kedel- og Maskinpassere	40	31	800	13	28	420	53	59	1220
Søfyrbødere	33	34	522	32	36	853	65	70	1375
Gartnere	10	12	280	8	9	180	18	21	460
Dansk Arbejdsmandsforbund	1282	1758	14592	2239	2537	29221	3521	4295	43813
Arbejd Fagforen. i Randers	—	—	—	180	50	1232	180	50	1232
Kvindeligt Arbejderforbund	31	31	930	15	15	296	46	46	1226
Oliemøllere	13	13	403	—	—	—	13	13	403
Tilsammen	—	6720	137824	—	7863	149979	—	14583	287803

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Tr kt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 40 ❋ KØBENHAVN DEN 2. APRIL 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: De ordinære Repræsentantskabsmøde. De saakaldte »Arbejdsmands-Konflikter«. Hvidgarverne. En »Formands«-Sag.

Det ordinære Repræsentantskabsmøde

afholdes Fredag den 22. og Lørdag den 23. April (Fredagen er St. Bededag) i Forsamlingsbygningens Festsal, Rømersgade 22, København.

Dagsordenen er foreløbig fastsat saaledes:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Den faglige Situation.
4. Forslag vedrørende den internationale socialistiske Kongres.
5. Spørgsmaal vedrørende Udgivelsen af de aarlige Beretninger.
6. Anmodning fra Hattearbejderforbundet om Eftergivelse af Laan.

De saakaldte »Arbejdsmands-Konflikter«

er, som det vil erindres, ikke skabte af Dansk Arbejdsmandsforbund, men derimod ved en urimelig Optræden fra Arbejdsgiverforeningens Side.

Lockout'en i Cementindustrien iværksattes, fordi Arbejdsgiverforeningen ikke straks opnaaede at faa *Mestrenes* Opsigelse af Provins-Murarbejdsmændenes Overenskomst ombyttet med en af Arbejdsgiverforeningen forfattet Landsoverenskomst; og da Lockout'en i Cementindustrien ikke gjorde os tilstrækkelig forskrækkede, men tvertimod har skabt en offentlig Mening *imod Arbejdsgiver*-Desperationen, har Arbejdsgiverforeningen, som bebudet i vort sidste Nummer, truet med en omfattende Arbejdsmands-Lockout i en Række Industrifag, antagelig rammende en halv Snes tusind Medlemmer af »Dansk Arbejdsmandsforbund«. Denne Lockout skulde træde i Kraft fra d. 2. April.

Imidlertid er de fra Arbejdsgiverforeningen sendte »Varsler« angaaende Lockout'en næppe tilstrækkelige til at opfylde September-Forligets Bestemmelser om, hvorledes der skal varsles. »Dansk Arbejdsmandsforbund« sendte derfor Onsdag den 23. Marts »De samvirkende Fagforbund« en lang begrundet Klage herover, og vi sendte samme Dag Klagen videre til Arbejdsgiverforeningen, ledsaget af en saalydende Følgeskrivelse:

23. Marts 1910.

Til
Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

Vi har fra Dansk Arbejdsmands-Forbund modtaget en Protest imod, at de fra den ærede Arbejdsgiverforening modtagne Skrivelser af 17. og 22. ds., indeholdende Meddelelser om, at man agter at udelukke Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund fra Arbejdet fra den 2. April at regne, kan betragtes som lovligt Varsel for den paatænkte Arbejdsstandsning, og vi vedlægger derfor Afskrift af den Skrivelse, hvori Dansk Arbejdsmands Forbund begrunder sin Protest.

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund slutter sig ganske til den saaledes fremkomne Protest og udbeder sig den ærede Arbejdsgiverforenings Erklæring om den til senest førstkommende Lørdag den 26. ds. Kl. 12 Middag.

Erholder vi ikke til den Tid tilfredsstillende Erklæring, agter vi at indbringe Sagen for den permanente Voldgiftsret.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Carl Gran.

I Betragtning af Spørgsmaalets Betydning og under Hensyn til, at Arbejdsgiverforeningen den foregaaende Uge havde søgt at overrumple De samvirkende Fagforbund, ved i Løbet af 4 Timer at forlange Svar paa et fremsendt Ultimatum, maatte den af os givne Frist siges at være ganske flot tilmaalt Arbejdsgiverforeningen, og Lørdag Formiddag Kl. 11½ — altsaa en halv Times Tid før Fristens Udløb — modtog vi da ogsaa Svar fra Arbejdsgiverforeningen. Det lød saaledes:

Forretningsudvalget for
De samvirkende Fagforbund i Danmark.

»Med Skrivelse af 23. ds. fremsender det ærede Forretningsudvalg et Brev af samme Dato fra Dansk Arbejdsmandsforbund, hvori Forbundet hævder, at det af Arbejdsgiverforeningen under 17. og 22. ds. givne Lock-outvarsel ikke kan betragtes som lovligt Varsel for den til den 2. April bebudede Arbejdsstandsning, og De samvirkende Fagforbund slutter sig til den saaledes fremkomne Protest.

I den Anledning skal man bemærke, at man bestemt maa fastholde, at den benyttede Fremgangsmaade i enhver Henseende er fuldt ud i Overensstemmelse med Overenskomsten af 5. Septbr. 1899 Punkt 2.

Den nævnte Overenskomsts Punkt 2 kræver, at der skal tilkendegives den anden Hovedorganisations Forretningsudvalg, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om Arbejdsstandsning, og en saadan Tilkendegivelse er sket ved Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 17. ds. Det er ved denne Skrivelse meddelt, at man agter at forelægge Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, og forsaavidt det andet Varsel ikke gaar udenfor de derved givne Rammer, vil der efter vor Mening ikke kunne rejses nogen som helst begrundet Indvending imod Varslets Lovlighed. Det ligger da ogsaa i Sagens Natur, at der ikke ved det første Varsel i alle Tilfælde kan fastsættes bestemte Grænser for Arbejdsstandsningen, idet det jo netop er den kompetente Forsamling, hvis Sammentræden Varslet bebuder, der træffer Afgørelse om Lock-outens Omfang. Til Udtalelsen i Forbundets Skrivelse om, at de Grupper af Arbejdsmandsforbundets Medlemmer, som i Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 22. ds. for første Gang nævnes, ikke tidligere er bleven varslet, skal man blot bemærke, at ved Skrivelsen af 17. ds. er alle Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet varslet, altsaa ogsaa i de i Skrivelsen af 22. ds. nævnte.

Naar Dansk Arbejdsmandsforbund dernæst hævder, at forskellige af de i Arbejdsgiverforeningens 22. ds. benyttede Udtryk ikke er tilstrækkelig tydelige til, at Forbundet deraf kan se, hvilke af dets Medlemmer det er, Arbejdsgiverforeningen agter at udelukke, kan man paa ingen Maade erkende denne Indvendings Berettigelse.

Ved Udtryk som Rebslagerierne, samtlige Byggefag, Entreprenørforeningerne, samtlige Grusgrave og Skærvefabriker osv. forstaas selvfølgelig alle under Arbejdsgiverforeningen hørende Virksomheder i de paagældende Fag. De samvirkende Fagforbund har ikke ved nogen tidligere Lejlighed begæret af Arbejdsgiverforeningen Oplysning om, hvilke Arbejdere der hører under de Foreninger, for hvem Lock-out er varslet, men der vil intet være til Hinder for, at Fagforbundene, hvis dette ønskes, erholder Medlemsfortegnelser for de Foreninger, der skal inddrages under Lockouten. Specielt skal man gærne med Hensyn til de under Lock-out-Varslet indbefattede Grusgrave oplyse, at Foreningen af Grusgrave og Skærvefabriker omfatter Nymølle Skærvefabrik, Emanuel Jensens & Schumachers Cementvarefabrik, Haraldslund Grusgrav, Kallerup Grusgrav og P. Madsens Skærvefabrik og Grusgrav.

Til Besvarelse af de øvrige i Dansk Arbejdsmandsforbunds Skrivelse indeholdte Spørgsmaal vedlægges en Fortegnelse over de Arbejdsgiverorganisationer og Enkeltvirksomheder, der i Henhold til Hovedbestyrelsens Beslutning vil have at udelukke de af dem beskæftigede Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund fra og med Lørdag Morgen den 2. April.

Idet man ikke har haft noget imod at imødekomme Arbejdsmandsforbundet ved de her givne Oplysninger, gentager man, at der allerede ved Skrivelsen af 22. ds. er givet et efter Overenskomsten af 5. Sept. 1899 Punkt 2 i enhver Henseende fyldestgørende Varsel.«

P. F. V.

I Formandens Fraværelse:

S. C. Hauberg.

Den i Skrivelsen nævnte Fortegnelse er følgende:

»Tekstilfabrikantforeningen. Aktieselskabet Randers Rebslageri. Jacob Holm & Sønners Reberbane og Sejlgarnsspinderi. Aktieselskabet Slagelse mekaniske Hampgarnsspinderi og Rebslageri. Aktieselskabet Esbjerg Tovværksfabrik. Københavns Mur- og Stenhuggerlav. Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestre i Jylland og Østifterne. Københavns Tømrerlav. Snedkerlavets Bygningssnedker-Afdeling. Malerlavet. Centralforeningerne for Malermestre i Jylland og Østifterne. Centralforeningerne for Snedkermestre i Jylland og Østifterne. Københavns Blikkenslagerlav. Centralforeningen for Blikkenslager- og Kobbersmedemestre i Jylland og Østifterne. Gas- og Vandmesterforeningen for København og Frederiksberg. Stukkatur-

fagets Mesterforening. Stenhuggermesterforeningen. Foreningen af Tagpapfabrikanter. Foreningen af Fabrikanter af fugefri Gulve. Foreningen af københavnske Damp- Sandgravningsforretninger. Entreprenørforeningen. Entreprenørforeningen for Nordre Birk. Foreningen for Brolægningsentreprenører i København. Foreningen af Grusgrave og Skærvefabriker. Teglværksforeningen af 1893. Teglværksforeningen i Esbjerg. Jærnindustriens Sammenslutning med Undtagelse af Aktieselskabet De københavnske Sporveje. De samvirkende Maskinsnedkerier og Savværker. Foreningen af Provinssavværker i Østifterne. Foreningen af Savværker og Høvlerier i Jylland. Aktieselskabet Malling Dampmølle og Savværk. Aarslev Sav- og Hammerværk. Snedkerlavets Møbelsnedkerafdeling. Sadelmager- og Tapetsererlavet.«

Denne Forklaring var os ikke Tilfredsstillende, og vort Forretningsudvalg vedtog derfor at indanke Sagen for Den permanente Voldgiftsret, der Lørdag d. 26. Marts modtog et saalydende Indlæg fra os.

Til

Den permanente Voldgiftsret.

her.

Vi har under 17. Marts d. A. modtaget en saalydende Skrivelse fra »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening«:

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. *København, d. 17. Marts 1910.*

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Efter at man gennem De samvirkende Fagforbunds Formand har modtaget Meddelelse om, at Dansk Arbejdsmandsforbund har forkastet det af Arbejdsgiverforeningen stillede Forslag vedrørende Murarbejdsmændene i Provinserne tillader man sig herved at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund i det Omfang, som den kompetente Forsamling maatte anse fornødent for at bringe de forhaandenværende Konflikter til en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Afslutning.

P. F. V.

Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Dernæst har vi under 22. Marts d. A. atter modtaget en Skrivelse af følgende Ordlyd:

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. *København, d. 22. Marts 1910.*

Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

I Fortsættelse af Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 17. ds. tillader man sig herved at meddele, at Hovedbestyrelsen i sit Møde i Dag enstemmig har vedtaget, at der fra og med Lørdag Morgen den 2. April iværksættes Arbejdsstandsning overfor de Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, der beskæftiges i Tekstilindustrien og paa Rebslagerierne, i samtlige Byggefag, derunder ved Fabrikationen af fugefri Gulve, hos Tagpapfabrikanterne og Stenhuggermestrene, hos Medlemmerne af Entreprenørforeningerne, Foreningen for Brolægningsentreprenører i København og Foreningen af københavnske Damp-Sandgravningsforretninger, paa samtlige Tegl-, Kalk- og Mørtelværker, Grusgrave og Skærvefabriker, paa Maskinsnedkerier og Savværker og i Møbelindustrien samt hos Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning med Undtagelse Aktieselskabet De københavnske Sporveje.

Alt under Forudsætning af, at der ikke forinden er opnaaet en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Ordning af de foreliggende Konflikter.

P. F. V.

I Formandens og Næstformandens Fraværelse.

Alex. Foss.

Sophus Agerholm.

Det fremgaar af disse Skrivelser, at »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« hermed mener at have opfyldt Bestemmelserne i Forliget af 5. September 1899.

Dette kan vi ikke erkende, og vi tillader os derfor at anmode den ærede Voldgiftsret om at afgøre, hvorvidt der med fornævnte Skrivelser er givet fornødent Varsel og tillader os i den Anledning at gøre følgende Bemærkninger:

Septemberforligets Punkt 2 siger, at det første Varsel skal gives Modpartens Hovedorganisation mindst 14 Dage før Arbejdsstandsningen »*efter Forslaget*« agtes iværksat, og der skal »*paa samme Maade*« gives Modparten Meddelelse om Forsamlingens Beslutning mindst 7 Dage forinden Arbejdsstandsningen iværksættes.

Af Udtrykkene »efter Forslaget« og »paa samme Maade«, maa efter vor Mening fremgaa, at det første Varsel ikke er fuldkomment, naar det undlader at meddele Omfanget af den Arbejdsstandsning, som agtes foreslaaet iværksat. Det er jo ikke nok, at der *maaske* kan blive Tale om den og den Gruppe Arbejdere; de paagældende Grupper *maa vide*, at der tilsigtes Aktion *imod dem*; thi Hensigten med Varslingen er jo, at der ved Truslerne skal skabes Interesse netop *hos dem* for at faa den

foreliggende Uoverensstemmelse bragt ud af Verden.

Der kan næppe være Tvivl om, at der med det første Varsel skal gives tydelig Anvisning paa hvilke Grupper Arbejdere, der foreslaas udelukkede.

Hvis man kan nøjes med at varsle »i det Omfang som den kompetente Forsamling finder fornødent«, saa maa »De samvirkende Fagforbund« kunne varsle Strejke paa tilsvarende Maade, t. Eks. »vi agter at forelægge den (eller de) kompetente Forsamling (er) Forslag om Arbejdsstandsning i det Omfang, som findes fornødent« — Et saadant Varsel vilde Arbejdsgiverforeningen næppe finde fyldestgørende og en saadan Varsling opfylder selvfølgelig næppe heller Forudsætningen for Varslets Hensigt, hverken naar det gives fra Arbejdernes eller fra Arbejdsgivernes Organisation.

Man vil maaske fra Arbejdsgiverforeningens Side hævde, at Udtrykket »i det Omfang« o. s. v. maa opfattes som omfattende samtlige Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund. Men det kan vi heller ikke erkende. »I det Omfang« kan kun betyde, at *ikke samtlige* Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund foreslaas udelukkede, uden at man dog angiver Undtagelserne.

Det har da ogsaa i Almindelighed været saaledes, at første Varsel fra Arbejdsgiverforeningen har haft en bestemt Adresse, t. Eks. Medlemmer af den og den Fagforening foreslaas udelukkede hos Medlemmer af den og den Arbejdsgiverforening. At der i et enkelt Tilfælde er anvendt den samme formløse Varsling som i det foreliggende Tilfælde, afskaffer ikke Reglen og kan ikke forandre Forudsætningen for Forligets Hensigt.

Vi maa derfor bestemt hævde, at det saakaldte første Varsel ikke er fyldestgørende og ikke er tilstrækkeligt til at opfylde Forligsbestemmelsens Bogstav, og at Lock-out'en alene af den Grund ikke kan iværksættes d. 2. April d. A.

Den i den foreliggende Sag gengivne *anden* Skrivelse, der fra Arbejdsgiverforeningens Side skal udgøre *andet* Varsel, lider ligeledes efter vor Mening af adskillige Mangler.

Den siger, at den kompetente Forsamling nu har vedtaget at iværksættte Arbejdsstandsning fra d. 2. April overfor *de* Medlemmer af Dansk Arbejdsmands Forbund, der beskæftiges i »Tekstilindustrien«, »i samtligs Byggefag«, »hos Tagpapfabrikanterne og Stenhuggermestrene« »hos Medlemmerne af Entreprenørforeningerne«, »paa samtlige Tegl- Kalk- og Mørtelværker, Grusgrave og Skærvefabrikker«, »paa Maskinsnedkerier og Savværker« og »i Møbelindustrien«.

En saadan Opremsning af *Industrier* og Fag er absolut ikke tilstrækkelig præcis. Efter vor Mening maa Varslet betegne hvilke Medlemmer af Arbejdsgiverforeningens Underorganisationer, der agter at iværksætte Arbejdsstandsningen, hvis man da ikke varsler Standsning hos *alle* den paagældende Underorganisations Medlemmer; men i saa Fald maa Varslet meddele Navnet paa den eller de paagældende Underorganisationer eller Enkeltvirksomheder; det er ikke tilstrækkeligt, at nævne den eller den »Industri«. Vi har Krav paa at erfare indenfor hvilke Organisationers Rammer, Standsningen iværksættes. Hvad betyder t. Eks. et Udtryk som som »samtlige Byggefag«? Er der Tale om Standsning hos andre end Medlemmer af Murer- og Tømrermestrenes Centralforeninger og Murerlavet og Tømrerlavet i København? Og »Møbelindustrien«? — omfatter det Udtryk ogsaa de Fabrikker, der tilvirker Møbelstof, Møbelbeslag, o. m. a. Tilbehør til Møbler? I en senere Skrivelse (af 26. Marts) oplyser Arbejdsgiverforeningen, at der ved »Møbelindustrien« er tænkt paa Snedkerlavets Møbelsnedker-Afdeling i København samt paa det københavnske Sadelmager- og Tapetsererlav! — Det har man ikke kunnet læse sig til af Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 22. Marts.

Udtrykket »Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning« maa vel forstaas saaledes, at der etableres Arbejdsstandsning hos Medlemmer af »Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jernindustrien«; men er heri indbefattet de jernindustrielle Virksomheder der er opt»get i Arbejdsgiverforeningen som Enkeltvirksomheder? Sporvognsselskaberne er udtrykkelig nævnte som undtagne, men er Enkeltvirkomheder som »Scandia« i Randers, Jern-Skibsværfterne, samt »A/S N. Larsens Vognfabrikker« undtagne eller medindbefattede?

Udtrykket »samtlige Tegl-, Kalk- og Mørtelværker, Grusgrave og Skærvefabrikker« er meget misvisende. Der findes t. Eks. ca. 1400 Grusgrave her i Landet. Saavidt vides drives kun et Par af disse af Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen.

Ligesaa misvisende er Udtrykket »Entreprenørforeningerne«, thi Arbejdsgiverforeningens Medlemsliste taler kun om en Entreprenørforening.

Vi anser det som sagt for aldeles fornødent at baade første og andet Varsel indeholder Angivelse af den paatænkte Arbejdsstandsnings Omfang og Angivelse af ikke alene hvilke Arbejderorganisationers Medlemmer, der paatænkes udelukkede, men ogsaa Angivelse af hos hvilke Medlemmer af eller Underorganisationer af Arbejdsgiverforeningen Standsningen agtes iværksat.

Vi venter, at den ærede Voldgiftsret i denne Sag træffer en Afgørelse, der kan være Rettesnor for begge Parter i Fremtiden, og hvad den foreliggende Sag angaar, maa vi paastaa, at de to Varsler saavel som Helhed som hvert for sig er altfor ufyldestgørende til, at der i Henhold til Forliget af 5. September 1899 med dem kan siges at være varslet den af Arbejdsgiverforeningen paatænkte Arbejdsstandsning fra Lørdag Morgen d. 2. April.

Herom er det at vi anmoder den ærede Voldgiftsret at træffe Afgørelse snarest.

P. F. V.

Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Sagen kom for den permanente Voldgiftsret d. 31. Marts, hvor Formanden stillede følgende Forslag, der tiltraadtes af Repræsentanterne for de to Hovedorganisationer:

Forlig.

De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter indgaar paa under Forbehold af Forretningsudvalgets Billigelse at tage Klagen tilbage, dog kun for saa vidt angaar dens Virkning paa den foreliggende Lockout.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter indgaar under Forbehold af Forretningsudvalgets Billigelse paa at udsætte Louckoutens Ikrafttræden til Lørdag d. 9. April Morgen.

Der optages fra Mandag den 4. April Eftermiddag Forhandlinger om de foreliggende Konflikter under Ledelse af Rettens Formand. Forhandlingerne skulle være sluttede senest Torsdag den 7. April.

Voldgiftsretten afsiger derefter Kendelse om de givne Lockoutvarslers Lovlighed, dog saaledes, at Kendelsen ikke kan faa Virkning med Hensyn til den her omhandlede Lockout.

Som man heraf ser, er Lockout'en udsat i 8 Dage, og i denne Tid skal der forhandles med Dr. jur. Ussing som Forhandlingsleder.

Hvidgarverne.

Nogle Uoverensstemmelser mellem Dansk Hvidgarverforbund og A/S Nordisk Læderfabrik medførte en enkelt Dags Arbejdsstandsning, hvorefter der med Bistand af De samvirkende Fagforbund den 17. Maj sluttedes Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold. Den daglige Arbejdstid bliver som hidtil 9½ Time, og Dagløunen, der var 4 Kroner, forhøjedes til 4,50.

De ved Slibning ansatte Kvinder, der hidtil har haft 12 Kroner, faar efter Overenskomsten 12 Kroner som Begyndelsesløn; efter et halvt Aars Forløb bliver Lønnen 15 Kroner og efter yderligere et halvt Aars Forløb 18 Kroner. Ved Stampen skal altid beskæftiges én Mand, der faar Svendeløn. For Over- og Søndagsarbejde tillægges 50 %.

Overenskomsten kan opsiges af en med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. Juni dog ikke før 1. Juni 1912.

En „Formands"-Sag.

Den permanente Voldgiftsret har under 22. Marts afsagt Kendelse i en Sag anlagt af De samvirkende Fagforbund mod Arbejdsgiverforeningen. (Sag 33.)

Sagen er følgende:

Efter at Gørtler- og Metalarbejdernes Fagforening havde rejst det Spørgsmaal, hvorvidt en Støbemester Kloth —, der af Firmaet H. A. Gruberts Sønner var ansat paa deres Metalvarefabrik med den Forpligtelse, at han ikke maatte være Medlem af nogen Fagorganisation — i Virkeligheden burde anerkendes som Formand i Septemberforligets Forstand, har De samvirkende Fagforbund paastaaet Arbejdsgiverforeningen idømt Bøde for formentlig Brud paa Septemberforliget ved urettelig at give Firmaet Medhold i det af Firmaet indtagne Standpunkt, nemlig at Kloth hører til de Formænd, som Forligets § 5 omhandler.

Arbejdsgiverforeningen hævder herimod *først*, at Kloth virkelig er Formand i Septemberforligets Forstand, og *dernæst* at selv, forudsat at dette ikke var Tilfældet, var der dog ikke hverken fra Firmaets eller Arbejdsgiverforeningens Side foretaget noget, som forbydes i Septemberforliget.

I den nævnte Fabrikvirksomhed beskæftiges ca. 100 Arbejdere i forskellige Afdelinger — Støberi, Gørtleri, Blikkenslageri, Sliberi, Pudseri

og Metaltrykkeri —, hver Afdeling i Lokaler for sig og forestaaet af en særlig Formand, der for flere af Afdelingernes Vedkommende er en af Firmaets Indehavere selv.

Kloth, der efterfulgte en tidligere »Støbemester«, er ansat i samme Egenskab ved Kontrakt af 3. Oktbr. 1909 til, for en fast Ugeløn af 35 Kr. med 3 Maaneders Opsigelsesvarsel, paa Støberiet

at lede alt Arbejde, som henhører under Formnings- og Støbnings-Afdelingen o. s. v.,

at være ansvarlig for, at Arbejdet tilses paa dets forskellige Stadier, saa at Fabrikken tilsikres kun at faa veludført Arbejde.

at oplære Drenge eller Arbejdere, som Fabrikken ønsker oplært paa ovennævnte Afdeling, samt føre Tilsyn med, at disse saavelsom Svende stadig passer deres Arbejde og gør saa megen Nytte for Fabrikken som mulig,

at knytte til Fabrikken saadanne Kræfter, som prisbillig kan udføre Arbejdet paa fordelagtigste Maade,

at udnytte sin Tid til selv at udføre saa meget personligt Arbejde som muligt,

at være ansvarlig for, at Støbeovnen, Tørreovnen, Formkasser og iøvrigt alt Værktøj og Inventar, der henhører under Formnings- og Støbnings-Afdelingen, bliver holdt i god og forsvarlig Stand,

i ét og alt at paasé, at Fabriksreglementet og Arbejdstiden overholdes, samt at Arbejdssedlerne bliver ført nøjagtig, ligesom der maa føres nøjagtig Bog over Akkordpriser.

At der skulde være væsentlig Uoverensstemmelse mellem den Stilling, som tilsiges Kloth efter nævnte Kontrakt, og den, som han faktisk indtager paa Fabrikken, er nu vel ikke hævdet af Klagerne — fraset at Antagelsen af Arbejdere paa Støberiet efter det oplyste foretoges af Fabrikkens Kontor og ikke af Kloth —; men de har henvist til, at Kloth er den eneste faglærte Metalstøber paa Støberiet, at han til sin Hjælp kun har 3 Arbejdsmænd og at hans væsentligste Virksomhed derfor er at udføre Arbejde som almindelig Metalstøber, medens hans Virksomhed som Arbejds*leder* paa Grund af Støberiets ringe Omfang er ganske underordnet.

Imidlertid findes det betænkeligt at afvise Firmaets Paastand om, at den paagældende Fabriksafdeling under Hensyn *dels* til dens Beliggenhed i en Etage for sig selv og *dels* til dens fra den øvrige Fabriksvirksomhed i faglig Henseende saa forskellige Art af Arbejde, i ikke mindre Grad end de øvrige Afdelinger kræver en speciel Arbejdsleder, og der findes ikke nogen anden bestemt Person end Kloth som den virkelige Leder af Arbejdet paa Afdelingen, ligesom det samme Forhold, som nu paaklages, har bestaaet siden 1906, da Fabrikken efter en foretagen Udvidelse ansatte en »Støbemester« paa de samme Betingelser, paa hvilke Kloth senere blev hans Efterfølger.

Herefter findes Kloth at maatte anerkendes som Formand i Septemberforligets Forstand, og der bliver derefter, saaledes som Sagen foreligger, ikke Anledning til at komme ind paa de iøvrigt fremdragne Betragtninger.

Da det maa antages at have været i begge Parters Interesse, at Voldgiftsrettens Kendelse er bleven ønsket før Spørgsmaalet har givet Anledning til nogen Arbejdskonflikt, og da Spørgsmaalet, der er stillet Retten, angaar et tvivlsomt Grænsetilfælde, findes Sagens Omkostninger at burde deles mellem Parterne med 65 Kr. paa hver.

Kendelse.

Støbemester Kloth maa anerkendes som Formand i Septemberforligets Forstand.

Sagens Omkostninger betaler Parterne inden en Maaned fra Dato til Voldgiftsretten med 65 Kr. hver.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 41 ❁ KØBENHAVN DEN 9. APRIL 1910 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Majdemonstrationen. Indbydelse til Deltagelse i den internationale socialistiske Kongres i København. Lønbevægelser og Konflikter (Rebslageriarbejderne i Viby og Hillerød, Sadelmagerne i København).

Majdemonstrationen.

Til samtlige Fagorganisationer i Danmark.

De samvirkende Fagforbund opfordrer samtlige faglige og politiske Organisationer i Danmark til at foranstalte en Demonstration

Søndag den 1. Maj.

Den 1. Maj er i de forskellige Lande gennem Aarene siden 1890 bleven benyttet til at demonstrere, ikke alene for en lovfæstet Maximalarbejdsdag paa 8 Timer, men ogsaa for anden Arbejderbeskyttelse, for Arbejdernes almindelige Klassekrav og for Verdensfred.

Paa den internationale socialistiske Kongres i Amsterdam i August 1904 indeholdt Beslutningen om Majdemonstration en Opfordring til at optage disse Spørgsmaal, men det er overladt de enkelte Lande, selv at vælge hvilke af disse Spørgsmaal, de foruden Ottetimersdagen særlig ønsker at drage frem hver enkelt Gang de foretager Majdemonstration. Denne ene Dag i Aaret skal være en Arbejderdag, hvor den offentlige Opmærksomhed saa stærkt som muligt skal henledes paa Arbejdernes samfundsmæssige Interesser. Vi tror, at der her i Danmark er Grund til ved vor Demonstration i Aar at drage baade

1) *Kravet om Ottetimersdagen* og
2) *det aktuelle Krav om Samfundets Pligt til at give uforskyldte Arbejdsløse Arbejde eller Hjælp*

samt

3) *Spørgsmaalet om Verdensfreden frem ved Møderne den 1. Maj.*

1) Kravet om, at Lovgivningsmagten vedtager en Lov, gaaende ud paa, at der i alle Virksomheder, der er nævnt i det af Social-Demokraterne i Folketinget gentagne Gange fremlagte Lovforslag, gennemføres en Maximalarbejdsdag paa 8 Timer, maa fremsættes i første Række. Samtidig med at vi forlanger at Staten skal gribe virksomt ind paa dette vigtige Omraade af Arbejderbeskyttelsen, bestræber vi os jo gennem vore Fagorganisationer for at forkorte Arbejdstiden henimod det foreløbige Maal, *Ottetimersdagen*. Men fordi Resultaterne af dette Arbejde er afhængige af Konjunkturerne og af mange andre Forhold og navnlig af Arbejdernes Magtstilling paa det givne Tidspunkt, og derfor ikke altid blive som man kunde ønske, er der ingen Anledning til at slappe Kravet til Lovgivningsmagten om en Begrænsning af Arbejdstiden. Tvertimod, Kravene skal gentages ad *begge* Veje, og Agitationen for en forkortet Arbejdstid skal og maa ikke hvile, hverken overfor Arbejdsgiverne eller Rigsdag og Regering. De sidste møder i Reglen op med deres principielle Indvendinger mod vor Fordring, idet man, som man siger, ikke vil forbyde en voksen Arbejder at arbejde saa længe som han eller hun ønsker. Men overfor dette kan der i Agitationen henvises til, at de samme Faktorer i Forfjor har vedtaget *Loven om Otte-Lukningen*, hvorved de jo netop gør For-

bud mod en for lang Arbejdstid indenfor Handel og enkelte andre Virksomheder. Af alle disse Grunde tør vor Majdemonstration i Aar, som i tidligere Aar, kræve den lovmæssige Begrænsning af Arbejdstiden.

2) Af Arbejdernes Klassekrav er Fordringen om, at Befolkningen, økonomisk set, skal være Herre i sit eget Hus, og derfor al Jord og alle Produktionsmidler skal være Befolkningens Fælleseje, og ikke Privateje, den allervigtigste. Men under de nuværende Forhold, hvor Produktionen endnu er undergivet den private Vilkaarlighed, har Arbejderne Lov til at kræve af dem, der vil bevare den nuværende Tilstand, at de holder Arbejderne, som er direkte Ofre derfor, nogenlunde skadesløse. I de sidste Aar har Landet været hærget af en frygtelig Arbejdsløshed og denne vedvarer endnu. Arbejderne selv har gjort, hvad de var i Stand til, for at hjælpe de af deres Kammerater, som er kommen i uforskyldt Nød paa Grund af Arbejdsløsheden. Staten og nogle af Kommunerne har ydet de i Lovene fastsatte Tilskud til Arbejdsløshedskasserne og disses Medlemmer, men Samfundet bør fuldt og helt paatage sig Ansvaret for, at ingen af Samfundsmedlemmerne af Sult gøres til Borgere af en lavere Klasse.

3) Der er desuden Grund til at manifestere, at *ogsaa* Arbejderne i Danmark er Modstandere af alle de landsskadelige, kulturstridige og for den almindelige Befolkning forarmende Foranstaltninger, som har Krig, Ødelæggelse og Blodsudgydelse til Formaal, og at vi ønsker at leve i Fred og god Forstaaelse med Befolkningerne i alle andre Lande, at vi ønsker den Verdensfred, som tilstræbes af alle vakte og maalbevidste Arbejdere hele Verden over. Om disse Krav maa alle danske Arbejdere samle sig den 1. Maj, saa meget mere, som vi staar foran betydningsfulde Valg til Rigsdagen.

Forretningsudvalget for de samvirkende Fagforbund tillader sig derfor at opfordre samtlige Organisationer i de forskellige Byer til at foranstalte Demonstration

Søndag den 1. Maj.

Fagorganisationerne opfordres til, i Forbindelse med de socialdemokratiske Partiforeninger og gennem Arbejdernes lokale Fællesorganisationer, at foretage de fornødne Forberedelser til *Demonstrationen den 1. Maj;* særlig med Hensyn til Procession gennem Gaderne, hvortil Politiets Tilladelse skal indhentes.

Fællesorganisationerne anmodes om fortrinsvis at drage stedlige Kræfter frem som Talere ved *Majdemonstrationen.*

Fællesorganisationerne kan erholde Festtegn og Sange til Anskaffelsesprisen, ved Indsendelse af Bestillingsseddel til De samvirkende Fagforbunds Kasserer E. Svendsen, Nørre Farimagsgade 49, 1. Sal. København K.

København, d. 22. Marts 1910.

P. F. V.
Carl F. Madsen.

Carl Gran.

Indbydelse

til Deltagelse i den internationale socialistiske Kongres i København.

Bryssel, i Marts 1910.

Til de socialistiske Partier og Arbejderforeninger!

Til de faglige og kooperative Arbejderorganisationer!

Det internationale socialistiske Bureau, som oprettedes i Aaret 1900 for at fortsætte de internationale Kongressers Arbejde samt for at udføre disses Beslutninger, har vedtaget at afholde den 8. internationale socialistiske Kongres i København (Danmark) i Ugen fra den 28. August til den 3. September, og indbyder i Henhold til Beslutningerne paa Kongressen 1896 i London og 1900 i Paris:

1. Alle Organisationer, der i det væsenlige hylder Socialismens Grundsætninger: Produktions- og Byttemidlernes Socialisering, Arbejderklassens Sammenslutning og Aktion, Erobring af den offenlige Magt ved det i et Klasseparti sammensluttede Proletariat;

2. Alle faglige Organisationer, der staar paa Klassekampens Basis og anerkender

Nødvendigheden at den politiske, altsaa den lovgivende og parlamentariske Aktion, men som ikke direkte deltager i den politiske Bevægelse. (Pariser Kongressen i 1900).

*

Dagsordenen. Paa sit sidste Møde, den 7. November 1909, har Bureauet fastsat følgende Dagsorden:

1. Forholdet mellem de kooperative Organisationer og de politiske Partier;
2. Arbejdsløshedsspørgsmaalet;
3. Voldgiftsretten og Afrustningen;
4. Den internationale Arbejderlovgivnings Resultater;
5. Organisering af en international Tilkendegivelse imod Dødsstraffen;
6. Fremgangsmaaden til en hurtig Udførelse af de internationale Kongressers Beslutninger;
7. Organisering af den internationale Solidaritet.

Raad og Vejledning. For at sikre en god Gennemførelse af Kongressen, anmoder Eksekutiv-Komiteen (E. K.) Dem om nøje at agte paa Kongres-Reglementets enkelte Paragrafer, der siger, at Teksterne til alle Forslag og Resolutioner 4 Maaneder forinden den for Kongressens Afholdelse fastsatte Datum maa befinde sig i Hænderne paa den internationale Sekretær, Maison du Peuple, Bryssel, altsaa for Kongressen i København: i Maj 1910. Alle disse Tekster maa sendes som anbefalede Forsendelser og være affattet i de 3 ved Kongressen brugte Sprog: fransk, tysk og engelsk. En Maaned senere vil disse Tekster blive tilstillede samtlige nationale Sekretærer, altsaa i Juni 1910. Disse sidste er da forpligtede til at overlevere Teksterne til deres enkelte Organisationer. Der er udtrykkelig opnaaet Enighed om, at der ikke hverken modtages eller fordeles eller drøftes nogen ny Resolution, der ikke er bleven behandlet efter denne Fremgangsmaade, selvfølgelig med Undtagelse af paatrængende Tilfælde, som alene Bureauet er kompetent til at lade komme frem, ligesom overhovedet ogsaa med Hensyn til de foreslaaede Tekster.

I København. Kongressen afholdes i Koncertpalæet (Odd Fellow Palæet) Bredgade 28, Kbhvn. K., der er stort nok til Afholdelsen af saavel vore Hovedmøder som af Sektionsmøderne. Som det ogsaa er bleven haandhævdet i Stuttgart, vil et lokalt Udvalg (Adr.: Th. Stauning, Rømersgade 22, København K.) sørge for Logis og ligeledes for Førere til de udenlandske Partifæller samt stille et særskilt Lokale til Raadighed for Pressen. For at fremme Forarbejderne, anmoder vi Delegerede om at anmelde deres Deltagelse saa tidlig som mulig til den nationale Sekretær. De vil da modtage deres foreløbige Adgangskort, som efter Mandaternes Prøvelse ombyttes i København med det definitive Kort, hvis Pris er fastsat til 10 Frks. (8 Mk., 8 Shilling, 10 østrigske Kroner, 7 skandinaviske Kroner).

Til Slutning henleder vi Deres Opmærksomhed pas følgende Punkter i Kongres-Reglementet:

1. Ethvert Lands eller enhver Nations Organisationer skal i København danne en Sektion, der skal udtale sig om Berettigelsen til at deltage af alle Partier og Organisationer fra vedkommende Land eller fra vedkommende Nation.

2. Stemmerne for enhver Sektion, der paa reglementeret Maade er tilsluttet Sekretariatet, fordeles efter følgende Skala: som dog kan underkastes mulige Forandringer:

20 Stemmer: Tyskland, Østrig-Bøhmen, Frankrig, Stor-Britanien, Rusland.
15 Stemmer: Italien.
14 Stemmer: De forenede Stater.
12 Stemmer: Belgien, Sverig.
10 Stemmer: Danmark, Polen, Svejts.
8 Stemmer: Finland, Holland, Ungarn-Kroatien.
6 Stemmer: Spanien.
4 Stemmer: Argentina, Bulgarien, Rumænien, Serbien.
3 Stemmer: Tyrkiet.
2 Stemmer. Luksemborg.

I Henhold til Reglementet skal Partibestyrelsen i enhver Sektion tilstille foreliggende Indbydelse samtlige socialistiske og Arbejdersammenslutninger, og i Fald dette ikke er muligt, da igennem Sekretæren for det tilsluttede Parti.

Med Ønsket om, at Kongressen i København maa faa et Forløb, der svarer til det internationale Socialdemokratis voksende Magt, tegner med Broderhilsen.

Det internationale socialistiske Bureau:

Argentina: A. Cambier, M. Ugarte.
Bulgarien: Y. Sakasoff, G. Kirkoff.
Bøhmen: A. Nemec, Fr. Soukup.
Danmark: Th. Stauning, Carl F. Madsen.
De forenede Stater: De Leon, M. Hillquit.
Finland: Yrjo Syrola, E. Walpas, W. Pertilaa.
Frankrig: J. Jaurès, E. Vaillant, J. Guesde, M. Sembat.
Holland: P. Troelstraa, H. van Kol, K. Ter Lan.
Italien: A. Cabrini, A. Bissolati, O. Morgari.
Luksemborg: Dr. Welter, J. P. Probst.
Norge: M. Nielsen, Einar Lie.
Polen: Dr. Diamand, R. Luxembourg.
Rumænien: C. Rakowsky, I. C. Frimu.
Rusland: Vl. Oulianoff, E. Roubanovitsch.
Serbien: N. Koschanin, Kaslerovitsch.
Spanien: P. Iglésias, F. Mora.
Stor-Britanien: H. Hyndman, J. Keir Hardie, R. Macdonald.
Svejts: K. Moor, G. Reimann, Dr. Brüstlein.
Sverig: Hj. Branting, G. T. Wickmann.
Tyrkiet: M. Varandian.
Tyskland: A. Bebel, P. Singer, H. Molkenbuhr.
Ungarn-Kroatien: J. Weltner, V. Burseg.

Østrig: Dr. V. Adler, E. Skaret, E. Pernerstorfer.

Eksekutiv-Komitéen for det internationale socialistiske Bureau (Belgien):

Edouard Anseele. Léon Furmont.

Emile Vandervelde. Camille Huysmans.
Sekretær.

Til Organisationerne i Danmark vil sammen med Indbydelsen blive fremsendt Regler for Repræsentationsretten for Danmark.

Anmeldelse af Delegerede samt Forslag til Kongressen bedes tilstillet Socialdemokratisk Forbund, Rømersgade 22, Kbhvn.

Carl F. Madsen. Th. Stauning.

Lønbevægelser og Konflikter.

Rebslageriarbejderne i Viby og Hillerød. Rebslageriarbejderforbundet har ved Forhandling med Rebfabriken i Viby gennemført en ny Overenskomst, der bl. a. for faglærte Arbejdere fastsætter Timelønnen til 40 Øre pr. Time; for Arbejdsmænd en Begyndelsesløn paa 34 og efter 3 Maaneders Forløb 37½ Øre; for kvindelige Arbejdere 20 Øre og efter 3 Maaneders Forløb 22½ Øre pr. Time.

Den ny Overenskomst betyder for Svendene 1½ Øre mere pr. Time, for Arbejdsmænd 4 Øre og for Kvinderne 2½ Øre mere pr. Time.

Overenskomsten gælder 2 Aar.

I *Hillerød* er Lønnen ligeledes ved Forhandling hævet fra 35 til 37½ Øre pr. Time. I *Nykøbing F.*, hvor Ugelønnen hidtil var 20 Kr. for 64 Timers Arbejde er denne hævet til 22 Kr. 20 Øre for 60 Timers Arbejde.

Sadelmagerne i København. Efter at et af Mestre og Svende nedsat Fællesudvalg havde forhandlet om en ny Overenskomst i Stedet for den af Forbundet opsagte forkastede Mesterlavet Fællesudvalgets Arbejde. Med Bistand af Hovedorganisationerne forhandledes der d. 2. April, hvor Enighed opnaaedes om nedenstaaende Overenskomst, der i Princippet er lig Fællesudvalgets Forslag. Overenskomsten hæver Mindste-Timelønnen med 2 Øre i Aar og yderligere 2 Øre om 2 Aar. Overenskomstens Ordlyd er følgende:

»Mindstelønnen er fra 1. April 1910 indtil 1. April 1912 46 Øre, derefter 48 Øre pr. Time. Unge Svende erholder indtil 1912 det første Aar efter Læretiden 33 Øre pr. Time, fra 1. April 1912 35 Øre pr. Time.

For Overarbejde indtil Kl. 10 betales ekstra pr. Time 20 Øre, fra Kl. 10 til 12 er Timelønnen 85 Øre. Nattearbejde betales med 1 Kr. pr. Time.

Søn- og Helligdagsarbejde indtil Kl. 12 Middag betales med 20 Øre ekstra pr. Time, fra Kl. 12 Middag til Kl. 6 Aften betales 85 Øre pr. Time. Skærtorsdag, Langfredag, St. Bededag og Kristi Himmelfartsdag regnes som Hverdage.

Tillæg for Overarbejde gælder ogsaa for Akkordarbejde.

Lønninger, der er over Mindstelønnen, kan ikke nedsættes som Følge af denne Overenskomst.

Sadelmagere, der udfører Tapetsererarbejde, betales efter Tapetsererernes Lønregulativ.

Lønnen udbetales hver Fredag Aften saaledes, at Lønnen er udbetalt ved Arbejdstidens Ophør.

Arbejdstiden er 10 Timer daglig, fordelt efter Værkstedsforholdene som hidtil.

Samtlige Værksteder renligholdes i Overensstemmelse med Fabriksloven, selv om de ikke falder ind under Loven.

Som Regler for Behandling af faglig Strid indføres de af Fællesudvalget af 17. August 1908 vedtagne.

Med Hensyn til Akkorder enedes man om, at de paagældendes Værksteders Mestre og Svende optager en Forhandling om Priserne, og at Priskuranterne derefter forelægges de to Organisationer til Godkendelse. Denne Forhandling skal være afsluttet senest den 1. Maj d. A.

Dette Regulativ og gældende Priskuranter kan fra enhver af Siderne opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. April, dog ikke før 1. April 1915 «

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 42 ❋ KØBENHAVN DEN 16. APRIL 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Lønbevægelser og Konflikter (Lock-outen, Overenskomsterne). Dansk Tekstilarbejderforbunds 12. Kongres. Storstrejken i Sverrig.

Lønbevægelser og Konflikter.

Lock-outen.

De afsluttede Forhandlinger.

Vi har tidligere gengivet Ordlyden af det Forlig, som de to store faglige Hoved-Faktorer sluttede d. 31. Marts paa Forslag af den permanente Voldgiftsret. Dennes Formand, Dr. jur. *Ussing,* henviste til, at Rettens Forretningsorden hjemlede Adgang til at søge Forlig opnaaet, og de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg godkendte Forliget, der kort gik ud paa, at den til d. 2. April varslede Lock-out skulde udsættes til d. 9. April og at der Mandag d. 4. April skulde forhandles med Hr. Ussing som Forhandlingsleder om »de foreliggende Konflikter«; Forhandlingerne skulde være tilendebragte senest Torsdag Aften d. 7. April, bl. a. af den Grund, at Hr. Ussing ikke kunde undværes længere i Overretten.

Allerede Lørdag d. 2. April begyndte man at skabe Betingelser for at rydde Uoverensstemmelser tilside, idet man forhandlede sig tilrette om en ny Overenskomst i Sadelmagerfaget i København. Vi gengav dens Ordlyd i sidste Nr. af »Arbejderen«; den er sluttet paa 4 Aar og Minimallønnen forhøjes med 2 Øre pr. Time i de to første Aar og yderligere med 2 Øre pr. Time i de to sidste Aar — til 48 Øre pr. Time.

Om Mandagen samledes man under Dr. jur. *Carl Ussings* Forsæde til den første Forhandling om de øvrige »Konflikter«, som Arbejdsgiverforeningen har kaldt de faglige Uoverensstemmelser.

Arbejdsgiverforeningen havde givet Hr. Ussing en lang Fortegnelse over opsagte Overenskomster. Den omfattede 35 Sager, og vi føler os overbeviste om, at Hr. Ussing et Øjeblik var ved at fortryde, at han havde tilbudt sig som Forhandlingsleder.

Imidlertid protesterede man fra vor Side imod at ødelægge Udsigten til en frugtbar Behandling ved en saadan usorteret Sammenkobling af Sagerne. Adskillige Sager havde slet ikke været forhandlede mellem selve Parterne og var saaledes slet ikke »modne« til at behandles af Hovedorganisationerne. Andre Sager var halvvejs afgjorte, forhandledes endnu o. s. v. og var saaledes ganske uegnede til at komme op i det store Afgørelsesmaskineri. Enden paa Historien blev da ogsaa, at Arbejdsgiverforeningen maatte give Afkald paa at sætte en saadan »Pind i Hjulet« og »nøjedes« med at faa behandlet 16 Sager.

Arbejdsgiverforeningens Taktik var at knytte de flest mulige Uoverensstemmelser sammen »*bare for at gøre det svært*« — som det hedder i en aktuel Vise — for Arbejderne at opnaa Fordele. Det var Hensigten saa vidt muligt at faa Arbejderne til at tage alle Overenskomst-Opsigelserne tilbage og at fremtvinge dette ved Forlangendet om *enten* at faa *alle* Sager afgjort *eller ingen*. Arbejdsgiverne havde erklæret, at de overhovedet ikke kunde give Løntillæg.

Denne Taktik led imidlertid af den

for Arbejdsgiverne uheldige Egenskab, at den ogsaa lagde Pres paa Arbejdsgiverne. De maatte, for at undgaa den af dem selv varslede Krig, bringe Ofre.

For saa vidt har den nu afværgede Stor-Lock-out ganske afgjort givet Arbejdsgiverne den Lære, at de intet opnaar ved at sammenkæde Sagerne, og maaske kan vi derved fremtidig blive fri for den af Arbejdsgiverne saa ofte anvendte Krigs-Taktik, der til ingen Nytte skaber Uro i vide Kredse af Erhvervslivet, en Uro, som Arbejdsgiverne denne Gang forgæves har søgt at give Arbejderne Skylden for.

Det vil føre for vidt her at gengive alle de under de mange Timers Forhandlinger tilvejebragte Overenskomster, der omfatter en Række Arbejdsgrupper, hvoraf enkelte var ganske smaa. Det maa være nok at meddele, at enkelte af Sagerne var Afgørelsen nær *inden* Hovedorganisationerne nu tog sig af dem, og at disse Sagers forcerede Afgørelse ikke har givet ringere Resultat for Arbejderne ved, at de er taget med i Lock-out-Rummelen — tværtimod. Og det bør understreges, at det ikke lykkedes Arbejdsgiverne at modstaa de af Arbejderne rejste rimelige Krav om nødvendige Løntillæg.

Vi gengiver i det efterstaaende helt eller delvis de nye Overenskomster — delvis, hvor det nye kan udtrykkes i Tal og Ord, helt, hvor den ny Overenskomsts Afvigelse fra den gamle kræver det.

Som man af det efterstaaende vil se, har Arbejdsgiverne maattet opgive Modstanden mod at give Løntillæg.

Malerne i Provinserne fik en ny Overenskomst med 2—3—4 Øre højere Minimaltimeløn i alle Byer, gældende i 3 Aar. Ganske vist skal Svendene saa tillægge alm. Værktøj, hvilket andrager henimod én Øre pr. Time, men saa udvides ogsaa Mestrenes Pligt til at have Svendene ulykkesforsikrede til at omfatte alle Svende ogsaa i de første 13 Uger.

Murarbejdsmændene fik i deres 3-aarige Overenskomst nogle Timelønsforhøjelser (se selve Overenskomsten).

Remissearbejderne fik bedre Lønforhold.

Cementarbejderne fik Minimallønnen for de timelønnede Arbejdere hævet med 2 Øre — en Ordning, som Arbejdsgiverforeningen forhen kraftigt havde ivret imod. I et Par Smaasager resignerede Arbejderne, i andre Arbejdsgiverne. En lille Arbejdsmandsstrejke hos Lunge og Søn i Sorø sluttede med Aftale om, at der forhandledes om Strids-Aarsagen. Kuske-Strejken paa Oliemøllerne og hos Otto Mønsted sluttedes mod en Lønforhøjelse.

Om Sagerne er der forhandlet i Nætter og Dage. Der har været nedsat en Række Udvalg. Vanskeligst viste Cementarbejdernes og Murarbejdsmændenes Sager sig at være.

Det indledende Mandagsmøde varede til sent om Natten og fortsattes Tirsdag Morgen. Tirsdag Aften var Forhandlingsplanen lagt og Udvalget om Murarbejdsmændene traadte straks sammen. Onsdagen og Torsdagen arbejdedes meget forceret i de øvrige Udvalg. Kl. 8 Torsdag Aften skulde man samles og aflægge Beretning under Hr. *Ussings* Forsæde. Det viste sig, at kun meget faa af Udvalgene var færdige. Man havde reserveret sig alle Haandværkerforeningens Lokaler, og Udvalgene maatte paa ny træde sammen, hist og her bistaaet af en frisk Mand. Det var en Aftale, at alle Udvalgene atter skulde samles Kl. 11 Aften — til Kl. 12 skulde jo det hele være klappet og klaret — men det var en stiltiende Overenskomst, at man arbejdede videre.

Arbejdsgiverne havde mobiliseret vel hen imod et halvt hundrede Repræsentanter; fra vor Side var mødt ca. halvt saa mange, nemlig Forretningsudvalgene for De samvirkende Fagforbund og for Dansk Arbejdsmandsforbund samt Repræsentanter for de interesserede Arbejdsmandsbrancher.

Først over Midnat kunde man optage Forhandling ang. Cementarbejderne. Der gjordes en ekstra Anstrængelse for at fremtvinge et Tillæg til Timelønnen — Arbejdsgiverforeningen krævede det én Gang frem-

satte og af os tiltraadte Tilbud vedstaaet. Kl. 2 om Natten var Forhandlingerne ved at sprænges paa dette Punkt. Men det lykkedes at gennemføre, at Minimaltimelønnen forhøjedes med 2 Øre — paa dette Tidspunkt var Enighed i Hovedsagen opnaaet angaaende Murarbejdsmændene og det øvrige — og vi kunde derfor umiddelbart før »Socialdemokraten« gik i Trykken faa optaget en lille beroligende Notits om, at Enighed var opnaaet, selv om den definitive Afgørelse endnu ikke var truffen.

Fra begge Sider arbejdedes med stor Ihærdighed og ved 5-Tiden om Morgenen kunde Hr. Assessor *Ussing* samle Parterne for at lade de forskellige Udvalg aflægge Beretning, hvilket varede til ca. Kl. 6. Forhandlingerne i det sidste Døgn havde da strakt sig over ca. 20 Timer, kun afbrudt af to smaa Maaltidspavser.

Udvalgenes priselig korte Beretninger førtes til Protokols af den permanente Voldgiftsrets Sekretær, Hr. *Alex. Hansen*, der vedlagde de formede Overenskomster, og Enighed konstateredes over næsten hele Linien; de iværksatte Smaastrejker og Cement-Lock-out'en ophævedes, og Truslerne om den udvidede Lock-out kendtes døde og magtesløse.

Carl F. Madsen bragte paa De samvirkende Fagforbunds Vegne Dr. jur. Carl Ussing en Tak for hans uegennyttige Medvirkning til Sagernes Løsning. Forsamlingen rejste sig, og Hr. *Rostrup* takkede derefter ligeledes paa Arbejdsgiverforeningens Vegne.

Dr. *Ussing* fandt Anledning til paa Samfundets Vegne at takke Parternes Repræsentanter, der ved deres utrættelige Anstrængelser og Stædighed havde gjort sig værdige til den Tillid, de nød henholdsvis fra Arbejdernes og Arbejdsgivernes Side. Han vilde, sagde han, slutte Forhandlingerne paa den Maade, som han saa ofte i sin Egenskab af Dommer havde Anledning til, med »*at dimittere Parterne med en Advarsel*« — en Udtalelse, der modtoges med forstaaende Bifald.

Hr. Ussing modtog Lykønskninger fra begge Sider for sit lykkebringende Arbejde, og i den smukke Foraarsmorgen hastede Repræsentanterne hjem til en lille Forfriskning for endnu om Formiddagen at kunne udslette de sidste Spor af den »Arbejds-Uro«, som — takket være Arbejdsgivernes Hovedledere — i dette Foraar har redet vort Erhvervsliv som en Mare.

Overenskomsterne.

Vi gengiver her dels Hovedpunkter, dels hele Ordlyden af de trufne Overenskomster. Hele Ordlyden aftrykkes kun, hvor man ikke kortere kan forklare Forandringen. For Murarbejdsmændenes Vedkommende har vi tilføjet de hidtidige Timelønninger.

Arbejdsmænd paa Teglværkerne i Esbjerg. Der opnaaedes Enighed om at lade den udløbne Overenskomst træde i Kraft igen og at optage Forhandling om Akkordpriserne for Tilvirkning af Rør.

For **Remissearbejderne ved Sporvejene** enedes man om følgende:

I.

A. *Timelønnen* indenfor den normale ugentlige Arbsjdstid fastsættes saaledes:

For Søgnedage	37	Øre.
- Søgnenætter	42	-
- Søn- og Helligdage	47	-
- Søn- og Hellignætter	52	-

B. For Arbejde udover den normale ugentlige Arbejdstid er Timelønnen de første 4 Klokketimer efter Dagarbejdets Ophør samt paa Søn- og Helligdage indtil Kl. 4 Eftermiddag 55 Øre. Efter de 4 Timer og paa Søn- og Helligdage fra Kl. 4 Eftermiddag til Kl. 6 Morgen er Timelønnen 75 Øre.

II.

For Saltvognskørsel paa Søgnedage er Betalingen pr. Time 45 Øre, paa Søgnenætter 50 Øre (Søn- og Helligdage og -Nætter 50 og 55 Øre).

III.

Under Hensyn til, at det af Sporvejsselskabet fremsatte Priskurantforslag for Akkordarbejde indeholder en Del Priser paa Rengøring og Maling af Undervognsrammer, ombyggede Bivognsbunde samt Kamhjul, som Arbejderne ikke kan acceptere, henvises de videre Forhandlinger herom til Parterne.

IV.

Denne Overenskomst, der betragtes som midlertidig, har tilbagevirkende Kraft til

1. Februar d. A. og gælder, indtil Kjøbenhavns Kommune eventuelt har overtaget Sporvejene, dog ikke udover 1. August 1911.

V.

Iøvrigt forbliver den hidtidige Overenskomst uforandret.

Med denne Overenskomst er der sket følgende Forhøjelser:

I I *A* er alle Lønsatser 2 Øre højere end tidligere og i *B* 5 Øre højere.

I II er Lønsatserne 10 Øre højere pr. Time — Søn- og Helligdage og Nætter 5 Øre højere.

Der har ikke tidligere været Akkord.

Arbejdsmænd hos Tagpapfabrikanterne. For disse gennemførtes en ny Overenskomst, væsentlig bygget over Akkordsystemet. Den fastsætter følgende:

Arbejdet hjemme paa Fabriken i Tiden fra Kl. 6 Morgen til 5½ Aften med 1½ Times Spisetid betales med 3 Kr. 75 Øre pr. Dag.

Overarbejde betales med 55 Øre pr. Time til Kl. 10, derefter med 65 Øre pr. Time. Søn- og Helligdage betales med 60 Øre pr. Time.

Udearbejde i Københavns og udenfor do., naar Hjemrejse finder Sted samme Dag betales med et Tillæg af 25 Øre pr. Dag eller = 4 Kr.

Arbejderne er, forsaavidt de arbejder paa Bygning sammen med andre Bygningshaandværkere, berettigede til at holde Arbejdstid sammen med disse.

Overenskomsten kan tidligst opsiges til Ophør 1. April 1913.

Arbejdsmænd paa Firmaet Jacob Holm og Sønners Rebslageri. I den ny Overenskomst fastsættes Arbejdstiden fra Kl. 6 Morgen til 5½ Aften med 1½ Times Spisetid.

Samtlige bestaaende Lønninger hæves med 2 Øre til 37—38—39 og 40 Øre.

Overarbejde til Kl. 9 Aften betales med et Tillæg af 50 pCt., derefter med 100 pCt.

For Udearbejde tillægges 5 Øre pr. Time. — Gælder til tidligst Ophør 1. April 1913.

Arbejdsmænd paa Grenaa Dampvæveri. Arbejdsmænd, hvis Ugeløn var under 18 Kr., erholder 1 Krone mere om Ugen. Af Fabrikens 20 Arbejdsmænd fik 9 Lønforhøjelser.

Overarbejde betales med 40 Øre pr. Time.

Overenskomsten kan opsiges til Ophør 1. Januar 1911.

Arbejdsmænd hos Firmaet Lunge og Søn, Sorø. Man enedes om at hæve Strejken, som har varet i et Par Maaneder, og drejede sig om Arbejdsmænds Løn ved Maskinformning. Ved Genantagelsen skal til Forme-Maskinen fortrinsvis ansættes de strejkende Arbejdere og der optages paa overenskomstmæssig Maade Forhandling om Stridsspørgsmaalet.

Arbejdsmændene paa Cementfabrikerne. Følgende Overenskomst afsluttedes:

Lock-outen hæves fra Lørdag Morgen d. 9. ds. — Samtlige udelukkede Arbejdere tages i Arbejde saa vidt muligt i samme Omfang som før Arbejdsstandsningen og saa hurtigt, som Forholdene tillader det.

De den 1. Februar d. A. udløbne Overenskomster træder i Kraft paany med den Forandring, at Timelønnen forhøjes med 2 Øre. Dette Timelønstillæg træder ikke i Kraft for saadanne Timelønninger, der har et Akkordtillæg.

Murarbejdsmændene i Provinserne. Overenskomsten fik følgende Ordlyd:

Den normale Arbejdstid.

I de 6 Maaneder om Sommeren fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften med Frokost fra Kl. 8 til 8½, Middag fra Kl. 12 til 1½, ialt 10 Timer.

I Oktober fra Kl. 7 Morgen til 5½ Aften med Frokost fra Kl. 8 til 8½, Middag fra Kl. 12 til 1, ialt 9 Timer.

I Marts fra Kl. 6½ Morgen til 5½ Aften med Frokost fra Kl. 8 til 8½, Middag fra Kl. 12 til 1. ialt 9 Timer.

I November og Februar fra Kl. 7½ Morgen til 5 Aften, med Frokost fra Kl. 8½ til 9, Middag fra Kl. 12 til 1, ialt 8 Timer.

I December og Januar fra Kl. 8 Morgen til Kl. 4 Aften, Middag fra Kl. 12—1, ialt 7 Timer.

Omlægning af denne Arbejdstid kan finde Sted indenfor hver enkelt Lokalforening.

For Arbejde indenfor ovennævnte normale Arbejdstider betales følgende Timeløn i nedennævnte Byer:

Jylland.

By	Hidtidige Timeløn	Indtil 1/2 1911	Indtil 1/2 1912	Fra 1/2 1912
	Øre	Øre	Øre	Øre
Aalborg	37	38	39	39
Aarhus	41	41	42	42
Brønderslev	33	35	35	35
Esbjerg	39	39	40	40
Fredericia	37	37	38	38
Frederikshavn	35	35	36	36
Grenaa	34	36	36	36
Horsens	37	38	39	39
Kolding	35	36	37	38
Lemvig	35	35	36	36
Nørresundby	37	37	39	39
Nykøbing M.	37	37	38	38
Odder	36	36	37	37
Randers	38	38	39	39
Ribe	35	35	36	36
Silkeborg	37	37	38	38
Skive	36	37	37	37
Varde	33	35	36	36
Vejle	38	38	39	39
Viborg	35	35	36	36
Mariager	34	35	36	36

Øerne.

By	Hidtidige Timeløn	Indtil 1/2 1911	Indtil 1/2 1912	Fra 1/2 1912
	Øre	Øre	Øre	Øre
Faaborg	33	34	35	35
Faxe	32	33	34	35
Frederiksund	34	34	35	35
Frederiksværk	33	34	35	35
Taastrup og Glostrup	37	37	38	38
Helsingør	35	35	36	37
Holbæk	35	35	36	37
Hillerød	33	35	36	36
Kalundborg	33	33	34	35
Kerteminde	36	36	37	37
Køge	34	35	36	36
Korsør	35	35	36	36
Maribo	33	35	35	35
Middelfart	35	35	36	36
Nyborg	35	35	36	36
Nykøbing F.	35	35	37	37
Næstved	34	35	36	36
Odense	36	36	38	39
Præstø	32	33	34	35
Ringsted	33	34	35	35
Roskilde	35	35	36	37
Slagelse	35	35	36	37
Sorø	32	34	35	35
Stege	35	35	36	37
Storehedinge	30	33	34	35
Vordingborg	34	35	36	36
Saxkøbing	33	34	35	35
Svendborg	36	36	37	38

Overarbejde regnes fra den normale Arbejdstids Ophør og til Kl. 9 Aften samt fra 6 Morgen til den normale Arbejdstids Begyndelse og betales med et Tillæg af 40 % til den normale Timeløn.

Ved Arbejde, der udføres paa Værkstedet, betales ikke Tillæg for Overarbejde i Tiden fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften.

Søn- og Helligdagsarbejde betales med et Tillæg af 50 % til normal Timeløn.

Natarbejde regnes fra Kl. 9 Aften til Kl, 6 Morgen og betales med et Tillæg af 90 % til normal Timeløn. Ved Betaling af Over- og Natarbejde fradrages ikke for Spisetiderne.

Søn- og Helligdags- samt Over- og Natarbejde skal Arbejdsmændene være villige til at udføre. naar det kræves, og det er nødvendigt.

Som nødvendigt regnes:

Udstillingsarbejde, Reparation af Møller, Butiks-, Værksteds- og Fabrikslokaler, der, saafremt Arbejdet blev udført i den normale Arbejdstid, vilde forhindre andre Arbejdere i at kunne arbejde.

Arbejder ved Brønd- og Kloakanlæg, Broer og lignende, der, saafremt Arbejdet blev udført i den normale Arbejdstid, vilde lægge Hindringer for den almindelige Samfærdsel.

Arbejde ved Afstivning af Bygninger, fremkaldt ved Udgravning af Nabogrunden, eller lignende Arbejder, der nødvendigvis maa udføres for at forhindre Ulykkestilfælde.

Ved Opgørelsen af Akkordarbejder fradrages kun den almindelige Timebetaling og ikke det Tillæg, der betales for Over-, Søn-, Helligdags- og Natarbejde, om saadant har fundet Sted.

Udbetaling af samtlige Timelønninger skal finde Sted for hver Uge og foretages om Fredagen, saavidt muligt paa Arbejdspladsen og forinden Arbejdstidens Ophør. Er Fredag en Helligdag, foretages Udbetalingen den nærmest forudgaaende Søgnedag.

Opgørelser af Akkorder og Udbetaling af Overskud foregaar i Henhold til de bestaaende Prisfortegnelser.

Paa enhver Byggeplads, hvor ingen passende Plads kan anvises, opføres et Skur til midlertidigt Opholdssted for Arbejderne samt til Opbevaring af disses Tøj; endvi opføres en Retirade.

Naar Arbejdet udføres i Akkord, betales det efter de for Tiden gældende Priskuranter og øvrige Bestemmelser for de respektive Byer og Landsdele.

Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. April 1910 og kan kun opsiges for alle Byer under et. Forhandlinger om opsagte Timelønninger føres mellem Repræsentanter for Centralforeningerne og for Forbundet under Tilkaldelse af Repræsentanter for Mestre og Arbejdsmænd i den By, som Forhandlingen gælder.

Saafremt en af Parterne ønsker at kræve Ændringer i Timelønninger i en eller flere Byer men ikke i alle, har vedkommende Part dog Ret til foreløbig at opsige disse Timelønninger en Maaned før det Tidspunkt, da Opsigelse af hele Overenskom

sten senest kan fremsættes, og at kræve sine Forslag behandlet mellem Centralforeningerne og Dansk Arbejdsmandsforbund under Tilkaldelse af Repræsentanter for Mestre og Arbejdsmænd i den By, som Forhandlingen gælder.

Forhandlingerne skal være afsluttede 3 Dage forinden sidste Termin for hele Overenskomstens Opsigelse. Er Enighed ikke opnaaet, og Opsigelsen ikke inden de nævnte 3 Dage er taget tilbage, er hele Overenskomsten at anse for opsagt.

Opsigelse af denne Overenskomst kan finde Sted med 3 Maaneders forudgaaende Varsel til en 1. Februar, dog tidligst 1. Februar 1913.

Parterne har i Princippet vedtaget som en Del af Overenskomsten de af Fælles udvalget af 17. August 1908 udarbejdede Regler for Behandling af faglig Strid, saaledes at disses nærmere Udførelse forsaavidt angaar dels Stridigheder mellem Hovedorganisationerne, dels lokale Stridigheder mellem den enkelte Mester og hans Arbejdere — bliver at foretage gennem et Udvalg, bestaaende af 3 Repræsentanter for Dansk Arbejdsmandsforbund, og 3 Repræsentanter for Centralforeningerne for Murer- og Tømrermestrene, om fornødent med Tiltrædelse af et Medlem af hver af Hovedorganisationerne. Opnaas ikke Enighed inden 3 Uger, tiltræder Overretsassessor C. Ussing Udvalget som Opmand.

Lettest overskuelig bliver Resultatet, naar vi nævner, at der i Løbet af de tre Aar finder følgende Forhøjelser Sted:

1. Aar.

I 14 Byer med 553 Medlemmer er Lønnen hævet med 1 Øre pr. Time.

I 6 Byer med 125 Medlemmer er Lønnen hævet med 2 Øre pr. Time.

I 1 By med 10 Medlemmer er Lønnen hævet med 3 Øre pr. Time.

Ialt Lønnen hævet i *21 Byer* for *688 Medlemmer.*

2. Aar.

I 40 Byer med 1789 Medlemmer bliver Lønnen yderligere hævet med 1 Øre pr. Time.

I 3 Byer med 293 Medlemmer bliver Lønnen yderligere hævet med 2 Øre pr. Time.

Ialt bliver Lønnen hævet i *43 Byer* for *2,082 Medlemmer.*

3. Aar.

I 11 Byer med 576 Medlemmer hæves Lønnen yderligere med 1 Øre pr. Time.

*

Til samtlige Overenskomster er knyttet de af Fællesudvalget af 17. August udarbejdede Regler for Behandling af faglig Strid.

Malerne i Provinserne. Den afsluttede Overenskomst er saalydende:

1. Den ordinære Arbejdstid er:

fra 1/10-15/10	fra 7-5½.	Frok.	8-8½.	Midd.	12-1
» 15/10-1/11	» 7-5	»	7-8½	»	12-1
» 1/11-15/11	» 8-4½	ingen	Frok.	»	12-1
» 15/11-1/12	» 8-4	»	»	»	12-1
» 1/12-1/2	» 8½-4	»	»	»	12-1
» 1/2-15/2	» 8-4½	»	»	»	12-1
» 15/2-1/3	» 8-5	»	»	»	12-1
» 1/3-1/4	» 7-5½	Frok.	8-8½	»	12-1

d. øvr. Tid af Aaret fr. 6½-6. Fr. 8-8½ M. 12-1½

Ved Arbejde, der udføres i Butikker, Kontorer, Restaurationer og Fabrikker, der er i Brug, samt paa Værkstedet, gælder sidstnævnte Arbejdstid hele Aaret.

2. Minimallønnen er i den ordinære Arbejdstid i Aarhus 50 Øre, Odense 49, Horsens, Aalborg, Nørresundby og Randers 47 og i de øvrige Byer 46 Øre pr. Time.

Lønsatser i Følge bestaaende Overenskomster gælder indtil disses Udløbstid.

3. For Arbejder, der udføres paa Søndage, 2. Paaskedag og Juledagene samt efter den ordinære Arbejdstid til Kl. 9 Aften, betales et Tillæg af Halvdelen af Timelønnen. For Arbejder, der udføres i Pinsedagene, efter Kl. 12 Middag Grundlovsdagen samt efter Kl. 9 Aften, betales dobbelt Timeløn.

4. For Arbejder, der udføres udenfor en Afstand af 7 Kilometer — nærmest passable Vej — fra paagældende Bys Midtpunkt, eller hvor Parterne enes derom fra Mesterens Værksted, betales et Tillæg af 8 % af Timelønnen (for Jernbanearbejde 16 %) samt Rejsen hen og tilbage en Gang og ordinær Timeløn for den Tid, der medgaar til Rejsen ud over 2 Timer.

5. Jernbanearbejde skal udføres i Akkord efter den af Centralforeningerne og Malerforbundet vedtagne Prisliste.

Skibsarbejde betales efter den af et Fællesudvalg af Københavns Malerlav og Malernes Fagforening for dette Arbejde vedtagne Prisliste af 11. Februar 1904 eller den, der til enhver Tid maatte træde i dennes Sted, paa de Pladser, hvor dette Arbejde hidtil har været udført i Akkord. Dette hindrer dog ikke, at Skibsarbejde ogsaa paa andre Pladser kan udføres i Akkord.

Andet Akkordarbejde betales efter Prislisten af 1910 for Jylland og Østifterne (den af Malerlavet og Malernes Fagforening i København i 1903 vedtagne Prisliste, omskreven i Meter).

Med nærværende Overenskomst bortfalder de almindelige Bestemmelser i de her nævnte Specialprislister, og nærværende Overenskomst er i alle Tilfælde den gældende.

6. Den ugentlige Arbejdsløn udbetales om Fredagen ved Arbejdstidens Ophør.

7. Svendene holder sig selv med Staalspartel, Aaretøj, Skrive- og Trækpensler samt Tapetserersaks og -Børste. Alt øvrigt Værktøj leveres af Mesteren. Svenden skal behandle det ham levere Værktøj og Materiale paa forsvarlig Maade og møde paa Værkstedet om Morgenen for at ordne og samle fornødent Værktøj og Materiale til Udbringelse paa Arbejdsstedet. Erklærer en Svend at kunne udføre et Arbejde, men ikke kan eller udfører det saa slet, at det maa kasseres og gøres om, har han intet Krav paa Betaling for samme.

8. Forsaavidt Svendene arbejder for egen Regning, maa de i intet Tilfælde arbejde under den gældende Minimalløn. Tillægger Svenden Materiale, skal dettes Værdi tillægges Akkordprislistens Priser plus 15 %. Dog maa de under ingen Omstændigheder arbejde for egen Regning, saalænge de arbejder hos en Mester.

9. Forbundets Medlemmer forpligter sig til, hvor ingen Overenskomst findes, ikke at arbejde for lavere Løn end den, der i Følge nærværende Overenskomst betales i den nærmest liggende By, og i intet Tilfælde under den her nævnte laveste Lønsats.

10. Centralforeningerne vil hvor dette endnu ikke er Tilfældet, fra Dato gennemføre, at Medlemmerne holder de hos dem arbejdende Svende ulykkesforsikrede efter den i Lov af 7. Januar 1898 anførte Erstatningsskala og herudover for de første 13 Uger efter et Ulykkestilfældes Indtræden med mindst 1 Kr. i Dagpenge uden Udgift for Svendene.

11. Tvistesspørgsmaal afgøres ved Forhandling mellem Parterne eller ved den for Faget gældende Voldgift.

12. Denne Overenskomst træder i Kraft den 1. April 1910 og kan kun opsiges med 3 Maaneders Varsel forud for den 1. April 1913 eller en senere 1. April. Den Part, der opsiger, skal samtidig med Opsigelsen fremsende Forslag til ny Overenskomst.

Dansk Tekstilarbejderforbunds 12. Kongres.

I.

I Dagene fra 22. til 26. Marts afholdt Dansk Tekstilarbejderforbund sin 12. Kongres i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Vejle.

Kongressen talte 75 Delegerede samt 3 indbudte Gæster, nemlig »De samvirkende Fagforbund«s Formand Carl F. Madsen, »Det tyske Tekstilarbejderforbund«s Næstformand Hr. Wilh. Røssel og »Svensk Tekstilarbejderforbund«s Formand Hr. Gust. Janzen.

Virksomheden siden sidste Kongres.

Arbejdsforholdene i Faget havde i de sidste Aar været slette; Tekstilindustrien var af en følsom Natur, og Konjunktursvingninger indvirkede derfor straks stærkt paa denne. Bankkrisen, Albertiaffæren og Svindelen i Byggeindustrien m. m. havde i Forbindelse med høje Priser paa Raamateriale fremkaldt en Nedgangsperiode i Tekstilindustrien.

Denne Nedgangsperiode var endnu ikke overstaaet, om end der var Tegn til Opgang i enkelte Brancher. Man vidste imidlertid ikke, om denne Opgang var naturlig, eller om den var kunstig lavet som Forberedelser til 1911.

I alt Fald skulde man ikke for meget stole paa Opgangen, da der ret hurtigt kan ske et Omslag. Bomuldspriserne er saaledes for Øjeblikket ikke alene stærkt svingende, men ogsaa meget høje, og Udsigterne for den ny Høst synes ikke at være saa gode, saa man kan haabe paa, at denne vil bedre Forholdene.

Endvidere har de store Oversvømmelser i Frankrig bevirket, at Diskontoen i Frankrig steg med 1 pCt., og da Frankrig er Europas Pengebørs, er det ikke udelukket, at denne Stigning af Diskontoen vil have Indvirkning paa andre Lande og muligt standse paatænkte Virksomheders Fremkomst, og derved atter fremkalde en ny Nedgangsperiode, før vi har overstaaet den gamle.

Denne Nedgangsperiode har ganske naturligt i høj Grad hæmmet vort Arbejde for at vinde fremad, og dog har vi, som det vil kunne ses af den trykte Beretning, gennemført en Del ny Løntariffer, som har bedret Arbejdsforholdene paa disse Steder. I øvrigt har vi ført en uafbrudt Kamp for at faa Fabrikanterne til at respektere indgaaede Overenskomster, og mange Gange er dette mislykkedes paa Grund af Arbejdernes egen Holdning. Det er saaledes flere Gange passeret, at naar der har været ført Klage, da har Direktører eller Fabrikanter formaaet Arbejderne til at erklære sig tilfredse med de af Arbejdsgiverne trufne Dispositioner.

Han omtalte det uheldige Forhold, der eksisterede ved, at der paa

nogle enkelte Fabriker fandtes Medlemmer af Arbejdsmandsforbundene. Dette Forhold havde for et Par Aar siden nær bragt os i en ret vanskelig Stilling, idet Dansk Arbejdsmandsforbunds vilde strejke paa et Sted, hvor vi havde Overenskomst, og hvor vi paa Grund af denne ikke kunde støtte Arbejdsmændene. En Strejke af Arbejdsmænd vil jo være i Stand til at standse den største Tekstilvirksomhed, og det var derfor ret uheldigt at organisere Arbejdere i mere end et Forbund paa samme Arbejdsplads. I dette Øjeblik har vi saaledes erfaret, at et Par og muligvis tre Fabriker vil blive ramt af den Lock-out, der er bebudet til den 2. April, idet Arbejdsmændene paa disse Fabriker hører til Dansk Arbejdsmandsforbund.

I Anledning af den Forhandling, der førte til en ny Toldlov, var der ført en Række Forhandlinger og Korrespondancer mellem Forbundet og Fabrikantforeningen, idet Fabrikantforeningen vilde have Forbundet til at indsende Andragende til Rigsdag og Regering om Bevarelse af Tolden.

Vi var imidlertid ikke i Stand til at arbejde sammen med Fabrikanterne i denne Sag. Derimod undersøgte vi selv Forholdene, og hvor der var Punkter der syntes for haardt angrebne, henledte vi vort Partis Toldudvalgsmedlemmers Opmærksomhed paa disse, og haaber derved at have bidraget mere til de Ændringer, Forslaget undergik, før det blev Lov, end d'Hrr. Fabrikanter har opnaaet ved deres vilde Agitation.

Sluttelig gennemgik Forretningsføreren de Begivenheder, der i Fjor rystede vort Broderland Sverig, og den sejge Udholdenhed, der fra Arbejdernes Side var udvist, skønt Nød og Sult hærgede deres fattige Hjem. Han bragte de svenske Tekstilarbejdere en hjærtelig Tak for deres energiske og haardnakkede Modstandskamp mod Undertrykkelse og Tyranni.

Efter nogen Diskussion, der væsentlig drejede sig om Arbejdsmandsspørgsmaalet og nogle Artikler i Fagbladet angaaende Flervævesystemet, godkendtes Beretning og Protokol enstemmigt.

Regnskabet godkendtes enstemmigt.

(Fortsættes).

Storstrejken i Sverrig.

Efter Regnskabets Trykning har vi fra *Dansk Skræderforbund* modtaget Meddelelse om, at det *direkte* til Sverig har afsendt 5011 Kr. 95 Øre.

Dansk Karetmagerforbund har ligeledes udenfor Regnskabet sendt direkte til Sverig 400 Kr.

Endvidere meddeler nedenstaaende Organisationer, at de udover de i Specifikationen opførte Beløb har indbetalt nedenstaaende Summer:

Kedel- og Maskinpasserforb. staar opført som Forbunds-Bidrag med						1000	Kr. skal være	1500 Kr.
Guld-, Sølv- og Elektropletarb. Afd. i Fredericia staar opført som						170	» » »	170.50
Fællesorganisationen i Ringkøbing staar opført som						287	» » »	307.00
Skræderforb. Afd. i Faaborg						16.50	» »	32.50
» » i Frederikshavn						5.00	» »	16.50
» » i Frederikssund						25.50	» »	52.50
» » i Nakskov						51.94	» »	57.98
» » i Roskilde staar ikke opført							» »	29.65
» » i Silkeborg							» »	84.00
» » i Sorø							» »	14.75
» » i Østerbirks Omegn							» »	21.00
» » i Slagelse staar opført med						44.26	» »	54.26
Tekstilarbejderforb. Afd. i Grenaa staar opført som						692.20	» »	724.70
do. i Silkeborg						55.80	» »	213.95
Papirindustriarbejderne i —						104.40	» »	589.65
Arbejdsmandsforbundet i —						20.00	» »	40.00
Rebslageriarbejderne i —								18.50
Slagteriarbejderne i —						57.40	» »	139.40
Snedkerne i —						44.50	» »	139.50
Træindustriarbejderne i —						10.00	» »	38.50
Typograferne i —						41.75	» »	161.82
Karetmagerne i Maribo						36.00	» »	46.00

E. Svendsen, Kasserer.

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 43 ❋ KØBENHAVN DEN 23. APRIL 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Arbejdsløsheden (Ekstra-ordinær Hjælp til Arbejdsløse). Lærlingespørgsmaalet (Resolution).

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for April.

Afdelingsformænd eller -kasserere, hvem Hvervet paahviler, bør sørge for, at Skemaet indsendes til Forbundet senest d. 8. Maj.

Endnu ikke indsendte Skemaer for April bedes straks indsendte.

Arbejdsløsheden.

Ekstra-ordinær Hjælp til Arbejdsløse.

Som bekendt indbragte Socialdemokratiets Repræsentanter i Rigsdagen i Januar Maaned 2 Forslag til Love om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af den overordentlig omfattende Arbejdsløshed. De samvirkende Fagforbund udsendte i de første Dage af Februar Spørgeskemaer til alle vore Fagforeninger Landet over, for ved Hjælp af indsamlede Tal at tilvejebringe en Oversigt over de virkelige Forhold. For de Byers Vedkommende, hvor der er dannet Fællesorganisationer, paatog disse sig beredvilligt at gøre det lokale Arbejde med Tallenes Indsamling, og saa godt lykkedes det os ved Fællesorganisationernes gode Hjælp at blive Herre over dette Arbejde, at vi faa Dage efter havde Materialet samlet. Det sorteredes og bearbejdedes ligeledes i Løbet af faa Dage, saaledes at det ved Lovforslagenes Forelæggelse og under Debatten om dem var muligt for vore Repræsentanter med gode Tal at underbygge de Arbejdsløses Krav om ekstraordinær Hjælp.

Folketingets Flertal søgte imidlertid at bræmse disse Love, som Arbejderne var saa specielt interesserede i; men ved vore Repræsentanters Energi lykkedes det endelig — dog først i Begyndelsen af April — *at faa begge Lovene gennemførte i Folketinget.*

Den forsinkede Behandling havde imidlertid medført, at Loven af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp, der kun havde Lovkraft til 1. April 1910, var ophørt at virke, og derved var Tusinder Arbejdere blevne skuffede i deres Forventninger om at erholde den lille Hjælp, som ellers gennem Loven var tilstaaet dem, under fortsat Arbejdsløshed. Eksempelvis var alene i Københavns Kommune 1129 Medlemmer af Arbejdsløshedskasser af Kommunen lovet fortsat Hjælp efter 1. April, hvis Loven herom atter fik Lovkraft. Det var for disse og tusinde andre Arbejdere en stor Skuffelse, at Behandlingen af Loven overhovedet kunde trækkes saalænge ud, at Loven kunde komme ud af Kraft. Det var derfor med stor Spænding at disse Nødlidende iagttog Landstingets Videre-Behandling af de af Folketinget vedtagne to Forslag, og stor blev Uroen blandt de Arbejdsløse, da de af Landstingets første Behandling troede at kunne skønne, at Landstinget enten vilde sylte Forslagene eller forkaste dem.

Under Indtrykket af det for Samfundet alvorlige i den foreliggende Situation, tog Arbejdernes Fællesor-

ganisation i København derfor Initiativet til at sammenkalde de *arbejdsløse Fagforeningsmedlemmer* i København til et Møde, der afholdtes Torsdag den 14. April.

Her talte vore Repræsentanter om den foreliggende Sags Udsigter, og fra Forretningsudvalgets Side foreslog man en Resolution, der lød saaledes:

»Arbejdsløse Fagforeningsmedlemmer i København, samlet til Møde i et Antal af ca. 1500, udtaler sin Beklagelse over, at Rigsdagen endnu ikke har gennemført de to i Januar Maaned af Socialdemokratiet i Folketinget fremsatte Forslag om Foranstaltninger til Lindring af den ved den ekstraordinære Arbejdsløshed fremkaldte Nød i Arbejderkredse, og beklager navnlig, at Rigsdagen har ladet Behandlingen strække sig over saa lang Tid, at den hidtil gældende Lov af 8. Maj 1909 om fortsat Hjælp til Arbejdsløse er kommet ud af Kraft.

Da de to Forslag imidlertid nu er vedtaget af Folketinget, afhænger det altsaa af Landstinget, om de Arbejdsløse skal hjælpes, og vi retter derfor herved en indtrængende Opfordring til Landstinget om uopholdelig at vedtage de to nævnte Lovforslag.«

Resolutionen vedtoges enstemmigt, ligesom man vedtog Forretningsudvalgets Forslag om, at en Deputation bestaaende af 5 Arbejdsløse samt Formanden, Næstformanden og Sekretæren for Fællesorganisationen skulde overbringe Landstingets Formand de Arbejdsløses Krav. Det vedtoges desuden, at hele Forsamlingen skulde ledsage Deputationen til Rigsdagen.

Med Deputationen, der bestod af Tømrer Carl Larsen, Jord- og Betonarbejder E. Andersen, Cigararbejderske Fru Falck, Bygningssnedker F. F. Sørensen, Fabriksarbejder Christiansen samt Carl F. Madsen, Carl Gran og Karl Kiefer, samt flere socialdemokratiske Rigsdagsmænd i Spidsen begav Toget sig gennem Byen til Rigsdagsbygningen. Toget talte ca. 3000 Arbejdsløse. Ved Rigsdagen modtoges Toget af Politi, der med udsøgt Elskværdighed skaffede Plads for Toget og for Deputationen, der af et Par af vore Rigsdagsmænd førtes op til Landstingets Formand, Proprietær Sonne. Denne paahørte Deputationens Ærinde og svarede, at han personlig intet var i Stand til at udrette udover dette at love, at eventuelle fra det nedsatte Landstings-Udvalg fremkomne Forslag ufortøvet skulde blive forelagte Landstinget og at Rigsdagen ikke skulde blive hjemsendt, uden at eventuelle Forslag var blevne behandlede til Ende.

Deputationen fik derefter en Konference med Udvalgets Formand, Godsejer *Rottbøll*, og da denne ikke turde antyde nogen Udsigt til Lovforslagenes Gennemførelse, aftaltes det med ham, at et færre Antal af Deputationens Medlemmer næste Formiddag skulde have Foretræde hos Udvalget.

Meddelelse om, hvorledes Deputationen havde røgtet sit Ærinde, blev derefter af Carl F. Madsen givet den ventende Forsamling af Arbejdsløse, der derefter drog hver til sit.

Næste Formiddag mødte Carl Larsen, Fru Falck, Madsen og Gran i Udvalget og forelagde dette de forhaandenværende Tal over Arbejdsløsheden, de Arbejdsløses Stilling og deres Forventning om, at man vilde se paa Arbejdsløshedens Følger som paa en National-Ulykke, og at det var Samfundets Pligt i en saadan Sag at se bort fra Principper og politiske Modsætningsforhold.

Landstingsudvalgets Formand lovede paa Udvalgets Vegne, at man vilde strække sig saa vidt, som man i den foreliggende Sag troede at kunne forsvare.

— Den følgende Dag aflagde Deputationen Beretning for et Møde af Arbejdsløse.

Det ventedes, hvad ogsaa senere bekræftedes, at Landstinget i Henhold til Udvalgets Indstilling vilde vedtage det ene af de to Lovforslag, medens det ikke kunde naa at be-

handle det andet til Ende inden Rigsdagens Hjemsendelse.

Følgende er saaledes blevet til Lov:

§ 1.

Kommunalbestyrelserne skulle være berettigede til uden højere Myndigheds Samtykke indtil Udløbet af Finansaaret 1910—11 at yde anerkendte Arbejdsløshedskasser, der have Hovedsæde eller Afdeling i Kommunen — i hvilken Hensende Københavns og Frederiksberg Kommuner blive at anse som een Kommune —, ekstraordinært Tilskud udover det i Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser af 9. April 1907, § 9, 2det Stykke, fastsatte Maksimum. De nærmere Regler om et saadant Tilskuds Fordeling mellem de paagældende Kasser samt om Uddelingen til disses Medlemmer fastsættes af det i fornævnte Lovs § 18 omhandlede Nævn, til hvilket de af Kommunerne bevilgede Beløb blive at indbetale for af Nævnet at fordeles mellem Kasserne til videre Udbetaling til Medlemmerne.

For Anvendelsen af de til Kasserne saaledes udbetalte Tilskud aflægges af vedkommende Kasser særskilt Regnskab til Nævnet. De ommeldte ekstraordinære Tilskud komme ikke i Betragtning ved Beregningen af det Kasserne tilkommende Statstilskud.

Kommunalbestyrelser i Kommuner, hvor der efter Kommunalbestyrelsens Opfattelse findes ekstraordinær Arbejdsløshed, bemyndiges ligeledes til uden højere Myndigheds Samtykke indtil Udløbet af Finansaaret 1910—11 at yde Tilskud ud over det i Lov Nr. 125 af 4. Maj 1907 fastsatte Maksimum til de i den anførte Lov nævnte Hjælpekasser.

§ 2.

Det Beløb, der ifølge § 14 i Lov Nr. 125 af 4. Maj 1907 om Hjælpekasser staar til Raadighed i Finansaaret 1910—11 til Udredelse af Tilskud til Kommunerne i Forhold til deres Udgifter til de i nævnte Lov omhandlede Hjælpekasser og velgørende Foreninger forhøjes midlertidig for nævnte Finansaar til 450,000 Kr., heri indbefattet den Del af Statens Tilskud, der maatte være tilbage fra Finansaaret 1909—10.

§ 3.

Den for Københavns Kommune ved Lov Nr. 85 af 15. Maj 1903 for Indkomstskattens Størrelse fastsatte Grænse af 2½ pCt. af den samlede Skatteindtægt forhøjes for Aaret fra 1. April 1910 til 31. Marts 1911 til 2¾ pCt.

§ 4.

Denne Lov træder straks i Kraft.

Arbejdernes Fællesorganisation havde allerede forinden dette vedtoges ved Samarbejde med Repræsentanter fra Kommunen udarbejdet en Plan for denne Lovs Udnyttelse, en Plan, der vil gøre Loven omtrent lige saa værdifuld som den hidtidige »Loven af 8. Maj om fortsat Hjælp til Arbejdsløse«.

Hvorledes man har tænkt sig denne Plan realiseret, vil formentlig i nogen Grad fremgaa af efterstaaende Andragende, som Fællesorganisationen i Lørdags d. 16. April afsendte til Københavns Kommunalbestyrelse:

Undertegnede tillader sig herved paa de anerkendte Arbejdsløhedskassers Vegne, som har Afdelinger i Københavns Kommune, at anmode den højt ærede Kommunalbestyrelse om ekstraordinært Tilskud til disse i Henhold til Paragraf 1 i Lov om Foranstaltninger i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed, der giver Kommunalbestyrelsen Ret til uden højere Myndigheds Samtykke at yde anerkendte Arbejdsløshedskasser ekstraordinære Tilskud ud over det i Lov om anerkendte Arbejdsløshedskasser af 9. April 1907, § 9, 2. Stykke fastsatte Maksimum.

Som den højtærede Kommunalbestyrelse bekendt, er Lov om fortsat Hjælp til Arbejdsløse af 8. Maj 1909 bortfaldet den 31. Marts i Aar, hvorved 1129 Arbejdsløse, som i Henhold til denne Lov var bevilget Understøttelse af Kommunen, nu er hjemfalden til den bitreste Nød.

Hertil maa endvidere føjes de ikke

faa Ansøgninger, som Kasserne efter 31. Marts i Aar har holdt tilbage.

Den store, langvarige ekstraordinære Arbejdsløshed, som vedblivende hersker blandt en stor Del af Kommunens Indbyggere, nødvendiggør den størst mulige og hurtige Hjælp. De Arbejdsløses Antal er i Øjeblikket stort. Af 1300 Bygningssnedkere er 500 ledige, af 1100 Tømrere 600, af 1500 Murere 650, desuden 700 Smede og Maskinarbejdere og over 1000 Arbejdsmænd. I en hel Række andre Fag findes ogsaa et betydeligt Antal Arbejdsløse.

Under disse Forhold er det da, at vi henvender os til den højtærede Kommunalbestyrelse med Anmodning om ekstraordinære Tilskud til Arbejdsløshedskasserne, saaledes at disse vilde være i Stand til at holde den værste Nød borte fra Hjemmene og derved muligvis forhindre disses Undergang.

Vedrørende Regler for Fordeling af Tilskudene til Kasserne skal vi tillade os at henvise til Bestemmelsen i Loven om, at disse udarbejdes i det af Lov af 9. April 1907, § 18 omtalte Nævn, til hvilket de af Kommunen bevilgede Beløb bliver at indbetale, for af Nævnet at fordeles mellem Kasserne til videre Udbetaling blandt Medlemmerne.

Jeg tillader mig paa de omtalte Arbejdsløshedskassers Vegne at udtale Haabet om, at den højtærede Kommunalbestyrelse saa hurtig som overhovedet muligt vil imødekomme dette vort Andragende.

Lignende Andragende er sendt Frederiksberg Kommune.

•—•

Som man sér, gaar Andragendet ud paa at opnaa, at Kommunen til Arbejdsløshedskasserne *bevilger* Midler, for hvis Fordeling Arbejdsløshedsnævnet *fastsætter Regler*, hvorefter *Kasserne selv udbetaler dem.*

Der er begrundet Haab om, at Sagen vil løses saaledes i København. Hensigten med dette Cirkulære er da, at underrette alle vore Fællesorganisationer om, hvad her er foretaget, *og at opfordre dem til snarest at rette lignende Henvendelse til de stedlige Kommuner, for at vi i saa høj Grad som muligt kan faa udnyttet den nylig vedtagne Lov.*

Hvor der ikke findes Fællesorganisationer maa de lokale Afdelinger af Arbejdsløshedskasser selv tage Affære og andrage Kommunerne paa Pladsen om ekstraordinære Tilskud, for saa vidt man har saa megen Arbejdsløshed paa Stedet, at ekstraordinær Hjælp er ønskelig.

De Regler, som Arbejdsløshedsnævnet vil udarbejde, vil komme til at omfatte hele Landet, og opnaas det, at de bevilgede Kommune-Midler udbetales af selve Kasserne, saa er den mest ideelle Ordning under de nuværende Forhold sikkert naaet. De af Nævnet fastsatte Regler for Midlernes Fordeling vil blive meddelt i næste Nr. af »Arbejderen«.

•—•

Lærlingespørgsmaalet.

Resolution.

Socialdemokratisk Ungdomsforbund retter en Henvendelse til Fagforeningerne og disses Medlemmer om i størst mulig Grad at have deres Opmærksomhed henvendt paa Lærlingeforholdene.

Paa Socialdemokratisk Ungdomsforbunds Kongres den 23. og 24. Marts 1910 i Kolding, hvor Lærlingespørgsmaalet var til Behandling, vedtoges ovenstaaende Resolution enstemmigt.

Meningen med ovenstaaende Resolution er, at Medlemmerne af Fagforeningerne ude omkring paa Værksteder og Arbejdspladser i højere Grad søger at hjælpe Lærlingene i alt, hvad der angaar deres Ret og Uddannelse, og at Fagforeningerne søger dannet Lærlingeafdelinger indenfor deres Fagomraade i Lighed med hvad der alt findes i andre Lande.

Paa Socialdemokratisk Ungdomsforbunds Vegne:

Kristian Jensen,
fung. Formand.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 44 ❋ KØBENHAVN DEN 30. APRIL 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde. Arbejdsløsheden. Kongresser.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Repræsentantskabsmøde

afholdtes d. 22. og 23. April i København.

Dagsordenen var opstillet saaledes:

1. Beretning om Virksomheden.
2. Regnskaberne.
3. Den faglige Situation.
4. Valg af Medlemmer og Suppleanter til den faste Voldgiftsret.
5. Forslag vedrørende den internationale socialistiske Kongres.
6. Spørgsmaal vedrørende Udgivelsen af de aarlige Beretninger.
7. Anmodning fra Hattearbejderforbundet om Eftergivelse af Laan.
8. Striden mellem Bladbudene.

Mødet aabnedes Kl. 10 Formiddag af Formanden, som bød Velkommen.

Til Dirigenter valgtes *J. A. Hansen* og *Otto Smith*.

ad 1. Formanden, *Carl F. Madsen*, aflagde Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar. Den vedvarende Arbejdsløshed havde lagt megen Beslag paa Ledelsens Kræfter. Der var fra Forretningsudvalgets Side arbejdet stærkt paa at skaffe ekstraordinær fortsat Hjælp til de Arbejdsløse, og man havde derfor den 5. Februar indsamlet Oplysninger hele Landet over, angaaende Arbejdsløshedens Omfang. Med disse Tal underbyggede vore Repræsentanter i Rigsdagen Kravene om ekstra Hjælp. Den i Fjor foretagne Landsindsamling havde givet en Indtægt af 267,441 Kr. og Udgiften havde været 264,484 Kr.

I Aar var man ikke i Stand til at iværksætte en lignende Indsamling. Man havde sammenkaldt Hovedbestyrelserne for Arbejdsløshedskasserne til et Møde om denne Sag i Januar Maaned, og man var her enedes om Ubetimeligheden af en saadan Indsamling.

De af os indsamlede Oplysninger om Arbejdsløsheden, og vore Repræsentanters Arbejde paa Thinge medførte, at Folkethinget vedtog begge de Lovforslag, som Socialdemokraterne havde indbragt om denne Sag. Det viste sig imidlertid, at Landsthinget ikke var til Sinds at vedtage Lovene, og man foranstaltede derfor en Demonstration af Arbejdsløse, som gik i Prosession til Rigsdagshuset, hvorfra man sendte en Deputation til Landsthingets Formand og til det paagældende Udvalg for at gøre dem bekendt med de Arbejdsløses Ønsker.

Alligevel vedtog Landsthinget kun det ene af Lovforslagene, nemlig om ekstraordinære Foranstaltninger i Anledning af Arbejdsløsheden, medens man lod Lovforslaget om fortsat Hjælp til Arbejdsløse hvile i Udvalget. Det maa nu blive vor Opgave, at udnytte den vedtagne Lov saa stærkt som muligt, og Formanden gav i store Træk Anvisning paa, hvorledes dette bedst kunde ske.

Vore Arbejpsløshedskassers Virksomhed maa siges at være tilfredsstillende. Arbejdsløsheds-Nævnet har fastslaaet, at Arbejdsløshedskasserne i Forbindelse med Kontrollen bør oprette Arbejdsanvisningskontorer,

da den fagvise Arbejdsanvisning havde vist sig at være den mest ideelle, og at Arbejdsløshedskasserne ogsaa delvis kan faa refunderet de Udgifter, som Arbejdsanvisningen medfører.

Gennem Udenrigsministeriet har de samvirkende Fagforbund faaet Oplysninger om Arbejdsløsheden i Udlandet, men disse Oplysninger har ikke været af den Beskaffenhed, at de indbød til en Fordeling af vor ledige Arbejdskraft. Alligevel arbejder en Mængde danske Bygningshaandværkere i Tyskland og da navnlig i Hamborg.

Hvad Lønbevægelserne angaar, henviste Formanden til den udførlige trykte Beretning. Det fremgaar af denne, at det til Trods for de ugunstige Konjunkturer har været muligt, ikke alene at bevare de hidtil vundne Fordele, men tillige at erhverve adskillige nye.

Offervilligheden i vore Forbund har været meget stor. Til den svenske Storstrejke er der saaledes ydet 843,752 Kr.

Ved den spændte Situation i dette Foraar dvælede Formanden udførligt. Allerede i Januar Maaned kom Arbejdsgiverforeningens Skrivelse, hvori De samvirkende Fagforbund opfordredes til at foranledige, at Fagforeningerne tog de udsendte Opsigelser af Priskuranter og Arbejdsoverenskomster tilbage. Dette kunde vi naturligvis ikke tjene dem i, men henstillede i Stedet for til Arbejdsgiverforeningen, at denne ikke lagde sig hindrende i Vejen for, at Parterne selv enedes.

Sporvejsfunktionærernes Lønbevægelse blev Aarets første. Den medførte kun en Revision af Overenskomsten paa nogle Punkter, men til Gengæld bliver denne af rent midlertidig Karakter. Formanden omtalte derefter Lønbevægelserne i Cementindustrien, Murarbejdsmændene i Provinserne, Malerne i Provinserne, Sadelmagerne i København og flere andre. Det lykkedes som bekendt at komme til en Løsning i hver af dem, hvorved vi ogsaa kom over Lock-out'en i Cementindustrien. Nu faar vi vel næppe flere Lock-out'er i Aar. Arbejdsgiverforeningen har dog faaet tilrettelagt Situationen saaledes, at vi til næste Foraar kan risikere at faa et halvt Hundrede Tusinde Medlemmer i Lønbevægelse.

Af Beretningen vil Repræsentantskabsmødet kunne se, at Fagforbundenes finansielle Status pr. 1. Januar 1910 udviste en Formue paa 3½ Million Kroner.

Forretningsudvalget har i Aarets Løb medvirket ved Oprettelsen af Arkivet, der har Lokaler fælles med Fællesorganisationen og Arbejdernes Læsestue. Udgiften deles af Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund.

Vi har til Brug ved Fabrikslovens forestaaende Revision indhentet Oplysninger fra alle Organisationerne, og paa Basis heraf er der udarbejdet en Beretning til Brug for den Kommission, der skal stille Forslag til en ændret Fabrikslov.

Vedtagne som Love var jo nu de af Fællesudvalget af 17. Avgust udarbejdede Forslag om en fast Voldgiftsret og om Forligsinstitutionen.

Endelig omtaste Formanden de nordiske og internationale Kongresser og Konferencer, hvortil han m. fl. havde været delegeret.

Medlemsantallet udgjorde nu 98,643, hvilket betød en Fremgang i Aaret paa over 2000 Medlemmer.

Formanden sluttede med at mane til Sammenhold og til Styrkelse af vore Organisationer.

Der udspandt sig en lang Diskussion, hvorunder Former Christensen, Fru Johansen, Bogbinder Olesen, Skomager Laur. Jørgensen, Maskinsnedker O. Madsen, Skrædder Hvidtfeldt, Kasserer Svendsen, Bødker Anton Andersen, Former Arn. Nielsen, Smed Christensen (Helsingør), Maskinsnedker Schou, Abrahamsen (Horsens), Typograf Hvidtfeldt, Bødker Andersen (Odense), Otto Smith, Snedker Martin Petersen, Arbejdsmand H. P. Larsen, Snedker Vald. Friis, Lyngsie, Væver Møller samt Formanden havde Ordet.

Den største Del af Diskussionen drejede sig om faglig Arbejdsanvisning ved Arbejdsløshedskassernes

Hjælp kontra kommunal Arbejdsanvisning, samt om det formaalstjenlige i at sammenslutte Arbejdsløshedskassernes Arbejdsanvisning i de mellemstore Byer. Endvidere skænkedes der Svende-Herbergerne i Provinserne en Del Omtale. Der var stærk Stemning for at reformere paa disse, saa at de blev virkelige Svendehjem og ikke et fortrinsvis Tilholdssted for de løseste Elementer. Endelig fremdroges det ønskelige i at realisere Tanken om at foranstalte Kursus i Arbejderstatistik og at der fremskaffedes Oplysning om Lønnen og Arbejdsvilkaarene i andre Fag m. m.

Formanden lovede, at de rejste Spørgsmaal skulde blive taget under velvillig Overvejelse.

Beretningen om Virksomheden godkendtes derefter enstemmig.

Af forskellige Grunde behandlede man nu Dagsordenens *Punkt 8.*

Nygaard var Formand for det paa sidste Repræsentantskabsmøde nedsatte Udvalg angaaende Striden mellem Bladbudene. Han gennemgik kort, hvad Repræsentantskabet havde besluttet og hvad der var foretaget fra Udvalgets Side.

Hver af de stridende Parter havde for sig behandlet Sagen, og Bladbudenes Organisation havde besluttet, hverken at vilde spilde Tid eller Penge mere paa den Sag — de Bladbude, der var overgaaet til Kvindeligt Arbejderforbund, kunde blot gaa tilbage. Under disse Forhold opgav Udvalget Evret.

Efter en kort Diskussion vedtog man ved Navneopraab følgende Resolution med 93 »Ja« imod 41 »Nej«. 9 svarede: »stemmer ikke« og 22 var fraværende under Afstemningen.

Resolutionen lød saaledes:

«Idet Repræsentantskabet beklager, at Bladbudenes Organisation har nægtet at forhandle om en Løsning af Striden, udtaler man, at man anser det for naturligt, at de Bladbude, som bærer den socialdemokratiske Presse ud, tilhører en Organisation, som er i den nøjeste Kontakt med det socialdemokratiske Arbejderparti, og beklager, at Bladbudenes Organisation hverken tilhører De samvirkende Fagforbund eller Arbejdernes Fællesorganisation i København.

Repræsentantskabet erkender, at der indenfor de forskellige Fag ikke er Plads for *flere* Organisationer, men Organisationernes Art bør tages i Betragtning, naar Enheden skal funderes. Under de foreliggende Forhold tager Repræsentantskabet derfor den Beslutning, at »Social-Demokraten«s Bude kan tilhøre De samvirkende Fagforbund gennem Kvindeligt Arbejderforbund, saa længe Bladbudenes Organisation ikke tilhører De samvirkende Fagforbund. Hvis Bladbudenes Organisation senere indtræder i De samvirkende Fagforbund, kan disses Forretningsudvalg forhandle med Kvindeligt Arbejderforbund om »Social-Demokraten«s Bladbudes Overgang til Bladbudenes Organisation.«

»Ja« **stemte**: (Kvindeligt Arbejderforbund) Gustav Olsen, Johanne Jensen. *(Dansk Arbejdsmandsforbund)* Soph. Mortensen, Abrahamsen, Hans Nielsen, Aalborg; M. Rasmussen, Odense; Jens Mortensen, Faxe; Jørgen Jensen, Helsingør; Johannes Nielsen, H. P. Lassen, A. H. Kalhauge, C. M. Jørgensen, Slagelse; Christoffersen, Aarhus; Hans Christensen, Bogense; Johannes Sørensen, Georg Hansen, Chr. Nielsen, J. P. Johansen, J. C. Andersen, C. Drejer, Esbjerg; C. Jacobsen, Nykøbing F.; J. S. Sørensen, Hellebæk; N. Buus, Assens; Chr. Sørensen, Samsø. *(Bager- og Konditorforbundet)* Z. Friis. *(Bogbinderforbundet)* H. Olesen, M. Gjørup. (*Dansk Brolæggerforbund*) Ludvig Olsen. (*Bødkerforbundet*) H. P. Andersen, H. P. Hansen. (*Dansk Børstenbinderforbund*) Andr. Nielsen. (*Dansk Elektrikerforbund*) E. Sørensen. (*Dansk Formerforbund*) O. Lauritzen. (*Gartnerforbundet*) O. Olsen. (*Dansk Glasarbejderforbund*) Aug. Larsen. (*Guld-, Sølv- og Elektropletarbejdernes Forbund*) A. Wellenberg. (*Hattearbejderforbundet*) Th. Sundby. (*Hvidgarverforbundet*) C.. Meissner. (*Dansk Karetmagerforbund*) Em. Olsen, J. Jensen. (*Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund*) Max Lauth, A.

Andersen. (*Keramisk Forbund*) N. Olsen. (*Litografisk Forbund*) R. L. Rasmussen. (*Lohgarvernes Forbund*) J. Johnsen. (*Malerforbundet*) Axel Jensen, Ernst Carlsen, Carl Olsen, V. Haurum. (*Møllerforbundet*) J. N. Andersen. (*Papirindustriarbejdernes Forbund*) L. P. Jensen. (*Pottemagerforbundet*) F. Pietsch. (*Skand. Sadelmager- og Tapelsererforbund*) J. P. Jønson. (*Dansk Skibstømrerforbund*) S. Nielsen. (*Dansk Skotøjsarbejderforbund*) C. Bach. (*Dansk Skræderforbund*) M. Gøranson, A. Johansen, Busted, Hvidtfeldt. (*Dansk Slagteriarbejderforbund*) Vill. Larsen. (*Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund*) Niels Lundby, A, Johansen, Otto Smith, Ch. Segato, M. Kirketerp, V. Walther, F. F. Samuelsen, Frands Sørensen, Fr. Frederiksen, P. Christensen. (*Snedkerforbundet*) Martin Petersen. (*Sporvejs- og Omnibusfunktionærernes Organisation*) N. Hansen, Holmquist-Olsen, P. Rasmussen. (*Sukkervare, Chokolade og Biskuitarbejdernes Forbund*) P. G. Petersen. (*Tobaksarbejderforbundet*) Johanne Thrane. (*Dansk Typografforbund*) Laur. Jensen. (*Træindustriarbejderforbundet*) O. Madsen, V. S. Petersen. (*De enkeltstaaende Foreninger*) Reinwall-Hansen, O. Olsen.

Forretningsudvalget. Carl F. Madsen, P. Hvidtfeldt, C. Gran, E. Svendsen, Ant. Andersen, Alfr. Christiansen, I. A. Hansen, Lyngsie, A. Nielsen, Olivia Nielsen, Vill. Arup.

»**Nej stemte**«: (*Kommunalt Arbejderforbund*) P. Lindblad. (*Bagerforbundet*) C. Jacobsen, Vallentiner. (*Dansk Formerforbund*) Ludv. Christensen, J. Larsen. (*Gørtler- og Metalarbejdernes Forbund*) Hartmann. (*Handskemagerforbundet*) Ludv. Nielsen. (*Dansk Kedel- og Maskinpasserforbund*) N. Chr. Larsen. (*Korkskærer- og Sortererskernes Forbund*) V. Nørregaard. (*Murerforbundet*) Kr. Petersen, P. Hansen. (*Papirindustriarbejdernes Forbund*) N. P. Petersen. (*Dansk Rebslageriarbejderforbund*) C. Depenau. (*Dansk Skotøjsarbejderforbund*) Laur. Jørgensen, Charles Koch, John Madsen. (*Dansk Slagteriarbejderforbund*) Vald, Hartmann, J. P. J. Christensen. (*Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund*) Jul. Eriksen. (*Snedkerforbundet*) A. Vald. Friis, H. Munck, H. M. Hansen, Marinus Petersen, John. Johansen. (*Stukkatørernes Forbund*) F. W. Jensen. (*Syerskernes Forbund*) Emma Petersen. (*Søfyrbødernes Forbund*) Chr. Jærelt. (*Sømændenes Forbund*) S. V. Andersen, A. Svendsen. (*Dansk Textilarbejderforbund*) J. J. Møller, Arnskov, A. Andersen, Horsens, A. Andersen, Fredericia, Chr. Nielsen. (*Tobaksarbejderforbundet*) Vilh. Nygaard, Konrad Petterson, Jens Knudsen, A. Westergaard. (*Dansk Typografforbund*) Victor Petersen, Viggo Christensen, Marius Hansen.

»**Stemmer ikke**«: (*Dansk Arbejdsmands Forbund*) Axel Olsen. (*Billedskærerforbundet*) E. Otendal. (*Jærn- og Metalsliberforbundet*) Voigt. (*Murerforbundet*) Jens Jensen, G. Collmorten, Kr. Rasmussen, M. Rasmussen, (*Dansk Typografforbund*) Welblund. (*Træindustriarbejderforbundet*) Chr. Schou.

Fraværende under Afstemningen: (*Kvindeligt Arbejderforbund*) Margrete Petersen. (*Kommunalt Arbejderforbund*) C. Petersen, Fr. Petersen, P. Jensen. (*Dansk Arbejdsmandsforbund*) P. Mikkelsen, H. M. Hansen, P. Johansen, E. Lajer, J. C. Larsen, Næstved, J. P. Gram, Ribe, Dahl, Vejle. (*Drejerforbundet*) M. Sørensen. (*Forgylderforbundet*) Georg Nielsen. (*Kobbersmedenes Forbund*) J. Christensen. (*Skand. Sadelmager- og Tapetsererforbund*) Ehlert Nielsen. (*Dansk Stenarbejderforbund*) Chr. Larsen. (*Søfyrbødernes Forbund*) H. Jacobsen. (*Tobaksarbejderforbundet*) Ferd. Møller. (*De enkeltstaaende Fagforeninger*) O. Johansen. (*Forretningsudvalget*) R. P. Daugstrup, Rud. Poulsen, Th. Stauning.

ad 2. Hovedkasserer E. Svendsen fremlagde det reviderede Aarsregnskab, der ballancerede med 461,666 Kr. 59 Øre.

Han gjorde opmærksom paa, at der i Specifikationen over Bidragene til Sverrig ogsaa var optaget de Bidrag, som Organisationerne selv hav-

de sendt direkte til Sverrig, men til Eks. havde Skrædderforbundet og Karetmagerforbundet ogsaa direkte sendt Beløb, der ikke var medregnede i Specifikationen.

Regnskaberne godkendtes enstemmigt.

Til et Udvalg angaaende Formen for Regnskaber over fremtidige Indsamlinger valgtes: Arnskov, Ludvig Christensen, Laur. Jensen, Will. Larsen og Anton Andersen.

Det vedtoges enstemmigt at yde Kassereren 100 Kr. i Fejltællingspenge.

ad 3. Formanden, *Carl F. Madsen:* Dette Punkt blev sat paa Dagsordenen, da Udsigterne endnu var truende. Nu er det jo anderledes. Men vi ligger dog med opsagte Overenskomster, der omfatter ca. 7000 Medlemmer, deriblandt Cigarmagere og Bødkere. Til næste Aar kan derimod et meget stort Antal Overenskomster opsiges, hvorved ca. 50,000 Medlemmer kommer i Lønbevægelse. Hvor mange af disse Overenskomsters Revision og Fornyelse, der vil koste Strid, kan dog ikke siges paa nærværende Tid.

Formanden pegede paa, at Arbejdsgiverforeningen fulgte en bestemt Plan med Hensyn til, hvilket Indhold man gik med til at give Overenskomsterne. Vi maatte ind paa samme Bane og pleje Samraad med hverandre, inden vi bandt os til uhensigtsmæssige Overenskomster.

Der udspandt sig en lang Diskussion med *Lyngsie* og *J. A. Hansen* som Hovedtalere. Diskussionsemnet var i Særdeleshed de bestaaende Overenskomsters Tilblivelse og Indhold samt den fremtidige Taktik.

I Diskussionen deltog Svendsen, V, S. Petersen, Jærelt, Carl Gran, Will. Larsen, Laur. Jensen, P. Hvidtfeldt, Formanden, Ludv. Christensen, Holmquist-Olsen og Anton Andersen.

Man vedtog en Resolution, der giver Forretningsudvalget Fingerpeg i Retning af den Taktik, der navnlig under store Lønkampe skal følges.

ad 4. Efter Skrivelsen fra Indenrigsministeriet vilde Repræsentantskabet have at vælge tre Medlemmer og tre Suppleanter til den faste Voldgiftsret.

Til Medlemmer af Voldgiftsretten valgtes: Smed *J. A. Hansen*, Arbejdsmand *M. C. Lyngsie* og Raadmand *Gustav Philipsen*. Til Suppleanter valgtes: Kommunalrevisor *Martin Olsen*, Murer *Kr. Petersen* og Overretssagfører *Oscar Johansen*.

ad 5. Paa Forretningsudvalgets Vegne foreslog *Formanden* at udskrive et Ekstrakontingent af 20 Øre til Dækning af Udgifterne ved den internationale Kongres.

Forslaget vedtoges.

Sluttelig vedtoges følgende

Resolution:

I Anledning af det forestaaende Folkethingsvalg vedtager De samvirkende Fagforbunds Repræsentantskab at opfordre Organisationernes Medlemmer til Deltagelse i Valget og i Agitationen for samme.

Store Interesser kan forspildes for Arbejderklassen, hvis Socialdemokratiet lider Nederlag, hvorimod der er Udsigter til lysere Tider — til politiske og sociale Fremskridt — hvis Socialdemokratiets Valgtaktik følges og dets Bestræbelser krones med Held.

Det er saaledes i højeste Grad i Arbejdernes egen Interesse, at denne Opfordring følges, og vi beder derfor samtidig Organisationernes Bestyrelser og Medlemmer om at være virksomme for Tilvejebringelse af Midler til Socialdemokratiets Valgfond, hvis Tilstedeværelse er en Nødvendighed for Valgkampens Førelse.

Vi har den største Grund til at beklage os over det reaktionære Landsthing, der begravede Lovforslaget om fortsat Hjælp til Arbejdsløse, og vi tilsiger Socialdemokratiet og dets Agitation vor Støtte i Kampen mod dette Pengenes og Hartkornets priviligerede Thing og imod Militarismen, hvis Ødelæggelsesværk er den væsentligste Hindring for virkelige Arbejderreformer.

Valgdagen den 20. Maj bør finde en enig Arbejderklasse, der skaffer Socialdemokratiet Sejr over Reaktionen.«

Resolutionen vedtoges enstemmigt.

Efter at Protokollen var oplæst og godkendt, sluttede Dirigenten, *Otto Smith*, Repræsentantskabsmødet. Vi maa hen mod en ny Samfundsordning med en mindre vanvittig Samfundshusholdning. Hertil kræves ubrydeligt Sammenhold. Alle maa med i Kampen for bedre Kaar for Arbejderne. Et Leve for De samvirkende Fagforbund. (Begejstrede Hurraraab).

Arbejdsløsheden.

Arbejdsløshedsnævnets Regler for Fordeling af Kommunetilskud til anerkendte Arbejdsløshedskasser

i Henhold til »Lov om Foranstaltninger i Anledning af den ekstraordinære Arbejdsløshed« af 16. April 1910.

I Henhold til Lov af 16. April 1910 om ekstraordinære Tilskud fra Kommunen til anerkendte Arbejdsløshedskasser, har Arbejdsløshedsnævnet fastsat følgende Fremgangsmaade med Hensyn til Fordelingen af de Tilskud, der maatte ydes af Kommunerne.

A.

1) Det af en Kommune bevilgede ekstraordinære Tilskud kan kun anvendes til Fordel for arbejdsløse Medlemmer, der har opnaaet et Aars Medlemsret som nydende Medlem i anerkendte Arbejdsløshedskasser her i Landet, har opbrugt deres vedtægtsmæssige Understøttelse og har Ophold i den paagældende Kommune under den ekstraordinære Hjælps Nydelse.

Hjælp efter nærværende Lov af 16. April 1910 ydes efter samme Regler, som Ansøgeren vilde være underkastet, hvis Loven af 8. Maj 1909 var blevet forlænget, dog med de Ændringer, som nærværende Regler iøvrigt maa medføre. Saafremt Ansøgeren tidligere har nydt Hjælp i Henhold til Lov af 8. Maj 1909, tages dette i forholdsmæssig Betragtning.

2) Da Kommunernes Tilskud bliver begrænsede til bestemte Beløb, maa den ugentlige Understøttelse, der ydes det enkelte Medlem holdes inden for det Beløb, den paagældende vedtægtsmæssig kan opnaa i sin Arbejdsløshedskasse, dog i intet Tilfælde mere end 9 Kr. ugentlig, ligesom den ikke kan fastsættes for et længere Tidsrum end 4 Uger ad Gangen. Endvidere maa den samlede ekstraordinære Understøttelse, et Medlem kan opnaa for Finansaaret 1910—11, ikke overstige 100 Kr., med mindre Nævnet skønner, at de bevilgede Midler tillader det.

3) Indtægter, der oppebæres af Medlemmet eller dets Familie saavelsom dets øvrige økonomiske Vilkaar samt Familieforhold tages i Betragtning ved Fastsættelse af Hjælpens Størrelse.

4) Indtægter, der oppebæres under Understøttelsens Nydelse maa medføre et forholdsvis Fradrag i eller Ophør af Understøttelsen.

5) Medlemmer, der siden vedtægtsmæssig eller ekstraordinær Understøttelses Ophør har haft uafbrudt Arbejde i over 5 Uger, faar 1 Uges Karenstid efter Arbejdets Ophør, før ekstraordinær Understøttelse kan ydes. Arbejde udover 3 Maaneder giver 2 Ugers Karenstid.

6) Understøttelser udbetales ugevis bagud. Enkelte Dages Understøttelse regnes lig $^1/_7$ eller $^1/_6$ eftersom Kassens vedtægtsmæssige Udbetalingsform anviser.

7) I Tilfælde, hvor en Kommunes Tilskud maa anses for utilstrækkeligt til at kunne understøtte for et Tidsrum af 4 Uger, maa Understøttelsen tilstaas ugevis.

8) I Kommuner, hvor Tilskudets Størrelse har tilladt at tilstaa 4 Ugers Understøttelse ad Gangen og der paa denne Maade er disponeret over hele Tilskudet, men yderligere Tilskud fra Kommunen ikke kan opnaas og nye Anmodninger om Understøttelse foreligger, skal Udbetaling af tilstaaede Understøttelser ophøre efter 2 Ugers Forløb, hvorefter de i Behold værende Beløb opgøres og fordeles forholdsvis til de paa dette Tidspunkt værende arbejdsløse, der kommer ind under nærværende Regler.

B.

1) Anmodning om Hjælp indgives gennem de stedlige Afdelinger eller Filialer af Arbejdsløshedskasserne paa de af Arbejdsløshedsnævnet udarbejdede Skemaer, som Kassernes Bestyrelser kunne faa udleverede gennem Arbejdsløshedsinspektoratet, og hvoraf et Antal Eksemplarer er tilsendt Kasserne. Anmodningen attesteres af Afdelingens Ledelse — Formand eller Kasserer — der ogsaa maa være behjælpelig med Skemaets Udfyldning, og saa vidt muligt kontrollere de af Medlemmet givne Oplysninger.

2) Skemaerne indsendes for Københavns og Frederiksbergs Vedkommende til Arbejdsløshedsnævnet (*Raadhuspladsen 77 1.*), der for disse Kommuners Vedkommende foretager Fordelingen, forsaavidt de nævnte Kommuner bevilger Tilskud til Arbejdsløshedskasser.

3) Hvor der i en Kommune findes flere Arbejdsløshedskasse-Afdelinger, som skal have Part i det ekstraordinære Tilskud og Kommunen ikke ønsker at være be-

hjælpelig med Fastsættelsen af Understøttelsen til de enkelte Medlemmer, overlades Beløbet og Arbejdet til et af de lokale Afdelinger valgt Fællesudvalg. Hvor der findes en Arbejdernes Fællesorganisation vil dennes Bestyrelse være at foretrække.

De udfyldte Skemaer indsendes da til den Institution. der skal besørge Fordelingen.

4) Fra Fordelingsstedet erholder Afdelingerne Meddelelse om den tilstaaede Understøttelse og besørger i Henhold hertil dennes Udbetaling.

5) Hvis Afdelingerne ikke ser sig i Stand til at afholde Udbetalingerne af egen Beholdning, maa der udbetales dem et passende Forskud.

6) I saadanne Tilfælde, hvor Understøttelsen grundet paa Tilskudets Utilstrækkelighed, maa tilstaas ugevis, bortfalder Brugen af Skemaerne og i Stedet for indgiver Afdelingen hver Uge en Fortegnelse over de Arbejdsløse, som i Henhold til foranstaaende Regler ere berettigede til Understøttelse.

Afdelingen erholder derefter det tilstaaede Beløb til Udbetalingen af Understøttelsen.

C.

1) Under Henvisning til foranførte formener Nævnet, at det vil være unødvendigt, at de af Kommunerne ydede Tilskud indsendes direkte til Nævnet, idet denne Ordning kan afløses af en Meddelelse om Tilskudets Størrelse til Nævnet, der da anviser Beløbet til Udbetaling.

2) Hvor Kommunen ikke medvirker ved Fastsættelse af Understøttelserne, anviser Nævnet det bevilgede Tilskud til den Institution, som Kassernes lokale Afdelinger har overdraget dette Hverv.

3) Den Institution, som fordeler Understøttelserne til de enkelte Afdelinger, indsender ved Fordelingens Afslutning en Opgørelse til Nævnet. Ved Finansaarets Slutning indsendes til Nævnet Regnskab over, hvad er udbetalt til hver enkelt Afdeling. — Den enkelte Afdeling afgiver Regnskab til Kassens Hovedledelse over den Andel af Tilskudet, der er tilfaldet Kassens enkelte Medlemmer.

4) Den af et Medlem modtagne Hjælp indføres i Medlemsbogen paa særlig Plads som ekstraordinær Understøttelse.

D.

Eventuelle Vanskeligheder, der maatte opstaa for disse Reglers Gennemførelse, henvises til Afgørelse af Arbejdsløshedsnævnets Formand, Arbejdsløshedsinspektør *Th. Sørensen*, Raadhusplads 77, København B.

Kongresser.

Dansk Tekstilarbejderforbunds 12. Kongres.

II.

Lov-Ændringer.

Det vedtoges, at der til de samvirkende Fagforbunds Generalforsamling stilles Forslag om, at man ved Overflytning til andre Organisationer ikke alene indtræder indskudsfrit i disse, — men at Anciennitet en ogsaa bevares.

Det vedtoges, at der ved kommende Lønforhandlinger skulde stilles Krav om en Uges Ferie med fuld Løn.

Det vedtoges, at Forbundet tilstaar Formand og Hovedkasserer en Uges Ferie.

Det vedtoges ligeledes, at der søges gennemført, at 1. Maj bliver Fridag.

Arbejdsløsheden.

Følgende Resolution vedtoges:

»Kongressen udtaler, at Hovedvedbestyrelsen og Forretningsudvalget ved enhver Forhandling med Fabrikantforeningen om Løn og Arbejdsforhold søger i saa stor Udstrækning som muligt at faa vedtaget Bestemmelser, der i nogen Grad kan raade Bod paa den i visse Perioder herskende Arbejdsløshed.«

Statistik. Angaaende Statistiken førtes en længere Diskussion, og et Udvalg nedsattes til Undersøgelse af Muligheden af at indføre Forbedringer.

En af Udvalget senere afgivet Betænkning godkendtes enstemmigt.

En international Overenskomst vedtoges og omfatter Hjælp under de forskellige Former, som findes i to kontraherende Lande, hvad enten denne er Strejke- eller Rejsehjælp.

Overenskomsten er nu vedtaget af følgende Lande :Tyskland, Østrig, Ungarn Holland, Svejts, Sverig og Danmark.

Faglige Voldgiftsretter. Formanden for »De samvirkende Fagforbund«

aflagde Beretning om Arbejdet i »Fællesudvalget af 17. August 1908«, og forklarede Indholdet af Forslaget om den faste Voldgiftsret, (Permanente Voldgiftsret) og Forligsmands-Institutionen samt »Norm for Regler for Behandling af faglig Strid«.

Efter nogen Diskussion vedtoges det at søge sidstnævnte Regler indgaaet mellem Organisationen og Tekstilfabrikanterne.

Priskuranternes Opsigelse. Det paalagdes Hovedbestyrelsen at træffe Forberedelser til Priskuranternes Opsigelse, og saafremt der var Muligheder for Opsigelse, da at foretage denne.

Ligeledes paalagdes det Afdelingerne at tage fat paa det forberedende Arbejde til ny og bedre Lønoverenskomster.

Fabriks-Regulativerne. Andersen, Horsens, indledede en Diskussion om Fabriks-Regulativerne. Det viste sig ved de fra forskellige fremsatte Oplysninger, at Regulativerne i høj Grad annuleres af Fabrikanterne, og det paalagdes Arbejderne at kræve Regulativerne overholdte.

Det vedtoges at udvide *Fagbladet.*

Fagskolen. Forretningsføreren gav en Oversigt over, hvad der havde været udrettet for at faa oprettet en Fagskole. Fra først af var det lykkedes at faa Tekstilfabrikanterne med til Gennemførelsen heraf, men senere var de frafaldne, ligesom Forsøg paa at faa Statstilskud til Skolen var mislykkedes. Der var af disse Grunde intet at udrette i Øjeblikket.

Kongressen bemyndigede Hovedbestyrelsen til atter at optage Sagen, hvis der viste sig nogen Mulighed for at faa Planen realiseret.

Agitation. Det vedtoges, at Agitationen drives distriktsvis, og at Landet inddeles i Distrikter.

Lønnen. Det vedtoges at lønne Formand og Hovedkasserer med 2000 Kr. hver.

Valg. Til Formand valgtes med Akklamation den hidtilværende Forretningsfører J. J. Møller.

Til Hovedkasserer valgtes ligeledes med Akklamation J. P. J. Arnskov, der tillige valgtes til Næstformand.

Det vedtoges at sende Formanden til det tyske Tekstilarbejderforbunds Generalforsamling (Kongres) i Berlin og til det internationale Komitémøde i Lille.

Nordisk Sammenslutning.

Kongressen vedtog følgende:

»Under Hensyn til Nødvendigheden af den faglige Organisations Udbredelse blandt Tekstilarbejdere i de skandinaviske Lande bør der komme et Samarbejde i Stand mellem disse Landes Tekstilarbejderorganisationer; Kongressen paalægger derfor Hovedbestyrelsen:

1. At forhandle med Hovedbestyrelsen for svensk Tekstilarbejderforbund om Afholdelse af en skandinavisk Konference i Stockholm i indeværende Aar og til denne at indbyde Repræsentanter for Norge, Sverig, Finland og Danmark.

2. Endvidere vedtager Kongressen, at Hovedbestyrelsen for Dansk Tekstilarbejderforbund udarbejder Regler for det nærmere Samarbejde mellem disse Landes Organisationer, og at Initiativet til Indbydelsen udgaar fra Danmark.«

Forslaget vedtoges enstemmigt.

Det vedtoges at afholde næste ordinære Kongres i Juni 1913 i København.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 45 ❋ KØBENHAVN DEN 7. MAJ 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Folketingsvalget. Udlandet (Arbejderbeskyttelses-Lov i Finland). Kongresser (Fagforeningskongres i Tyskland. Tekstilarbejdernes Arbejdsløshedskasse). Arbejdsløsheden i Februar 1910.

Folketingsvalget.

Valget den 20de Maj har for de klassebevidste Arbejdere en enestaaende Betydning. Det bliver en Styrkeprøve mellem Demokrati og Magtstræb. — *Demokratiets* Opgave er at gennemføre den oprindelige Grundlov, der giver enhver Landsmand lige stor Indflydelse paa vort Lands Politik (i Forvejen har de Rige og Velhavende en større Indflydelse paa alle andre Omraader i Kraft af deres Penge), lige stor Ret til at afgøre ad hvilke politiske Baner vort lille Lands Udvikling skal gaa; derfor er Demokratiets Sejr Udsigten til Folkets Selvstyre og til en sund aandelig Løftelse af hele Folket.

Det sammenløbne *Højre* og *»Delegations«-Venstre* har derimod til Opgave at bevare Magten for de besiddende Klasser og at holde Folket ude fra virkelig Medbestemmelse om vort Lands Fremtid; de vil bevare det Overklasseregimente, der i det sidste halve Aarhundrede har haft Magten, kun med Afbrydelse af de Strøbere, der tilsyneladende arbejdede for Demokratiets Idealer, men lod dem i Stikken for at bevare den personlige Magt.

Paa Demokratiets Sejr her i Landet den 20. Maj beror det om der skal skaffes Arbejderne politisk Indflydelse i samme Grad som andre Klasser har det.

Store Interesser for Arbejderbevægelsen staar paa Spil. Demokratiets Sejr d. 20. Maj vil bane Vejen for vældige Fremskridt for Arbejderne.

Deltag derfor i det politiske Arbejde i Dagene inden Valget finder Sted! Hver Dag er kostbar!

Styrk Arbejdernes Presse!

Styrk Arbejdernes Organisationer! Tag Del i Organisationsarbejdet og agiter Mand og Mand imellem for, at Valgets Udfald kan blive det for Arbejderne bedst mulige.

—

Udlandet.

Arbejderbeskyttelses-Lov i Finland.

Arbejderbeskyttelsesloven, som den finske Landdag vedtog sidste Aar, har nu faaet sin endelige Form. Vi fremsætter her kort Lovens Hovedpunkter.

Under denne Lov staar alle nedenstaaende Fags Arbejdsgivere. Undtagne er saadanne, som kun arbejder med Hustru og Børn.

1) Haandværk og alle Industrigrene og Fag saavel i Købstæderne som paa Landet.
2) Bygningsarbejde, dog ikke enkelte Personers Boliger.
3) Alle Jernvejs-, Sporvogns-, Luftbane-, Kanal- og Havnebygningsarbejder.
4) Alle Badeanstalter, samt
5) Losningsarbejde.

Loven gælder dog ikke Fabriker og Værksteder paa Landet, i hvilke der er beskæftiget færre end 3 Arbejdere, ej heller Mejerier.

Børn er i Følge Loven Personer, som ikke er fyldt 15 Aar, og ved »unge Piger« forstaas Kvinder, som er fyldt 15, men ikke 18 Aar.

Børn under 14 Aar kan Arbejdsgiverne ikke tage til Arbejde paa Fabriker og Værksteder, som ere indordnede under Loven. Paa særskilt Begæring kan dog 13-aarige Børn beskæftiges ved Faget, naar de har gennemgaaet Folkeskolen, og er forsynet med Lægebevis for, at Arbejdet ikke skader deres Sundhed og Legemets Udvikling.

Børn og unge Personer maa ikke beskæftiges ved Arbejde i Bjerggruber eller ved farlige Fag. Børn maa ikke beskæftiges ved at bære tunge Byrder, Losningsarbejde eller ved Kraftmaskiners Rensning og Smøring. Forinden Børn og unge Personer tages i Arbejde, skal disse opgive Alder og ved Lægeattest godtgøre, at Arbejdet ikke vil skade Vedkommendes Sundhed. Lægehonoraret betaler Arbejdsgiveren.

Børn maa ikke begynde Arbejdet før Kl. 7 om Morgenen og ikke arbejde efter Kl. 7 om Aftenen og ikke mere end 6 Timer pr. Døgn.

Unge Personer maa ikke arbejde mere end 8 Timer pr. Døgn. Arbejdere, som ikke er fyldt 18 Aar, maa ikke beskæftiges ved Natarbejde fra Kl. 9 om Aftenen til Kl. 6 om Morgenen, uden i saadanne Tilfælde, hvor Arbejdet er inddelt i 2 eller 3 Skift, med 8 Timer i hvert Hold pr. Døgn.

I enkelte Tilfælde kan Industrioverbestyrelsen give Lov til Natarbejde.

Arbejderne maa ikke beskæftiges mere end 120 Timer i 2 Uger og *ikke mere end 10 Timer* pr. Døgn. I Overarbejde maa Arbejderne anvendes højst 120 Timer i Aaret.

Børns og unge Personers Hjemmearbejde forbydes.

Overarbejde skal betales med et Tillæg af 50 %.

Hvor Arbejdstiden er over 8 Timer, skal Arbejderne have mindst 1 Times Hviletid, under hvilken de kan forlade Arbejdspladsen. De Arbejdere, som arbejde i 8 Timers Skift, skal have mindst ½ Times Spisetid, men de kan indtage deres Maaltid paa Værkstedet. Børn maa ikke arbejde mere end 3 og unge Personer ikke mere end 4 Timer, uden saadan Hviletid. Disse Hviletider regnes til Arbejdstiden, undtagen i saadanne Tilfælde, hvor Arbejderne forlader Arbejdspladsen.

Hver Uge faar Arbejderne 30 Timers uafbrudt Frihed fra Arbejdet.

For Søndags- og Helligdagsarbejde betales mindst 100 % Tillæg til Lønnen.

Kvinder, som har født Børn, maa ikke begynde Arbejdet før 4 Uger efter Nedkomsten.

Arbejdsgiverne ere pligtige til at føre Journal over alle i Arbejde værende Børn og yngre Personer, med Opgivelse af deres Navn, Bopæl, Alder og Skoletid samt deres Forældres Navn og Hjemsted. Arbejdsgiverne skal ogsaa føre Journal over Over-, Nat- og Søndagsarbejde og Arbejderne har Ret til at kontrollere, om Journalen er ført rigtig.

Loven skal fremlægges paa et offentlig Sted, i hver Fabrik og Arbejdslokale.

Overtrædelse af Lovens Bestemmelser kan medføre Bøder fra 10 til 2000 Mark.

* * *

Saaledes er Loven i Hovedsagen. Den er ikke saaledes, at Arbejderne kan erklære sig tilfredse med den, men en Forbedring af de elendige Arbejdsforhold er den dog, og den formindsker Arbejdsgivernes Udbytningsret, men giver dog fremdeles mange Lejligheder for Arbejdsgiverne til at udbytte Arbejderne.

I Strid med Fakta beklager Arbejdsgiverne dog, at denne Lov ruinerer al Industri i Finland. Og man kan være sikker paa, at denne Lov paa »højeste Steder« ikke bliver stadfæstet.

Under Behandlingen af Loven i Landdagen fremlagde den socialdemokratiske Gruppe sine egne Forslag, men disse blev nedstemte af de borgerlige Partier.

I hele Landet fulgte de organiserede Arbejdere med stor Interesse Lovens Behandling, og der holdtes store Demonstrationsmøder, hvor Arbejdernes Mening om Sagen blev fastslaaet.

Kongresser.

Fagforeningskongres i Tyskland.

Den 25. og 26. April afholdt de tyske Fagforeninger ekstraordinær Kongres i Berlin. Kongressen indkaldtes af Generalkommissionen (Overledelsen) navnlig for at give Lejlighed for alle faglige Arbejderforeninger til at drøfte og tage Stilling til Rigsforsikringen.

Generalkommissionen havde ment, at faglige Organisationer af alle Afskygninger burde samles til Drøftelse af denne for Arbejderne saa vigtige Sag, men baade de »kristelige« og de »Hirsch-Dunckerske« Fagforeninger afslog at deltage; de socialdemokratiske Fagforeninger maatte afholde deres Kongres alene, men de er jo ogsaa tilstrækkelig mange til at kunne gøre det med Virkning, da de er langt de største.

Kongressen begyndte med at vedtage en Sympati-Tilkendegivelse overfor de udelukkede Bygningsarbejdere.

Den egentlige Opgave: at drøfte Rigsforsikrings-Ordningen, løste Kongressen ved at lade afholde 6 Foredrag, hvorefter man efter nogen Diskussion vedtog en samlet Resolution.

Foredragene drejede sig om Rigsforsikrings-Ordningen som Helhed, Sygeforsikringen, Barselforsikringen, Ulykkesforsikringen, Sø-Ulykkeforsikringen, Invalideforsikringen og Forsikring ved Dødsfald.

Alle Talere drog tilfelts mod det Princip, at Bidragene til den paabudte Forsikring skal betales med Halvdelen af Arbejderne selv, og der vedtoges en meget omfattende Resolution imod denne Ordning. Af anden vigtig Udtalelse bør nævnes, at Resolutionen kræver Grænsen for den tvungne Forsikring hævet til Arbejdere med Aarsindtægter paa indtil 5000 Mark.

Tekstilarbejdernes Arbejdsløshedskasse
III

i Danmark afholdt sit første Delegeretmøde Lørdag den 26. Marts.

Da det væsentlig var de forskriftsmæssige Sager der behandledes skal vi ikke komme dybt ind paa at referere Delegeretmødet, men blot fremdrage enkelte Punkter.

Formanden aflagde Beretning, der efter nogen Diskussion enstemmig godkendtes.

Regnskabet, der viste en Formuefremgang, godkendtes ligeledes.

Der vedtoges forskellige Ændringer i Vedtægterne, hvorved Dagpengene forhøjes med 20 Øre pr. Dag, og Dagantallet forøgedes med 10 Dage pr. Aar.

Hovedkassererens Løn forhøjedes med 200 Kr., og Afdelingernes Godtgørelse blev paa Grund af det meget betydelige Merarbejde, Anvisningen af Arbejdsløse giver, forhøjet med 10 Øre pr. Medlem.

Til Hovedbestyrelse og Repræsentantskab valgtes de samme, som var valgt paa Dansk Tekstilarbejderforbunds Kongres.

Næste Delegeretmøde afholdes i Juni 1913 i København.

Arbejdsløsheden
i Februar 1910.

De i Fortegnelsen anførte 48 Fag (eller Organisationer) have meddelt Oplysning om Arbejdsløsheden i Februar Maaned 1910 for ialt ca. 63,700 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang 11,774 eller 18,5 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Arbejdsdage er opgjort til ca. 288,800 eller gennemsnitlig 4,53 pr. Medlem.

Af større Fag mangler Oplysninger fra Bagere, Slagteriarbejdere, Tekstilarbejdere, Murarbejdsmænd,

Malere, Smede og Maskinarbejdere, Typografer samt for en Del Afdelinger under Dansk Arbejdsmandsforbund og fra den udenfor dette staaende Arbejdsmandsorganisation i Gentofte med Omegn.

Fag (eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte	Antal Arbejdsløse		Antal tabte
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
Mølleriarbejdere	10	9	259	16	17	378	26	26	637
Sukkervarearbejdere m. m.	7	8	196	8	7	215	15	15	411
Oliemøllere	29	28	655	—	—	—	29	28	655
Bryggeriarbejdere	49	49	739	11	11	188	60	60	927
Mineralvandsarbejdere	5	5	125	—	—	—	5	5	125
Skraatobaksarbejdere	»	4	101	»	3	112	»	7	213
Tobaksarbejdere	322	319	8096	112	95	2560	434	414	10656
Syersker	15	6	275	0	0	0	15	6	275
Skræddere	»	150	3000	»	100	2000	»	250	5000
Handskemagere	2	1	42	1	»	21	3	1	63
Hattearbejdere	2	2	48	1	1	24	3	3	72
Skotøjsarbejdere	128	182	3104	118	91	2262	246	273	5366
Brolæggere	64	26	812	33	25	760	97	51	1572
Murere	859	600	14000	1233	874	20549	2092	1474	34549
Hus-Tømrere	746	757	17094	824	731	18689	1570	1488	35783
Skibstømrere	12	24	359	23	26	610	35	50	969
Snedkere	855	794	19843	849	785	20551	1704	1579	40394
Træindustriarb. (Savværksarbejdere og Maskinsnedk.)	77	87	1779	142	124	3096	239	211	4875
Billedskærere	31	26	589	6	6	116	37	32	705
Sadelmagere og Tapetserere	177	180	4800	112	114	1959	289	294	6759
Stukkatører	»	41	860	»	2	54	»	43	914
Skorstensfejere	2	2	52	—	—	—	2	2	52
Ovnsættere	6	5	140	—	—	—	6	5	140
Bødkere	27	24	603	47	33	940	74	57	1543
Drejere	18	18	414	35	27	576	53	45	990
Karetmagere	3	3	201	36	23	832	39	26	1033
Barnevognsarbejdere	2	2	48	—	—	—	2	2	48
Korkskærere	3	3	72	1	1	24	4	4	96
Lohgarvere	3	2	76	5	3	115	8	5	191
Hvidgarvere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pottemagere	2	2	49	2	3	65	4	5	114
Stenarbejdere	20	18	500	21	21	456	41	39	956
Glasarbejdere	0	0	0	2	2	48	2	2	48
Blikkenslagere	81	87	2345	40	39	1080	121	126	3425
Filehuggere	1	1	28	—	—	—	1	1	28
Metaltrykkere	8	4	137	—	—	—	8	4	137
Jern- og Metalslibere	6	»	90	2	1	34	8	1	124
Gørtlere og Metalarbejdere	»	63	1148	»	7	183	»	70	1331
Formere	61	66	1504	175	170	4240	236	236	5744
Elektrikere	47	50	1328	35	29	563	82	79	1891
Litografer	21	19	518	2	2	56	23	21	574
Sømænd	40	30	735	60	40	1050	100	70	1785
Søfyrbødere	20	10	300	15	10	286	35	20	586
Kedel- og Maskinpassere	36	33	647	34	31	725	70	64	1372
Gartnere	25	10	200	12	8	200	37	18	400
Dansk Arbejdsmandsforbund	2063	2049	41866	2610	2344	33481	4673	4393	75347
Arbejd. Fagforen. i Randers	—	—	—	180	140	1120	180	140	1120
Kvindeligt Arbejderforbund	26	28	646	2	1	37	28	29	683
Tilsammen		5827	130423		5947	120255		11774	250678

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 46 ❋ KØBENHAVN DEN 14. MAJ 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdslønnen i Industrien. Lønbevægelser og Konflikter (Bogbinderforbundet. Brolæggerne i Odense. Hattearbejderne hos Firmaet J. C. Modewig, Brede. Dansk Karetmagerforbund. Litograferne. Murerne i Kolding. Snedkerne hos Tømrerfirmaet Ludvigsen & Sørensen i Odense. Rebslagerne i Viby). Den faste Voldgiftsret.

Arbejdslønnen i Industrien.

Statens statistiske Bureau har i dette Foraar udsendt et Bind omhandlende Arbejdslønnen i Industrien her i Landet og udarbejdet paa Grundlag af de i Forbindelse med Haandværks- og Industritællingen tilvejebragte Oplysninger.

Disse omfatter 83,000 industrielle Arbejdere af de ca. 206,500, som opgiver at være beskæftigede; men i det sidste Tal (158,975 Mænd og 47,617 Kvinder) er indbefattet Formænd og Værkførere samt ca. 30,000 Arbejdere under 18 Aar; foruden disse er der naturligvis adskillige, som ikke ere udlærte, ligesom Alderen for ca. 5000 er uoplyst. Vi fremsætter denne Bemærkning, fordi man i flere Tilfælde har sat Antallet af organiserede Arbejdere her i Landet (ca. 120,000) i greelt Modsætningsforhold til Statistikens Oplysninger angaaende Arbejder-Antallet — Af de 83,000 Arbejdere, som Statistiken omfatter, arbejdede de 37,000 i København, 32,000 i Provinsbyer og 4000 i Landdistrikter.

Overalt gælder det naturligvis, at Formænd og Værkførere har en noget højere Løn end Svende, og disse atter højere Løn end Arbejdsmænd. Formændenes gennemsnitlige Løn var godt 30 Kroner ugentlig eller lidt over 5 Kr. pr. Dag.

Svendenes gennemsnitlige Arbejdsløn udgjorde lidt over 25 Kroner pr. Uge eller ca. 4,20 Kr. pr. Dag; men tager man Forholdene i København, Provinsbyerne og paa Landet, viser den gennemsnitlige Ugeløn sig at være henholdsvis 29, 23 og 20 Kr.

Medens Svendenes Løn saaledes er betydelig højere i København end i Provinserne, saa viser det sig at være anderledes hvad Lærlinge angaar; Lærlingenes gennemsnitlige Ugeløn er 6 Kr. over hele Landet; men tager man Kbhvn., Provinsbyer og Landdistrikter hver for sig, bliver den gennemsnitlige Lærlingeløn pr. Uge henholdsvis 6,30, 5,60 og 6,90 Kroner.

Ogsaa voksne Kvinder og de saakaldte Arbejdsdrenge tjener mere paa Landet end i Provinsbyerne; Arbejdsdrenges gennemsnitlige Ugeløn er 8 Kr. 70 Øre og voksne Kvinders 11 Kr. 70 Øre.

For Arbejdsmænd er Forskellen ringe. Deres Ugeløn er beregnet til gennemsnitlig 20⅓ Kr.; tager man København, Provinsbyerne og Landdistrikterne hver for sig bliver den gennemsnitlige Ugeløn henholdsvis 23,3—19,4—18 Kr.

Statistiken viser ogsaa Løn-Stigningen fra 1897 til 1906. For Svendene i Almindelighed er Lønnen gaaet op fra 19,6 Kr. til 24,5 Kr. — altsaa med ca. 25 pCt. Stærkest har Lønstigningen været i København. Arbejdsmændenes Lønstigning har i Byerne været forholdsvis den samme som Svendenes.

— Det over 200 Sider store Hæfte rummer saa mange interessante Enkeltheder, som Pladsen ikke her tillader at gengive. Hensigten er da ogsaa kun at henlede Opmærksom-

heden paa de mange detaillerede Oplysninger, der derigennem er fremskaffet.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bogbinderforbundet har efter Anmodning modtaget vort Forretningsudvalgs Sanktion til at opsige de nugældende Overenskomster for København og Provinserne til Ophør den 1. Juli d. A.

Lønbevægelsen vil omfatte ca. 950 mandlige og kvindelige Arbejdere.

Brolæggerne i Odense. Entreprenørforeningen i Odense havde opsagt den med Brolæggernes Fagforening gældende Overenskomst til Ophør d. 1. April d. A. Gentagne Henvendelser fra Fagforeningen til Entreprenørerne om Forhandling var forgæves, hvorfor Arbejdet blev nedlagt den 1. April.

Den 6. April kom der imidlertid en Forhandling i Stand, og det lykkedes derved at faa Striden bilagt paa en for Arbejderne tilfredsstillende Maade.

Timelønnen blev hævet fra 44 til 48 Øre for Brolæggere og fra 48 til 52 Øre for Harthuggerne. Akkordtariffen er hævet med ca. 5 %. Lærlingeforholdene, som var den egentlige Aarsag til, at Entreprenørerne opsagde Overenskomsten, blev uforandrede.

Hattearbejderne hos Firmaet J. C. Modewig, Brede, har efter indhentet Samtykke fra vort Forretningsudvalg opsagt den nugældende Overenskomst til Ophør d. 1. Juli d. A.

Lønbevægelsen omfatter ca. 60 mandlige og kvindelige Arbejdere.

Dansk Karetmagerforbund har ved Forhandling med »Sammenslutningen af Karetmagermestre i Danmark«, sluttet Overenskomst for Provinserne, gældende til 1913. Timelønnen er forhøjet med 1 til 3 Øre og stiger yderligere med 1 à 2 Øre under Varigheden. Arbejdstiden er fastsat til 9½ Time daglig Aaret rundt. Minimaltimelønnen er fastsat saaledes for Aarene 1910, 1911 og 1912: Aarhus 42, 43, 43, Øre, Thisted 35, 36, 38 Øre, det øvrige Jylland 38, 38, 39 Øre; Odense 37, 38, 39 Øre, det øvrige Fyn 35, 36, 37 Øre; Sjælland 35, 36, 38 Øre. — Tilsvarende Løntillæg gives de Svende, der har en højere Timeløn end den hidtidige Minimalløn.

Som Voldgiftsregler har man til Overenskomsten knyttet den af Hovedorganisationerne udarbejdede Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Med Mestrene i Aalborg, som staar udenfor Sammenslutningen, er lignende Overenskomst sluttet, dog at Timelønnen er forhøjet med 3 Øre til 40 Øre, ligesom Akkordpriserne er forhøjede med 15 pCt. For de under Sammenslutningen hørende Mestre forhandles der lokalt om Akkordpriserne.

Forbundet skal nu søge Overenskomsten gennemført hos de Mestre, som endnu ikke tilhører Sammenslutningen.

Litograferne. Fra Dansk Litografisk Forbund har vi modtaget Meddelelse om, at der i Faget er indført Zink-Rotationsmaskiner, og disse adskiller sig fra de almindelig litografiske Fladtryks-Hurtigpresser ved deres 4-dobbelte Ydeevne.

Da Trykkerne ved en saadan Rotationsmaskine nødvendigvis maa være meget dygtige og yderst paapassende, har disse ønsket et passende Vederlag for Arbejdet, og Forbundet havde paa deres Vegne fremsat Forslag overfor Principalerne i saa Henseende.

Paa denne Anmodning svarede Dansk Litografisk Principalforening afvisende med den Motivering, at den ingen Grund fandt til Forhandling om dette Spørgsmaal under en Tarifperiode.

Da Forbundet ikke vilde lade sig nøje med Principalernes Svar, anmodede det vort Forretningsudvalg om Bistand til Sagens Løsning.

Den 6. Maj blev der efter Forslag

fra vort Forretningsudvalg afholdt et Fællesmøde mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund, Dansk litografisk Forening og Dansk litografisk Forbund, og da man ikke kunde opnaa Principalernes Tiltrædelse af det af Forbundet rejste Krav, blev der nedsat et mindre Udvalg, bestaaende af en Repræsentant for hver af Parterne og for hver af de to Hovedorganisationer, for at undersøge Forholdene paa Pladsen, hvorefter der optages ny Forhandlinger med det Formaal at bringe Sagen til endelig Afslutning.

Murerne i Kolding. Den 1. Februar 1907 blev der oprettet en Overenskomst mellem Murermestrenes Forening og Murersvendenes Fagforening i Kolding, hvorefter alt nyt Arbejde skulde udføres i Akkord. I Slutningen af forrige Aar opsagde Centralforeningen af Murer- og Tømrermestre de mellem den og Murerforbundet indgaaede Overenskomster om Timelønningerne og Regler for Behandling af faglig Strid, til Ophør den 1. Februar 1910, og samtidig opsagde Murermestrenes Forening i Kolding den lokale Overenskomst af 1. Februar 1907.

Fra Fagforeningens Side blev Mesterforeningen i Kolding anmodet om at deltage i en Forhandling, men denne Anmodning afvistes af Mestrene med den Motivering, at Sagen vilde finde sin Afgørelse i det saakaldte Fællesudvalg, der holdt Fællesmøde i Odense den 21. Januar 1910.

Paa ovennævnte Møde opnaaedes Enighed om en Overenskomst for hele Landet, og der blev *ikke* fra Mestrenes Side, hverken for Kolding eller andre Byers Vedkommende taget noget Forbehold. For dog at undgaa enhver senere Misforstaaelse, rettede Formanden for Murerforbundet forinden Mødet sluttede følgende Henvendelse til Mestrenes Delegerede:

»Med Hensyn til de tidligere Forhold, gaar jeg ud fra, at disse med den ringe Forhøjelse af Timelønnen iøvrigt forbliver uforandrede for de enkelte Byers Vedkommende«.

Paa denne Henvendelse svarede Mestrene: »Ja, selvfølgelig«.

Bestyrelsen for Fagforeningen i Kolding modtog imidlertid kort Tid derefter en Meddelelse fra Murermesterforeningen i Kolding om, at at alt Akkordarbejde var bortfaldet, og at alt Arbejde for Fremtiden skulde udføres i Dagløn. Mod denne Meddelelse nedlagde Murerforbundet paa Fagforeningens Vegne en bestemt Protest, og krævede i Henhold til Regler for Behandling af faglig Strid Mægling i Sagen.

Mæglingen endte uden Resultat. Murerforbundet har derefter forlangt Sagen afgjort ved Fagets Voldgiftsret, men dette har Centralforeningen nægtet at indgaa paa.

For om mulig at formaa Centralforeningen til at fravige sit Standpunkt, blev der efter Forslag fra vort Forretningsudvalg afholdt et Fællesmøde den 29. f. M. mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne.

Dette Møde bragte dog heller ikke nogen Afgørelse af Sagen, men man enedes derimod om en Overenskomst, efter hvilken Sagen skal afgøres. Denne Overenskomst er saalydende:

Parterne anmoder Den faste Voldgiftsret om at afgøre følgende Spørgsmaal:

Har Murermestrenes Centralforening i Henhold til den nu bestaaende Overenskomst været berettiget til at afvise fra voldgiftsretlig Afgørelse Spørgsmaalet om den foreliggende Sag fra Kolding?

Forsaavidt den faste Voldgiftsret giver Svendene Ret, afgøres Sagen iøvrigt ved Fagets Voldgiftsret senest 8 Dage efter Kendelsens Afsigelse.

Hvis denne Voldgiftsret giver Svendene Medhold i, at Akkordpriserne fremdeles gælder, har disse tilbagevirkende Kraft til 1. Februar 1910.

Hvis den faste Voldgiftsret giver Mestrene Medhold, optager Parterne snarest en Forhandling for at søge tilvejebragt en for begge Parter tilfredsstillende Løsning.

I Henhold til denne Overenskomst har vi anmodet »Den faste Voldgiftsret om at afgøre følgende:

»Er Centralforeningen af Murer- og Tømrermestre i Jylland berettiget til at nægte at lade Fagets Voldgiftsret afgøre, om Murermestrene i Kolding, i Henhold til de førte Forhandlinger, har Ret til at undlade at betale nyt Arbejde efter den gamle Akkordtarif?

Snedkerne hos Tømrerfirmaet Ludvigsen & Sørensen i Odense. For nævnte Firma har 4 af Snedkerforbundets Medlemmer været beskæftiget ved Bygningssnedkerarbejde paa Nørre-Aaby Station, og de forlangte i Henhold til Provins-Regulativet Landpenge-Tillæg, men dette nægtede Firmaet under Henvisning til, at Svendene havde tjent ganske ordentlig paa Akkordarbejdet.

Uoverensstemmelsen var søgt løst, baade lokalt og med Tilkaldelse af Repræsentanter for Centralforeningen af Murer- og Tømrermestre og Snedkerforbundet, men det var ikke lykkedes at opnaa Enighed.

Forbundet foreslog derefter, at det Underudvalg, der i sin Tid gav den nugældende Overenskomst Form, og som fremdeles bestaar som »Fortolkningsraad«, fik Sagen til Erklæring, men dette nægtede Centralforeningen.

Den 26. April fandt der et Fællesmøde Sted mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De samvirkende Fagforbund og de interesserede Parter, og her opnaaedes der Enighed om følgende:

1. At de paagældende Mestre i Betragtning af samtlige Omstændigheder betaler i Landpenge ialt 140 Kr. til de Snedkersvende, der har arbejdet for dem ved et Arbejde i Nørre-Aaby.
2. At fremtidige Krav om Landpenge bør være fremsat inden 2. Lønningsdag, efter Arbejdets Paabegyndelse.

Rebslagerne i Viby har ved Forhandling gennemført en ny Overenskomst, hvorved Lønnen er hævet med 1½ Øre pr. Time for Faglærte og 4 Øre pr Time for Arbejdsmænd samt 2½ Øre pr. Time for Kvinder.

Timelønnen er herefter 40 Øre for Faglærte, for Arbejdsmænd i de første 3 Maaneder 34 Øre, derefter 37½ Øre. Kvindelige Arbejdere i de første 3 Maaneder 20 Øre og efter 3 Maaneders Forløb 22½ Øre pr. Time.

Arbejdstiden er fra 6 Morgen til 6 Aften med 2 Timers Hvile. Overarbejde betales med 50 % Tillæg og Natarbejde efter Kl. 9 med 100 % Tillæg.

I Hillerød er Lønnen hævet fra 35—37½ Øre pr. Time.

I Nykøbing F. er Lønnen hævet fra 20 Kr. om Ugen for 64 Timers Arbejde til 22 Kr. for 60 Timers Arbejde.

Den faste Voldgiftsret.

Valget af Medlemmer og Suppleanter til Den faste Voldgiftsret er i Følge Indenrigsministeriets Anmodning foretaget af saavel Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening som af De samvirkende Fagforbund.

Arbejdsgiverforeningen har valgt følgende:

Til Medlemmer: Højesteretssagfører *F. Bülow*, Murermester *A. Andersen*, Nyborg og Direktør *S. Hauberg*.

Til Suppleanter: Højesteretssagfører *Henriques*, Direktør *Max Ballin* og Bogtrykker *Langkjær*.

De samvirkende Fagforbund har valgt følgende:

Til Medlemmer: Formanden for Dansk Smede- og Maskinarbejderforbund *J. A. Hansen*, Formanden for Dansk Arbejdsmandsforbund *Lyngsie* og Raadmand *Gustav Philipsen*.

Til Suppleanter:

Kommunalrevisor *C. M. Olsen*, Formanden for Murerforbundet *Kr. Petersen* og Overretssagfører *Oskar Johansen*.

Rettens Medlemmer har valgt Overretsassessor Dr. jur. *Carl Ussing* til Formand for Retten, og som Næstformand Kriminalretsassessor Dr. jur. *Thyberg*. Ministeriet har udnævnt Ekspeditionssekretær *Alex. Hansen* til Sekretær ved Retten.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 47 ❋ KØBENHAVN DEN 21. MAJ 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Arbejdsløsheds-Statistik. Arbejdsløsheden. Belgiske Arbejdere. Lønbevægelser og Konflikter (Bogbinderforbundet. Dansk Molleriarbejderforbund. Dansk Rebslageriarbejderforbund. Tapetsererne i København. Dansk Slagteriarbejderforbund. Syerskernes Forbund.). Danske i Amerika.

Arbejdsløsheds-Statistik.

Med dette Nr. følger Afdelingsskemaet for Maj.

Da Indsendelsen af Skemaerne for enkelte Byers vedkommende lader meget tilbage at ønske, er der i den forløbne Uge gennem Forbundene sendt alle Afdelinger Cirkulære med Forklaring om, *hvorfor* enhver Afdeling hver Maaned *rettidigt* bør indsende Skemaet udfyldt, *uanset om der indenfor Afdelingens Omraade er Arbejdsløshed eller ikke.*

Efterkom Opfordringen om rettidig Indsendelse af Skemaerne!

Arbejdsløsheden.

Den ekstraordinære Hjælp i København.

Som det vil erindres, knyttede Københavns Kommune den Betingelse til Fordelingen af sin ekstra Hjælp til Medlemmer af Arbejdsløshedskasserne, at der kun rent undtagelsesvis maatte ydes Hjælp til yngre, ugifte Arbejdere, og da kun som Rejsehjælp.

Arbejdsløshedsnævnet, som fordeler *Københavns* Kommunes 1. Bevilling (50,000 Kr.), har nu i Henhold til èn under 10. ds. modtaget Skrivelse fra Magistraten besluttet at yde ekstra Hjælp paa Stedet *ogsaa til ugifte Arbejdsløse*, naar disse formandlige Medlemmers vedkommende er fyldte 30 Aar og for kvindelige Medlemmer 25 Aar. Der er altsaa ingen Grund for saadanne Medlemmer til ikke at anmode om stedlig Understøttelse. Anmodningen sker paa sædvanlig Maade gennem Arbejdsløshedskassen i Faget.

Kasserne er forpligtede til at indsende Opgørelse over de fuldt udbetalte Bevillinger d. 1. i hver Maaned — første Gang d. 1. Juni.

Belgiske Arbejdere.

Det engelske Handels- og Industriministerium har ladet foretage en Undersøgelse af Arbejdernes Forhold i det nærmeste Naboland, *Belgien*, for at drage Sammenligninger mellem belgiske og engelske Indristriarbejderes Lønningsforhold, Levevilkaar o. s. v.

Stoffet er tilvejebragt ved en udsendt Kommissions Undersøgelse af Forholdene i 15 belgiske Byer med et Indbygger-Antal af tilsammen 1,680,000 — Byer af alle Størrelser fra Bryssel med 630,000 og Antwerpen med 311,000 til Louvières med 21,000 og Paturages med 11,000 Indbyggere. Byernes Indbygger-Antal er imidlertid ikke det fulde Udtryk for, hvormeget Beretningen omfatter, da Byerne i de fleste Tilfælde er Centrer for mere eller mindre udstrakte Arealer i det tæt befolkede Belgien, hvor der hersker samme økonomiske Forhold som i selve By-Centret.

Undersøgelserne har omfattet de industrielle Arbejderes Forhold hvad angaar Boliger, Husleje, sædvanlige Fødemidler og disses Priser, Lønningsforhold og Arbejdstid. Til Belysning af disse Forhold er der tilvejebragt et mægtigt stastistisk Ma-

teriale fra de enkelte Byer og Beretningen slutter med — under alt Forbehold — at drage en Sammenligning mellem de belgiske og de engelske Arbejderes økonomiske Stilling.

Angaaende *Arbejderboliger* og *Huslejen* viser Undersøgelsen, at de belgiske Arbejdere i det store og hele bo paa samme Maaade som de engelske. Saakaldte »Arbejder-Kaserner«, beboede af 4 til 10 Familier, fandtes i større Udstrækning kun i Verviers, der ligger tæt ved den tyske Grænse, samt tildels i Antwerpen, medens Bryssel, Liège, Tournai og Charleroi har en Del Arbejderhuse til færre Familier. De af Arbejderfamilier i Belgien beboede Lejligheder bestaar som Regel af 3 til 4 Værelser; 1-Værelses-Lejligheder findes sjældent — hyppigst i Bryssel, Liège og Verviers. Husenes sanitære Forhold var i Reglen mere utilfredsstillende end i England. Adskillige Huse ligger i smaa Gyder eller Stræder eller i Baggaarde uden tilstrækkelig Lufttilførsel. Vandledninger og andre moderne Bekvemmeligheder og hygiejniske Foranstaltninger er meget mangelfulde; ofte maa Vandet hentes fra en Post i Gaarden eller paa Gaden.

Huslejen viste sig at variere saaledes, beregnet *pr. Uge:* for en to-Værelsers-Lejlighed fra 1 Kr. 58 Øre til 2 Kr. 03 Øre, for en tre-Værelsers-Lejlighed fra 1 Kr. 95 Øre til 2 Kr. 55 Øre og for en fire-Værelsers-Lejlighed fra 2 Kr. 40 Øre til 3 Kr. 15 Øre. Mange Arbejderhuse er dog beliggende i meget stor Afstand fra Byernes Centrum, saaledes at der til Huslejen maa lægges en daglig Udgift til Kørsel; men Kommunikationsmidlerne er meget billige, indrettede som de er paa at befordre det store Antal Arbejdere.

I hvert Administrationsdistrikt findes officielle Kommissioner, der har til Opgave at undersøge Forholdene angaaende Arbejderboliger og at paapege, hvad der kan gøres for at afhjælpe Mangler.

Hvad Priserne paa *Livsfornødenhederne* angaar, var de i Følge de foreliggende statistiske Oplysninger saaledes i Juni 1908: Sukker pr. dansk Pd. 21—24½ Øre, Sideflæsk pr. Pd. 52½—66 Øre, Ost pr. Pd. 58½—69½ Øre, Smør pr. Pd. 93½—101 Øre, Kartofler pr. Pd. 17—22½ Øre, Hvedemel pr. 7 Pd. 69—75 Øre, Oksekød pr. Pd. 45—52½ Øre, Faarekød pr. Pd. 49—56 Øre, Svinekød pr. Pd. 52½—67½ Øre og Petroleum 51—55 Øre pr. Gallon (= 4½ Liter).

Arbejderfamiliernes Indtægter er ligeledes undersøgt for 1859 Familiers Vedkommende fordelte i over 30 forskellige Industrier. Af disse Familier havde 315 under 18 Kr. om Ugen: 500 havde fra 18 Kr. til 22,50, 362 havde fra 22,50 til 27 Kr; 247 havde 27 Kr. til 31,50, 152 havde fra 31,50 til 36 Kr. og 283 havde mere end 36 Kr. om Ugen — alt udregnet i dansk Mønt.

Hustruers og egne Børns Arbejde sés at bidrage betydeligt til Indtægterne; i de tre højeste Lønklasser udgør den endog fra 30 til 50 pCt.; iøvrigt er Hustruens Andel fra ca. 5 til 11 pCt. og Børnenes fra 3 til ca. 46 pCt.

Til Fødemidler og Husleje anvendte de forskellige Lønklasser henholdsvis efternævnte pCt.-Del af Indtægten: Til Fødemidler: 66,1—64,8—63,6—62,1—61,2—57,0 pCt. Til Husleje: 32,2—12,4—11,6—11,2—10,5—8,6 pCt. Til Rest til andre Fornødenheder var der saaledes henholdsvis: 1,7—22,8—24,8—26,7—28,3—34,4 pCt.

Udgiftsprocenten til Fødemidler og Husleje falder altsaa eftersom Indtægterne stiger.

Den ugentlige *Arbejdsløn* viste sig i de forskellige Fag at være som følger: *Bygningsarbejdere:* Murere Kr. 18,67 til 21,60; Tømrere Kr. 18,15 til 20,92; Snedkere Kr. 18,37 til 19,27; Vand- og Gasarbejdere Kr. 18,15 til 19,27; Gibsere Kr. 18,53 til 22,05; Malere Kr. 16,88 til 19,42; Murarbejdsmænd Kr. 13,50 til 16,20.

Maskinfaget: Rørlæggere Kr. 17,78 til 20,55; Grovsmede Kr. 18,45 til 21,90; Maskinarbejdere Kr. 18,08 til 22,05; Modelarbejdere Kr. 17,62 til 21,60; Arbejdsmænd Kr. 11,63 til 14,62.

Disse Løninger er for Bygningsfagenes Vedkommende fra 58—60 pCt. af den Løn, der betales i England og i Maskinfaget mellem 61 og 66 pCt. af engelsk Arbejdsløn.

Arbejdstiden er i de belgiske Bygningsfag gennemsnitlig 67¼ Time pr. Uge til 68¼ Time (i Modsætning til England, hvor den er 52½ til 53½ Time pr. Uge). I Maskinfaget er Arbeidstiden kortere, nemlig ca. 60½ Time pr. Uge (medens den i England kun er 43 Timer). Ialt menes Arbejdstiden i Belgien gennemsnitlig at overstige Arbejdstiden i England med 21 pCt.

Beretningen slutter med en Sammenligning mellem de ovenangivne Forhold i Belgien og England, hvoraf kan drages den Slutning, *at* Huslejen for en Arbejderbolig i Belgien forholder sig til den tilsvarende Husleje i England som 74 til 100, *at* en belgisk Arbejders Omkostninger til visse af de vigtigste Fødemidler og Brændsel vilde forholde sig til de tilsvarende engelske Priser som 99 til 100 o. s. v.

En engelsk Arbejder, der levede i Belgien paa samme Maade som hjemme i England vilde kunde tænkes at se sine vigtigste Udgifter formindskede med ca. 6 pCt. medens hans Fortjeneste vilde blive formindsket i langt højere Grad, da Ugelønnen i Belgien forholder sig til Ugelønnen i England som 63 til 100; samtidig vilde den engelske Arbejders Arbejdstid stige som i Forholdet 121 til 100 og Lønnen *pr. Time* vilde derfor i Belgien forholde sig sammenlignet med England som 52 til 100.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bogbinderforbundet. Fra nævnte Forbund modtog vi under 9. Maj en Skrivelse, hvori klagedes over, at Firmaet Petersen & Petersen havde antaget en ung Svend i Forbundet og sluttet Kontrakt med ham om en Ugeløn af 12 Kr. mod at lære ham Presseforgyldning. Forbundet hævder, at Firmaet har begaaet Brud paa Overenskomsten, hvorimod Bogbinderlavets Oldermand hævder, at det er et rent Lærlingeforhold, som Forbundet er uberettiget til at blande sig i.

Forbundet har, for om muligt at faa en Afgørelse af Sagen, anmodet om at den maa blive giort til Genstand for Forhandling mellem Hovedorganisationerne, eventuelt indbragt for den første Voldgiftsret.

Vort Forretningsudvalg har henstillet til Forbundet at lade Spørgsmaalet afgøre af den faglige Voldgiftsret.

Dansk Mølleriarbejderforbund har gennemført nye Lønregulativer følgende Steder: Nørrebros Mølle og Bygholms Mølle i Horsens. Maribo, Nakskov og Nykøbing F. Dampmøller samt Aalborg Dampmølle og Aarhus Vindmølle.

Ca. 100 Medlemmer har faaet Lønnen hævet mea 2 Kr. pr. Uge. Betalingen for Overarbejde er forhøjet med 10 Øre pr. Time.

Ugelønnen er herefter mindst 22 Kr. pr. Uge paa de nævnte Møller i Aalborg, Nakskov, Maribo og Nykøbing F.

Dansk Rebslageriarbejderforbund har faaet vort Forretningsudvalgs Sanktion til at opsige de nugældende Overenskomster med A/S Randers Rebslageri samt hos Rebslagermestrene Solberg i Randers og M. Jensen i Knejstrup ved Randers.

Tapetsererne i København har faaet vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige Overenskomsten med Sadelmagerlavet til Ophør den 1. September 1910.

Lønbevægelsen omfatter ca. 350 Medlemmer.

Dansk Slagteriarbejderforbund har med vort Forretningsudvalgs Billigelse opsagt Overenskomsten med Nykøbing Andelsslagteri til Ophør den 1. Juli d. A.

Lønbevægelsen omfatter 34 Medlemmer.

Syerskernes Forbund har gennemført Overenskomster og oprettet ny Afdelinger i nedenstaaende Byer:

Grenaa Afdeling, hvor der er 22

Medlemmer, er Lønnen hævet med 2 Kr. pr. Uge for hvert Medlem.

Horsens Afdeling, der har 56 Medlemmer, har faaet Lønnen hævet med 1 Kr. pr. Uge.

Aarhus Afdeling har gennemført Lønforhøjelse paa to af de største Arbejdspladser. Det ene Sted er Lønnen hævet med 2 Kr. om Ugen for hvert Medlem og det andet Sted er Akkordtariffen hævet med 25—30pCt.

I *Silkeborg* er en Afdeling paa 10 Medlemmer oprettet; den har hidtil forgæves gjort Forsøg paa at gennemføre en Overenskomst.

Overalt hvor Overenskomst er gennemført, er der fastsat en Normal-Arbejdsdag fra Kl. 8 Morgen til Kl. 7 Aften eller fra Kl. 7 Morgen til Kl. 6, ligesom der for Overarbejdstimer til Kl. 10 er fastsat et Tillæg af 35 Øre pr. Time og for Arbejde udover Kl. 10 Aften 70 Øre pr. Time.

Danske i Amerika.

Fra Professor *Karl Larsen* har vi modtaget en saalydende Skrivelse:

De store Stævner, som ifjor fandt Sted i Jylland og paa Sjælland af danske Amerikanere, var et talende Vidnesbyrd om det Omfang, hvori udvandrede Danske bestandig føler sig knyttede til Moderlandet. Af den aandelige Indsats, som Dansk-Amerikanerne betyder i Danmarks moderne Udvikling, fik man ved denne Lejlighed ogsaa et tydeligt Indtryk.

Undertegnede Forfatter og Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag vilde gøre Forsøg paa at give en Side af denne Paavirkning et anskueligt Udtryk gennem at faa indsamlet og bearbejdet *Breve, skrevne af Danske i Amerika til Hjemmet* samt — om muligt — *Dagbøger, førte af Dansk-Amerikanere* og *Breve, som man fra Hjemmet har skrevet til dem*, idet Begyndelsen vil ske ved Indsamling af den Del af dette Stof, som maatte kunne fremskaffes herhjemme i Danmark.

Igennem en *objektiv Bearbejdelse* af et saadant Materiale vilde *Vekselvirkningen mellem det gamle og det nye Land kunne faa et ejendommeligt, anskueligt Udtryk* og *en Række Typer paa danske Udvandrere* af de forskellige Samfundsklasser og *eventuelt tillige af Danske i Hjemlandet* kunne tegnes.

Forbilledet for en saadan Samling er selvfølgelig min *Under vor sidste Krig*, hvor det — til Trods for mørke Spaadomme — lykkedes at indsamle et saa rigt og mangfoldigt Stof, at Behandlingen deraf kunde give Billedet af et Nutidsfolk i Krigens Dage, som det hverken har været planlagt eller er bleven gennemført andet Steds.

Med et Værk som det saaledes paatænkte vilde det i moderne Liv saa ejendommelige Forhold mellem Udvandreren og hans gamle Fædreland kunne blive stillet i lignende, virkelighedstro Belysning.

Under min Indsamling i Aarene 1895 til 1897 af originale, utrykte Breve og Dagbøger fra Krigens Tid var Landets Præster og dets Lærere i videste Forstand min bedste Støtte. Hver i sin Kreds indsamlede de ud fra deres fremragende Lokalkendskab en overvejende Del af Stoffet. Til dem sluttede sig talrige Enkeltmænd, Folk som Læger, Dyrlæger, Formænd for sociale, kulturelle og velgørende Foreninger, og andre, der gennem deres Virksomhed havde Lejlighed til at komme i udstrakt Berøring med store Dele af Befolkningen. Endelig gjorde samtlige Landets Blade et væsentlig Arbejde ved i deres Tekst at vække Opmærksomheden og virke for Sagen.

Det er mit Haab, at noget lignende vilde kunne blive Tilfældet ogsaa denne Gang, og jeg tillader mig ved nærværende at opfordre til Indsamling og Indsendelse af *hidtil utrykte Breve og Dagbøger* af den ovenfor omtalte Art, *i Originalerne* eller i *bekræftet Afskrift.*

Ved Indsendelsen *bedes anført* vedkommende *Brevskrivers eller Dagbogsforfatters (Mands* eller *Kvindes) Alder, Stilling* og *sociale Forhold.*

Alle indsendte Papirer vil, efter endt Afbenyttelse, *blive tilbagesendte Indsenderen*, eller, *hvis saadant ikke ønskes*, blive overgivne til det *kongelige Bibliotheks Brevsamling; ingen* Brevskriver eller eller Dagsbogforfatter *vil faa sit Navn nævnet* overfor Offentligheden, *medmindre saadant udtrykkelig skulde ønskes, og tillige særlige Forhold maatte tale derfor.* Brevenes og Dagbøgernes Indhold vil blive behandlet med *fuldkommen Diskretion* og efter ganske samme Princip for Bearbejdelsen som i *Under vor sidste Krig.*

Alt Stof bedes indsendt under Adresse: *Professor Karl Larsen, Gyldendal, København.*

København i April 1910.

Ærbødigst
Karl Larsen.

Forretningsudvalget opfordrer Medlemmerne til at vise Sagen Interesse, og til at indsende det ønskede i saa stor Udstrækning som muligt.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 48 ❋ KØBENHAVN DEN 28. MAJ 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Den permanente Voldgiftsret. Kongresser (Kommunal Arbejderforbund. Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund. Arbejdsløshedskassens 2. Delegeretmøde. Arbejdernes faglige Landsorganisation i Norge. Den internationale socialistiske Kongres). Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd i Aalborg. Arbejdsmænd hos A/S. Otto Mønsted. Skibstømrerne i Marstal. Skibstømrerne i Frederikshavn. Pianofortearbejderne i København).

Den permanente Voldgiftsret.

Lock-out-Varslernes Gyldighed.

Som det vil erindres, havde »De samvirkende Fagforbund« under den spændte faglige Situation i det forløbne Foraar protesteret mod Gyldigheden af de Lock-out-Varsler, som fra Arbejdsgiverforeningens Side var sendt os overfor Arbejdsmændene.

Dansk Arbejdsmandsforbund havde sendt os en begrundet Klage, som vi sendte videre til Arbejdsgiverforeningen med Tilføjende om, at vi sluttede os til Klagen, og at vi, hvis tilfredsstillende Erklæring fra Arbejsgiverforeningen udeblev, agtede at indbringe Sagen for »den permanente Voldgiftsret«. Da den Erklæring, som vi erholdt, ikke tilfredsstillede os, sendte vi Sagen til den permanente Voldgiftsret; dette skete Lørdag d. 26. Marts; vi fremstillede Sagen i et udtømmende Indlæg, hvis Ordlyd er gengivet i »Arbejderen« for d. 2. April.

Ved Voldgiftsrettens Behandling af Sagen indgik Parterne paa følgende Forlig:

De samvirkende Fagforbunds Repræsentanter indgaar paa under Forbehold af Forretningsudvalgets Billigelse at tage Klagen tilbage, dog kun for saa vidt angaar dens Virkning paa den foreliggende Lock-out.

Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter indgaar under Forbehold af Forretningsudvalgets Billigelse paa at udsætte Lock-out'ens Ikrafttræden til Lørdag den 9. April Morgen.

Der optages fra Mandag den 4. April Eftermiddag Forhandlinger om de foreliggende Konflikter under Ledelse af Rettens Formand. Forhandlingerne skulle være sluttede senest Torsdag d. 7. April.

Voldgiftsretten afsiger derefter Kendelse om de givne Lock-out-Varslers Lovlighed, dog saaledes, at Kendelsen ikke kan faa Virkning med Hensyn til den her omhandlede Lock-out.

De omstridte Lønspørgsmaal afgjordes imidlertid, Lock-out'en afværgedes, og senere har Voldgiftsretten i Ro og Mag kunnet afgøre Spørgsmaalet om Lock-out-Varslernes Gyldighed. Det er forøvrigt den sidste Sag, at »den permanente Voldgiftsret« som saadan afgør, da den allerede er afløst af »den faste Voldgiftsret«; Kendelsen er afsagt d. 24. Maj, og her følger

Udskrift

af *Den permanente Voldgiftsrets* Kendelse af 24. Maj 1910 i Sagen De samvirkende Fagforbund kontra Arbejdsgiverforeningen (Sag 34).

For Den permanente Voldgiftsret er af De samvirkende Fagforbund og af Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening indbragt det Spørgsmaal, om de to nedennævnte Lock-out-Varsler indeholder en saa præcis Angivelse af den bebudede Lock-outs Omfang, at den opfylder Septemberforligets Bestemmelser om Varsling af Arbejdsstandsninger.

De omtvistede Lock-out-Varsler er saalydende:

Dansk Arbejdsgiver- og
Mesterforening.

København, d. 17. Marts 1910.

Efter at man gennem De samvirkende Fagforbunds Formand har modtaget Meddelelse om, at Dansk Arbejdsmandsforbund har forkastet det af Arbejdsgiverforeningen stillede Forslag vedrørende

Murarbejdsmændene i Provinserne, tillader man sig herved at meddele, at man agter at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund i det Omfang, som den kompetente Forsamling maatte anse fornødent for at bringe de forhaandenværende Konflikter til en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Afslutning.

P. F. V.
Kaspar Rostrup.

Sophus Agerholm.

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

København, d. 22. Marts 1910.

I Fortsættelse af Arbejdsgiverforeningens Skrivelse af 17. ds. tillader man sig herved at meddele, at Hovedbestyrelsen i sit Møde i Dag enstemmig har vedtaget, at der fra og med Lørdag Morgen den 2. April iværksættes Arbejdsstandsning overfor de Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, der beskæftiges i Tekstilindustrien og paa Rebslagerierne, i samtlige Byggefag, derunder ved Fabrikationen af fugefri Gulve, hos Tagpapfabrikanterne og Stenhuggermestrene, hos Medlemmerne af Entreprenørforeningerne, Foreningen for Brolægningsentreprenører i København og Foreningen af københavnske Damp-Sandgravningsforretninger, paa samtlige Tegl-, Kalk- og Mørtelværker, Grusgrave og Skærvefabrikker, paa Maskinsnedkerier og Savværker og i Møbelindustrien samt hos Virksomheder under Jernindustriens Sammenslutning med Undtagelse af Aktieselskabet De københavnske Sporveje,
alt under Forudsætning af, at der ikke forinden er opnaaet en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Ordning af de foreliggende Konflikter.

P. F. V.
i Formandens og Næstformandens Fraværelse
Alex. Foss.

Sophus Agerholm.

Til Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark.

Den i den første Skrivelse omtalte »kompetente Forsamling«, hvem Lock-out-Forslaget blev at forelægge, var Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling, og Forslagsstilleren var Hovedbestyrelsen, og det stillede Forslag, som ogsaa den tagne Beslutning, maa antages at være gaaet ud paa Lock-out'ens Iværksættelse overfor Dansk Arbejdsmandsforbund i det Omfang, som *Hovedbestyrelsen* — ikke Generalforsamlingen — under Forholdenes Udvikling maatte anse det fornødent.

Herefter indeholder den første Varselsskrivelse en Ukorrekthed, idet den antyder, at det ogsaa skulde være Generalforsamlingen — den kompetente Forsamling — der senere vilde have at afgøre Lock-out'ens nærmere afgrænsede Omfang; men da denne Ukorrekthed ikke har givet Anledning til Misforstaaelse, skal Retten indskrænke sig til at paapege den.

Det bliver da først et Spørgsmaal, hvorvidt »den kompetente Forsamling« — in casu Generalforsamlingen —, der skal træffe Lock-out-Beslutningen med $^3/_4$ Stemmer, efter Septemberforliget overhovedet kan delegere sin Myndighed til at træffe den endelige, snævrere Beslutning om de specielle Afdelinger af Arbejdsmandsforbundet, som skulle udelukkes, — til en anden Myndighed, in casu til Hovedbestyrelsen. Hvis en saadan Overføring af »den kompetente Forsamling«s Myndighed til et andet Organ indenfor Arbejdsgiverforeningen ikke var gyldig, vilde Lock-out-Varslerne, der forudsætter en saadan Overføring af Lock-out-Myndigheden, ikke være lovmedholdelige.

En saadan Myndighedsoverdragelse kan dog ikke anses for ulovlig. Generalforsamlingens Lock-out-Beslutning kan ikke forstaas og har aldrig været forstaaet derhen, at den varslede Lock-out kun kunde aflyses efter en fornyet Generalforsamlingsbeslutning. Det har altid været anerkendt som efter Septemberforliget tilladeligt, at Forretningsledelsen havde Bemyndigelse til under senere forandrede Forhold efter sit Skøn at aflyse den af Generalforsamlingen besluttede Lock-out, og en anden Ordning vilde da ogsaa ganske være i Strid med Varslernes Formaal, der netop er at give Forretningsledelsen Tid til at tilvejebringe en fredelig Løsning af Konflikten *uden* Brug af den varslede Lock-out. At forlange Generalforsamlingsbeslutning til Aflysning af Lock-out'en vilde besværliggøre den fredelige Løsning.

Men naar en Generalforsamlingsbeslutning er gyldig, der gaar ud paa, at Lock-out indenfor en vis Ramme skal erklæres, *medmindre* Hovedbestyrelsen senere maatte finde, at Lock-out'en i større eller mindre Omfang kan undlades, maa det samme gælde en Generalforsamlingsbeslutning om, at Lock-out indenfor en given Ramme skal kunne erklæres, *saafremt* Hovedbestyrelsen i større eller mindre Omfang finder det nødvendigt; thi der er her væsentlig kun Tale om forskellig Formulering af den samme Tanke, nemlig den, at Lock-out'ens nærmere Afgrænsning beror paa Hovedbestyrelsen.

Medens det saaledes maa anses for tilladeligt — som in casu — i det første Lockoutvarsel blot at nævne den Ramme, indenfor hvilken Forretningsledelsen vil søge Bemyndigelse til at iværksætte Lockout, maa det paa den anden Side forlanges, at *den virkelige Ramme* for Lockoutbemyndigelsen — altsaa de yderste Grænser for Forretningsledelsens Beføjelse saavel efter

Forslaget til Generalforsamlingen som efter Generalforsamlingsbeslutningen — bliver meddelt Modparten i Varselsskrivelserne; thi ellers vil det ikke være Modparten muligt at paase, at den angivne Ramme ikke i Strid med Septemberforliget bliver overskredet. Trods nogen Uklarhed i Arbejdsgiverforeningens Udtalelser paa dette Punkt, tør man dog ikke gaa ud fra, at den i Varselsskrivelserne nævnte Ramme er mindre omfattende end den, der i Virkeligheden er foreslaaet og godkendt af Generalforsamlingen.

Idet det altsaa maa statueres, at den virkelige i Forslaget og af Generalforsamlingen dragne Grænse for Lockoutbemyndigelsen skal nævnes i Varslet, men at indenfor den saaledes dragne Grænse en nærmere Specialisering efter Øjeblikkets Tarv kan overlades Hovedbestyrelsen, bliver Spørgsmaalet, hvorledes den dragne Grænse skal angives: skal alle de Foreninger, som falder indenfor Rammen, udtrykkelig nævnes, eller er det nok at nævne den mere omfattende Organisation. in casu Arbejdsmændenes Forbund?

Hvis Lock-outbemyndigelsen gælder *alle* de Afdelinger, som Arbejdsmændenes Forbund bestaar af, og alle de Virksomheder, hvor Forbundets Medlemmer beskæftiges, synes en formelig Opremsning ørkesløs og kan ikke fordres; men hvis Lock-outbemyndigelsen i Virkeligheden ikke gælder dem alle, maa de, som Bemyndigelsen gælder, udtrykkelig nævnes. Som allerede antydet maa man — trods nogen Uklarhed — gaa ud fra, at Lock-outbemyndigelsen in casu gjaldt *alle* Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet, at altsaa hverken Forslaget eller Generalforsamlingsbeslutningen har gjort Indskrænkninger, og *under den Forudsætning er det første Lock-outvarsel gyldigt.*

Hvad det første Lock-outvarsel angaar, maa Septemberforliget forstaas saaledes, at saafremt det første Varsel ikke indeholder en Specialisering af den paatænkte Lock-out, fordi dens nærmere Omfang gøres afhængig af Hovedbestyrelsens Skøn, skal det andet Varsel indeholde saa fyldestgørende Specifikation, at de paagældende Organisationer kunne se, hvilke Medlemmer der er Tale om at udelukke. I saa Henseende mangler enkelte af Udtrykkene tilstrækkelig Præcision — dette gælder saaledes Udtrykkene: »i samtlige Byggefag« og »i Møbelindustrien; men da Arbejdsgiverforeningen under 25. Marts — altsaa indenfor det befalede Varsel — har suppleret det andet Varsel ved at tilstille De samvirkende Fagforbund en fuldstændig Specifikation over den paatænkte Lock-outs-Omfang, kan den nævnte Mangel ikke gøre det andet Lock-outvarsel ugyldigt.

Kendelse.

1) Første Lock-outvarsel skal nævne den virkelige Ramme, indenfor hvilken Lock-outbemyndigelsen søges,

2) Lock-outbemyndigelsen kan søges saaledes, at Hovedbestyrelsen indenfor den givne Ramme nærmere bestemmer Lock-outens Omfang.

3) Andet Lock-outvarsel skal specificere Lock-outens nærmere Omfang.

4) Arbejdsgiverforeningen synes ikke at have overtraadt disse Regler.

Sagens Omkostninger betaler Parterne inden en Maaned fra Dato til Voldgiftsretten med 65 Kr. hver.

Udskriften indledes med en fejlagtig Fremstilling. Det er nemlig *ikke* begge Hovedorganisationerne, der har indbragt Sagen til Rettens Afgørelse, men derimod kun den ene, De samvirkende Fagforbund.

Den iøvrigt vidtløftige Udredning af Sagen, gør ikke denne synderlig klarere. Retten gør opmærksom paa, at den første Skrivelse er et ukorrekt Varsel, idet den antyder, *at* »*den kompetente Forsamling*« kan fastsætte Lock-outens Omfang. Derved vilde der kun være givet én Uges egentlig Varsel, i Stedet for to. Retten *antager*, at Hovedbestyrelsen overfor Generalforsamlingen har stillet et bestemt Forslag, hvis Omraade ikke er overskredet af Generalforsamlingen, hvorfor Retten indskrænker sig til at paapege Ukorrektheden i det første Varsel.

Retten slaar derefter fast, at »en kompetent Forsamling« *kan* give Organisationens Ledelse Fuldmagt til indenfor den af »den kompetente Forsamling« fastsatte Begrænsning at tage Beslutning om Lock-out'ens Iværksættelse, saavel som om dens Aflysning.

I det første Lock-outvarsel *skal* præciseres den virkelige Ramme for den paatænkte Arbejdsstandsning. I den foreliggende Sag er der, siger Retten, trods nogen Uklarhed, givet Varsel overfor *alle* Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, og under den Forudsætning er det første Varsel gyldigt.

Hvis det første Varsel er saa altomfattende, at ingen Undtagelse er nævnt, skal det *andet* Varsel, hvis det er mindre omfattende, indeholde en fyldestgørende Specifikation, og i den foreliggende Sag, erkender Retten, at *andet* Varsel fra Arbejdsgiverforeningen savner en saadan tilstrækkelig tydelig Specifikation; men

da Arbejdsgiverforeningen »indenfor det befalede Varsel« har givet en fuldstændig Specifikation, saa er Forligets Krav opfyldt.

Til det sidste skal bemærkes, at det er ganske fejlagtigt; den omtalte Specifikation kom os nemlig ikke i Hænde før Lørdag d. 26. Marts Kl. 11½ Formiddag. Den sendtes os i anbefalet Brev, og Afleveringstiden kan altsaa paavises. Det er jo ikke nok, at en Opsigelse eller et Varsel *afsendes* til Modparten indenfor den Frist *Modtagelsen* skal finde Sted; derved er Fristen ikke overholdt. Og den for silde Afsendelse af Specifikationen maatte ihvert Fald medføre, at den bebudede Lock-out *ikke* kunde have været lovligt iværksat fra Lørdag Morgen d. 2. April, men først fra Lørdag Middag.

Det synes i nogen for høj Grad at have været »Den permanente Voldgiftsrets« Opgave i denne Sag, at udslette de stygge Spor af Arbejdsgiverforeningens Handlinger her i Foraaret.

Kongresser.

Kommunalt Arbejderforbund

afholdt sin 4. Kongres i »Folkets Hus« paa Jagtvejen. Kongressens 63 Delegerede repræsenterede »Kommunalt Arbejderforbund«s 12 Afdelinger.

Efter Indbydelse var De samvirkende Fagforbund repræsenteret ved Borgerrepræsentant *Lyngsie*, Dansk Jernbaneforbund ved Forretningsfører *Chr. Nielsen*, Sporvognsfunktionærernes Organisation ved *Niels Hansen*. Fra det kommunale Arbejderforbund i Tyskland forelaa en Meddelelse med Tak for Indbydelsen og Beklagelse over ikke at kunne lade sig repræsentere.

Formanden for Forbundet, Sprøjtefører *C. Pedersen*, aabnede Kongressen med at byde de indbudte og mødte Gæster Velkommen.

Lyngsie ønskede Kongressen til Lykke med dens Arbejde. De øvrige indbudte Repræsentanter takkede ligeledes for Indbydelsen og betonede de særlige Forhold, hvori kommunalt Arbejderforbund stod til de Forbund, som de repræsenterede. Kongressens Delegerede gav deres Tilslutning hertil ved at rejse sig.

Herefter gik man over til Behandlingen af den meget righoldige Virksomhed, hvoraf skal nævnes den vigtigste Del, nemlig

Arbejdsmændenes Lønsag.

Ved Lønreformen i 1909 blev som bekendt Arbejdsmændenes berettigede Krav om Lønforhøjelse udsat til et senere Tidspunkt, hvorfor der ganske naturligt er arbejdet energisk fra Forbundets Side paa Gennemførelsen af denne Sag. Begrundet paa, at den endelige Vedtagelse først forelaa paa et senere Tidspunkt, fik den tilbagevirkende Kraft fra 1. August 1909. De forskellige Lønsatser for Arbejdsmænd i Forbundet andrager en Lønforhøjelse fra 15,5 til 16,7 pCt.

Lyngsie lykønskede Forbundets Ledelse til den for saa vidt heldige Afslutning af denne Sag, samtidig med, at han betonede Nødvendigheden af stærk Organisation og Sammenhold. Han henledte Opmærksomheden paa det forholdsvis korte Spand af Tid, det havde taget for at opnaa det foreliggende Resultat. Det maatte heller ikke glemmes, at Forbundet netop havde valgt den rette Vej, da det gjorde alle organiserede Kammerater i Danmark til Forbundsfæller.

Et af de Punkter, som under Behandlingen af Forbundets Virksomhed særlig fremdroges, var, at der fra Magistratens Side var indrømmet Tjenestemændene Organisationsret, men at Forhandlingsretten endnu er ringe, idet Embedsmændene tilsyneladende er ivrige Modstandere heraf, hvorfor Opmærksomheden ret naturligt særlig maa rettes herpaa for at opnaa et for Forbundet tilfredsstillende Resultat.

Følgende Resolution vedtoges:

Da Kongressen er kommen til Kundskab om, at Organisationerne vel har Organisationsret, men ikke Forhandlingsret, saaledes at de faar nogen Indflydelse paa en Sags Afgørelse, paalægges det Hovedbestyrelsen i 1. Linie, eventuelt gennem

Borgerrepræsentationen, at drage Omsorg for, at en virkelig Forhandlingsret indføres, d. v. s. at intet Forslag om Løn- og Arbejdsforhold fremkommer, uden at det er et Produkt af en Forhandling, enten imellem Institutionslederne og Forbundet eller imellem dette og Magistraten.

Det uheldige i, at de kommunale Tjenestemænd har »Privatarbejde« fremdroges, og det beklagedes, at der fandtes nogle Tjenestemænd, som man med Rette kunde klage over, idet de gik i Vejen for private Arbejdere. Flere Delegerede betonede med Kraft, at Ledelsens Opmærksomhed maatte være rettet herpaa, saaledes at de paatalte Forhold ændredes.

Der vedtoges herom en Resolution, hvori det paabydes Forbundets Forretningsudvalg at søge Samarbejde med Magistraten — eventuelt med det af Borgerrepræsentationen desangaaende nedsatte Udvalg — for at opnaa Afskaffelse af alt det saakaldte »Privatarbejde«.

Af *Regnskabet* skal fremhæves, at der til Landsindsamlingen var udbetalt 5431 Kr., til Bespisning af Arbejdsløse 6807 Kr. eller 7324 Portioner Mad, til Lock-out'en i Sverig 16,446 Kr.

Regnskabet ballancerede med 26,566 Kr. 29 Øre og det godkendtes enstemmigt.

Efter Vedtagelsen af nogle Lovændringer gik man over til Behandling af »Besættelse af ledige Pladser under Kommunen efter Anciennitet.« Hertil havde flere Talere Ordet og gav meget vægtige og indholdsrige Indlæg, som resulterede i Vedtagelse af, at det paalægges Hovedledelsen nøje at vaage over, at ældre, veltjente Tjenestemænd fik fortrinsvis Adgang til ledige Pladser, samt at vakante Pladser ikke besattes alene efter Embedsmændenes Forgodtbefindende, hvilket nu ofte var Tilfældet.

Som Tillidsmænd i Forbundets Ledelse genvalgtes: Formanden, Hr. Sprøjteförer *C. Pedersen* med Akklamation og som Sekretær Hr. Maalerkontrolør *Peter Hedebol*, ligeledes med Akklamation, som Kasserer genvalgtes Hr. Avtomattømmer *Jensen Pedersen*.

* * *

Angaaende
Forbundets Virksomhed
i det kommende Aar, vedtoges følgende Resolution:

Kongressen paalægger Hovedbestyrelsen og Forretningsudvalget ved alle til Raadighed staaende Midler i det kommende Aar som første Del af sit Arbejde at virke hen til, at følgende Forhold rettes hvor og near denne maatte anse det for formaalstjenligt:

1. At der straks gennem Magistraten, eventuelt Borgerrepræsentationen, forlanges, at denne ikke alene anerkender Organisationsretten som den alt har gjort, men at den virkelige Forhandlingsret indføres, saaledes at intet Forslag om Løn, Arbejdsforhold eller Arrangement fremkommer uden at det er et Produkt af Forhandling mellem Organisationslederne og Forbundet eller mellem dette og Magistraten.
2. At søge 4. Lønningsklasse ophævet.
3. Ophævelse af Underformandsstillingen.
4. At Forbundet faar Indstillingsret og Indflydelse ved Besættelse af ledige Pladser, og som Betingelse herfor, at Magistraten meddeler Forbundet, naar der er Pladser ledige.
5. At der virkes hen til, at Tyendet i Frederiksberg og Københavns Kommuner ansættes budgetmæssig i saa stor Udstrækning som muligt.
6. At Arbejderne ved St. Hans Hospital erholder samme Løn for Vinterhalvaaret som for Sommerhalvaaret.
7. At Haandværkere i 3. Lønklasse overflyttes til 2.
8. At Reserveførere, Forkuske og 4 Telegrafister ved Brandvæsenet overflyttes til 2. Lønklasse eller at deres Funktionærtillæg for Fremtiden bliver 200 Kr. og at der af dette Beløb oppebæres Pension.
9. At Forbundet nøje paaser, at Akkordarbejdet udføres efter de hidtidig gældende Regler, samt naar en Mand har arbejdet uafbrudt i Kommunen et Aar, at han da betragtes som fast ansat og bliver delagtig i de Lønninger og Goder, der følger hermed.
10. At Arbejdsforholdene samt Løn under Sygdom for Kvinder ved Skolerne gennemføres.
11. At arbejde hen til Afskaffelse af alt Privatarbejde.
12. At de fra kommunale Maskinister i lang Tid løbende Sager fremmes af al Kraft.

Dirigenten takkede de tilstedeværende indbudte Repræsentanter for deres Nærværelse, og bad dem bringe deres respektive Afdelinger

Kommunalt Arbejderforbunds varmeste Hilsen, hvorefter disse hver især komplimentsrede Forbundet for dets store Arbejde i de svundne Aar og ønskede det Lykke med Arbejdet i de kommende. Forsamlingens Delegerede sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbunds 7. Kongres.

Denne afholdtes i Dagene den 24., 25. og 26. Marts i »Folkets Hus«, Jagtvej 69. Fra 29 af Forbundets 31 Afdelinger med ca. 1250 Med,emmer var mødt 44 stemmeberettigede Delegerede.

Virksomhed og Regnskab.

Under Henvisning til den trykte Maanedsberetning aflagde Formanen kortfattet Beretning om Forbundets Virksomhed i de forløbne 2 Aar siden sidste Kongres; der var oprettet 4 nye Afdelinger, 1 Afd. var opløst. Merindtægten ved Lønbevægelser har været: 1908 ca. 15,000 Kr., 1909 55,000 Kr., Nedgangen i Arbejdstiden har været henholdsvis ca. 16,000 og 18,000 Timer. Det opnaaede falder særligt paa Virksomheder uden for Arbejdsgiverforeningen og paa Lønreformen i Kbhvn.s Kommune.

Regnskaaet for de forløbne 2 Aar udviste den 22. Marts en Kassebeholdning paa 20,781 Kr. 40 Øre. Efter at et Par Spørgsmaal var besvarede, godkendtes Beretning og Regnskab enstemmigt.

Lovændringer.

Af Forandringer fremhæves: Det ordinære Kontingent fastsættes til 1 Kr. pr. Md. Der udbetales Juleunderstøttelse til Medlemmer, som ikke kan komme i Bctragtning i Arbejdsløshedskassen. Begravelseshjælpen, 100 Kr., udvidedes til ogsaa at omfatte Hustruerne, og efter nærmere fastsatte Regler kan Medlemmer, som paa Grund af Alderdom eller Svaghed ikke længere kan arbejde, vedblivende beholde denne Hjælp for et aarligt Kontingent af 2 Kr.

Andre Forslag.

Det vedtoges at forbedre Kontorforholdene, og at Formanden faar Telefon. Repræsentantskabet fik Ret til om Vinteren at udbetale en mindre Huslejehjælp i 3 Maaneder. Ligeledes vedtoges det, at Ledelsen sætter al Kraft ind paa at faa Arbejdstiden forkortet til 8 Timer, særlig i kontinuerlig drevne Virksomheder. Der bevilgedes 25 Kr. til Socialdemokratisk Ungdomsforbund. Hovedkassererens og Sekretærens Løn forhøjedes med 60 og 50 Kr. Til Formand genvalgtes N. Chr. Larsen.

Arbejdsløshedskassens 2. Delegeretmøde.

Formanden aflagde Beretning om Kassens Virksomhed, hvorunder han bl. a. omtalte, hvor megen Understøttelse der var udbetalt, og hvorledes dette stod i Forhold til Medlemmernes Kontingent, den opnaaede Juleunderstøttelse og Arbejdsanvisningen, omtalte Loven om fortsat Hjælp til Arbejdsløse. Regnskabet udviste den 22. Marts en Kassebeholdning paa 6,413 Kr. 96 Øre. Beretning og Regnskab godkendtes.

Efter Inspektoratets Godkendelse vedtoges et Forslag om, at Understøttelsen udvides fra 91 Kr. i 70 Dage til 135 Kr. i 90 Dage, for Medlemmer med under 3 Aars Medlemsret dog kun 105 Kr. i 70 Dage med en Kontingentforhøjelse af 5 Øre til 40 Øre pr. Maaned.

Der vedtoges Ændringer angaaende Restance og i Regler for Anvisningskontorets Virksomhed, tillige, at Mødet vælger Kontorbestyreren; valgt blev J. Nielsen, Kbhvn.

Til Ledelse af Kassen valgtes de samme som i Forbundet.

Formanden takkede Deltagerne for deres Arbejde i de svundne 3 Dage samt udtalte Haabet om, at dette Arbejde maatte blive til Gavn for Standen. Dirigenten sluttede Forhandlingerne under Hurraraab for Dansk Kedel- og Maskinpasser-Forbund og Arbejdsløshedskasse.

Arbejdernes faglige Landsorganisation i Norge

afholder Kongres i Kristiania den 27. Juni og følgende Dage.

Til Kongressen møder, som Repræsentant for De samvirkende Fagforbund, Carl F. Madsen.

Den internationale solialistiske Kongres

afholdes i København 1910 i Dagene d. 28. August til d. 3. September. Indbydelse og nærmere Oplysning om Adgangen til Kongressen findes i dette Blads Nr. 41 (9. April 1910).

I Tilslutning til Indbydelsen skal vi herved meddele Organisationerne, at vi selvfølgelig for Danmarks Vedkommende maa indskrænke Adgangen til Repræsentation meget betydeligt. Det er en stor Ære, at den internationale Kongres afholdes her i Landet, men vi maa da ogsaa optræde som hensynsfulde Gæster og navnlig sørge for, at Pladsen ikke optages af vore egne Repræsentanter i en saadan Udstrækning, at Udlandets Delegerede forsvinder i Mængden.

Til Forberedelse af Kongressen har Hovedorganisationerne, Socialdemokratisk Forbund og De samvirkende Fagforbund, for længere Tid siden nedsat et Udvalg, og dette har da ogsaa udarbejdet Repræsentationsregler, som nu er tiltraadt af de to Organisationers Forretningsudvalg og hermed fremsendes til Organisationerne.

* * *

For Hovedorganisationerne gives der Adgang henholdsvis for Hovedbestyrelsen, for Socialdemokratisk Forbund og Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund.

For de politiske Organisationer ordnes Repræsentationen igennem de socialdemokratiske Agitationsdistrikter saaledes:

Distr. med indtil 500 Mdl.: 1 Deleg.
— — 500—1000 — 2 —
og derefter 1 Delegeret for 1000 Medlemmer eller Dele deraf, dog ikke over 15 Delegerede.

Det henstilles til 1. Distrikt at lade et Antal af de Delegerede f. Eks. 5, vælge af de københavnske Foreningers Fællesmøde.

For Fagorganisationerne ordnes Repræsentationen gennem Landsforbundene saaledes:

Org. m. indtil 2000 Medl.:			1 Deleg.
-	- over 2000 indt.	4000 -	2 -
-	- - 4000 -	6000 -	3 -
-	- - 6000 -	15000 -	4 -
-	- -	15000 -	5 -

De enkeltstaande Foreninger, der ikke tilhører noget Forbund, gives Repræsentationsret paa følgende Maade:

Enkeltstaaende Foreninger med over 400 Medlemmer hver 1 Repræsentant.

Enkeltstaaende Foreninger med et mindre Medlemsantal, der tilhører De samvirkende Fagforbund, kan i Fællesskab vælge indtil 3 Delegerede og de øvrige enkelstaaende Foreninger, hvis Medlemsantal er under 400 og som hverken tilhører Landsforbund eller De samv. Fagforbund, kan i Fællesskab vælge 1 Repræsentant.

Endvidere er Repræsentationsretten udstrakt til Fællesorganisationerne, fra hvilke der kan sendes en Repræsentant for hver Fællesorganisation.

Vi har med denne Repræsentationsmaade opnaaet at faa alle Led repræsenterede og haaber, at Partifællerne vil forstaa hvor nødvendigt det er at træffe disse Foranstaltninger. Paa Kongressen i Stuttgart var omtrent 900 Delegerede, hvoraf kun 300 fra Tyskland. Forsaavidt Repræsentationsretten som foran nævnt udnyttes fuldstændigt, hvad der dog vel neppe er sandsynligt, vil Danmarks Repræsentation blive ca. 250, hvad der forholdsvis er langt mere end Tysklands Repræsentation i Stuttgart.

* * *

Til Vejledning for Organisationerne, ved Valget af Delegerede, henledes Opmærksomheden paa Bestemmelsen om at Kongressens Forhand-

linger kun føres paa 3 Sprog, Fransk, Tysk og Engelsk, samt paa Bestemmelsen om en Indbetaling af 10 Frks. pr. Delegeret, hvilket Beløb skal betales før den Delegerede faar udleveret Adgangskort til Kongressen.

Anmeldelse af Delegerede bedes sendt til Th. Stauning, Rømersgade 22, København.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd i Aalborg nedlagde den 2. Maj Arbejdet hos den derværende Entreprenørforenings Medlemmer, efter at det havde vist sig umulig at naa til Overenskomst om en Forbedring af de bestaaende Løn- og Arbejdsforhold.

Lønnen, som nu er 38 Øre pr. Time forlangte man hævet til 42 Øre.

Efter Forslag fra Arbejdsgiverforeningen fandt der et Møde Sted den 19. Maj mellem Repræsentanter for de to Hovedorganisationer og Parterne.

Entreprenørerne fastholdt, at de ikke vilde gaa med til nogen som helst Forhøjelse af Timelønnen. Under Mødet fremkom imidlertid den Tanke, at der mulig kunde udarbejdes en Akkordtarif for det omhandlede Arbejde.

Der opnaaedes derefter Enighed om, at der snarest optages Forhandlinger paa Stedet mellem Repræsentanter for Parterne, bistaaet af Repræsentanter for hver af Hovedorgauisasionerne. Ved Forhandlingerne søges Enighed opnaaet om Timeløn og Akkordpriser for Arbejdsmandsarbejde hos Entreprenørforeningens Medlemmer, medens det dog allerede nu slaas fast, at Arbejdsmandsarbejde i *Murerfaget* i Aalborg betales efter Murerfagets Overenskomster, uanset om Arbejdet udføres for en Murermester eller en Entreprenør.

Arbejdsmænd hos A/S Otto Mønsted. Ved et Møde den 18. Maj i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, A/S Otto Mønsted og Lager- og Pakhusarbejdernes Afdeling i Arbejdsmændenes Forbund for København og Omegn enedes man om følgende Overenskomst om Løn- og Arbejdsforhold for Lager- og Pakhusarbejderne hos A/S. Otto Mønsted:

§ 1. Den normale Arbejdstid er fra Kl. 6½ Morgen til Kl. 5 Aften eller fra Kl. 7 Morgen til Kl. 5½ Aften efter Aktieselskabets Bestemmelse med ½ Times Frokost mellem Kl. 8—9½ og 1 Times Middag mellem Kl. 12—2.

§ 2. Arbejdslønnen er 24 Kr. pr. Uge indtil 1. Maj 1912 og derefter 25 Kr. pr. Uge.

Overarbejde samt Søndagsarbejde betales med 60 Øre pr. Time.

§ 3. Som Regler for Behandling af faglig Strid indføres de af Fællesudvalget af 17. August 1908 vedtagne.

§ 4. Denne Overenskomst er gældende, indtil den fra en af Siderne opsiges med 3 Maaneders Varsel til en 1. Maj, dog tidligst til 1. Maj 1914.

Ugelønnen var tidligere 23 Kr. Det lykkedes saaledes at skaffe Arbejderne et Tillæg af 1 Kr. til Ugelønnen straks, og efter 2 Aars Forløb hæves Lønnen atter med 1 Kr. pr. Uge.

Skibstømrerne i Marstal har efter en kortvarig Strejke gennemført en Lønforhøjelse af 4 Øre pr. Time. Timelønnen er herefter 37 Øre. Overarbejde betales med 50 % og Natarbejde med 100 % Tillæg. Overarbejde regnes fra Kl. 6—8 Aften. Natarbejde regnes fra Kl. 8 til Dagarbejdstidens Begyndelse. Arbejdstiden er 10 Timer om Sommeren.

Overenskomsten kan opsiges til Ophør den 1. Marts 1911.

Skibstømrerne i Frederikshavn har modfaget vort Forretningsudvalgs Samtykke til at opsige den nugældende Overenskomst til Ophør den 1. August d. A. Lønbevægelsen omfatter 50 Medlemmer.

Pianofortearbejderne i København har opsagt den nugældende Overenskomst til Ophør d. 1. Juli d. A.

Lønbevægelsen omfatter ca. 200 Medlemmer. Forretningsudvalget har sanktioneret Opsigelsen.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen), Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 49 ❁ KØBENHAVN DEN 4. JUNI 1910 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Mægling og Voldgift i Arbejdsstridigheder. Lønbevægelser og Konflikter (Bødkerne i København. Dansk Gartnerforbund. Typogr. hos Firm. I. Cohen). Fag-Beretninger.

Mægling og Voldgift i Arbejdsstridigheder.

Norge.

Den norske Landsorganisation afholder Kongres i Slutningen af Juni 1910. I den Anledning har den udsendt Dagsorden og Forslag. Paa Dagsordenen staar ogsaa Spørgsmaalet om Mægling og Voldgift i Arbejdsstridigheder og der knyttes hertil en Motivering, som vi ikke vil forholde vore Læsere.

Der gøres først opmærksom paa, at Kravet om *lovfæstet* Mægling og Voldgift i Norge oprindelig er rejst af Arbejderne selv, men at disse i de senere Aar har stillet sig skeptisk til Sagen, grundet paa de Forsøg som Myndighederne har gjort pae at »reformere« paa dette Omraade — Forsøg, der ved nøjere Eftersyn viste sig at gaa i Retning at, at begrænse Arbejdernes Strejkeret uden til Gengæld at byde Arbejderne Betryggelse mod Arbejdsstandsninger iværksatte af Arbejdsgiverne.

Efter forskellige forgæves Anstrængelser for at tilvejebringe en tilfredsstillende Løsning, nedsatte Regeringen i Juni 1908 en Kommission til at beskæftige sig med Sagen og til at fremkomme med Forslag. Kommissionen kom til at bestaa af Advokat Solnørdal, do. E. Einarsen, Ole Lian (Landsorganisationens Formand), Fabrikejer Myhre og Storthingsmand Thore Myrvang. Man er nu færdig med »Udkast til Lov om Mægling og Voldgift i Arbejdsstridigheder« og Forslaget skal nu behandles paa Landsorganisationens Kongres.

Forslaget er meget omfattende. Det er bygget over den Forudsætning, at de nuværende organisationsmæssige Fremgangsmaader ved Behandling af faglige Konflikter bibeholdes og slutter sig nøje til de ved Fagforeningernes Virksomhed skabte Former for Behandling af faglig Strid. De eventuelt af Staten oprettede Institutioner skal træde til, i saadanne Tilfælde, hvor Løsningen ikke kan ske alene ved Organisationernes Hjælp og Pligten til at benytte den ny Institution er kun tvungen, naar den ene af Parterne ved en Arbejdsstandsning truer med at fremkalde en Løsning. Tvistigheder vedrørende Arbejdsforhold kan kun indbringes for de foreslaaede Institutioner, naar Parten paa den ene Side er en Fagforening.

Hele Landet inddeles i mindst 4 *Mæglings*distrikter, og i hvert Distrikt oprette et Mæglingsraad bestaaende af 3 Medlemmer (Mænd eller Kvinder). Formanden udnævnes af Kongen, for 3 Aar ad Gangen og skal være opsigelig med ikke over 6 Maaneders Varsel. De to øvrige Medlemmer udnævnes for hver enkelt Sag af Formanden og tages af det Udvalg af Mæglingsmænd, som Fagforeninger og Arbejdsgiverforeninger i Distriktet har valgt, ligeledes for 3 Aar ad Gangen. Hvert Mæglingsdistrikt kan deles i mindst to Kredse, som saa hver vælger sine Mæglingsudvalg. Mæglingsdistrikters og Kredses Grænser fastsættes af Kongen efter at Udtalelser er hentet fra Arbejdernes og Arbejdsgivernes Hovedorganisationer. Paa samme Maade fastsættes

hvor mange Personer hvert Udvalg skal bestaa af, samt Fordelingen mellem de forskellige Foreninger; dog skal ethvert Fagforbund være repræsenteret i Udvalget.

Voldgiftsraadet skal bestaa af 3 Medlemmer og have Sæde i Rigets Hovedstad, Formanden, som skal have de for en Højesteretsdommer foreskrevne Egenskaber, skal beskikkes af Kongen for et Tidsrum af 3 Aar (Ole Lian, Arbejdernes Repræsentant i Kommissionen, foreslaar, at Formanden og 2 Suppleanter udnævnes af Storthinget). De øvrige 2 Medlemmer skal vælges for tre Aar henholdsvis af Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling og af Arbejdernes faglige Landsorganisations Kongres. Der skal ogsaa vælges Suppleanter. De der vælges som faste Voldgiftsmænd, kan ikke have lønnede Stillinger indenfor Organisationerne eller være Medlem af disses Bestyrelser. Voldgiftsraadets Medlemmer lønnes af Statskassen, som ogsaa bærer Udgifterne ved Mæglingsraadenes og Voldgiftsraadets Kontorhold, m. m.

De øvrige, som deltager i Arbejdsstridigheders Behandling som Medlemmer af Mæglingsraadene, godtgøres med 6 Kroner pr. Mødedag, Suppleanterne i Voldgiftsraadet med 10 Kr.; dertil kommer Erstatning for Kørsels- og Opholdsudgifter. (Lian foreslaar, at ogsaa Vidner, som Parterne ønsker opført, erholder Godtgørelse af Statskassen).

Alle Stridigheder, som ikke kan løses af organisationsmæssig Vej skal indbringes for Mæglingsraadet, og Arbejdsstandsning maa ikke iværksættes før Mæglingsraadets Behandling er tilendebragt. Angaar Striden Krav, der grundes paa bestaaende Overenskomst eller Kendelser, Brud paa saadanne eller Forstaaelsen af saadanne, kan Arbejdsstandsning ikke finde Sted.

Opnaas ikke Forlig ved Mæglingen, kan Sagen af den ene Part forlanges indbragt for Voldgiftsraadet, som træffer bindende Afgørelse.

Kommissionen er enig om, at *Retsstridigheder* skal afgøres ved Mægling og Voldgift. Angaaende *Interessestridigheder*, har den delt sig i et Flertal, som foreslaar at ogsaa disse, eventuelt paa den ene Parts Begæring, skal afgøres med bindende Virkning af Voldgiftsraadet, hvis dette enstemmigt afsiger Kendelse. Mindretallet (Myhre og Lian) foreslaar, at Parterne i Interessestridigheder stilles frit, naar Sagen forgæves er behandlet for Mæglingsraadet. Hvis *begge* Parter er enige derom, kan saadanne Sager indbringes for Voldgiftsraadet, der træffer Afgørelse med bindende Virkning.

I Kommissionens Indstilling er Hovedpunkterne altsaa følgende:

1. Der oprettes Mæglings- og Voldgiftsraad til Behandling af Stridigheder, der ikke ere løste ved Organisationens Hjælp.
2. Arbejdsstandsning maa ikke finde Sted førend Sagen forgæves er behandlet til Ende af Mæglingsraadet.
3. *Retsstrid* (angaaende Forstaaelsen af og Brud paa bestaaende Overenskomster) maa ikke foraarsage Arbejdsstandsning, men skal i sidste Instans afgøres af Voldgiftsraadet.

4a. (Flertallets Indstilling:) *Interessestrid* (angaaende Ordning af Arbejdsløn, Arbejdsvilkaar og andre Arbejdsforhold) skal i sidste Instans indbringes for Voldgiftsraadet. Er Voldgiftsraadets Afgørelse enstemmig, er Kendelsen bindende; i modsat Fald kan Arbejdsstandsning finde Sted.

4b. (Mindretallets Indstilling:) I Interessestrid staar Parterne frit overfor Spørgsmaalet om Arbejdsstandsning, naar Sagen forgæves er behandlet til Ende af Mæglingsraadet. Enes begge Parter om at indbringe Sagen for Voldgiftsraadet, bliver Kendelsen bindende.

* * *

Spørgsmaalet om lovfæstet Mægling og Voldgift i Arbejdsstridigheder er til Behandling i de lovgivende Forsamlinger i en Række Lande. Og efterhaanden som Organisationerne

paa begge Sider udvikles, vil den faglige Krig mere og mere indrettes paa at blive af stort Omfang og af langvarig Udstrækning. For Arbejderne gælder det om, at der ikke iværksættes unødigt store faglige Kampe om Forstaaelsen af en gældende Overenskomst, men at Kræfterne samles om Gennemførelsen af de store Principper og af nye og bedre Overenskomster.

Den norske Landsorganisations Ledelse foreslaar da ogsaa Kongressen, at man i den foreliggende Sag tiltræder Mindretallets Forslag, og at man bestemt udtaler sig imod lovfæstet tvungen Voldgift i andre Arbejdsstridigheder end de rene Retsstridigheder.

Lønbevægelser og Konflikter.

Bødkerne i København. Mellem Bødkernes Fagforening og Bødkerlavet er der efter Opsigelse af den gamle Overenskomst afsluttet en ny, gældende fra 1. Maj i Aar. Den ny Overenskomst indeholder følgende Forbedringer:

Arbejdstiden forkortet med ½ Time. Daglønnen forhøjet fra 4,50 til 4,75, for Udearbejde fra 5 Kr. til 5,25 og 5,50, enkelte Timer fra 50 til 55 Øre og fra 60 til 65 Øre ude, Overarbejde fra henholdsvis 60 og 75 Øre til 67 og 85 Øre, i Akkord til 40 og 50 %. Akkordpriserne er for Træskæringer forhøjet med fra 5 til 12 %, og noget lignende for Færdiggøring. Overenskomsten er gældende til 1914.

Med Petroleumsselskaberne er der ligeledes afsluttet Overenskomst om en Ugeløn af henholdsvis 30 og 31 Kr. 50 Øre. Prisen for Reparation af Tønder er forhøjet fra 70 til 75 Øre. Arbejdstiden er i Hellerup 9 Timer hele Aaret og paa Refshaleøen i de 5 Maaneder af Aaret 9 Timer og den øvrige Tid 10 Timer. Overenskomsterne gælder i 3 Aar.

Dansk Gartnerforbund har pr. 1 Maj sluttet Overenskomst med »Foreningen for arbejdsgivende Anlægsgartnere«.

Minimallønnen for Gartnere hæves til 42, 43, 44 og 45 Øre, henholdsvis 1., 3., 4. og 5. Aar under Overenskomstens Varighed.

For Arbejdsmænd er Minimallønnen henholdsvis 38, 39 og 40 Øre i 1910, 1911 og 1912. For Arbejdsmænd kan der med en Maaneds Varsel, til 1. Maj 1913, optages Forhandling om Timelønnen.

Arbejdstiden er i de forskellige Maaneder fra 7½ til 10 Timer daglig, dog kan Daglønnen for Gartnere ikke komme under 3½ Kr.

Overarbejde, samt Søn- og Helligdagsarbejde betales med 55 Øre pr. Time.

Overenskomsten indholder desuden Bestemmelser om Tillæg for Arbejde udenfor Byen o. s. v.

Typograferne hos Firmaet I. Cohen. Fra Dansk Typografforbund har vi modtaget følgende Klage:

Den 29. April sagde 3 hos Firmaet I. Cohen beskæftigede Maskinsættere deres Pladser op med tarifmæssigt Varsel og forlod dem Fredag den 6. Maj. De to Sættere havde været beskæftiget i Firmaet ca. 1 Aar og leverede en Arbejdspræstation, der af de fleste Firmaer betales med en betydelig højere Løn end Minimalløn, med hvilken de betaltes. De havde gentagne Gange forhandlet med Firmaet om højere Løn, og de var stadig lovet saadan, uden at det var sket fyldest. Da Lønkravet saaledes ikke blev opfyldt, forlod de efter Opsigelse deres Plads. Den tredie Maskinsætter, der ligeledes lønnedes med Minimalløn, havde kun været kort Tid i Forretningen, men havde som Betingelse for sin Antagelse betinget sig højere Løn, da han aitid havde været vant til at tjene mere. Da hans Ønske ikke blev opfyldt, forlod han efter Opsigelse sin Plads. Organisationen har intet som helst haft med denne Sag at gøre, og et Par Dage efter at de tre Maskinsættere havde forladt Firmaet, gik en anden Maskinsætter i Arbejde hos Firmaet, endog til Minimalløn. De paagældende Arbejdere har Kvalifikationer til en højere Løn, og da de ikke har kunnet er-

holde en saadan hos Firmaet, har de forladt det for at søge Pladser med Løn, der bedre svarer til deres Kvalifikationer.

Ikke desto mindre har Københavns Bogtrykkerforening under 7. Maj udsendt følgende fortrolige Skrivelse til de Medlemmer af Foreningen, der arbejder med Maskiner:

Fortroligt! København, d. 7. Maj 1910.

Fra A/S I. Cohens Bogtrykkeri (Georg A. Bach) er i Dag indløbet Meddelelse om, at 3 Linotypesættere i Gaar Aftes har forladt deres Plads paa Grund af deres Fordring om Lønforhøjelse ikke straks var blevet bevilget. Pladserne var opsagt af Sætterne med 8 Dages Varsel.

Navnene anføres her:

Maskinsætter Rehrer, Møllegade 25, 3. Fritz Nielsen, Jægersborggade 57, 3. Bruno Schmyltz. (Adr. ubekendt.)

pr. Københavns Bogtrykkerforening,
E. Mackeprang.

Denne Fremgangsmaade kan kun have til Hensigt at etablere en Boykotting af de paagældende 3 Maskinsættere — altsaa at indføre Sortetavlesystemet.

Ved et Fællesmøde mellem Dansk Typograf-Forbunds og Københavns Bogtrykkerforenings Forretningsudvalg har dette sidste erklæret, at det fastholder sin Ret til at udsende slige Meddelelser baade i dette og fremtidige Tilfælde.

Forbundet har nedlagt Prostest mod den af Københavns Bogtrykkerforening benyttede Fremgangsmaade og har anmodet De samvirkende Fagforbund om at indbringe Klage til *Den faste Voldgiftsret*, med Paastand om, at Københavns Bogtrykkerforening tilpligtes til at tilbagekalde den overenskomststridige Meddelelse og om at der paalægges Københavns Bogtrykkerforening en efter Omstændighederne passende Bod.

Forretningsudvalget har anset det for rigtigst, at følge den hidtil anvendte Fremgangsmaade, og det har derfor foreslaaet Arbejdsgiverforeningen Forhandling.

Fag-Beretninger.

Det bliver i stedse højere Grad almindeligt, at Forbundene udsender Beretninger over Virksomheden enten ved hvert Kalenderaars Slutning eller ogsaa for Perioden fra den ene Kongres til den anden.

Kommunalt Arbejderforbund har udsendt trykt Beretning om Virksomheden i Aaret 1909. Beretningen er paa 62 Sider og omtaler Lønbevægelsen 1909 og Lønreformen, hvorefter der gives Oversigt over de forskellige Branche-Afdelingers specielle Virksomhed og Forhold, samt om andre Forhold Forbundet vedrørende.

Forbundets Medlemsantal var ved Aarets Slutning steget med 65 (deraf 3 Kvinder) til 2052 (deraf 308 Kvinder).

* * *

Dansk Formerforbunds Beretning for de to sidste Aar er udsendt og omfatter ligeledes 62 trykte Sider samt nogle gode statistiske Tabeller over den gennemsnitlige Arbejdsløn i Faget, angivet for hvert enkelt Firma her i Landet. Mere fuldkommen vilde denne interessante Statistik blive, om de enkelte Afdelinger, som endnu savner Oplysning fra et Par Arbejdspladser, ogsaa kunde skaffe disse. Forbundets store Arbejde paa Statistikens Omraade burde paaskønnes fra Medlemmernes Side med Deltagelse fra hver eneste Arbejdsplads.

Desuagtet er Statistiken saa omfattende som kun faa Fag har den, og den resummerende Opgørelse viser, at Time*lønningerne* i de sidste 2 Aar svinger mellem 45,2 og 47,1, medens Akkordfortjenesten svinger mellem 56,6 og 60,5 Øre.

Beretningen fortæller iøvrigt om den med Fabrikant-Sammenslutningen gældende Overenskomst, der kan opsiges til Ophør 1. Februar 1911, om Medlemmernes Forhold iøvrigt overfor Arbejdsgiverne i Faget, og giver desuden en lille Beretning fra hver af Afdelingerne. Beretningen slutter med en Oversigt over Arbejdsløshedskassens Virksomhed.

Forbundets Medlemsantal var d. 1. April d. A. 1408 fordelte i 45 Afdelinger omfattende ca. 60 Byer.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 50 ❁ KØBENHAVN DEN 11. JUNI 1910 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Kampen i Bygningsfagene i Tyskland. Arbejdsgiverforeningen. Arbejdsløsheden i Marts 1910.

Kampen i Bygningsfagene i Tyskland.

Siden de tyske Arbejdskøbere d. 15. April iværksatte Lock-out i Bygningsfagene, har denne gaaet sin jævne Gang. Det var som bekendt Arbejdskøberne i Syd og Mellemtyskland, Rhinland og Westphalen, der, hidset af Storindustrien, var de mest ivrige for Kampen.

Her er Arbejdernes Fagforeninger yngre og mindre fuldtallige, ikke saa vel trænede som Fagforeningerne i Nordtyskland. Man saa da ogsaa, at Arbejdsgiverne i Hamborg og Berlin anstrængte sig for at komme fri af Lock-out-Situationen; i den sidstnævnte By lykkedes det at afgøre Uoverensstemmelsen ved Voldgift — en Udvej, der skaffede Arbejderne en foreløbig Lønforhøjelse af 3 Pf. i Timen og yderligere 2 Pf. fra Oktober 1911.

Navnlig i Vesttyskland lykkedes det at iværksætte Lock-out'en i Bygningsfagene, men som Helhed faldt Iværksættelsen af den bombastiske Lock-out-Trusel noget mat ud. Det lykkedes ikke at give Udsmidningen det Omfang som Arbejdskøberne havde ventet — man fablede om at ville smide ca. 800,000 Arbejdere paa Gaden, og saa blev Resultatet, at de Udsmidtes Antal er omkring en Fjerdedel deraf; noget bestemt Tal over de Udsmidte har vi ikke i dette Øjeblik.

Arbejdskøberne i Bygningsfagene har desuden haft den Skuffelse, at en ventet Hjælp i Penge fra Storindustrien er udebleven. Der var ymtet om, at under en omfattende Lock-out vilde Arbejdskøberne i Bygningsfagene kunne gøre Regning paa at erholde Millioner(!!) Mark i Hjælp fra Storindustrien; thi en Nedslagning af Bygningsarbejdernes Fagforeninger vilde politisk set være en stor Gevinst for de Konservative. Men den store ventede Hjælp udeblev. »Millionerne« smeltede sammen til 130,000 Mark, hvoraf de 30,000 Mk. endda kun maatte anvendes til Agitation. Da Resten fordeltes i Understøttelser til de krigsgale Arbejdskøbere, blev der ikke meget til de enkelte.

Arbejdernes Organisationer har roligt og værdigt modtaget Kampen; hos dem var der ingen Nervøsitet at spore. De har besluttet, at Kampen skal føres til en Afslutning, ikke alene beregnet efter, hvad Bygningsarbejderne kunde være tjente med, men ogsaa en Afslutning, der kunde være ærefuld og løftende for hele Fagbevægelsen.

Det var et stort Maal at sætte sig, men ikke desto mindre syntes det at skulle naaes.

Ikke uden Betydning for Arbejdernes gode Sammenhold er sikkert den Sammenslutning, der i det forløbne Foraar er besluttet af Murerforbundet og Murarbejdsmændenes Forbund i Tyskland.

Under de foreliggende Omstændigheder har Indenrigsministeriet søgt at skaffe Betingelser for at mægle Parterne imellem, og samlede Forhandlinger fandt, foranlediget af Mæglerne, Sted i Berlin i Dagene d. 27. til d. 31. Maj. Forhandlingerne

lededes af Overregeringsraad *Wiedfeldt;* de øvrige Mæglere var Overborgmester *Beutler* (Dresden) og Retsformand *Prenner* (München).

Tilstede var desuden Repræsentanter for Arbejdsgiverforbundet af Bygningshaandværkere, for Centralforbundene af Murere, Murarbejdsmænd og Tømrere samt for det kristelige Bygningsarbejderforbund. Da der ved disse Forhandlinger ikke opnaaedes nogen Enighed, forelagde Mæglerne efterfølgende Forslag, som vi gengiver i dets Ordlyd:

Hovedoverenskomst.

Mellem de tyske Arbejdsgiverforbund i Byggefagene paa den ene Side og Tysk Murerforbund, Tysk Tømrerforbund, Tysk Murarbejdsmandsforbund og det tyske kristelige Bygningsarbejderforbund paa den anden Side er der indgaaet følgende Overenskomst:

§ 1. Arbejdstid.

Arbejdstiden bliver i Almindelighed den samme som i den sidste Overenskomstperiode.

Hvor Arbejdstiden er længere end 10 Timer, nedsættes den til 10 Timer.

For enkelte Steder og tilgrænsende økonomisk tilhørende og ensartede Omraader, hvor Arbejdstiden er 10 Timer og hvor der foreligger særlige vanskelige Forhold, navnlig med Hensyn til Bolig- og Samfærdselsforhold, kan der forhandles om en moderat gradvis Nedsættelse af Arbejdstiden.

§ 2. Lønvilkaar.

De paa de enkelte Steder for Tiden gældende Lønvilkaar bibeholdes saalænge Overenskomsten varer.

§ 3. Akkordarbejde.

Akkordarbejde er tilladt. Om der skal arbejdes i Akkord afhænger i hvert enkelt Tilfælde udelukkende af, om de enkelte Arbejdere og Arbejdsgivere er enige herom.

De lokale Organisationer skal i Løbet af 6 Uger fra denne Overenskomsts Indgaaelse vedtage en Akkordtarif for almindelige Arbejder.

Akkord-Overskudet skal fordeles ligelig mellem Deltagerne i en Akkord, i Forhold til den Tid, de har arbejdet i Akkorden.

§ 4. Boycotting.

Boycotting mod Medlemmer af en Organisation, navnlig Blokade af enkelte Arbejds- eller Byggepladser maa ikke finde Sted fra nogen af Siderne. Dette gælder i Særdeleshed overfor hvad der har givet Anledning til Lock-out'en og Overenskomstforhandlingerne.

Antagelse og Afskedigelse af Arbejderne afhænger af hver enkelt Arbejdsgivers frie Skøn, uden Hensyn til, om Arbejderne tilhører en Organisation eller ej.

§ 5. Behandling af Arbejdsstridigheder.

Til at vaage over de lokale Overenskomsters Overholdelse og til Bilæggelse af lokale Stridigheder oprettes lokale Forligskommissioner, der skal bestaa af et lige stort Antal Arbejdere og Arbejdsgivere. De lokale Organisationer skal indenfor et Tidsrum af 4 Uger fra denne Overenskomsts Indgaaelse fremkomme med Forretningsorden for hver Forligskommission, i modsat Fald fastsættes denne af Central-Voldgiftsretten.

Dersom Forligskommissionen ikke kan bringe Sagen i Orden, saa gaar den til videre Behandling ved de i de lokale Overenskomster oprettede Institutioner, der afgør Sagen med endelig Gyldighed.

Hvis de lokale Organisationer forhindrer disse Voldgifters Gennemførelse, saa har Modparten Ret til inden en Uge at paakalde Central-Voldgiften. Denne Paakaldelse bevirker ikke Sagens Udskydelse.

Til at afgøre disse Paakaldelser, saavel som til at voldgive om Forstaaelsen af Grundsætningen i denne Hoved-Overenskomsts Indhold, samt i Anliggender, der berører disse Forhold, oprettes en Central-Voldgift, som ikke hører ind under Retsvæsenet. Denne Voldgift skal bestaa af seks Repræsentanter for Centralorganisationen og af tre upartiske Mænd. Det tyske Arbejdsgiverforbund vælger heraf 3 Medlemmer og Arbejdernes Fagforbund vælger i Forening 3 Medlemmer. De tre Upartiske udpeges i Fællesskab af de paagældende Centralorganisationer. Opnaas Enighed ikke om Valget af disse tre, udnævnes de af Indenrigsministeriet.

§ 6. Overenskomstens Gennemførelse.

De kontraherende Parter forpligter dem til at gøre hele deres Indflydelse gældende for Gennemførelsen og Opretholdelsen af denne Hoved-Overenskomst, saavelsom for Gennemførelsen af de paa Grundlag af det anførte Overenskomsts-Mønster afsluttede og af denne godkendte lokale Overenskomster.

De forpligter sig ligeledes til eftertrykkelig at bekæmpe Misgreb eller Omgaaen, og i Særdeleshed ingen Steder at understøtte Strejker, Lock-out'er eller anden Boycotting, som maatte udbryde som Modsigelse mod Overenskomsten.

Dersom en Centralorganisation ikke bøjer sig for en gyldig afsagt Voldgiftskendelse, der angaar Tarifen — saa har Modparten Ret til at ophæve Overenskomsten.

§ 7. Lokale Overenskomster.

Overenskomst-Mønstret (Udkast 1) samt de protokollerede Forklaringer (Udkast 2) er en væsenlig Del af denne Hoved-Overenskomst og danner Grundlaget for de af de lokale Organisationer afsluttende Over-

enskomster. Dets Ordlyd maa ikke forandres. Tilføjelser kan tillades, naar de ikke forandrer Bestemmelsernes Aand eller denne Overenskomst.

§ 8. Overenskomstens Varighed.

Denne Hoved-Overenskomst gælder til 31. Marts 1913.

Udkast 1. Til Hoved-Overenskomst — af ..... Juni 1910.

Overenskomst.

Mellem .....

og .....

er denne Tarif-Overenskomst afsluttet.

§ 1. Overenskomstens Gyldighedsomraade.

Denne Overenskomst gælder for alle Arbejdspladser i følgende Byer:

.....

En Ændring i denne Overenskomsts Gyldighedsomraade kan kun finde Sted efter gensidig Overenskomst fra begge Parter.

De kontraherende Parter maa ikke træffe afvigende Bestemmelser med andre Organisationer eller enkelte Arbejdsgivere.

§ 2. Arbejdstid.

Den normale Arbejdstid ved Tidløns- og Akkordarbejde er ..... Timer, og med Hensyn til Vejr- og Lysforhold ordnet paa følgende Maade:

§ 3. Overarbejde.

Overarbejde saavel som Nat- og Søndagsarbejde samt Arbejde paa lovfæstede Helligdage kan i særlige Tilfælde fordres, men dog kun i saadanne Tilfælde, hvor dets Undladelse kan bringe Menneskeliv i Fare, eller ved Indtrædelse af Kommunikationsforstyrrelser, og for at forhindre Skade ved Naturbegivenheder, endvidere ved paatvingende Reparations- og Installationsarbejder i Teatre, Fabrikker og ved lignende Arbejder.

Som Overtimer, Nat- og Søndagsarbejde og alle Arbejder paa lovfæstede Helligdage, gælder for hele Aaret .....

.....

§ 4. Arbejdsløn.

Timelønnen beløber sig til for en

Murersvend	Pfennig
Tømrersvend	—
Arbejdsmand	—

.....

.....

med det Forbehold, at Arbejderne som en tilsvarende Gengældelse forpligter sig til at udføre det hidtil gængse Arbejde, og at den for Tømrersvendene her fastsatte Løn betales til alle Tømmerarbejdere.

Som Tillæg til den foranstaaende Løn betales

for Overtimer	Pfennig
» Natarbejde	—
» Søndagsarbejde og for Arbejde paa lovfæstede Helligdage	—

For Svende, der er mindre arbejdsdygtige paa Grund af Alder eller Invaliditet samt for unge Svende det første og andet Aar efter en treaarig Læretid og som har lavet Svendestykke, kan ved frivillig Overenskomst fastsættes en ringere Løn.

§ 5. Akkord-Arbejde.

Akkordarbejde er tilladt. Om der skal arbejdes i Akkord afhænger i hvert enkelt Tilfælde udelukkende af, om den enkelte Arbejder og Arbejdsgiveren kan enes herom. De lokale Organisationer skal inden seks Uger fra Hoved-Overenskomstens Indgaaelse enes om en Akkordtarif for gængse Arbejder. Akkordoverskudet skal fordeles ligeligt blandt Akkorddeltagerne, i Forhold til den Tid, de har arbejdet i Akkorden.

§ 6. Lønbetaling.

Lønperioden omfatter ..... Dage (Uge.) Lønnen udbetales kun for den virkelig ydede Arbejdstid. Arbejderen kan ikke fordre Løn for den Tid, han paa Grund af egen Skyld er forhindret i at arbejde; ogsaa naar Forsømmelsen er undskyldelig og ikke er af nogen betydelig Varighed. For den Tid, hvori Arbejdet paa Grund af Mangel af Materialer, Vejrforhold, Politianordninger, Bygherrens Standsning af Byggeforetagendet, Driftsforstyrrelse eller partielle Strejker af andre paa Arbejdspladsen beskæftigede Arbejdere, maa hvile, kan Arbejderne ikke gøre Fordring paa Arbejdsløn. Paa Steder, hvor man er enige om Opsigelsesfristen, kan Arbejdsforholdet ved Materialemangel blive løst for Arbejderne uden punktlig Iagttagelse af Opsigelsesfristen, saafremt Arbejdsgiveren ikke rettidig har erklæret sig parat til at udbetale Lønnen.

Lønudbetalingen finder Sted om .....

§ 7. Arbejdsforholdets Ophør.

.....

§ 8. Behandling af Arbejdsstridigheder.

Til at vaage over de lokale Overenskomsters Overholdelse og til Bilæggelse af lokale Stridigheder om Overenskomsterne skal der oprettes Forligsinstitutioner, der skal bestaa af lige mange Arbejdere og Arbejdsgivere. De lokale Organisationer vælger selv — Medlemmer. Forsædet føres af en ..... Indenfor en Frist af fire Uger fra denne Overenskomsts Indgaaelse skal der for hver Forligsinstitution, gennem de lokale Organisationer, fastsættes en Forretningsorden; i modsat Fald bliver en saadan at fastsætte af Central-Voldgiftsretten. Forligskommissionen skal inden Forløbet af 3 Arbejdsdage erkyndige sig om den vedkommende Sag.

Kan Forligsinstitutionen ikke afgøre Sa-

gen, gaar denne til videre Behandling ved ....., hvor Sagen gyldig afgøres.

Bliver Mæglingens Gennemførelse forhindret af de lokale Organisationer, saa har Modparten Ret til inden en Uge at paakalde Central-Voldgiftsretten; Indkaldelse for denne maa ikke medføre Sagens Udskydelse.

§ 9. Overenskomsternes Gennemførelse.

De kontraherende Parter forpligter sig til at anvende hele deres Indflydelse for denne Overenskomsts Gennemførelse og Opretholdelse og eftertrykkelig at bekæmpe Misgreb mod Overenskomsten eller Omgaaen af denne, og de maa særlig paa ingen Maade understøtte Lock-outer, Strejker eller andre Forholdsregler, som iværksættes i Modstrid med Overenskomsten.

§ 10. Almindelige Bestemmelser.

Der maa ikke rejses Indvendinger mod Samarbejde med Uorganiserede eller med Arbejdere, der tilhører andre Organisationer, paa en og samme Bygge- eller Arbejdsplads.

Det staar den enkelte Arbejdsgiver frit for at antage eller afskedige Arbejderne. Organisationsspørgsmaalet maa fra ingen af Siderne være Grund til Boycotting ligesaalidt som det kan forlanges, at nogen skal udtræde af Organisationen. I Arbejdstiden er enhver Art Agitation forbudt paa Bygge- og Arbejdspladser.

Pauser regnes ikke som Arbejdstid. — Anderledes organiserede eller uorganiserede Arbejdere maa ikke forulæmpes paa Bygge- eller Arbejdspladserne i Pavserne før og efter Arbejdstiden.

Arbejdsordninger maa ikke være i Modstrid med Overenskomstens Bestemmelser.

§ 11. Overenskomstens Varighed.

Denne Overenskomst gælder fra ..... til 31. Marts 1915 med Forbehold af Godkendelse fra Bestyrelserne for Tysk Arbejdsgiverforbund i Byggefagene og Hovedbestyrelserne for de interesserede Fagforbund.

Bilag II til Hovedoverenskomsten af .....Juni 1910.

Protokollerede Forklaringer.

Til § 2. De stedlige Organisationer skal træffe tydelig Afgørelse saavel af Arbejdstidens som af Pavsernes Begyndelse og Slutning.

Til § 2. De stedlige Organisationer kan enes om, at en fastsat kortere Vinter-Arbejdsdag kan forlænges op mod den normale Arbejdsdag, hvor Lysforholdene tillader det og uden at Timelønnen forhøjes eller Overarbejdspenge kan kræves.

Til § 4. De stedlige Organisationer kan fastslaa, hvad man i den paagældende By forstaar ved indenbys og udenbys Arbejde.

Til § 4. Den Bestemmelse, at Arbejderne er forpligtede til at indgaa en passende Gensidighed, berettiger ikke til nogen Afkortning i den fastsatte Løn, hvor Gensidighed ikke indføres.

Til § 4. Jordarbejdere, beskæftigede ved Forberedelserne til en Bygning, henhører under Overenskomsten.

Til § 4. Organiserede Arbejdsgivere, der beskæftiger uorganiserede Arbejdere, saavel som organiserede Arbejdere, beskæftigede hos uorganiserede Arbejdsgivere, hører ogsaa ind under Overenskomsten.

Til § 6. Hvor Lønudbetaling hidtil har fundet Sted hver 14. Dag eller halvmaanedlig, kan saadan Ordning fremdeles bibeholdes.

Til § 8 og 9. Advarsel mod Tilgang hører til de forbudte Forholdsregler, saafremt Advarslen har kamp-agtig Karakter. Sympathi-Standsninger hører ligeledes til de forbudte Midler.

Til § 10. Tilfælde af Forulæmpelse fra Arbejderens Side foreligger, naar han trods Forbud fortsætter i Arbejdstiden med Udførelse af Organisationsanliggender.

Til § 5 i Hovedoverenskomsten: Med Undtagelse af Rettens Vej skal, efter overensstemmende Erklæringer af Parterne, intet som helst kunne gøres gældende, der kan omstøde den indgaaede Overenskomst indenfor dens Varighed.

Mæglingskommissionens Ordfører, Hr. Wiedfeldt, motiverede Forslaget overfor de tilstedeværende Repræsentanter for Parterne.

— Til det her gengivne Forslag knyttede Mæglerne den Betingelse, at saavel Arbejdskøbernes som Arbejdernes Organisationer skulde behandle det og tage Stilling til det saa betids, at Meddelelse herom kunde foreligge for Mæglingskommissionen senest 6. Juni Kl. 9 Aften. I Tilfælde af Tilslutning til Forslaget skulde de lokale Forhandlinger straks begynde, om Timelønnens Størrelse, Overarbejdspenge, samt om Arbejdstiden i Henhold til § 1, og de afsluttede Overenskomster skulde senest d. 13. Juni Kl. 10 Formiddag være sendt til Centralorganisationen; hvis derimod ingen Overenskomst kom i Stand, skulde Uoverensstemmelserne forelægges en Voldgiftsret til Afgørelse. Voldgiftsretten bestaar af 3 Repræsentanter valgte af Arbejdsgivernes og 3 valgte af Arbejdernes Organisation samt de tre Mæglere.

Voldgiftsretten træder sammen d. 13. Juni og afgør med bindende Virkning Uoverensstemmelserne. Se-

nest d. 15. Juni skal Lock-out'en ophæves.

Som man sér manglede der Regel for det Tilfælde, at en af Parterne (Arbejdskøbernes Organisation eller et af Arbejdernes Forbund) forkastede Forslaget. De sidste Meddelelser gaar imidlertid ud paa, at **begge Parterne har tiltraadt Forslaget.**

Murernes og Murarbejdsmændenes Forbund (Sammenslutningen sker først formelt fra 1. Jan. 1911) har paa et Fællesmøde sluttet sig til Forslaget; det samme er sket for Tømrernes Vedkommende, ligesom det kristelige Forbund har godkendt det. Arbejdernes Organisationer holdt deres Møde i Berlin og havde stort Flertal for Forslaget.

Arbejdskøberne, som holdt Møde Leipzig, vedtog ligeledes Forslaget, og medens dette skrives forhandles der lokalt om de enkelte Forhold, der bliver særlige for hver By, eller som i hvert Fald afpasses efter de enkelte Byers særlige Forhold.

Vi har hermed givet saa fuldkommen en Skildring af Forholdene, som den kan fremsættes i dette Øjeblik og maa afvente Dagene d. 13. til 15. Juni for at kunne berette om det endelige Resultat.

Arbejdsgiverforeningen.

Den sidste Uge i Maj afholdt Arbejdsgiverforeningen sine aarlige Generalforsamlinger i den københavnske, Østifternes og den jydske Afdeling, for at slutte med Hovedgeneralforsamlingen.

Generalforsamlingerne afholdtes i Odd-Fellow-Palæet i København og indlededes med et Hovedbestyrelsesmøde.

Paa den *københavnske* Afdelings Generalforsamling behandledes kun et Punkt, nemlig Valg af 7 Medlemmer til Betyrelsen. Hertil genvalgtes Fabrikant Søren Jensen, Direktør J. C. Nielsen (Silvan), Kaspar Rostrup og Direktør C. Tvede og nyvalgtes Murermester Andr. Wildt, Snedkermester Victor Henriksen og Skotøjsfabrikant E. F. Jacob. — Det var saaledes D'hrrr. Direktør C. J. Müller, Murermester Bruun og Køhler, der fratraadte, forøvrigt efter eget Ønske.

De øvrige Medlemmer af denne Bestyrelse er endvidere Direktør Hauberg, Grosserer A. O. Andersen, Direktør Max Ballin, Ingeniør Alex Foss, Direktør Ivar Knudsen, Ingeniør Gustav Kähler, Bogtrykker Langkjær, Malermester Claus Olsen, Tømrermester C. A. Tesch og Ingeniør Werner.

I *Østifternes* Afdeling genvalgte man de afgaaende Medlemmer af Bestyrelsen, saaledes at denne nu bestaar af Murermester A. Andersen (Nyborg) Bygmester P. Poulsen (Odense) Konsul Harry Dessau (Odense) Fabrikejer Adolph Gegner (København) Murermester Rasmus Hansen (Odense) Direktør Jens Lange (København) Snedkermester Emil Nielsen (Helsingør) og Redaktør Regnar Petersen (Næstved).

Førstnævnte er Formand.

Efter Valget drøftede man Nytten af de lokale Arbejdsgiverforeninger, for hvis Bevarelse som Samlingspunkter særlig Emil Nielsen fra Helsingør og Fabrikant Nordsten fra Hillerød talte, medens andre ansaa dem for overflødige.

Den *jydske* Afdeling foretog Valg af 3 Bestyrelsesmedlemmer, og Bestyrelsen bestaar derefter af Skrædermester Niels Christensen (Aarhus), Landtingsmand H. Stilling, Skrædermester N. F. Boesen (Horsens), Snedkermester J. Jensen (Kolding), Tømrermester Kjeld Jensen (Randers), Murermester A. Laursen (Aarhus) Malermester N. N. Markussen (Randers) Direktør P. Møller (»Dania«, Hobro) og Landstingsmand A. Schultz (Fredericia).

Bestyrelsen konstituerede sig og genvalgte Niels Christensen som Formand; denne takkede for Valget og udtalte særlig henvendt til de nyvalgte Bestyrelsesmedlemmer, at det Aar, som man nu gik i Møde, maaske mere end nogensinde krævede, at Arbejdsgiverne stod Ryg mod Ryg og uden egoistiske Hensyn følte sig som et Led i hele den store Arbejds-

giversammenslutning, saa at man kunde holde sig ranke og stive overfor uberettigede og urimelige Krav fra Fagforeningernes Side.

Hovedgeneralforsamlingen talte ca. 230 Deltagere. Kaspar Rostrup bød Velkommen og Højesteretssagfører Ludv. Arntzen valgtes til Dirigent. Formanden aflagde Beretning og henviste, hvad Detaillerne angik, til den omdelte trykte Beretning. Emanuel Jensen gav paa Vognmandsforeningens Vegne nogle Meddelelser om Vognmændenes Forhold til »Anmærkning 2« og om hans Forenings Stilling til »den fri Vognmandsforening«.

Efter at Regnskaberne var godkendte og Revisorerne genvalgte, behandlede man et Par indre Organisations-Anliggender, hvorefter man gik over til Dagsordenens Punkt 6, *Lovene om Voldgiftsret og Forligsmænd.* Dette Emne indlededes af *Max Ballin*, der udførligt gennemgik de to Love og paaviste, hvad Arbejdsgiverne efter hans Mening havde vundet ved, at der oprettedes en fast Voldgiftsret, ligesom han paapegede, hvorledes det under Udvalgsforhandlingerne i Folketinget var lykkedes fra Forslaget om Forligsmanden at faa fjærnet de væsentligste af de for Arbejdsgiverne uheldige Sider, saaledes at Loven nu fremtræder i en for Arbejdsgiverne mere antagelig Skikkelse.

Konsul *Harry Dessau* fremsatte nogle Bemærkninger om Udviklingen af det »kollektive Ansvar« i Tekstilfaget, og anbefalede varmt de øvrige Fags Arbejdsgivere at søge det samme gennemført, hvad forhaabentlig ikke vil lykkes dem. *Tekstilarbejderforbundet* er nemlig ved Overenskomsten med Fabrikantforeningen forpligtet til at erstatte Fabrikanterne et hvert Tab foraarsaget ved Standsning, iværksat af Arbejderne, uanset om Organisationen har haft noget med en saadan Standsning at gøre eller ikke — ja, selv om Organisationen af al Magt har søgt at forhindre en udbrudt Standsning.

— Generalforsamlingen behandlede derefter Spørgsmaalet om »*Formænds Stilling ifølge Septemberforliget*«. — Alex Foss indledede med et Forsøg paa at paavise, at Fagforeningerne altid har anstrængt sig for at give Formands-Bestemmelsen en falsk Udlægning, medens Bestemmelsen efter hans Mening kun fastslog Formændenes ubetingede Ret til at staa udenfor Fagforeningen, ligesaa lidt som denne Bestemmelse eller Forliget overhovedet forbyder Arbejdsgiverne at beskæftige uorganiserede Arbejdere. Efter Hr. Foss's Mening var det ikke stridende mod Forliget, om en Arbejdsgiver forlangte af sine Folk, at de skulde staa udenfor Fagforeningen. Han vilde naturligvis ikke anbefale en saadan Fremgangsmaade overfor andre end Formænd, hvoraf naturligvis følger, at en Formand har mindre Frihed end andre Arbejdere.

Hr. Foss sluttede med at omtale de i Formands-Spørgsmaal faldne Voldgiftskendelser, som han var meget misfornøjet med. Dagen endte med en Middag, der indtoges i Tivoli, og hvori foruden de 200 Generalforsamlingsdeltagere deltog som særlig indbudte Ingeniør N. C. Monberg, Højesteretssagfører Henriques og Kontorchef Vald. Helsing.

Næste Dag fortsattes med Spørgsmaalet om *Arbejdsanvisningen*, der indlededes af Bogtrykker *Langkjær*, der gav en Fremstilling af, hvad der var sket i Sagen siden sidste Generalforsamling, hvor man under dundrende Trommehvirvler traf den bombastiske Beslutning om Henvendelse til Lovgivningsmagten for at faa Indflydelse paa de af Arbejdsløshedskasserne oprettede Anvisningskontorer — en Beslutning, der var saa meget mere malplaceret, som man paa det Tidspunkt endnu forhandlede med Arbejdsløsheds-Nævnet om en Ordning af hele denne Sag. — Efter *Langkjærs* Foredrag udspandt der sig en længere Diskussion, og alle var enige om at protestere mod Fagforeningernes (!) ensidige Ledelse af Arbejdsanvisningen og anbefalede en Henvendelse til vedkommende Ministerium, saafremt der fortsættes med Oprettelse af An-

visningen i Tilknytning til Arbejdsløshedskasserne. Flere Talere kritiserede skarpt Arbejdsløshedsinspektørens Stilling til Sagen.

— Selvfølgelig kan man bedre lade de neutrale Arbejdsløshedskasser end de stærkt partiske Arbejdsgiverforeninger lede Arbejdsanvisningen.

Den følgende Sag var Spørgsmaalet om *de lokale Arbejdsgiverforeninger;* herom indledede Niels Christensen, Aarhus. Den værste Skavank var, at disse Foreninger, som de nu var, optog uorganiserede Arbejdsgivere, hvilket kunde afstedkomme mange Vanskeligheder. De skulde reorganiseres, saaledes at de kun optog de Arbejdsgivere, der iforvejen var fagligt organiserede under Arbejdsgiverforeningens Omraade. Købmænd, Importører o. lign. maatte, for at blive Medlemmer, først oprette særlige Organisationer i Tilslutning til Dansk Arbejdsgiver- & Mesterforening, saaledes som allerede sket i flere Byer. Skete det, vilde de lokale Arbejdsgiverforeninger have en stor Mission at udføre baade med Hensyn til Gennemførelsen af »Kollegialitets-Pligten« (Ringene) og til Fremme af Organisationslivet i det hele taget.

En Resolution i fornævnte Retning vedtoges.

— Om »*Arbejdsgiverforeningens Forhold til dens Underorganisationer*« indledede Formanden, *Kaspar Rostrup*, der navnlig paaviste Nødvendigheden af et intimere Samarbejde mellem Underorganisationerne og Hovedforeningen, ligesom Punktlighed med Hensyn til Indsendelse af Medlemslister, statistiske Oplysninger og navnlig af Kontingent var en Hovedbetingelse for Fremskaffelsen af en stærk Organisation. Paa disse Omraader var der adskilligt at indhente.

Endelig indledede *Alex Foss* om »*Visse Arbejdsomraaders Undtagelse fra Arbejdsstandsninger*« — et Spørgsmaal, som Hr. Foss har helliget en særlig Interesse, idet han gaar ud fra, at Stats- og Kommunearbejder, Arbejdet ved Samfærdselsmidler o. lign. naturnødvendigt maa være fredlyst; at iværksætte Arbejdsstandsninger paa dette Omraade, er efter Hr. Foss's Mening noget i Retning af Oprør, og man forstaar derfor saa godt, at Arbejdsgiverne fra Esbjerg, der ved en given Lejlighed boykottede Kommunen, under Hr. Foss's Foredrag dukkede Hovederne i tavs Erkendelse af deres Brøde.

Hr. Foss meddelte, at Spørgsmaalet om saadanne Arbejders Fredlysning havde været forsøgt behandlet af Fællesudvalget af 17. Avg. 1908, men maatte udskydes. Arbejdsgiverforeningen forbeholdt sig imidlertid senere at optage Sagen, og Spørgsmaalet var blot, om det var tilstrækkeligt at de to Hovedorganisationer erklærede disse Arbejdsomraader for neutrale, eller om det var nødvendigt, at Lovgivningsmagten traadte til; Hr. Foss mente det sidste — ikke af Hensyn til Arbejdsgiverne, men af Samfunds-Interesse (!).

Man sluttede med at behandle Spørgsmaalet om »*Byggefagenes Sammenslutnings Formaal*«. Herom indledede Snedkermester Victor Henriksen, der paapegede den københavnske Sammenslutnings Opgaver ud fra Mottoet: ærlig Betaling for ærligt Arbejde. — Diskussionen aabenbarede nogen Ængstelse for, at Bestræbelserne for at naa Hr. Henriksens Idealer vilde give Arbejdsgiverforeningen uoverkommeligt Arbejde og bringe den ud paa Veje, der tangerede andre Interesser end Arbejdsgivernes.

— Efter Generalforsamlingen konstituerede Hovedbestyrelsen sig og valgte Medlemmer til Forretningsudvalget, der herefter bestaar af: Kaspar Rostrup (Formand), S. C. Hauberg (Næstformand), A. Andersen (Nyborg), Niels Christensen (Aarhus), H. Stilling, Randers, P. Poulsen (Odense), Alex Foss, Langkjær, Max Ballin, E. F. Jacob og G. Kähler.

Arbejdsløsheden i Marts 1910.

De i Fortegnelsen anførte 46 Fag eller Organisationer have meddelt Oplysninger om Arbejdsløsheden i

Marts Maaned 1910 for ialt 51400 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 5400 eller 10,5 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Dage er opgjort til ca. 154400 eller gennemsnitlig 3 Dage pr. Medlem.

Af større Fag mangler Oplysning fra Bagere, Tekstilarbejdere, Murarbejdsmænd i København, Smede og Maskinarbejdere, Dansk Arbejdsmandsforbund, Arbejdsmandsorganisationen i Gentofte og Omegn samt Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	
Mølleriarbejdere	7	7	180	29	32	797	36	39	977
Sukkervarearbejdere m. m.	6	5	142	5	5	155	11	10	297
Bryggeriarbejdere	12	12	92	16	16	137	28	28	229
Slagteriarbejdere	»	15	230	»	88	975	»	103	1205
Skraatobaksarbejdere	»	3	75	»	3	93	»	6	168
Tobaksarbejdere	317	357	9242	87	81	2423	4 4	438	11665
Skræddere	0	0	0	0	0	0	00	»	»
Handskemagere	0	0	0	0	0	0	0	»	»
Hattearbejdere	3	3	78	1	1	24	4	4	102
Skotøjsarbejdere	88	52	2900	78	38	1308	166	90	4208
Brolæggere	21	16	390	11	8	98	32	24	488
Murere	745	350	10000	254	124	3504	999	474	13594
Murarbejdsmænd	—	—	—	47	33	985	47	33	985
Hus-Tømrere	669	618	14848	437	261	3554	1106	879	23402
Skibstømrere	29	45	995	17	19	412	46	64	1407
Snedkere	754	689	17454	639	498	15266	1393	1187	32720
Træindustriarb. (Savværksarbejdere og Maskinsnedk.)	77	62	1736	101	135	2482	178	197	4218
Billedskærere	18	15	417	9	7	212	27	22	629
Glarmestre	10	18	446	—	—	—	10	18	446
Malere	395	214	9710	375	159	6332	770	373	16042
Sadelmagere og Tapetserere	146	141	7758	46	48	1440	192	189	9198
Skorstensfejere	5	6	140	—	—	—	5	6	140
Bødkere	20	9	410	73	89	1471	93	98	1881
Drejere	14	11	360	26	22	585	40	33	945
Karetmagere	3	0	15	20	12	459	23	12	474
Korkskærere	1	1	24	1	0	12	2	1	36
Lohgarvere	1	1	26	6	2	86	7	3	112
Hvidgarvere	1	1	31	1	0	21	2	1	52
Keramikere	4	4	99	—	—	—	4	4	99
Pottemagere	1	0	14	»	1	34	1	1	48
Stenarbejdere	47	18	820	51	46	1333	98	64	2153
Glasarbejdere	0	0	0	2	2	51	2	2	51
Guld-, Sølv- og Elektropletarb.	5	9	178	4	3	48	9	12	226
Blikkenslagere	84	68	2016	29	20	702	113	88	2718
Metaltrykkere	8	7	141	—	—	—	8	7	141
Jern- og Metalslibere	2	0	9	—	1	10	2	1	19
Gørtlere og Metalarbejdere	»	48	1703	»	8	250	»	56	1953
Formere	71	62	1761	170	163	3734	241	225	5495
Elektrikere	53	53	1407	24	15	585	77	68	1992
Papirindustriarbejdere	0	0	0	0	0	76	0	0	76
Litografer	17	17	451	3	3	93	20	20	544
Typografer	160	145	4995	51	69	1573	211	214	6568
Sømænd	50	50	700	100	100	2100	150	150	2800
Søfyrbødere	20	5	195	10	10	195	30	15	390
Kedel- og Maskinpassere	33	31	639	34	43	798	67	74	1437
Kellnere	58	52	1500	23	18	600	81	70	2100
Tilsammen	—	3220	94327	—	2183	60103	—	5403	154430

REDAKT.: CARL F. MADSEN. REDAKTION OG EKSPEDITION: Nørrefarimagsg. 49, 1. Sal, Kbhvn. K. Tlf. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 51 ❋ KØBENHAVN DEN 18. JUNI 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Bygningsarbejder-Konflikten i Kristiania. Den permanente Voldgiftsret. Den faste Voldgiftsret. Lønbevægelser og Konflikter (Arbejdsmænd i Aalborg. Brolæggerne i Aalborg. Kvinderne i Bagerierne. Rebslagerne i Esbjerg). Arbejdsløsheden. Arbejdsløsheden i April 1910.

Bygningsarbejder-Konflikten i Kristiania.

Arbejderne i Bygningsfagene i Kristiania nedlagte Arbejdet d. 4. Maj efter forgæves at have forhandlet med Arbejdsgiverne. Arbejdsstandsningen omfatter Murere, Murarbejdsmænd, Bygningssnedkere, Tømrere, Blikkenslagere og Malere, og Uoverensstemmelserne angaar saavel Lønnen som principielle Spørgsmaal.

Rørlæggerne havde forinden nedlagt Arbejdet. For deres Vedkommende var den væsentligste Uoverensstemmelse Lønnen, idet Mestrene vilde fratage Arbejderne et Tillæg af 5 Øre i Timen for Arbejde udenfor Byens Omraade. Ogsaa Sten-, Jord- og Cementarbejderne har søgt at forhandle sig tilrette med Arbejdsgiverne om en ny Overenskomst, men uden Resultat, hvorfor de nedlagde Arbejdet d. 10. Maj.

Mellem Hovedorganisationerne optoges nu en Række Forhandlinger. Arbejdsgiverne refuserede ganske Arbejdernes Forslag og stillede ganske andre Forslag; til disse stillede Arbejdernes Repræsentanter visse Ændringer, men disse afviste Arbejdsgiverrepræsentanterne pure d. 9. Juni *og afbrød Forhandlingerne.*

Arbejdsgiverne har hævdet, at deres Forslag var *et Ultimatum.* Dette gaar kort fortalt ud paa, at Overenskomsternes Varighed skal være 5 Aar, hvilket Arbejderne naturligvis ikke kan tiltræde, da der ikke bydes dem antagelige Overenskomster.

Et af Arbejdernes Krav er, at de har Krav paa at erholde Timeløn for 2 Timer, hvis de møder forgæves om Morgenen uden at kunne arbejde den Dag, fordi Mesteren har forsømt at skaffe Materialier. Hvis manglende Materialier ikke skyldes Mesterens Forsømmelighed, skal de derimod ikke have Krav paa Løn.

Denne Bestemmelse modsætter Mestrene sig — de samme Mestre, som raaber højt om deres »Ret til at lede og fordele Arbejdet.«

Angaaende Arbejdslønnen er der i alt væsentligt opnaaet Enighed, undtagen med Murarbejdsmænd, Rørlæggere og Sten-, Jord- og Cementarbejderne. Desuden var der Strid angaaende Akkordarbejdet, idet Mestrene ikke vilde som hidtil garantere Timelønnen paa Akkorder udenfor Prislisten; dette Standpunkt gik de dog fra og rejste i Stedet det ganske nye, at de paa Akkordarbejde efter de faste Akkordpriser *kun vilde udbetale 9 Tiendedele af Timelønnen.* Dette ubetimelige Krav fra Arbejdsgivernes Side kan Arbejderne naturligvis ikke indgaa paa.

Der er desuden Strid om Tillæg for Overarbejde, men Striden herom er næppe værre, end at man kan komme over den. Alt ialt er de af Arbejdsgiverne rejste Vanskeligheder af en saadan Beskaffenhed, at der ingen Udsigt er til en nær forestaaende Løsning af Striden.

I dette Øjeblik erfarer vi imidlertid, at upartiske Mænd har fremsat Tilbud om Mægling. Landsorganisationen (Arbejderne) har tiltraadt Tilbudet.

Den permanente Voldgiftsret.

Lock-out-Varslerne.

I Arbejderen Nr. 48 var optaget den af Den permanente Voldgiftsret opsagte Kendelse angaaende Lock-out-Varslernes Gyldighed.

Da Præmisserne synes os noget indviklede, skal vi, for at klare Sagen, kort gøre Rede for dem. De samvirkende Fagforbund havde paa Dansk Arbejdsmandsforbunds Vegne klaget over, at Arbejdsgiverforeningen i det første Varsel ikke oplyste, hvilke Grupper af Arbejdsmænd der skulde udelukkes. Arbejdsgiverforeningen havde kun meddelt, at man agtede at forelægge en kompetent Forsamling Forslag om, at der iværksættes Arbejdsstandsning overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund *i det Omfang*, som den kompetente Forsamling maatte anse fornødent for at bringe de forhaandenværende Konflikter til en for Arbejdsgiverforeningen tilfredsstillende Afslutning.

Det anvendte Udtryk »*i det Omfang*« forekom os at være altfor elastisk. Vi mente, at det var baade rimeligt og retfærdigt, at Arbejdsgiverforeningen paa samme Tid som den meddelte os, at den vilde fremsætte Forslag om Lock-out, oplyste os om, hvilke Grupper af Arbejdsmænd, der efter Forslaget skulde udelukkes.

Dette Spørgsmaal besvarer Retten med, at *det maa anses for tilladeligt* — som in casu (altsaa: som i det foreliggende Tilfælde) — *i det første Lock-out-Varsel blot at nævne den Ramme, indenfor hvilken Organisationens Ledelse vil søge Bemyndigelse til at iværksætte Lock-out'en*

Derefter siger Retten, at den virkelige Ramme for Lock-out'en skal meddeles Modparten i Varselsskrivelserne. Det vil sige, at de yderste Grænser, som man kan gaa til, skal meddeles Modparten i det første Varsel.

Nu bliver altsaa Spørgsmaalet, om Arbejdsgiverforeningen i det første Varsel har angivet den virkelige Ramme for Lock-out'en.

Det Spørgsmaal besvarer Retten paa følgende Maade:

»Trods nogen Uklarhed i Arbejdsgiverforeningens Udtalelser paa dette Punkt, tør man dog ikke gaa ud fra, at den i Varselsskrivelserne nævnte Ramme er mindre omfattende end den, der i Virkeligheden er fastslaaet af og godkendt af Generalforsamlingen.« Retten siger endvidere:

Som allerede antydet maa man — trods nogen Uklarhed — gaa ud fra, at Lock-outbemyndigelsen, in casu (i dette Tilfælde) gjaldt alle Medlemmer af Arbejdsmandsforbundet, at altsaa hverken Forslaget eller Generalforsamlingen har gjort Indskrænkninger, og under den Forudsætning er det første Lock-outvarsel gyldigt.

Sammenligner man nu vort Spørgsmaal til Retten, med dens Svar, vil man se, at Spørgsmaal og Svar ikke har megen Forbindelse med hinanden. Vi har beklaget os over, at Arbejdsgiverforeningen i det første Varsel kun har sagt, at den vil foreslaa den kompetente Forsamling, at der iværksættes Lock-out overfor Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund *i det Omfang* som den kompetente Forsamling finder fornøden, altsaa uden Angivelse af den virkelige Ramme, de yderste Grænser for Lock-out'en. *Herpaa svarer Retten, at da man maa gaa ud fra*, at Forslaget fra Arbejdsgivernes Forretningsudvalg gjaldt alle Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, og da Generalforsamlingen ikke har udvidet Rammen, er det første Varsel lovligt.

Hvad det egentlig vedkommer Sagen, at Rettens Medlemmer *er gaaet ud fra*, at Arbejdsgiverforeningen kan have ment dette eller hint, forstaar vi ærligt talt ikke. Hvis Lock-out'en var bleven iværksat, havde det dog ingen som helst Interesse for os at faa at vide, hvad Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg nemlig havde tænkt at ville fremsætte som Forslag. Det som det for os kom an paa var kort og godt, at faa oplyst om Varselsskrivelserne an-

gav den virkelige Ramme for Lock-out'en eller ikke.

Da Retten i sin Kendelse fastslaar, *at første Lock-outvarsel skal angive den virkelige Ramme indenfor hvilken Lock-outbemyndigelsen skal søges,* og da Arbejdsgiverforeningen ingen som helst Ramme har angivet, er det ganske ufattelig, at Retten saa ikke kort og godt siger, at Arbejdsgiverforeningens første Lock-outvarsel var ufyldestgørende; i Stedet for at komme med de mange Omsvøb.

I Skrivelsen staar intet om, at Lock-outvarslet gjaldt alle Medlemmer af Dansk Arbejdsmandsforbund, og det kunde man heller ikke have sagt, allerede af den Grund, at kun godt Halvdelen af Dansk Arbejdsmandsforbunds Medlemmer er beskæftiget hos Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen.

Rettens Forudsætning om hvad Arbejdsgiverforeningens Forretningsudvalg muligt kan have ment, er saaledes ogsaa ganske uden Holdepunkt.

Med Hensyn til *Spørgsmaalet om det andet Lock-outvarsels Lovlighed*, har vi gjort gældende, at det ikke er fyldestgørende, fordi Varslet ikke præcis betegnede hvilke Medlemmer af Arbejdsgiverforeningens Underorganisationer, der skulde foretage Lock-out.

I denne Opfattelse har Retten forsaavidt givet os Medhold, som den slaar fast, at det andet Lock-outvarsel skal indeholde saa fyldestgørende Specification, at de paagældende Organisationers Medlemmer deraf kan se, hvilke Medlemmer der er Tale om at udelukke, og udtaler, at enkelte Udtryk i Arbejdsgiverforeningens Skrivelse mangler tilstrækkelig Præcision i saa Henseende.

Trods denne Uklarhed i Arbejdsgiverforeningens andet Lock-outvarsel, er Retten dog kommet til det Resultat, at Varslet er gyldigt, og den begrunder det med, at Arbejdsgiverforeningen senere fremkom med en fuldstændig Specification over den paatænkte Lock-out's Omfang. Arbejdsgiverforeningen er saaledes bleven frikendt af Retten for vor Klage; men det har sikkert voldet Retten store Vanskeligheder at finde de undskyldende Momenter, paa hvilke Arbejdsgiverforeningen er frikendt.

Retten har forøvrigt behandlet og afgjort et Spørgsmaal, hvorom der ingen Strid var mellem Parterne. Spørgsmaalet drejer sig om, hvorvidt Arbejdsgiverforeningens Generalforsamling har været bemyndiget til at overdrage Hovedbestyrelsen at træffe den endelige og snævrere Beslutning om, hvilke Afdelinger af Dansk Arbejdsmandsforbund som skulde udelukkes. Retten paapeger en Mangel i Arbejdsgiverforeningens Skrivelse, men udtaler dog, *at Lock-outbemyndigelsen kan søges saaledes, at Hovedbestyrelsen indenfor den givne Ramme nærmere bestemmer Lock-out'ens Omfang.*

Den faste Voldgiftsret.

Tømrerne i Aarhus.

Den 30. Maj 1910 har den faste Voldgiftsret afsagt Kendelse i en Sag, der fra Dansk Tømrerforbund var indbragt for Retten. Det drejer sig egentlig om, hvorvidt de for Tømrerarbejde fastsatte Akkordpriser er tvungne (altsaa *gensidigt bindende)* eller om Mestrene efter eget Tykke kan lade være med at betale Akkordpriserne. Tømrerforbundet ansaa det første for givet og forlangte, at Fagets Voldgiftsret skulde afgøre Spørgsmaalet; Mestrenes Centralforening nægtede at lade Fagets Voldgiftsret afgøre dette Spørgsmaal. Den faste Voldgiftsret har nu givet Tømrerforbundet Medhold gennem følgende *Kendelse:*

Det har ikke været berettiget af Tømrermestrenes Centralforening at vægre sig ved at lade afgøre ved faglig Voldgift Spørgsmaalet om, hvorvidt Medlemmerne af Tømrermestrenes Forening i Aarhus efter de bestaaende Overenskomster er pligtige til at lade Tømrerarbejdet udføre i Akkord.

Spørgsmaalet henvises til den i Reglerne for Behandling af faglig Strid mellem Centralforeningerne for Tømrermestrene i Jylland og Østif-

terne og Dansk Tømrer-Forbund anordnede Voldgiftsret.

Sagens Omkostninger betaler Arbejdsgiverforeningen paa Centralforeningen af Murer- og Tømrermestrene i Jylland og Østifternes Vegne og Tømrerforbundet hver med 50 Kr.

Murerne i Kolding.

I »Arbejderen« for d. 14. Maj d. A. har vi udførligt gjort Rede for en Uoverensstemmelse fra Murerfaget i Kolding — en Uoverensstemmelse af lignende Beskaffenhed som Tømrernes i Aarhus. Da det ikke ved Forhandling, sidst med Bistand af Hovedorganisationerne, var lykkedes at faa Sagen afgjort, maatte man nøjes med at træffe Overenskomst om ved Henvendelse til den faste Voldgiftsret at søge afgjort, om Murermestrene havde været berettigede til at nægte Sagen afgjort ved Fagets Voldgiftsret.

Umiddelbart efter at forannævnte Tømrersag havde fundet sin Afgørelse ved »den faste Voldgiftsret« foreslog Arbejdsgiverforeningen, at betragte denne Kendelse som afgørende ogsaa i Murer-Sagen fra Kolding, saaledes at man sparede den faste Voldgiftsret for Ulejligheden med Sagen, imod at Arbejdsgiverforeningen forpligtede Murermestrenes Centralforening til at lade Sagen afgøre af Fagets Voldgiftsret.

Vort Forretningsudvalg har givet Forslaget sin Tilslutning og har derefter taget Sagen tilbage fra Den faste Voldgiftsret.

Lønbevægelser og Konflikter.

Arbejdsmænd i Aalborg. I »Arbejderen« Nr. 48 omtalte vi en Uoverensstemmelse mellem Arbejdsmændene og Entreprenørforeningen i Aalborg, og en Forhandling om den Sag i Arbejdsgiverforeningen som var resulteret i, at der skulde forhandles videre om Sagen i Aalborg.

I Henhold hertil afholdtes der Forhandlingsmøde i Aalborg d. 2. Juni og foruden Repræsentanter for Parterne var der som Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen mødt d'Hrr. Murermester A. Laursen (Aarhus) og Ingenieur Philip Petersen (Kbhvn.) og for De samvirkende Fagforbund vor Sekretær.

Det viste sig umuligt at opnaa nogen Overenskomst, da Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter meddelte, at de *ikke maatte* gaa med til nogen højere Timelønsats for Arbejdsmænd hos Entreprenørerne, end den, der er fastsat for Murarbejdsmænd, og med denne Lønmente Arbejderrepræsentanterne ikke at kunne nøjes, da Akkord hos Entreprenørerne er udelukket.

Fra Arbejderrepræsentanternes Side fremsattes sluttelig Forslag om, at Entreprenørerne fra Dato skulde betale deres Arbejdsmænd 39 Øre og fra 1. Februar 1911 40 Øre pr. Time; undtagen herfra skulde dog Bygningsarbejdet være — det skulde betales efter den for Murerfaget gældende Overenskomst. Timelønen er efter denne henholdsvis 38 og 39 Øre.

En saadan Ordning vilde Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter ikke indgaa paa; de stillede Forslag om, at Murarbejdsmændenes Timelønninger skulde gælde i tre Aar ogsaa for andet Arbejdsmandsarbejde hos Entreprenørerne, og at man saa skulde søge udarbejdet Akkordpriser for Grundgravning og Kælderudgravning.

Løftet om at indføre Akkord hos Entreprenørerne tillagde Arbejderrepræsentanterne ikke større Vægt, da man mente, at det kun vilde lykkes at faa udført en ringe Brøkdel af Arbejdet i Akkord.

Forøvrigt havde Arbejderrepræsentanterne det Indtryk; at Arbejdsgiverne havde organisatoriske Interesser at varetage i Forbindelse med Sagen, saaledes at selve den officielle Sag stilledes i Skygge. Murermestrene i Aalborg er nemlig udtraadt af Centralforeningen.

Over det resultatløse Møde affattedes en af Mødedeltagerne underskreven saalydende Protokol:

»Ved Forhandlingen i Aalborg d. 2. Juni 1910 mellem Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen, De sam-

virkende Fagforbund, Entreprenørforeningen i Aalborg og Dansk Arbejdsmands-Forbund opnaaedes ikke Enighed, da Arbejdsgiverforeningens Repræsentanter fastholdt Kravet om, at Arbejdsmænd hos Entreprenørerne skulde arbejde for samme Timeløn som Arbejdsmænd hos Murermestrene.«

Brolæggerne i Aalborg havde opsagt deres Overenskomst med den derværende Entreprenørforening. Overenskomsten udløb den 1. Febr. d. A., men det lykkedes ikke at opnaa Enighed om det af Forbundet stillede Krav, at Timelønnen, der var 44 Øre skulde forhøjes til 50 Øre.

Da en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund alligevel skulde til Aalborg i anden Anledning, traf vi Aftale med Arbejdsgiverforeningen om, at Sagen behandledes paa selve Arbejdsstedet. Saadan Forhandling fandt Sted d. 2. Juni, og man enedes da om, at Timelønnen forhøjedes fra Dato med 4 Øre, til 48 Øre, og fra 1. Februar 1911 yderligere med 2 Øre, til 50 Øre.

Kvinderne i Bagerierne. I Begyndelsen af Maj Maaned modtog vi fra Bager- og Konditorforbundet Meddelelse om, at Forbundet siden December Maaned, forgæves har søgt indført en Bestemmelse i Regulativet om Løn- og Arbejdsvilkaar for Kvinder, som er beskæftiget i Bagerierne, og det anmodede derfor vort Forretningsudvalg om Bistand til Sagens Ordning.

Ved et Møde d. 3. Juni i Arbejdsgiverforeningen mellem Repræsentanter for Dansk Arbejdsgiver- og Meforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark, Kjøbenhavns Bagerlav og Bager- og Konditorforbundet i Danmark opnaaedes der Enighed om, at optage Forhandling mellem Repræsentanter for Bager- og Konditorforbundet og Bagerlavet for at søge tilvejebragt Overenskomst om Løn- og Arbejdsvilkaar for faglærte og ikke-faglærte kvindelige Arbejdere i Bagerierne.

Forhandlingerne optages i Løbet af 14 Dage og maa være tilendebragt senest den 15. Juli d. A.

Parterne kan tilkalde Repræsentanter for Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund, forsaavidt Enighed ikke opnaas.

Rebslagerne i Esbjerg. Dansk Rebslageriarbejderforbund har efter indhentet Samtykke fra vort Forretningsudvalg opsagt Overenskomsten med A/S. Esbjerg Rebslageri & Tougværksfabrik i Esbjerg. Overenskomsten udløb den 1. Maj d. A.

Under 24. April modtog vi Meddelelse fra Forbundet om, at Selskabet havde nægtet at indgaa paa nogen som helst Lønforhøjelse, og det anmoder os derfor om Sanktion til at give Arbejdsgiverforeningen, Strejkevarsel.

Forretningsudvalget imødekom Anmodningen, men foreslog samtidig Arbejdsgiverforeningen Forhandling om Sagen. Denne Forhandling fandt Sted den 7. Maj. Ved dette Møde tilbød Firmaet at forhøje Lønnen med 2 Øre pr. Time, hvorefter denne blev 40 Øre pr. Time for Faglærte og 35 Øre for Ikke-Faglærte. Kvindernes Løn fastsættes til 20 til 22 Øre pr. Time, dog saaledes, at alle Kvinder fik mindst 2 Øres Tillæg pr. Time.

Overenskomsten skulde vare i 4 Aar.

Arbejdernes Repræsentanter forlangte Timelønnen for Faglærte hævet til 41 Øre og for Ikke-Faglærte til 38 Øre efter 6 Ugers Forløb og Varigheden sat ned til 3 Aar.

Dette nægtede Firmaet med Støtte fra Arbejdsgiverforeningen, at indgaa paa, og Mødet endte derfor uden Resultat. Arbejdet er derefter nedlagt den 14. Maj. I Strejken er inddraget 11 Mand og 14 Kvinder.

Arbejdsløsheden.

Til Arbejdsløshedskasserne.

Paa given Foranledning gør vi herved opmærksom paa, at der overfor de Medlemmer, der erholder kommunal, ekstraordinær Understøttelse udkræves samme Kontrol

fra Kassens Side, som overfor Medlemmer, der erholder ordinær Understøttelse.

Arbejdsløsheden i April 1910.

De i Fortegnelsen anførte 47 Fag eller Organisationer have meddelt Oplysninger om Arbejdsløsheden i April Maaned 1910 for ialt ca. 59.800 Arbejdere. Antallet af Arbejdsløse blandt disse var ved Maanedens Udgang ca. 4.600 eller 7,7 pCt. Antallet af de i Maanedens Løb tabte Dage er opgjort til ca. 108.400 eller gengemsnitlig 1,81 Dag pr. Medlem.

Af større Fag mangler Oplysning fra Bagere, Slagtere, Tekstilarbejdere, Murarbejdsmænd i København, Malere, Smede- og Maskinarbejdere, Arbejdsmandsorganisationerne i Randers og Gentofte og Omegn samt Kvindeligt Arbejderforbund.

Fag (eller Organisationens Navn)	Hovedstaden (Københ. og Frdbrg.)			Provinserne			Hele Landet		
	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden	Antal Arbejdsløse		Antal tabte Arbejdsdage i Løbet af Maaneden
	Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.		Ved Maanedens Midte	Ved Maanedens Slutn.	
Mølleriarbejdere	6	2	118	31	12	326	37	14	444
Sukkervarearbejdere m. m.	5	1	96	5	3	118	10	4	214
Bryggeriarbejdere	6	6	76	4	4	38	10	10	114
Mineralvandsarbejdere	5	5	130	—	—	—	5	5	130
Skraatobaksarbejdere	»	1	33	»	4	139	»	5	172
Tobaksarbejdere	303	297	9226	52	45	1310	355	342	10536
Skræddere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Handskemagere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hattearbejdere	2	1	44	2	1	33	4	2	77
Skotøjsarbejdere	51	35	1136	30	11	476	81	46	1612
Brolæggere	14	9	271	10	5	268	24	14	539
Murere	515	400	10000	44	16	366	559	416	10366
Hus-Tømrere	»	462	11525	»	148	4370	»	610	15895
Skibstømrere	47	54	1126	50	40	336	97	94	1962
Snedkere	582	515	13931	361	276	8599	943	791	22530
Træindustriarb. (Savværksarbejdere og Maskinsnedk.)	46	42	1605	53	55	1555	99	97	3160
Billedskærere	9	7	254	6	5	134	15	12	388
Forgyldere	1	2	24	3	4	48	4	6	72
Glarmestre	18	15	214	—	—	—	18	15	214
Sadelmagere og Tapetserere	0	0	0	1	»	30	1	»	30
Stukkatører	»	31	518	»	1	28	»	32	546
Skorstensfejere	4	3	98	—	—	—	4	3	98
Ovnsættere	5	2	114	—	—	—	5	2	114
Bødkere	7	5	160	72	8	792	79	13	952
Drejere	9	4	204	19	13	396	28	17	600
Karetmagere	1	1	19	10	8	117	11	9	136
Barnevognsarbejdere	0	0	0	—	—	—	0	0	0
Lohgarvere	2	3	60	6	5	70	8	8	130
Hvidgarvere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Keramikere	4	4	104	—	—	—	4	4	104
Pottemagere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stenarbejdere	2	2	60	10	10	300	12	12	360
Glasarbejdere	1	1	30	1	0	22	2	1	52
Blikkenslagere	43	33	1519	15	12	341	58	45	1860
Filehuggere	1	0	12	—	—	—	1	0	12
Metaltrykkere	7	6	149	—	—	—	7	6	149
Gørtlere og Metalarbejdere	»	23	1087	»	9	195	»	32	1282
Formere	62	57	1703	157	151	4723	219	208	6426
Elektrikere	10	24	350	24	12	405	34	36	755
Papirindustriarbejdere	0	0	0	2	2	39	2	2	39
Litografer	22	16	576	5	7	120	27	23	696
Typografer	103	122	3511	62	42	1433	165	164	4944
Sømænd	40	40	560	100	100	2100	140	140	2660
Søfyrbødere	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kedel- og Maskinpassere	32	30	679	13	11	296	45	41	975
Kellnere	80	69	1800	29	25	600	109	94	2400
Dansk Arbejdsmandsforbund	297	354	7400	953	856	7254	1250	1210	14654
Tilsammen	—	2684	70522	—	1901	37877	—	4585	108399

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 52 ❋ KØBENHAVN DEN 25. JUNI 1910 ❋ 6. AARGANG

INDHOLD: Kampen i Bygningsfagene i Tyskland. Tyske Arbejdere. Agitation. Konference om Arbejdsløsheden. Fag-Beretninger.

Kampen i Bygningsfagene
i Tyskland

gav vi en udførlig Omtale her i Bladet d. 11. Juni. De i den gengivne Overenskomst omtalte lokale Forhandlinger løste ikke de resterende Stridsspørgsmaal, hvorfor den fælles Voldgiftsret afgjorde dem som følger:

Arbejdstidens Forkortelse i Byer, hvor der er mere end 10 Timers Arbejdstid, ordnes paa den Maade, at naar den er *over* 10½ Time, saa skal Arbejdstiden fra 1. April 1911 nedsættes til 10¼ Time og fra 1. April 1912 til 10 Timer. I Byer, hvor Arbejdstiden nu ikke er mere end 10½ Time, skal den fra 1. April 1911 nedsættes til 10 Timer. I Frankfurt a. M., Offenbach, Mannheim, Ludwigshafen og Wiesbaden bliver Arbejdstiden fra 1. April 1911 nedsat til 9½ Time.

I alle andre Byer og Løndistrikter vil der ikke blive Tale om Forkortelse af Arbejdstiden.

I de her nævnte Byer sker følgende Lønforhøjelser: Straks 2 Pf., fra 1. April 1911 4 Pf. og til 1. April 1912 2 Pf. mere pr. Time; kun i Offenbach og Wiesbaden sker der en lille Forandring, idet Forhøjelsen straks er 2 Pf., men i 1911 kun 3½ Pf. og den 1. April 1912 2 Pf.

Løntillægget i disse Byer betragtes mere som et Dyrtidstillæg. Iøvrigt er Dyrtidstillæg bleven afslaaet.

Tillægsbestemmelserne henvises til Forhandling i de stedlige Instanser, dog skal de for at opnaa Gyldighed behandles i den herværende 2. Instans.

Forhandlingerne i den stedlige Instans skal være tilendebragt inden 8. Juli. Den anden Instans skal have behandlet Sagerne færdig til 15. Juli.

Hvor Differencen mellem Murernes Løn og den tarifmæssige Højesteløn til Murarbejdsmændene beløber sig til over 13 Pfennig, skal dette i det andet Overenskomstaar udlignes med 1 Pfennigs Forhøjelse til Murarbejdsmændene.

I Byer under 10,000 Indbyggere, hvor Forkortelsen af Arbejdstiden i den Tid, Overenskomsten varer, beløber sig til en Time, vil Løntillægget kun blive indført med det halve.

Efter Overenskomsten skulde Lockout'en være ophævet, men da dette skrives, er den kun ophævet i nogle faa Byer (Cassel, Køln a. R., Essen, Bochum og Recklinghausen).

Tyske Arbejdere.

I »Arbejderen« Nr. 47 (d. 21. Maj d. A.) gengav vi Resultatet af nogle Undersøgelser, foretagne af Board of Trade (det engelske Handels- og Industriministerium) angaaende *belgiske* Arbejderes Vilkaar og Levefod. Vi have erholdt Oplysningerne igennem vort Udenrigsministerium og paa vor Anmodning har man nu stillet til vor Raadighed lignende Oplysninger saavel fra selve *England*, hvis Regering som sagt har fremskaffet Oplysningerne, som fra *Tyskland* og *Frankrig*.

Vi gengiver her ordret og i den originale lidt stive Stil, Beretningen om de *tyske Arbejdere,* idet vi erindrer om, at Hensigten med at fremskaffe Oplysningerne har været at drage Sammenligning mellem engelske og andre Landes Arbejdere. Derfra kan vi bygge Bro for Sammenligning med vore egne Forhold.

Her er altsaa Beretningen:

I Juni 1908 udgav Board of Trade en Beretning om den industrielle Arbejderklasses Levevilkaar etc. i Tyskland. Beretningen er et Led af en Række Undersøgelser om disse Emner, som Board of Trade har ladet foretage i forskellige Lande. Den her omhandlede Beretning bygger paa et Materiale, tilvejebragt ved udsendte Kommissioners Undersøgelser af Forholdene i ialt 23 Byer i Tyskland; deraf 9 i Prøjsen, 5 i Saksen, 3 i Bayern og 6 i andre af Kejserrigets Lande. Befolkningsantallet i disse Byer gaar fra over 2 Millioner i Berlin og ca. 800,000 i Hamborg, til 2500 i Aschaffenborg, 1800 i Strassfurt og 1300 i Oschersleben. De undersøgte Fag har været overordentlig forskellige: Kulminefaget, Metalindustrierne, Maskin- og Skibsbygningsfagene, Tekstilfaget, Bogtrykkerfaget, Bryggeri, Sukkerraffinaderi, de forskellige Grene af Bygningsfagene etc. etc.

Undersøgelserne har i Særdeleshed omfattet følgende Emner: Huslejen, Arbejderboligernes Indretning, de Priser, der sædvanlig af Arbejderklassen betales for Fødemidler og Brændsel, Arbejdslønnen samt Arbejdstidens Længde. En stor Mængde statistisk Materiale om disse Forhold er skaffet til Veje og behandles i Beretningen dels i en almindelig Rapport, dels i Seperatrapporter for de enkelte Byer. Beretningen berører dog ogsaa lejlighedsvis andre Emner af almindelig Interesse angaaende den industrielle Arbejderklasse i Tyskland. Over 5000 Arbejderfamiliers Opgivelser om deres Indtægter og Udgifter etc. i en Normaluge danner Grundlaget for disse Undersøgelser. Opgivelserne stamme fra Arbejdere i forskellige Fag og forskellige Grader.

Indretning af Boliger, Huslejen.

Undersøgelserne viser, at den tyske Arbejderbefolkning næsten udelukkende bebor »flats« eller Lejligheder i store Huse med mindst 6 à 7 Lejligheder, i Modsætning til den engelske Arbejder, der saa godt som altid bor i et Hus for sig selv. I Tyskland er 2 eller 3 Værelsers Lejligheder den hyppigste Form for Arbejderboliger, men Værelserne er regelmæssig større og højere til Loftet end Værelserne i de engelske Arbejderes Huse. I Modsætning til England, hvor Arbejderne næsten altid bo i bestemte Kvarterer af Byerne for dem selv, finder Undersøgelseskommissionen, at Arbejderne i Tyskland, hvor der dog ogsaa er bestemte Arbejderbydele, bo mere spredt over hele Byen, f. Eks. i Baghuse bag bedre stillede Klassers Huse eller i de øverste Etager af disse.

Den hyppigst forekommende Husleje for 2—3 og 4 Værelser i Tyskland og England vises ved følgende Tabel:

England og Wales.

	Huslejen.	Gennemsnitshuslejen.
2 Værelser	3,0 til 3,6	3,3*
3 —	3,9 - 4,6	4,1½
4 —	4.6 - 5,6	5,0

Tyskland.

	Huslejen.	Gennemsnitshuslejen.
2 Værelser	2,8 til 3,6	3,1
3 —	3,6 - 4,9	4,1½
4 —	4,3 - 6,0	5,1½

Denne Tabel viser, at Huslejerne ere omtrent ens i de to Lande, men Beretningen kommer dog af Grunde, som den nærmere udvikler, til det Resultat, at Lejen af de omtalte Boliger i Tyskland er ca. 1 p. Ct. højere end i England. Man maa imidlertid erindre, at Huslejen i England indbefatter visse lokale Skatter, som den tyske Arbejder maa betale uafhængigt af Lejen. Undersøgelser i ca. 50 engelske Byer har vist, at de lokale Skatter (Vandskatten ikke iberegnet) repræsenterer ca. 18 pCt. af hele den Husleje, en engelsk Arbejder maa betale. Naar man for at

* 3,3 betyder 3 Pd. 3 Sh.

sammenligne Huslejerne i de to Lande trækker dette Beløb fra, vil man finde, at den tyske Leje forholder sig til den engelske som 123 til 100. Med andre Ord, den tyske Arbejder betaler gennemsnitlig ca. 1/4 mere for sin Lejlighed end den engelske, i begge Tilfælde lokale Skatter ikke iberegnet.

Fødemidler og Priser derfor.

Nedenstaaende Tabel viser de Detailpriser, som i Oktober 1905 betaltes af Arbejderklassen i England og Tyskland for Fødemidler.

	England.	Tyskland.	Forholdet mellem Gennemsnitspris i England og Tyskland (som til 100).
Sukker pr. Pd.	2 d.	2¼ d.—2½ d.	119
Smør —	1 Sh. 1¼ d.	1 Sh. 1—1 Sh. 2⅜	105
Kartofler pr. 7 Pd.	2½ d.—3½ d.	2¼ d.—3 d.	88
Hvedemel —	8 d.—10 d.	11½ d.—1 Sh. 1¾ d.	140
Mælk pr. qt.	3 d.—4 d.	2½ d.—2⅝ d.	75
Oksekød pr. Pd.	5 d.—8½ d.	7¾ d.—8⅜ d.	122
Faarekød —	4 d.—9 d.	7¾ d.—9⅜ d.	137
Svinekød —	7½ d.—8½ d.	8⅜ d.—11 d.	123
Sideflæsk —	7 d.—9 d.	8⅜ d.—11 d.	123
Kul pr. cwt.	9½ d.—1 Sh.	10⅜ d.—1 Sh. 4 d.	124
Petroleum pr. Gal.	7 d. — 8 d.	9¼ d.—11 d.	135

1 Sh. = 90 Øre. 1 d. = 7½ Øre.
1 Pd. = 9/10 dansk Pund.
cwt. = 101½ dansk Pund.
1 Gallon = 4⅜ dansk Pot.

Naar man iagttager Forholdet mellem de tyske og engelske Priser i sidste Kolonne, vil man finde, at de Priser, som de tyske Arbejdere i Oktober 1905 maatte betale i de fleste Tilfælde var fra 20 til 40 pCt. højere end de tilsvarende engelske; men der er to slaaende Undtagelser, Mælk og Kartofler. Den tyske Pris for Mælk var kun 2½ d. til 2¾ d. pr. quart mod 3 til 4 d i England, en Forskel paa 25 pCt. og Kartofler kostede i Tyskland fra 2¼ d til 3 d pr. 7 Pd. mod 2½ til 3½ i England, altsaa en Forskel paa over 12 pCt. Af andre Artikler var Smør ca. 5 pCt. dyrere i Tyskland, Oksekød, Svinekød og Kul fra 20 til 25 pCt. dyrere og Faarekød, Hvedemel og Petroleum 35 til 40 pCt. dyrere. Beretningen sammenstiller Forholdene paa den Maade, at hvis en engelsk Arbejder nedsatte sig i Tyskland og vilde leve der *paa samme Maade* som i sit Hjemland, maatte han give ca. 219 Pence i Tyskland for de samme Mængder af Varer af ovennævnte Art, som han hjemme kunde have købt for 185 Pence, med andre Ord, hans Udgifter til Fødemidler etc. vilde stige med ca. 18 pCt.

Nedenstaaende Tabel sammenligner de hyppigst forekommende Ugelønninger i visse Fag i England med

	England.	Tyskland.	Forholdet mellem Gennemsnitslønnen i Tyskland og England (som til 100).
Bygningsfag.			
Murere	37 Sh. 2 — 40 Sh. 6	26 Sh. 11 — 31 Sh. 8	75
Tømrere	36 - 2 — 39 - 4	26 - 11 — 31 - 3	77
Gas- og Vandarbejdere	35 - 4 — 39 - 9	24 - 0 — 28 - 6	70
Malere	31 - 6 — 37 - 6	24 - 0 — 29 - 8	78
Arbejdsmænd	23 - 6 — 27 - 0	19 - 6 — 24 - 0	86
Maskinfag.			
Tilpassere	32 - 0 — 36 - 0	26 - 0 — 32 - 0	85
Maskindrejere	32 - 0 — 36 - 0	27 - 0 — 33 - 0	88
Smede	32 - 0 — 36 - 0	28 - 6 — 33 - 0	90
Støbere	34 - 0 — 38 - 0	25 - 6 — 30 - 0	77
Arbejdsmænd	18 - 0 — 22 - 0	18 - 0 — 22 - 0	100
Bogtrykkerfaget.			
Sættere	28 - 0 — 33 - 0	24 - 9 — 25 - 11	83
Gennemsnit af alle ovennævnte Fag			83

de tilsvarende i Tyskland. De engelske Ugelønninger betyder her i alle Tilfælde Timebetaling for en sædvanlig Uge, Overtid ikke iberegnet, medens Tallene for Tysklands Vedkommende i nogle Tilfælde er Timebetaling, i andre Tilfælde den virkelige Fortjeneste i Ugens Løb.

Af ovenstaaende fremgaar, at Ugebetalingen for faglærte Arbejdere i Bygningsfagene i Tyskland er ca. 75 pCt. af den engelske, for faglærte Folk i Maskinfagene ca. 85 pCt. af den engelske, medens den for Sættere er ca. 83 pCt., ufaglærte Arbejdere i Bygningsfagene i Tyskland tjene ca. 86 pCt. af hvad en tilsvarende Mand tjener i England, og det er kun den lavest betalte Klasse (Arbejdsmænd i Maskinfagene), hvis Fortjeneste i Tyskland staar paa Højde med Fortjenesten i England. Sammenligner man Gennemsnittet af alle Fagene, er Fortjenesten i Tyskland ca. 83 pCt. af Fortjenesten i England.

Den ugentlige Arbejdstid ses af følgende Oversigt:

	Gennemsnitlig ugentlig Arbejdstid		
	England.	Tyskland.	Forholdet mellem den gennemsnitlige ugentlige Arbejdstid i Tyskland og England (som til 100)
	Timer	Timer	
Bygningsfag.			
Murere	52½	59	112
Tømrere	53	59	111
Gas- og Vandarbejdere	53½	58	108
Malere	53½	59	110
Arbejdsmænd	52½	59	112
Maskinfagene.			
Tilpassere	53	59½	112
Maskindrejere	53	59½	112
Smede	53	59½	112
Støbere	53	59½	112
Arbejdsmænd	53	59½	112
Bogtrykkerfaget.			
Sættere	52½	54	103
Gennemsnit			111

Med Undtagelse af Bogtrykkerfaget er Arbejdstiden i Tyskland altsaa fra 8 til 10 pCt. højere end i England, og den tyske Arbejdstid i disse Fag er gennemsnitlig 11 pCt. højere end den engelske.

Fortjenesten pr. Time. I de Fag, der er bleven undersøgt, var altsaa Ugelønnen i Tyskland 83 pCt. af Lønnen, medens Arbejdstiden i Tyskland omvendt var 11 pCt. længere end i England. En tysk Arbejders Fortjeneste pr. Time er altsaa ca. 75 pCt., det vil altsaa sige ca. 3 Fjerdedele af en engelsk Arbejders.

Beretningen slutter med at drage en Sammenligning mellem de ovenangivne Forhold i de to Lande, hvoraf fremgaar, *at* Huslejen for en Arbejderbolig i Tyskland forholder sig til den tilsvarende Husleje i England som 123 til 100, *at* den tyske Arbejders Omkostninger til visse af de vigtigste Fødemidler og Brændsel til de Priser, der herskede i Tyskland i Oktober 1905, efter engelsk Levefod vilde forholde sig til de tilsvarende Omkostninger efter engelske Priser som 118 til 100. En engelsk Arbejder, der levede i Tyskland paa samme Maade som hjemme, vilde altsaa kunne tænkes at se sine Udgifter til Husleje, Brændsel og Fødemidler forøgede med ca. 19 pCt. (eller ca. 1/5); samtidig vilde han se sin Ugeløn formindsket som i Forholdet 83 til 100 og sin Arbejdstid forøget som i Forholdet 111 til 100, det vil sige, at han for sit Arbejde pr. Time kun vilde tjene som i Forholdet 75 til 100.

Agitation.

Russiske og polske Arbejdere i København.

Ifjor ydede vi »den lettiske socialdemokratiske Gruppe« i København et Tilskud paa 100 Kr. — Vi har nu d. 24. Maj modtaget følgende Redegørelse for Beløbets Anvendelse:

Ifor, da vi fik en Understøttelse paa 100 Kroner — til Agitation blandt polske Arbejdere — lovede vi efter Deres Ønske at fremlægge nærmere Regnskab for, hvorledes Pengene bruges, samt at meddele, hvorledes

det gaar med Arbejdet. I Henhold til dette Deres Ønske er ogsaa alle Brochurer og Bøger, vi fik, bleven sendt til Deres Kontor, og følgende Linier vil, haaber vi, give Dem yderligere Oplysninger.

Først og fremmest gjaldt det for os, at faa fat i saa mange Arbejdere som muligt. Og dette var heller ikke saa vanskeligt, Møderne besøgtes gerne, ja, der var endogsaa Tilfælde, hvor en privat Lejlighed næsten ikke kunde rumme alle de Mennesker, der ønskede at overvære Mødet. En langt større Hindring var det, at ingen af os kan tale polsk. Ganske vist er der polske Arbejdere, der kan noget russisk eller ogsaa tysk, men det er alligevel vanskeligt at benytte dem som Tolke, især ved større Møder. Ud af denne Vanskelighed blev vi hjulpen af en polsk Dame, der gerne vilde være med i Arbejdet, og derfor fungerede som Sekretær og Tolk.

En ganske uventet Vanskelighed mødte os derved, at de Brochurer, vi havde bestilt gennem udenlandske Partiorganisationer, ikke ankom saa hurtigt, som vi havde haabet og beregnet. Mangen maatte forlade København uden at have faaet nogensomhelst af de lovede Brochurer, og Tilliden til os blev derved svækket, ja endogsaa undergravet, thi disse voksne Børn havde saa vanskeligt ved at forstaa, at der kunde komme Hindringer i Vejen. Det er ikke vor Tanke at fralægge os selv Skylden og lægge denne over paa vore polske Partifæller og Ledere i Udlandet; den sidste Tids Forfølgelser i Rusland har ødelagt Organisationerne og tilintetgjort Masser af socialistiske Brochurer, det var derfor intet Under, at der i Stedet for de beregnede 14 Dage hengik en længere Tid.

Men saa kom det værste. Paa Grund af Arbejdsløsheden maatte Damen, vi havde med, forlade Landet og rejse tilbage til Rusland, og det i den Tid, vi mest havde Brug for hende som Korrespondent og Sekretær til at opretholde de gamle Forbindelser og knytte nye. For hurtigst muligt at faa en ny Sekretær, satte vi os i Farbindelse med det polske udenlandske Bureau i Svejts, men det havde desværre ingen, der kunde paatage sig Arbejdet og leve af egne Midler, og vi kunde heller ikke garantere den paagældende en Indtægt paa 60 Kr. om Maaneden. Senere hen tilbød man os en anden Dame, en Læge; hvis hun kunde faa Arbejde her i Byen, vilde hun gerne hjælpe os. Om Lægevirksomhed kunde der ikke være Tale, snarere maaske om en Ansættelse som Sygeplejerske, imidlertid strandede alle Planer ved den paagældendes uventede Død.

For Tiden fører vi Forhandlinger paany og haaber, at det vil lykkes Bureauet at finde den fornødne Hjælpekraft. Men skulde det vise sig umuligt, haaber vi i hvert Tilfælde at faa Sagen ordnet i August Maaned, hvor der vore russiske og polske Partidelegerede kommer hertil. Muligheden for at gennemføre en socialistisk Agitation blandt de polske Arbejdere her i Landet og organisere dem har ogsaa stor Betydning for os Russere, og det er derfor vor absolute Hensigt at føre dette Arbejde videre.

Ialt har vi haft 4 Møder i lejede Lokaler, hvortil er hengaaet Kr. 12.00. Møder i private Lejligheder, som indkaldtes for at faa samlet Folk i mindre Grupper har ikke kostet noget. Udgifter til polske Brochurer, Tidsskrifter og en Avis Kr. 79.36. Smaaudgifter (Frimærker o. a.) Kr. 4.68. Haves endnu i rede Penge Kr. 3.96. Ialt Kr. 100.00.

Af Brochurer og Bøger har vi modtaget ialt 272, af dem findes endnu i Biblioteket 187. De fornødne Kvitteringer ligesom en nærmere Fortegnelse over Smaaudgifter findes hos vor Sekretær, der naarsomhelst De maatte ønske det, staar til Deres Disposition.

Med Tak for den Velvilje, De hidtil har vist os, og i Haab om et godt Samarbejde i Fremtiden.

Paa den lettiske socialdemokratiske Gruppes Vegne:
(Bestyrelsens Underskrifter.)

Konference
om Arbejdsløsheden.

International Konference i Paris. Som tidligere kortelig omtalt, har der dannet sig en »International Komité for Tilvejebringelse af Midler imod Arbejdsløsheden«. Komiteens Præsident er *Léon Bourgeois* og den har Vicepræsidenter (Repræsentanter) i alle Lande — for Danmark er det Arbejdsløshedsinspektøren Dr. *Th. Sørensen.* Den danske Sektion bestaar desuden af cand. mag. *Clara Black* (Sekretær), Ingeniør *Alex. Foss*, Chef for Statens stat. Bureau *Mich. Koefoed,* Formanden for de samv. Fagforbund *Carl F. Madsen* og Prof. *H. Westergaard.*

I Dagene d. 18.—21. Septbr. d. A. afholdes der international Konference i Paris, hvor man vil behandle følgende Sager:

1. *En metodisk Anvendelse* af de Forordninger, der angaar Kampen mod Arbejdsløsheden. — Angivelse af hvad der i den Retning er foretaget i de forskellige Lande.

2. *Statistik.* Hvilken Værdi har de statistiske Kilder, som bruges hertil. — I Særdeleshed en Prøvelse af de ved Folke- og Industristritællingen indvundne Oplysninger. — Hvilken Værdi kan der tillægges de deraf indvundne Resultater, og hvorledes lader saadanne Tællinger sig forbedre?

3. *Arbejdsanvisning.* Hvad er det bedste Middel til at befordre dennes Iværksættelse? — Hvorledes lader i Særdeleshed Arbejdsanvisning fra By til By, fra Provins til Provins og fra Land til Land sig organisere og forbedre?

4. *Forsikringsvæsen.* De forskelligartede Forsikringskassers Organisation og Resultat.

Hvorledes lader det sig gøre navnlig at kontrollere om der for den forsikrede Arbejder foreligger Arbejdsløshed eller ej?

5. En varig *Sammenslutning* af Fagmænd i de forskellige Lande.

Angaaende Deltagelse i Konferencen er der udgaaet Indbydelse ogsaa til De samvirkende Fagforbund, hvis Forretningsudvalg af forskellige Grunde ikke har efterkommet Indbydelsen. Saavidt vi har bragt i Erfaring, vil Frk. Clara Black paa Arbejdsløshedsinspektoratets Vegne deltage i Konferencen.

Fag-Beretninger.

Dansk Smede- & Maskinarbejderforbund har udsendt trykt Beretning over Virksomheden i Aaret 1909. Det er en overvejende tabellarisk Oversigt over Arbejdsfortjenesten i samtlige Virksomheder Landet over, vedføjet samme Oplysninger for de nærmest foregaaende 8 Aar, saaledes at man kan følge Timefortjenestens Stigen og Dalen — sjældent er der naturligvis Tale om Dalen, men Bevægelserne nedad følges aabenbart ikke mindst med vaagent Øje. De samme Tabeller viser foruden den udregnede Gennemsnitsløn ogsaa de forskellige Lønklassers Omfang i hver enkelt Virksomhed samt Antallet af Svende, Lærlinge og Forbundsmedlemmer.

Beretningen indledes med en let overskuelig Oversigt over Forbundets forskelligartede Virksomhed, over Mæglinger og Forhandlinger i Faget og disses Udbytte. Derefter følger Oversigt over Organisations-Styrken i de forskellige Byer, Alders-Klasser o. s. v. Vi skal ikke lade os friste til at gengive Tal, thi det vilde let føre os ind paa en for omfattende Gengivelse.

Beretningen er paa henimod 150 Sider og vil aabenbart blive studeret med Interesse ogsaa udenfor selve Fagets Omraade.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl. 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.

ARBEJDEREN

MEDDELELSESBLAD FOR
DE SAMVIRKENDE FAGFORBUND I DANMARK

NUMER 53 ❁ KØBENHAVN DEN 2. JULI 1910 ❁ 6. AARGANG

INDHOLD: Sjette internationale Beretning om Fagforeningsbevægelsen i 1908. Lønbevægelser og Konflikter (Dansk Elektrikerforbund). Bygningsarbejder-Konflikten i Kristiania. Arbejderulykkesforsikringen i Danmark. Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening. Udland.

Sjette internationale Beretning
om
Fagforeningsbevægelsen i 1908.

I.

Den af den Internationale Sekretær for de faglige Landscentralisationer, *C. Legien*, for nylig udgivne 6. Aarsberetning konstaterer den glædelige Kendsgerning, at der nu er 19 Lande, som deltager i den internationale Beretningsaflæggelse og er tilsluttet det internationale Sekretariat. Ny tiltraadte er *De forenede Stater i Nordamerika* og *Bosnien-Herzegovina*. Desværre fremkommer disse Beretninger som Følge af enkelte Landscentralisationers Forsømmelighed endnu stærkt forsinkede; de talmæssige Paavirkninger af Organisationernes Stilling er ligeledes endnu meget ufuldkomne. Endnu deltager følgende Lande ikke i Beretningsaflæggelsen: Rumænien, Rusland, Argentina, Brasilien, Australien og Japan. I Rumænien eksisterer en Landscentralisation, der ganske vist har andraget om Tilslutning til Det internationale Sekretariat, men som endnu ikke har kunnet indsende Beretning. Her, ligesom i Rusland, lider Fagorganisationerne under store Forfølgelser. I Rusland har man fremdeles været ude af Stand til at oprette nogen Landscentralisation. Med Argentina og Australien er Samkvemmet ikke naaet længere end til Udveksling af nogle lejlighedvise Skrivelser. Heller ikke i Brasilien og Japan eksisterer Landscentralisationer. I Portugal og Grækenland synes den faglige Bevægelse at ligge fuldstændig brak, medens der i Tyrkiet viser sig nogle bemærkelselværdige Rørelser.

Til Det internationale Sekretariat er tilsluttet følgende Landscentralisationer: England, Tyskland, De forenede Stater, Italien, Østrig, Frankrig, Sverrig, Belgien, Nederlandene, Danmark, Svejts, Ungarn, Norge, Spanien, Finland, Bulgarien, Kroatien, Bosnien og Serbien. Regner man hertil Australien og Ny Zeeland, findes der i disse 20 Lande ialt 9,308,157 faglig organiserede Medlemmer, medens der Aaret i Forvejen blev talt 9,029,980 Medlemmer. I de fleste Lande er der som Følge af den økonomiske Krise sket en Tilbagegang i Medlemsantallet, og kun England opviser en nævneværdig Fremgang. Størst var Tilbagegangen i Ungarn, hvor Industriarbejdernes faglige Organisationer havde et Tab af 31,700 Medlemmer og Landarbejdernes et saadant af 8,275 Medlemmer. Beregner man Medlemsantallet i Forhold til Landets beskæftigede Arbejdere, der vilde kunne organiseres, staar Danmark øverst med 48 pCt. og Sverrig med 40 pCt. organiserede Industriarbejdere.

Til Det internationale Sekretariat hører i 19 Lande 5,944,262 Medlemmer. I England er af 2,406,742 Fagforeningsmedlemmer kun 700,937 tilsluttet Landsorganisationen, i Tyskland hører af 2,382,401 Organiserede kun 1,831,731 til Generalkommissionen. I Østrig har en tschechs-slavisk

Fagforeningskommission isoleret 35,052 Medlemmer fra Landscentralisationen. I Bulgarien tæller en anden Landscentralisation 2,502 Medlemmer. Her bekæmper disse to Landscentralisationer hinanden paa det heftigste. Alligevel synes en Forstaaelse her mindre udelukket end i saadanne Lande, hvor modsatte Verdensanskuelser har ført til særlige Fagforeningsgrupper. I følgende Sammenstilling gengives Antallet af Fagforeningsmedlemmerne i de enkelte Lande:

	Antallet af Fagforeningsmdl.	
	Ialt.	Tilsluttet til Landscentralisationen.
England	2,406,746	700,937
Tyskland.....	2,383,401	1,831,731
Forenede Stater	1,588,000*	1,588,000
Italien	546,650	337,092
Østrig	482,279*	482,279
Frankrig.....	715,576	294,918
Sverrig.....	219,000	169,776
Belgien	147,058	106,521
Nederlandene .	128,845	36,893
Danmark	120,850	97,231
Svejts.....	113,800	67,348
Ungarn	102,054*	102,054
Norge	48,157	47,212
Spanien.....	44,912*	44,912
Finland.....	24,009	24,009
Bulgarien	12,933	2,474
Kroatien	4,520*	4,520
Bosnien.....	3,997	3,117
Serbien	3,238*	3,238
Ialt	9,096,025	5,944,262

For de 7 med * betegnede Lande mangler den nøjagtige Opgivelse af Fagorganisationernes totale Medlemsantal. Da der i disse Lande foruden de til Landscentralisationen tilsluttede Organisationer ogsaa findes andre Fagorganisationer, turde Antallet af samtlige Fagforeningsmedlemmer stille sig betydelig højere.

Udviklingen af Det internationale Sekretariat fremgaar af følgende Tabel: Der var tilsluttet i

1904: 12	Landscentrl.m.	2,333,261	Mdl.
1905: 11	—	- 2,791,453	—
1906: 12	—	- 3,222,252	—
1907: 15	—	- 3,976,652	—
1908: 19	—	- 5,944,262	—

Den Internationale Sekretærs Beretning giver i en særlig Grad Oplysning om de Begivenheder, der forberedte American Federation of Labors Tilslutning til Sekretariatet, om de tilsluttede Landscentralisationers Kontingentydelse og om Sekretariatets Regnskabsaflæggelse. Beretningen ledsages af Protokollen over Forhandlingerne paa den 6. internationale Konference for Repræsentanterne for Fagforeningscentralisationerne, der fandt Sted fra 30. August til 1. September 1909 i Paris. Endvidere indeholder den en Sammenstilling af samtlige for Tiden gældende Beslutninger, der er bleven vedtagne paa de internationale Fagforeningskonferencer.

Af *Det internationale Sekretariats Statistik* kan følgende anføres: I de forskellige Lande var i 1908 tilsluttet Landscentralisationerne:

	Centralf.		Lokalf.		Ialt Medl.
	Forb.	Medl.	Foreninger	Medl.	
England ..	?	?	?	?	700,937
Nederl.	26	36,892	—	—	36,892
Belgien ...	?	?	?	?	?
Danmark .	51	96,651	10	580	97,231
Sverrig ...	28	169,614	2	162	169,776
Norge	15	46,015	19	1,197	47,212
Finland ..	27	23,126	6	883	24,009
Tyskland .	60	1,831,731	—	—	1,831,731
Østrig	50	441,525	33	5,692	447,227
Ungarn ..	28	92,884	16	9,170	102,054
Bosnien ..	10	3,117	—	—	3,117
Serbien...	22	3,238	—	—	3,238
Bulgarien.	1	429	51	2,045	2,474
Svejts....	19	67,348	—	—	67,348
Italien....	5	47,203	2166	289,889	337,092
Frankrig .	?	?	?	?	294,918
Spanien ..	8	23,756	118	21,116	44,912
Foren.Stat.	?	?	?	?	1,588,000

Hertil maa der endvidere bemærkes, at der for Kroatiens Vedkommende ikke foreligger noget Tal; Tallene fra Belgien er indgaaet for sent. Fra England og Nordamerika foreligger kun Tallene for samtlige Medlemmer.

Udviklingen af de enkelte Landscentralisationer giver følgende Oversigt et Billede af:

	Antal Medlemmer i de tilsluttede Organisationer.						
	1903	1904	1905	1906	1907	1908
England	432,000	469,590	501,299	630,933	689,674	700,937
Nederland.	?	6,671	?	26,227	32,270	36,893
Belgien	?	?	34,184	42,491	138,763	106,521
Danmark	62,849	67,503	71,464	78,081	90,806	97,231
Sverrig	47,920	81,736	86,635	144,395	188,284	169,776
Norge	7,972	9,043	16,222	25,339	39,070	47,212
Finland	—	—	—	—	25,197	24,009
Tyskland	887,698	1,052,108	1,344,803	1,689,709	1,865,506	1,831,731
Østrig	177,592	205,651	306,599	392,106	463,671	482,279
Ungarn	41,138	53,169	71,173	153,332	142,080	102,054
Serbien	3,500	2,732	5,074	5,350	5,434	3,238
Bulgarien	?	1,672	1,970	1,884	1,509	2,427
Italien	?	260,102	?	?	190,422	337,092
Spanien	58,000	56,900	36,557	32,405	32,612	44,912
Svejts	?	26,784	48,700	?	71,404	67,348
Frankrig	—	—	—	—	203,273	294,918
Bosnien	—	—	—	—	—	3,117
Foren. Stat.	—	—	—	—	—	1,588,000

Herefter er der en Tilbagegang i Medlemsantallet i Belgien (—32,242), Sverrig (—18,508), Finland (—1,188), Tyskland (—33,775), Ungarn (—39,976), Serbien (—2,196) og Svejts (—4,056). Tilbagegangen svinger mellem 1,81 pCt. (Tyskland) og 40,41 pCt. (Ungarn), medens Fremgangen for Englands Vedkommende beløber sig til 1,63 pCt. og for Italiens vedk. til 77,02 pCt.

Ogsaa denne Gang giver Beretningen en Oversigt over *Kontingentets Størrelse* i de forskellige Centralisationer. Den vedrører 2,798,026 Medlemmer i 10 Lande og angiver Kontingentet i Franks. Deraf betalte 861,780 Medlemmer (30,8 pCt.) et særligt Kontingent af indtil 20 Frks. 1,735,559 Medlemmer (62 pCt.) 20 til 40 Frks. og kun 200,687 Medlemmer (7,2 pCt.) fra 40 til 115 Franks om Aaret. For en Fuldstændigheds Skyld behøves der endvidere Angivelser fra England, Nederlandene, Belgien, Finland, Italien, Frankrig, Spanien og fra De forenede Stater, for at faa et paalideligt Billede, der kan benyttes til Sammenligning over de fagligt organiserede Arbejderes Ydeevne i alle Lande. Men som paa saa mange andre Omraader, lader den internationale Statistik ogsaa her meget tilbage at ønske.

Følgende Lande har denne Gang indsendt Beretninger:

England, Frankrig, Belgien, Nederlandene, Danmark, Sverrig, Norge, Finland, Tyskland, Østrig, Bosnien-Herzegovina, Ungarn, Kroatien-Slawonien, Serbien, Bulgarien, Svejts, Italien, Spanien og De Forenede Stater af Nordamerika.

Fra *England* beretter Sekretær Appleton om den social-politiske Lovgivning. Et nyt Finanslovforslag, det mest demokratiske, som nogensinde har foreligget Parlamentet, forlanger 260 Millioner Kr. nye Skatter, af hvilke de 80 pCt. skal betales af de Rige. Omtrent 180 Mill. Kr. deraf skulde anvendes til Alderdomsunderstøttelse. Lovforslaget er i det væsentlige baseret paa Frihandelsprincipet; det beskatter de store Indkomster, ubebygget Grund og Jord, Formue og Udbytte, ved Siden deraf efter en forøget Maalestok Øl, Snaps og Tobak. Større Summer af Skatten skulde anvendes til Lindring af Arbejdsløsheden, Forbedring af Skibsfarten, af Havne og Samfærdselsveje. Overhuset forkastede dog Lovforslaget, for ikke at træde de herskende Klassers Privilegier for nær. — Et Resultat paa det social-politiske Omraade er Loven om Arbejdsbørsen, som skabte 40 første Klasses og 45 anden Klasses Arbejdsbørser og endvidere 150 mindre Arbejdsanvisningskontorer. Endvidere har Regeringen til Hensigt at indføre en Forsikring imod Arbejdsudygtighed og Arbejdsløshed.

Paa det faglige Omraade bragte de sidste tre Aar en Forøgelse af Medlemsantallet med 500,000 Medlemmer. Beretningen omtaler de Vanskeligheder, der opstaar af den Afgørelse, som Overhuset har truffet, og i Følge hvilken Fagorganisationerne ikke kan tvinge deres Medlemmer til at betale Kontingent til Understøttelse af Parlamentsmedlemmer og -Kandidater. Med stærke Ord tilbageviser Beretningen de Forsøg, der i visse engelske Kredse gøres

paa at løsslippe Krigsdæmonen imellem England og Tyskland. Den dybeste Afsky besjæler Engelskmanden mod de idelige Forsøg paa at forhindre Indførelsen af sociale Reformer i begge Lande derved, at man stedse maler Krigens Spøgelse paa Væggen. Proletarerne bør ikke følge nogen anden Fane end den, der bærer Fredens Symbol.

(Fortsættes.)

Lønbevægelser og Konflikter.

Dansk Elektrikerforbund har under 26. Maj d. A. sluttet Overenskomst med Installatørforeningen i Esbjerg ang. Løn- og Arbejdsforhold. Timelønnen er heri ansat til 50 Øre for Svende, det første Aar efter Læretiden dog kun 40 Øre. Arbejdsdagen er 9 Timer. Arbejdsvilkaarene for Elektrikerne paa Kommunens Elektricitetsværk er de samme, som til enhver Tid er fastsat mellem Byens Installatører og Elektrikerforbundet.

Bygningsarbejder-Konflikten i Kristiania

omtalte vi d. 18. Juni. Paa det Tidspunkt var der ingen synderlig Udsigt til nogen Afslutning. Saa meget mere overraskende kom Meddelelsen nogle Dage senere om, at Parterne forhandlede og at der opnaaedes Enighed.

Arbejdet genoptoges d. 24. Juni.

Under Forhandlingerne *før* Strejkens Udbrud var man enedes om Lønsatserne for Malere, Snedkere og Tømrere. Ved de nu afsluttede Forhandlinger har de øvrige Arbejdere opnaaet væsentlige Forbedringer. Vi anfører følgende:

Blikkenslagerne. Arbejdsgiverne tilbød en Mindsteløn af 40 Øre Timen, Arbejdernes Repræsentanter forlangte 42 Øre. Dette Krav er gennemført.

Murerne: Arbejdsgiverne tilbød 62 Øre Timen fra 1. Maj 1911 og 65 Øre fra 1. Maj 1913. Arbejderne forlangte 62 Øre straks, 65 Øre fra 1. Maj 1911 og fra 1913 67 Øre. Kravet om den sidste Lønforhøjelse maatte de lade falde, men de to første er gennemført.

Murarbejdsmændene blev tilbudt 50 Øre Timen (for Arbejde over 2. Etage 55 Øre). »*Flæk*«arbejde 45 Øre. Der blev forlangt og de har faaet gennemført 53 Øre allerede fra 1. Maj 1911, 55 Øre fra 1913 og 50 Øre for Flækarbejde.

Rørlæggerne har opnaaet en Lønforhøjelse af 3 Øre i Timen over hele Linjen og desuden faaet forhøjet den garanterede Mindsteløn fra 37 Øre efter 5 Aars og 40 Øre efter 7 Aars Arbejde i Faget til henholdsvis 40 og 45 Øre i Timen. Desuden har de forkortet den effektive Arbejdstid fra 57 til 55½ Time om Ugen, idet Frokostpavsen herefter ikke skal fratrækkes deres Løn.

Cementstøberne havde før en Mindsteløn af 40 Øre Timen. Den er forhøjet til 42, 47 og 55 Øre for de forskellige Slags Arbejde i Faget. Desuden har de gennemført det vigtige Princip: Garanteret Mindsteløn for Akkord ved Anlægsarbejder. Oprindelig vilde Arbejdsgiverforeningen ikke høre Tale om dette Princip; men nu er altsaa Arbejderne sikret en tarifmæssig Dagløn ogsaa ved Akkordarbejde.

Dette er de positive Forbedringer Arbejderne har opnaaet. Men dertil kommer, at de har slaaet tilbage en Række rigoristiske Krav fra Arbejdsgiverne. Disse forlangte bl. a. at Formænd ikke skulde have Lov til at staa i Fagforeningerne. Det maatte de opgive. Foreningsretten er saaledes fremdeles fuldt anerkendt for alle Arbejdere. Et andet Krav gik ud paa, at naar en Mand paatog sig et Arbejde, skulde han paa Forhaand varsle vedkommende Arbejdsgiver, dersom han ikke var sikker paa, at have den fornødne Dygtighed. Dersom han ikke varsler og det viste sig, at han var udygtig, skulde han kunne afskediges øjeblikkelig. Dette Krav maatte Arbejdsgiverne opgive. Ligesaa et Krav om, at Arbejderne skulde yde Erstatnlng for mangelfuldt Arbejde.

Et af de største Stridsspørgsmaal var Arbejdsgivernes Krav om, at Timelønnen herefter ikke skulde være garanteret ved Akkordarbejde Ogsaa paa dette Punkt sejrede Arbejderne. Timelønnen er fremdeles garanteret.

Alt i alt har Arbejderne Grund til at føle baade Glæde og Stolthed over Resultaterne af denne Konflikt. De har opnaaet antagelige økonomiske Fordele og sejret i vigtige Principspørgsmaal. Og deres Organisation gaar styrket ud af Kampen.

Arbejder-Ulykkesforsikringen i Danmark.

Fra den nord-amerikanske Regering modtog vi i April d. A., gennem det herværende Konsulat en Række Forespørgsler, angaaende vort Syn paa den nugældende danske Ulykkesforsikringslov. Med Assistance af vor Partifælle *A. Gustavsen*, der er særlig sagkyndig paa dette Omraade, har vi besvaret de stillede Spørgsmaal. Da Besvarelsen rimeligvis kan have nogen Interesse for »Arbejderen«s Læsere, gengiver vi Spørgsmaalene og Besvarelserne her:

Er Godtgørelsen utilstrækkelig eller rimelig?

Den nuværende Erstatning er utilstrækkelig, ialtfald for de mere alvorlige Beskadigelser, og særlig for de alvorlige Beskadigelser, der rammer unge Arbejdere.

Ere Kendelserne afsagte eller afgjorte indenfor en rimelig Tid?

Ja, som Regel.

Er Afgørelserne med Hensyn til Udygtighedsgraden i Reglen tilfredsstillende?

Ja, som Regel.

Har Loven haft nogen Indflydelse paa den Omsorg som almindeligvis udvises af Arbejdsgiver og Arbejder, eller paa de Forholdsregler, som træffes for at afværge Ulykkestilfælde. I saa Fald, i hvilke Henseender?

Loven har uden Tvivl medvirket til, at der er indført forskellige Sikringsforanstaltninger til Forebyggelse af Ulykkestilfælde og særlig i forskellige Fabriksfag.

Billiger De Betaling af Godtgørelse i Form af Pension, eller foretrækkes Udbetaling en Gang for alle? Vær saa god at angive Grunden?

Vi anser Udbetaling en Gang for alle for at være den bedste Form for Erstatning, og er bestyrket i denne vor Opfattelse derved, at se flere Tilskadekomne danne sig en Eksistens ved at have en disponibel Kapital paa 2 à 3000 Kr. Skulde den være omsat i Livrente, tror vi ikke alle vilde være tjent dermed, ligesom vi tror, at de Tilskadekomne, som faar Erstatning — t. Eks. for traumatisk Neurose — er bedst tjent med at faa Udbetaling en Gang for alle. Deres sykiske Tilstand er uden Tvivl bedst tjent med, at Erstatningen ikke omsættes i Livrente.

Noget andet er det, naar der er Tale om meget store Beskadigelser; der vil det i mange Tilfælde være at foretrække, at det blev en livsvarig aarlig Understøttelse; men den aarlige Understøttelse burde da ogsaa være saa stor, at den fik Karakter af en virkelig Hjælp. Som Loven nu er affattet er det ganske urimeligt, at t. Eks. en Lærling, der er saa ulykkelig at miste Synet paa begge Øjne, kun kan faa en Erstatning paa 1800 Kr. en Gang for alle.

Har Loven haft den Virkning, at det nu er vanskeligere for gamle Arbejdere, gifte Arbejdere eller Arbejdere med uforsørget Familie at opnaa Beskæftigelse?

Spørgsmaalet er vanskeligt at besvare fuldt ud, men vor Erfaring gaar ud paa følgende:

Adskillige Arbejdsgivere føler sig fri for enhver moralsk Forpligtelse til at genantage en tilskadekommen Arbejder, naar denne har modtaget Erstatning. At der paa den anden Side findes mange Arbejdsgivere, som har genantaget selv meget stærkt invaliderede Arbejdere, skal ikke benægtes.

Hvilke Forandringer eller Reformer vilde De foreslaa?

1) At det ikke som nu skal være afgørende, hvorvidt en Virksomhed drives som Næringsvej for at en tilskadekommen Arbejder har Krav efter Loven. Vi anser det for naturligt, at den, der lader udføre et Arbejde, som iøvrigt falder under Loven, og dertil benytter Arbejdskraft udover sin egen bør være erstatningspligtig. Det er ganske urimeligt, at t. Eks. en Husejer, som for at spare Udgiften til Mestersalær, selv antager Murere eller Malere, ikke skal være erstatningspligtig, hvis en af disse Arbejdere kommer tilskade under Udførelsen af Bygningsarbejde for Husværten, fordi denne ikke driver Bygningsarbejde som Næringsvej.

2) Loven bør snarest mulig komme til ogsaa til at gælde for Kuske, der nu saa godt som altid er udelukket fra Erstatning efter Loven.

3) Det samme gælder for Losnings- og Ladningsarbejderne, som i altfor mange Tilfælde staar udenfor Loven, fordi Indehaverne ikke driver Losning og Ladning som »Næringsvej«.

4) At den nuværende Minimumsgrænse 6—300 Kr. sættes betydelig op.

5) At der kan ydes en delvis Erstatning til de Efterladte efter en tilskadekommen Arbejder, som er død som Følge af Ulykkestilfældet. En saadan Reform er indført ved Loven om Søfolks Ulykkesforsikring.

6) At der bør være Forsikringstvang overfor Arbejdsgiveren.

7) At alt Arbejde, hvortil der benyttes Stillads, bør høre ind under Loven; det samme gælder t. Eks. Opsætning af Markiser og store Spejlglasruder o. lign.

8) Endelig anses det for naturligt, at Loven udvides til at gælde alle Virksomheder, hvor der anvendes Maskiner, uanset om disse drives mekanisk eller ved Haandkraft, og

9) at den nuværende Bestemmelse om, at 1-Etages-Bygninger ere undtagne, slettes.

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening.

I »Tidskrift for Industri« indeholdes en ret omfattende Oversigt over Mesterforeningernes Udvikling efter Næringslovenes Indførelse — Lavenes Forandring til Arbejdsgiverforeninger. Den nuværende »Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening« er i alt væsentligt bygget over denne Læst: Arbejdsgivere fagvis sammensluttede i lokale Foreninger, disse sammensluttede i Centralforeninger for hver Landsdel (ofte er Centralforeningerne landsvis forbundne) og Centralforeningerne atter samlede under Arbejdsgiverforeningen.

Denne omfatter 112 Foreninger (i 1909). Efter en Opgørelse 1908 talte Arbejdsgiverforeningen som Medlemmer ialt 6682 Virksomheder (3146 i Hovedstaden, 2980 i Provinsbyer og 556 paa Landet), der beskæftigede 39,151 Arbejdere i København og 32,719 udenfor København. I disse Tal er dog aabenbart ogsaa indbefattet Lærlinge og andre mindreaarige Arbejdere. Da disse efter Statens statistiske Bureaus Opgørelse udgør ca. 15 pCt. af Arbejdsstyrken og da der i fornævnte Antal aabenbart ogsaa er medregnet Formænd og Værkførere, vil man forstaa, at Medlemmer af Arbejdsgiverforeningen af voksne, almindelige Arbejdsgivere beskæftiger ca. 50—60,000.

Udland.

De tyske Fagforbund koncentrerer sig.

I det forløbne Foraar har *Murarbejdsmændenes* og *Murersvendenes* Fagforbund i Tyskland hver paa sin Kongres besluttet at forenes i ét Forbund fra d. 1. Januar 1911 at regne. Tagdækkerne har vedtaget at slutte sig til samme Forbund. *Handskemagernes* Forbund har sluttet sig til *Læderarbejdernes* Forbund; Sammenslutningen fuldbyrdedes fra d. 1. Juli ifjor.

Desuden har tre Forbund, *Havnearbejdernes*, *Søfolkenes* og *Transportarbejdernes*, hver paa sin Kongres *enstemmigt* besluttet at forenes fra 1. Juli d. A. under Navn af »Tysk Transportarbejder-Forbund«. Dette Forbund omfatter ca. 130,000 Medlemmer.

Mølleriarbejderforbundet har i Pintsedagene holdt Kongres og besluttet at ophæve deres 22 Aar gamle Forbund og at slutte sig til *Bryggeriarbejderforbundet* for i Fællesskab at danne et samlet Forbund for Arbejdere i Næringsmiddel-Industrien.

Iøvrigt er de tyske Fagforbund som bekendt mindre specialiserede end her i Danmark. T. Eks. har man i Tyskland et *Træarbejder*forbund; udenfor dette har kun Tømrere, Bødkere og Billedskærere særlige Forbund; men navnlig for sidstnævnte er der Grund til at tro, at en Sammenslutning med Træarbejderforbundet er nær forestaaende.

Finland.

Finske Landarbejdere. Fra forskellige Egne af Landet var forleden 400 Repræsentanter for Landarbejder-Organisationer samlede til Møde i Tammarsfors. Man besluttede at danne et stort hele Landet omfattende Landarbejderforbund. Samtidig lagdes Plan om Oprettelsen af et særligt Blad for Landarbejdere.

Den finske Landdag (Rigsdagen) har bevilget 3000 Mark til det finske »Arbejderbevægelsens Arkiv« samt 2000 Mark til socialdemokratiske Kvindeforeninger.

REDAKTØR: CARL F. MADSEN.
REDAKTION OG EKSPEDITION:
Nørre Farimagsg. 49, 1. Sal, København K. Tfl 3541.
Trykt hos F. E. Bording (V. Petersen). Kbhvn.